Kate Atkinson

ÎN CULISELE MUZEULUI

GRUPUL EDITORIAL CORINT

Kate Atkinson

ÎN CULISELE MUZEULUI

Traducere şi note de
Laura-Georgiana Fratu

EDITURA LEDA

Femei

Fără să fie anacronică sau rezistentă la înnoiri, literatura engleză contemporană manifestă o mai mică mobilitate tehnică şi tematică şi o mai discretă tendinţă de a se alinia cerinţelor pieţei, deci de a face cumva rabat de la valoarea estetică în favoarea eticii consumului. Dacă, începând cu anii ’60, americanii au încurajat experimentul, îndepărtându-se de morga marilor romane ale modernismului, iar romancierii francezi au abolit, în linie structuralistă şi post-structuralistă, „clişeele” care dau specificul genului romanesc (personajul, firul epic etc.), în zona britanică, plaja literară a rămas mai degrabă una cu iz conservator.

E un fapt ştiut că proza britanică are o lungă tradiţie în scrisul feminin, de la Jane Austen sau surorile Bronte, până la mai recentele Angela Carter, Emma Tenant, Doris Lessing sau Iris Murdoch. În acest context generos, Kate Atkinson se impune ca o prezenţă vie a anilor ’90, o scriitoare atentă deopotrivă la magia poveştii şi la facerea (scrupuloasă a) textului. O autoare serioasă, cu un doctorat despre proza americană a anilor ’60 (de altfel, ea recunoaşte că a fost influenţată de autori ca Robert Coover sau Donald Barthelme), conştientă că, dincolo de echilibristica naratologică, un roman trebuie să spună o poveste. Recuperarea şi repunerea în drepturi a miezului epic e unul dintre punctele forte ale scriitoarei originare din York care practică o formă de realism magic placată pe un schelet narativ liniar-tradiţionalist.

Romanele ei, *Human Croquet, Emotionally Weird* şi *Behind the Scenes of the Museum,* vorbesc despre experienţe feminine, despre căutarea identităţii ca femeie (în interiorul unei lumi patriarhale ş.a.m.d.). Sunt Bildungsromane în care psihologia feminină e telescopată cu răbdare, cu un simţ analitic remarcabil, într-o pastă

narativă care amestecă mai multe registre, tipuri de mesaj şi de scriitură. Femeile pe care le descrie prozatoarea britanică, cu o percepţie complet lipsită de atributele feminităţii (lirism, discurs lax sau baroc, excesiv colorat ş.a.) sunt produse seriale, cu ticurile, aspectul, mentalitatea vremurilor în care acestea trăiesc.

Citind *în culisele muzeului* – o carte amplă, „rusească” în sensul ambiţiei de a prinde suflul mai multor generaţii succesive de femei, impresia e că tot o structură relativ fixă (a se citi organizată) şi o idee bună fac un roman. Ruby Lennox este „grefierul” experienţelor de viaţă ale tuturor femeilor din roman – o saga de familie sau mai bine zis o antisaga –, deşi punctul de vedere variază de la omniscienţa etalată cu un aer ludic la subiectivismul uşor artificial al persoanei I. Alice, Nell, Bunty şi Ruby reprezintă ramurile principale ale unei familii a cărei viaţă se întinde pe durata a aproape două secole şi, recuperându-le poveştile – când tragice, impregnate de dramele istoriei mari, când duios-casnice, parodiind clişeele genului (postmodern) numit *soap-opera* –, recapeţi, de fapt, în subtext, specificul unor epoci. Istoriile personale în care joacă fiecare dintre aceste eroine – şi multe altele, strâns legate între ele prin încurcate fire şi relaţii sangvine – sunt filmul explicit, zgomotos, pe fundalul căruia rulează ideile mari ale acestei cărţi: 1. Femeile au acces la un tip distinct de cunoaştere, la experienţe diferite de cele ale bărbaţilor; 2. Familia e celula societăţii, dar şi un cadru ideal pentru a adânci şi „oficializa” o evidentă relaţie de putere (în defavoarea sexului frumos, adică slab); 3. Căsătoria e un construct tradiţionalist care maschează nişte complexe şi demască, în fond, convenţionalitatea unor alianţe sortite de cele mai multe ori eşecului (e interesant de observat bunăoară evoluţia conceptului de căsătorie din epoca victoriană

până în 1992, data la care se opreşte camera şi se sting reflectoarele).

Mesajul e, la o primă ochire, unul de coloratură feministă, motiv pentru care – trebuie s-o spunem – cartea a fost foarte bine primită de cititoarele militante pentru egalitatea şi chiar superioritatea femeilor. Reducând-o însă doar la un scenariu de acest tip, pierdem toată savoarea ei care vine din combinarea mai multor pastile epice concentrate şi a numeroaselor voci ventriloce care nu se suprapun, nu se bruiază, ci îşi spun fiecare povestea în ritmuri diferite, în consens cu vremurile. Alice, de pildă, străbunica protagonistei, alege căsătoria ca alternativă la profesia pe care o detestă şi eşuează lamentabil. Fiica ei, Nell, se aruncă în braţele lui Frank pentru că războiul decimase şansele de măritiş şi are cam aceeaşi soartă. Bunty, mama lui Ruby, face un gest similar şi sfârşeşte prin a-şi detesta „profesia” de mamă şi soţie, cu destule accese de bovarism pe care naratoarea Ruby le prezintă cu o ironie care nu e neapărat o calitate de vândut la pachet cu emanciparea, dar e legată strâns de relaxarea imaginii femeii după Primul Război Mondial. Ruby e, de fapt, proiecţia narativă a acestei conştiinţe feminine moderne, eliberate de constrângerile istoriei şi ale mentalităţilor învechite. Finalul cărţii, cortina care cade graţios peste culisele tulburatului veac al XX-lea, se îmbină etanş cu începutul cam supralicitat retoric: „Trăiesc. Sunt o piatră preţioasă. Sunt un strop de sânge. Sunt Ruby Lennox.” Personaj reflector, Ruby pune pe tapet toate aceste istorii de familie cu unicul scop de a-şi găsi identitatea reală, de a se defini cu ajutorul trecutului. De a-şi explica prezentul, compoziţia ei sufletească, cu tribulaţiile şi melancoliile sale, prin gesturile femeilor cu care se înrudeşte.

Kate Atkinson e o prozatoare care te păcăleşte. Sub stilul epurat de ostentaţii, aproape tem, cu o aplecare ciudată spre sublinierea

detaliiilor (un simţ cinematografic), se ascunde o scriitoare care îşi construieşte scrupulos cazemata romanesca, plasând la încheieturi mesaje care o susţin şi-i dau valabilitate şi dincolo de plăcerea imediată a lecturii. *În culisele muzeului* e o carte alertă, provocatoare, scrisă cu destul umor (englezesc), pe care o puteţi citi pentru a vedea în ce punct a ajuns scriitura feminină britanică. O tradiţie continuată cu succes de Kate Atkinson.

Florina Pârjol

Pentru Eva şi Helen

Mulţumiri
prietenei mele Fiona Robertson,
pentru ajutorul acordat.

CAPITOLUL I

1951

Concepţia

Exist! Am fost concepută la miezul nopţii, în ritmul bătăilor ceasului de pe poliţa căminului din camera de vizavi. Acesta aparţinuse odinioară străbunicii mele (o femeie pe nume Alice), iar bătăile lui obosite punctează aducerea mea pe lume. Procesul a început cu prima bătaie şi s-a terminat cu ultima, la care tata se

rostogoli de pe mama şi se cufundă într-un somn profund, fără vise, datorat celor cinci halbe de John Smith's Best Bitter pe care le băuse la Punch Bowl cu prietenii săi, Walter şi Bernard Belling. În momentul în care am ieşit din nefiinţă, mama se prefăcea că doarme – cum făcea de obicei în astfel de momente. Tata însă e om dintr-o bucată şi nu s-a dat bătut aşa uşor.

Pe tata îl cheamă George şi e mai mare cu zece ani buni ca mama, care acum sforăie cu nasul în perna alăturată. Pe mama o cheamă Berenice, dar i s-a spus Bunty dintotdeauna, de către toată lumea.

„Bunty” nu-mi sună a nume de om în toată firea – nu mi-ar fi oare mai bine cu o mamă cu alt nume? Un nume simplu ca Jane, sau matern ca Mary? Sau unul romantic, care să nu sune atât de mult ca numele din benzile desenate pentru fete – ceva gen Aurora sau Camille? Prea târziu acum. Lui Bunty am să-i spun oricum „mami” ceva ani de acum încolo, şi după o vreme voi şti mai multe nume pentru mamă (mami, mamă, mămică, mămicuţă, maică, măicuţă, măiculiţă) care să-mi sune oportun, iar la un moment dat am să renunţ să-i mai spun în vreun fel. Săraca Bunty.

Stăm într-un loc numit „Deasupra Magazinului”, o descriere nu prea reuşită, pentru că şi bucătăria şi sufrageria se află pe acelaşi etaj cu magazinul însuşi, iar denumirea se referă şi la zona adiacentă a curţii din spate. Magazinul (un magazin de animale de companie) se află pe una din vechile străzi ce se strecoară în umbra dominatoarei catedrale York Minster. Aici au locuit primii tipografi şi primii artizani sticlari care au inundat vitrinele oraşului cu lumini colorate. Legiunea a IX-a Hispanică, cuceritorii Nordului, a mărşăluit pe strada noastră, *via praetoria,* spre măreţul

lor fort, înainte de a dispărea în negura timpului. Guy Fawkes[1] s-a născut aici, Dick Turpin[2] a fost spânzurat la câteva străzi mai încolo, iar Robinson Crusoe, celălalt mare erou, este şi el fiul acestui oraş. Cine poate spune care dintre ei a existat cu adevărat sau nu?

Aceste străzi sunt pline de istorie; clădirea în care se află magazinul nostru e veche de secole, cu pereţii aplecaţi şi podelele înclinate ca o căsuţă din poveşti. A existat aici o clădire încă de pe vremea romanilor şi e de la sine înţeles că are un număr adecvat de locatari transparenţi care se unduiesc pe la încheieturile şi ungherele casei, bântuind lugubru în urma noastră. Stafiile noastre preferă vădit scările, care sunt multe la număr. Au multe subiecte de bârfă. Le poţi auzi, dacă ascuţi urechea, plescăitul vâslelor vikingilor, zdrăngănitul roţilor diligenţei de Harrogate pe pietrele de pavaj, târşâitul paşilor bătrânilor la Balurile Municipalităţii şi scârţâitul penei reverendului Sterne.

Pe lângă faptul că este un loc pe hartă, „Deasupra Magazinului" este şi un regat izolat, agitat, cu propriile reguli primitive şi doi candidaţi la coroană – George şi Bunty.

În urma conceperii mele, Bunty se simte un pic iritată, un sentiment de care nu e deloc străină, şi numai după ce se tot suceşte şi răsuceşte în pat reuşeşte să tragă un pui de somn plin de vise şi neodihnitor. Pentru că, în lumea viselor este liberă să aleagă în prima noapte de mamă, Bunty s-a oprit la coşurile de gunoi.

În visul despre coşurile de gunoi se tot luptă să care două coşuri grele prin curtea din spate. Din când în când, o pala de vânt răutăcioasă îi lipeşte părul de ochi şi gură. Unul din cele două

---

[1] Guy Fawkes, lider al unui complot împotriva lui Iacob I, executat în 1606.

[2] Richard Turpin (1706-1739), tâlhar celebru.

coşuri îi cam face probleme; iar ea bănuieşte că a început să aibă propria personalitate – care seamănă în mod ciudat cu cea a lui George.

Deodată, pe când ea se tot chinuieşte cu unul din ele, acesta îi scapă din mână şi cade cu un zgomot de metal galvanizat – ZDRANG! – şi îşi varsă conţinutul pe betonul din curte. Resturi, mai ales de la magazin, se împrăştie peste tot, saci goi de amestec de biscuiţi Wilson, pachete de grăunţe Trill pliate, conserve de Kit-e-Kat şi Chappie umplute cu grijă în prealabil cu coji de cartofi şi de ou, ca să nu mai spunem de misterioasele pachete învelite în hârtie de ziar care par a conţine copii secţionaţi în bucăţi. În ciuda dezastrului, Bunty cea adormită simte cum o trec fiori de plăcere la vederea gunoiului său atât de bine organizat. Când se apleacă însă ca să ridice pachetele, simte că se mişcă ceva în spatele ei. O, nu! Fără să se întoarcă, ştie că e coşul George, care s-a transformat într-un uriaş neîndemânatic şi care se apleacă peste ea pentru a o înghiţi cu totul ca într-o cuşcă metalică soioasă...

Am o presimţire că acest vis nu e deloc un semn bun pentru viitorul meu. Vreau o mama care visează altceva. Vise cu nori ca din îngheţată, curcubeie din acadea, sori ca nişte trăsuri aurii ce brăzdează cerul... oricum, nu mai contează, vin vremuri noi. Suntem în 3 mai şi regele va participa mai târziu la ceremonia de deschidere a Sărbătorii Marii Britanii, iar la fereastră un cor din zori îmi vesteşte ajungerea pe lume.

Fanfarei alcătuită din păsările din grădină i se alătură cârâitul papagalului din magazinul de animale şi apoi – ŢÂRRRR!!! Ceasul deşteptător de la marginea patului a început să sune, iar Bunty se trezeşte cu un ţipăt scurt, lovind cu palma butonul alarmei. Rămâne nemişcată câteva secunde, ascultând zgomotele din casă. Domul Descoperirii va răsuna în curând de strigătele triumfătoare

de bucurie ale englezilor, dar în casa noastră e linişte, cu excepţia ciripitului şi cântatului păsărilor. Până şi stafiile dorm, ghemuite pe la colţuri sau lungite pe lângă galerii.

Liniştea este întreruptă brusc de sforăitul neaşteptat al lui George. Zgomotul parcă îi activează un mecanism primitiv în creier şi întinde o mână, ţintuind-o pe Bunty de pat, începând să exploreze locul pe care a aterizat la întâmplare (o porţiune deloc inspirată din abdomen, care mă găzduieşte, fiind Domul Descoperirii pentru mine). Bunty reuşeşte să se extragă de sub mâna lui George – a trebuit deja să facă sex o dată în ultimele douăsprezece ore (m-a făcut pe mine!) – mai des de o dată pe zi nu e în firea lucrurilor. Se îndreaptă spre baie, unde lumina crudă de deasupra se reflectă în faianţa alb cu negru şi în ţevile cromate şi o loveşte în faţă pe Bunty, făcând umbre şi cute înspăimântătoare. Seamănă ba cu un craniu, ba cu mama ei. Încă nu se poate hotărî care variantă ar fi mai groaznică.

Se spală pe dinţi cu energie pentru a scăpa pe gustul mustăţii afumate a lui George şi apoi – pentru a salva aparenţele (un lucru important pentru Bunty, deşi nu ştie exact pentru cine le păstrează) – desenează frumos un zâmbet roşu ca rubinul şi rânjeşte în oglindă, dezvelindu-şi dinţii pentru a verifica dacă are urme de ruj pe ei. Imaginea din oglindă rânjeşte înapoi, iar Bunty, în visele ei scurte cu ochii deschişi, s-a transformat deja în Vivien Leigh făcând piruete în faţa unei oglinzi batante.

Acum e gata să înfrunte prima zi ca mamă. Coboară, treaptă cu treaptă, scara scârţâitoare (în visele ei o scară în curbă a unei case coloniale – Bunty, descopăr eu, petrece foarte mult timp într-o lume alternativă, visând cu ochii deschişi). Nu face zgomot pentru că încă nu vrea să trezească pe cineva – mai ales pe Gillian. Gillian

are multe nevoi. Ea e sora mea. Are aproape trei ani şi va fi foarte surprinsă să afle despre mine.

Bunty îşi face o cană de ceai în bucătăria din spatele magazinului, savurând cele câteva momente de linişte de dimineaţă. În scurt timp îi va duce şi lui George o ceaşcă de ceai la pat – nu din motive altruiste, ci ca să-l mai ţină deoparte din calea ei câteva momente în plus. Săraca mama, este foarte dezamăgită de căsătorie, nu i-a schimbat viaţa decât în rău. Dacă ascult pe furiş ce gândeşte, o aud ţinând un monolog despre cum trudeşte zilnic prin casă – *De ce nu mi-a spus nimeni cum o să fie? Gătitul! Curăţenia! Toată munca!* Mi-aş dori să se oprească din monolog şi să viseze cu ochii deschişi din nou, dar ea tot îi zice – *Şi, în ceea ce priveşte copiii, păi... nopţile întrerupte, luptele pentru putere... durerile facerii! Vorbeşt*e direct cu ochiul din faţă al aragazului, clătinând capul, cam aşa cum face papagalul din magazin. Măcar as*tea s-au terminat... (Surpriză!)*

Ibricul ţiuie, iar ea toarnă apă fierbinte într-un ceainic maro şi se sprijină leneş de aragaz cât aşteaptă să se facă ceaiul, încruntându-se în timp ce încearcă să-şi amintească de ce s-a măritat cu George în primul rând.

George şi Bunty s-au întâlnit în 1944. Nu era el primul pe listă, ci Buck, un sergent american (şi bunica a avut aceleaşi probleme cu măritatul pe timp de război), dar Buck şi-a pierdut un picior călcând din greşeală pe o mină antipersonal („Să nu mai aud de americanii ăştia", a comentat Clifford, fratele lui Bunty, plin de dezgust) şi a fost trimis acasă, în Kansas. Bunty a aşteptat mult şi bine ca Buck să-i scrie ca să o invite să-şi trăiască viaţa alături de el în Kansas, dar nu a mai auzit nimic de el. Aşa că George a pus mâna pe ea. Până la urmă, Bunty s-a hotărât că un George cu două picioare este preferabil unui Buck cu doar unul, dar acum nu mai e

aşa de sigură. (Buck şi Bunty! Ce cuplu tare ar fi fost – parcă îi şi văd.)

Dacă Buck ar fi luat-o pe Bunty în Kansas, cât de diferite ar fi fost vieţile noastre! Mai ales a mea. În 1945, tatăl lui George a murit călcat de tramvai când se ducea la Leeds, iar George a preluat afacerea de familie – animale de companie. S-a căsătorit cu Bunty gândindu-se că-l va ajuta la muncă (pentru că lucrase cândva ca vânzătoare), neştiind că Bunty nu are nici cea mai mică intenţie să muncească după căsătorie. Iar conflictul ăsta nu s-a mai aplanat niciodată.

Ceaiul e gata. Bunty amestecă cu linguriţa prin ceainicul maro şi-şi mai toarnă o cană. Prima mea ceaşcă de ceai. Se aşază la masa de bucătărie şi începe să viseze din nou, trecând peste episodul dezamăgitor despre Kansas şi nunta ei sărăcăcioasă cu George şi ajungând la un văl delicat unduind în adierea caldă a vântului, iar sub văl e Bunty care poartă o rochie din organzin transparent, cu talia subţire şi cu un nas diferit. Bărbatul de lângă ea este incredibil de frumos, semănând leit cu Gary Cooper, în vreme ce Bunty însăşi aduce cu Celia Johnson. Un nor de flori de portocal îi înconjoară de parcă i-ar înghiţi, iar ei se îmbrăţişează şi se săruta pasional – şi, brusc, un ghiont din partea realităţii o întrerupe din reverie, cineva care trage de halatul lui Bunty şi care scânceşte sâcâitor.

Uite-o! E sora mea! Căţărându-se pe Bunty, cu mâinile şi picioarele călduţe şi mirosind a cearşafuri, urcând cu greu masivul Bunty şi lăsându-şi chipul adormit pe gâtul rece al mamei. Bunty îi descâlceşte din păr mâinile strânse şi o lasă pe Gillian pe podea.

— Jos, spune Bunty cu vocea aspră. Mami se gândeşte.

(Deşi ceea ce face mami de fapt este să se gândească ce ar fi dacă întreaga ei familie ar fi ştearsă de pe faţa pământului, iar ea ar putea să o ia de la capăt.) Săraca Gillian!

Gillian nu suportă să fie ignorată prea mult – nu e genul – aşa că doar ce-am apucat să bem prima gură de ceai că a trebuit să o băgăm în seamă. Bunty face porridge, prăjeşte pâine şi fierbe ouă. Lui George nu îi place porridge-ul, ci îi plac şunca şi cârnaţii şi pâinea prăjită, dar Bunty are stomacul cam sensibil în dimineaţa asta (eu am acces la tot felul de informaţii din interior). „Dacă vrea altceva, să-şi facă singur”, bombăne ea, păstrând un castronel de porridge (cam plin de cocoloaşe) pentru Gillian. Apoi umple un alt castron pentru ea – se gândeşte că o să-i facă bine – şi mai pune un al treilea castron. Asta pentru cine mai e? Fetiţa cu părul de aur? Pentru mine oare? Cu siguranţă nu – dar iată ce surpriză – mai am o soră! Astea chiar sunt veşti bune, deşi ea pare un pic cam tristă. S-a spălat deja şi s-a îmbrăcat cu uniforma de şcoala şi e chiar pieptănată – deşi părul e tuns rotund, total nepotrivit. Are doar cinci ani şi se numeşte Patricia. Are o figură comună, cu un aer mohorât la vederea terciului din castron. Asta pentru că nu-i place deloc porridge-ul. Gillian îl înfulecă din castronul ei ca răţuşca lacomă din cărticica de poveşti *Răţuşca cea hrăpăreaţă* de la editura Ladybird. „Nu vreau porridge”, încearcă Patricia să-i spună lui Bunty. E prima oară când încearcă abordarea directă a subiectului, de obicei îl plimbă prin farfurie cu lingura până se răceşte de tot şi nu mai poate fi mâncat.

— Poftim? spune Bunty, cuvintele căzând greu, ca ţurţurii de la streaşină, când vine dezgheţul (mamei nu-i prea plac dimineţile).

— Nu-mi place porridge-ul, continuă Patricia, părând că are totuşi îndoieli.

— Nici *mie nu-mi plac* copiii, aşa că ghinion, nu? şuieră Bunty ca un şarpe.

Sigur că glumeşte. Nu?

De ce am oare sentimentul ăsta ciudat, de parcă am o umbră care mă urmează, aproape ca şi cum mai e cineva aici înăuntru, cu mine? Mă bântuie cumva o stafie în stadiu embrionar?

— Vezi de magazin, Bunt!

(Bunt? Numele ăsta e şi mai rău.)

Şi dus a fost. Aşa, deodată! Bunty scoate flăcări pe nări – *Măcar de-ar întreba: „Te-ar deranja, Bunty, să te ocupi de magazin în locul meu?" Bineînţeles că nu m-aş ocupa deloc. Dar tot ar trebui să o fac, nu? „A se ocupa" – de ce s-o numi aşa? Ce mare ocupaţie e asta, să stai la tejghea într-un magazin?*

Lui Bunty nu-i place promiscuitatea relaţiei cu „oamenii de după tejghea". I se pare că nu vinde doar mâncare de căţei sau pui de pisică sau câte un peruş din când în când. Cel puţin, i se pare ei, când lucra pentru domnul Simon („Modelia – Modă de calitate pentru doamne") vindeau chestii de bun-simţ, rochii, corsete şi pălării. Ce poate fi de bun-simţ la un peruş? Şi, în plus, nu era *normal* să trebuiască să fii politicos cu toată lumea. (George, însă, e înzestrat de la natură cu această calitate, sporovăind întruna, repetând aceleaşi observaţii despre vreme de douăzeci de ori pe dimineaţă, umilindu-se şi înjosindu-se şi zâmbind, ca apoi să renunţe la această mască imediat ce s-a întors cu spatele. Copiii de vânzători – eu şi Cehov, de exemplu – rămân marcaţi pe viaţă de faptul că şi-au văzut părinţii umilindu-se în halul ăsta.)

Bunty se hotărăşte să vorbească neapărat cu George, să-i arate că e soţie şi mamă, nu vânzătoare. Şi apoi, unde se tot duce el mereu? Tot „dispare", în mici excursii misterioase. Dacă e după cum vrea

Bunty, se vor schimba câteva lucruri. Stă după tejghea, tricotând cu andrelele numărul nouă de parcă ar construi ghilotina lui George în loc să-mi croiască mie viitorul – lucruri mărunte cum ar fi nişte şaluri dantelate, hăinuţe croşetate tivite cu panglici roşii. Pantofiori roşii magici care să mă poarte în călătoria ce mă aşteaptă. Pisica magazinului – un cotoi gras şi vărgat, care-şi petrece timpul ghemuit pe tejghea în ciuda regulilor – îi sare în braţe, iar ea îl aruncă jos cu o mişcare rapidă. Uneori, lui Bunty i se pare că toată lumea vrea să se caţăre pe ea.

— Magazin! s-a întors George.

Peruşii se trezesc şi se agită prin colivii.

Magazin! De ce „Magazin!"? George şi Bunty spun mereu asta când intră pe uşa Magazinului – asta ar trebui să spună clientul, nu vânzătorul. I se adresează cumva magazinului la vocativ („O, Magazin!") sau îl numesc la nominativ? Ca să se asigure că există? Se prefac oare că sunt clienţi? Dar de ce te-ai preface că eşti ceea ce urăşti? Mă tem că „Magazin!" şi tot ceea ce poate însemna el va rămâne un etern mister existenţial.

Acum că am scăpat de slujit după tejghea (Bunty tocmai a vândut pisica magazinului, dar nu-i mai spune asta şi lui George. Săraca pisică.), putem merge să descoperim lumea de dincolo de Magazin. Mai întâi trebuie să trecem prin ritualul îmbrăcării lui Gillian ca să poată supravieţui mediului total necunoscut din afara Magazinului. Bunty nu are încredere în luna mai, aşa că o înfofoleşte strâns pe Gillian într-un costumaş de corp peste pielea trandafirie. Apoi Urmează o cămăşuţă, un pulover gros ieşit din mâinile îndemânatice ale lui Bunty, un kilt cu model Royal Stewart şi şosete lungi, albe, din bumbac, care par să-i secţioneze în două picioruşele dolofane. Într-un final, îi pune haina bleu cu guler alb de catifea şi o boneţică albă de lână ce se leagă sub bărbie cu

şireturi care parcă-i intră în carne. Eu, pe de altă parte, plutesc liber, fără haine sau podoabe. Încă nu am mănuşi sau bonetă, doar căptuşeala plăcută şi călduroasă a corpului neştiutor al lui Bunty, care încă nu are habar ce povară preţioasă cară.

Patricia-Nu-mi-place-porridge-ul deja a fost trimisă în grabă pe drumul spre şcoală de George acum vreo două ore şi acum e în curtea şcolii, bându-şi laptele şi revizuind în gând înmulţirea cu patru (îi place să înveţe) şi întrebându-se de ce nu o cheamă cineva şi pe ea să joace şotron. Are doar cinci ani şi deja e marginalizată! Trei cincimi din familia noastră se plimbă acum pe strada Blake spre Parcul Muzeului, sau, mai bine zis, Bunty merge, eu plutesc, iar Gillian pedalează pe tricicleta ei nou-nouţă pe care a insistat să o ia cu ea. Lui Bunty i se pare că parcurile au ceva îngăduitor, nişte găuri în existenţă pe care poţi să le umpli doar cu aer, lumină şi ciripit de păsări. Că doar n-o să-l umpli cu sarcini gospodăreşti?

Munca în casă trebuie făcută şi ea, pe de altă parte copiii trebuie să se joace în parc – Bunty a citit paginile despre îngrijirea copiilor din cartea *Toate despre tot* („Cum să creşti un copil”) care recomandă acest lucru – deci o bucată de timp a fost acordată fără tragere de inimă plimbatului în aer liber, aşa că plăteşte măreaţa sumă de şase penny la intrarea în Parcul Muzeului care ne garantează propria porţie de aer proaspăt.

Prima mea zi! Toate cele trei secţiuni ale parcului au înfrunzit, iar mult deasupra lui Bunty cerul este de un albastru senin; dacă ar întinde mâna (ceea ce nu va face) parcă l-ar putea atinge. Nori albi, pufoşi ca nişte miei, se strâng unul într-altul. Parcă am ajuns într-un rai luat din pictura din Quattrocento. Păsări se avântă, ciripesc şi dansează frenetic deasupra capetelor noastre, bătând din aripi cu vigoare – îngeri vestitori în miniatură, arhangheli Gabriel din neamul păsăresc au venit să anunţe sosirea mea pe lume! Aleluia!

Nu că Bunty ar observa. E cu ochii pe Gillian, care o ia cu tricicleta prin toate cotloanele parcului, urmând un traseu magic numai de ea ştiut. Mă tem că Gillian ar putea să rămână blocată printre straturile de flori. Dincolo de îngrăditura parcului se poate zări un râu lat care curge liniştit, iar în faţa noastră zac ruinele palide, traforate ale Mănăstirii St. Mary. Un păun ţipă şi sare de pe gardul pe care era cocoţat în iarbă, la picioarele noastre. E minunată lumea asta nouă care are asemenea creaturi!

Doi bărbaţi, pe care îi vom numi Bert şi Alf, taie iarba prin parc. Se opresc din muncă la vederea lui Gillian şi se odihnesc un moment pe uriaşa maşină de tuns iarba, urmărindu-i traseul cu o plăcere deosebită. Bert şi Alf au luptat în acelaşi regiment în timpul războiului, au dansat pe muzica lui Al Bowlly pe aceleaşi melodii, au agăţat femei (din acelaşi aluat ca Bunty) împreună, iar acum taie iarba tot împreună. Nu prea li se pare bună turnura pe care a luat-o viaţa lor, dar, cumva, vederea lui Gillian le alină păsul. (Norocoşi şi lipsiţi de griji, cum se spune despre copiii născuţi duminica, iar Gillian chiar s-a născut într-o duminică şi încă mai profita de buna ursire în 19.51. Din păcate, norocul o va părăsi curând.) Strălucind de curăţenie şi proaspătă ca o zi de primăvară, ea este motivul pentru care s-au avântat ei în luptă – Gillian a noastră, promisiunea unui viitor mai bun. (Nu că ar avea un viitor, căci va fi călcată de o maşină bleu, marca Hillman Husky, în 1959, dar cum puteam noi să prevedem asta? Ca familie, suntem predispuşi genetic la accidente – dintre care cele mai frecvente sunt cele de maşină sau exploziile.)

Bunty (mama noastră, o mândrele de femeie) e iritata de atenţia venită din partea lui Bert şi Alf. (O simţi oare şi un altfel de emoţie?) *De ce nu taie dracului iarba aia,* gândeşte ea, disimulând totul cu un zâmbet luminos, artificial.

E timpul să mergem! Bunty s-a cam săturat de lenevit şi trebuie să mergem la cumpărături în magazinele altor oameni. Se pregăteşte pentru scena pe care o va face Gillian, pentru că sigur va face nazuri. Reuşeşte să o descâlcească de printre flori şi să o aducă pe drumul cel bun în viaţa, dar Gillian, care nu ştie că pierde timp preţios, încă mai pedalează încet, oprindu-se să admire flori, să culeagă pietricele, să pună întrebări. Bunty păstrează în aparenţă un chip angelic plin de serenitate şi linişte până nu mai poate şi dă în clocot, trăgând brusc de mânerele tricicletei pentru a mări pasul. Acest lucru are un efect dezastruos, trântind-o la pământ pe Gillian, ca un bolovan alb cu albastru, de unde aceasta începe să urle, trăgând aer în piept în acelaşi timp. Eu sunt un pic demoralizată – va trebui cumva să învăţ să fac asta?

Bunty o ridică pe Gillian în picioare, făcându-se că nu vede că mâinile şi picioarele ei delicate sunt zgâriate. (Atitudinea lui Bunty faţă de durere, sau chiar faţă de manifestarea vreunei emoţii, este să o trateze ca şi cum ar proveni dintr-o dereglare de personalitate.) Bunty, fiind conştientă că suntem urmărite de Bert şi Alf, afişează un zâmbet condescendent şi îi şopteşte la ureche lui Gillian că va primi nişte dulciuri dacă se opreşte din plâns. Gillian îşi pune mâna la gură imediat. Va fi ea oare o soră bună? Este femeia aceasta o mamă bună?

Bunty iese cu capul sus din parc, trăgând-o pe Gillian de o mână şi târând tricicleta cu cealaltă. Bert şi Alf se întorc liniştiţi la tunsul ierbii. Un vânticel calm flutură frunzele noi ale pomilor şi foile unui ziar de dimineaţă, uitat pe o bancă. Fotografia de pe prima pagină a turnului Skylon ne flutură atrăgătoare prin faţa ochilor – ca un oraş al viitorului, un Oz science-fiction. Pe mine nu mă interesează – mă răsucesc tulburată în valurile de chimicale dăunătoare eliberate de Bunty ca rezultat al crizei tricicletei.

— Ce să-ţi dau, iubito?

Vocea joasă a măcelarului străbate magazinul.

— O bucată bună de carne roşie?

Îi face cu ochiul mamei, ca un desfrânat, iar ea se face că n-aude, dar toată lumea din magazin începe să chicotească. Clienţii îl plac pe Walter, se poartă ca un măcelar dintr-o comedie Ealing[3], o parodie exagerată a propriei persoane, cu şorţul alb cu albastru pătat şi pălăria de paie. Este un *cockney*[4], dar chiar şi atât e periculos şi necunoscut pentru noi, cei care locuim în centrul spiritual al Yorkshire-ului. În dicţionarul personal al lui Bunty, bazat pe animale (toţi bărbaţii sunt animale), el este un porc, cu pielea netedă, lucioasă, bine întinsă peste carnea împănată şi unsuroasă. Bunty, ajunsă în faţă, cere puţin muşchi şi rinichi pe un ton cât mai neutru, dar, oricum, măcelarul grohăie de parcă ar fi spus ceva de-a dreptul deşănţat.

— Ceva să-i pună sângele în mişcare lu' bărbac-tu, nu? tună el.

Bunty se apleacă să pară că-i leagă şireturile lui Gillian, ca să nu-i vadă nimeni stinghereala.

— Pentru tine orice, frumoaso.

Walter îi aruncă o privire pofticioasă şi, deodată, ameninţător, scoate un cuţit de niciunde şi începe să-l ascută, fără să-şi ia ochii de la Bunty. Ea rămâne aplecată cât se poate mai mult lângă Gillian, trebuind să poarte o pretinsă conversaţie cu ea, zâmbind şi aprobând, de parcă ceea ce spune Gillian era extraordinar de

---

[3] Comedii din perioada de după al Doilea Război Mondial, aparţinând Studioului Ealing, deseori exagerate şi satirice, având ca ţintă modul de viaţă britanic.

[4] Locuitor din East End, un cartier sărăcăcios din Londra.

interesant. (Când, de fapt, nu ţinea cont niciodată de ceea ce spunea oricare dintre noi – cu excepţia cuvintelor nepoliticoase.)

Măcelarul începe să cânte tare aria toreadorului din *Carmen* şi transformă într-un spectacol de teatru cântărirea în mână a unui rinichi greu şi alunecos. „Ar trebui să te faci artist, Walter”, declară o voce din fundul magazinului, iar restul clienţilor îşi exprimă acordul. Bunty, din nou în picioare, e străbătută de un gând cutremurător – rinichiul, care acum trecea dintr-o mâna într-alta a lui Walter, seamănă în mod straniu cu o pereche de testicule. (Nu că „testicule” ar fi un cuvânt familiar pentru ea, bineînţeles, ea face parte dintr-o generaţie de femei care nu au cunoştinţe bine puse la punct în ceea ce priveşte vocabularul anatomic.)

Walter trânteşte rinichiul pe tocător şi începe să-l felieze, mânuind cuţitul cu o dexteritate uimitoare. Publicul oftează în cor.

Dacă ar fi după ea, Bunty ar merge la alt măcelar, dar magazinul lui Walter e lângă al nostru şi, nu numai că este astfel un coleg negustor, dar mai este şi prietenul lui George, deşi, pentru Bunty, nu e mai mult decât o cunoştinţă. Îi place cuvântul „cunoştinţă”, sună elegant şi nu implică pierderea timpului, ca o consecinţă a prieteniei. Cunoştinţă sau nu, Walter e greu de ţinut la distanţă, după cum a aflat Bunty pe pielea ei, de câteva ori, când a înghesuit-o după maşina de făcut cârnaţi din fundul magazinului. George şi Walter schimbă „favoruri” între ei – Walter îi face un favor chiar acum, în faţa întregului magazin, făcând un „joc de mână” cu muşchiul, care-i va da lui Bunty mai multă carne decât raţia permisă. Walter mai are şi o reputaţie de Don Juan, aşa că lui Bunty nu-i convine deloc prietenia lui cu George. George zice că aşa ceva ar fi dezgustător, dar Bunty îl suspectează că nici măcar el nu crede ceea ce spune. Îl preferă pe celălalt prieten negustor al lui George, Bernard Belling, care are un magazin de feronerie şi care,

spre deosebire de Walter, nu susţine conversaţii pline de subînţelesuri în public.

Bunty ia pachetul de carne învelită în hârtie, evitându-i privirea lui Walter şi zâmbind forţat spre cavitatea abdominală a unei oi tăiate care se afla după umărul stâng al lui Walter. Iese din magazin, fără să spună nimic, dar, pe dinăuntru, se zbate o Scarlett plină de furie, cu fruntea sus, ieşind în trombă şi trântind uşa, blestemându-i zilele.

După măcelărie mergem la brutărie, la Richardson, să luăm o franzelă mare, cu coaja albă de făină, dar nu şi prăjituri, pentru că Bunty crede că prăjiturile de la magazin sunt dovada că o gospodină nu-şi face treaba. Apoi mergem la Hannon, după mere, varză nouă şi cartofi, la Borders, pentru cafea, brânză şi unt vărsat, pe care bărbatul de după tejghea îl ia dintr-o caserolă şi-l modelează cu mâna. Cam pe-acuma, cred eu, suntem toate destul de obosite, iar Bunty trebuie să o bată la cap pe Gillian să pedaleze singură la deal pe strada Gillygate şi de-a lungul străzii Clarence până la destinaţie. Gillian s-a aprins la faţă ca un rac şi pare că-şi doreşte să nu fi insistat să ia tricicleta cu ea. Trebuie să pedaleze nebuneşte ca să ţină pasul cu Bunty, care deja e foarte nervoasă (ştiu eu).

Într-un final ajungem pe strada Lowther la casa pitică, cu terasă, în care locuieşte Nell. Nell e bunica mea, mama lui Bunty, fata lui Alice. Toată viaţa ei e definită de relaţiile cu ceilalţi oameni:

Mama: lui Clifford, Babs, Bunty, Betty, Ted.

Fata: lui Alice.

Fata vitregă: a lui Rachel.

Sora: Adei (moartă), a lui Lawrence (presupus mort), Tom, Albert (mort), Lillian (ca şi moartă).

Soţia: lui Frank (mort).

Bunica: lui Adrian, Daisy, Rose, Patricia, Gillian, Ewan, Hope, Tim, iar acum... A MEA!

Stomacul lui Bunty chiorăie răsunător în urechile mele – e aproape ora prânzului, dar nici nu se poate gândi să înghită ceva. Noua mea bunică îi dă lui Gillian un pahar de suc de portocale, iar nouă ne dă biscuiţi cu maranta[5] şi cafea Câmp pe care o fierbe într-un ibric, cu lapte pasteurizat. Lui Bunty îi vine să vomite. Mirosul de rumeguş şi de carne putrezită de la măcelărie parcă i-a intrat în piele.

— Ce mai faci, mamă? o întreabă Bunty fără să aştepte un răspuns.

Nell e micuţă şi slabă. Ca rudă, nu e cine ştie ce.

Bunty vede o muscă, în zbor spre biscuiţii cu maranta. Ia, cu mişcări lente, pliciul pe care bunica îl are mereu la îndemână şi, cu îndemânare, trimite musca strivită pe Lumea Cealaltă. Acum o secundă, musca era bine mersi, acum nu mai e. Ieri nu eram, acum sunt. Nu e viaţa asta minunată?

Prezenţa lui Bunty o enervează pe Nell, care se suceşte în fotoliu, întrebându-se dacă nu mai plecăm odată, ca să asculte şi ea la radio în linişte. Pe Bunty o trec toate apele datorită apariţiei mele neaşteptate, iar Gillian şi-a băut paharul de suc şi-şi face mendrele. Se joacă cu cutia de nasturi a bunicii, alege unul, din sticlă roz, în formă de floare, şi-l înghite cu atenţie, în mod deliberat. E lucrul cel mai apropiat de dulciurile pe care i le-a promis mama noastră uitucă în parc.

---

[5] Marantha arundinacea, plantă originară din America de Nord, bogată în amidon, folosită de vracii indieni împotriva veninului de şarpe, sau ca supliment nutritiv pentru copii şi invalizi.

— Al naibii papagal!

George se uită atent la degetul muşcat. Bunty mormăie indiferent. (Rănile, după cum am mai spus, nu sunt punctul ei forte.) E cu mâinile până la cot în seu şi făină, iar stomacul îi stă în gât din nou. Se uită cu scârbă la George că ia una din prăjiturile la care am muncit aproape toată după-masa, şi o înghite lacom, fără ca măcar să se uite la ea.

După-amiaza a fost cam dezamăgitoare. Am fost iar la cumpărături după nişte lână cenuşie, la un magazin finuţ de o femeie timidă, care m-a convins de superioritatea tehnicii de vânzare a lui Walter. Tot speram că mergem la o florărie ca să sărbătorim cu flori venirea mea pe lume, vreo ghirlandă sau două, un buchet de viţă albă şi trandafiri, dar nu am mers. Tot uit că lumea nu ştie încă de mine.

Am mers s-o luăm pe Patricia de la şcoală, dar nici asta nu a fost prea interesant, iar ziua ei părea c-a fost cam plictisitoare, după cum urmează:

— Ce-ai făcut azi?

— Nimic. (însoţit de un ridicat din umeri.)

— Ce-aţi avut la masă?

— Nu-mi amintesc. (Dă din umeri din nou.)

— Te-ai jucat cu vreun prieten azi?

— Nu.

— Nu mai da din umeri tot timpul, Patricia!

Bunty taie rinichiul sângeriu, fără să fi uitat comparaţia cu testiculele vreun moment. Nu-i place deloc să gătească, seamănă prea mult cu un gest de bunăvoinţă faţă de ceilalţi. Iar o ia de la capăt – *Toată viaţa mi-o petrec gătind, sunt sclava muncii în casă, legată de aragaz... toate mesele astea, zi de zi, ce se întâmplă cu ele? Sunt*

mâncate, asta se întâmplă, fără un mulţumesc! Uneori, cât stă pe lângă aragaz, inima începe să-i bată în piept şi simte cum îi sare capacul, iar o tornadă îi smulge creierii din cap şi distruge totul în calea ei. (La fel ca atunci când nu a mai ajuns în Kansas.) Nu înţelege de ce simte aşa (întrebaţi-o pe Alice!), dar începe să se întâmple chiar acum şi de aceea, când George vine iar la bucătărie să mai ia o prăjitură spunând că trebuie să plece iar ca să „vorbească cu cineva despre un câine" (cu un gest complice – cu atât mai mult încep să cred că suntem cu toţii prinşi într-un sumbru film alb-negru), Bunty se întoarce spre el cu o grimasă ucigătoare şi ridică cuţitul de parcă ar vrea să-l înjunghie. S-a produs cumva vreun incident internaţional?

— Am de lucru, continuă George în grabă, iar Bunty face alegerea bună şi înfige cuţitul în carnea de friptură.

— Ce naiba ai, care e problema ta, ce crezi că mă duc să fac – crezi că mă văd cu altă femeie pentru o noapte de nebunii?

(O întrebare cu tâlc, bineînţeles, pentru că tatăl meu de doar o zi exact asta se duce să facă.) Va izbucni războiul civil în bucătărie? Va arde oraşul? Aştept cu respiraţia oprită.

Nu, a mai scăpat încă o dată. Uff, cum ar spune Tom, fratele lui Bunty, dacă ar fi aici; dar nu este, e în Marina Comercială, zguduit bine de talazuri chiar în acest moment. Bunty îşi pierde interesul pentru cearta iscată şi îşi concentrează atenţia la friptură şi la plăcinta cu rinichi.

Ei bine, prima mea zi aproape că s-a sfârşit, slavă Domnului. Pentru unii dintre noi, a fost o zi destul de obositoare, pentru mine şi Bunty, mai ales. George nu s-a întors încă, dar Bunty, Gillian şi Patricia dorm duse. Bunty e în lumea viselor din nou, unde Walter îi descheie nasturii cu mâini ca din carne de porc şi-i frământă

carnea cu degete ce aduc a cârnaţi. Gillian gâfâie în somn, în mijlocul unui coşmar în care trebuie să pedaleze la nesfârşit, la deal, pe tricicletă. Patricia e adâncită în somn, cu chipul palid şi supt, cu ursuleţul panda strâns puternic la piept: Stafiile străvezii bântuie la întâmplare, făcând eforturi neînsemnate pentru a crea dezordine prin casă – acrind laptele şi presărând praf pe poliţe.

Şi eu sunt trează, sărind şi plutind prin oceanul Bunty. Bat de trei ori din călcâiele minuscule şi goale, gândindu-mă că nicăieri nu-i ca acasă.

A doua zi de dimineaţă, George este nefiresc de vesel (noaptea de nebunii – cu Walter – l-a satisfăcut pe deplin) şi o înghionteşte pe mama mea cea adormită, ca s-o trezească.

— Ţi-ar plăcea un mic dejun la pat, Bunt?

Bunty mormăie.

— Un pic de cârnat? Un caltaboş în sânge?

Bunty geme, iar George înţelege că „da" şi ţopăie spre bucătărie în timp ce Bunty o ia la fugă spre baie. Preţ de o secundă i se pare că o vede pe Scarlett zâmbindu-i din oglinda de la baie în culori Technicolor, dar imaginea dispare cu prima icnitură. Îşi sprijină fruntea fierbinte de plăcile de faianţa reci şi ideea insuportabilă i se naşte în cap – e însărcinată! (Săraca Bunty – vomită în fiecare dimineaţă la fiecare sarcină. Nu e de mirare că ne tot spune că s-a săturat de noi.) Se aşază brusc pe scaunul de la WE şi urlă surd – nu se poate (uraaa, uraaa, Bunty o să aibă un copil! Pe MINE!). Aruncă cu ce-i vine la îndemână (un pantof roşu) în oglindă, care se sparge în milioane de cioburi.

Atârn de un fir de aţă, ca un nasture de sticlă roz. Ajutor. Unde sunt surorile mele? (Dorm.) Tata? (Găteşte micul dejun.) Unde e mama mea?

Oricum, nu contează – soarele e sus pe cer şi o să fie iar frumos afară. Mulţimea se va aduna în Galeria Expoziţiei şi în Domul Descoperirii, întinzându-şi gâturile spre turnul Skylon şi către Oraşul de Smarald al viitorului. Viitorul e ca un dulap plin de lumină şi tot ceea ce trebuie să faci este să găseşti cheia de la uşă. Păsărele zboară pe deasupra noastră, ciripind. Ce lume minunată!

Nota de subsol (i) – Idilă câmpenească

Fotografia este într-o ramă argintie, căptuşită cu catifea roşie, cu un geam oval pe mijloc, de dincolo de care străbunica mea priveşte lumea cu ochi nelămuriţi.

Stă semeaţă, cu mâna pe spătarul unui şezlong, ca să i se vadă verigheta. În spatele ei se află fundalul tipic al acelor vremuri, un peisaj cu dealuri mediteraneene, încremenit, dincolo de scările cu balustradă aflate în prim-plan, ca să înşele ochiul. Părul străbunicii are cărare pe mijloc şi cozile sunt împletite şi răsucite în colac, în jurul capului. Poartă o rochie din satin, cu guler înalt, cu un corsaj care pare la fel de fix pe ea şi de îndesat ca o pernă. Are un medalion mic la gât, iar buzele sunt întredeschise de parcă urmează să se întâmple ceva. Capul e puţin înclinat pe spate, dar se uită fix la aparat (sau la fotograf). În poză, ochii sunt negri, cu o expresie nedesluşită. Pare că urmează să spună ceva, deşi nu-mi pot imagina ce anume.

Nu am mai văzut poza aceasta până acum. Bunty a scos-o la lumină ca prin minune, într-o zi. Unchiul Tom tocmai murise la un azil de bătrâni şi fusese după ceea ce lăsase în urma lui, lucruri care încăpuseră toate într-o cutie de carton. De acolo a scos

fotografia, iar când am întrebat-o cine e, mi-a răspuns că era bunica ei şi străbunica mea.

— S-a schimbat foarte mult, nu-i aşa? am continuat eu, urmărindu-i conturul feţei cu degetul pe geam. În poza pe care o ai tu e grasă şi urâtă – poza făcută în spatele casei de pe strada Lowther, cu toată familia.

Era vorba de o poză pe care o avea Bunty, cu inscripţia *1914,* strada *Lowther* pe verso, scrisă cu cerneală albastru deschis, fotografie în care străbunica e înconjurată de toată familia. Stă jos, mare şi rotundă, pe centrul unei bănci, cu Nell (mama lui Bunty) de-o parte şi Lillian (sora lui Nell) de cealaltă. În spatele lor se află Tom, iar la picioarele lui Rachel e ghemuit fratele cel mic, Albert. Soarele străluceşte pe cer şi mai sunt nişte flori care cresc pe zidul din spatele lor.

— A, nu, m-a contrazis Bunty. Cea din poza de pe strada Lowther este Rachel – mama vitregă, nu mama *adevărată.* Era ceva rudă cu ea, vreo verişoară.

Femeia din poza căptuşită – adevărata mamă, mireasa reală – priveşte misterios peste negura timpului.

— Cum o chema oare?

Bunty a trebuit să facă un efort să-şi amintească.

— Alice, spuse într-un final. Alice Barker.

Străbunica mea nou descoperită, se pare, murise născând-o pe Nell, iar la scurt timp după moartea ei, străbunicul meu a luat-o de nevastă pe Rachel (mama vitregă, mireasa falsă). Bunty îşi amintea vag, din spusele altora, că Rachel venise ca să aibă grijă de copii şi să fie ca un fel de menajeră prost plătită.

— Şase copii fără mamă, a continuat ea cu o voce ca de înmormântare. Trebuia să ia pe cineva de nevastă.

— De ce nu mi-ai povestit asta până acum?

— Am uitat, a răspuns Bunty sfidător.

Alice cea uitată privea fix înainte. Am scos poza cu grijă din ramă ca să văd mai multe detalii din lumea aceea sepia – un palmier de cameră imens, într-un ghiveci de alamă şi o perdea groasă drapată într-un colţ al studioului.

Pe verso era gravată inscripţia *J. P. Armand. Fotograf ambulant.* Iar mai jos, cu creionul, de abia vizibil, se afla data – *20 iunie*; *1888.*

— Douăzeci iunie 1888, i-am spus lui Bunty, care mi-a smuls poza din mâini şi a examinat-o atent.

— Nici n-ai fi zis că e aşa, nu? S-a ascuns după canapea şi nu se vede.

— Poftim? Ce să văd? Ce ascunde?

— Mama e născută în 1888. Pe 30 iulie. Alice e în luna a opta aici, în poză. E gravidă cu mama, cu Nell.

De-aia se uită aşa impenetrabil? Oare ştie că o să moară, cum îi dă moartea târcoale, pe lângă fustele de culoare sepia, mângâindu-i părul sepia? Bunty încă mai analizează poza.

— Seamănă cu tine, a spus ea, pe un ton acuzator, de parcă Alice cea dispărută şi eu eram părtaşe într-o conspiraţie, mereu aducătoare de belele.

Vreau s-o salvez pe această femeie de ceea ce i se va întâmpla (trecerea timpului). Să mă arunc în poză şi s-o scot de acolo.

Ia închipuiţi-vă:

Acum o sută de ani. Uşa unei case de la ţară e deschisă larg, pe o zi toridă de vară. Afară, în curte, doi băieţi se bat cu pumnii şi picioarele în praf, iar o fetiţă drăguţă de vreo nouă ani, mai mare ca băieţii, stă pe un scăunel lângă uşa din spate, părând că-i ignoră pe fraţii ei zgomotoşi. Ea este Ada. Are părul lung şi blond-auriu, care-i cade pe spate ondulat şi care e ţinut ca să nu-i intre în ochi cu

o bentiţă cu funda pleoştită de căldură. Pe la picioarele ei, nişte pui scurmă la întâmplare. Ada leagănă o păpuşă în braţe, făcând o mutră plină de pietate maternă, pe care nu o vezi decât în icoanele cu Sf. Maria şi Pruncul. Un câine doarme la umbra unui hambar în partea cealaltă a curţii, iar o pisică lenevеşte pe un plug de lemn, ghemuită ca să absoarbă cât mai puţin din căldura covârşitoare şi care se mai spală din când în când agale, la nimereală. Dincolo de gard se întind câmpuri, pe care mai pasc vaci sau oi. Altele sunt părăsite. Înspre sud, se află o grădină, săpată în solul calcaros şi neroditor, unde se află straturi de varză şi morcovi piperniciţi, ofiliţi în pământul uscat. Mai spre uşa casei, gălbenelele şi albăstriţele stau cu capetele plecate în lumina sufocantă a soarelui.

Ca imagine de ansamblu, pare că cineva a preluat o scenă idilică de la ţară şi a distorsionat-o un pic – soarele bate prea tare, lumina e prea puternică, câmpurile sunt prea arse, animalele prea slabe. Casa, deşi e fermecător de pastorală din afară, e suspectă prin aerul ei de casă din poveşti. Cine ştie ce e înăuntru?

Brusc, fără ca figura de Fecioară să i se transforme de vreun fel, fetiţa ia o piatră de pe jos şi o aruncă spre fraţii ei, lovindu-l pe cel mic, Tom, în cap. Cei doi se despart, şocaţi, şi o iau la fugă urlând, pe câmp, uniţi de un sentiment de dispreţ reciproc faţă de sora lor. Ada rămâne neafectată, întorcându-se spre păpuşa-copil. Soarele e la amiază, strălucitor de fierbinte. În bucătăria casei, o femeie face pâine, bătând coca pe o masă de lemn, ridicând-o şi trântind-o iar, repetând procesul la nesfârşit. Sub masă se află un copil al cărui sex nu poate fi ghicit încă, ciocănind nişte scânduri de lemn cu un ciocan tot de lemn. (Aşa că trebuie să fie băiat.) Are aceleaşi bucle de îngeraş ca şi sora lui.

Femeia, roşie la faţă de la plita din bucătărie, se mai opreşte din când în când pentru a-şi şterge fruntea. Şi îşi masează şalele cu

pumnul. O doare şi măseaua. Burta, umflată din cauza copilului care urmează să vină, o tot împiedică să-şi termine pâinea.

Femeia aceasta e Alice. Ea e străbunica mea. Femeia rătăcită în timp. Ea are părul blond, frumos, prins cu agrafe într-un coc umed de transpiraţie. Femeia asta s-a cam saturat. Urmează să alunece în afara existentei. Una din glumele geneticii, care a rezistat peste timp, este că noi toate (Nell, Bunty, surorile mele, eu) ne trecem mâna peste frunte în momente de nervozitate, la fel cum tocmai a făcut Alice. I-a rămas o urmă de făină pe nas.

Alice are treizeci şi unu de ani şi e însărcinată cu al şaptelea copil (deja a pierdut unul – William, fratele geamăn al Adei, care a murit la trei luni, din cauza unei febre de origini necunoscute). Alice e originară din York. Mama ei, Sophia, s-a căsătorit cu un bărbat mult mai în vârstă ca ea, iar tatăl acesteia era încântat de perechea potrivită pe care şi-a găsit-o, mai ales prin prisma faptului că sora ei mai mică, Hannah, fusese cauza unui scandal ruşinos pentru că fugise de acasă cu un bărbat care fusese judecat de Curtea Marţiala şi dat afară din marină. La vremea respectivă, soarta celor două fiice nu putea fi mai diferita, una trăia în bogăţie şi era privilegiata, iar cealaltă trăia în dezonoare şi sărăcie. Banii soţului Sophiei proveneau din cumpărarea şi vânzarea de terenuri pentru construirea căii ferate, profituri uriaşe făcute fără efort şi, după cum s-a dovedit mai târziu (chiar înainte să se spânzure) fraudulos. Aşa că Alice se născuse într-o casă frumoasă pe Micklegate, avusese o cameră de copii însorita şi mai mulţi servitori decât era nevoie, însă, până a împlinit paisprezece ani, averea familiei fusese risipită, iar numele lor era hulit de toţi. Alice era singură la părinţi, răsfăţată de mama ei, dar Sophia nu şi-a mai revenit niciodată din scandalul cauzat de moartea soţului, şi-a

pierdut minţile şi a ajuns să ia atât de mult laudanum că s-a sinucis din greşeală.

Săraca Alice, învăţată să cânte la pian şi să stea frumos, a rămas orfană şi – mai rău – a ajuns învăţătoare până să împlinească optsprezece ani, fără ceva al ei în afară de ceasul mamei şi un medalion de argint pe care i-l dăruise bunicul, la naştere.

Avea douăzeci şi unu de ani când şi-a întâlnit soţul. Locuise în satul Rosedale de aproape un an, ajungând directoarea şcolii din sat. Era o şcoală mică de la ţară, la care mai preda doar o altă învăţătoare şi care se încălzea cu lemne. Copiii veneau de pe la fermele din jur, majoritatea aveau părinţi muncitori în agricultură, iar prezenţa la ore era slabă, din moment ce copiii îşi ajutau părinţii la munca câmpului. Lui Alice nu-i plăcea deloc meseria sa şi ducea dorul fermecătorului oraş York, atât de diferit de văile pline de verdeaţă. Începuse să alunece spre o stare de deznădejde melancolică, când destinul i-a tăiat calea într-o sâmbătă după-amiază de mai.

Străbunica mea ieşise să se plimbe pe drumurile de ţară. Ziua începuse frumos, liliacul sălbatic şi păducelul de pe marginea drumurilor doar ce înfloriseră, şi totul mirosea a proaspăt şi a nou – ceea ce o ajuta mult să alunece iar spre starea de melancolie. Mai apoi, ca să fie conform cu starea ei de spirit, natura a început să fiarbă, furtuna s-a iscat din senin, iar străbunica, neavând la ea decât o pereche de ghete mai solide dar nicio umbrelă, nu era deloc ferită de ploaie. Era udă până la piele când Frederick Barker a trecut pe lângă ea într-un docar şi s-a oferit să o conducă înapoi la şcoală.

Avea o fermă prin locurile acelea, o bucată de teren plană, fertilă, undeva la capătul văii Rosedale, pe care construise o casă drăguţă, de culoarea mierii, mai avea o turmă de vaci roşii de

Devon şi o livadă, pe lângă gardul căreia tatăl său, William, plantase piersici, deşi fructele rezultate erau tari şi acre. Străbunica mea cea nechibzuita era fermecată, deşi nu voi înţelege niciodată de ce – poate de flecăreala lui lipsită de griji, sau de ferma lui robustă, sau de piersici. Era cu doisprezece ani mai mare ca ea şi i-a făcut curte neîncetat timp de un an, aducându-i brânză dulce de vacă şi gem de piersici, sau chiar lemne de foc pentru şcoală. Apoi a venit momentul, cândva în primăvara anului următor, în care nu a mai putut amâna o decizie – să continue să predea (un lucru pe care-l detesta) sau să accepte cererea în căsătorie a lui Frederick. A ales a doua variantă, aşa că, în decurs de un an, îi născuse pe gemeni – Ada şi William.

Cât i-a făcut curte lui Alice, Frederick s-a străduit să-i arate numai părţile lui bune, dar odată ce-a pus mâna pe ea luând-o de nevastă, s-a simţit liber să-i arate şi părţile sale mai puţin plăcute. Până a ieşit el din casă cu picioarele înainte, de la uşă până la cimitir, Alice a avut tot timpul să afle ceea ce ştia toată lumea din Rosedale (dar nu-i spuseseră niciodată) – că soţul ei fusese un beţivan notoriu cu un apetit insaţiabil pentru jocurile de noroc, care paria nu numai pe cai, dar şi la luptele de câini sau cocoşi, pe câţi iepuri putea să împuşte, câte ciori îşi vor lua zborul de pe câmp, sau pe ce se va aşeza următoarea muscă din cameră. Pe orice.

La un moment dat, inevitabil, a pierdut şi ferma, şi terenul, pământ care fusese în familia lui vreo două sute de ani la rând, şi a mutat-o pe Alice cu copiii – Ada, Lawrence şi nou-născutul Tom – la Swaledale, unde s-a şi angajat ca paznic al terenului de vânătoare. Au mai urmat încă doi copii între timp, plus unul pe drum. Nu trece o zi de la Dumnezeu fără ca Alice să nu se

gândească cum ar fi fost viaţa ei, dacă nu s-ar fi căsătorit cu Frederick Barker.

Alice împarte aluatul, îi dă formă, îl aşază în tăvi, acoperit cu cârpe umede, şi-l lasă la crescut lângă plită. Pe vremea asta nu durează mult. Pe sub şorţul alb poartă o fustă groasă, gri-închis, din serj şi o bluză roz, decolorată, cu nasturi din sticlă de aceeaşi culoare, în formă de floare. Margarete. Simte transpiraţia cum îi şiroieşte pe piele, pe sub bluză. Alice are cearcăne negre sub ochi şi un vuiet continuu în cap.

Îşi scoate şorţul, îşi masează şalele din nou şi se îndreaptă spre uşă, ca prin vis. Sprijinindu-se de canatul uşii, întinde o mână spre fiica ei, Ada, şi o mângâie pe cap cu blândeţe. Ada dă din cap, ca şi cum s-ar fi aşezat o muscă pe ea – nu suportă să fie atinsă – şi se întoarce la cântecul de leagăn lălăit pe care i-l cânta păpuşii în vreme ce adevăratul copil, Nell, a început să se mişte în burta lui Alice. Aceasta îşi îndreaptă privirea neclară spre gălbenelele de lângă uşa din spate a casei. Apoi – iar asta este cea mai interesantă parte din povestea străbunicii mele – ceva ciudat începe să se întâmple cu Alice. E pe cale să intre într-un tărâm minunat numai al ei, pentru că se simte brusc atrasă către gălbenele pe calea cea mai scurtă, în linie dreaptă; este un proces automat, mai presus de puterile ei şi nici măcar nu mai are timp să se gândească, fiind aspirată în acest vârtej ameţitor, o călătorie spre inima unei flori care seamănă cu un soare. Pe măsură ce prinde viteză spre ţintă, fiecare detaliu al florii devine din ce în ce mai clar – rândurile de petale ovale şi prelungi, centrul maroniu al staminelor ce seamănă cu nişte ace înfipte într-o perniţă – sunt în plină viteză spre ea şi o înghit, iar ea poate simţi textura surprinzător de catifelată a petalelor mângâindu-i pielea şi mirosul parfumat, acrişor al sevei.

Însă, chiar în momentul în care lumea din jurul ei începu să se încețoșeze și să zumzăie neplăcut, coșmarul floral încetă. Pe Alice o lovește frontal un val de aer rece, iar când deschide cu greu ochii, se trezește plutind pe un nor de nu-mă-uita, la vreo zece metri deasupra casei.

Cel mai straniu lucru este liniștea – îi vede pe Lawrence și pe Tom cum urlă unul la altul din marginile opuse ale câmpului, dar niciun sunet nu răzbate până la ea. O vede și pe Ada cântându-i păpușii, dar melodia nu pleacă de la fetiță spre ea, iar cel mai ciudat este că se vede pe sine însăși – la ușa casei – vorbind cu Ada, însă, chiar dacă buzele i se mișcă, nu se aude nici măcar un sunet. Păsările, vrăbii și lăstuni, o ciocârlie, doi porumbei sălbatici – nu au nici ele glas. Vacile de jos sunt mute, la fel ca și oile presărate pe câmp. Aerul e plin de insecte de toate felurile, dar aripile lor sunt silențioase.

Ceea ce a pierdut lumea prin lipsa oricărui sunet se resimte în bogăția texturii, căci Alice plutește într-un peisaj ce vibrează și lucește, în care culorile spălăcite de soare și-au revenit și strălucesc acum pline de viață, cu o profunzime aproape ireală. Câmpurile de jos seamănă cu o pătură de pluș verde ca smaraldul și aurie, iar tufișurile sălbatice dintre câmpuri sunt încărcate cu trandafiri roșii ca focul, coada-șoricelului, urzici, caprifoi – parfumul lor amestecându-se și ridicându-se amețitor până la Alice, purtând-o cu el într-un vârtej până la râul argintiu ce curge printre copacii verde-închis.

Alice se simte bine, luată de vânt ca un mărăcine, fluturată dintr-un colț într-altul – acum ascunsă în coloana de fum ce se ridică dinspre propria casă, ca mai apoi să plutească pe deasupra fermei, surprinsă de cât de frumoase sunt penele castanii cu sclipiri de bronz ale cocoșului. Oriunde se uită, o lume nouă se deschide și

se desfăşoară sub ochii ei. Alice simte cum i se umple inima. Privind spre corpul lui Alice, pe care l-a abandonat undeva, pe jos, îi trece prin cap un singur lucru:

— Am trăit viaţa altcuiva! se gândea bunica mea cea plutitoare.

Acestea fiind gândite, Alice prinde viteză iar, îndepărtându-se de pământ, spre cer, prin aerul fin şi sclipitor, înspre linia orizontului de un albastru-închis.

Brusc, sunetul revine. Un zgomot o aduce pe Alice în starea de veghe. E scârţâitul vechi al oiştii unei căruţe acompaniat de tropăitul unor copite care se afundă greu în drumul plin de praf. După câteva secunde, sursa zgomotului intră în raza vizuală, iar calul şi căruţa, încărcaţi cu tot felul de obiecte cu formă misterioasă, se mişcă încet la marginea câmpului vizual al lui Alice. Căruţa capătă o formă ciudată şi inoportună pe buza dealului, iar Alice urmăreşte cu iritare târâitul acestei caravane bidimensionale. Tot îşi croieşte drumul hotărâtă peste deal, ceea ce o va aduce, inevitabil, la fermă.

Fără ezitare, trece peste culmea dealului şi o ia pe arătură. Deja peisajul s-a decolorat la loc. Şi copiii lui Alice au văzut atelajul şi se opresc cuminţi să se uite la el cum ocoleşte ferma şi se îndreaptă implacabil spre casă. Bărbatul care conduce căruţa ridică pălăria în dreptul băieţilor când trece prin dreptul lor pe câmp, dar nu primeşte decât încruntături drept răspuns. Căruţa trece prin poarta deschisă şi întoarce în curte. Ada, pe jumătate speriată, pe jumătate bucuroasă, se ridică în picioare iar păpuşa, căreia nu-i mai acordă pic de atenţie, cade la pământ.

Alice simte când e vorba de un pericol. Simte cum e trasă înapoi şi încearcă să reziste, strângând din ochi şi concentrându-se să revină la starea de linişte, însă copilul de sub masa din bucătărie

(despre care am uitat complet) şi-a găsit momentul să-şi tragă una în deget cu ciocanul de lemn (da, este băiat) şi începe să urle să ţi se rupă inima, sau să trezească morţii din mormânt, ca să nu mai spunem de o mamă prinsă în reverie.

Fraţii lui intră urlând în casă, să vadă dacă curge sânge, câinele din curte se trezeşte şi începe să latre ca nebunul, iar copilul din pătuţul aflat în colţul bucătăriei pe care nici măcar nu l-am observat, tresare din somn şi începe să plângă, participând la haosul creat.

Săraca Alice cea anemică trebuie să-şi revină la viaţă, printre cerul albastru ca marea şi gălbenelele aurii ca soarele, în poziţia iniţială, lipită de canatul uşii de la bucătărie. Bang! Copilul invizibil Nell dă din picioare în burta mamei, prin simpatie faţă de copilul care urlă de sub masă, pe care Alice îl ia în braţe ca să se liniştească, şi care îşi înfige mâinile în părul ei şi-i smulge trei nasturi de sticlă roz de la bluză.

În cele din urmă, ca un punct culminant al acestui dezacord total, atelajul se opreşte în curte, ceea ce-l face pe câine să o ia razna. Un tânăr subţirel, care arăta ca un străin, cu nasul coroiat şi un aer de mare poet – mai ales din cauza hainei de modă veche şi a mâinilor fine – coboară din căruţă şi se apropie de uşa deschisă. Îşi scoate pălăria cu gesturi largi, teatrale, şi face o plecăciune exagerată.

— Doamna mea, spune el îndreptându-se, Jean-Paul Armand, în slujba dumneavoastră.

Era un magician, bineînţeles, obiectele misterioase din căruţă erau recuzita lui – fundalul mediteraneean pliabil, ghiveciul de alamă ornamentat, cu palmierul cu frunze ţepene din vată, draperiile de catifea, aparatul foto neobişnuit – doar şezlongul nu era al lui, ci fusese târât de Ada şi de Lawrence în curtea din spate.

— E mai bună lumina acolo, explicase el. Nu plătiţi nimic până nu vă aduc fotografiile, aşa o păcălise pe Alice care, cuprinsa de un optimism atipic, a crezut că va face ea cumva rost de bani între timp.

Aşa că a spălat copiii şi i-a pieptănat, i-a transformat cu totul. Lacrimile lui Albert (copilul de sub masă) au fost calmate cu ajutorul unei acadele de la domnul Armand – avea întotdeauna aşa ceva la el pentru a-i convinge pe cei mici să stea cuminţi la poză. Le-a făcut poze copiilor lui Alice în diferite combinaţii – Ada cu Albert pe genunchi; Albert, Tom şi Lawrence împreună; Ada cu adevărata Lillian în braţe (şi copilul neglijat în cărucior) în locul păpuşii, şi aşa mai departe. Lillian încă nu împlinise un an şi de abia a apucat să-l sărbătorească înainte ca mama ei să treacă în nefiinţă, dispărând pentru totdeauna din viaţa ei.

Alice s-a strecurat cu greu în cea mai bună rochie a ei pentru domnul Armand şi s-a pieptănat, prinzându-şi părul în două cozi răsucite. E mult prea cald afară pentru rochia aceea şi trebuie să stea în picioare multă vreme în soare cât îşi face el de lucru sub pânza aceea neagră care o duce pe Alice cu gândul la carapacea unui gândac. Probabil că privirea ei enigmatică este rezultatul aşteptării, căldurii, mişcărilor copilului din burtă. Domnul Armand se gândeşte că e frumoasă, o neaşteptată Madonă de la ţară. Când se va întoarce cu pozele, o va ruga să fugă cu el în lume (e un excentric).

Flash! O explozie chimică şi bunica a intrat în eternitate.

— Ce bine a ieşit! a spus domnul Armand în limbajul pe care îl folosesc cei din breasla lui de ani de zile.

*

Soarta celor trei nasturi de sticlă este după cum urmează:

Pe primul l-a găsit Ada chiar din prima seară şi l-a băgat în buzunarul de la şorţuleţ. Înainte ca acesta să fie spălat, a luat nasturele şi l-a pus într-o cutiuţă de mărunţişuri preţioase pe care o avea (o bucata de panglică roşie, o bucată dintr-un lănţişor de aur pe care a găsit-o în drum spre şcoală). Când Alice a dispărut definitiv, Ada a luat nasturele din cutiuţă, l-a legat cu un fir mătase şi l-a purtat la gât. Câteva luni mai târziu, Rachel, mama vitregă cea rea, i-a smuls nasturele care o jignea de la gât, înfuriată la vederea Adei, cu privirea ei înlăcrimată dar sfidătoare. Oricât ar fi căutat, Ada nu a mai găsit nasturele şi a continuat să suspine ca şi cum şi-ar fi pierdut mama pentru a doua oară.

Pe al doilea nasture l-a găsit Tom, care l-a purtat prin buzunare vreo săptămână, împreună cu un sâmbure şi o pietricică, cu intenţia de a-l da înapoi mamei sale, dar, înainte să poată să i-l dea, l-a pierdut pe undeva şi a uitat complet de el.

Al treilea a fost găsit de Rachel, în timp ce făcea curat temeinic pe lângă casă cam la scurt timp după ce s-a mutat. L-a extras dintre două pietre de pavaj, unde rămăsese blocat, şi l-a pus în cutia ei de nasturi, de unde, mulţi ani mai târziu, a fost luat şi pus în cutia de nasturi a bunicii mele, o cutie de prezentare a bomboanelor de ciocolată Rowntree – şi de acolo a ajuns în burta lui Gillian bineînţeles, iar de acolo – cine ştie? Cât despre soarta copiilor – Lawrence a plecat de acasă la vârsta de paisprezece ani şi nimeni nu l-a mai văzut vreodată. Tom s-a însurat cu o fată pe nume Mabel, a devenit funcţionar, pe lângă un avocat, iar Albert a murit în Primul Război Mondial. Sărmana Ada a murit la doisprezece ani din cauza difteriei. Lillian a trăit o viaţă lungă şi ciudată, iar Nell – care încă nu s-a născut în ziua aceasta fierbinte şi care are toată viaţa înainte – va deveni bunica mea într-o zi şi va privi în urmă la

toată viaţa ei, neştiind cum a trecut (o altă femeie pierdută în timp).

CAPITOLUL II

1952

Naşterea

Nu-mi place. Nu-mi place deloc. Cineva să mă scoată de aici repede! Oasele mele fragile sunt strivite ca nişte coji subţiri de nucă. Pielea mea moale, neatinsă încă de aer, este frecată până la iritare, de parcă trec prin maşina de făcut cârnaţi. (Procesul acesta nu este firesc, nu?) Orice urmă de glorie la care puteam spera a dispărut când am aterizat în locul acesta dezgustător şi plin de pete de sânge.

— Hai odată, femeie! tună o voce care străbate până la mine ca o sirenă de ceaţă. Trebuie să ajung la o nenorocită de petrecere!

Răspunsul lui Bunty e nearticulat şi neclar, dar ideea generală este că şi ea de-abia aşteaptă să se termine odată totul, la fel ca ginecologul nostru prietenos. Cred că e vorba de dr. Torquemada[6]. Moaşa ca un înger, care are grijă ca totul să meargă bine la naştere, are halatul foşnitor de apretat. Urlă ordinele către mama:

— ÎMPINGE! ÎMPINGE ACUM!

---

[6] Thomás de Torquemada (c. 1420-1498), călugăr dominican spaniol. Având funcţia de Mare Inchizitor, este renumit pentru metodele de tortură prin care obţinea confesiuni de la cei suspectaţi de erezie.

— Dar împing, ce naiba! urlă Bunty la ea.

Transpiră şi geme, în vreme ce strânge în mâini ceva ce pare a fi o bucată dintr-un animăluţ şifonat, o bucată de blană pe care-o poartă la gât (a se vedea *Nota de subsol (ii)).* Li un picior de iepure, care să-i aducă noroc. Nu prea i-a adus noroc iepurelui, cu siguranţă, dar are puterea unui talisman pentru mama mea. De fapt am ieşit la lumină. Din Bunty, nu din iepure. Nouă luni de închisoare în interiorul lui Bunty nu au fost o experienţă prea plăcută. Iar în ultima vreme, nici nu mai era loc. Orice ar fi afară, nu-mi pasă, trebuie să fie mai bine ca aici.

— ÎMPINGE, FEMEIE! ÎMPINGE ACUM!

Bunty urlă convingător şi totul se termină brusc, iar eu alunec uşor ca un peşte la vale. Chiar şi dr. Torquemada rămâne surprins.

— Ia uite, ce avem aici? spune el, de parcă nu se aştepta deloc să apar eu.

— Zbang! zice moaşa şi râde.

Sunt gata să fiu dusă în salonul de nou-născuţi, dar cineva sugerează că Bunty s-ar putea să vrea să mă vadă şi ea. Aceasta se uită scurt şi dă verdictul:

— Arată ca o bucată de carne. Luaţi-o de aici, adaugă ea făcând un gest de concediere.

Se pare că e obosită şi sensibilă. Nu a spus însă ce fel de carne. Ruladă din piept? Miel de Paşte? But de porc sau ceva nedenumit, crud şi plin de sânge? Păi, ce să mai spun, nu mă mai surprinde nimic. Oricum, nu sunt o noutate – deja le-a scos din pântece pe Patricia cea palidă şi pe Gillian cea supărăcioasă, iar eu sunt atât de bine-crescută faţă de cea din urmă. Gillian s-a născut supărată, ţâşnind din burtă, dând din mâini şi picioare furioasă, urlând cât o ţinea gura, ca nu cumva să nu fie observată. De parcă s-ar fi putut aşa ceva.

Tatăl meu, care nu este de faţă, în cazul în care vă întrebaţi, e la cursele de câini din Doncaster, la care tocmai a câştigat. Are o halbă de bere în faţă şi tocmai îi spune că nu e căsătorit unei femei îmbrăcate într-o rochie verde smarald, care are sânii foarte mari. Nu are nici cea mai mică idee că am venit pe lume, că ar fi de faţă. Sau nu? De fapt, perioada de până la naşterea mea a reprezentat legătura dintre vechi şi nou, pentru că mi-am făcut apariţia imediat după moartea regelui, fiind unul dintre primii copii născuţi în timpul domniei noii regine. O elisabetană nouă! Mă mir că nu mi-au pus numele Elizabeth. Nu mi-au pus niciun nume. Sunt „copilul Lennox", sau, cel puţin, aşa scrie pe eticheta pe care o am la mână. Moaşa, care e roşcată şi obosită, mă duce în salon şi mă pune într-un pătuţ.

E prea întuneric aici. Prea întuneric şi prea linişte. Un bec albastru luminează slab, într-un colţ, iar majoritatea pătuţurilor par a fi nişte coşciuge negre. Întunericul se întinde la infinit. Spaţiul se întinde şerpuitor printre stele. Dacă mi-aş întinde degetele minuscule şi încreţite, care aduc a creveţi fierţi, aş atinge – nimic. Şi apoi tot nimic. Iar după asta? Nimic. Nu credeam că va fi aşa. Nu că m-aş fi aşteptat la o petrecere în cartier sau aşa ceva – steguleţe, baloane, afişe mari, desfăşurate, care să mă întâmpine – un zâmbet ar fi fost suficient.

Moaşa pleacă, sunetul scos de pantofii ei cu baretă pe linoleumul de pe coridor se stinge treptat, iar noi, copiii, rămânem singuri. Stăm în pătuţuri, înfăşaţi bine în scutece de bumbac, ca nişte promisiuni, ca nişte coconi, din care urmează să iasă ceva la lumină. Sau ca nişte colete mici. Ce ar fi dacă etichetele de pe colete s-ar amesteca? Şi-ar recunoaşte oare mamele propriii copii, dacă ar fi scoşi aşa, ca iepuraşii din pălăria magicianului?

Un foşnet de aripi apretate şi sora cu părul roşcat apare iar cu un alt copil făcut colet, pe care-l pune în patului gol de lângă mine. Îi prinde şi lui o etichetă de păturică. Copilul cel nou doarme liniştit, iar buza de sus îi freamătă de fiecare dată când trage aer în piept.

Nu mai apar alţi copii în noaptea asta. Maternitatea pluteşte ca o corabie în noaptea rece de iarnă, purtând o încărcătură delicată. Un abur lăptos se formează deasupra copiilor adormiţi. În curând vom adormi cu toţii, iar puricii vor veni să ne sărute.

Eu am să dispar în întuneric, mă voi stinge înainte sa apuc să fac ceva. Lapoviţa bate în rafale în geamul rece al maternităţii. Sunt singură. Absolut singură. Nu suport asta – unde este mama mea? OAA! OAA! OAAAAAAAAAAAAA!!!

— Corcitura asta mică o să-i trezească pe toţi, zice sora cea roşcată, despre care cred că e irlandeza.

O să mă salveze, o să mă ducă la mama. Nu? Nu. Mă duce într-o cămăruţă alăturată, după un paravan. Mai degrabă seamănă cu un dulap. Îmi petrec prima noapte de pe pământ într-un dulap.

Tavanul maternităţii e vopsit în verde ca mărul. Jumătatea de sus a pereţilor este roz-magnolie, iar culoarea în partea de jos aduce a ciuperci tocate. Aş fi preferat un tavan azuriu ca un cer, cu nori cu marginile aurii spre roşu ca focul, iar, dincolo de nori, să zâmbească la mine îngeraşi grăsuni, trandafirii.

Bunty s-a instalat bine la maternitate. Celelalte mame zac la pat şi se plâng întruna, mai ales de copiii lor. Aproape toţi suntem hrăniţi cu biberonul, în aer pluteşte un sentiment neexprimat că alăptatul la sân ar fi dezgustător. Suntem hrăniţi la fix, la fiecare patru ore, nu primim nimic între mese, oricâtă gălăgie am face. De fapt, cu cât faci mai multa gălăgie, cu atât cresc şansele ca să ajungi

în vreun dulap, pe undeva. Cred că sunt copii uitaţi pe aici, pe unde nici nu gândeşti.

Suntem hrăniţi după ceas, ca să nu ajungem răsfăţaţi sau insistenţi. Mamele au sentimentul că toţi copiii pun la cale ceva împotriva lor (măcar de ar fi aşa). Putem să urlăm cât ne ţine gura, că nu apare nicio diferenţă în ritualul de hrănire sau în orarul după care sunt hrăniţi copiii, împachetaţi, schimbaţi, lăsaţi din braţe şi ignoraţi.

Am aproape o săptămână şi încă nu am nume, dar măcar acum Bunty se interesează din când în când de mine. Nu vorbeşte însă niciodată cu mine, ochii ei mă evită, trec pe undeva, pe deasupra mea, dacă intru în câmpul ei vizual. Acum, că sunt în afara mamei, e greu să-mi dau seama ce gândeşte (nici nu mai pot intra pe ascuns în lumea în care visează de zor cu ochii deschişi). Nopţile sunt încă cea mai rea parte a zilei, fiecare fiind o călătorie neagră spre nesiguranţă. Nu cred că Bunty este mama mea cea adevărată. Mama mea cea adevărată sigur trăieşte într-un univers paralel, pe undeva, lăsând lapte de la sân, alb ca smântână. Umblă pe coridoarele spitalului în căutarea mea, cu răsuflarea fierbinte, înfricoşătoare, ca o leoaică, adulmecând pe la ferestrele reci. Mama mea cea adevărată este Regina nopţii, o figură uriaşă, galactică, mergând pe Calea Lactee în căutarea copilului său pierdut.

Uneori vine şi Nell, bunica mea, să ne viziteze după amiaza. Spitalele îi dau o stare de nervozitate, îi aduc aminte de moarte, de care nu vrea să i se amintească acum, la vârsta ei. Stă pe marginea scaunului incomod, pentru vizitatori, ca un peruş bolnăvicios de la Magazin. Are deja destui nepoţi, care seamănă toţi unul cu celălalt, aşa că nu o pot învinui pentru lipsa ei de interes faţă de mine. George le aduce pe Gillian şi pe Patricia. Gillian se uită la mine fără

un cuvânt, peste marginea pătuţului, cu o figură de nepătruns. George nu are prea multe de spus. Dar Patricia, buna de ea, mă atinge cu un deget grijuliu şi mă salută, iar eu o răsplătesc cu un zâmbet.

— Ia uite, zâmbeşte la mine, zice ea, cu vocea sugrumată de mirare.

— Ţi se pare, neagă Bunty.

Nu sunt foarte fericită, dar m-am hotărât să nu pun asta la suflet. Mi s-a dat mama greşită şi sunt pe cale să încep o viaţă care nu e a mea, dar am încredere că lucrurile se vor lămuri, iar eu îmi voi regăsi mama cea adevărată – cea care a vărsat o picătură de sânge rubiniu pe o batistă albă ca zăpada şi şi-a dorit o fetiţă cu părul negru ca pana corbului. Între timp, trebuie să mă mulţumesc cu Bunty.

Babs, sora lui Bunty, vine şi ea să ne viziteze, tocmai de la Dewsbury, însoţită de gemenele Daisy şi Rose. Daisy şi Rose sunt cu un an mai mari ca Gillian şi sunt curate lună. Seamănă leit una cu cealaltă, nu au nimic diferit, nici măcar un fir de păr sau o unghie. E nenatural, aproape înfricoşător. Stau pe scaune complet amuţite, legănându-şi picioruşele drăgălaşe pe deasupra linoleumului verde ca fierea. Bunty stă pe pat grandioasă ca o regină, sub cearşaful alb cum e crinul şi cuvertura roz-somon. Daisy şi Rose au părut de culoarea unei bomboane de lămâie care s-a topit.

Bunty croşetează întruna, chiar şi când are pe cineva în vizită. Îmi croşetează mie viitorul de culoarea migdalelor zaharisite.

— Ce zici de „Elizabeth”? încearcă mătuşa Babs.

Bunty se strâmbă.

— „Margaret”? mai face mătuşa o încercare. „Anne”?

Mi-ar putea spune „Dorothy”, sau „Miranda”, ar fi drăguţ. „Eve” ar avea o oarecare rezonanţa. Bunty scrutează tavanul de parcă ar lucra la antiaeriană. Trage aer în piept, hotărâtă şi pronunţă numele. Numele meu.

— Ruby.

— Ruby? repetă mătuşa Babs cu îndoială.

— Ruby, confirmă Bunty hotărâtă.

Mă numesc Ruby. Sunt un rubin preţios. Sunt o picătură de sânge. Sunt Ruby Lennox.

Nota de subsol (ii) – Naturi moarte

Aceasta este povestea strădaniilor zadarnice ale bunicii mele de a se căsători. Când avea douăzeci şi patru de ani, Nell s-a logodit cu un poliţist, Percy Sievewright, un tânăr înalt şi arătos, căruia îi plăcea să joace fotbal la amatori. Juca la aceeaşi echipă de seria a treia ca şi Albert, fratele lui Nell, iar acesta le-a făcut cunoştinţă. Când Percy i-a cerut mâna, în genunchi şi foarte solemn, inima lui Nell s-a umplut de fericire şi uşurare – într-un final avea să devină cea mai importanta persoana din viaţa cuiva.

Din nefericire, apendicele lui Percy s-a obturat şi acesta a murit de peritonită la scurt timp după ce stabiliseră data nunţii. Avea doar douăzeci şi şase de ani, iar înmormântarea lui a fost una dintre acelea care adâncesc durerea, în loc să o mai aline. Era singur la părinţi, iar tatăl lui murise deja, aşa că mama lui era distrusă, leşinând lângă mormânt. Nell, Albert şi un alt om au alergat spre ea şi au ridicat-o de pe iarba rece şi umedă – plouase întruna de două zile iar pământul era noroios – apoi Albert şi cu

celălalt bărbat s-au postat lângă ea, ca nişte stâlpi de susţinere, şi au ţinut-o de braţe pe toată durata slujbei. Stropii de ploaie care rămâneau pe fileul de la pălăria doamnei Sievewright, care îi acoperea faţa, tremurau, strălucind ca nişte diamante, de fiecare dată când durerea o cutremura pe ea. Lui Nell i se părea că propria ei durere era palidă în comparaţie cu cea a doamnei Sievewright. Tinerii din echipa de fotbal au cărat coşciugul, iar colegii lui Percy din poliţie au format o gardă de onoare. Era pentru prima dată în viaţă când Nell a văzut oameni mari cu lacrimi în ochi şi era cu atât mai groaznic să vezi poliţişti în uniformă plângând. După aceea, toată lumea a spus ce băiat de treabă fusese Percy, iar Nell îşi dorea să nu audă asta, pentru că era mai rău cumva – să ştie că fusese băiat bun, iar ea era doar logodnica lui şi nu văduva. Ştia că nu ar trebui să existe o diferenţă, dar era. Lillian a stat lângă ea la pomană. Tot strângându-i mâna cu mânuşa neagră, în semn" de compasiune mută.

Nell credea că viaţa ei s-a sfârşit, dar, spre surprinderea ei, aceasta a continuat la fel ca şi până atunci. După ce a terminat şcoala, a devenit ucenica unei modiste de pe strada Coney şi îşi petrecea zilele ondulând pene şi aranjând paruri, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. La fel şi acasă, tot trebuia să spele vasele şi să cârpească ciorapii, în timp ce Rachel, mama ei vitregă, era cu ochii pe ea din balansoarul ei, pentru care devenise oricum cam mare, spunându-i vorbe de duh, precum „Munca e sănătate curată", care era motoul *Cărţii de leacuri la îndemâna oricui.* Nell stătea cu spatele la mama ei vitregă şi încerca să o ignore, pentru că, altfel, îi era teamă că o să-i dea una în cap cu ceaunul mare, de fontă. Acum, că Percy nu mai era acolo, ca să o scoată afară, i se părea că va rămâne închisă pentru totdeauna în căsuţa de pe strada Lowther. Dacă ar fi

fost „doamna Percy Sievewright” parcă ar fi avut o altă formă şi identitate, care îi erau refuzate unei simple Nell Barker.

Nell era surprinsă de cât de repede urma lui Percy dispărea din viaţa ei de zi cu zi. Îşi făcuse un obicei din a o vizita pe doamna Sievewright în fiecare vineri seara, ştiind că era singura persoană de pe lume care nu l-ar fi putut uita pe Percy, şi stăteau amândouă la ceai, mâncând sandvişuri cu pastă de hering afumat, vorbind despre Percy de parcă ar mai fi fost în viaţă, imaginându-şi ce ar fi făcut dacă mai trăia, dar nu a apucat să ducă la capăt – *Ce crezi că ar fi spus Percy despre asta... Lui Percy i-a plăcut întotdeauna să meargă la Scarborough... Lui Percy i-ar fi plăcut să aibă băieţi...* dar nu puteau să-l aducă înapoi, oricât ar fi încercat.

Într-o seară, pentru că i se părea un pic aiurea, Albert a bătut sfios la uşă, a intrat în camera lui Nell şi i-a dat o poză cu toată echipa de fotbal, pe care o făcuseră cu un an înainte, în anul în care aproape că au câştigat cupa campionatului.

— Ce ne-am fi bucurat dacă Frank Cook nu ar fi ratat lovitura aceea, nenorocitul naibii, iartă-mă că vorbesc aşa. Jack Keech i-a plasat mingea perfect, era gol sigur, a continuat Albert, dând din cap că nu-i venea să creadă, chiar şi acum, cu un an mai târziu.

Nell a întrebat:

— Care din ei e Frank, iar Albert i-a spus numele fiecărui jucător în parte, dar s-a oprit brusc la Percy, zicând în cele din urmă:

— Moartea e cu atât mai groaznică, cu cât e vorba de cineva tânăr.

Erau cuvintele pe care le auzise din gura cuiva de la înmormântare, nu ceva ce gândise el, pentru că Albert nu credea în moarte deloc. Morţii, pentru el, se duceau undeva şi se întorceau de acolo mai devreme sau mai târziu – aşteptau undeva, într-o cameră întunecată, a cărei uşă nu putea fi văzută şi de care se

îngrijea mama lui, care, între timp, devenise sigur înger. Albert nu-şi mai amintea cum arătase mama lui, oricât ar fi vrut să se concentreze să-şi amintească*. Dar asta nu însemna că nu-i mai era dor de ea, deşi se apropia de vârsta de treizeci de ani. Alice, Ada, Percy, câinele de vânătoare pe care-l avusese pe vremuri, pe care-l călcase căruţa – toţi aveau să iasă din camera aceea de aşteptare şi să-l surprindă pe Albert.

— Atunci, noapte bună, Nelly, a spus el în cele din urmă, pentru că-şi dădea seama, după cum se uita ea la poză, că ştia că lucrurile stau altfel, că morţii se duc pentru totdeauna şi nu se ascund niciunde, aşteptând.

Lui Nell i se părea ciudat să se uite la Percy în fotografie, pentru că, în viaţa de zi cu zi, părea atât de diferit şi altfel decât ceilalţi, însă acolo avea aceleaşi trăsături vagi şi neclare ca ale celorlalţi membri ai echipei.

— Mulţumesc, i-a răspuns ea lui Albert, dar el ieşise de mult din cameră.

Şi Frank Cook părea la fel ca ceilalţi, aşezat pe rândul din spate, undeva, la mijloc, însă Jack Keech ieşea în evidenţă, el fiind cel din centru, care stătea pe vine, cu mingea lângă el. Ştia că e prieten bun cu Albert, dar l-a recunoscut târziu, într-o seară, când venea de la muncă şi l-a găsit acasă împreună cu fratele ei, în curtea din spate, ca fiind omul de la înmormântare care i-a ajutat să o susţină pe mama lui Percy Sievewright, când aceasta s-a prăbuşit lângă mormânt.

Era soare în curtea din spatele casei de pe strada Lowther şi cald, deşi era doar luna mai, iar Nell s-a oprit o secundă în prag, ca să simtă căldura soarelui pe faţă.

— Ia uite-o şi pe Nell, a spus Albert, ca şi cum amândoi ar fi aşteptat-o pe ea până atunci. Ne fierbi şi nouă un ceai, ca o fata bună ce eşti? Jack ne repară banca.

Jack Keech s-a oprit din scosul cuielor din bancă, a ridicat privirea, a zâmbit spre ea şi a spus:

— Ar fi foarte bun un ceai, Nell.

Nell i-a zâmbit şi ea, a intrat în casă fără să spună nimic şi turnat apă în ibric.

A pus ibricul pe foc, s-a întors la chiuveta din piatră de la fereastră, a pus mâinile pe marginea ei şi a început să se uite pe fereastră la Albert şi la Jack Keech. Cât a aşteptat sa fiarbă apa din ibric, a dat din degetele de la picioare, încă încălţată în ghete, şi simţea cum coastele i se mişcă atunci când respiră, iar când a ridicat mâinile şi le-a pus pe obraji, i-a simţit cum ard.

Banca era una veche, din lemn, pe care au găsit-o în curtea din spate încă de când s-au mutat acolo. Îi lipseau mai multe stinghii din spătar, iar braţele se slăbiseră din încheieturi. Jack Keech stătea în genunchi pe pavajul din curte, tăind cu un fierăstrău solid un butuc mare de lemn nou, curat, iar Nell simţea mirosul de lemn şi răşină de pin, prin uşa deschisă de la bucătărie. O şuviţă de pâr rebelă îi tot cădea pe frunte. Albert era aplecat deasupra lui şi râdea. Albert râdea mereu. Părul lui blond cârlionţat, ca de îngeraş, nu se schimbase, iar ochii lui albaştri, ca de copil, erau parcă prea mari sub genele aurii, aşa că niciodată nu a părut a fi un om mare. Era greu de prevăzut cum va înceta să mai pară un copil şi va îmbătrâni, ca să nu mai vorbim de toţi anii care vor trece peste el în acest răstimp. O ceată de fete alergau după Albert tot timpul, dar nu alesese pe nimeni special. Tom, fratele lui, era deja căsătorit şi plecat de acasă, dar Albert spunea că nu se va căsători niciodată, însă Lillian şi Nell erau de acord că asta e nebunie curată, pentru că

se vedea pe el ce soţ bun ar fi putut să devină, iar când rămâneau singure, spuneau că l-ar fi luat chiar ele de bărbat, dacă n-ar fi fost fratele lor.

La cum merg lucrurile, probabil că vor rămâne oricum împreună. Nici Nell, nici Lillian nu au avut noroc de bărbaţi, amândouă fuseseră logodite, dar logodnicul lui Nell murise, iar cel al lui Lillian îi înşelase încrederea, iar într-o zi Rachel va muri şi le va lăsa singure pe lume.

— Măcar de ar fi aşa, tot spunea Lillian când îşi împletea părul seara în camera lui Nell, iar aceasta din urmă, cu faţa în pernă, se întreba, pentru a milioana oară, de ce mama lor se dusese pe Lumea Cealaltă, iar ele rămăseseră cu Rachel în schimb.

Nell turnă apă fierbinte din ibric în ceainic, clătindu-l de mai multe ori înainte de a vărsa apa la chiuvetă. Jack Keech îşi dăduse jos bretelele, care îi atârnau de la brâu în jos, şi îşi suflecase mânecile cămăşii albe, aşa că ea putea să-i vadă muşchii antebraţului încordaţi, când tăia lemnele cu fierăstrăul. Pielea de pe mâini era lucioasă, de culoarea castanei, din cauză că muncise în soare. Albert părea a fi un înger păzitor, cum stătea aşa, aplecat deasupra lui, iar Nell se uita la amândoi, ţinând ceainicul la piept şi sperând că acea clipă nu se va mai termina niciodată.

Când a ieşit la ei afară, cu ceştile de ceai pe o tavă şi o farfurie de pâine unsă cu unt, Jack trasa ceva pe o bucată de lemn cu creionul, iar Nell, în urma unui efort fenomenal, a zis cu timiditate:

— E foarte drăguţ din partea ta să ne repari banca.

Iar el s-a uitat spre ea şi a zis:

— Cu plăcere, Nell.

Apoi s-a îndreptat de spate, masându-şi mijlocul, şi a continuat: „Aveţi o curte foarte frumoasă aici”, iar Albert şi Nell s-au uitat în jur surprinşi, pentru că niciunul din ei nu se gândiseră că e

„frumoasă” curtea din spatele casei de pe strada Lowther; dar acum, că o spusese Jack, se vedea cât de însorită era, iar Nell se întreba cum de trăiseră acolo timp de cinci ani şi nici măcar nu văzuseră viţa cu florile alb-roz care urca pe tot peretele, ajungând până la intrarea în casă.

— Jack e dulgher, a spus Albert admirativ (deşi Albert era mecanic de tren, iar Lillian şi Nell erau de acord că asta trebuie să fie o meserie minunată).

Jack a îngenuncheat din nou ca să bată un cui în lemn cu ciocanul, iar Nell a prins curajul de a sta să se uite la el un minut întreg şi să se gândească doar ce pomeţi înalţi şi ascuţiţi avea el, ca nişte lame.

Jack nu s-a oprit să-şi bea ceaiul până nu şi-a terminat munca, iar acesta se răcise. Nell s-a oferit să le facă alt ceai, dar Albert a spus că ar fi vrut o bere şi a propus să meargă la Lâna de Aur. Jack i-a zâmbit trist lui Nell şi i-a spus că rămâne pentru altădată, iar ea a simţit cum i se urcă sângele la cap şi a trebuit să se uite în altă parte cât Albert l-a ajutat pe Jack să-şi strângă uneltele.

Nell a rămas singură acasă să stea cu Rachel, care venea de la o întrunire despre cumpătare ţinută la biserică. Era cu capsa pusă, pentru că nimeni nu pusese ceai la făcut, aşa că au mâncat doar pâine cu unt, fără să scoată un cuvânt la masă, pentru că Lillian nu a ajuns acasă decât târziu, spunând că lucrează schimbul doi (lucra la Rowntree), dar Nell ştia că nu e adevărat. Albert nu s-a întors acasă decât după miezul nopţii, l-a auzit că s-a oprit jos, ca să-şi scoată ghetele înainte de a urca pe scară, ca să nu trezească pe nimeni, iar apoi s-a strecurat până la el în cameră.

Nell l-a văzut a doua oară pe Jack de abia câteva duminici mai încolo, când a trecut pe la ei însoţit de Frank, ca să-l ia şi pe Albert la cheful anual al echipei de fotbal. Frank avea o şapcă de tweed şi

o undiţă (mergeau la Scarborough). Frank era ucenicul unui postăvar, iar Albert şi Jack nu i-au spus niciodată că a fi ucenicul unui postăvar nu e cine ştie ce meserie, mai ales că se vedea că îşi dă seama singur de asta, fără să mai fie nevoie să i se mai spună.

Jack se sprijinea de peretele din spate al casei şi zâmbea leneş în gol. Avea pe cap o pălărie de paie, iar Albert râdea de el, spunându-i lui Nell că pare a fi vreun bogătaş, apoi i-a făcut cu ochiul, iar Nell a lăsat privirea în jos, nemaiştiind unde să se uite. Părul lui negru era dat pe spate, pe sub pălărie şi era ras proaspăt, iar Nell ar fi vrut să întindă mâna să-i atingă pielea exact acolo unde contrasta mai bine cu albul de la gulerul cămăşii. Bineînţeles că nu a făcut asta, de abia îşi aduna puterea să se uite la el, cât au stat aşa, în curte, aşteptându-l pe Albert să vină.

— O să pierdem trenul, dacă nu se grăbeşte, a spus Frank, iar Lillian i-a răspuns că vine imediat, pentru că i se auzeau paşii pe scări, apoi Lillian i-a zâmbit lui Jack cu ochii ei migdalaţi, verzi ca ai unei pisici, i-a dat lui Nell un ghiont în spate pe ascuns şi i-a şuierat la ureche să spună şi ea ceva, pentru că ştia cât de mult îi place lui Nellie de Jack.

Dar Albert a ieşit din casă şi a spus:

— Hai să mergem, că întârziem.

Aşa că toţi trei s-au întors să plece şi erau la jumătatea aleii din spatele casei care ducea la poartă, când Lillian sau Nell şi-au adus aminte că nu luaseră pachetul pe care-l făcuseră amândouă pentru ei, să-l mănânce la prânz. Lillian i-a strigat să aştepte atât de tare, că o fereastră de la etaj a casei de vizavi s-a deschis brusc, cu zgomot, şi doamna Harding a ieşit pe geam să vadă ce e cu hărmălaia aia. Nell a fugit în bucătărie, a luat fosta raniţă a lui Tom de pe masă şi a dat fuga înapoi, în curte.

Mâncarea la pachet a fost subiect de discuţie între Lillian şi Nell pentru că, la început, era vorba să-i facă mâncare doar lui Albert, dar apoi şi-au dat seama că Frank nu are o familie care să-i pună mâncare la pachet şi el nu era în stare să-şi facă ceva bun tot – sau poate nu-şi lua chiar nimic la pachet – apoi s-au gândit şi la Jack şi au hotărât că nu era corect să-l excludă, iar, în cele din urma, pe Lillian a bufnit-o râsul şi a spus că au să ajungă să facă mâncare pentru toată echipa de fotbal dacă o ţineau tot aşa. Până la urmă au pus în raniţa lui Tom vreo zece sandvişuri cu şuncă, împachetate atent în şerveţele curate, şase ouă fierte tari, o bucată mare de brânză Wensleydale, una de prăjitură cu ghimbir[7], o pungă de caramele fără lapte, trei mere şi trei sticle de bere brună (deşi ştiau că băieţii vor lua cu ei lăzi întregi de bere). Nici nu mai e nevoie să spunem că Rachel nu a ştiut nimic despre toată această risipă.

Jack s-a îndepărtat de ceilalţi doi, s-a întors spre Nell şi, luându-i raniţa din mână, a spus:

— Mulţumesc, Nell, voi două aţi făcut un gest frumos, o să ne gândim la voi cât o sa stăm pe mal, ca să mâncăm.

Apoi i-a zâmbit ştrengăreşte, ca un copil, şi a continuat:

— Poate mergem undeva săptămâna viitoare, într-o seară, dacă vrei să te plimbi cu mine.

Nell a dat din cap a aprobare şi a zâmbit, cu gândul că merită să-şi dea palme singură pentru că el ar putea chiar să creadă că e surdo-mută, căci tot ce a reuşit să-i spună a fost că ar fi frumos, zâmbind timid, de abia schiţat.

Aproape că a luat-o la fugă spre Lillian care aştepta în poartă, ca apoi să rămână amândouă, încadrate de viţa cu flori roz, privindu-i pe cei trei bărbaţi cum se îndepărtează spre căpătui aleii pietruite,

---

[7] O prăjitură foarte săţioasă numită parkin, specifică zonei Yorkshire.

unde, când au ajuns, au întors capetele şi au făcut cu mâna. Soarele bătea din spatele lor aşa că feţele nu li se vedeau, dar Lillian şi-a închipuit că zâmbeau, aşa că a dus mâna la gură şi a clipit de mai multe ori pentru a-şi alunga lacrimile, care îi veniseră în ochi pentru că se gândea ce tineri de treabă sunt şi cât de multe griji îşi făcea ea pentru ei, dar nu şi-a exprimat temerile, zicând doar că speră să fie atenţi dacă se duc cu barca. Nell nu a spus nimic, cu gândul la ce-ar fi simţit mama lui Percy Sievewright, dacă ar fi fost acolo în acel moment, petrecându-i cu ochii pe cei trei prieteni, care plecau la Scarborough, conştientă că Percy nu poate merge cu ei.

*

Nell nu ştia dacă l-a iubit vreodată aşa cum trebuie pe Percy, sau dacă doar nu-şi mai aminteşte cum era să-l iubească, dar, în orice caz, nu credea că a mai simţit vreodată ceea ce simţea acum pentru Jack. Doar gândul la el o făcea să vibreze, plină de viaţă, şi se ruga în fiecare seară să reziste atracţiei pentru el până în noaptea nunţii.

A continuat să o viziteze pe mama lui Percy, deşi a schimbat ziua de vizită pentru cea de luni, fiindcă acum ieşea cu Jack în fiecare vineri seara. Nu i-a spus mamei lui Percy că s-a îndrăgostit de altcineva, pentru că nu trecuse nici măcar un an de la moartea lui Percy, iar ele continuau încă să vorbească despre el tot bând nenumărate ceşti de ceai – numai că acum părea o persoană inventată de ele mai degrabă decât un om în carne şi oase, care trăise. Nu putea să se uite la poza cu echipa de fotbal fără să se simtă vinovată, pentru că ochii îi alunecau peste figura lipsită de viaţă a lui Percy, oprindu-se la zâmbetul îndrăzneţ al lui Jack.

Albert a fost primul care s-a înrolat. Le-a spus fetelor că ar fi „interesant” şi că ar avea o şansă să vadă lumea. „Mai degrabă o parte din Belgia”, i-a răspuns Jack sarcastic, dar nimic nu-l putea face pe Albert să se răzgândească şi de-abia au avut timp să-şi ia la

revedere aşa cum trebuie de la el, că a şi plecat la cazarma din Fulford, ca să se alăture Armatei întâi din East Yorkshire, ca să se transforme din conductor de tren în artilerist. Au făcut, totuşi, o poză împreună, la sugestia lui Tom.

— Toată familia reunită, a spus el, probabil având un presentiment că acest lucru nu se va mai putea altădată.

Tom avea un prieten, un domn Mattock, căruia îi plăcea să facă fotografii şi care a venit într-o după-amiază însorită, i-a aşezat pe toţi în curtea din spate a casei din Fowther, împreună cu Rachel, Lillian şi Nell, aşezate pe banca reparată recent, cu Tom în picioare, în spatele lor, şi Albert ghemuit în faţă, la picioarele lui Rachel, ca şi Jack, în poza cu echipa de fotbal. Tom a spus că e păcat că Lawrence nu e şi el acolo, iar Rachel a spus că poate fi la fel de bine mort, iar ei să nu ştie nimic. Dacă priveşti poza cu atenţie, se vede şi viţa cu florile roz, crescută de-a lungul zidului, ca o ghirlandă.

Frank s-a înrolat şi el în ziua în care Albert a traversat Canalul Mânecii – ştiind că e un laş şi fiindu-i frică să nu afle asta şi ceilalţi, s-a gândit să se înroleze cât mai repede posibil, înainte să fie luat la ochi. Era atât de speriat că mâinile îi tremurau încontinuu cât a semnat toate hârtiile, iar ofiţerul responsabil cu înrolările a râs şi i-a spus că speră să aibă mâna mai sigură când va fi nevoie să tragă în inamic. Jack era chiar în spatele lui Frank. Ultimul lucru la care se gândea Jack era să lupte în război, iar în gândul lui spunea că i se pare o prostie, dar nu i se părea corect să-l lase pe Frank să plece aşa, şi atunci s-a dus cu el, semnând hârtiile cu nonşalanţă.

— Bravo, băiete, i-a spus sergentul.

Lillian şi Nell i-au condus la gară ca să le facă cu mâna, dar erau aşa de mulţi oameni pe peronul plin de steaguri, că nu l-au mai văzut decât pe Frank, în ultima secundă, făcând cu mâna către mulţime, postat la geamul vagonului, cât a trecut trenul pe sub

arcadele ca de catedrală ale gării. Lui Nell îi venea să plângă de dezamăgire că nu a apucat să-l vadă pe Jack printre steagurile care fluturau şi printre oamenii adunaţi acolo, însă se bucura că a apucat să-i dea piciorul acela de iepure, talismanul care să-i aducă noroc, cu o seară mai înainte, când îşi luaseră călduros la revedere unul de la altul. Se agăţase de braţul lui şi începuse să plângă, dar Rachel, dezgustată, i-a spus să înceteze cu zgomotul acela, i-a dat piciorul de iepure şi i-a zis:

— Dă-i talismanul acesta, pentru noroc, iar Jack a izbucnit în râs şi le-a zis că ar trebui să intre în echipamentul din dotare, după care l-a pus în buzunarul hainei.

Primeau scrisori, nu mai primiseră atâtea scrisori în viaţa lor – de la Albert, scrisori vesele despre cât de tare e gaşca lui de băieţi şi despre cât de ocupaţi sunt ei. „Spune că-i lipseşte mâncarea de acasă şi că a prins din zbor câteva cuvinte în franceză”, a citit Lillian, de dragul lui Rachel, pentru că Albert nu i-a trimis nici măcar o dată o scrisoare, deşi ea mergea prin târg lăudându-se cu „fiul ei”, care fusese printre primii din Groves care s-au înrolat, ceea ce le uimea pe Lillian şi pe Nell, pentru că Rachel, deşi nu îi suporta pe niciunul dintre copiii ei vitregi, îl displăcea cel mai mult pe Albert.

Nell primea scrisori de la Jack, bineînţeles, nu aşa de vesele ca scrisorile lui Albert, nici la fel de lungi, care, în general, nu spuneau mai mult de „Mă gândesc la tine şi-ţi mulţumesc pentru scrisorile trimise”, cu scrisul lui grosolan. Primeau chiar şi scrisori de la Frank, pentru că „nu are pe nimeni cui să-i scrie şi el”, spunea Nell. Ale lui erau cele mai bune scrisori, pentru că le dădea tot felul de detalii haioase despre camarazii lui şi despre ce făceau ei acolo, în fiecare zi, aşa că râdeau cu poftă când citeau ce scrie el acolo,

mic şi întortocheat. În mod ciudat, niciunul dintre cei trei – Frank, Jack sau Albert – nu le prea scriau despre război în sine, iar luptele şi ambuscadele păreau ca trec fără să-i afecteze direct pe vreunul dintre ei. „Bătălia de la Ypres s-a terminat acum”, le-a scris Albert pe scurt, „iar noi ne bucurăm cu toţii de asta.”

Nell şi Lillian petreceau mult timp răspunzându-le la scrisori; stăteau în fiecare seară la lumina lămpii cu abajur din mărgele din faţa mesei din salon, fie lucrând la pături pentru refugiaţii belgieni, fie scriind scrisori pe hârtia de culoare violet pe care o cumpăraseră special pentru asta. Lillian a devenit în mod neaşteptat pasionată de vederi siropoase şi a început să cumpere seturi întregi, de genul „Sărutul de rămas-bun”, pe care le trimitea la întâmplare celor trei bărbaţi, aşa că niciunul nu avea un set întreg. Mai erau şi pacheţele de trimis pe front gata făcute, care conţineau bombonele mentolate, fulare de lână, împletite, şi cutiuţe ieftine de pudră antiseptică pentru picioare, de la magazinul Coverdales, de pe strada Parlamentului. Iar duminicile băteau tot drumul până pe strada Leeman, ca sa vadă tabăra de concentrare, care fusese construită anume pentru străini, iar Lillian obişnuia să ia mere cu ea, ca să le arunce peste gardul din sârmă ghimpată, pentru ca îi părea rău de ei.

— Sunt oameni ca şi noi, spunea ea cu tristeţe în glas, iar unul dintre ei era Max Brechner, măcelarul de pe strada Haxby, deşi era destul de ciudat să le dai de mâncare unor inamici, care, pe de altă parte, încercau să le omoare propriul frate – însă Max Brechner, care avea sigur peste. Şaizeci de ani şi care rămânea fără aer dacă mergea vreo sută de metri, nu părea deloc a fi un inamic periculos.

Prima persoană pe care o cunoşteau şi care a venit acasă în permisie a fost Bill Monroe, de pe strada Emerald, urmat de un băiat care locuia pe Park Grove şi apoi unul de pe Eldon Terrace,

ceea ce nu le părea corect, din moment ce Albert s-a înrolat înaintea lor. A fost mare scandal într-o zi deoarece Bill Monroe nu s-a întors la sfârşitul permisiei, când ar fi trebuit, şi poliţia militară a venit după el, ca să-l ia de acasă. Mama lui a blocat uşa de la intrare cu o mătură, şi a trebuit ca poliţiştii militari să o dea la o parte, apucând-o pe femeie fiecare de câte un braţ, iar Nell, care trecea pe acolo din întâmplare, în drumul ei de la muncă spre casă, pe strada Emerald, şi-a amintit de înmormântarea lui Percy. A mai avut un şoc, când, din senin, a apărut şi un poliţist obişnuit, iar ea, pentru o secundă, a crezut că este chiar Percy. În mod ridicol, s-a întrebat dacă nu cumva s-a întors să o întrebe de ce poartă pe deget un inel de logodnă cu perlă şi cu granate, în locul inelului cu safire pe care i-l dăduse el, inel care acum era împachetat într-un şerveţel şi pus undeva, în fundul sertarului de acasă.

Bill Monroe a fost luat pe sus într-un final, iar Nell nu a mai rămas în stradă. Îi era jenă pentru el, pentru că îi văzuse privirea terorizată, şi s-a gândit că trebuie să fie groaznic să fii atât de laş – şi de câtă lipsă de patriotism dădea dovadă, de asemenea – aşa că a fost surprinsă să vadă câte femei veniseră la doamna Monroe, care urla, striga şi plângea în dreptul uşii, şi i-au spus că a făcut ce trebuia.

*

Frank a venit acasă după a doua bătălie de la Ypres; fusese spitalizat la Southport pentru că făcuse cangrenă la un picior, aşa că i s-au dat câteva zile de permisie, înainte de a fi trimis din nou pe front. Era ciudat, pentru ca abia l-au cunoscut înainte de război, iar acum li se părea că este un prieten de demult, iar când a venit şi a bătut la uşa lor din spatele casei, amândouă i-au sărit în braţe şi l-au rugat să stea cu ele la un ceai. Nell a fugit să cumpere heringi, iar Lillian a rămas să taie pâinea şi a scos gem, chiar şi Rachel l-a

întrebat ce mai face. Dar când s-au aşezat la masă, bându-şi ceaiul din cele mai bune ceşti, din serviciul care avea marginile aurite şi flori mici de nu-mă-uita pe el, Frank şi-a dat seama că, în mod surprinzător, nu prea are ce să le spună. I se păruse că are foarte multe să le povestească despre război, dar a rămas blocat la vederea sandvişurilor cu gem perfect triunghiulare, sau la frumuseţea floricelelor de nu-mă-uita, care-l împiedicau, cumva, să vorbească despre cum îţi putrezeau picioarele prin tranşee, sau despre şobolani, ca să nu mai spunem despre miile de feluri în care se poate să mori, la care fusese martor. Duhoarea morţii nu-şi avea clar locul în salonul de pe strada Lowther, cu faţa de masă albă ca zăpada şi cu lampa cu abajur din mărgele de sticlă, cu cele două surori care aveau părul atât de moale şi îmbietor, că Frank ar fi vrut să-şi îngroape faţa în el. La aceste lucruri se gândea el, cât mesteca la sandvişuri, tot căutând cu disperare un subiect de discuţie, dar, la un moment dat, luând o gură de ceai din ceştile aurite, cu nu-mă-uita, a spus:

— Ceaiul acesta este foarte bun, ar trebui să vedeţi cum e ceaiul pe care-l primim noi, pe front, şi le-a povestit despre apa cu clor din tranşee.

Văzându-le privirea îngrozită, s-a oprit ruşinat că a început să le vorbească despre moarte.

La rândul lor, fetele i-au povestit despre Billy Monroe, iar el a dat din cap a aprobare acolo unde a crezut că e necesar, deşi, în sinea lui, se gândea ce bine ar fi fost să aibă o mamă care să încerce prin orice metodă să-l ţină acasă, să nu trebuiască să se întoarcă pe front, pentru că ştia că o să moară cu siguranţă dacă se întorcea la război. A ascultat politicos cât au povestit ele despre ce făceau – i-au arătat până şi ce mai croşetaseră – nu mai lucrau pentru belgieni, acum făceau şosete pentru soldaţi, iar Nell i-a povestit

despre slujba ei, unde făcea uniforme şi unde tocmai fusese avansată ca maistru, datorită experienţei sale la făcut pălării, iar Lillian era conductor de tramvaie, lucru care l-a mirat foarte tare pe Frank. „Niciodată”, a exclamat el, pentru că nu-şi putea închipui că o femeie poate face acest lucru, iar Lillian a chicotit. Cele două surori erau atât de pline de viaţă că, până la urmă, nu prea au mai discutat despre război, cu excepţia faptului că le-a transmis că Jack este bine şi că le trimitea toate cele bune, însă pe Albert nu-l mai văzuse, dar se pare că era mult mai în siguranţă în spatele acelor tunuri ale artileriei grele decât ar fi fost dacă lupta din tranşee.

Rachel, care stătea într-un colţ, ca o broască râioasă, a spus brusc, cu voce tare, că trebuie să fie groaznic în tranşeele acelea, la care Frank a dat din umeri şi a zâmbit, zicându-i că nu e chiar aşa de rău, după care a mai luat o gură de ceai din ceaşca înflorită.

Frank şi-a petrecut mai tot restul permisiei cu una sau cealaltă dintre fete. Pe Nelly a dus-o la sala de concerte de la Empire, iar Lillian l-a luat cu ea la o întrunire la Centrul ’Educaţional, dar era cam depăşit de situaţie. Toţi cei de acolo erau quakeri, sau contestatari[8], sau socialişti, care tot vorbeau despre negocierea unui tratat de încheiere a războiului. Frank îi considera un fel de dezertori şi s-a bucurat că era în uniformă.

— Crezi că e bine să umbli cu astfel de oameni? a întrebat-o el pe drumul spre casă, iar ea s-a uitat la el şi i-a spus:

— Frank! După care a început să râdă.

---

[8] Persoane care refuză să-şi satisfacă stagiul militar din considerente religioase sau politice (în original, conchies).

Mult mai frumos a fost când s-au dus toţi trei să vadă *Jane Shore* la noul cinematograf de pe strada Coney, care tocmai fusese deschis, şi care era de-a dreptul imens, cu cele o mie de scaune rabatabile.

Când a sosit timpul să se întoarcă pe front, Frank s-a simţit mai rău decât atunci când a plecat prima oară şi nu suporta ideea că se desparte de Nell şi de Lillian.

Lillian şi Nell aveau o groază de lucruri de făcut după plecarea lui. Munceau până seara târziu şi o aveau şi pe Kachel cu care să se mai certe din când în când, şi se speriau foarte tare de zepeline. Luaseră pânza albastru-închis de la magazinul Leak and Thorp pentru ferestre şi deveniseră obsedate să nu lase vreo lumina aprinsa pe timpul alarmei, mai ales de când sărmana Minnie Havis de vizavi a trebuit să se prezinte în faţa unui judecător pentru ca lăsase o lumină aprinsă. Tom venea să le viziteze în mod regulat, deşi nu prea o lua cu el pe noua lui soţie, Mabel. Lillian spusese despre Mabel că nu e cine ştie ce de capul ei, dar Nell o cam plăcea. Cineva le-a întrebat odată dacă fratele lor nu era cumva dezertor, iar ele s-au scandalizat, dar Nell credea, în sinea ei, că nu a fost prea cinstit din partea lui să obţină scutirea aceea. Lillian spunea că e de ajuns că aveau un frate care putea fi omorât oricând, la care Nell a aruncat cu perna în ea, pentru că nu se gândise niciodată că Albert ar putea fi ucis şi i se părea că ar aduce ghinion dacă asemenea cuvinte sunt spuse cu voce tare. Tom le-a ajutat să pună la geam pânza de culoare închisă şi a început să râdă când le-a auzit spunând că le este frică de un atac cu zepeline. A ajuns să creadă în ele, totuşi, când şi-a pierdut mâna într-o explozie, iar ele l-au vizitat la spital, acum nimeni nemaiputând să-l acuze că e laş, nu în starea în care era, fără o mână. Nell tocmai voia să-i scrie lui Albert despre tot ce se întâmplase, când el a apărut la uşa lor, pe

neaşteptate, în permisie. Tot ce a comentat Rachel a fost că are mai multe guri de hrănit, oricum nu-l plăcuse pe Albert niciodată.

Au fost convinse că Albert a crescut de când a plecat de acasă; niciuna nu şi-l amintea aşa de înalt. Avea şi riduri fine, în jurul ochilor, şi ar fi dormit întruna, cât a stat acasă, dacă ar fi fost lăsat în pace. Când îl întrebau despre război, le răspundea mereu cu câte o glumă şi nu le povestea nimic de pe front. Erau avide în ceea ce-l priveşte, ar fi stat în fiecare secundă cu el, fie şi doar ca să-l privească, atât erau de fericite că a venit acasă. Albert avusese întotdeauna grijă de ele, iar acum doreau să aibă ele grijă de el, aşa că-l luau tot timpul în braţe şi-l mângâiau pe păr, de parcă ar fi fost copilul lor, nu fratele cel mare şi puternic. Când a plecat de acasă, l-au condus la gară şi au rămas pe peron, cu ochii aţintiţi la şinele goale cel puţin încă zece minute după plecarea trenului. Credeau că, dacă rămân acolo, nu pleacă nici el, aşa că au trebuit să se smulgă una pe cealaltă de pe loc şi să plece acasă, unde le aştepta Rachel, care a comentat:

— A plecat, nu? Lumina ochilor voştri.

Frank credea că zgomotul a fost cel care i-a pus capac lui Jack, în cele din urmă. Timp de trei zile şi trei nopţi barajul artileriei nu a încetat nici măcar o secundă, iar tunurile păreau că se aud din ce în ce mai tare, în vreme ce

Jack era din ce în ce mai tăcut, deşi nu a luat-o razna din cauza zgomotului, cum au făcut-o alţii, doar că a devenit prea tăcut. În mod ciudat, pe Frank nu-l mai deranja zgomotul atât de rău, probabil din cauză că se obişnuise cu zgomotele neîntrerupte scoase de tunurile Howitzer, deşi, de fapt, îşi pierduse auzul la urechea stângă.

Nu zgomotul îl deranja pe Frank în vreun fel – ci moartea, sau, mai bine zis, îl îngrijora modul în care avea sa moară el. Nu avea nicio urmă de îndoiala că urma să moară; dacă stai să calculezi, mai avea puţin şi făcea doi ani de când era pe front, iar şansele să i se întâmple ceva i au crescuseră simţitor până în acel moment. Activitatea principală a lui Frank în război era să se roage să scape. La lin moment dat, a încetat să se roage să nu moară, se ruga doar să prevadă momentul în care va muri. Îi era teamă în special să nu moară fără niciun avertisment, aşa că se ruga să vadă măcar obuzul venind spre el, ca să aibă timp să se pregătească. Sau, ca prin magie, să anticipeze când îl va lovi glonţul vreunui trăgător de elită, care va trece prin creier înainte ca el să realizeze că se întâmpla ceva. Şi te mg, Doamne, nu-i lăsa să mă gazeze. Cu doar o săptămâna în urmă, un întreg batalion aflat într-o tranşee alăturata, un batalion de infanterişti care veneau toţi dintr-o fabrică din Nottingham, fuseseră gazaţi, acoperiţi de un vapor care a măturat pământul, apropiindu-se de poziţia lor silenţios, adormindu-i pe toţi fără ca ei să-şi dea seama de ce se întâmplă. Acum erau toţi în comă la vreun spital de campanie.

Cu o seară înainte de atac, nimeni nu a putut să doarmă. La patru dimineaţa era deja lumină, iar Frank şi Jack stăteau rezemaţi de sacii plini cu nisip care alcătuiau zidul tranşeei, Frank a rulat câte o ţigareta pentru fiecare, plus una pentru Alf Simmonds, care stătea ghemuit în dreptul treptei pentru tragere, la datorie, ca santinelă. Apoi, Jack a tras un fum din ţigara răsucită şi a spus, evitându-i privirea lui Frank, că el nu merge.

— Nu mergi unde? a întrebat Frank, iar Jack a izbucnit în râs şi a arătat spre câmpul neutru dintre cele două tabere adverse.

— Acolo, bineînţeles – nu merg acolo.

— Nu pot să te condamn, băiete, a spus Alf Simmonds râzând şi el, pentru că se gândea că e o glumă, dar lui Frank i s-a făcut silă, pentru că ştia că nu e glumă deloc.

Era linişte înainte să vină ordinul de atac. Tunurile se liniştiseră, iar soldaţii nu mai râdeau, nu mai făceau glume, sau altceva, era doar liniştea cauzată de aşteptare. Frank privea norii cum trec pe deasupra, pe cerul albastru, pufoşi şi albi, plutind pe deasupra câmpului neutru de parcă ar fi fost vorba de un câmp cu flori de la ţară şi nu locul unde urma să moară el. Noul locotenent părea la fel de tânăr ca şi iarba care nu mai creştea prin acele locuri, i se vedeau picăturile de transpiraţie pe tâmple, la fel de mari ca stropii de ploaie, parcă niciodată nu avuseseră un locotenent atât de agitat. Nici la fel de rău. Frank se gândea că nu mai e mult până îl ocheşte vreun ţintaş de elită, nu neapărat un ţintaş inamic. Soldaţii încă îi mai duceau dorul lui Malcolm Innes-Ward, care luptase alături de ei timp de şase luni, până a fost împuşcat în ochi. Era pe câmpul de luptă, trăgând după el un soldat rănit, când a fost lovit de un lunetist. Soldatul care-l ajuta pe el a fost ucis, de asemenea, iar rănitul pe care-l cărau a murit şi el în urma cangrenei cauzate de gaz, aşa că totul fusese în zadar.

Jack se înţelegea bine cu Malcolm Innes-Ward, petrecuseră multe ore împreună, în adăpostul pentru ofiţeri, vorbind despre politică şi viaţă, în general, iar moartea lui l-a afectat destul de tare pe Jack. Innes-Ward şi zgomotul, acestea două l-au dat gata pe Jack, credea Frank.

Când a venit ordinul să înainteze peste deal, parcă li s-a luat o greutate de pe umeri şi toţi s-au înghesuit să urce pe scări şi peste parapet, până au rămas doar ei trei, singurii din tranşee – Frank, Jack şi noul locotenent. Frank nu ştia de ce nu s-a mişcat, era doar un moment scurt de ezitare – dorea să fie sigur că Jack vine cu el –

ilar noul locotenent a început să urle la ei, gesticulând cu arma în mână, spunând că o să-i împuşte dacă nu trec de parapet, aşa că Jack a spus, foarte calm:

— Ofiţerii, de obicei, merg în frunte, domnule, aşa că Frank s-a trezit în faţă cu ţeava puştii Lee-Enfield a noului locotenent, înainte să-şi dea seama ce se întâmplă.

— Nu e necesar să faceţi asta, mergem, a spus Jack, trăgându-l şi pe Frank după el.

Înainte ca Frank să treacă de parapet, Jack deja îi striga sa o rupă la fugă, ceea ce a şi făcut, pentru că acum îi era mai teamă să nu-l împuşte locotenentul din spate, decât să-l arunce inamicul în aer.

Frank era hotărât să nu-l scape din ochi pe Jack, fiind cumva convins că, dacă ţine pasul cu acesta, şansele lui de a scăpa cu viaţă cresc. Şi-a aţintit privirea la însemnul regimentului lui Jack de pe spatele hainei acestuia şi la bucala de material pe care o avea legata conştiincios la chingi, ilar, în câteva secunde, Jack a dispărut, iar Frank s-a trezit ca înaintează singur orbeşte, prin ceva ce semăna cu un val de ceaţă, dar care era de fapt fumul de la artileria grea, care începuse iar să tragă. Fumul nu se mai termina, iar Frank a continuat să meargă, deşi de Jack nu a mai dat, de altfel nu a mai găsit niciun alt soldat, mort sau viu.

De-abia după o vreme şi-a dat seama ce s-a petrecut. Murise – trebuie să se fi întâmplat în momentul în care l-a pierdut din ochi pe Jack, probabil atins de glonţul unui lunetist, iar acum nu mai mergea pe câmpul de luptă, ci prin iad, căci aşa urma să arate iadul pentru Frank – să meargă din greu pe câmpul de luptă spre tranşeele inamice.

În vreme ce Frank încerca să se obişnuiască cu ideea nouă care-i venise în cap, a alunecat pe ceva şi a început să cadă spre centrul unui crater plin de noroi, cu puşca deasupra capului, ţipând ca din

gură de şarpe, pentru că i se părea că aceasta este una din gurile iadului, fără fund, iar el o să alunece pentru totdeauna.

Brusc, s-a oprit din cădere, din alunecare şi din urlat şi a văzut că era trecut de jumătatea peretelui unui crater imens. Jos, era plin de apă mocirloasă, groasă, maronie, iar în apă plutea un cadavru, cu faţa în jos. Un şobolan înota în jurul corpului, făcând cercuri încet, leneş, iar Frank şi-a amintit cum a învăţat să înoate, împreuna cu Albert, într-o zi toridă. Se petrecea cu mulţi ani în urmă, de parcă ar fi fost într-o altă viaţă. Erau la Clifton Ings, iar râul Ouse avea aceeaşi culoare cleioasă ca şi apa din groapa făcută de obuz. Jack avea pojar, aşa că erau doar ei doi în acea zi. Frank a închis ochii şi s-a afundat şi mai mult în noroi, hotărându-se că trecutul este cel mai sigur loc în care să se retragă.

Frank s-a chinuit din toate puterile până a început să simtă căldura soarelui din copilărie pe umerii săi firavi, de copil de nouă ani, şi mirosul de pătrunjel sălbatic şi de păducel, care creşteau pe malul râului Ouse. Acum simţea chiar şi apa, cum era când a intrat prima oară în ea, cum s-a cutremurat de frig şi senzaţia ciudată pe care a avut-o când degetele de la picioare i s-au afundat în mâlul de pe fund. Simţea din nou firele de cânepă, care îi provocau mâncărimi, din funia cu care s-au legat unul de altul – unul în apă, la bălăceală, celălalt de pază, pe mal, gata să-l tragă pe cel din apă, dacă începea să se ducă la fund. Şi salcia, cu frunze verzi-argintii, şi ramurile lungi, care atârnau în apă ca părul unei fete.

Frank a rămas în groapă timp de mai multe ore retrăind prima lui lecţie de înot, împreună cu Albert, până la finalul zilei, când amândoi puteau să înoate până aproape de mijlocul apei. Obosiţi morţi, dar triumfători, s-au aşezat amândoi pe pământul tare, uscat, de sub salcie, până s-au zvântat, iar Frank şi-a amintit că mai are nişte resturi de mâncare prin buzunare (asta se întâmpla

înainte ca mama lui să moară), aşa că au stat şi au mâncat bucăţile strivite de pâine cu gem de căpşuni. După ce au terminat de mâncat, Albert s-a întors cu faţa mânjită de gem spre Jack şi i-a spus:

— Nu-i aşa că a fost o zi extraordinară, Frank?

Se gândea că s-ar putea să fi adormit, pentru că a privit spre cer şi a descoperit că fumul de la artilerie dispăruse brusc, iar cerul era de un albastru-deschis. Deasupra lui, la buza craterului, se afla Albert, râzând şi zâmbind la el, iar Frank s-a gândit la cât de mult semăna cu un înger, chiar şi aşa, îmbrăcat în kaki, şi cu părul blond cârlionţat adunat sub chipiu. O dâră subţire de sânge amestecat cu vaselină îi străbătea obrazul auriu, iar ochii lui erau mai albaştri decât cerul de deasupra, sau decât florile de nu-mă-uita de pe serviciul de ceai din care a băut în salonul din casa de pe strada Lowther.

Frank a încercat să-i spună ceva lui Albert, dar nu a reuşit să scoată niciun cuvânt pe gură. Moartea semăna foarte mult cu lumea viselor, dacă rămâneai blocat în ea. Apoi, Albert a ridicat o mână, ca şi cum şi-ar fi luat la revedere, după care s-a întors şi a dispărut, dincolo de linia orizontului, marcată de buza craterului. Pe Frank l-a cuprins o disperare soră cu moartea când Albert a dispărut din câmpul lui vizual, de parcă cineva ar fi sfâşiat o bucata din el, şi a început să tremure de frig. După o vreme, s-a hotărât că ar fi mai bine să încerce să-l caute pe Albert, aşa că s-a târât afară din crater şi a luat-o în direcţia în care dispăruse acesta. Când, după un timp, a dat peste un spital de campanie şi i-a spus unei sore medicale că a murit, aceasta i-a spus doar să se ducă să stea jos într-un colţ, lângă un locotenent. Iar Frank s-a îndreptat spre un zid format din saci cu nisip, de care se sprijinea un sublocotenent în cârje, privind fără ţintă, cu un singur ochi –

celălalt fiind bandajat. Frank a băgat mâna în buzunar şi a descoperit cu surprindere că încă mai avea tutunul, aşa că a rulat două ţigări, din care i-a dat şi locotenentului una. După ce l-a ajutat să şi-o aprindă (pentru că tânărul locotenent nu prea reuşea, din cauză că vedea doar cu un ochi), cei doi morţi au rămas liniştiţi, trăgând fum din ţigări cu o plăcere ameţitoare în timp ce întunericul începuse să cada peste prima zi a bătăliei de pe Somme.

Lillian îi taxa pe cei care tocmai urcaseră în tramvai, pe strada Blossom, când a fost străbătută de un fior rece prin tot corpul, deşi era foarte cald afară. Fără să se gândească, şi-a dat jos maşina de taxat, a lăsat-o pe un scaun, a sunat soneria de alarmă şi a coborât din tramvai, spre uimirea tuturor pasagerilor. A luat-o pe strada Blossom, apoi pe Micklegate. A rupt-o la fugă înainte să ajungă la podul de peste râul Ouse şi a fugit de rupea pământul până a intrat pe strada Lowther, unde a văzut-o pe Nell, aşteptând-o în picioare, în faţa uşii de la intrare, cu părul ciufulit şi agrafele desprinse, cu pete mari de transpiraţie pe bluză. S-a sprijinit de portiţa de lemn de la intrarea în curte, cu pieptul tresăltându-i şi trăgând guri mari de aer, dar Nell a rămas nemişcata, acolo, fără să schiţeze un gest, sprijinita de canatul uşii, cu privirea aţintită spre soare. Ea nu fugise spre casă, ci a plecat pur şi simplu din subsolul prăfos şi îmbâcsit, unde cosea toată ziua la uniforme militare, şi a venit în pas de plimbare pe strada Monkgate, de parcă ar fi fost la promenada de duminică. Amândouă erau încuiate pe dinafară, pentru că Rachel era la cumpărături, iar ele nu se gândiseră la chei; preţ de o secundă, s-au uitat fix una la alta cu uimire, şocate de instinctul atât de puternic care le-a atras spre casă.

Lillian a fost cea care a spart tăcerea, într-un final.

— E mort, nu?

A tras aer în piept, trântind poarta în spatele ei şi mergând agale spre casă, până s-a prăbuşit pe scară, lângă Nell. După o vreme, când soarele trecuse deja peste acoperişul casei lor, luminând strada din spate, Lillian a continuat:

— Acum e în ceruri.

Nell a ridicat privirea spre aerul rarefiat şi scânteietor, de parcă Albert s-ar fi putut arăta acolo, înconjurat de îngeri, dar nu a văzut nimic, nici măcar un nor, nici măcar o rândunică, plutind uşor pe un curent de aer cald.

Lillian şi Nell au purtat haine de doliu cu o săptămână înainte de a primi telegrama, pe care Lillian i-a citit-o cu voce tare lui Rachel: „Ne pare rău să vă informăm că Albert Barker a căzut la datorie pe 1 iulie, 1916. Statul-Major General vă transmite condoleanţe."

Un obuz a lovit locul unde se afla tunul lui Albert; proiectilul a căzut cu exactitate peste tunul Howitzer, aruncându-i în aer pe toţi artileriştii, corpurile lor au căzut în formă de stea în jurul a ceea ce mai rămăsese din tun. Singurul semn pe faţa arsă de soare a lui Albert era o dâră de sânge amestecat cu vaselină, iar pe faţă îi rămăsese tipărit un zâmbet îngeresc, ca al unui copil care tocmai şi-a descoperit mama în mulţime, de puteai să te întrebi oare de ce a murit, asta până nu îi ridicai capul şi observai că partea din spate lipseşte.

Lui Frank i se părea ciudat că Albert arăta aşa de bine dar murise, pe când Jack era în viaţă, chiar dacă era plin de sânge din cap până-n picioare, de parcă ar fi fost unul din martirii de la începuturile Bisericii. Ceea ce nu i se părea ciudat lui Frank în acel moment este faptul că au ajuns toţi trei în acelaşi spital de campanie – coincidenţa aceasta nu era mai ciudată decât faptul că, în ultima zi, singurul cadavru pe care l-a văzut (cu excepţia

soldatului mort de pe fundul craterului plin de noroi, care era acolo de mai multe zile) era cadavrul lui Albert. Jack nu i-a zis nimic lui Frank; de fapt, Jack a trecut pe lângă Frank cel mort fără ca măcar să-l observe, cu sângele curgându-i şuvoaie pe chip.

Când Frank a căzut în crater, Jack era de fapt la câţiva zeci de metri în faţa lui. Jack a continuat să meargă; a traversat tot câmpul de luptă, cu obuze care explodau în jurul său, gloanţele mitralierelor şuierându-i pe la urechi până când, spre marea lui surprindere – s-a trezit în faţa unui gard de sârmă ghimpată dincolo de care erau tranşeele inamice. Nici măcar asta nu l-a oprit, ci s-a strecurat printre sârme ca prin vis, mergând în continuare, până a dat de următorul gard de sârmă ghimpată. Acesta nu l-a mai luat prin surprindere, deşi bombardaseră zile la rând această poziţie, cu intenţia de a-l distruge. Deodată, Jack s-a trezit într-o tranşee germană, prin care a continuat să meargă, până a dat de o cazemată şi s-a gândit că era mult mai bine construită decât cea a lui Malcolm Innes-Ward. Jack a uitat că Innes-Ward murise, aşa că se cam aştepta să dea de el pe acolo. Nu a fost să fie, dar a dat în schimb peste acea cazemată, unde se aflau înghesuiţi nişte soldaţi germani, tineri. Unul era foarte blond, altul era foarte înalt, iar al treilea era foarte îndesat, iar pe Jack l-a bufnit râsul pentru că semănau foarte mult cu actorii dintr-o comedie muzicală pe care o văzuse la Empire înainte de începerea războiului, în care trei tineri, care arătau exact ca acei soldaţi germani, dansau şi cântau o melodie pe care Jack nu şi-o mai amintea acum. Au făcut un scheci, în care îşi tot plimbau jobenul de la unul la altul, care a avut foarte mult succes la public. Cum era cântecul? Jack ar fi vrut să-şi poată aminti. A rămas la intrare, râzând, aproape că se aştepta ca unul dintre ei să scoată la iveală un joben, dar niciunul nu a mişcat, aşa că Jack a ridicat arma şi a golit un încărcător în ei. Pe rând, fiecare

soldat a lăsat capul pe spate şi a alunecat de-a lungul peretelui din saci de nisip al cazematei, ultimul dintre ei având o expresie surprinsă întipărită pe chip, aşa că Jack s-a gândit că nici acesta nu e un scheci rău şi a izbucnit în râs. S-a răsucit pe călcâie şi s-a îndepărtat de ei, ştiind că acum nu-şi va mai aminti niciodată cântecul.

Jack a plecat în permisie, după bătălia de pe Somme, era prima oară când pleca acasă după aproape doi ani. Rănile aproape că se vindecaseră, fuseseră, în mod surprinzător, doar lacerații superficiale, iar acum avea mâinile şi fața acoperite cu cicatrice fine, ca nişte fire, care o făceau pe Nell să se simtă mândră, pentru că acele semne nu ar fi avut ce căuta pe fața lui dacă ar fi fost un laş. De fapt, Jack chiar a primit şi o medalie pentru curaj, pentru uciderea celor trei soldați germani, dar Nell era dezamăgită că el nu dorea să o poarte când ieşea cu ea la plimbare. L-a bătut la cap de câteva ori în privința medaliei, până când, la un moment dat, s-a întors spre ea şi a privit-o atât de ciudat că aproape c-a speriat-o.

Jack a fost dificil tot timpul cât a stat în permisie. Venea la casa de pe strada Lowther în fiecare zi, dar de vorbit nu prea vorbea, doar stătea la masă, atât de mohorât şi cenuşiu că Nell aproape că şi-a pierdut cumpătul într-o zi din cauza lipsei lui de considerație pentru ea. Cu Lillian vorbea, totuşi. Lillian se alăturase filialei locale a UCD[9] şi mergea la tot felul de conferințe, iar Rachel i-a spus lui Jack că lui Lillian îi plăceau mai mult străinii, ca şi lui Arnold Rowntree, ceea ce l-a făcut să râdă. Jack şi Lillian păreau să cadă de acord în orice privință, iar Jack a spus chiar că până şi

[9] Uniunea de Control Democratic, grup de presiune britanic, format în anul 1914, care urmărea o politică externă mai angajată. S-a opus influenței militare în guvern (în original, UDC — Union of Democratic Control).

contestatarii erau curajoşi, de Nell era să scape ceaşca de ceai din mână. O enerva să-i tot vadă împreună pe cei doi, stând aşa, cu capetele aplecate unul spre celălalt, vorbind despre cine ştie ce. Pentru prima oară în viaţă, Nell a descoperit că o displace pe sora ei.

Nell şi Jack aproape că s-au căsătorit în acea permisie; au discutat despre cum se poate obţine un permis special; Jack era acasă doar de o săptămână, dar zilele păreau că trec mult mai repede decât credeau ei. Jack nu prea era de acord cu ideea – nu că nu o iubea, doar că nu dorea să rămână văduvă. Nell nu găsea o modalitate de a-i spune că mai degrabă rămânea văduvă decât doar o logodnică fără logodnic pentru a doua oară în viaţă, aşa că nu l-a contrazis.

Chiar înainte ca Jack să plece din nou pe front, au mers împreună la „Bătălia de pe Somme”, la Cinema Electric, pe strada Fossgate. Nell îl căuta pe Albert pe ecran, convinsă fiind că-i va vedea chipul angelic apărând în imagine, deşi ar fi fost groaznic pentru ea, dacă l-ar fi văzut. Toţi soldaţii zâmbeau şi râdeau de parcă erau în tabăra. Albert ar fi zis că e o glumă. Bineînţeles că zâmbeau la aparatul de filmat, parcă îl auzeai pe cameraman cerându-le să zâmbească la cameră, când mărşăluiau, încolonaţi, spre front. Toţi se întorceau, făceau cu mâna şi zâmbeau de parcă mergeau într-o excursie de o zi pe râul Somme, nu la luptă. Filmul arăta ce multe pregătiri s-au făcut înainte de luptă – transportul trupelor, barajele artileriei. Se vedeau tunurile trăgând şi, la distanţă, se ridicau norişori albi de fum. Pentru că filmul era mut, bătălia de pe Somme a părut una liniştită. Nell se uita cum sunt alimentate tunurile grele de către bărbaţi îmbrăcaţi în cămăşi, cu bretele, şi i s-a pus un nod în gât când şi-a amintit de ziua în care Jack le-a reparat banca din spatele casei.

Erau multe cadre cu soldaţi germani luaţi prizonieri, cărora soldaţii britanici le ofereau ţigări, şi alte cadre cu răniţii din ambele tabere, şchiopătând prin tranşee, dar scene cu lupta propriu-zisă nu fuseseră surprinse pe peliculă. Era un cadru cu oameni care primeau ordin să înainteze şi care plecau toţi, cu excepţia unuia, care a apucat sa urce tot parapetul, după care a alunecat uşor înapoi. Mai era o parte în care au fost filmaţi nişte cai împuşcaţi, pe ecran scriind că erau doi aliaţi muţi care au făcut sacrificiul suprem, aşa că întreaga bătălie de pe Somme nu părea că a dus la pierderi masive de vieţi omeneşti, dacă iii venea să te întrebi unde sunt morţii. (Într-o oarecare măsură, filmul reprezenta mai degrabă experienţa lui Frank din bătălia de pe Somme.)

Până şi lui Nell i s-a părut că filmul nu reflectă realitatea, iar când s-au aprins luminile şi oamenii s-au ridicat să iasă, Jack şi Nell au mai rămas o vreme pe scaune, iar Jack s-a aplecat spre ea, şoptindu-i la ureche:

— Nu a fost deloc aşa.

Iar Nell i-a răspuns:

— Nu, nici eu nu mă aşteptam să fi fost aşa.

Apoi Jack a plecat, nu pe front, ci la Shoeburyness. Frank era intrigat – într-un fel sau altul, Jack s-a trezit trimis să lucreze la şcoala de dresaj de acolo, urmând să devină dresor de câini la noul Centru de Mesagerie Canină.

Jack nu mai auzea tunurile, ele erau tot acolo, dar el încetase pur şi simplu să le mai audă. Noaptea stătea lungit în pat cu Betsy la picioare şi i se părea că respiraţia regulată a căţeluşei îl ajuta şi pe el să adoarmă mai uşor. Dormitul cu câini în pat era strict interzis, câinii trebuiau ţinuţi în cuştile lor noaptea, dar lui Jack i se părea că, în ultima vreme, cu cât ţinea mai puţin cont de reguli, cu atât i

se păreau mai uşor de încălcat. Betsy era favorita lui, un terier galez mic şi devotat, care ar fi trecut şi prin focul iadului pentru el. Ţinea şi la ceilalţi doi câini, dar nu la fel de mult ca la Betsy. Bruno era un ciobănesc german, un câine mare şi calm. Jack şi Bruno se înţelegeau unul pe celălalt, amândoi ştiau că vor muri şi de aceea păstrau o distanţă respectuoasă unul de celălalt. În momentele în care era mai puţin lucid, Jack credea că spiritul lui Malcolm Innes-Ward se reîncarnase în Bruno. Uneori, rămânea afară noaptea, aşezat lângă cuşti, cu Bruno, aşa cum obişnuia să stea cu Innes-Ward, şi de abia târziu realiza că nu e nevoie să ruleze două ţigări, ca să-i ofere una şi câinelui mare şi politicos.

Al treilea câine era Pep, un terier Jack Russell, care era cel mai rapid şi cel mai bun câine mesager dintre toţi. Pep se distra când transporta mesaje; pentru el, războiul era un joc, alerga cât îl ţineau puterile cu mesajul legat la gât, într-un tub metalic, „E nevoie de mai multă muniţie în tranşeea cutare", sau orice alt mesaj, sărea şi se rostogolea, lăbuţele de abia atingând pământul, ocolind craterele obuzelor, sărind peste obstacole, uneori făcând răsuciri complete în aer, alergând direct în braţele lui Jack şi sărind până la înălţimea umerilor. Pep fusese animalul de casă al cuiva. Jack a citit scrisoarea care a sosit odată cu el: „L-am lăsat pe tati să vină să se lupte cu Kaizerul, iar acum îl trimitem şi pe Pep să-şi facă datoria, cu drag, Flora." Mulţi dintre câini fuseseră animale de companie. Jack i-a văzut cum sunt aduşi la Shoeburyness cu camioanele, după ce s-a făcut primul apel către populaţie. Unii dintre ei erau de la adăposturile pentru câini, pline ochi de câini care nu mai puteau fi ţinuţi de stăpâni din cauza raţionalizării hranei. Dar unii dintre ei erau trimişi de stăpânii lor. Jack se întreba ce ar fi crezut familiile acelor câini, dacă ar fi văzut cum sunt aceştia selecţionaţi pentru antrenament. Chiar şi lui îi era greu

să suporte aşa ceva. Câinii primeau de mâncare doar o dată pe zi – vedeau cu toţii mâncarea cum era aşezată în faţa lor, dar, înainte de a fi se da drumul din cuşti, dresorii trebuiau să arunce cu grenade într-o groapă din apropiere. Grenadele făceau un zgomot infernal, desigur, iar, la început, nici măcar un câine nu. Ivea curaj să iasă din cuşca lui. În a treia sau a patra zi, câinii erau leşinaţi de foame şi cei mai curajoşi, cei care urmau să ajungă pe front, ieşeau cu coada între picioare să străbată acea versiune a câmpului de luptă până la farfurii, mâncau cât de repede posibil, hulpavi, ca apoi să se retragă repede la adăpost, în cuşti. Ciudat era că aceiaşi . Lini, în răstimp de câteva zile, trăgeau de lese, ca să iasă din cuşti, ca la semnal, când se arunca prima grenadă.

Câinii care nu se adaptau erau uneori trimişi înapoi, cei mai norocoşi la adăposturi pentru animale sau la stăpânii lor, dar, cel mai adesea, erau împuşcaţi. Jack nu dormea noaptea, cu gândul la unii dintre aceşti câini – în special la un căţel, un cocker spaniel blând, de culoarea castanei, pe care o numise Jenny, care îngheţa de frică la auzul grenadelor şi care a fost împuşcată în spatele esplanadei. Chiar şi acum, înapoi pe front, pe Jack îl urmăreau ochii blânzi ai căţeluşei, care îl privea fără să înţeleagă ce se întâmpla cu ea. Când şi-o amintea pe Jenny, Jack întindea mâna ca să-i simtă blana călduroasă a lui Betsy, iar ea, în semn de iertare, se răsucea ca să-i atingă mâna cu nasul ei umed.

Jack ştia că Frank se simţea trădat. Nici cu câinii nu era uşor, cuştile erau destul de departe în spatele frontului ca să fie în siguranţă, cel puţin acolo era mult mai în siguranţă decât în tranşee, îşi exprima Frank opinia cu glas tare de câte ori se găsea cineva care să-l asculte. Se tot întreba cum de i-a ieşit schema asta lui Jack, până când acesta i-a spus că fratele lui Innes-Ward era cel care i-a găsit acel post.

— Eşti un porc norocos, i-a spus Frank lui Jack, când s-au întâlnit la un moment dat.

Frank era postat într-o tranşee auxiliară, dar s-a luat după Jack până la tranşeea din faţă, unde Jack avea treaba cu Bruno, care urma să tragă după el un cablu de telefon. Câinele avea rola de cablu ataşată în spate şi mergea în faţă, cu urechile ridicate şi dând din coadă, de parcă ar fi fost la o plimbare în parc. O parte din cablu trebuia întins prin câmpul de luptă, iar Jack aştepta pe burtă, fluierând a încurajare către Bruno, încercând în tot acest timp să-l ignore pe Frank, care nu mai tăcea odată.

— Am să mor, tot repeta Frank fără încetare. Frank tocmai se întorsese din morţi şi-şi făcea griji din nou că o să moară. Credinţa lui că nu mai are scăpare devenea tot mai puternică. O să fiu aruncat în aer în vreme ce tu şi câinii ăştia nenorociţi veţi scăpa cu viaţă. Apoi, tu o să pleci acasă şi o s-o iei de nevastă pe Nell şi toate îţi vor merge numai bine, iar pe mine au să mă mănânce viermii până atunci şi ştii de ce? Pentru că tu eşti un porc norocos, iar eu nu.

Jack era atent doar la câinele cel mare care prindea viteză spre el, pe ultimii zeci de metri.

— Eşti mai îngrijorat că un lunetist ar putea lovi prostul ăla de câine decât că m-ar lovi pe mine, a şuierat Frank în timp ce câinele greu sărea peste parapet, iar Jack l-a luat în braţe şi i-a spus:

— Bravo, Bruno, dându-i ceva de mâncare din buzunar.

Jack nu i-a spus nimic lui Frank pentru că nu avea nimic să-i spună, pentru că era adevărat: Bruno era mai important pentru el decât Frank.

Frank a continuat să-i dea târcoale agresiv, aşteptând ca Jack să spună ceva care să-l facă să se simtă mai bine. Dar singurul lucru care l-ar fi ajutat ar fi fost să ştie că n-o să moară, iar Jack nu prea

avea ce face în această privinţă. Luă rola de cablu din spatele câinelui şi o aşeză în rucsac. Apoi a ridicat clapeta buzunarului de la haină, a scos un obiect mic, de o formă ciudată şi l-a pus în mâna lui Frank. Preţ de o secundă, Frank a crezut că era o labă de câine, ilar s-a uitat apoi cu atenţie şi a văzut că era prea mică pentru a fi o labă de câine

— Un picior de iepure, a spus Jack, ca să-ţi poarte noroc, după care s-a întors cu spatele, l-a strigat pe Bruno şi au plecat spre tranşee, om şi câine, dispărând după colţ înainte ca Frank să reuşească să spună ceva.

Jack s-a gândit multă vreme la ceea ce spusese Frank; pe de o parte, se simţea ruşinat că nu îi mai păsa de nimeni acum, dar, pe de alta parte, se simţea eliberat de siguranţa ea o să moară. Ideea că ar putea pleca acasă, că ar lua-o pe

Nell de nevastă, că ar putea deveni tată şi că va îmbătrâni i se părea atât de absurda, cu şanse atât de mici de reuşită, că îi venea să râdă. Îşi putea închipui – cum vine acasă de la muncă, iar Nell trebăluieşte într-un şorţ, aşezând ceştile de ceai pe masă, se vedea săpând seara prin grădină pe timpul verii, cum îşi duce băieţii să vadă un meci de fotbal – putea să vadă toate acestea, dar nu urmau să i se întâmple lui. Nu ar fi făcut casă bună cu Nell, oricum; a plăcut-o la început pentru că era atât de blândă – blândă, moale şi liniştită – dar acum toată acea blândeţe îi aducea mai degrabă a prostie. Dacă se gândea la o femeie acum, aceea era Lillian. Ea era ceva mai plină de viaţă decât sora ei – cu ochii ei uşor migdalaţi, ca de pisică, şi cu senzaţia pe care ţi-o dădea că râde în secret la orice spui fiindcă ştie ce lipsită de sens este lumea în care trăim. Se gândea bineînţeles şi la alţi oameni, când stătea noaptea treaz. Se gândea la Malcolm Innes-Ward şi la căţeluşa Jenny, cu expresia ei uimită şi ochii creduli. Dar cel mai mult se gândea la Albert.

Se gândea la Albert şi la acea zi toridă de demult când au fost la înot la râul Ouse. Albert se arunca pe burtă pe malul râului, strălucind ca un peşte din cauza stropilor de apă şi-i povestea cum a învăţat el să înoate împreună cu Frank chiar acolo, iar Jack s-a ridicat şi s-a uitat la pielea de pe spatele lui Albert, gândindu-se că e mai frumoasă ca a oricărei femei. Albert chicotea înăbuşit, pentru că avea chipul ascuns între palme. Jack l-a întrebat ce era atât de caraghios, cu ochii la omoplaţii lui Albert, care se cutremurau de râs. Puteai să-ţi imaginezi că, în secunda următoare, aveau să-i crească aripi care să-i străpungă pielea fină ca mătasea exact deasupra omoplaţilor, iar Jack s-a abţinut cu greu să nu se aplece şi să-i mângâie pielea acolo unde aveau să-i crească aripile şi a repetat că nu înţelege ce e atât de caraghios.

Dar Albert s-a ridicat şi a sărit înapoi în apă, iar Jack nu a aflat niciodată ce-l făcuse pe Albert să râdă aşa. Poate doar pentru că era fericit. Albert a avut mereu această capacitate extraordinară de a fi fericit. Când s-au despărţit, ca Albert să o ia pe strada Park Grove, iar Jack să-şi continue drumul pe Huntington Road, Albert i-a strigat că fusese o zi foarte bună, ca apoi, după moartea acestuia, Jack să-şi dea seama că Albert colecţiona zile bune la fel cum alţii colecţionează monede, sau seturi de vederi.

Frank nici măcar nu a fost surprins să afle că Jack a murit. Auzise întreaga poveste de la un camarad, care văzuse cu ochii lui ce s-a întâmplat. Pep, micuţul terier Jack Russell, fusese trimis din prima tranşee cu un mesaj, care spunea că este nevoie de mai multe încărcătoare pentru puştile Lewis, şi făcuse drumul ca de obicei, ţopăind, zburdând şi sărind, dând din coada lui scurtă, mişcare care îi antrena tot corpul, când a fost lovit chiar în plin salt. A căzut la pământ, cu piciorul din spate lovit de un şrapnel,

chelălăind de ţi se rupea inima, dar încercând să se ridice ca să-şi continue drumul. Jack striga, urla la Pep, ca sa încerce să-l atragă spre el, dar sărmanul căţel era rănit prea rău. După cum spuneau cei care văzuseră scena, gloanţele cădeau ca ploaia în jur, dar Jack a început să se târască spre câine, continuând să-i strige încurajări. Probabil că se gândea la micuţa Flora, care-şi trimisese animalul de companie ca să-şi facă datoria. Nu a ajuns până la Pep, când o grenadă de asalt a explodat în spatele lui, făcându-l bucăţi, în timp ce câinele urla ca apucat, cuprins de milă, unul din lunetiştii englezi a împuşcat şi căţelul. Acel lunetist era Georgy Mason, cel care i-a povestit totul lui Frank, explicându-i că, dacă Pep ar mai fi urlat mult, şi-ar fi tras singur un glonţ în cap.

Frank nu a aflat ce s-a întâmplat cu Bruno, dar Betsy a avut un sfârşit cel puţin la fel de trist, nu a mai vrut să lucreze cu niciun alt dresor şi, o vreme, a tot alergat între front şi cuşti, căutându-l pe Jack. După un timp, s-a oprit, sau a rămas culcată la pământ ghemuită, de o călcau toţi în picioare şi o înjurau. La un moment dat, un locotenent a luat-o de unde zăcea şi a împuşcat-o, pentru că nimeni nu mai suporta să se uite în ochii ei plini de tristeţe.

Frank a trăit bine mersi de când a pus mâna pe acel picior de iepure, nemaiavând probleme cu moartea până în 1942. După armistiţiu, a venit acasă şi a luat-o de nevastă pe Nell, care deja renunţase la inelul cu perle şi granate, aşezându-l în sertar, lângă inelul cu safire de la Percy. Nell nu s-a mai uitat la acele inele decât după treizeci de ani, când le-a scos din sertar, ca să le dea cadou gemenelor Daisy şi Rose, la botez.

Nunta a fost una restrânsă, la biserică. Nell era în lila, iar Lillian era în gri, ceea ce-l făcea pe Frank să se gândească la două molii, când le-a văzut una lângă alta, cu mânuşile lor care se încheiau cu

periuţe, şi cu pălăriile acelea cu boruri largi, peste care atârnau văluri. Frank şi-a dorit să le ia pe amândouă de nevastă, nu că ar fi iubit-o pe Lillian (era prea deşteaptă, prea sfidătoare), ci doar ca să fie şi ea în siguranţă, alături de el. I se părea important ca toţi cei rămaşi în viaţă să fie în siguranţă. Când el şi Nell s-au aplecat pe geamul vagonului care îi ducea în luna de miere, lăsând în urmă o dâră de abur (mergeau la Marile Lacuri, niciunul nu dorise să revadă Scarborough, fără vreun motiv aparent), Frank s-a uitat spre peron la invitaţii de la nuntă care i-au condus la gară (Rachel, Lillian, Tom şi Mabel, chiar şi mama lui Percy Sievewright), a crezut că i-a văzut umbra vechiului său prieten plutind pe deasupra lor şi a fost sigur că venise să o ia pe Lillian. Mai târziu a aflat că, de fapt, venise după Rachel, care a căzut moartă imediat ce trenul a intrat în curbă.

Frank părea că a trecut peste război fără să rămână cu traume. Era hotărât să trăiască pe cât posibil cea mai liniştita şi obişnuită viaţă, în care singurele probleme puteau decurge din creşterea dinţilor vreunui copil, sau paraziţii care puteau să-i atace trandafirii floribunda[10], pe care visa să-i planteze lângă uşa de la intrare a casei de pe strada Lowther. Amintirile din război nu-şi aveau locul în acest paradis domestic. A avut un moment, totuşi, la scurt timp după ce s-a născut Barbara, prima sa fiică, când Nell l-a trimis să caute o agrafa şi, tot scotocind printr-un sertar, a dat peste fotografia cea veche cu echipa de fotbal. L-a trecut un fior de gheaţă pe şira spinării pentru că, uitându-se la chipul fiecărui membru al echipei în parte, şi-a dat seama că, dintre toţi, unul

[10] Trandafirii floribunda sunt o specie hibridă fără parfum, cu flori mari, care cresc în buchete.

singur mai era în viaţă, şi anume el. S-a uitat la Percy şi aproape că l-a bufnit râsul – moartea lui i se păruse atât de tragică în acel moment, iar acum moartea i se părea o chestie atât de comună. Frank a aruncat poza, nu înainte să o facă bucăţele mici, fiindcă ştia că, de câte ori le va vedea chipurile lui Albert şi lui Jack, îşi va aminti că ei meritau să fi trăit, nu el. Când a revenit jos, Nell a descoperit că uitase complet de agrafă şi s-a enervat, dar a încercat să nu-i arate asta. Fusese foarte greu pentru ea să-şi găsească şi să păstreze un soţ şi nu mai dorea să treacă prin asta din nou.

Frank şi Nell au avut împreună în total cinci copii – Clifford, Babs, Bunty, Betty şi Ted. La naşterea lui Clifford, acesta avea deja un vâr. Fiul lui Lillian, Edmund, s-a născut în primăvara lui 1917. Lillian nu a vrut în ruptul capului să spună cine era tatăl copilului, nici măcar atunci când Rachel a încercat, fără şanse de reuşită, să o dea afară din casă. Multă vreme, Nell s-a temut că acel copil se va naşte cu părul negru şi des şi cu pomeţi ascuţiţi. Asta ar fi fost rău, dar a fost şi mai rău când s-a născut, căci avea părul creţ şi auriu, ca al unui îngeraş, şi ochii de culoarea florilor de nu-mă-uita.

CAPITOLUL III

1953

Încoronarea.

În rochia ei mare şi albă, regina seamănă cu un balon care mai are puţin şi-şi ia zborul pe deasupra acoperişului catedralei

Westminster, agăţându-se printre arcurile aurite şi celelalte ornamente ale acoperişului. Pentru ca acestea să nu se întâmple, cei din jurul ei o tot acoperă cu mantii şi robe, sceptre şi sfere, până devine atât de grea că episcopii şi arhiepiscopii trebuie să o ajute să se mişte, îmi aduce aminte de păpuşa chinezească cu arc pe care unchiul Ted i-a adus-o Patriciei din Hong-Kong – amândouă merg pe covor fără să li se vadă picioarele, cu o expresie de serenitate gravă întipărită pe chip. Diferenţa dintre cele două este că păpuşa chiar nu are picioare, ci nişte rotiţe, în vreme ce trebuie să presupunem că regina cea nouă are picioare care reprezintă mijlocul ei de locomoţie de-a lungul covorului roşu, gros. Ce culoare are covorul pentru încoronare este tot o bănuiala, bineînţeles, pentru că noi vedem încoronarea în miniatură, în diferite nuanţe de gri, la micul televizor marca Ferguson, din colţul sufrageriei de Deasupra Magazinului.

Televizorul este cadoul lui George pentru Bunty, un gest de consolare pentru că trebuie să-şi crească familia Deasupra Magazinului, în loc să aibă o casă normală. Nu ne putem lăuda că avem primul televizor de pe stradă, onoarea îi aparţine doamnei Portello de la Hapland, magazinul de haine pentru copii. Dar suntem pe locul doi şi, mai ales, pe locul unu din toată familia, pentru că nimeni, fie din partea lui George, fie din partea lui Bunty, nu are încă acest obiect foarte râvnit.

Bunty este ruptă în două – este normal foarte mândră de televizor şi vrea să se dea mare, şi nu se putea să existe o ocazie mai bună decât încoronarea. În acelaşi timp, nu suportă să aibă atâţia oameni la ea acasă. Ce de sandvişuri! Ce de ibrice de ceai! Se mai termină odată? Chiar acum este în bucătărie, ungând scovergi cu unt, aşezându-le ordonat pe un platou, ca pe nişte cărămizi. De săptămâni întregi pune deoparte raţia de unt pentru ce va coace cu

ocazia încoronării, ascunzând-o prin frigider, alături de ce a reuşit să mai stoarcă de la mama sa, Nell, şi de la mătuşa prin alianţă, Gladys. A făcut o gamă variată de bunătăţi. „O bună gospodină ştie că nimic nu-i va răsplăti eforturile mai bine decât nişte prăjituri îmbietoare, fie ele bine rumenite la cuptor, fie ele decorate graţios" – acestea fiind citate din Biblia lui Bunty, *Cum să găteşti perfect,* „Cartea de bucătărie a aragazului Parkinson".

Pe lângă scovergi, a mai făcut un platou de sandvişuri cu şuncă (şunca fiind din amabilitatea lui Walter, măcelarul fustangiu), madlene cu cocos, chec şi „pateuri cu caramel" *(foarte speciale!),* ca să nu mai spunem de „Piccaninni" *(reţetă din Australia),* şi „prăjituri Dago" – ultimele două feluri se presupune că le-a făcut în onoarea celorlalte state prietene din Commonwealth. Toate, în schimb, îţi lasă în gură o aromă de unt rânced, care a fost ţinut prea mult timp în noul frigider al lui Bunty *(Niciunul mai mic nu e îndeajuns de mare!),* un alt cadou de consolare din partea lui George. A mai făcut şi cârnăciori în aluat, mătuşa Gladys a adus o imensă plăcintă cu carne, iar mătuşa Babs a adus două tarte cu fructe – mari cât roata de la căruţa, una de piersici din compot, care dădeau pe dinafară, iar cealaltă din pere Bartlett conservate şi struguri. Acestea din urmă au creat un val de aprecieri şi de comentarii pline de invidie. Bunty crede că sora ei nu are destule greutăţi pe cap dacă şi-a găsit timpul necesar pentru a face aşa tarte perfecte, nişte cercuri fără cusur. „Ia să încerce ea să facă la fel de mulţi copii ca şi mine", se gândeşte Bunty, aşezând şi ultima scovergă pe platou. Bunty are atât de mulţi copii că nu ştie ce să mai facă.

— Parcă ar fi gaura neagră din Calcutta aici, i-a spus ea lui George, când acesta a trecut prin bucătărie, după nişte sticle de bere arămie. Şi sunt prea mulţi copii, a adăugat ea, de parcă ar fi existat o normă de lucru pentru aşa ceva.

Într-adevăr sunt cam mulţi copii. Şi eu mă număr printre aceştia, croindu-mi drum printre picioarele adulţilor, ca un câine care dă proba de agilitate. Sunt peste tot, nici măcar eu nu înţeleg cum de mă pot mişca atât de repede – o secundă sunt în picioare, lângă televizor, iar în următoarea alerg prin holul care duce la bucătărie. Dacă ai fi clipit între timp, ai fi crezut că suntem două. Poate că umblu pe rotiţe, ca şi păpuşa chinezeasca – pe de altă parte şi eu sunt foarte dezvoltată pentru vârsta mea. Ceilalţi mereu se uită la mine suspicioşi şi îi spun lui Bunty că sunt foarte dezvoltată pentru vârsta mea. Iar ea le confirmă că, de fapt, sunt prea deşteaptă ca să-mi meargă bine.

Lista noastră de invitaţi la încoronare nu e la fel de lungă ca a reginei. Din start, noi nu avem invitaţi din Commonwealth pe care să-i chemam, deşi se ştie că mătuşa Eliza e în relaţii de prietenie cu un cuplu din Jamaica – unul din subiectele tabu trecute de George pe o listă .1 parte (mătuşa Eliza este cumnata lui, soţia fratelui său, Bill). Printre altele, nu mai avem voie să vorbim nici despre operaţia mătuşii Mabel, mâna unchiului Tom, sau despre faptul că Adrian este deşirat. Unchiul Tom nu este de fapt unchiul nostru, este unchiul lui Bunty şi al mătuşii Babs, şi a fost invitat azi la noi acasă pentru că nu are unde să meargă în altă parte – mătuşa Mabel este la spital ca să facă acea operaţie despre care nu avem voie să vorbim. (Mâna unchiului Tom este de fapt o copie din lemn a mâinii care i-a fost smulsă de o explozie cu mult timp în urmă.) Adrian este vărul nostru – singurul fiu al unchiului Clifford şi al mătuşii Gladys, iar noi nu ştim dacă e deşirat sau nu pentru că nu avem cu cine să-l comparăm, pentru că nu cunoaştem niciun alt băiat de zece ani cu care să-l comparăm. Şi-a adus căţelul cu el, un boxer pe care-l cheamă Dandy, iar eu cred că mărimea testiculelor lui Dandy, care ies în evidenţă, înghesuite, de undeva, de dincolo

de picioarele lui din spate, este de asemenea un subiect interzis. Dandy are exact înălţimea necesară ca să mă răstoarne de câte ori trece pe lângă mine, ceea ce le amuză teribil pe Gillian şi Lucy-Vida.

Lucy-Vida este verişoara noastră, fata unchiului Bill şi a mătuşii Eliza (Bunty ar fi preferat să nu invite aripa aceasta a familiei). Mătuşa Babs şi-a adus şi ea soţul, pe unchiul Sidney, un bărbat blând şi vesel, pe care-l vedem foarte rar. Invitaţii de la încoronare se tot împart şi despart, formând grupuri şi facţiuni, cel mai adesea pe baza celei mai vechi distincţii – bărbaţi şi femei. Toţi sunt rude în mai mare sau mai mică măsură, cu excepţia lui Dandy, căţelul, şi a doamnei Havis, vecina de vizavi a lui Nell, care nu are propria ei familie (dacă vă puteţi închipui!).

Gillian e în mediul ei – un public gata adunat, captiv, înghesuit în sufragerie. Singurul ei rival este chiar televizorul, aşa că petrece mult timp încercând să-l blocheze dansând în faţa lui sau arătându-şi lenjeria de sub rochiţa albă, cu corsaj, care e toată numai jupoane şi volane, pe care o are direct din vitrina de la Hapland, magazinul de haine pentru copii. Verişoara noastră, Lucy-Vida, care are părul ca mătura şi picioarele ca de cocostârc, o tratează pe Gillian ca pe un animăluţ de casă şi o cheamă la ea ori de câte ori depăşeşte limita şi-i enervează pe adulţi, folosind un ton de superioritate, marcat puternic de accentul ei de Doncaster. Lucy-Vida este eroina lui Gillian pentru că ia lecţii de dans. Are picioarele vrăjite, pentru că *nu poate să se oprească* din dansat step, aşa că prezenţa ei se face întotdeauna auzită, de parcă ar fi o fetiţă oarbă care bate din baston.

Tot publicul din sufragerie oftează nemulţumit (în afară de unchiul Ted, care are o slăbiciune pentru fetiţe, mai ales dacă acestea îşi arată chiloţii) când Gillian începe sa danseze „The Good

Ship Lollipop" (greu de crezut, dar adevărat: parcă descoperi noi înţelesuri ale cuvântului „drăguţ"). Ea este singura din generaţia mea care a moştenit gena heruvimilor – ca şi Ada sau Albert înaintea ei, are o mulţime de cârlionţi blonzi, învolburaţi. Încă nu ştie că preţul pe care trebuie să-l plătească pentru această splendoare ieşită din comun este, de obicei, o moarte prematură. Sărmana Gillian!

Lucy-Vida primeşte o caramelă pentru că o scoate afară pe Gillian, ca să o înveţe cele cinci poziţii de bază în balet, în hol. În acest răstimp, la televizor, regina este încinsă cu sabia, iar Patricia aduce comentarii ajutătoare, bucăţele citate din *Ghidul zilnic ilustrat al încoronării, pentru fete şi băieţi,* pe lângă ceea ce explică Richard Dimbleby cu reverenţă, la televizor. Astfel aflăm că este „un act cu o simbolistică deosebită, puterea Statului în serviciul lui Dumnezeu." Vocea ei piţigăiată se împiedică la cuvântul „simbolistică" – nu are decât şapte ani, până la urmă, deşi este prima din clasă la citire şi, în general, e privită ca un copil precoce – dar se descurcă pentru a comenta în continuare, explicându-ne că „sabia cu nestemate" a fost făcuta pentru încoronarea lui George al IV-lea, iscând astfel o discuţie printre adulţi despre locul lui George al IV-lea în ordinea cronologică a regilor – clar că vine în ordine după George I, George al II-lea şi al III-lea, dar mai era cineva înainte de el? Cineva o menţionează pe regina Ana, ca liant între George al III-lea şi al IV-lea, dar de aici s-a iscat altă ceartă legată strict de *cine* anume era George al IV-lea „cel puţin cât a stat în ţară". Unchiul Bill pretinde că e vorba de „nemernicul gras care a construit Brightonul", în vreme ce unchiul Clifford spune pe un ton grav că e vorba de „cel care a pierdut America". (Ar trebui să le întrebe pe stafiile din casă, oricum timpul stă în loc pentru ele.)

Patricia este chemată să decidă cine are dreptate – o greutate destul de mare pe umerii unui copil aşa de mic, mă tem eu – dar ea este regalistă convinsă, aşa că a învăţat pe de rost cam jumătate din arborele genealogic al familiei regale, începând cu Egbert (827–839). Din păcate, nu a ajuns decât până la Edward al II-lea şi nu ne poate ajuta în privinţa misterioşilor regi numiţi George.

Alţi membri ai grupului (Nell, doamna Havis şi mătuşa Gladys) deja discută despre ceilalţi regi numiţi George care mai rămăseseră (al V-lea şi al VI-lea) şi un val de nostalgie le cuprinde pe toate când Bunty scoate la iveală cartea *George al V-lea – Şaptezeci de ani de glorie* şi la descoperirea faptului că *Ghidul ilustrat* al Patriciei, care fusese publicat înaintea zilei de încoronare de azi, din necesitate, şi care conţinea de fapt o grămadă de fotografii de la încoronarea lui George al VI-lea, „bătrânul rege”, cum este numit el cu afecţiune în Anglia, face parte dintr-o poveste câmpenească, cu zâne, plină de păstoriţe şi regine rele, şi de bătrâni regi, care trag din pipă şi care poartă papuci de casă cu coroane regale aurii brodate pe ei.

Grupul care-i comentează pe regii de la George I la al IV-lea coincide cu grupul celor care beau bere brună – o grupare conspirativă a soţilor care beau bere Watneys[11] compusă din unchiul Sidney, unchiul Clifford, unchiul Bill şi George, şi un burlac, ca dovadă că se poate şi aşa, şi anume unchiul Ted.

Suveniruri de la încoronare încep să iasă la iveala din fiecare colţişor – halba tatei de la încoronarea lui Edward al III-lea, un obiect care comemorează ceva ce nu s-a întâmplat niciodată, ceea ce-i conferă o valoare filosofică dubioasă, ca să nu mai spunem de linguriţa Enei Tetley, de la încoronarea lui George al VI-lea, care

---

[11] Marcă de bere blondă, puternic alcoolizată.

acum îi aparţine lui Bunty şi care reprezintă – tehnic vorbind – un obiect furat (a se vedea *Nota de subsol (iii)).*

Patricia, fiind copil de şcoală, are cea mai mare pradă dintre toţi, aşa că este adusă în mijlocul nostru să ne arate cu modestie şi mândrie în acelaşi timp: 1) cană de la încoronare, 2) monede de la încoronare în portofel de plastic, 3) medalie de la încoronare (identică cu aceea pe care regina o va prinde la pieptul micuţului prinţ Charles ceva mai târziu), 4) caramele de la încoronare, învelite într-un superb staniol purpuriu cu argintiu, 5) *Ghidul zilnic ilustrat al încoronării*, *pentru fete şi băieţi,* care a fost deja menţionat şi ultimul, dar nu pe ultimul loc, 6) steagul Marii Britanii. Din motive de patriotism, Patricia este îmbrăcată în uniforma de la şcoală, o rochiţă cadrilată, maro cu galben, un pulover maro şi beretă de aceeaşi culoare. Ca şi Gillian, cu rochiţa ei albă purtată special cu ocazia încoronării, şi eu port cea mai buna rochie a mea pentru acest eveniment – o rochiţă din tafta de culoarea lămâii, cu guler gen Peter Pan şi mâneci scurte, bufante. Lucy-Vida poartă una din creaţiile ciudate ale mătuşii Gladys. De câte ori vine Lucy-Vida în vizită de prin pustiurile din provincia Yorkshire de Sud pare că se duce la vreo petrecere cu ţinuta obligatorie. Mătuşa Eliza îi lucrează unicului ei copil de parcă ar fi posedată, folosind tot ce se poate, de la plasă şi tul, la pliuri şi volane, astfel că, săraca Lucy-Vida, cu picioroangele ei subţiri, pare a fi o floare exotică, care a înflorit total aiurea.

Ştim cu toţii că mătuşa Eliza este „comună”, pe cât de comună se poate, din punctul de vedere al lui Bunty. Ştim noi că asta are legătură cu faptul că părul ei blond e negru ca tăciunele la rădăcini şi cu faptul că poartă cercei imenşi, cu pietre false, şi mai bănuim că mai are ceva de-a face cu faptul că – nici măcar de ziua încoronării – nu poartă dresuri, iar pielea de pe picioarele ei se

încreţeşte şi e pătată, iar venele albastre i se văd cu neruşinare. (Ca să nu mai vorbim de faptul că ea este binevenită în cercul celor care ţin cu regii George de la I la IV, unde stă şi râde colorat, ceea ce-i împacă pe bărbaţi cu gândul că există femei pe lumea asta.) Mâinile mătuşii Eliza sunt întotdeauna ocupate cu ceva, fie băutură, fie ţigări, iar dacă are cumva o mână liberă, sigur pune mâna pe vreun copil care trecea pe acolo şi-i dă un pupic plin de zoaie – un comportament cu totul neobişnuit la noi în familie, ca să nu spunem mai multe.

Mătuşa Eliza a adus pentru toate fetiţele câte un cadou, coroniţe de flori, făcute din hârtie creponată, exact ca şi coroniţele purtate de domnişoarele de onoare ale reginei. Chiar ne organizează într-o procesiune de încoronare a noastră, aliniate pe scară, unde ne aşază coroniţele pe cap, fixându-le cu agrafe de pâr incomode. Mie îmi dau lacrimile în mod straniu din cauza acestui eveniment, dar şi de la durerea provocată de agrafele bine înfipte în pielea capului, care totuşi poate fi trecută cu vederea, datorită contribuţiei mătuşii Eliza la festivităţi – o pungă de hârtie lipicioasă, plină de dropsuri de fructe de la Barker and Dobson. Săracul Adrian, pare atât de posomorât, cu un obraz umflat din cauza unui drops cu fructe, nefericit că este exilat din regatul nostru de flori din hârtie, numai din cauza sexului său.

— Nu mai fi supărat, copile, spune Lucy-Vida cu atenţie binevoitoare. Te învăţ eu să faci sfoara, ca la balet, dacă vrei.

Iar chipul lui Adrian se luminează vizibil.

Dacă e să tragem linie, nouă ne cam place mătuşa Eliza – chiar şi Patricia cea serioasă stă la ea în braţe şi-i mărturiseşte din secretele ei mai mărunte (lecţia ei preferată de la şcoală, ce mâncare îi place de la internat, ce vrea sa devină când va creşte mare – răspunsuri: matematica, niciuna, veterinar).

Daisy şi Rose nu prea sunt băgate în seamă – micuţe şi perfecte, parcă sunt o lume numai a lor. Sunt îmbrăcate la fel, îşi termină propoziţiile una celeilalte (asta când se sinchisesc să vorbească, pentru că, în rest, au un limbaj secret, numai de ele înţeles), iar la ceilalţi se uita cu o privire degajată, neschimbată, de-ai zice că pot juca cu brio în *Invadatorii de pe Marte.* Adrian e prea mic ca să fie acceptat în grupul celor care beau bere arămie şi nici nu e binevenit în gaşca pregnant feminină care-l idolatrizează pe „bătrânul rege”, cărora li s-a alăturat acum şi mătuşa Babs, iar acum s-au pornit să o omagieze din toată inima pe regina mamă („Bătrâna regină”, s-ar presupune, dar nimeni nu-i spune aşa). Ce expresie interesantă – „regina mamă”, nu-i aşa? Regina mamelor, mama tuturor reginelor. „Regina Bunty, regina mamă.” Atunci eu aş fi prinţesa Ruby, sună bine, nu? Cel puţin sună mult mai vioi decât prinţesa Gillian sau prinţesa Lucy-Vida.

Reginele mame au trecut pe sherry, o băutură maro şi greţos de dulce, ca un sirop de tuse fatal. Mătuşa Babs coboară cu un pahar la Bunty, care unge cu lapte cârnăciorii în aluat aflaţi pe o tavă.

— Of, am crezut că m-aţi uitat tocmai pe mine, a spus Bunty cu răutate, după care a luat paharul şi a sorbit din el cu delicateţe.

— Ai să pierzi încoronarea, i-a spus mătuşa Babs, iar Bunty i-a aruncat o privire din acelea binevoitoare, privirea care spune „Şi cine o să mai facă toată treaba de servitoare în locul meu?”, fără ca măcar să-şi mişte buzele.

— Au ajuns la ungerea cu mir! se aude vocea Patriciei, de sus, iar mătuşa Babs reuşeşte s-o convingă pe Bunty să lase cârnăciorii neunşi şi să urce să vadă ceea ce este, în cuvintele *Ghidului zilnic ilustrat,* „cea mai solemnă şi importantă parte a ceremoniei”.

Atât de solemnă şi importantă că regina dispare, acoperită de o grămadă de episcopi, iar ungerea ei nu poate fi văzută de Deasupra Magazinului.

— Ce televizor frumos, spune mătuşa Gladys apreciativ către Bunty când Babs o introduce în cameră, iar Bunty parcă prinde aripi şi străluceşte, surâzând afectat.

— Mulţumesc, de parcă ar fi fost menajera lui Logie Baird[12], într-o altă viaţă.

— Şi furnirul de culoarea nucii e frumos, a continuat unchiul Tom, iar toată lumea îşi exprima aprobarea.

— Ce rochie frumoasa porţi, spune unchiul Bill deodată, iar Bunty tresare uşor pentru că nu-l place pe unchiul Bill (o antipatie bazată doar pe faptul că e fratele lui George) şi dacă cumnatul ei crede că e „o rochie frumoasă” – un bărbat fără pic de gust (măcar partea asta e adevărată în ceea ce-l priveşte) – atunci Bunty ajunge la concluzia că ceva nu e deloc în regulă cu rochia.

E o creaţie cu adevărat înspăimântătoare – o rochie aparte, lucrată în dungi maro cu galben, cu puţin fir de lurex prin material, aşa că arată ca o viespe care se duce la o petrecere.

— Acum e momentul pe care l-au aşteptat toate popoarele din Marea Britanie, Commonwealth şi Imperiu, ne citeşte Patricia.

— Momentul suprem, spune unchiul Ted, cu ochii peste umărul ei.

Mâna lui se sprijină pe spatele ei, peste pulover, astfel încât, pe de o parte, ai putea zice că e un unchi iubitor, dar, pe de altă parte, ai putea zice că nu.

---

[12] John Logie Baird (1888-1946), inginer de origine scoţiană. A experimentat în studio primele transmisiuni televizate (în anii 1926 şi 1928, în culori).

Exact în acest moment, Gillian sare în cameră, disperată să le arate tuturor ce piruete a învăţat, şi trece repede prin faţa televizorului exact când coroana este aşezată pe capul reginei, astfel că toată casa răsună de „Dumnezeu să o păzească pe regină!” şi de „Gillian, dă-te la o parte!” Gillian se bosumflă şi buzele încep să-i tremure, buclele ei angelice încep să freamăte de supărare, iar Lucy-Vida îi întinde o mână ca o mamă şi-i spune:

— Hai, iubito, hai cu mine, şi amândouă ies repede afară, ca să facă ceva important cu păpuşile.

Nici Patricia, nici eu nu avem păpuşi. Patricia nu vrea una, deşi le ia adesea pe cele ale lui Gillian ca să se joace de-a şcoala. Patricia se joacă des de-a şcoala, fiind o profesoară foarte strictă, credeţi-mă pe mine – eu ştiu, pentru că, uneori, trebuie să ţin locul vreunei păpuşi.

Eu trebuie să recunosc că mi-aş dori o păpuşă, deşi se pare că toate au părul tare, din plastic turnat, şi o privire răutăcioasă. Păpuşile lui Gillian au nume precum „Jemima” şi „Arabella”. Patricia are un urs panda (pe care-l cheamă „Panda” – Patriciei nu-i plac numele prea pretenţioase), de care este foarte ataşată, iar eu am un ursuleţ de pluş („Teddy”), pe care-l iubesc mai mult decât pe orice membru al familiei mele. Deja vocabularul meu cuprinde o serie de cuvinte, printre care mami, tati, Pash (Patricia), Gug (Gillian), Buni (Nell), Pa pa, magazin! uite (un cuvânt bun la toate) şi – cel mai important dintre toate – Uţa.

Din instinct, ştiu unde este Uţa chiar acum – în curtea din spate. Bunty e la bucătărie iar, bagă cârnăciorii în aluat la cuptor, iar când eu şi Teddy o luăm şovăitor spre uşa din spate, ne deschide uşa îndatoritoare. Trag aer în piept cu sete – şi iată-l! Lumina ochilor mei! Căluţul Uţa este probabil cel mai frumos lucru fabricat vreodată de cineva. Are vreo jumătate de metru până la greabăn,

este făcut din tablă albă cu pete gri, are coama permanent în vânt şi coada ridicată mândru. Are ochii prietenoşi, spatele ferm şi mai are şi o şa stacojie, frâie şi pedale de aceeaşi culoare (tot din tablă). În lumina soarelui care bate în curtea din spate (noi avem parte de vreme mult mai bună decât sărmana regină) pare magnific, parcă-i vezi nările fremătând şi copita gata să lovească în pământ. Patricia, în bunătatea ei cauzată de ardoarea încoronării, l-a împodobit cu panglici din stofă ecosez, aşa că arată la fel de minunat ca orice cal care a mers la trap în suita reginei, azi.

A fost cumpărat pentru Gillian (a fost cadoul ei de consolare pentru faptul că trebuie să mă suporte pe mine), dar

Gillian este acum prea mare pentru el, iar eu am devenit călăreţul oficial al său. Pentru Gillian nu contează toate acestea, aşa că-l păzeşte cu sălbăticie, şi nu mă lasă să mă apropii de el decât dacă este obligată. Acum însă, Gillian e înăuntru cu Lucy-Vida şi eu pot să mă apropii de armăsarul meu, să mă plimb cu el prin curtea din spate, neobservată, slobodă, pentru o clipă scurtă în spaţiu şi timp, este doar al meu!

Gângurind încontinuu, neobosită „uiteuiteuiteuiteuiteuiteuiteuiteuţa!" o conving pe Bunty să mă ajute să urc în şaua iubitului meu căluţ, după care o iau din loc la galop prin curtea din spate. Bine, strict vorbind, nu e chiar un galop. Modul de a te deplasa cu Uţa este să pedalezi. Când stai în şa, apeşi tare cu picioarele, iar el se smuceşte din loc, deplasarea fiind dificilă şi plină de hurducături. Dau din picioare, pedalez şi mă clatin, mă fac că trag după mine o caleaşcă aurită timp de cel puţin zece minute, până apare inamicul nostru.

O pală de vânt rece ne loveşte brusc în momentul în care uşa de la bucătărie e trântită la perete cu dramatism şi o umbră întunecată alunecă prin curtea din spate. Umbra nu e doar întunecată, are în

ea şi un amestec de ură neagră ca cerneala, gelozie şi intenţii criminale – da, este vorba de Gillian a noastră! Vine direct spre noi, ca o torpilă care a luat ţinta, accelerând întruna, aşa că, odată ajunsă lângă Uţa, nu se poate opri – răsturnându-ne pe amândoi, sărind peste căluţ şi aterizând direct în fund, printre volane şi pliuri, pe cimentul dur. Uţa derapează necontrolat prin curtea din spate, suferind mai multe zgârieturi adânci, respingătoare, pe coastele sale din metal. Cade pe o parte zbuciumându-se, în timp ce eu rămân nemişcată cu ochii la cerul senin de iunie, cu gândul că am murit. Mă doare ceva la ceafă şi zvâcneşte, dar sunt prea şocată ca să plâng.

Dar Gillian nu este, aşa că începe să urle atât de tare cât să trezească şi morţii din somn şi chiar reuşeşte să o aducă pe Bunty afară, ca să vadă ce se întâmplă. Gillian îi răspunde atât de rănită, că lui Bunty aproape că i se face milă de ea.

— Data viitoare să fii mai atentă, îi spune ea – ceea ce nu sună a milă deloc, dar atâta poate ea.

Lucy-Vida vine să bântuie pe lângă noi, bătând un pas de step trist – tap-tap-TAP, tap-tap-TAP, şi o ajută pe Gillian să se ridice, jelind întruna starea în care a ajuns rochiţa ei – pete de sânge roşu, în ton cu încoronarea, i-au distrus într-adevăr albul perfect, iar coroniţa este ruptă şi zdrenţuită, atârnându-i în jurul gâtului, ca un laţ plin de flori.

— Eh, sărmana copilă, o compătimeşte Lucy-Vida, variind tonalităţile cu care a rostit cuvintele. Hai cu mine, să te curăţăm.

Şi iată că pleacă, ţinându-se de mână, iar eu şi Uţa rămânem în grija lui Dandy care ne linge ca să ne cureţe pe cât posibil, cu respiraţia lui fierbinte şi băloasă de câine, care miroase vag a cârnăciori în aluat furaţi.

Restul zilei nu mi-l amintesc foarte clar – bănuiesc că am făcut comoţie cerebrală. Următorul lucru pe care mi-l amintesc bine este că am intrat din nou în sufragerie şi am văzut că toată lumea era mai mult sau mai puţin beată. Toţi cei din grupul cu berea arămie sunt beţi morţi şi joacă poker într-un colţ al camerei. Deasupra capetelor lor, steagul Marii Britanii care-i aparţine Patriciei a ajuns pe raftul cu minipozele noastre înrămate, acoperindu-le, treizeci şi şase fotografii alb-negru, încadrate de o singură ramă – treizeci şi şase cu Patricia, treizeci şi şase cu Gillian şi, din nu ştiu ce motiv, şaptezeci şi două cu mine, iar efectul general este că, într-adevăr, Bunty are prea mulţi copii, sute de fete miniaturizate, care au pus toate ghearele pe ea cu ură.

Unchiul Tom s-a alăturat găştii reginei mame, toţi purtând pălării din hârtie, pe care cine ştie de pe unde le-au mai scos, iar acum stau şi povestesc despre Ziua Victoriei în Europa[13] şi petrecerile din stradă, sau despre mătuşa Betty, care este departe, peste Atlantic, şi care ne trimite pachete cu mâncare, ca să ne aducem aminte că mai trăieşte. Şi gaşca reginei mame este foarte bună prietenă cu sticla de sherry, iar Bunty, care-şi face datoria de gazdă, poartă acum un tricorn de pirat şi organizează un joc de „Văd ceva care începe cu...”, care-i isterizează complet pe cei care participă. Adrian şi Dandy sunt acum în curtea din spate şi se joacă de-a aportul, deşi nu este foarte clar cine aruncă şi cine aduce bătui. Unchiul Ted, Lucy-Vida şi Gillian sunt sus şi joacă un joc care se cheamă „Surpriză!” Nivelul de alcool în sânge de Deasupra Magazinului a depăşit orice limită legală, aşa că mă simt uşurată când Bunty descoperă că sunt şi eu pe acolo, duce mâna la gură cu consternare şi spune:

---

[13] Marţi, 8 Mai 1945, ziua care a marcat oficial capitularea Germaniei.

— Copiii nu sunt încă în pat!

Totuşi, mă tem că mama noastră a băut cam mult sherry ca să poată să facă ceva în privinţa noastră; tricornul ei de pirat este aplecat pe o parte, acoperindu-i un ochi, şmechereşte, iar ea are nevoie să se sprijine de spatele mătuşii Gladys, ca să nu alunece jos de pe braţul canapelei.

Mătuşa Eliza cloncăne ca o cloşcă, sau ca o versiune matură a lui Lucy-Vida, renunţând la jocul de „Văd ceva care...” (Văd ceva care începe cu T – Televizor), îi strânge pe copii cum strânge un câine ciobănesc oile, şi îi trimite sus pe scări, la culcare. Ritualul pentru culcat copiii al mătuşii Eliza este mai puţin strict ca al lui Bunty. Aceasta ne pune să ne aliniem în baie ca la armată, să ne spălăm, să ne periem şi să frecăm bine până nu mai rămâne aproape nimic din noi, însă mătuşa Eliza nu aşteaptă prea multe de la noi, decât să ne ştergem repede cu un prosop umed pe unde suntem mai murdare şi să ne băgăm repede în paturile noastre, sub cearşafurile subţiri, de vară. Lucy-Vida şi Gillian dorm amândouă în acelaşi pat, una cu capul la picioarele celeilalte, ca sardelele. Gemenele au aterizat în patul lui George şi al lui Bunty – cine ştie ce-o să zică Bunty despre asta, *când* o să-şi abandoneze postul de pirat de pe puntea cu tunuri a goeletei sale şi o să se târască până în pat. Adrian a adormit prin vreun coteţ de câine, împreuna cu Dandy. Se pare că toată lumea o să rămână peste noapte la noi. Nimeni nu se oferă să doarmă la Patricia în dormitor – chiar şi la şapte ani, dorinţa ei de intimitate este monumentală şi-i face pe ceilalţi să-şi ia gândul de la camera ei. Probabil că doarme cu capul în jos, ca un liliac, cu ursuleţul panda strâns bine sub o aripă.

Câteva ore mai târziu, mă trezesc brusc şi mă ridic în picioare în pat, ca fulgerată. Mi-am amintit că Teddy este undeva jos, prin

curtea din spate, abandonat fără intenţie în timpul dezastrului ecvestru. Dormitorul meu dă în curtea din spate, aşa că mă duc la geam ca să văd dacă dau de el cumva. Cerul este de un albastru-închis magic, plin de stele care strălucesc la fel ca şi cerceii mătuşii Eliza, iar curtea este plină de viaţă, în mod surprinzător (dacă ţinem cont de cât de târziu este). Uţa a rămas căzut pe o parte, poate doarme – sper că doarme, deşi coroniţa Patriciei aşezată pe capul lui aduce suspect de mult a coroană mortuară. Teddy doarme pe un pat de gălbenele, aflat de-a lungul zidului, cu mâinile şi picioarele întinse exagerat de mult, ca un soldat căzut la datorie. Dandy stă lângă el, de pază, iar ochii îi strălucesc în întuneric. Şi George este în curte, contorsionat într-o poziţie ciudată, sprijinindu-se de poarta din spate, prins în îmbrăţişarea focoasă a unei femei pe care nu o văd, cu pantalonii căzuţi indecent în jurul gleznelor. Un picior dezgolit, fără dres, apare de undeva, din spatele lui, iar femeia zice chicotind, cu vocea răguşită: „Aşa, iubitule, aşa se face." Cred că mai bine îl las pe Teddy în compania dubioasă a celor din curte şi-l salvez de dimineaţă, acoperit tot de rouă.

Din camera lui Gillian se aude un ropot. Poate că Lucy-Vida dansează step şi în somn.

Patricia este trează în pătuţul ei îngust, citind la lumina lămpii ei cu Bambi şi Bocănilă. Tocmai a ajuns la ultimul capitol, capitolul VII, din *Ghidul zilnic ilustrat al încoronării, pentru fete şi băieţi,* cel intitulat „Noua eră elisabetană". Acest capitol subliniază datoriile pe care trebuie să le îndeplinească toţi băieţii şi fetele care „vor ajunge să fie cetăţenii maturi ai noii ere elisabetane" într-o ţară care este încă „liderul civilizaţiei vestice". Îndemnurile din acest capitol sunt ca seminţele care găsesc un sol fertil. Patricia se va alătura

organizaţiei Brownies[14] şi va încerca să câştige toate premiile posibile, pentru a intra în rândurile Cercetaşelor[15]; va merge la orele suplimentare de duminică; va învăţa bine la şcoală (însă, în ciuda tuturor activităţilor de grup, va rămâne fără prieteni). Şi va deveni un om cu principii clare. *Ghidul zilnic ilustrat,* cu tiparele lui pentru viitor, nu o poate ajuta, însă, pe Patricia, care are alienarea şi deprimarea înscrise în moştenirea ei genetică, dar textul este emoţionant, iar îndemnurile sale sunt nobile:

Va trebui să vă maturizaţi şi, când veţi fi lăsat copilăria în urmă, va trebui să vă purtaţi responsabil ca bărbat sau femeie. Acest lucru poate suna înfricoşător, dar ştiţi la fel de bine ca mine că, deşi uneori am făcut greşeli ca naţiune, niciodată nu ne-a lipsit curajul.

Ce mândri suntem toţi în această zi! Cum privim cu nerăbdare spre o călătorie magică în viitor, nişte cetăţeni ai unei minunate lumi noi[16]. Patricia a adormit, rostind binecuvântări regaliste. „Dumnezeu sa o binecuvânteze pe regină”, murmură ea, „Dumnezeu să binecuvânteze toate popoarele din Regatul Unit al Marii Britanii”, iar stafiile casei o îngână uşor, ca un ecou, care face să vibreze aerul rece al serii. Sărbătoresc şi ele, ca stafiile, la lumina torţelor pline de funingine şi a candelabrelor uleioase. Dansează menuete şi gavote ca nişte aburi – „The York Maggot” şi „Mrs Cartwright’s Delight”[17], pe care le-au învăţat, probabil, de la

---

[14] Aripa tânără a Cercetaşelor din Marea Britanie, care are în rândurile sale fete cu vârste cuprinse între 7 şi 11 ani.

[15] Organizaţie apărută în Marea Britanie, care cuprinde 10 milioane de membre în peste 140 de ţări.

[16] Referire la cunoscutul roman al scriitorului englez Aldous Huxley – Minunata lume nouă, apărut în 1932, care descrie o viziune halucinantă a unei societăţi utopice.

[17] Dansuri de origine franceză, în doi paşi, apărute în secolul al XVIII-lea.

domnul Rochefort, maestrul de ceremonii din salonul de baluri al Primăriei. Au văzut foarte multe lucruri care s-au petrecut între zidurile vechi ale acestui oraş, asedii şi raiduri aeriene, focuri şi masacre, construirea şi căderea imperiilor. Au văzut încoronarea lui Constantin[18], împăratul roman, la o aruncătură de băţ de aici, şi căderea Regelui căilor ferate, George Hudson[19]. Au văzut şi capul sărmanului Richard de York[20], în suliţă, la porţile oraşului, şi pe curajoşii regalişti asediaţi între zidurile sale. Şi totuşi, au tăria să i se alăture Patriciei când aceasta face ultima rugăciune, cu urale zdrenţuite, dar curajoase – paharele sunt ridicate pentru un toast, se suflă în goarne, iar acvila regală a Legiunii a IX-a este ridicată spre cer. *Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toţi!*

Nota de subsol (iii) – Deschis, ca de obicei

Al Doilea Război Mondial a reprezentat pentru Bunty o luptă pentru a-şi achiziţiona nu atât un soţ, cât o personalitate.

La izbucnirea războiului, Bunty lucra la un magazin care se numea „Modelia – Modă de calitate pentru doamne”. A lucrat acolo de când a plecat mai devreme cu doi ani de la şcoală şi îi

---

18 Constantin I (272-337), supranumit Cel Mare, proclamat împărat la Eboracum, actualul York, în provincia romană Britania.

19 George Hudson (1800-1871), constructor de căi ferate, care deţinea controlul asupra a 1 016 mile de cale ferată, ceea ce i-a adus titlul de Regele căilor ferate.

20 Richard, duce de York (1411-1460), membru al familiei regale engleze. Pe 30 decembrie a fost capturat şi ucis de armata ducelui de Lancaster. A fost înmormântat la Pontefract, dar capul i-a fost retezat şi înfipt în suliţă. Rămăşiţele sale au fost îngropate, mai târziu, lângă biserica Fotheringhay.

plăcea destul de mult faptul că nu făcea nimic interesant zi de zi, deşi visa cu ochii deschişi şi cu ardoare la toate lucrurile fascinante care i se puteau întâmpla în viitor – de exemplu, un tânăr fermecător, incredibil de frumos, care va apărea din senin şi o va lua cu el, pentru a duce împreună o viaţă de petreceri, cocktailuri, croaziere şi haine de blană.

„Modelia” era magazinul domnului Simon, dar era condus de doamna Carter. Domnul Simon îi spunea doamnei Carter „managera” lui, iar tatăl lui Bunty spunea că nu a mai auzit de *această* denumire până acum. Bunty nu era foarte sigură că înţelege ce vrea să spună tatăl ei cu asta, deşi nu încape îndoială că era un pic rasistă în ceea ce-i priveşte pe angajaţii ei – din capul locului, domnul Simon este străin, ungur, mai precis, deşi a început să vorbească brusc foarte des despre faptul că e cetăţean britanic, după ce a început războiul. Era mic de statură şi avea o chelie lucioasă, dar era mereu îmbrăcat impecabil şi purta un ceas cu lanţ, care îi atârna elegant la vestă. Clifford, fratele lui Bunty, a întrebat-o pe aceasta în prima ei zi de muncă dacă nu cumva e pui de evreu, iar Frank a aprobat, frecându-şi degetele, în semn că are bani.

Bunty nu-l suporta pe Clifford, cu părerile lui. Era un bun de nimic îngâmfat, aşa credeau Bunty şi Betty, dar nu-i spuneau asta în faţă. Pui de evreu era o expresie ciudată, care nu i se potrivea domnului Simon deloc – nu era niciodată zgârcit şi nici chiar tânăr nu mai era, iar, dacă semăna cu ceva, lui Bunty i se părea că seamănă cu o focă bine îmbrăcată.

O iubea la nebunie pe doamna Carter, sau pe Dolly, aşa cum îi spunea el, când nu erau clienţi în magazin, şi se ţineau de mână sau se uitau pierduţi unul în ochii celuilalt atât de des, că Bunty se simţea uneori destul de jenată. Nu-şi amintea să-i fi văzut pe

părinţii ei făcând aşa ceva, poate că-şi mai dădeau vreun pupic pe obraz, aşa, din când în când. Clifford spunea că domnul Simon are o soţie „închisă într-un azil de nebuni”, şi de aceea nu se putea căsători cu doamna Carter, deşi se petreceau mult mai multe între ei în apartamentul doamnei Carter de deasupra magazinului decât discuţii despre vreme (cel puţin aşa susţinea Clifford), mai multe chiar decât în apartamentul alăturat, unde locuiau nişte tineri proaspăt căsătoriţi, Maurice şi Ena Tetley, dinspre care se puteau auzi cum scârţâie arcurile patului, prin peretele dormitorului lui Bunty şi Betty. Acestea două au pierdut multe nopţi la rând discutând în şoaptă despre ce anume îi făcea Maurice Enei, ca să producă un asemenea zgomot.

Bunty îi plăcea şi pe domnul Simon şi pe doamna Carter, dar mai ales pe cea din urmă, care era o femeie destul de voluminoasă, cam de-o vârstă cu mama lui Bunty, dar nu la fel de ştearsă ca aceasta, după trecerea anilor. Doamna Carter era blondă – foarte blondă – şi-şi ţinea părul prins într-un coc imens, iar de machiat, parcă se machia cu bidineaua, după spusele lui Frank. Avea nişte sâni exagerat de mari, ca două baloane care stăteau să explodeze la cea mai mică atingere. Cu Bunty se purta ca o cloşcă, cloncănind pe lângă ea şi întrebând-o „Ce mai face micuţa noastră Bunty azi?”, dându-i mereu sfaturi în privinţa felului în care ar trebui să-şi schimbe înfăţişarea, să nu mai poarte şosete până la glezne, pantofi fără toc, sau părul tuns rotund, aşa cum l-a tot purtat de la cinci la cincisprezece ani, în schimb, să poarte tocuri, care erau foarte la modă, dresuri şi să se dea şi cu ruj. Domnul Simon a aprobat schimbările apărute la Bunty, spunându-i „domniţa noastră”, când aceasta a venit la muncă în prima ei rochie de domnişoară şi a făcut o piruetă în faţa lui la cererea doamnei Carter.

Nell nu prea se pricepea la complimente, nu-i plăceau oamenii care se dau peste cap să-şi depăşească condiţia. Era de părere că, în general, lucrurile merg spre mai rău, nu spre mai bine. Această filosofie pesimistă reprezenta o sursă considerabilă de consolare pentru ea, până una alta, puteai conta pe faptul că vei fi nefericit mult mai mult decât să crezi că ai o şansă la fericire. Nell îi prefera pe cei aflaţi la extremităţile familiei sale – cel mai mare copil şi cel mai mic, Clifford şi Ted – mai ales pe Ted, ceea ce era ciudat. Bunty şi Betty cădeau de acord asupra unui lucru – era cea mai respingătoare viperă cu două feţe din câte au existat vreodată. Babs acumulase ceva respect din partea familiei din pricina faptului că era cea mai mare dintre fete şi pentru că nu-şi pierdea vremea cu prostii, fiind o persoană practică; Betty îşi avea locul ei, fiind fata lui tata, dar sărmana Bunty era fix la mijloc, neavând nimic special care să o scoată în evidenţă în vreun fel.

— Unde este micuţa noastră Bunty?

— Sunt în spate, domnule Simon, am pus să fac nişte ceai. Vreţi şi dumneavoastră unul?

— Da, te rog, dragă!

Bunty tocmai încerca un nou tip de personalitate, bazat pe Deanna Durbin[21], ceea ce implica adoptarea unei personalităţi agreabile, blândă dar îndrăzneaţă în acelaşi timp. Ţinea foarte bine la doamna Carter şi la domnul Simon, dar trecea complet neobservată acasă.

— Zahărul e pe aici pe undeva, Bunty! a strigat doamna Carter la ea, pe un ton elegant, dar din care răzbătea grosolan puternicul accent de Yorkshire, ori de câte ori ridica un pic vocea.

---

[21] Cea mai strălucitoare stea de la Hollywood între 1930 şi 1940. Reprezenta imaginea perfecţiunii şi a candorii în acea perioadă.

— În regulă! a strigat Bunty drept răspuns.

În magazin nu mai era nimeni, în afară de ei. Era duminică, iar Bunty se oferise să vină la muncă, să ajute la inventar. S-au aşezat în jurul radioului cu ceştile şi farfuriile în poală, ascultând o emisiune numită „Cum să scoţi ce e mai bun din mâncarea la conservă”, aşteptând ca prim-ministrul să facă o declaraţie de „importanţă naţională”. Când domnul Chamberlain a declarat că *trebuie să vă spun că nu s-a făcut nimic în această privinţă* şi, *în consecinţă, vom intra în război cu Germania*, un fior a scuturat-o pe Bunty din cap până-n picioare. Doamna Carter a răbufnit; îşi pierduse soţul în Primul Război Mondial, iar fiul ei, Dick, avea exact vârsta necesară pentru a merge să fie ucis în războiul acesta.

— Deci aşa, a spus domnul Simon, ridicând ceaşca şi tuşind uşor, cred că ar trebui să ţinem un toast.

— Un toast? a repetat doamna Carter cu neîncredere.

— Da – pentru spiritul nostru de luptători neînfricaţi. Britanicii nu vor fi niciodată sclavii nimănui, aşa că drum bun, domnule Adolf Hitler!

— Noroc! au spus în cor, ridicând ceştile de ceai în aer, doamna Carter şi Bunty – cea de-a doua fiind cea mai entuziasmată dintre ele două.

— Trăiască Marea Britanie! a continuat Bunty pe un ton îndrăzneţ.

Bunty îşi punea mari speranţe în război; modul în care făcea să dispară siguranţa zilei de mâine şi crea noi posibilităţi i se părea atrăgător. Betty spunea că seamănă cu aruncatul unei monede în aer, după care stai şi aştepţi să vezi pe ce parte o să aterizeze – iar lucrurile deveneau mai interesante pentru Bunty şi nu conta dacă era vorba de bărbatul acela incredibil de frumos sau de o bombă – trebuia să se producă o schimbare în bine sau în rău.

Clifford a fost chemat la oaste, iar Frank a trecut pe la el salutându-l militărește și spunându-i „bucătar de campanie", pârând că a uitat cât de neplăcut este să mergi la război. Clifford era foarte mândru că merge la război. Sidney, logodnicul lui Babs, primise și el hârtiile de convocare, în același timp cu Clifford, așa că nunta a fost aranjată în mare grabă, înainte de plecarea lui.

Când cuplul proaspăt căsătorit a ieșit din biserică, doamna Carter și domnul Simon erau printre invitați, pe trepte, iar doamna Carter i-a oferit miresei o rămurică cu flori albe, pe care aceasta a primit-o cu reținere, iar Bunty l-a auzit pe Clifford întrebând-o ce caută sorcova aia la nunta lor. Pe Bunty au trecut-o toate apele și s-a întors spre domnul Simon, ca să vadă dacă a auzit ceva, dar el zâmbea liniștit spre ceilalți invitați și, când a dat ochii cu Bunty, i-a făcut cu mâna.

Recepția a avut loc în același loc pe care-l alesese doamna Sievewright pentru înmormântarea lui Percy și a constat în mare parte în faptul că toți bărbații s-au îmbătat criță, bând bere neagră și tare, caramelizată, care venea sigur de pe sub tejgheaua cuiva, dar nimeni nu știa exact de unde anume.

— Berea dulce e cea mai tare! a spus Sidney, care era de obicei treaz și liniștit, înainte de a bea încă o halbă dintr-o sorbitură, în aplauzele invitaților de la nuntă.

Babs s-a înfuriat.

— Trebuie să ne înțelegi, a râs Frank, atârnându-se de Sidney cu toată greutatea, deși acesta era atât de beat, că era o minune că încă se mai ținea pe picioare.

— De ce? a izbucnit Babs, pe cea mai bună voce de femeie măritată pe care o putea avea.

Babs nu avea decât optsprezece ani, dar gândea deja ca o bunică.

— Pentru că, a continuat Frank pe un ton sumbru, pentru că o să murim cu toţii.

— Tu nu ai să mori, moş prost ce eşti, a şuierat Babs spre el, iar Bunty s-a gândit la ce ar fi ieşit dacă ea ar fi vorbit aşa cu tatăl ei, probabil că i-ar fi dat o palmă peste ochi.

Sandy Havis, vecinul de alături, a venit la ele şi a încercat să o ia la dans pe Babs, dar aceasta a plecat spunându-i că mai bine dansează cu Bunty, că ea are lucruri mai bune de făcut decât să danseze cu el, apoi a luat-o spre Clifford ca să încerce, degeaba, să-l convingă să-i îndemne pe invitaţi la cumpătare.

— Vrei, Bunty?

Lui Bunty îi cam plăcea de Sandy Flavis; când era mai mică, acesta o plimba cu căruciorul şi se făcea plăcut de toată lumea prin modul lui vesel şi deschis de a fi. Nu era deloc frumos, chiar dimpotrivă – avea ochii ieşiţi din orbite, de un albastru bolnăvicios, şi o claie ridicolă de pâr blond ca nisipul, de unde îi venea şi porecla[22], numele lui adevărat fiind Eric. Aşa că a luat-o pe Bunty la dans pe o melodie cu un ritm în doi paşi, rapid – muzica venea dintr-un gramofon vechi, cu manivelă, o selecţie de melodii din colecţia variată a lui Sidney. Sandy îi aducea aminte mereu lui Bunty de un câine credincios – demn de încredere, loial, întotdeauna gata să-ţi facă pe plac, de mai mare dragul, aşa că era un pic zăpăcită de faptul că se găsea în braţele sale, învăluită în respiraţia care-i mirosea a bere, el tot încercând să o adulmece – toate acestea petrecându-se cu viteza luminii pe un ring de dans improvizat.

La finalul melodiei, Bunty era transpirată toată de la efortul depus şi de-abia aştepta să-l ia pe Sandy de pe ringul de dans

---

[22] Nisipiul; sand (l. engl.), nisip.

înainte să înceapă o altă melodie. Înţelegându-i greşit intenţiile, pentru că-l tot împingea şi-l împungea, el a luat-o de mijloc, ţinând-o foarte strâns cu o mână, iar cu cealaltă a început să-şi mişte degetele în sus şi în jos pe coastele ei, de parcă ar fi cântat la pian. Până a reuşit ea să-l împingă în holul care se afla de-a lungul sălii de dans, pe el deja îl luase valul cu cântatul la coastele ei şi-i tot spunea:

— Recunoşti melodia, Bunty? Ei? Ce zici?

— Nu, Sandy, nu o recunosc, a răspuns Bunty cu seriozitate, încercând în acelaşi timp să se elibereze din strânsoarea degetelor care continuau să bată ritmul.

Era surprinzător de puternic, Bunty şi-a amintit că fusese campion la înot, la şcoală.

— Hai, ghiceşte, hai, a insistat el.

— „Putting on the Ritz”? „Dunărea albastră”? „The Yellow Brick Road”? a întrebat Bunty la întâmplare.

— Da! Da! Da! a strigat Sandy.

Sandy era în permisie de la Marina Comercială şi, fam ca acest fapt să-i fie cunoscut lui Bunty, îşi jurase că va pune mâna pe o femeie înainte de a se întoarce pe navă, lucru care urma să se întâmple chiar a doua zi, aşa că nu avea prea mult timp la dispoziţie.

— E nunta surorii mele, a spus Bunty cu indignare, când Sandy a început să-i lingă urechea.

— Suntem în incinta bisericii, a încercat ea din nou, când acesta şi-a băgat genunchiul între picioarele ei.

Ca ultimă resursă, l-a muşcat de mână, tare de tot, astfel că el a dat un pas înapoi, surprins, scuturându-şi mâna, ca să-i mai treacă durerea, dar s-a uitat la ea cu admiraţie, declarând că e o adevărată tigroaică. Bunty a rupt-o la fugă spre atmosfera încinsă a petrecerii

dezlănţuite, dar cuvintele lui i-au rămas întipărite în creier. Îi cam plăcea ideea de a fi asociată cu o tigroaică şi a început chiar să imite uşor, doar pentru ea, răgetul unui tigru. Personalitatea ei a trecut iar de la calma Deanna Durbin, la furtunoasa Scarlett O'Hara.

Ceva mai târziu, cei care mai rămăseseră din petrecerea de nuntă s-au retras uşor către casa de pe strada Lowther. Bunty băuse deja pe furiş vreo trei halbe mici de bere neagră, făcând eforturi să intre în atmosfera petrecerii şi s-a trezit cu surprindere că – prin nu ştiu ce minune – ajunsese la bucătărie, tăind pâinea. Brusc, două braţe voinice i-au încercuit talia. Bunty plănuise deja să sară ca arsă şi să se bosumfle dacă el mai încerca ceva (conform cu noua ei personalitate), dar a început să chicotească atunci când Sandy i-a spus: „Bună, Bun, prăjitura mea cu frişcă" şi i-a pus mâna pe spate, ca să nu fugă dacă nu i-a plăcut gluma, iar el a continuat:

— Doamne, Bunty, te-ai cam ameţit!

Ultima remarcă a făcut-o să râdă de-a binelea şi nu a mai durat mult până să o convingă să iasă în curtea din spate cu el, după care a început să o împingă cu spatele în zidul casei. Parcă ajunsese în încleştarea unei caracatiţe, mâinile lui erau peste tot, iar Bunty spunea cu o voce slabă că e greşit ceea ce fac, până când, Sandy, un pic disperat, i-a spus:

— Te iubesc, Bunty, mereu te-am iubit – te iau de nevastă la următoarea permisie, iar Bunty, sub efectul fulgerător al declaraţiei, a început să creadă că asta e iubirea adevărată (că aşa se întâmplă mereu), aşa că mai bine îl lasă să facă ce vrea, liniştindu-se la gândul că acesta ar putea fi ultimul cadou pe care poate să i-l facă înainte ca el să moară şi încercând să se gândească

la altceva, privind la viţa albă care începuse să se usuce, în partea cealaltă a curţii.

— Ce femeie! a strigat Sandy, ajungând la punctul culminant, repede şi lipsit de demnitate.

Bunty era de-a dreptul dezgustată de toată afacerea, mai ales de faptul că o tot dădea cu capul de o ţeavă de scurgere, în entuziasmul lui, dar măcar acum avea o idee mai clară despre ce făcea Maurice Tetley cu arcurile de la pat. („Niciodată!” a strigat Betty, rămânând cu gura căscată când Bunty i-a povestit ce s-a întâmplat.)

1942 a fost anul cel mai plin de evenimente din război pentru Bunty. Plecase de la „Modelia” deja – doamna Carter şi domnul Simon îşi luaseră la revedere de la ea, plini de emoţie, spunându-i că nu ştiu cum se vor descurca fără micuţa lor domnişoară. Doamna Carter i-a făcut cadou nişte ciorapi şi o sticlă de colonie cu aromă de lavandă, iar domnul Simon i-a dat o bancnotă de 5 lire şi o îmbrăţişare care a făcut-o să roşească. Nu erau nici ei într-o situaţie prea bună – raţionalizarea adusese cu ea o scădere a vânzărilor, iar fiul doamnei Carter apărea pe listele celor care dispăruseră oficial în acţiune.

Ca şi Babs, care umplea cartuşele obuzelor cu praf de puşcă, la parterul uzinei Rowntree, care, înainte de război, producea gumă de mestecat cu gust de fructe inofensivă, Bunty intrase şi ea ca angajat în industria războiului. Noua ei slujbă era la o fabrică de instrumente de precizie; înaintea războiului produceau microscoape, dar acum făceau lunete. Munca ei consta în verificarea acurateţei focalizării, după ce luneta era gata asamblată, iar la început obişnuia să-şi închipuie că împuşcă germani, *bang*, *bang*, *bang,* dar noutatea acestui lucru a cam dispărut după o vreme

şi a trebuit să-şi forţeze ochii să se uite drept, ca să nu ajungă să se uite chiorâş la finalul zilei.

Pe la începutul anului 1942, Bunty se cam săturase de război. Se cam săturase şi de raţionalizarea mâncării, de supa de morcovi, de cartofi şi de poame, şi ar fi dat orice pentru o cutie mare de bomboane de ciocolată şi pentru o haină nouă de iarnă şi, dacă ar fi dat peste cineva dispus să risipească o avere pe socoteala ei, ar fi fost în stare să se ducă prin toate magazinele din York cu el. Nu mai avea chef deloc de ceea ce se petrecea în jurul ei.

Nici romantismul nu plutea deloc prin aer. Sandy Havis a venit în permisie în februarie. Bunty şi-a ţinut promisiunea de a se logodi cu el doar pentru că nu se mai ivise nimeni la orizont care să fie interesat de ea. L-a văzut când a venit acasă, cu sacul de marinar aruncat pe un umăr, fluierând voios în timp ce deschidea poarta care dădea spre curtea din spatele casei familiei Havis şi a trebuit să se lase în jos, sub nivelul pervazului ferestrei de la dormitor, ca să nu o vadă. Arăta mai urât chiar decât ultima oară când îl văzuse şi i se încreţea pielea pe ea numai la gândul că-l lăsase să facă ce făcuse la nunta lui Babs.

Sandy, care străbătea apele adânci şi întunecate ale Atlanticului pe un crucişător de escortă, se simţea îndepărtat de comportamentul distant al lui Bunty. Ca şi Frank înaintea lui, Sandy era convins că şansele lui de supravieţuire erau minime. Spre deosebire de Frank, avea dreptate, aşa că, la trei săptămâni după ce s-a întors la datorie pe navă, aceasta s-a scufundat împreună cu tot echipajul şi încărcătura sa. Doamna Havis, normal, era distrusă, şi chiar şi Bunty se simţea destul de rău. Pe Betty au podidit-o lacrimile la auzul veştii, pentru că era „un băiat atât de bun”, iar Nell a spus că aşa sunt toţi.

Casa de pe strada Lowther era prinsă într-o menghină a durerii pentru că, la numai o săptămâna distanţă de vestea morţii lui Sandy, Ena Tetley, din partea cealaltă, şi-a pierdut soţul, pe Maurice. Adusese pe lume un copil, pe Spencer, care avea doar şase luni. După moartea lui Maurice, Ena a devenit din ce în ce mai ciudată. Frank spunea că şi-a pierdut minţile, dar Nell se simţea obligată să o viziteze zilnic, la fel ca pe Minnie Havis.

Ena nu scăpa copilul din ochi nici măcar o secundă; de fapt, lucrurile evoluaseră spre mai rău cu trecerea timpului, acum nici măcar nu-l mai lăsa din braţe, ca să se odihnească în cărucior sau în pătuţ şi nimeni altcineva nu avea voie să-l atingă; îl căra în braţe toată ziua şi îl lua în patul ei, ca să doarmă noaptea. Petrecea foarte mult timp în curtea din spate, cu ochii la cer, aşteptându-l pe tatăl lui Spencer să vină acasă (Maurice fusese navigator pe un avion Wellington), ceea ce era destul de rău pe timp de zi, dar era de-a dreptul de speriat să o vezi tot acolo şi seara, cu copilul în braţe, plângând şi tuşind, în aerul rece de primăvară, iar cei care o vedeau trebuiau să se ducă după ea, să o convingă să intre în casă. Chiar şi doamna Havis, care era şi ea în doliu, a spus că nu trebuie să laşi disperarea să te cuprindă în aşa măsură.

Nell, incapabilă să mai ducă multe, a lăsat toată greutatea pe umerii lui Bunty (Babs locuia deja cu socrii pe strada Burton Stone Lane), aşa că trebuia să se ducă în fiecare dimineaţă, înainte de muncă, să facă un ceai cald pentru Ena şi lapte praf la biberon pentru Spencer. Spencer era un copil de-a dreptul respingător, care urla tot timpul din cauza furiilor sau a urticariei de la scutece. Avea tot timpul răni inflamate în jurul gurii şi nasul înfundat cu un dop galben de muci. De asemenea, mirosea urât, iar scutecele sale erau dezgustătoare. Nell i-a spus lui Bunty să-l schimbe, dacă e ud, dar el era *mereu* ud, iar lui Bunty i se făcea rău numai la gândul că

trebuie să se apropie de el, aşa că a ales să ignore instrucţiunile primite de la mama ei. Bunty şi-a jurat că nu va face copii niciodată. Era şi aşa foarte neplăcut să-şi înceapă fiecare zi lângă Ena, cu ochii umezi de lacrimi, şi Spencer, care urla. Uneori, la muncă, Bunty îşi imagina că îi are pe cei doi în cătare, *bang*, *bang.*

Nu o mai văzuse pe doamna Carter de mai multe luni, dar s-a hotărât să se ducă la ea ca să-i ceară sfatul în privinţa Enei, printre alte lucruri, dar magazinul părea părăsit, iar draperiile erau trase la geamurile micului apartament de deasupra magazinului, în care locuia doamna Carter. A tot sunat la uşă, dar nimeni nu a răspuns, iar când a coborât scările, frizerul de vizavi i-a spus că se pare că doamna Carter plecase – fiul ei fusese ucis, iar lui Bunty i s-a făcut deodată foarte frig, pentru că-l întâlnise pe Dick Carter mai demult şi i se păruse că era un băiat care arăta bine, avea un zâmbet nemaipomenit, care o făcuse să roşească până la rădăcina părului, ea având pe atunci doar vreo cincisprezece ani.

Acestea se întâmplau pe la mijlocul lui aprilie. Pe la sfârşitul aceleiaşi 1 uni, într-o marţi, Bunty a mers la cinematograful Clifton cu prietena ei, Vi Linwood, ca să vadă *Sfârşitul nopţii,* cu Frederic March, amândouă ajungând la concluzia că nu era mare lucru de capul lui şi că s-ar distra mai bine dacă ar merge la Electric, unde rula *Iadul dezlănţuit.* Apoi au luat-o spre casă prin parcul Bootham, sub lumina rece a lunii. „Luna bombardierelor”, a spus Vi, iar Bunty i-a spus, tremurând, că nu ar trebui să spună aşa ceva cu glas tare.

Sirena a făcut-o pe Bunty să sară din pat ca arsă. Aproape instantaneu, un huruit ciudat, profund, a zguduit casele, iar Bunty a privit afară şi a văzut o lumină albă, puternica. Preţ de o secundă a crezut că era tot luna, dar apoi şi-a dat seama că erau rachete de semnalizare care cădeau de pretutindeni. Imediat a luat-o spre

adăpostul Morrison[23] din sufragerie, Ted cu pisica sa roşcată, Totty, în braţe, iar doamna Havis, care încă avea părul prins sub o plasă, coborând în adăpost cu Rex, terierul ei scoţian, pe care toată lumea îl ura, pentru că te muşca de glezne. Ted a spus că e un raid cu bombardiere Baedeker, iar toată lumea i-a spus să tacă, de parcă avioanele de deasupra l-ar fi putut auzi. „Sau Heinkel" a continuat Ted, iar Bunty a strigat scurt: „Ted!" „Probabil şi vreo două avioane Junker, aflate în faţă. Au venit cu avioanele astea din cauza..." Betty i-a tras o palmă. „Cineva ar trebui să se ducă după Ena", a spus Nell, dar, în secunda următoare, bombele au început să cadă de-a*devăratelea şi* toţi au încercat să stea calmi, aşa înghesuiţi în adăpost cum erau. S-a auzit un zgomot înfricoşător, despre care au înţeles mai târziu că venise de la uşile care fuseseră zburate din ţâţâni, urmat de un zgomot şi mai puternic, care s-a dovedit a fi sunetul provocat de casa care s-a prăbuşit peste Ena şi Spencer, aceştia dându-şi obştescul sfârşit.

Au ieşit din adăpost la primul sunet al sirenei, semn că a trecut pericolul, dimineaţa, iar Frank a spus că niciodată nu a fost mai fericit să audă ceva în viaţa lui. Biserica Sf. Martin-le-Grand era distrusă, iar acoperişul sediului vechi al breslelor se făcuse scrum. Depozitele de pe malul râului, birourile ziarului *Evening Press,* Galeria de Artă, Şcoala pentru nevăzători – erau toate în flăcări. Toate geamurile frumoasei cupole a gării se făcuseră ţăndări. Garniturile de tren erau distruse, acareturile la fel, şcoli şi case

---

[23] Adăpost împotriva raidurilor aeriene, construit din oţel rezistent, care putea fi folosit şi ca masă în sufragerie. Era destul de mare încât să ofere adăpost pentru doi sau trei oameni. Poartă numele lui Herbert Morrison (1888-1965), politician şi ministru britanic.

năruite – cinci călugăriţe fuseseră ucise la şcoala mănăstirii Bar, iar morga improvizată de pe strada Kent era aproape plina.

Bunty mergea pe strada Bootham spre muncă, pe acelaşi traseu pe care-l parcursese cu o seară înainte. Niciun geam nu rămăsese neatins la ferestrele mari ale caselor în stil georgian, iar singurul sunet care se auzea era cel pe care-l fac tone de cioburi măturate de pe stradă. Dar, la capătul străzii Bootham, mănăstirea Bar era neatinsă, iar în spatele ei se ridica semeaţă catedrala York Minster, care scăpase de nazişti, iar inima lui Bunty s-a umplut de mândrie, animată de spiritul războiului, iar personalitatea ei a trecut din nou prin diferite stadii, până s-a oprit la o imitaţie a lui Greer Garson din *Doamna Miniver.*[24]

Drumul era blocat din cauza unui crater, iar Bunty a luat-o pe o ruta ocolitoare, pe strada unde se afla „Modelia", însă a rămas şocată să vadă micuţul magazin – ca şi apartamentul de deasupra, de altfel – descoperite, ca o căsuţă de păpuşi căreia i-ai scos capacul. Putea vedea soba din bucătărie, rafturile cu vitrine, unde doamna Carter îşi ţinea farfuriile Worcester, iar jos, în croitorie, un manechin fără cap şi picioare, doar torsul, şi nişte rochii atârnate pe umeraşe, care se legănau uşor în curent.

— Magazinul era gol, nu erau acasă, a spus frizerul, măturând supărat cioburile de pe trotuar.

Stâlpul roşu cu alb, de care atârna firma, era răsucit şi aplecat, dar în vitrina fără geam pusese un carton pe care scria: „Deschis, ca de obicei. Am fost bombardaţi, dar nu ne lăsăm."

---

[24] Mrs. Miniver (1942), film care prezintă povestea unei familii din Anglia, din pătura mijlocie a societăţii, tablou perfect al vieţii de familie. Greer Garson a câştigat premiul pentru „Cea mai bună actriţă", în rolul doamnei Miniver.

Nu aşa stăteau lucrurile însă cu Ena şi cu Spencer, care au fost găsiţi morţi în patul Enei, care căzuse prin podea, în sufrageria de jos, iar echipa de salvare a spus că fusese o adevărată tragedie să-l vadă pe copil ghemuit în braţele mamei, cu chipul atât de senin (într-un final). Doamna Havis, Bunty, Betty, Ted, Nell şi Frank fuseseră uimiţi peste măsură la vederea distrugerii totale care putea fi observată alături, cu sirena de încetare a alarmei încă răsunându-le în cap.

— Bine că am scăpat, a spus Ted uşurat.

Nell a cules o linguriţă de argint de pe jos, din praful de cărămidă care acoperea toată curtea din spate.

— Linguriţa Enei, de la încoronarea regelui George al VI-lea, s-a minunat ea. Nici măcar nu e îndoită.

Iar Bunty s-a simţit jenată la gândul că doar cu o dimineaţă înainte pusese zahăr în ceaşca de ceai a Enei chiar cu acea linguriţă, amestecând cu duşmănie.

Parcă s-au trezit la realitate la vederea trupurilor prăfuite şi înnegrite ale celor doi, Ena şi Spencer, când au fost scoase din casa de vizavi, iar în acea seară, în jurul mesei, la ceai, au căzut cu toţii de acord cu ceea ce a spus Frank, şi anume că, în timp de război, uneori, trebuie să faci sacrificiul suprem. Mâncau plăcinta de cartofi şi varză, iar Bunty tot scormonea varza cu furculiţa până când Frank a întrebat-o aspru dacă era ceva în neregulă cu mâncarea, iar Bunty a dat din cap că nu şi s-a forţat să bage în gură o furculiţă plină din chestia aceea alunecoasă. Nu-i plăceau legumele lui Frank pentru că, în general, se găsea câte o vietate printre frunze, vreo urechelniţă moarta, sau vreun melc fără casă, care scăpase din procesul de clătire a legumelor. Spălase chiar ea varza în acea seară şi era destul de sigură că văzuse un melc alunecos mort plutind prin apă, prins în vârtejul format la

scurgerea chiuvetei, iar ea, fără un motiv anume, se gândise la Sandy Havis sufocându-se, înghiţind apa sărata şi poluată a Atlanticului, încercând cu disperare să înoate, ca să se salveze, ca apoi să se lase purtat în rotocoale largi spre adâncuri – iar şi iar – spre un mormânt de ape necunoscut. La *ce* te gândeai când te înecai? (Chiar la nimic, în cazul lui Sandy, pentru că fusese lovit în cap de o ladă grea cu încărcătură exact înainte să cadă în apă.) *Aşa se termină seara,* se gândi Bunty.

— Săraca Ena, a spus Betty, cu ochii plini de lacrimi.

— Ai naibii nemţi, a spus Ted, iar Frank i-a dat un cot, ca să nu mai vorbească aşa urât.

(Sărmanul oraş York, lipsit de apărare, fără baloane de baraj, fără antiaeriană şi cu cel mai apropiat aeroport militar la nouăzeci de minute distanţă, deşi Churchill, după numele căruia fusese botezat sărmanul Spencer, ştiuse tot timpul datorită spărgătorilor de coduri de la Belchey că bombardierele germane vor fi deasupra Yorkului în acea seară, având calea luminată de o lună minunată, cu cer senin. *Bang bang.)*

La scurt timp după Marele Raid Aerian, a avut loc o vizită-surpriză pe strada Lowther. Stăteau liniştiţi în jurul radioului ascultând „The Brains Trust”[25], când cineva a bătut la uşă şi au trimis-o pe Bunty să răspundă.

Un tânăr înalt, îmbrăcat în uniformă de ofiţer, stătea în faţa uşii, cu chipiul de RAF[26] dat pe spate, şmechereşte, astfel că i se putea

---

[25] „The Brains Trust” a început în ianuarie 1941 ca o emisiune destinată întrebărilor ascultătorilor şi a ajuns una dintre cele mai ascultate emisiuni din istoria radioului.

[26] RAF, Royal Air Force, aviaţia militară britanică.

vedea cât de cârlionţat îi era părul blond. A zâmbit la Bunty şi a salutat-o cu un accent care numai englezesc nu era.

— Salut, a răspuns Bunty plină de rezerva specific englezească, aşteptând ca el să-şi justifice prezenţa în faţa uşii.

Era de-a dreptul fermecător, cu ochii aceia de un albastru-intens, iar părul era minunat, prea frumos pentru un bărbat (niciunul dintre copiii lui Nell nu moştenise cârlionţii de heruvim, deşi Babs şi Bunty amândouă încercau să îi imite cu soluţie de permanent şi peroxid).

— Hai să vedem, a zâmbit el din nou. Tu trebuie să fii vreuna din fetele mătuşii Nell, nu-i aşa?

— Mătuşa Nell? a repetat Bunty, încercând să desluşească în ce fel erau rude.

Bărbatul a întins mâna spre ea, zicând:

— Eu sunt vărul tău, Edmund.

— Cine e? a strigat Frank din sufragerie, acoperit de o voce dură din stradă care urla la ea să închidă uşa aia odată, aşa că Bunty l-a tras pe bărbat în hol, strigând că e vărul lor, Edmund.

Nell s-a repezit în hol, din sufragerie, cu privirea fascinată de străin. El a întins mâinile, îndreptându-se spre ea:

— Mătuşica Nellie? la care aceasta a căzut leşinată la podea.

— Ce naiba se întâmplă, au aterizat germanii sau ceva asemănător? a mormăit Frank, venind şi el în hol.

Bărbatul a luat-o de la capăt, cu mâna întinsă spre Frank:

— Unchiul Frank? Sunt băiatul lui Lillian.

— Edmund? a şoptit Frank, rămânând cu gura căscată, de parcă ar fi văzut o stafie.

Edmund a început să-i scuture mâna cu tărie preţ de vreo câteva secunde, după care şi-au îndreptat atenţia către Nell, care rămăsese

lată la podea. Bunty şi Betty au ajutat-o să se ridice în fund, iar vărul lor, Edmund, s-a lăsat pe vine lângă ea.

— Mătuşica Nellie? a spus el, cu un zâmbet minunat. Lillian îţi trimite toată dragostea ei.

Vărul Edmund era de-a dreptul uimitor – era un pilot curajos şi arătos, care aparţinea de baza aeriană de la Croft, şi mai era şi încântat să-şi cunoască verişoarele. Vărul Edmund era, după spusele lui Frank, „imaginea în oglindă" a fratelui lui Nell, Albert, după care Frank a început să râdă, spunând că a crezut că e o stafie, când l-a văzut pe hol. Nell nu mai ştia nimic despre sora ei Lillian de douăzeci de ani, ultima oară primise o telegramă foarte scurtă din Vancouver, care spunea „Sunt bine, nu vă faceţi griji pentru mine", care bineînţeles că a pus-o pe gânduri pe Nell, pentru că nu ştiuse ce s-a mai întâmplat, de nu trebuie să-şi facă griji. Nu avea nicio adresă a expeditorului, la care să scrie, şi nu a mai auzit nimic de la Lillian pentru a doua oară, aşa că şi-a făcut şi mai multe griji. De fapt, la un moment dat, a hotărât că sora ei trebuie să fi murit, iar acum, că a descoperit că este în viaţă, era de-a dreptul furioasă pe ea că nu a ţinut legătura.

— Promite că o să-ţi scrie, a continuat Edmund.

Lillian, se pare, era măritată cu un bărbat pe nume Pete

Donner şi trăia la o fermă prin prerie, iar Edmund avea un frate mai mic, pe care-l chema Nathan.

— Nathan? a întrebat Frank plin de suspiciune. E cumva un nume evreiesc? la care Edmund a râs, spunând:

— Nu ştiu, domnule.

Pe la ora zece, s-a ridicat spunând că nu poate pierde transportul înapoi spre bază, iar ei au remarcat cu toţii accentul său canadian, atât de diferit de cel din Yorkshire. Nu mergea el chiar spre bază în acea seară, mergea la Barul lui Betty, unde avea

întâlnire cu o infirmieră din Irlanda drăguţă foc, dar nu dorea să le spună asta rudelor lui din Anglia. Le-a promis că se va întoarce să îi viziteze în curând, imediat ce avea o permisie, după care a început să râdă, dar nu le-a mai spus şi de ce râdea, şi anume pentru că se aştepta clar să moară înainte de a avea din nou permisie, ţinând cont că trecuse atât de mult timp de când lupta, iar şansele de supravieţuire îi scădeau pe zi ce trece.

În seara aceea, Bunty şi Betty au avut o lungă discuţie pe şoptite despre vărul lor, Edmund. Betty a declarat că avea intenţia de a-l lua de bărbat, dar Bunty nu era atât de sigură în privinţa lui – avea ceva *atotştiutor în* modul în care le privea, cu ochii aceia albaştri zâmbitori, de parcă privirea lui ar fi putut pătrunde prin tine, iar ea ştia că nu sunt prea multe de văzut acolo. Pe Bunty o făcea să se gândească la un leu – la un leu mare, galben şi catifelat.

— Ce culoare ai spune că au ochii lui? a întrebat Betty. Albastru ca şi cerul? Sau albastru ca marea?

— Albastru de nu-mă-uita, a spus Bunty, cu gândul la farfuriuţa din care mânca Totty, cu florile de nu-mă-uita şi marginile aurite zgâriate.

Amândouă au adormit cu gândul la Edmund, recunoscătoare că aveau ceva de care să se agate, cu toate visele lor romantice.

Edmund, din nefericire, chiar nu s-a mai întors, a fost doborât chiar la prima misiune de zbor efectuată.

— Ce ghinion al dracului, a spus Ted, iar toţi erau prea supăraţi ca să-i mai dea ghionturi că a vorbit urât.

Nu atât de al dracului a fost ghinionul lui Frank. În decembrie, mergea spre casă şi a luat-o pe o scurtătură, pe o alee lungă şi îngustă, mărginită de ziduri înalte de cărămidă pe ambele părţi. Chiar când intra pe alee, alarma s-a declanşat, aşa că el a grăbit

pasul, însă a cam început să-l lase respiraţia pentru că, deşi nu-i spusese lui Nell, avea ceva probleme la inimă. Apoi, un sentiment straniu l-a cuprins, pe măsură ce înainta pe alee, parcă fusese purtat în urmă cu o grămadă de ani, exact în momentele în care traversase terenul dintre cele două fronturi în prima zi a bătăliei de pe Somme şi, fără să-şi dea seama de ce se întâmplă în jurul lui, a fost cuprins de panica de demult. A dus mâna la inimă – urma să moară – şi a spus cu voce tare: „Doamne, lasă-mă să văd ce m-a lovit", aşa cum spusese odată, demult, în tranşee. Acum îşi dorea să nu-i fi dat lui Clifford lăbuţa norocoasă de iepure.

Ajunsese cam pe la jumătatea aleii când a auzit hârjâitul bolnav al unui motor stricat, cam jos, chiar deasupra capului. Apoi, brusc, a apărut chiar în faţa lui – uimitor de jos, cu un motor din care ieşea o dâră de fum negru, de ulei ars – prin fanta dintre cele două ziduri prin care se vedea cerul de deasupra aleii, însă deja lansase bomba care l-a învăluit pe Frank într-o ultimă explozie luminoasă orbitoare. Ghinion, pentru că ţinta nu era Frank, bineînţeles. Echipajul de pe avionul Heinkel depăşise ţinta (gara şi acareturile ei) şi se hotărâseră că mai bine scapă de bombe înainte să încerce să aterizeze forţat. Au fost doborâţi înainte să reuşească, iar corpurile lor aproape intacte au fost îngropate în cimitir. Frank, la rândul lui, a ajuns tot la cimitir, dar cei de la pompe funebre au trebuit să-l coasă din bucăţi cât de bine se mai putea, ca să aibă ce să îngroape.

Bunty *chiar* se săturase de experienţa războiului pe care o avusese până acum. Lucrurile s-au înrăutăţit la sosirea lui Babs, care trebuise să plece din casa de pe Burton Stone Lane, care fusese bombardată, şi care avea deja felul ei de a rezolva lucrurile, însă dispoziţia din casă era mult mai bună, din cauza faptului că Bunty făcuse cunoştinţă cu un american pe nume Buck, care aparţinea de baza de la Grimsby. Se întâlniseră la un dans – Bunty şi prietena ei

Vi aveau o viaţă socială zbuciumată; mergeau tot timpul la dans la Grey Rooms şi la Clifton Baliroom şi se simţeau ca acasă la Barul lui Betty (care nu avea nicio legătură cu sora ei Betty, obişnuia Bunty să glumească. Aceasta era singura glumă pe care o făcea Bunty) – unde era la modă ca toată lumea să-şi scrijelească numele pe oglinda mare de acolo, iar lui Bunty îi părea rău de Edmund, pentru că nu stătuse în York destul de mult ca măcar să bea ceva la Betty, ca să nu mai spunem că nu apucase nici măcar să-şi scrijelească numele pe oglindă (dar greşea în ambele privinţe).

Oricum, lucrurile luaseră o întorsătură bună – Buck îi făcea curte lui Bunty, era un sergent din Kansas mare ca un urs, iar Vi pusese mâna pe un transmisionist canadian. Betty, care avea doar şaptesprezece ani, era şi ea curtată tot de un canadian şi petrecea destul de mult timp pe acasă pe la unchiul Tom şi mătuşa Mabel din Elvington pentru că Will, canadianul ei, aparţinea de aerodromul de la Elvington. Buck nu era chiar tot ceea ce-şi dorea Bunty, deşi, spre deosebire de Sandy, era destul de arătos – dar nu uimitor de frumos. De câte ori se încingea atmosfera, spunea chestii de genul „Ptiu, drace" şi părea destul de jenat, fiind, după cum s-a dovedit ceva mai târziu, un baptist practicant, care fusese crescut de mama sa, rămasă văduvă, care-l educase conform cu bunele maniere şi cu mult respect faţă de femei. La un moment dat, după multe ezitări, a cerut-o pe Bunty de nevastă, i-a legat în jurul degetului o aţă şi i-a spus:

— Când am să te duc acasă la mămica, am să-ţi cumpăr un inel adevărat şi scump, şi au continuat cu o adevărată petrecere cu ceai în casa de pe strada Lowther, pentru a sărbători evenimentul.

Nu mult după aceea, şi-a pierdut piciorul într-o explozie, un accident stupid. Clifford a comentat că americanii ăştia sunt în stare de orice, lăsând-o pe Betty cu gura căscată, iar Bunty i-a tras

una atât de tare că a durut-o pe ea. A plecat acasă în permisie însă, din fericire, nu *ei* erau casa lui, din moment ce se căsătorise deja cu o fată pe nume Gladys, care era soră medicală şi care mai era şi foarte însărcinată cu singurul lor copil. Buck a fost trimis acasă la mămica lui, cu promisiunea că o să trimită după micuţa sa Bunty, promisiune de care nu s-a ţinut niciodată.

Bunty l-a întâlnit pe George pe la sfârşitul anului 1944, era caporal într-un regiment care se ocupa cu aprovizionarea, staţionat la Catterick. Au trecut repede peste faza de curtare şi s-au logodit chiar înainte de încheierea războiului. Ea nu era foarte sigură că asta vrea să facă, dar, odată cu apropierea păcii, şansele să găsească ceva diferit scădeau, norocul nu i se schimba, ca atunci când toate monedele pe care le arunci în aer când îţi pui o dorinţă cad inevitabil la pământ cu un sunet sec şi pe poziţii previzibile.

Nu aşa au stat lucrurile cu Betty totuşi; i-a anunţat că pleacă la Vancouver. Betty şi Bunty au pus mâna pe un atlas ca să găsească o hartă a Canadei, ca să vadă unde urma Betty să locuiască. Dar amândouă ştiau că Betty nu se duce doar în Canada, se ducea să înceapă o viaţă nouă.

— Şi tu la fel, Bunty, a spus aceasta, atingând inelul de logodnă al surorii ei, dar Bunty nu credea că va fi chiar aşa.

Clifford a fost lăsat la vatră, fără nicio rană, datorită lăbuţei de iepure, şi a devenit o persoană mult mai de treabă sub influenţa lui Gladys. I-a dat talismanul norocos lui Bunty cadou de nuntă. Se gândea el că va avea nevoie de mult noroc, cu un om ca George lângă ea. Babs şi Sidney au aşteptat până în 1948 înainte de a face gemenele, pe Daisy şi pe Rose.

Betty, mireasa războiului, a divorţat de soţul ei douăzeci de ani mai târziu, dar a rămas în Vancouver şi s-a mai întors în Anglia doar o dată, în vizită, în 1975, şi, după cum ha spus fiicei sale,

Hope, o dată a fost de ajuns, deşi a fost frumos să-şi revadă sora, pe Bunty.

De-abia mult la târziu, la câţiva ani după încheierea războiului, a aflat Bunty ce se petrecuse cu doamna Carter şi cu domnul Simon. După ce magazinul şi apartamentul de deasupra au fost bombardate (frizerul nu avusese dreptate – ei *fuseseră* acasă), au plecat să locuiască la sora doamnei Carter, în Leeds şi nu s-au mai întors în York. În iarna dezastruoasă din anul 1947, în vreme ce sora doamnei Carter a rămas înzăpezită în Newcastle, în vizită la fiica ei, s-au sinucis amândoi lăsând gazele deschise în bucătăria lor micuţă. Domnul Simon (care avusese multe de suferit în timpul războiului din cauza accentului său german) îşi pierduse un fiu în lupta de la Dachau – ceea ce a surprins-o foarte tare pe Bunty, deoarece nu spusese niciodată că ar avea un fiu – iar doamna Carter, bineînţeles, îl pierduse deja pe al ei, aşa că Bunty a înţeles motivele pentru care s-au sinucis, deşi îşi dorea să nu fi făcut acest pas.

Au mers la Liverpool ca să o conducă pe Betty, care urma să traverseze Atlanticul. Ca mai toată lumea care rămăsese pe chei, Bunty a început să plângă atunci când imensa navă s-a pus în mişcare. Betty fusese întotdeauna o fată descurcăreaţă şi aventuroasă, care vedea întotdeauna jumătatea plină a paharului, iar Bunty nu şi-a dat seama cât de mult o să-i simtă lipsa până când nu a văzut-o făcându-i cu mâna de pe punte.

Dacă e să tragem o concluzie, războiul fusese o mare dezamăgire pentru Bunty. Pierduse ceva în război, dar nu şi-a dat seama decât atunci când era prea târziu că era vorba despre faptul că ar fi putut avea altă viaţă.

Undeva, adânc ascuns în gândurile lui Bunty, un altfel de război va continua să facă victime – un război în care ea manevra reflectoare şi încărca tunuri de antiaeriană, un război în care era plină de resurse şi frumoasă, ca să nu mai spunem îndrăzneaţă şi pe coloana sonoră a căruia cânta mereu melodia *String of pearls* la Grey Rooms, unde ofiţeri nemaipomenit de frumoşi stăteau la rând ca să o invite pe Bunty fie la dans, fie să-şi petreacă tot restul vieţii cu ei.

Înainte de a-l lua pe George de bărbat, Nell i-a dat lui Bunty medalionul de argint al mamei sale. Avusese intenţia de a-l lăsa moştenire, la moartea sa, celei mai mari fiice ale sale, Babs, dar starea de spirit a lui Bunty era aşa de neagră, că Nell s-a răzgândit şi i l-a dat acesteia.

Tot cu ocazia nunţii, Bunty a mai luat ceva din casa de pe strada Lowther – Nell păstrase linguriţa de argint a Enei pe poliţa de deasupra căminului ca un fel de *memento mori* straniu. Nu i s-a părut deloc ciudat când, cu o seară înainte de nuntă, Bunty i-a cerut voie să ia linguriţa cu ea, în viaţa nouă pe care urma să o înceapă. Bunty a curăţat şi a lustruit linguriţa cu regularitate şi o păstra curată ca lacrima şi strălucitoare ca un bănuţ nou.

CAPITOLUL IV

1956

Cum să spui lucrurilor pe nume

Nu cred că suntem în Kansas, Teddy. Dar unde naiba suntem? Ce tot spui acolo, Teddy? Dewsbury? O, Doamne, sper să nu aibă dreptate. Dar are – suntem în Dewsbury, capitala zdrenţăroasă din nordul ţării.

Dar de ce suntem aici? De ce în Dewsbury – şi chiar mai rău, nu doar în Dewsbury, ci în dormitorul din podul casei de la numărul doisprezece, pe strada Mirthroyd – cuibul, vizuina, teaca în care dorm gemenele din iad – Daisy şi Rose!

Stau şi se uită la mine cu ochişorii lor serioşi. Sunt aşezate pe marginea patului dublu în care dorm amândouă, în vreme ce eu sunt instalată mai la colţ, lângă fereastră, într-un pat vechi de campanie făcut din pânză verde care acoperă ţevile de metal ruginit. Pe pat este aşternută o pătură gri-închis care miroase puternic a naftalină. Patul pentru musafiri.

Dar cum am ajuns aici sau de ce sunt aici – acestea sunt un adevărat mister pentru mine, pentru că nu-mi amintesc nimic de pe drum. De fapt, dacă mă concentrez – ceea ce nu e foarte uşor de făcut atâta vreme cât gemenele mă ţintuiesc cu privirea – îmi dau seama că nu îmi amintesc mai nimic din cele petrecute în ultima vreme, încerc să-mi confirm faptul că exist, sentimentul de panică devenind din ce în ce mai puternic – mă numesc Ruby Lennox, am o mamă, un tată, surori. Acestea de lângă mine nu sunt surorile mele. Probabil că Daisy şi Rose sunt de fapt nişte forme de viaţă extraterestră, care m-au teleportat pe nava lor spaţială în timp ce eu mă jucam nevinovată în curtea din spate, iar acum fac tot felul de experimente brutale pe mine. Gemenele parcă au început să emane o lumină verzuie, ciudată.

— Ruby! Ce faci, eşti bine?

Mătuşa Babs se strecoară în dormitor – e clar că patul pentru musafiri ocupa cam mult din spaţiul atât de necesar – şi se uită la

mine îndoielnic. Îmi dau seama că singurul mod în care se poate purta un musafir date fiind împrejurările este să fie politicos.

— Da, mulţumesc, mătuşă Babs, am răspuns pe un ton clar, sigură pe mine.

— De ce nu vă jucaţi cu Ruby, fetelor? a continuat mătuşa Babs, uitându-se la progeniturile sale.

Mă retrag şi mai tare spre colţul meu. Nu sunt sigură deloc că vreau să fiu iniţiată în genul lor de jocuri. Mătuşa Babs se întoarce spre mine cu un zâmbet luminos, dar artificial, pe care-l recunosc, pentru că e la fel ca al lui Bunty. Mă întreb de la cine au moştenit acest zâmbet? (a se vedea *Nota de subsol (iv)).*

— Poţi să-ţi dai seama care e care? mă întreabă ea.

Poate că sunt la fel ca un joc din cărţile *Beano* ale lui Gillian unde ai două imagini „identice” şi trebuie să *găseşti diferenţa!* Poate că una dintre gemene are şase degete, nu are o ureche şi are o fundă în pâr.

— Ia uită-te la tavan, îi spune mătuşa Babs uneia dintre ele şi-mi arată un mic pistrui pe care-l are sub bărbie.

Asta e tot? Găseşte diferenţa? Aproape că nu există.

— Ea e Rose.

Rose se uită în gol la tavan până când mătuşa Babs îi spune că acum poate să lase privirea în jos. Rose se uită la mine cu o privire la fel de goală ca atunci când se uita la tavan. Au o gamă foarte limitată de expresii faciale. Deja parcă îmi e dor de uimitoarea varietate de emoţii care se succed pe faţa lui Gillian, sau de paleta mai sumbra, dar subtila, din care se inspiră Patricia.

— Un joc, o jucărie? Încearcă să le convingă mătuşa pe micuţele mele gazde.

Cu reticenţă, Daisy alunecă din pat şi scoate la iveală un joc de *Nu te supăra.* Dacă mă joc repede un *Nu te supăra* cu ele, pot să plec acasă? Cumva, nu prea cred nici măcar eu asta.

Am la mine o valijoară care conţine o pereche de pijamale din flanel, o periuţă de dinţi şi o pereche de papuci flauşaţi, de un roşu-rubiniu, cinci perechi de chiloţi, un maiou, un sutien, două bluze de corp, o fustă scoţiană, o rochiţă din catifea cu şorţuleţ, o pereche de pantaloni ecosez, două pulovere croşetate (unul alb, unul bleu), un pulover cu nasturi (verde-închis, pe lângă gât, cu mâneci raglan), un jupon şi patru perechi de ciorapi. În plus, bineînţeles, hainele pe care le purtam când am venit – un maiou, un sutien, o pereche de chiloţi, un jupon, o pereche de pantofi, o fustă albastră de lână, cu bretele, un pulover galben, o haină groasă de iarnă, o pereche de mănuşi, un fular, o pălărie lucrată din lână (stil Gavroche). Dacă exista un lucru pe lumea asta pe care să-l facem bine ca familie era să ne îmbrăcăm bine pentru ieşirile afară.

După numărul mare de haine pe care le aveam la mine, s-ar fi zis că o să stau destul de mult aici. Pe de alta parte, exista şi anomalia unei singure perechi de pijamale – am cumva toate hainele astea la mine doar ca s-o impresionez pe mătuşa Babs, în vreme ce dovada concludentă a faptului că nu stau mult este reprezentată de perechea de pijamale? Cine ştie? Eu în niciun caz. Şi de ce mă aflu aici? E vorba de o vacanţă? Nu pare a fi o vacanţă. Îl am cu mine pe Teddy, ursuleţul de pluş, dar şi cartea lui Gillian de la Ladybird *Căţeluşi şi pisoi* pe care cred că mi-a dat-o fiind cuprinsă de un val de generozitate nemaipomenită şi extraordinară.

Sunt aici de aproape o săptămână. Nu cred că gemenele dorm noaptea. Cred că doar stau foarte, foarte liniştite. Eu nu pot dormi

atât timp cât cred că nici ele nu dorm, iar dacă adorm, întotdeauna mă trezesc terorizată, îl strâng pe Teddy tare la piept pe sub cuvertură. Corpul lui mic şi cald este o mare sursă de alinare pentru mine, îi simt pieptul mic şi pufos cum se mişcă în ritmul respiraţiei. Plapuma din puf care le acoperă pe Daisy şi pe Rose nu se mişcă însă deloc, confirmându-mi suspiciunea că nu au plămâni normali, ca oamenii. Am văzut eu cum se uită la Teddy şi nu cred că au intenţii bune cu el.

În întuneric, mobila parcă ia forme răutăcioase – dormitorul e plin de mobilă – piese mari, grele, care nu au ce căuta în dormitorul unui copil, şi nu vorbesc de patul dublu, imens ca un deşert arctic, în care dorm cele două, ci şi de şifonierul mare, cu două uşi, masa de toaletă la fel de mare, în care ai putea ascunde un cadavru la nevoie. În întunericul nopţii, forma pieselor de mobilier este atât de întunecată de parcă ar fi antimaterie.

În celălalt colţ al camerei se află căsuţa păpuşilor, o casă mare în stil victorian, cu patru etaje. Are tablouri pe pereţi, de mărimea unor timbre şi timbre de mărimea gămăliilor de ac; are scaune aurite, numai bune pentru Regina zânelor şi candelabre de cristal de mărimea cerceilor şi o masă de bucătărie care geme sub greutatea unor batoane de şuncă din ghips, sau a unor prăjiturele din acelaşi material.

Această căsuţă de păpuşi este obiectul dorinţelor lui Gillian, care a încercat adesea să le convingă pe gemene să-şi facă un testament prin care să i-o lase. Mă cam îndoiesc de reuşita lui Gillian. Dacă mi-ar lăsa-o mie (lucru care are mult mai mici şanse de reuşită), eu nu aş accepta-o. Casa asta are un aer straniu, cu ţevăria ei minusculă (robinete microscopice de alamă!) şi cărţuliile ei (Marile speranţe!). Mie mi-ar fi teamă – îmi este teamă – să nu fiu prinsă în casă şi să nu devin una din păpuşile cârlionţate, cu rochiţe, din

camera copiilor, care trebuie să se joace cu minusculele păpuşi toată ziua. Sau, mai rău, servitoarea din bucătărie, care trebuie să spele vasele o veşnicie.

Poate că gemenele, cu puterile lor galactice, mă vor miniaturiza într-o noapte, iar mătuşa Babs va veni dimineaţa şi va găsi patul pentru musafiri gol, iar pe mine, ca o păpuşă, în patul pentru musafiri din căsuţa păpuşilor (mult mai drăguţ decât cel real), strângând la piept un ursuleţ de mărimea unei amibe.

Scările sunt cel mai rău lucru din casă – şi din casa păpuşilor, şi din casa reală, de pe strada Mirthroyd. Casa mătuşii Babs şi a unchiului Sidney îmi amintesc perfect de Deasupra Magazinului, aceeaşi construcţie înghesuită, pe verticală, şi la fel de multe scări – deşi, în casa de pe strada Mirthroyd, nu există decât câte o cameră pe fiecare etaj şi, ca să ajungi în dormitorul din pod, trebuie să urci multe trepte, printr-un coridor întunecat şi înghesuit, care e pe deasupra şi întortocheat, plin de colţuri şi cotituri neaşteptate, pe unde se acumulează cantităţi mari de Teroare Necunoscută. Stafiile amabile de Deasupra Magazinului au fost înlocuite de ceva care scrâşneşte de răutate.

Eu sunt prima trimisa la culcare, aşa că trebuie să hotărăsc singură calea plină de pericole pe care o să merg. Acest lucru nu este deloc în regulă. Am adoptat nişte strategii care să mă scoată la liman din această grea încercare. Este important, de exemplu, să ţin mâna pe balustradă în orice moment când urc scările (cealaltă mână este ocupată cu Teddy, pe care-l strâng tare). Astfel, nu se poate repezi nimic pe scări pe neaşteptate, care să ne arunce peste balustradă, în întunericul de Dincolo. Şi nu trebuie să privim în urmă cu niciun preţ. Niciodată, nici măcar dacă simţim respiraţia fierbinte a lupilor răsuflându-ne în ceafă, nici dacă auzim cum

râcâie cu ghearele în lemnul de pe scări, sau mârâitul cum începe să le urce din gâtlejuri.

Imagini groaznice, apocaliptice se perinda prin faţa ochilor mei când încep ascensiunea scărilor – imagini cu Teddy, care e sfâşiat în bucăţele şi aruncat de la un lup la altul, din gurile cărora se scurg cantităţi mari de bale. Într-un final, trupul lui este ţinut cu o labă puturoasă, acoperită de laţe, iar umplutura de câlţi îi este scoasă cu dinţii. Îşi întoarce spre mine ochii rugători, de culoarea chihlimbarului.

— Cine e?

Întrebarea este pusă pe un ton aspru, cu o voce scrâşnită – ne aflăm pe holul din faţa dormitorului „bunicului", nu e bunicul meu (ambii mei bunici şi-au întâlnit deja destinul scris în gene – unul călcat de maşină, unul aruncat în aer), ci e bunicul gemenelor – tatăl lui Sindey – care locuieşte în camera de sub dormitorul nostru.

— Doar Ruby! strig eu pe post de răspuns – deşi cred că nu are nici cea mai mică idee despre cine e „Doar Ruby" – şi continui să urc treptele.

Acum am ajuns la partea cea mai grea – cum să ajungi în pat.

Stăm un timp să ne tragem sufletul în pragul uşii de la dormitor – pragurile sunt locuri sigure, dar, din nefericire, nu poţi să rămâi în prag o veşnicie. De asemenea, lupii care locuiesc pe scări nu pot să treacă de praguri (altfel ar locui în toată casa), ceea ce e un lucru bun, dar patul se află în colţul celălalt al camerei, ceea ce e un lucru rău. Sunt chestii care trăiesc sub patul de campanie. Sunt ceva crocodili şi un dragon mai mărunt, dar mai ales sunt chestii care nu poartă nume, care nu au o definiţie clară şi care nu pot fi încadrate într-o categorie. Un singur lucru este sigur – toate chestiile care trăiesc sub pat, fie că au nume sau nu, au sigur dinţi.

Dinţi care de abia aşteaptă să se înfigă în nişte glezne mici şi vulnerabile, dacă acestea încearcă să ajungă în pat.

Viteza este singura stratagemă posibilă în acest caz. Doi, Teddy, trei, Teddy – şi! Picioruşele în papuci tropăie pe linoleum, inimioarele bat, bum, bum, bum, pe măsură ce ne apropiem de zona periculoasă – la un metru de pat – ne aruncăm pe patul de campanie, care aproape că se prăbuşeşte, dar suntem în siguranţă. În siguranţă, adică dacă nu cumva cădem din pat în timpul nopţii. Îl bag pe Teddy în pijamaua mea, la sân, pentru orice eventualitate.

Vreau acasă. Vreau la Patricia. Vreau să *ne uităm la televizor* cu mama! Casa asta nu are televizor şi, în fiecare după-amiază, am un gol în suflet şi mă simt părăsită când mă gândesc că toţi prietenii mei – cel mai mare câine bălţat din lume, Neghiniţă, Zdreanţă, Codiţă şi Ciuntul – se joacă fără mine. *E vremea să pleci acasă! E vremea să pleci acasă! Ruby şi Teddy fac cu mâna! La revedere!* Măcar de-ar fi aşa.

Mă hotărăsc să folosesc cartea *Căţeluşi şi pisoi* într-un plan de evadare. Voi învăţa să citesc! De mult tot încerc eu să învăţ să citesc, trebuie să merg la şcoală după ce trece vara şi aş vrea să o încep cu dreptul. Am absorbit cât de multe cunoştinţe am putut când Patricia mă obliga să mă joc de-a şcoala cu ea (ca să spunem adevărul, nu cred că e o profesoară atât de bună pe cât se crede ea) dar, deşi ştiu alfabetul pe dinafară de la cap la coadă şi invers, nicio literă nu înseamnă ceva pentru mine.

Dacă învăţ să citesc şi apoi să scriu – pentru că ştiu că acestea două sunt în strânsă legătură – voi putea scrie o scrisoare către Lumea de Dincolo, Patriciei, iar ea va veni să mă salveze din casa de pe strada Mirthroyd. Mătuşa Babs este aliatul meu fără să-şi dea seama de asta pentru că-mi dă un joc de cărţi cu literele alfabetului care fusese al lui Daisy şi al lui Rose ca să mă joc cu ele – iar eu

stau „sub supravegherea ei” toată ziua (nu atât cât aş sta, dacă aş intra la apă ca să ajung la dimensiunile căsuţei de păpuşi). Gemenele merg la şcoală, iar mătuşa Babs este evident sâcâită de faptul că s-a trezit deodată că trebuie să stea în casă cu un copil, mai ales că trebuie să aibă grijă şi de „bunicul” pe deasupra. Aceasta este dovada clară că am fost trimisă aici drept pedeapsă, mai degrabă decât în vacanţă; dacă eram aici în vacanţă sigur s-ar fi dat peste cap ca să se asigure că mă distrez. Sau poate că nu.

Toate treburile merg strună în casa mătuşii Babs. De exemplu, există o ordine clară şi strictă la baie, dimineaţa, mai întâi merge mătuşa Babs, apoi unchiul Sidney, apoi gemenele (împreună) şi la urmă eu. Ordinea este inversată seara. Nici nu se pune problema să vezi vreo faţă cârpită de somn şi morocănoasă ca a lui George, Bunty sau Gillian, aşa cum îşi încep ei ziua. Nu aş spune că Patricia este chiar veselă dimineaţa, mai degrabă flegmatică şi resemnată, dar e mult mai bine decât Gillian, care nici măcar nu vorbeşte dimineaţa şi care, de obicei, comunică prin intermediul ciorăpeilor-mascotă Sooty şi Sweep. Sooty este de-a dreptul nesuferit la micul dejun.

Mătuşa Babs este şi ea sclava muncii în casă. Ştiu asta pentru că aşa îmi spune chiar ea. Adesea. Lunea spală rufe. Are un boiler foarte vechi pe care trebuie să-l încălzească (aparatura din casa ei este mult mai veche decât în cea a surorii ei mai mici) şi toată casa începe să semene cu o baie turcească, plină de săpun şi sodă caustică până termină ea de spălat. Pe mine mă pune să mă joc chiar lângă înfricoşătorul boiler, pentru că am laringită şi tuşesc şi îmi spune că ar trebui să mă bucur că acesta este singurul simptom pe care-l am. Mătuşa Babs, după cum se vede, are acelaşi mod criptic de a comunica pe care-l foloseşte Bunty. Dacă germanii le-ar fi folosit pe Bunty şi pe Babs în locul maşinii de criptare Enigma,

probabil că ar fi câştigat războiul. Marţea, mătuşa Babs calcă toate rufele pe care le-a spălat de luni. Miercurea şterge praful de pe jos şi mătură, iar joia şterge praful de pe mobilă. Vinerea spală toate lucrurile vopsite de prin casă şi duşumeaua şi dă cu aspiratorul său Ewbank pe covoare. Sâmbăta face cumpărăturile. Are acelaşi program de curăţenie ca şi sărmana ei tovarăşă de sclavie – Bunty!

Mesele sunt la ore fixe şi săţioase; unchiul Sidney nu a trebuit niciodată să aştepte mai mult de două minute ca să-şi primească ceaiul, când vine acasă seara. Mătuşa Babs se mândreşte că este bucătăreasă bună şi nu suferă traume ca în operele lui Strindberg[27] dacă trebuie să gătească, aşa cum face Bunty. (Sau ca în Ibsen[28] – o fi oare Bunty prinsă şi ea într-o casă de păpuşi? Era doar un gând.) Unchiul Sidney încurajează din toate puterile talentele culinare ale mă tuşii Babs. Vorbeşte despre „plăcinta Yorkshire a lui Babs”, sau despre „sosul de ceapă al lui Babs” de parcă ar fi membri cu drepturi egale ai familiei – „Uite, uite cum vine plăcinta de carne a lui Babs” – mă mir că nu o întreabă pe plăcintă dacă i-a plăcut masa, la final. Iar mătuşa Babs este Regina plăcintelor – în fiecare seară face un altfel de plăcintă – plăcintă pufoasă cu melasă, ruladă cu gem (căreia Patricia îi spune „copilul mort”, dar cred că mai bine nu spun aşa ceva la masă cu mătuşa Babs), plăcintă cu lămâie

---

27 Johan August Strindberg (1849-1912), dramaturg şi romancier suedez. Din opera sa transpare un simţ dramatic pătrunzător, care reflectă, într-un anumit grad, evenimentele nefericite din viaţa autorului (era un copil nedorit, a divorţat de trei ori, a fost acuzat de blasfemie).

28 Henrik Johan Ibsen (1828-1906), influent dramaturg norvegian, despre piesele căruia se spune că sunt cel puţin la fel de mult jucate ca piesele lui Shakespeare. Piesele sale sunt considerate scandaloase pentru epoca sa, pentru că nu recunosc valorile tradiţionale familiale. Casa cu păpuşi este una dintre cele mai reuşite piese scrise de el.

şi bezele, plăcintă din aluat tare cu rubarbă, budincă de orez – oare ce o să avem la masa de duminică? Oare ce o să *facem* duminică? La noi acasă duminica e o zi în care nu se face nimic, aşa că pot presupune că şi aici va fi la fel.

— Eşti gata să mergem la biserică, Ruby?

Biserica – asta da e ceva nou: majoritatea membrilor familiei noastre suntem nişte păgâni, deşi Patricia merge la şcoala de duminică în fiecare săptămână şi probabil că s-ar fi făcut călugăriţă dacă nu s-ar fi sălbăticit atât de tare. Ştiu cum arată bisericile, pentru că mătuşa Gladys m-a dus la biserica ei (Biserica Anglicană, mai neutră de atât nu se putea) şi nu am nimic împotriva mersului la biserică. Ies în oraş numai femeile – „bunicul" nu prea iese din cameră de fel, iar unchiul Sidney se închide în fiecare duminică în camera din faţă şi ascultă discuri cu Gilbert şi Sullivan toată după-amiaza.

Biserica asta este foarte diferită de cea la care am fost cu mătuşa Gladys. Din capul locului, se află într-un subsol, aşa că trebuie să cobori pe o scară în spirală, din piatră şi să o iei pe un coridor pe pereţii căruia se află ţevile instalaţiei de încălzire, ca mai apoi să ajungi la o uşă pe care se află un afiş mic, care spune: Biserica Spiritului. La subsol este foarte cald şi în aer persistă un miros ciudat, dulce, ca parfumul violetelor de Parma amestecat cu dezinfectant. Deja sunt ceva oameni aici, sporovăind ca la teatru, şi durează o vreme până se face linişte, însă, la un moment dat, o orgă mică începe să sune, iar noi cântăm un imn, iar eu, care nu pot citi din cartea de imnuri, trebuie să deschid şi să închid gura în fel şi chip, sperând că reuşesc să imit politicos versurile cântecului.

Apoi o femeie, care se prezintă drept Rita, îl invită pe un domn pe nume Wedgewood pe scenă. Mătuşa Babs se apleacă spre mine ca să mă informeze că domnul Wedgewood este mediu, un intermediar între lumea spiritelor şi noi, şi că va vorbi cu spiritele, ca să le transmită mesajele noastre.

— Morţi, adaugă Rose (pot să-i văd pistruiul – pentru că are capul plecat într-un mod foarte pios).

Se uită la mine atent, de-a lungul nasului, ca să-mi vadă reacţia la ceea ce a rostit. Nu mă poate speria. Ei bine, poate să mă sperie, dar nu am să o las să vadă asta. În locul unei expresii speriate, ridic doar din sprâncene a mirare tăcută, dar elocventă. Mă întreb în sinea mea dacă mie au morţii să-mi transmită ceva, dar Daisy – despre care încep să cred că-mi poate citi gândurile – spune:

— Vezi tu, morţii nu vorbesc cu tine dacă nu îi cunoşti.

Din cauza acestei reguli de etichetă presupun că nimeni nu-mi va adresa vreun mesaj, pentru că nu ştiu pe nimeni care să fi murit (cât de mult greşesc).

Domnul Wedgewood continuă ritualul prin invocarea spiritelor ca să ne vorbească, iar acesta este semnalul la care încep să se petreacă tot felul de lucruri stranii – morţii parcă au invadat locul – soţul unei femei, mort de douăzeci de ani, îi spune că există lumină la capătul tunelului. Apoi, mai este şi tatăl unei alte femei, care a „trecut în lumea spiritelor” anul trecut, care-i transmite că-i e dor să meargă la cinema. Mama altcuiva vine să-i spună „cum să scape de zgârietura din măsuţa de cafea” (ulei de in), iar unei alte femei i se materializează o întreagă familie, de şase membri, în spatele scaunului (cel puţin aşa vedea domnul Wedgewood), care se dovedesc a fi vecinii de alături, care muriseră cu toţii într-un incendiu, în urmă cu treizeci de ani. E clar că nu ai cum să-i eviţi pe morţi. Mesajul lor pentru vecină este „să-şi continue drumul”,

probabil până la capătul tunelului. Lumea spiritelor mi se pare mie că seamănă foarte mult cu a noastră, cu preocupări mărunte, ca sala de aşteptare a unui doctor, plină de oameni care încearcă să arate că au probleme mai mari decât ale tuturor celor prezenţi.

Eu tocmai începusem să aţipesc în atmosfera supraîncălzită, când mi-am dat seama că domnul Wedgewood stă la capătul rândului nostru şi se uită fix la mine. Înghit cu dificultate şi-mi fixez privirea spre vârful pantofilor, poate că s-a prins că eu am mimat şi că nu am cântat imnul. Dar el zâmbeşte fără răutate la mine şi-mi spune: „Sora ta îţi transmite să nu-ţi faci griji pentru ea", iar mătuşa Babs trage aer în piept, însă înainte ca eu să mă dumiresc despre ce este vorba, orga începe să cânte din nou un imn identic cu primul (toate imnurile Bisericii Spiritului sună la fel – un fenomen pe care, în mod interesant, nimeni nu pare să-l observe).

Eu continui să mă mir tot restul zilei de cele întâmplate la Biserica Spiritului, nici măcar friptura de vită a lui Babs şi plăcinta cu mere a lui Babs – invitatele noastre la masa de duminică – nu-mi pot linişti teama că Patricia sau Gillian au murit. Mai târziu, încerc să aduc subiectul în discuţie cu mătuşa Babs – fiind acompaniată pe fundal de melodia „Vântul prin sălcii" – dar ea îmi spune doar să nu fac pe deşteaptă, că nu mi se potriveşte (însă eu cred că mi se potriveşte de minune, de fapt) şi refuză să mai vorbească despre asta.

A mai trecut o săptămână. Încă o săptămână care urmează îndeaproape programul de muncă în casă. O săptămână întreagă de studiu asiduu al cărţilor de joc cu literele alfabetului şi al textului din cartea Ladybird – încerc să copiez cuvintele din carte folosind cărţile de joc, aşezându-le pe masa din sufragerie, ca pe

nişte cărţi de tarot, dar, cum nu am decât câte o carte pentru fiecare literă, propoziţiile ies în mod inevitabil prescurtate – „Acesta e un căţeluş” devine „Acest un câţluş”, iar „Aceasta e o pisicuţă” devine „Acest o picuţă”.

Am intrat şi eu în rutina casei de pe strada Mirthroyd, am să devin în curând la fel ca ei. Deja mătuşa Babs mă îmbracă în hainele pe care nu le mai folosesc gemenele şi mă tunde la fel ca pe ele. În viitorul apropiat nimeni nu va mai putea face diferenţa între noi trei, iar ele îşi vor fi atins scopul de a lua sub stăpânire un om. Dacă aş şti să scriu pe litere, aş scrie cu cretă A-J-U-T-O-R pe trotuarul din faţa casei. Pentru ce mă vor pe mine? Pentru puterile mele pământene? Sau din cauza ursuleţului?

Cele mai rele sunt coşmarurile – vise cutremurătoare în care mă înec, cad, sunt captivă, zbor. Visele în care zbor sunt cele mai rele – suntem aruncaţi cu capul în jos din vârful scărilor şi zburăm cu viteză ameţitoare, neîncetat, fără a putea controla zborul. Prindem din ce în ce mai multă viteză până când ajungem jos în hol şi ne trezim chiar înainte de a ne prăbuşi la pământ, trecând prin vitraliul din uşa de la intrare.

Aceste vise sunt şi aşa înfricoşătoare atunci când cădem de pe scările casei reale, dar devin şi mai groaznice când se întâmplă în casa de păpuşi. Scările acesteia sunt prea înguste ca să putem lua curbele în zbor fără să ne lovim şi, după o noapte în casa păpuşilor, Teddy şi eu ne trezim plini de vânătăi pe la coate şi glezne. Pe oricare din scări ne aflăm trebuie să ne ferim de asemenea şi de Teroarea-fără-Nume, care ne aşteaptă după colţuri, sau, şi mai rău, de bunicul care urlă la noi nebun de legat „Cine e?” iar eu mă trezesc strigând „Doar Ruby,” dar acum, nici măcar eu nu mai sunt sigură cine e „Doar Ruby”.

Apoi se întâmplă ceva *într-adevăr* groaznic – încep să merg în somn. Iar acum nu numai că visez despre scări – uneori mă scutură mătuşa Babs ca să mă trezesc şi văd că sunt chiar pe scări! Doar Ruby – singură-singurică, cu excepţia Terorii-fără-Nume. Altădată mă trezesc şi-mi dau seama că sunt singură în întuneric, fără ’mătuşa Babs – probabil că m-am scuturat singură ca să mă trezesc? Stau în faţa casei de păpuşi, iar lumina slabă din stradă, filtrată de draperiile din camera din pod, îmi dezvăluie o privelişte devastatoare – camerele mici sunt într-o dezordine completă, de parcă vreo creatură mică şi disperată a devastat totul în cale, în încercarea ei de a găsi ceva. Ce oroare!

Îl liniştesc pe Teddy spunându-i poveşti, poveşti care presupun multe salvări din situaţii disperate – Rapunzel, Albă-ca-Zăpada, Frumoasa Adormită, episoade detaliate din Robin Hood, în care eu sunt domniţa Marian, Teddy este Alan-a-Dale, iar mătuşa Babs este şeriful din Nottingham. Uneori eu sunt Călăreţul Singuratic, iar Teddy îl imită cum poate pe Jay Silverheels. Alteori suntem captivi pe un vas de piraţi, pe cale de a fi aruncaţi în apă, clătinându-ne pe pasarelă, iar nava lui Sindbad marinarul apare de nicăieri şi ne salvează; uneori rămânem încercuiţi în cabane de lemn şi tragem cu puşca în indienii de afară, ştiind că vine cavaleria să ne salveze în ultima secundă, cu Patricia în frunte, călare şi cu părul în vânt. Bineînţeles că acum îmi dau seama că luptam de partea greşită – dacă am fi trecut de partea piraţilor sau a indienilor, probabil că acum am fi fost în siguranţă.

Uneori stăm pe covorul din faţa şemineului – un covor cu motive geometrice moderne, pe negru, roşu şi galben – şi ne facem că este covorul fermecat, care ne va duce departe de Mirthroyd, ne va duce acasă – dar, oricât ne concentrăm noi, nu reuşim să-l facem

să se ridice la mai mult de câţiva centimetri de sol, unde pluteşte nehotărât preţ de câteva secunde, ca apoi să cadă inert la pământ.

Mai vine o duminică. Mergem la biserică. De data aceasta Rita o prezintă pe Myra, un mediu invitat special, care seamănă cu Alma Cogan[29], minus rochiile acesteia, şi ne ţine un discurs intitulat „Animalele din lumea spiritelor”. Myra pretinde că şi animalele, nu numai oamenii ajung în lumea spiritelor, ridicând tot felul de probleme, dintre care cea mai importantă ar fi unde oare este loc pentru toţi. Dacă toate vietăţile continuă să existe în Viaţa de Apoi, trebuie să ajungă acolo miliarde şi miliarde de amibe, plancton, bacterii care pleacă în călătoria spre planul astral în fiecare zi. Dacă nu e aşa, atunci unde tragi linie? Numai animalele de casă? Nimic mai mic decât un terier Yorkshire? O viespe? Şi stau ele separate – câini cu câini, girafe cu girafe? Câţluş cu Picuţă? Puii stau cu puii? Mierlele cu mierlele (cine se aseamănă se adună)? Sau toate păsările zburătoare? Şi ce se întâmplă cu ursuleţii de pluş – există un loc unde toate spiritele ursuleţilor se adună sau au voie să rămână cu copiii lor? Întrebări, întrebări...

Eu mă dedic în întregime alfabetului. Stau cu Teddy pe covorul magic, zi după zi, lângă foc, studiind mesajele mistice – „A pentru avion”, „B pentru broscuţă”, „C pentru căţel”, „D pentru dinozaur”. Înţeleg eu ce vor să însemne toate acestea, dar forma nu-mi este deloc familiară. Cărţile au desene pe ele – avioane, broscuţe, căţei, dinozauri, elefanţi, frunze, gorile – simboluri hermeneutice care mă ameţesc de cap. „I” este pentru indian, iar pe timpul nopţii, triburi ostile se adună pe la capetele scării, cu

[29] Alma Cogan (1932-1966), una dintre cele mai renumite cântăreţe de muzică pop din Marea Britanie, care a reuşit să fie iubită atât de adolescenţi, cât şi de adulţi. Cariera ei este una de succes, întinzându-se pe mai multe decenii.

ochii şi mărgelele sclipind în întuneric, capetele lor împodobite cu pene formând baricade, dincolo de care sălăşluieşte Teroarea-fără-Nume. Chestiile care trăiesc la mine sub pat ies de acolo şi li se alătură, iar ici şi colo întrezăresc câte un pumnal. Eu şi Teddy trecem pe deasupra lor într-un montagne russe dintr-un vis care nu se mai termina.

Probabil că florile gemene, secta celor două, m-au vrăjit – au aruncat asupra mea o vrajă de zburat, care mă obligă să zbor aşa, fără aripi, în fiecare seară. Sau poate că au făcut o miniatură a mea din ceară, pe care au ascuns-o pe furiş în camera copiilor din casa de păpuşi, şi pe care practică telekinezia în fiecare seară, aruncând-o la vale pe scările minuscule, în vreme ce ele stau „liniştite" în pat. Când mă trezesc dimineaţa, ele stau amândouă acolo, cu ochii pe mine; privirea lor este foarte întunecată şi parcă-mi trece prin craniu, în încercarea de a-mi sonda creierul. Nu am să le las să-mi citească gândurile. Am să le rezist.

Sunt atâtea lucruri pe care vreau să le întreb dar nimeni nu-mi dă răspunsuri. Una dintre gemene, cu bărbia plecată, ca să nu o pot identifica, îmi arată una dintre cărţile ei de şcoală (mă mir că-şi mai bat capul cu limbajul, din moment ce telepatia lor este atât de avansată) în care Janet o ajută pe mama să facă o prăjitură, iar John face un foc în aer liber cu tata. Iar eu care credeam că litera „J" este pentru joben! Într-o după-amiază, mătuşa Babs a intrat în sufragerie şi ne-a găsit pe Teddy şi pe mine plângând pe covorul magic – iar în faţa noastră, ca pe o planşetă de spiritism, se afla scris din cărţi misteriosul cuvânt P-E-AR-L[30]. Faţa mătuşii Babs a devenit atât de transfigurată de mânie că semăna mai degrabă cu

[30] Perlă.

un portret de Picasso. A ridicat literele şi le-a aruncat în foc – P este pentru „picuţă”, nu „perlă”.

Şi aşa trec zilele, eu tot făcând experimente alchimice în încercarea de a învăţa să citesc, iar nopţile trec şi mai repede, în zbor, iar eu, în tot acest timp, continui să caut vraja care mă va duce iar acasă din acest misterios exil. Cât timp am stat închişi în casa de pe strada Mirthroyd? Un an? Cinci ani? De fapt doar două săptămâni şi jumătate, dar mie mi se pare că au trecut o sută de ani. Cum vor putea membrii familiei mele să mă recunoască după atâta amar de vreme? Eu nu am niciun pistrui la îndemână care să mă desemneze clar drept Ruby Lennox, cea care i-a părăsit demult. Poate că vor striga „Impostoarea!” şi vor refuza să mă primească înapoi, în sânul familiei.

Deodată suntem eliberaţi. Intru în bucătărie şi dau peste mătuşa Gladys, care vorbeşte în surdină cu mătuşa Babs. Mătuşa Babs, care unge cu unt pâinea pentru o plăcintă cu pâine şi unt, a cărei cunoştinţă nu voi mai avea onoarea să o fac, pentru că mătuşa Gladys mă vede şi-mi spune că a venit să mă ia acasă. Ambele mătuşi se uită la mine cu precauţie pe deasupra pâinii cu unt, de parcă aş fi un animal recunoscut ca fiind imprevizibil („T” pentru tigru).

Casă, dulce casă! Nicăieri nu-i ca acasă! Nu uita niciodată de unde ai plecat. Iarba verde de acasă... Chinul meu a ajuns la bun sfârşit. Patricia face parte din comitetul de primire, aşteptându-mă pe hol, să mă întâmpine.

— Bună, Ruby, îmi spune ea, cu un zâmbet blând, iertător.

În bucătărie, Bunty îmi dă lapte şi biscuiţi. Are ochii înroşiţi şi un aer uşor nebun. Se uită la mine, sau, mai exact undeva cam spre stânga mea, şi-mi spune făcând un efort considerabil:

— Ruby, am hotărât cu toţii că vom încerca să ne continuăm normal vieţile şi vom face un efort ca să trecem peste accidentul acela.

Nicio problemă din partea mea, având în vedere că nu am nici cea mai vagă idee despre ce „accident” vorbeşte ea. Şi oricum, nu pare nimeni rănit – în afară de Teddy, care are o rană deschisă la picior, acolo unde lupii l-au muşcat şi i-au sfâşiat puţin din câlţi, dar Patricia îl coase frumos, cu fir de mătase special pentru broderie. Sigur va fi un bun doctor veterinar într-o zi.

Înainte de a merge la culcare în seara aceea, o hărţuiesc pe Patricia ca să-mi traducă şi mie *Căţeluşi şi pisici.* Îmi pare sincer rău că m-am îndoit vreodată de talentele ei de profesoară, pentru că modul în care-mi explică acum mă ajută să lămuresc tot misterul şi, ca prin minune, încep să înţeleg cum funcţionează minunea: „Acesta e un căţeluş. Aceasta e o pisicuţă. Aceştia sunt căţeluşi şi pisici.” Sunt atotputernică! Posed cheia de intrare în Templul Ştiinţei şi nimic nu mă mai poate opri – hai să luăm culorile ca să scriem litere. Nu mai am nevoie de „câţluş” şi „picuţă”, acum am la dispoziţie toate literele din alfabet ca să scriu de câte ori vreau eu căţeluş şi pisicuţă, destule litere ca să fac orice. Încet, cu roşu, îmi creez propriile hieroglife – R-U-B-Y a scris Ruby! Numele meu este Ruby! Sunt o piatră preţioasă. Sunt un strop de sânge. Sunt Ruby Lennox.

Merg să mă culc în propriul meu pat pentru prima oară într-un lung răstimp. Mi se pare ciudat să fiu singură în dormitorul meu şi am senzaţia clara că lipseşte ceva sau cineva. Există un spaţiu gol în cameră care nu exista înainte, nu un vid, ci un nor invizibil de tristeţe care pluteşte prin aer, care se ciocneşte de mobilier şi care rămâne o vreme la piciorul patului meu de parcă fantomele din

casă au un nou tovarăş. Blana de pe ceafa lui Teddy se ridică, iar el începe să mârâie supărat.

Plimbările mele nocturne nu încetează odată ajunsă acasă, iar Bunty mă trezeşte adesea din starea mea de adormire ca să-mi explice cât de mult o supăr când o trezesc din somn cu plimbările mele fantomatice. Ce se întâmplă oare când nu mă trezeşte ea? De ce nu pot şi eu să dorm liniştită?

Ceva s-a schimbat Deasupra Magazinului. De exemplu, Patricia s-a schimbat în rău, are o privire tulbure, confuză, care e greu de susţinut, dacă o întâlneşti. Din prima mea seară acasă, în vreme ce eu mă grăbesc să termin de citit *Căţeluşi şi pisici* („Căţeluşii şi pisicile au adormit"), văd că încearcă să-mi spună ceva. Îşi muşcă buza de jos şi se uită în gol, la pozele cu căţeii şi pisicile adormite. Apoi mă întreabă pe un ton grăbit, dar feroce:

— A fost Gillian, Ruby? E cumva vina lui Gillian?

Dar eu mă uit la ea nedumerită, nu am nici cea mai vagă idee despre ce vorbeşte.

Cât despre Gillian – Gillian se poartă frumos cu mine! Îmi spune că pot păstra cartea de la ea şi că mă pot juca cu Uţa cât de mult vreau eu (ceea ce nu e un mare avantaj, din moment ce sunt cam mare pentru el, iar el însuşi a fost dat spre vânzare la târgul de chilipiruri). În plus pot să-i împrumut pe Sooty sau Sweep – mi se dă dreptul chiar să-l aleg pe care-l vreau – iar eu îl aleg pe Sweep, pentru că are glas. Un fel de glas. Pentru o perioadă scurtă, dar plăcută, Sooty şi Sweep se înţeleg prieteneşte, până când antipatia care o caracterizează pe Gillian iese la suprafaţă şi într-un moment de criză reuşeşte să rupă bagheta lui Sooty în capul lui Sweep şi mi-l ia pe acesta trăgându-l cu forţă. Mie nu prea îmi pasă – îl am încă pe Teddy şi o bibliotecă de dimensiunile celei din Alexandria

la dispoziţie, sub forma secţiunii pentru copii a bibliotecii orăşeneşti din York, care ne aşteaptă să le descifrăm.

În vis, Teddy zboară cu mine pe covorul fermecat la vale pe deasupra scărilor din casa noastră – avem control deplin asupra vitezei şi putem manevra covorul cu măiestrie în curbe, păcălindu-i pe lupii care se pierd prin întunericul de Dincolo şi evitând la mustaţă Teroarea-fără-Nume (al cărei nume colectiv este Frica) sau pe indienii Sioux şi Apache care întind câte un picior, încercând în zadar să ne facă să ne rostogolim. În faţa noastră se află

Patricia, îmbrăcată în verde, călare pe un cal numit Silver. Dii! Prindem viteză la fiecare curbă, vâj, vâj, vââââj, vââââââââââââj – suntem atotputernici. Ajungem la ultimul rând de trepte, cel mai înspăimântător, dar accelerăm triumfători şi alunecăm prin holul de jos ca nişte bufniţe supersonice. Uşa din faţă se deschide înaintea noastră, ca să trecem, se transformă într-un arc de curcubeu iar noi – suntem liberi! Am ajuns sub cerul liber, nu pe stradă, ci într-o câmpie deschisă, aflată sub o mare de stele nesfârşită. Teddy râde plin de exaltare, iar părul Patriciei flutură în vânt ca un drapel auriu.

Nota de subsol (iv) – Puiul meu mic

Frederick izbucni în râs când intră în bucătărie.

— Aşa se face treaba, fato, a spus el, uitându-se aprobator la spatele lat al lui Rachel, aplecată cu spatele la el, cum stătea ea aşa, în genunchi, frecând pardoseala de piatră.

Rachel s-a făcut roşie ca racul dar nu s-a întors cu fata la el, frecând în continuare dalele de piatră cu peria, sus-jos, sus-jos, muşchii braţelor puternice încordându-se în munca ei de a curăţa orice urmă a lui Alice Barker din casă.

— Păi nu e chiar o casă aşa, de izbelişte, nu? a spus Frederick.

Avea în mâna o pereche de iepuri morţi, pe care-i ţinea de urechi, şi pe care i-a lăsat pe un fund de lemn, iar din ei a început să curgă o dâră de sânge care păta lemnul proaspăt curăţat şi frecat.

— Fac şi eu ce pot, domnu' Barker, a spus Rachel, simţind cum roşeaţa i se întinde în mod neplăcut prin tot corpul.

Domnu' Barker, stăpânu', capul familiei – soţul lui Alice Barker, soţia acestuia.

— Şi-ţi iese foarte bine treaba, a continuat el, iar ea îl putea auzi cum chicoteşte pe furiş.

Rachel a zâmbit, fără să ridice ochii de la pardoseală. Pune ea mâna pe el în curând. O să-i ia locul lui Alice – ca soţie de a doua, sau ceva asemănător, în orice caz. O să aibă şi ea un om al ei, o gospodărie peste care să fie stăpână, o familie gata făcută. Aveau nevoie de ea pentru că ei erau slabi, iar ea era puternică.

— Plec să verific capcanele din Pengill Crags, a zis el.

Rachel s-a lăsat pe călcâie şi şi-a şters broboanele de transpiraţie de pe frunte cu dosul palmei. A dat din cap afirmativ în direcţia mesei.

— Am făcut ceva de-ale gurii.

Frederick a luat brânza şi pâinea care erau învelite într-un ştergar şi i-a zis că e foarte mărinimos din partea ei.

Chiar sunt mărinimoasă, a gândit Rachel. Sunt chiar acea femeie bună la suflet care o să facă ordine în casa asta. Iar ei îi vor fi recunoscători, că le convine sau nu. Ea era tot ce le rămânea pe

pământ, acum că mama lor cea leneşă şi ameţită nu mai era. Şi singura lor rudă, pe deasupra, căci Rachel nu era vreo servitoare plătită, ci verişoară cu Alice Barker. Arborele lor genealogic fusese despicat în două, la mijloc, avea trunchiul bifurcat – mama lui Alice, Sophia, şi mama lui Rachel, Hannah, erau surori, dar Sophia s-a măritat cu un bărbat cu avere, iar Hannah cu unul sărac şi a fost dezmoştenită de tatăl lor. Aşa că, în vreme ce Rachel s-a angajat la spălat vase la zece ani, micuţa Alice nu avea altă treabă decât să-şi perie buclele blonde şi să ia lecţii de pian. Şi unde a ajuns acum, cu toate fiţele ei? La groapa de gunoi, se gândea Rachel, oprindu-se un moment ca să se uite în jurul ei, prin bucătărie. Şi-a murdărit ea cumva degeţelele drăguţe, albe, de învăţătoare, frecând pe aici, prin bucătărie? Nu prea, dacă e să te uiţi la cât de murdar e pe aici de grăsime şi funingine, la urmele de fum de lampă de pe pereţi, la praful nemăturat de pe podea, la cearşafurile rupte, nepeticite. Acum „stăpânul" a trebuit să trimită după Rachel la Whitby pentru că şi-a pierdut soţia drăguţă din neatenţie.

Ca să nu mai spunem despre copiii ei! Sunt o ruşine, needucaţi şi neciopliţi, nu ştiu nimic din *Biblie,* le atârna tivurile, batistele lor sunt jegoase – asta dacă au cumva batiste. Fetiţa, Ada, avea părul atât de încurcat că primul lucru pe care l-a făcut Rachel a fost să-i taie jumătate din el. A urlat ca porcul la tăiere când şi-a văzut şuviţele căzute pe jos. Semăna nefiresc de mult cu mama ei. Copiii ăştia or fi supăraţi pe ea acum, dar, în câteva luni, îi vor fi recunoscători pentru ordinea pe care a adus-o ea în viaţa lor, ceva înţelepciune, ceea ce Alice nu ar fi putut niciodată să aducă.

De sus s-a auzit plânsul slab al celui mai mic copil, urmat de strigătul mai articulat al unui copil mai mare. Rachel s-a făcut că nu aude nimic, vor trebui să înveţe că ea nu era acolo, la dispoziţia lor tot timpul, avea podeaua de spălat mai întâi. Un obiect lucea în

lumina slabă a soarelui de noiembrie, iar Rachel l-a scos din spaţiul liber dintre două dale de piatră – un nasture. Din sticlă roz, în formă de floare – cu siguranţă fusese al lui Alice. Rachel l-a băgat într-un buzunar, o să-l pună în cutia ei cu nasturi. Tot ce avea Alice Barker în cutia ei cu nasturi era o monedă veche, de pe vremea lui George al IV-lea şi o bomboană violet. Asta era genul ei de femeie.

Un soldăţel de plumb a alunecat pe dale, iar Albert a bătut din palme şi a început să râdă. Stătea şi se uita la ea din hol, unde se juca cu nişte soldăţei şi cu câteva tăbliţe, legat de balustrada scării cu nişte frâie improvizate.

— Mai şterge-ţi rânjetul acela de pe faţă, a spus Rachel, băgând şi soldăţelul în buzunar.

Dintre toţi copiii, el o călca cel mai mult pe nervi, mereu lipicios, mereu încercând s-o ia în braţe şi să o pupe. Parcă ar fi fost o fetiţă, imaginea în oglindă a surorii şi a mamei lui.

Rachel a aruncat găleata cu apă murdară în curte şi a lăsat uşa deschisă ca să se usuce pardoseala de abia spălată, dar soarele nu mai era decât o umbră palidă, care se stingea după deal. S-a întors la chiuvetă şi a pus mâna pe unul din iepurii inerţi, tocmai voia să se apuce de jupuit şi de spintecat dar s-a oprit, s-a dus să ia satârul agăţat pe perete şi a tăiat cu îndemânare o lăbuţă. Aduce noroc o lăbuţă de iepure, toată lumea ştie asta, iar la noapte o să arunce în spate un bănuţ de argint sub luna plină şi o să-şi pună o dorinţă, ca toate lucrurile să intre pe un făgaş bun, în viitor, mulţumesc lui Dumnezeu. Un uruit de roţi pe pietrele din spate îi vestea venirea copiilor mai mari de la şcoală. Parcă de-abia au plecat de acasă de dimineaţă şi s-au şi întors.

Toţi trei s-au oprit în cadrul uşii ca într-o fotografie cu iz sentimental, după care Ada a strâns din buze şi i-a spus:

— Îţi plâng plozii, sau nu-i auzi?

Şi şi-a aruncat papucii din picioare, desprinzându-se din fotografie, călcând pe podeaua udă. Când l-a văzut pe Albert legat de scară, s-a făcut roşie ca focul şi a urlat la Rachel că a legat sărmanul copil ca pe un câine, spunându-i că pe ea ar trebui s-o lege, după care a început să-l dezlege, tot spunând „sărăcuţul Bertie, sărăcuţul Bertie, e Addie acum aici", iar când Rachel i-a zis să-l lase legat, s-a întors şi i-a răspuns că nu e mama ei, aşa că nu poate să-i spună ce să facă, după care i-a adresat un zâmbet artificial de parcă toată figura îi era despărţită în două de o lună de argint. Rachel a ridicat unul din papucii pe care-i lăsase Ada în drum şi l-a aruncat spre ea cu boltă, iar acesta a lovit-o fix în cap, atingându-i cârlionţii tunşi. Nici măcar asta nu a oprit-o pe Ada, care acum îl ţinea pe Albert în braţe, aplecată într-o poziţie ciudată din cauza greutăţii lui. O pată mică de sânge, nu mai mare decât un nasture, îi apăruse pe păr în dreptul loviturii şi era albă ca varul în urma şocului, dar nu a încetat să urle isteric „Nu eşti tu mama mea", până când umbra lui Frederick a apărut în uşă şi acesta a urlat:

— Mai taci odată, copilă! După care a început să urle la fiecare în parte, cu excepţia lui Nelly, care era prea mică. Voi, copii, aveţi nevoie de o mamă.

Şi la final i-a spus acelaşi lucru şi lui Rachel.

— Chiar au nevoie, a căzut ea de acord, încercând să pară cât mai dreaptă şi serioasă, astfel încât lui să-i sară în ochi cât de diferită e ea de verişoara ei.

Un soare călduţ de septembrie umplea casa cu o lumină de culoarea mierii. Rachel era la bucătărie, punând fasole la sare, rupând capetele şi punând câte un strat de sare într-un vas mare de piatră. Chiar ea plantase şi îngrijise acea fasole cu bob rotund, la

fel şi fasolea căţărătoare, cu flori stacojii, care se întinsese pe un arac, în spatele hambarului, care dădea spre sud, şi care se înălţase asemenea vrejului din poveste. Îl pusese pe Frederick să-i aducă pământ fertil de la groapa de gunoi şi bălegar, iar acum reuşise să încropească o grădină în care creşteau cartofi şi ceapă, rubarbă, morcovi şi varză creaţă de culoare verde-închis. Niciodată nu ar fi crezut că are în ea aşa talent de a cultiva orice ca o femeie de la ţară.

Acum asta era bucătăria ei, casa ei, viaţa ei. Un străin care ar fi trecut pe lângă casă (ceva ce nu se întâmplă foarte des) nu ar fi ştiut despre Alice, deşi s-ar fi putut întreba cum de o femeie atât de lipsită de orice farmec a putut scoate din pântece nişte copii atât de frumoşi.

A aşezat frumos pozele copiilor pe poliţă, de o parte şi de alta a ceasului pe care – la fel ca şi pe copii – l-a lăsat în urmă când a plecat ca nesăbuita. Aceste fotografii erau şi ele ciudate. Frederick nu a înţeles niciodată de unde apăruseră. „Franţuzul a venit şi le-a făcut", a spus Ada făcând o moacă ursuză, dar nu a vrut să dea mai multe detalii. Două dintre ele erau deja înrămate – probabil de către „franţuz" – şi pe acestea două le-a aşezat Rachel pe poliţă. Una era cu cei trei băieţi împreună, iar cealaltă era cu Lawrence şi Tom, împreună cu micuţa Lillian. Celelalte, cele neînrămate, au ajuns pe fundul unui sertar. Niciunul dintre copii nu se uita vreodată la fotografiile de pe poliţă, îşi aminteau foarte clar că apăruseră în ultima zi în care o văzuseră pe mama lor.

— Mi-aş fi dorit să avem şi o fotografie cu mama, a spus Ada cu nefericire într-o zi, iar Lawrence a continuat:

— Rachel ar arunca-o pe foc, dacă ar fi vreuna.

Mai târziu însă, Tom i-a luat pe amândoi la etaj şi le-a arătat comoara pe care o furase de pe masa din bucătărie în dimineaţa în

care murise mama lor şi, preţ de o jumătate de oră cei trei copii mai mari s-au minunat la vederea fotografiei lui Alice – de acea frumoasă (deşi ambiguă) expresie de pe chipul mamei lor dispărute şi de extravaganţa somptuoasă a ramei de argint şi catifea roşie.

Starea copiilor s-a îmbunătăţit puţin, măcar în aparenţă, dacă nu şi în ceea ce priveşte caracterul – erau pieptănaţi, peticiţi şi spălaţi, şi fiecare avea ceva clar de făcut prin casă. Citeau din *Biblie* şi-şi spuneau rugăciunile, iar familia mergea toată la biserică în fiecare duminică, Frederick purtând o haină cu bentiţă la tiv şi o pălărie melon pe cap.

Uşa de la intrare era larg deschisă, iar Rachel îl putea vedea pe Albert jucându-se cu prostul acela de căţel de vânătoare pe care i-l făcuse cadou Frederick, fusese îngăduitor de-l lăsase să aibă un câine. Ada stătea pe iarbă, lângă gard, spunându-le poveşti lui Nell şi lui Lillian, făcând gesturi largi cu mâinile, iar Rachel ştia exact ce fel de poveşti erau. După ce a pus un capac pe vasul cu fasole, l-a aşezat pe raftul de jos al cămării. Cămara, rece şi întunecoasă, era centrul noii vieţi a lui Rachel – rafturile gemeau de borcane pline de dovezi ale abilităţii de gospodină a lui Rachel – gem şi murături şi brânzeturi, borcane mari de sticlă pline cu dulceţuri de zmeură şi agrişe, un ciolan gras de jambon, un castron de ouă brune, sticle de vin de rubarbă, plăcinte dulci şi sărate, învelite în ştergare.

Rachel privea la tot ce agonisise cu satisfacţie, rotind în mod inconştient verigheta de aur de la deget, încercând să o mai slăbească. Ştia încă de când i l-a pus pe deget că era inelul lui Alice – peticit ca să-i poată intra ei pe degetele groase – dar nu a spus nimic, o verighetă era o verighetă, nu conta cum ajunsese pe degetul ei.

— Ca să intri în rândul lumii, i-a spus Frederick, când i l-a pus pe deget, de parcă aceste cuvinte ar fi fost de ajuns.

Rachel avea de cules ceea ce a semănat, respectabilă sau nu, şi era atât de umflată din cauza copilului din ea că ar putea' ieşi din el un luptător de elită. Urma să fie un copil puternic ca un taur, aşa simţea ea, nu cum sunt copiii ăştia bolnăvicioşi şi slabi morţi, niciodată nu erau complet sănătoşi, ba tuşeau, ba le curgea nasul.

Lawrence şi Tom făceau zgomot prin curtea din spate, 'iar Albert alerga în urma lor, cu câinele după el. Nici măcar unul din ei nu făcea ceva folositor.

— Gata, Lawrence, gata! a urlat ea la el, pentru că ei făceau deja cale întoarsă, ca un card de raţe, în fugă spre câmp, când au văzut-o că stă în uşa casei. Avem treabă de făcut, sâmbetele nu sunt pentru lenevealā – latrinele trebuie golite.

Lawrence s-a întors cu faţa către ea, după modelul învăţat de la Ada, cu atitudinea ei posacă.

— Chiar acum?

Dar a fost o figură nefericită din partea lui Lawrence să-i arate aşa un rânjet, cu naturaleţe; a înfuriat-o pe Rachel chiar mai rău decât zâmbetul fals pe care i-l arăta Ada.

— Da, chiar acum, Lawrence „puiul mamei”, sau ai să primeşti o găleată cu lături chiar în capul acela urât!

Rachel a întins mâna spre cureaua de piele care stătea agăţată în cui în spatele uşii şi a început să o cântărească în mână.

— Faci odată ce ţi-am spus? Sau trebuie să vin la tine?

Şi a făcut un pas spre el, iar restul copiilor s-au împrăştiat ca potârnichile, toţi în afară de Lawrence, care a rămas fixând-o cu privirea.

A rămas pe loc, deşi ştia ce înseamnă asta şi a urlat la ea:

— Mişcă tu la treabă, cotoroanţă nenorocită!

Nu a putut scăpa de ea pentru că prima lovitură, ca de bici, l-a dărâmat de pe picioare şi tot ce a mai făcut a fost să stea acolo, jos, urlând, cu mâinile la faţă, şi, dacă Ada nu l-ar fi trimis fuga pe Tom la pompă să umple o găleată cu apă pe care s-o arunce pe mama lor vitregă, aceasta probabil că nu s-ar mai fi oprit până nu l-ar fi văzut inconştient, sau poate chiar mort. Nu numai apa a oprit-o, pentru că, brusc, cum a ridicat mâna mai tare pentru a lovi mai din plin, s-a aplecat de durere şi s-a apucat de burtă, şuierând: „Copilul, vine copilul."

Frederick i-a încuiat pe Lawrence şi pe Tom într-una din anexele casei timp de două zile şi două nopţi, fără apă şi mâncare, ca să-i înveţe minte pentru ce au făcut, aşa că au ratat venirea pe lume a noului lor frate.

— Păi copilul acesta nu vrea să se nască, a spus doamna May, care venise din sat ca să asiste la naştere. Dar nu se poate întoarce din drum, odată pornit, a adăugat ea, oftând.

Nu prea îi plăcea de această Rachel. Orice ai spune despre Alice Barker, şi s-au spus destul de multe de când a plecat, dar ea avea întotdeauna o vorbă bună pentru oricine, iar naşterile ei au decurs întotdeauna uşor, ceea ce era mare lucru venind din gura doamnei May. Când a ieşit din cameră aproape că a dat peste Albert, care se juca în faţa uşii cu soldăţeii.

— Vrei să te faci soldat, când ai să fii mare, Albert? a întrebat ea, iar Albert i-a zâmbit. Ei, Albert, ai un frăţior nou, i-a zis doamna May, iar din cameră s-a auzit un plâns subţire, iar ea şi-a amintit cum i l-a pus în braţe lui Alice Barker pe nou-născutul Albert.

Îşi amintea clar, de parcă totul se întâmplase ieri, cum Alice ridicase braţele ca să-l ia pe Albert, spunându-i „Bine ai venit pe lume, puiul meu mic", iar doamna May a râs pentru că-şi amintea

un cântec popular despre un copil venit pe lume într-un cămin sărăcăcios.

Bine ai venit pe lume, puiul meu mic,
Dar nu trebuia să vii, că nu avem nimic,

iar Alice a zâmbit şi ea pentru că Albert era unul dintre cei mai frumoşi copii pe care-l văzuse vreodată oricare dintre ele, ca un mic heruvim în braţele ei.

— Galben ca ceara, a zis Frederick, când şi-a văzut fiul pentru prima oară.

— E băiat, iar numele lui este Samuel, a spus Rachel.

Doamna May le-a adus dulciuri copiilor, aşa că mai târziu, când Albert s-a trezit şi nu mai voia să se culce la loc, Ada i-a dat o caramelă de culoarea marmeladei, un pic mai aurie, iar el s-a aşezat mulţumit pe genunchii ei, în vreme ce ea îi povestea despre Albă-ca-Zăpada şi mama ei vitrega şi rea, continuând cu multe alte poveşti în care mama nouă, uzurpatoarea, trebuia să danseze pentru totdeauna în papuci de fier încins. „După care, mama lor adevărată a venit înapoi acasă, iar ei au trăit fericiţi până la adânci bătrâneţi."

— Mama a venit acasă, îngâna Albert fericit, iar Ada a băgat mâna în buzunar, după medalionul micuţ de argint al mamei lor, pe care-l ţinea ascuns în buzunarul de la şorţ, unde putea să-l atingă ca pe un talisman, pentru că nu-i venea să creadă că mama lor a putut pleca şi că i-a părăsit pentru totdeauna.

Rachel stătea jos şi legăna cu piciorul un pătuţ de lemn, înainte şi înapoi. Ţineau copilul în bucătărie, lângă sobă, ca pe o pâine la crescut, dar aceasta era o pâine care nu va mai creşte niciodată.

Doamna May venea zilnic, deşi era în toiul iernii, însoţită de alte femei din sat, care îşi dădeau cu părerea despre ce se poate face în privinţa unui copil care avea atâtea probleme ca Samuel, care rămăsese la fel de mic ca păpuşa veche a Adei şi cam tot atât de plin de viaţă ca ea.

În serile reci ale singurei ierni din viaţa lui Samuel, toată lumea stătea în bucătărie, Rachel de o parte a pătuţului, iar copiii de cealaltă, înghesuiţi unul lângă celălalt pe o bancă mare de stejar, iar lampa arunca o pată de lumină gălbuie între cele două facţiuni care nu făcea decât să sporească întunericul din restul camerei. Frederick îşi petrecea majoritatea serilor pe afară, la cârciuma din sat. Uneori Ada o ţinea pe Nell în braţe ca pe un copil mic şi se uita drept în ochii mamei lor vitrege, aşezată în partea opusă a camerei, de parcă ar fi fost două regine rivale. În seara aceasta, după o adevărată încăierare, Ada fusese forţată să facă ceva util, deci cârpea ciorapi. Din când în când, ridica ochii şi o privea pe Rachel, dar se uita prin ea, de parcă nu ar fi existat.

— La ce te uiţi, a izbucnit Rachel la un moment dat, iar Ada i-a servit acel zâmbet fals şi i-a spus:

— La nimic.

Dar Rachel a insistat. Aşa că Ada a zis:

— La nimic, mă uit la un nimic, iar Rachel se obişnuise deja cu felul de a vorbi al copiilor, ca să-şi dea seama că Ada a vrut s-o jignească.

La anul, se gândea Rachel, am s-o trimit pe fată să se angajeze şi cu asta basta. Şi va fi ca un gest de reparare a destinului atunci când fata lui Alice Barker va ajunge să cureţe sobe şi să care lături. Lui Rachel începuse să nu-i mai placă locul acesta. Parcă era sufocată în acest loc plin de verdeaţă, fără să simtă briza sărată. Îi era dor de ţipătul pescăruşilor şi de mirosul puternic de peşte şi de

seu de balenă topit şi, dacă nu era vorba de Samuel, ar fi fost în stare să-şi facă bagajele şi să plece acasă. Nu-i era foarte clar pe cine urăşte mai tare – pe soţ sau pe copii.

— Trebuia să fiţi de mult în pat, a spus, fără să se uite la vreunul dintre ei.

— Nu putem să-l aşteptăm pe tata să vină de la Vulpea şi Strugurii? a întrebat Lawrence, aproape scâncind, ceea ce a enervat-o şi mai rău pe Rachel.

— Dacă eu spun că trebuie să mergeţi la culcare, atunci trebuie să mergeţi, a spus Rachel, accentuând fiecare cuvânt în parte, pe un ton greu, printre dinţi.

Un băiat mai inteligent ca Lawrence ar fi simţit că ea de abia aşteaptă să fie contrazisă.

— De ce nu putem să mai stăm?

Rachel a luat piciorul de pe leagăn şi s-a întins după Lawrence, pe care l-a apucat de păr şi l-a tras spre lumina lămpii, dar când l-a văzut mai bine, i-a dat drumul ca arsă şi a ţipat, cuprinsă de groază. Toată lumea s-a adunat în jurul lui Lawrence, plină de interes – avea faţa plină de nenumărate bubiţe roşii.

— E ciumă? a întrebat Tom, cu ochii spre Rachel, care clătina din cap, plină de silă.

— Nu, prostule, e vărsat de vânt.

Puseseră multe lemne pe focul din soba de la bucătărie, aşa că încă mai era jeratic, chiar şi la două dimineaţa. Ada ascultase toate bătăile la oră fixă şi la şi jumătate ale ceasului de pe poliţă care-i aparţinuse mamei ei, de dinainte de căsătoria cu Frederick. Mamei ei îi plăcuse foarte mult acel ceas. Ada s-a strecurat până la uşă şi a ridicat zăvorul, cu respiraţia oprită, ca nu cumva să facă zgomot, să scârţâie sau să zăngăne. A deschis uşa larg şi o pală de vânt rece,

de iarnă, a ridicat mileul croşetat de pe poliţă şi a zburat o bucată albastră de hârtie de pe masă. Afară însă, nu bătea vântul şi era un ger cumplit. Ada încă mai avea febră şi frigea de la vărsatul de vânt, aşa că aerul rece i se părea că o mângâie plăcut pe piele.

O lună imensă, rece, atârna deasupra câmpului, luminând albastru tot ce se afla sub ea. Bruma de pe copaci lucea ca glazura de zahăr de pe prăjituri. Ada şi-a pus o dorinţă privind la luna mare şi albă, singura dorinţă pe care o aveau toţi copiii, ca Rachel să moară, iar trupul ei plin de şunci să putrezească şi să intre în pământ. Era ca o fiară din sălbăticie, numai că Adei nu i se părea cinstită comparaţia, fiarele de pe câmp nu făceau niciun rău, şi erau şi ele creaturile lui Dumnezeu, pe când Rachel era cu siguranţă fiica diavolului.

Ada a scos medalionul micuţ de argint din buzunar şi l-a deschis la lumina lunii. Bucla de păr prinsă în medalion părea că nu are nicio culoare în acea lumină. A dispărut în noapte. I-a sărutat pe fiecare dintre ei la culcare, ca de obicei, iar de dimineaţă nu mai era, în locul ei nu rămăsese decât medalionul de argint pe care stafia mamei lor îl strecurase noaptea sub perna Adei. A doua zi de dimineaţă, Frederick i-a adunat pe toţi în jurul mesei din bucătărie şi le-a spus că mama lor murise, pe Ada a lăsat-o să le facă de mâncare, iar el a plecat în sat ca să încerce să găsească pe cineva care să o alăpteze pe micuţa Nellie, blestemând tot drumul cum că ar fi trebuit să-l ia naiba şi pe copil cu ea. Ada nu înţelegea cum putea mama lor să fie moartă fără ca ei să-i poată vedea trupul – dar, dacă nu murise, unde putea fi?

Ada a închis uşa la fel de silenţios pe cât o deschisese şi a mers în vârful degetelor până la pătuţ.

— Hei, Samuel, ţi-a plăcut, nu? Puţin aer rece, care să-ţi grăbească plecarea spre Făcătorul tău.

Apoi, încet şi fără şovăire, Ada a frecat coaja uneia din bubele de vărsat de vânt de pe faţă până aceasta s-a rupt, iar ea a trebuit să strângă din dinţi de durere. A tras bine aer în piept şi a frecat degetul prin puroiul care se scurgea din bubă, după care a băgat mâna în pătuţ şi a frecat puroiul pe faţa copilului, ca un preot care te miruie.

— Ce faci?

Rachel venea spre ea, îmbrăcată într-una din cămăşile ei de noapte imense, de parcă era un vas de război care se îndrepta nemilos spre o victimă lipsită de apărare.

Ada a tresărit şi şi-a ascuns mâna vinovată la spate cu un gest automat:

— Nimic, a spus ea, zâmbind larg.

— Mincinoasă mică! Nu face pe inocenta cu mine, pleacă de lângă pătuţ! Vocea lui Rachel continua să urce, semn clar că începuse să se enerveze. Dacă ai pus un deget pe copilul acela am să-ţi smulg mâinile, una câte una, ai înţeles?

Samuel a scos un scâncet slab din fundul pătuţului, iar Rachel a prins-o pe Ada de mână şi a tras-o departe de el, uitându-se cu forţa la mâna ei, ca să vadă ce ascunde la spate.

— Nu am nimic în mână! a strigat Ada. E doar mâna mea, nu-i făceam nimic copilului, mi s-a părut că-l aud plângând.

— De parcă ţi-ar păsa, a zis Rachel, întorcând-o cu faţa la ea şi căutând prin buzunare, dar Ada şi-a amintit brusc de medalion şi a început să se zbată ca nebuna, ca să se îndepărteze de Rachel care o percheziţiona.

— Şi asta ce mai e, do'nşoară? Rachel a ridicat medalionul în aer, triumfătoare. Ei, ştiu eu bine cine ţi l-a dat.

— Mama mi l-a dat, şi nu are nimic de-a face cu tine!

— Ba da, are, a zis Rachel râzând, în timp ce Ada se lupta ca să-şi recupereze medalionul.

Şi a împins-o pe Ada atât de tare că a ajuns în partea cealaltă a bucătăriei, lovindu-se de băncuţă. Rachel a început să pipăie ca să găsească mecanismul de deschidere al medalionului, iar acesta s-a deschis brusc, iar ea a scos la iveală şuviţa blondă de pâr care fusese aşezată cu grijă după gemuleţ şi pe care a aruncat-o în foc, unde a sfârâit scurt şi a dispărut în neant. Ada începuse să scuipe ca o mâţă gata s-o atace pe Rachel cu ghearele, dar, în acel moment, Frederick a trântit uşa de la bucătărie, cu obrajii roşii de băutură, iar Rachel s-a întors plina de ură spre el:

— Uită-te la tine. Eşti o ruşine, un nenorocit de beţiv bun de nimic. Acum înţeleg de ce te-a părăsit – dar restul propoziţiei a rămas în aer pentru că Frederick i-a tras un pumn imens şi roşu drept în gură.

Copilul nu murise de mai mult de o oră, dar deja părea că intrase la apă, se dezumflase, iar Rachel stătea cu el în braţe şi-şi legăna copilul mort de parcă ar mai fi fost încă în viaţă.

— Să mă duc după preot? s-a oferit Lawrence, după o lungă pauză în care au stat tăcuţi, simţindu-se vinovaţi şi neliniştiţi.

Nu mişcase niciunul, nici măcar ca să pună lemne pe foc.

— Mă duc eu, s-a oferit şi Ada, după care a ieşit în curte, unde aluneca şi se împiedica prin zăpadă, fiind încălţată în papuci de cauciuc, în drumul ei spre sat. S-a rugat fără încetare, tot drumul, s-o ierte Dumnezeu, deşi copilul făcuse o criză şi murise fără să aibă vreo bubă de vărsat pe el, dar Ada nu avea nicio îndoială că Samuel fusese omorât de faptul că ea îşi pusese acea dorinţă.

*

Difterie. A auzit acest cuvânt şoptit, de după uşă. Suna drăguţ, acest cuvânt, *difteria,* aducea a nume de fată. Rachel trimisese după

bătrânul doctor Simpson, care a zâmbit de după mustaţă la Ada, după care s-a uitat în gâtul ei şi a spus:

— Aha, înţeleg, aha, după care a observat ce urât îi miroase respiraţia şi a văzut, în gâtul ei, mucoasa care era inflamată. Te punem noi pe picioare, imediat, Ada, şi s-a gândit ce copilă frumoasă, exact ca mama ei.

După ce doctorul a ieşit din cameră, Ada a reuşit să audă frânturi din conversaţia pe care a avut-o cu Rachel. „Trebuie să-i separaţi pe ceilalţi copii de ea... o deteriorare rapidă... în cazuri asemănătoare... se va sfârşi." Rachel a zis ceva pe un ton strident, dar Ada nu a înţeles, după care s-au auzit nişte paşi pe scară şi liniştea nu a mai fost întreruptă decât de ticăitul ceasului de la mama ei, pe care-l ceruse la ea în cameră şi pe care Rachel, şocată şi pocăită în faţa morţii, nu i l-a refuzat. După un minut sau două, Ada a auzit copitele calului murg al doctorului Simpson pe dalele din curte. Cum mergea călare prin lumina slabă a soarelui de iarnă, doctorul se gândea la Alice Barker şi la buclele ei, un gând plăcut pe care l-a întreţinut până când murgul s-a speriat de un iepure în dreptul hambarului şi era să-l dărâme din şa. Ada asculta tropăitul din ce în ce mai slab al calului, după care a început să ningă.

Ada auzea cum îi hârâie plămânii, un hârâit al morţii, pentru că ştia că, odată ce auzeai acest sunet, nu te mai puteai întoarce pe calea cea bună, a însănătoşirii. Sora unei colege de la şcoală murise de difterie iarna trecută, aşa că ştia ce se întâmplă. Moartea nu părea o chestie aşa de groaznică, atunci când te apropiai de ea. Clopotele bisericii sunau înfundat, de parcă o aşteptau pe ea, deşi, de fapt, sunau pentru un boier de-al locului care murise cu câteva zile în urmă şi pe care-l îngropau azi. Crăciunul venise şi trecuse fără ca măcar să fie observat în camera bolnavei. Vremea rece care

ajutase la trecerea în nefiinţă a micuţului Samuel era din ce în ce mai rea, iar pământul era rece ca gheaţa, şi tare ca fierul. Reuşiseră să îi sape groapa băieţelului, dar pentru Ada o să fie nevoie de târnăcoape, ca să sape pământul.

Trecuse o furtună, „suntem înzăpeziţi”, îi spusese Rachel, încercând s-o facă se bea puţină zeamă de orz, dar o durea prea tare în gât ca să poată înghiţi. Lumina care intra pe fereastră era ameţitoare, era reflectată de zăpadă şi părea că se unduieşte şi sclipeşte ca apa. Albert, Lillian şi Nell se jucau afară în zăpadă, iar vocile lor pline de entuziasm spărgeau tăcerea pe care o aducea cu ea zăpada.

A început din nou să ningă, câţiva fulgi la început, după care fulgii au devenit din ce în ce mai mari, până au ajuns de mărimea penelor moi de pe pieptul păsărilor, sau ca aripile îngerilor. Ada stătea în picioare afară, desculţă în zăpada scârţâitoare şi rece, doar cu o cămaşă albă pe ea, dar nu simţea frigul. Se uita în jur, ca să-i zărească pe fraţii ei mai mici, dar nu-i vedea. Când a privit la copaci, a văzut ramurile pline de zăpadă, de parcă stoluri de păsări albe poposiseră pe ele şi, de cum le-a văzut ea, s-au ridicat stoluri-stoluri în aer, cu fâsâit de aripi, iar câteva pene le-au căzut, transformându-se în fulgi de nea mari şi leneşi. Ada le privea, iar fulgii de zăpadă se topeau pe faţa ei ridicată spre cer. Stolul de zăpadă se rotea deasupra ei, întorcându-se, iar Ada le putea auzi aripile, cum bat aerul şi de undeva, de departe, se auzeau înfundat şi clopotele bisericii, iar, mai aproape, bătea şi ceasul mamei ei, însoţit de tropotul calului doctorului Simpson, pe dalele din curte.

Apoi, păsările au strâns cercul, coborând exact deasupra ei, după care, imediat, şi ea şi-a luat zborul împreună cu ele, fără să-şi dea seama cum s-a întâmplat, se îndrepta spre un soare strălucitor

arctic, iar în inima lui era mama sa, cu braţele întinse ca s-o primească.

*

Doi ani mai târziu, Lawrence a dispărut, strecurându-se afară din casă într-o dimineaţă de vară, ca să fugă pe mare. Tom a făcut o criză de isterie, convins fiind că fratele lui fusese făcut să dispară de vreo forţă supranaturală.

— Eşti nebun de legat, a spus Frederick, dându-i una peste urechi.

Şi totuşi, Tom a continuat să creadă că fratele lui fusese făcut să dispară de vreun spirit rău, transmiţându-le şi celorlalţi copii aceeaşi idee, astfel încât, oricând şi-l aminteau pe Lawrence, îl vedeau ca pe un mister nerezolvat, mai ales că nu au mai avut nicio veste de la el, deşi el a încercat să le scrie, dar toată familia se mutase deja. A ajuns la Huli, cu pantofii găuriţi şi stomacul distrus, stând în mijlocul Tărâmului Făgăduinţei şi mirându-se de ce loc e acela, cu aşa nume ciudate de străzi, până când i s-a făcut milă unui marinar mai bătrân de el şi l-a luat pe cargobotul său. Timp de doi ani, Tom a lucrat de-a lungul coastei de est şi prin Marea Nordului, ajungând în Olanda şi Germania, după care s-a angajat ca fochist pe o navă care pleca spre America de Sud. A rămas pe acel continent îndepărtat timp de cincisprezece ani, până l-a mânat dorul de casă înapoi, în Anglia. Până a ajuns el în apele teritoriale ale Angliei, războiul mondial începuse. Chiar acasă la el nu a mai ajuns însă, pentru că vaporul lui a fost scufundat de o mină germană în Marea Nordului, chiar când se zărea coasta Angliei."

Un an mai târziu, într-o noapte rece de februarie, Frederick a făcut hipotermie şi a murit chiar în faţa casei, la uşă – prea beat ca să ajungă la zăvor ca să-l deschidă şi să intre în casă. Rachel s-a hotărât că i-a ajuns viaţa la ţară şi că vrea să revină în sânul

civilizaţiei urbane. Dacă era după ea, s-ar fi întors la mare, dar sora vicarului i-a oferit o slujbă de bucătăreasă în York şi s-a gândit că ar fi o proastă să nu accepte. Pentru început, au închiriat o cameră în mahalaua Walmgate, dar imediat ce a reuşit să se pună pe picioare, au închiriat o casă decentă în cartierul Groves. Copiii mergeau la biserică, aveau batiste curate şi-şi pierduseră accentul de la ţară, aproape că uitaseră cum era la ţară.

Când Nell s-a întors din luna de miere din Districtul Lacurilor şi a descoperit că Rachel murise şi fusese deja îngropată („Nu am văzut de ce să-ţi stric luna de miere dându-ţi aşa o veste”, a spus Lillian rezonabilă), Lillian aruncase deja majoritatea lucrurilor care aparţinuseră lui Rachel, dar nu şi medalionul de argint, despre care ştia că fusese al mamei lor, pentru că apărea clar în singura poză pe care o mai aveau cu ea, cea pe care o avusese fratele lor, Tom. Lillian i-a dat medalionul lui Nell pentru că „Tu erai doar un copilaş, nici măcar nu a apucat să te ţină în braţe” şi amândouă au plâns la vederea medalionului gol şi a celorlalte lucruri. Bineînţeles că nu ştiau că, chiar în momentul în care ele plângeau din cauza medalionului în casa de pe strada Lowther, mama lor urla şi arunca o vază prin dormitor în Whitby, o vază care din nefericire l-a lovit pe domnul Jean-Paul Armand drept în tâmplă, astfel că a trebuit să trimită după o cameristă care să aducă apă caldă şi comprese reci pentru vânătaia imensă de la cap, care începuse să se umfle ca aluatul la dospit.

CAPITOLUL V

1958

Interludiu

Bunty şi papagalul au dispărut în aceeaşi zi şi noi nu ne-am dat seama de această coincidenţă decât mai târziu, când amândoi se întorseseră acasă, bine sănătoşi, şi am realizat că Bunty nu luase papagalul cu ea. Sau, pe de altă parte, nici papagalul nu fugise de acasă, luând-o pe mama, o idee care se născuse în capul meu din cauza Patriciei, care tocmai îmi citea *O mie şi una de nopţi,* iar eu mi-l şi închipuiam pe papagal zburând fioros cu Bunty prin cer, ca şi Sindbad, agăţată de unul din picioarele lui solzoase, reptiliene. Cât de improbabil era ca papagalul să fie singurul lucru pe care Bunty să-l ia cu ea când a fugit de acasă, asta nu ne-a trecut prin capetele noastre de copii.

Oricum, ne-a luat ceva timp ca să ne dăm seama că Bunty lipseşte din casă. Ea este ceasul nostru deşteptător, aşa că, dacă nu se declanşează soneria, noi doar continuăm să dormim. De fapt, nu ne-am trezit decât pe la nouă şi un sfert, când un client, nerăbdător să cumpere balsamul Sherley pentru câini, bate de zor la uşa Magazinului de jos, trezind toate animalele, care au dormit şi ele mai mult, şi pe Patricia cea furioasă căreia nu-i place să întârzie pentru nimic în lume (Patricia este genul de fată care ajunge la şcoală înaintea îngrijitorului). Informaţia se scurge prin casă – Patricia o trezeşte pe Gillian, Gillian mă trezeşte pe mine – ţopăind peste mine care dormeam şi ţipând că i-am furat păpuşa Rosebud, pe care o cheamă Denise (Denise le-a luat locul în inima lui Gillian lui Sooty şi Sweep, care au fost uitaţi pe undeva), iar eu îl trezesc pe George, dând buzna în dormitorul părinţilor, plângând isteric, arătând vânătaia care se umfla rapid pe obrazul meu, acolo unde Gillian m-a lovit cu piciorul. Toate acestea sunt prea mult pentru George, care se dă jos ameţit din pat, pune mâna pe ceasul

deşteptător, se uită la el fără să înţeleagă, se uită şi la locul gol de lângă el, din patul dublu, unde ar trebui să fie Bunty, după care se bagă la loc în pat şi mormăie:

— Du-te şi caut-o pe maică-ta.

După câte se pare, nu e un lucru chiar uşor. Toate trei începem să jucăm „Ascunselea cu mama” pentru cel puţin o jumătate de oră înainte de a ne întoarce la George ca să ne recunoaştem lipsa de experienţă şi neîndemânarea la acest joc nou.

— Cum adică, n-o găsiţi pe mama?

Deja s-a trezit şi se bărbiereşte cu aparatul în timp ce păzeşte prăjitorul de pâine. Din când în când, clopoţelul de la uşa Magazinului sună, iar el trebuie să meargă să-i servească pe clienţi. Deşi are pantalonii pe el, încă mai poartă bluza de la pijama şi maioul, aşa că putem auzi genul de glume sofisticate care se fac prin magazin de obicei. „Aţi dormit mai mult, domnu’ Lennox? Ha, ha, ha.” „Păi, George – acum ai găsit şi tu ceva care să te reţină în pat? Ha, ha, ha.” Ultima replică sigur este a lui Walter, cu accentul lui de neconfundat din East London, neruşinat, care a venit să cumpere o sepie pentru peruşul mamei sale. Până şi această ocazie este transformată în motiv pentru a face o glumă obscenă, dar se pare că lui George nu-i prea arde de glume.

— Doreen ce mai face? întreabă Walter, făcând un gest aparte, de parcă ar fi pipăit nişte sâni mari, invizibili.

George murmură ceva printre dinţi despre Bunty. „Te-a lăsat nevasta?” a repetat Walter nevenindu-i să creadă, „Norocosule!” Expresia de pe chipul lui George nu arată deloc că se consideră norocos, cum se uita aşa, prin Magazin – descoperind două lucruri simultan – absenţa papagalului şi prezenţa lui Ruby.

— Pune ceva pe tine! a spus George imediat, de parcă eu făceam striptease, eu eram în cămăşuţa de noapte şi papuci, ţinând în mână, oropsită, o felie de pâine arsă.

— Aoleu, răspândacii, a spus Walter, ducând o mână la ureche, semnificativ.

— Ce e acela un răspândac? o întreb eu pe Patricia, care arde felie după felie de pâine, în bucătărie.

— De unde dracu' să ştiu eu, spune ea cu răutate, după care îşi dă părul de pe frunte pe spate şi începe să urle la prăjitorul de pâine.

Gillian ia o cutie de fulgi de porumb din dulap şi îşi pune câţiva într-un castron.

— *Bambi,* a zis ea, turnând două linguriţe de zahăr peste fulgi, *Albă-ca-Zăpada, Cenuşăreasa* – toate sunt filme.

Clopoţelul de la uşa Magazinului se aude, iar asta înseamnă că Walter a plecat, iar George dă buzna în bucătărie:

— Unde naiba e? întrebă el, uitându-se pe rând la fiecare, cu o privire de om nebun.

— Poate că a lăsat un bilet, a spus Patricia ţintind atent coşul de gunoi cu una din feliile mai arse de pâine.

— Un bilet? a repetat George.

Pare năucit. Ideea că Bunty ne-ar fi părăsit, faţă de ideea că s-ar fi rătăcit pe undeva, din greşeală, prin casă, nu-i trecuse deloc prin cap.

— Da, un bilet, a continuat Patricia, în timp ce trimitea la fix felia de pâine drept în coş (este un atacant neobosit în echipa de juniori de volei a şcolii Queen Anne). Înţelegi tu, un bilet.

— Ştiu ce naiba e ăla un bilet, a spus George înfuriat, după care s-a repezit iar afară din bucătărie.

Eu oftez şi mă întind după cutia cu cereale. Le vărs peste tot, dar măcar câteva au ajuns în castron. Patricia unge cu unt o felie de pâine arsă scrum şi muşcă din ea cu o satisfacţie evidentă. Mâncăm în picioare, sprijinite de orice piesă de mobilier din bucătărie care este disponibilă. Faptul că nu trebuie să mâncăm pe masa din sufragerie pare o plăcere furată, aşa că, în cele din urmă, micul dejun s-a dovedit a fi unul bun, bucurându-ne nu numai de pâinea arsă şi de fulgii de porumb cu prea mult zahăr, ci şi de nişte pâine cu ou pe care o prăjim toate în jurul tigăii. Acest spirit de cooperare nu se extinde şi asupra drumului spre şcoală. Imediat ce a terminat de mâncat în tihnă, Patricia îşi ia ghiozdanul şi spune:

— Gata, eu am plecat.

— Şi eu ce fac? se tânguie Gillian, băgând repede în gură ultima bucăţică de pâine (pe noi ne duce Bunty de obicei la şcoala primară).

— Cum adică, ce faci? o întreabă Patricia pe exact tonul superior care are efectul scontat de a o înnebuni pe Gillian.

— Cum ajung *eu* la şcoală? urlă Gillian, sărind în sus (se pare că pentru ea nu există „noi").

Patricia dă din umeri.

— Nu ştiu, spune ea usturător. Nu are nicio legătură cu mine – oricum, ai aproape zece ani, nu-i aşa că poţi să te duci singură la şcoală?

Şi cu această remarcă la adresa maturităţii lui Gillian, îşi pune ghiozdanul în spate şi dispare. Gillian dă pe dinafară de indignare, dar îi pune capac imediat ce Patricia intră pe uşă din nou.

— Mă duc să-mi iau ghiozdanul, spune Gillian repede.

— Nu te deranja, nu m-am întors pentru *tine,* adaugă Patricia pe un ton de respingere. Am uitat să scriu un bilet, de asta m-am întors.

Şi Patricia a început să scrie bilete?

— Ai de gând să fugi şi tu de acasă, întreb eu, îngrozită.

— Nu, fraiero, se răsteşte ea la mine, scriu un bilet pentru că am întârziat. Aşa că rupe o pagină din caietul ei de franceză şi scrie, imitând la perfecţie scrisul lui Bunty: *Dragă doamnă Everard, îmi cer scuze pentru faptul că Patricia va întârzia astăzi la şcoală*, *dar căţelul nostru a suferit un accident. Cu respect, doamna G. Lermox.*

— Care câine? întreabă Gillian – eu şi ea stăm aplecate peste umărul Patriciei, cât aceasta scrie biletul. Nu avem niciun câine.

— Ba da, avem o grămadă de câini, spune Patricia, împăturind biletul cu grijă.

— Păi avem, dar sunt de vânzare, spune Gillian, încurcată. Şi nu a fost niciunul călcat de maşină, nu?

— *Gillian,* spune Patricia, uitându-se la ea de parcă nu-i venea să creadă. Tu minţi *tot timpul,* aşa că nu înţeleg de ce te agiţi atât dacă mint *eu.*

Gillian chiar a început să se agite, pe obrăjorii ei au apărut pete roşii – picăţele ciudate, ca petele de pe un păstrăv – aşa se întâmplă de fiecare dată când face o criză.

— Acum chiar că plec, a zis Patricia, ignorând-o, după care s-a întors spre mine şi mi-a spus pe un ton binevoitor: Ne vedem diseară, Ruby.

Aşa că eu îi răsplătesc acest favor însoţind-o până la poarta de la curtea din spate, ca să-i fac cu mâna, ceea ce Bunty nu face niciodată. În spatele meu se aude un plâns prelung, de parcă ar fi pornit sirena de alarmă pentru raidurile aeriene: „Vreau la mama!”

Ei bine, „vreau nu înseamnă că şi primesc”, după cum ne spune „mama” întruna. Nu mai ajungem la şcoala în acea zi, dar ne ţinem departe de George, mai ales în dormitorul lui Gillian, pentru că îşi asumă ea rolul de a face o şcoală alternativă – toţi elevii ei stau pe covor, iar ea stă în pat. Eu trebuie să mă înghesui într-o băncuţă cu Denise. Datoria supremă a lui Gillian este de a ne pedepsi, iar, când risc să-i spun că atunci când mă jucam de-a şcoala cu Patricia chiar făceam *lecţii,* sunt pusă la colţ pentru mai mult de o oră, cu libertatea de a pleca numai pentru a căuta ceva de mâncare. Chiar şi după aceea nu devin favorita profesoarei, pentru că tot ce găsesc sunt nişte biscuiţi cu cremă şi o jumătate de franzelă cu orz. Din când în când, George strigă la noi de jos, de pe scări, dacă suntem bine, iar noi strigăm că da, cât ne ţine gura, pentru că nu ştiu ce ar face dacă i-am spune nu.

— Aţi stat acasă toată ziua? ne întreabă Patricia cu uimire, când a ajuns acasă.

— Şi nu aţi aflat nimic de la mama?

(Substantivul „mama” este pe cale de dispariţie din vocabularul Patriciei – dar este scos la lumină în caz de criză.)

— Nu.

A dispărut complet, nu a lăsat în urmă nici măcar un fir de păr sau vreo scamă. Poate că a murit. Poate că s-a alăturat stafiilor din casă, iar acum poate să treacă prin pereţi şi să alunece pe scări. Dacă ar fi fost aici domnul Wedgewood sau Myra, de la biserica mă tuşii Babs, poate că ar fi putut să le roage pe stafii să o caute, să o găsească. Sigur le-ar fi dat ceva de furcă celor din Legiunea a IX-a.

George iese pe la ora ceaiului şi se întoarce cu peşte şi cartofi prăjiţi. Pare foarte îngrijorat.

— Până şi nenorocitul de papagal a dezertat, aţi văzut? întrebă el, dând din cap, semn că nu mai înţelege nimic. Credeţi că ar trebui să sun la poliţie? continuă el, dar noi trei ne uitam la el lipsite de expresie, pentru că niciodată nu ne-a mai cerut părerea până acum.

— N-ar fi totuşi bine să cauţi dacă a lăsat vreun bilet? spune Patricia prevăzătoare.

— Am avut eu timp să caut un bilet? ne răspunde el, foarte afectat, aşa că ne punem iar pe căutat.

Gillian îi spune Patriciei să scrie chiar ea un bilet.

— La ce bun? se încruntă Patricia.

— L-ar face fericit, se roagă Gillian de ea, iar Patricia îşi îngustează ochii meditativ.

— Ca să nu o ia razna şi să se supere pe noi, asta vrei să spui?

Eu sunt perfect de acord cu acest plan, deşi mi se face un pic ruşine când mă gândesc că ne pasă mai mult de soarta noastră decât de ce s-ar fi putut întâmpla cu mama. Dar planul cade din start, pentru că niciuna dintre noi nu e în stare să spună ce ar putea scrie Bunty, ca să-l facă fericit pe George.

Căutam în sertarul noptierei lui Bunty, care este foarte curat şi ordonat, dar care nu conţine niciun fel de mesaj pentru George. Totuşi, conţine un medalion micuţ de argint.

— Ce mai e şi ăsta? o întreb eu pe Patricia, dar ea dă din umeri. Ia uite, sunt chiar eu! spun eu încântata, pentru că am deschis medalionul şi am găsit în el două poze micuţe cu mine, câte una de fiecare parte, care par că au fost tăiate din fotografiile pe care Bunty le ţinea agăţate pe peretele sufrageriei. Gillian stă pe pat şi se uită la poze peste umărul meu. Mami are o poză cu mine lângă patul meu, îi spun eu în mod accentuat lui Gillian, care nu are nicio poză.

— A, da, spune ea sarcastic. Ţine poza aia acolo pentru că e a lui P – dar Patricia o înghionteşte puternic în coaste aşa că începe să urle.

Atenţia noastră e atrasă de faptul că Patricia descoperă ceea ce presupunem noi că este un bilet original de la Bunty, aflat în sertarul noptierei lui George, lângă o folie roşie ca macul de stimulente, ceva mărunţiş şi un pachet de Durex, roz cu mov. Meditām asupra conţinutului sertarului lui George, comoara lui, încercând în acelaşi timp să ne adunăm curajul de a deschide plicul care are numele „George” scrijelit cu asprime pe el.

Gillian sugerează să deschidem plicul la abur, dar e un pic riscant să coborâm până în bucătărie, până când Patricia propune să folosim fierbătorul de ceai pe care Bunty îl ţine lângă pat şi să umplem un ibric în baie. Ceaiul nu era făcut – nu era apă în ibric şi nici vreun pliculeţ de ceai, dovezi concludente, după mintea Patriciei, că Bunty intenţionase să plece şi nu dispăruse în neant, furată de vreun spirit rău, în toiul nopţii. Toate acestea puteau fi adevărate, de când avea fierbătorul de ceai, Bunty devenise foarte devotată ceremoniei de ceai de dimineaţă, ca orice gheişă, dar eu totuşi nu pot să cred că şi-ar abandona copiii cu bună ştiinţă.

Dar nu am dreptate, se pare. Reuşim să deschidem plicul, dar nu înainte ca Patricia să se opărească şi ca plicul să se încreţească de la umezeală – aşa că nu mai rămâne decât să-l rupem.

— Citeşte cu voce *tare,* Patricia! o roagă Gillian cu disperare pentru că Patricia a început să citească în gând, fără nicio expresie pe chip. Ce *spune*?

Patricia începe să citească cu voce tare, imitându-i expresia lui Bunty într-un mod straniu, pe măsură ce spunea fiecare cuvânt, deşi cuvintele în sine sunt exagerate ciudat, de parcă Bunty le-ar fi copiat dintr-o carte sau, mai degrabă, dintr-un film: *Dragă George,*

am ajuns la capătul răbdării şi simt că nu mai pot continua astfel multă vreme şi cred că e mai bine pentru noi dacă am să petrec un timp departe de voi toţi. Deşi ştii cât de multţii iubesc pe copii. Tu spui că nu umbli cu altcineva şi eu trebuie să te cred pe cuvânt pentru că eşti soţul meu, dar, după cum ştii, viaţa mea nu a mai fost la fel de când P – Patricia s-a înecat la acest cuvânt şi s-a uitat la Gillian ciudat, după care a urmat o pauză scurtă dar apăsătoare până ce Patricia a reluat lectura mesajului – *În consecinţă, am să plec o vreme pentru că m-am săturat* (Aici sună mai mult a Bunty). *Nu-ţi face griji pentru mine. De parcă ţi-ai face, Bunty.*

Pentru o vreme, nu facem decât să stăm să digerăm mesajul – mai ales partea scurtă în care spune cât de mult îşi iubeşte copiii – până când Patricia răsuflă cu zgomot şi spune:

— Ce grămadă de prostii, ceea ce mă ia pe mine prin surprindere, pentru că eu am crezut că mesajul e mai degrabă înduioşător.

— Nu e mai bine să nu-i arătăm biletul? întreabă Gillian plină de speranţă, dar Patricia, care e corectă până în măduva oaselor, decide să i-l dăm, aşa că ia un alt plic, pe care contraface scrisul lui Bunty.

— Nu l-aţi deschis cumva? întreabă George, ridicând privirea de la bilet plin de suspiciune.

— Bineînţeles că nu, răspunde Patricia, părând chiar jignită. Doar plicul e sigilat, nu?

— Mda, spune George, trăgând de timp, continuând să se uite plin de interes la bilet, chiar şi după ce a devenit clar că a terminat de citit. Păi, spuse el, atunci... mama a trebuit să plece aşa brusc la mătuşa Babs ca să aibă grija de ea, pentru că nu se simţea foarte bine. Mătuşa Babs, adică. Mătuşa Babs nu se simte bine, nu mama.

Ne exprimăm cu toatele părerea de rău pentru starea sănătăţii mătuşii Babs, în timp ce ne uităm una la alta cu ochii bulbucaţi, reuşind cu greu să ne abţinem să nu spunem că ştim adevărul. Ceva mai târziu, după ce a mai trecut valul de isterie care ne luase, Patricia îi aminteşte lui George de vacanţa în care urma să plecăm în curând – uitaserăm mai toate că trebuia să plecăm la Whitby pentru vacanţa de Rusalii. George începe să se dea cu capul de uşă.

— Nu, zise el, nu, nu pot să cred. Cum am putut să uit? se miră el, întorcându-se spre noi cu gesturi largi de pantomima, care exprimau uluirea.

Toate trei răspundem prin a ridica exagerat din umeri, uimite la rândul nostru – cu ochii larg deschişi şi palmele întoarse spre cer. Cum se întâmpla astfel de lucruri? Cum se poate că, în lipsa lui Bunty care să ne spună ce avem de făcut, nu suntem în stare să ne ocupăm de cele mai simple lucruri, cum ar fi să ne trezim la timp, să mâncăm, să ne dăm seama că suntem în vacanţă?

— Am să închid Magazinul, spune el într-un final, după ce a sunat pe toată lumea la care se putea gândi că ar fi în stare să-i preia îndatoririle pentru o săptămână şi a văzut că nu pot sau nu vor.

În alte ocazii, şi numai în caz de necesitate stringentă, bunica Nell venea să aibă grija de Magazin, dar unchiul Ted a luat-o în vacanţă la Lacuri (a se vedea *Nota de subsol (v))* pentru o săptămână. Bineînţeles că George trebuia să se fi ocupat de asta cu săptămâni înainte – Bunty ne-a spus de mai multe ori că George „va aduce pe cineva” ca să putem şi noi să plecăm în vacanţă „ca lumea”, ca orice familie. Încă mai avem amintiri imprimate în memorie din timpul ultimei vacanţe, când George a reuşit să se sustragă de la a petrece o săptămână întreagă cu noi pe ploi torenţiale la Bridlington (dar, în mod curios, nu putea fi găsit

niciodată pe telefonul de acasă când suna Bunty – aşa că ea şi-a petrecut majoritatea timpului în cabina telefonică. Iar el a plătit cu vârf şi îndesat pentru acele telefoane când ne-am întors acasă).

— Ce se va întâmpla cu animalele, dacă închizi Magazinul pentru o săptămână, a întrebat Patricia, cea raţională.

A mai urmat o pauză de dat cu capul în uşă. Gillian a început să se smiorcăie într-un mod de-a dreptul respingător.

— Nu se poate să nu mergem în vacanţă!

— Nu ştiu ce să facem, a zis George, pârând din ce în ce mai încolţit. Dă din mâini a neputinţă prin aer. Poate mergem cu toţii la Babs, sau ceva asemănător.

— Nu, îi reaminteşte Patricia cu blândeţe – mătuşa Babs e bolnavă, îţi aminteşti?

Iar el îi aruncă o privire de om nebun.

— Dar Lucy-Vida? întreabă Gillian, suspinele ei crescând în intensitate.

— Lucy-Vida? Lucy-Vida? Ce vrei să spui cu Lucy-Vida? se răsteşte George la ea.

— Trebuia să vină şi ea cu noi, spune Patricia. (Mătuşa Eliza se internează în spital pentru o operaţie, ca să scape de venele care i se văd prin piele ca o reţea de mucegai.) Lucy-Vida ajunge aici mâine dimineaţă.

George cade în genunchi pe podea şi începe să se dea cu capul de covor. Toate astea sunt prea mult pentru el, „s-a cam săturat” şi el – soţia şi papagalul au dispărut, patru fetiţe de care trebuie să aibă grijă, un Magazin de care să se ocupe, o vacanţă în care trebuie să se distreze – deodată ridică privirea. Ochii îi sunt luminaţi brusc de un zâmbet.

— Ha! spune el, dar nu dezvoltă ideea.

Patricia stă în faţă, iar Lucy-Vida, Gillian şi eu stăm în spate, în vechiul nostru automobil Ford Anglia, din ’48. Mergem la Whitby, nu ne-am schimbat planurile, ca să petrecem vacanţa de mijloc de trimestru într-un apartament, unde va trebui să ne asigurăm mâncarea, aşa cum fusese aranjat de mai înainte, dar, în loc să ne continuăm drumul spre Pickering, facem un ocol ciudat. Trecem de un semn rutier pe care scrie „Leeds, Mirfield, Dewsbury”, iar eu mă fac mică de teamă. Patricia îi aruncă o privire aprigă, cu coada ochiului:

— Am crezut că nu mergem la mătuşa Babs.

— Nu mergem, spune George plin de el.

— Facem Rusaliile[31] la Whitby, Rusaliile la Whitby – ce ciudat, nu? spun eu, mai mult ca să fac conversaţie. Ce putem să facem la Filey? Să filam?

— Mă întreb dacă Daisy şi Rose merg la biserică, de Rusalii, anul acesta, spuse Lucy-Vida, fără să se adreseze cuiva anume.

— Mă îndoiesc, spuse Patricia pe un ton sumbru. Mătuşa Babs nu se simte bine, îţi aminteşti?

Acest ultim lucru a fost repetat atât de des în ultima vreme că am început să credem că e adevărat. Lucy-Vida, căreia i-am spus tot adevărul, inclusiv ce culoare avea pachetul de Durex (deşi nimeni nu mi-a spus la ce foloseşte un Durex), tot uită unde se presupune că ar fi Bunty şi trebuie să-i reamintim.

— A, da, *bineînţeles,* spune ea pe un ton teatral, de-l face pe George să se uite stânjenit la ea, în oglinda retrovizoare.

La un moment dat, după un drum care nu se mai sfârşea, tragem maşina în faţa unei căsuţe cu terasă, care nu are nimic special, din Chapeltown.

---

[31] Whitsunday (l. engl.), Rusalii.

— Nu durează mult, spune George, ieşind repede din maşină şi sprijinindu-se cu totul în butonul soneriei electrice de la casă.

Uşa e deschisă de cineva pe care nu apucăm să-l vedem, iar George dispare înăuntru. George ne-a adus la cunoştinţă că „a găsit pe cineva care să aibă grijă de noi" şi noi speculăm din plin pe subiectul oare cine este acel „cineva". Fiecare are preferata ei – Lucy-Vida ar vrea să fie Margot Fonteyn[32], eu o vreau pe Nana, căţeluşa din *Peter Pan,* iar Patricia o vrea pe Mary Poppins (pe care o vrem cu toatele – ca să se ocupe de educaţia noastră neglijată). Gillian, în mod caracteristic, vrea o zână care să vină să aibă grijă de ea şi care să ne arunce pe celelalte într-un orfelinat. Nu primim niciuna ce ne dorim. O primim în schimb pe mătuşa Doreen.

— Mută-te pe scaunul din spate, Patricia, îi ordonă George, de parcă ar vorbi cu un câine.

Patricia se strecoară împotriva voinţei ei pe bancheta din spate, deja foarte plină, şi începem cu toatele să ne chiorâm la pasagerul clandestin de pe scaunul din faţă.

— Fetelor, spune George, aceasta este doamna Collier, îi puteţi spune mătuşa Doreen.

„Mătuşa Doreen" se întoarce spre noi şi ne zâmbeşte. E o femeie moale, rotunjoară, castanie, mai în vârstă ca mama, dar poartă mai puţin machiaj sau vopsea de păr. Întinde o mână mică, plinuţă spre Patricia, care e uluită.

— Sunt sigură că *tu* trebuie să fii Patricia, spune ea, cu cel mai extraordinar accent pe care l-am auzit eu vreodată, pentru că tu eşti cea mai înaltă.

---

[32] Margot Fonteyn (1919-1991), faimoasă balerină şi coregrafă britanică; ca adolescentă, deja dansa pentru Royal Ballet, cea mai prestigioasă companie de balet a Marii Britanii.

Ezitând, Patricia strânge mâna care i-a fost oferită.

— Aşa că vrei să fii drăguţă şi să mi le prezinţi pe celelalte fetiţe?

Mătuşa Doreen ne strânge mâinile fiecăreia, pe rând, la modul formal, spunând „Mă bucur să te cunosc” de fiecare dată. George stă cu ochii pe noi ca un uliu, prin oglinda retrovizoare, ca să vadă dacă ne purtăm cumva nepoliticos. Când prezentările s-au terminat, George continuă:

— Mătuşa Doreen a fost foarte înţelegătoare şi a căzut de acord să aibă grijă de voi săptămâna asta, ca să puteţi avea şi voi vacanţă. Ce-i răspundeţi?

— Mulţumim, mătuşă Doreen, spunem noi în cor, pline de respect.

Toate, în afară de Patricia, care ridică o sprânceana şi se uită la mine, după care murmura: „Ce e asta? Un capitol din *Căsuţa din prerie?”,* aceasta fiind o carte pe care o detestă în mod special. Revolta Patriciei trece neobservată de către George, care deja s-a apucat să chinuie cutia de viteze, încercând să găsească marşarierul ascuns al Fordului. Blasfemia pe care i-o adresează marşarierului de obicei este trecuta sub tăcere, în mod evident, din cauza prezenţei mătuşii Doreen.

— Ce bine, spune ea, după ce George reuşeşte să întoarcă maşina şi bagă în viteza întâi cu hârjâituri.

Îşi pune mâinile în poală, cu intenţia să se relaxeze. (Ce extraordinar.)

Cum ieşim la drum liber, mătuşa Doreen scoate un pachet de ţigări şi-l întreabă pe George dacă nu vrea şi el una. El îi răspunde că i-ar plăcea o ţigară pe un ton exagerat, de parcă i-ar fi oferit unul din cele mai bune trabucuri din lume, aşa că ea aprinde două şi-i oferă una lui George. Intimitatea covârşitoare a acestui gest nu trece neobservata pe bancheta din spate, iar noi începem să-i

privim cu alţi ochi, mai interesate de spectacol. E cumva mătuşă Doreen vreo rudă de-a lui George?

Călătoria până la Whitby este una lipsita de peripeţii – ceea ce reprezintă o raritate, dacă mergi cu Fordul nostru, pentru că întotdeauna dăm peste ceva, chiar dacă acel ceva este fie şi numai iarba de pe marginea drumului. Mătuşa Doreen şi George par să ştie oraşul Whitby destul de bine, aşa că, în timp ce coborâm panta care duce spre oraş, îşi arata unul altuia diferite puncte de interes turistic, iar mătuşa Doreen, cu un chicotit, spune:

— Îţi aminteşti scrumbiile afumate?

Iar George pufneşte în râs, lăsând capul pe spate, ceea ce-l face să pară mai tânăr cu cel puţin douăzeci de ani.

Whitby pare un loc magic – de la ruinele părăsite, misterioase de pe deal, la casele pestriţe ale pescarilor – Patricia este cea mai entuziasmată pentru că, după spusele ei, aici şi-a încheiat călătoria vasul *Demeter,* care plecase de la Varna.

— *Demeter*? a întrebat mătuşa Doreen.

— Da, a răspuns Patricia, vasul lui Dracula, care a intrat aici în port, pe o furtună dezlănţuită, iscată din senin, tot echipajul era mort – iar pe acele dealuri, ne arată ea, ca un ghid bine informat, pe acolo se pare că a fugit el, deghizat în lup negru. Un câine din iad, adaugă ea plină de încântare, iar eu mă înfior, cu gândul la scările din casa mătuşii Babs. Poate că, zise ea, fixând-o pe Lucy-Vida, care e înghesuită între ea şi Gillian (eu sunt la margine, strivita de uşa nesigură a maşinii, şi probabil că o să cad dacă intrăm într-o curbă mai strânsă), poate că mătuşa Eliza ţi-a pus numele după Lucy Harker? Ştii că şi ea a devenit vampir, nu? mai spuse ea, vădit satisfăcută.

— Sigur că aşa s-a întâmplat, a zis Lucy-Vida cu sânge rece.

O cunoaşte pe Patricia de prea multă vreme, ca să-i mai fie frică de ea.

— Măi să fie, a spus mătuşa Doreen, fără urmă de sarcasm. Se întoarse mai bine ca s-o vadă pe Patricia. Ce imaginaţie bogată ai, Patricia, iar aceasta din urmă încearcă din greu să nu pară mulţumită de remarcă, dar eu ştiu sigur că aşa e, pentru că, din cauză că sunt chiar lângă ea, o simt cum străluceşte de plăcere, iar obrajii îi sunt roşii.

Fără şovăială, mergem direct spre hotelul Royal Crescent, iar George, odată ce a urcat bagajele pe cele trei rânduri de scări până la apartamentul închiriat de noi, nu mai stă decât să bea un ceai (pentru care ne-am pregătit de acasă, aşezând toate cele necesare într-o cutie de carton), după care a spus:

— Ei bine, e timpul ca eu să mă întorc la Magazin.

Şi a plecat, lăsându-ne cu o persoană total necunoscută.

— Bineee, a spus mătuşa Doreen, cuvântul pronunţat conţinând mai mult vocale decât am crezut noi că se poate. Hai să despachetăm, fetelor, nu?

Curiozitatea Patriciei e mai puternică decât reticenţa ei naturală:

— Tu de unde eşti, mătuşă Doreen?

Iar aceasta ne învăluie în râsul ei clocotitor şi ne spune:

— Păi sunt din Belfast, Patricia, din Belfast.

Patricia se face nevăzută cu cele trebuincioase pentru ceai, aşa că eu şi Lucy-Vida trebuie să se întoarcem spre Gillian pentru lămuriri suplimentare într-ale geografiei.

— E capitala Ţării Galilor, spune ea, foarte sigură.

Ne place foarte mult apartamentul închiriat; nu e deloc încărcat de obişnuita aglomeraţie domestică, dar are tot ce îi trebuie – cearşafuri, pături, oale, tacâmuri – în plus, doar vreo două decoraţiuni. Tapetul e curat şi înflorat, şi nu este încărcat de

mirosul dramelor familiale, iar covorul cu frunze de toamnă şi draperiile portocalii din salon sunt în ton cu buna dispoziţie de vacanţă. Apartamentul are un mic dezavantaj, pentru că nu sunt decât două dormitoare, iar mătuşa Doreen primeşte unul dintre ele, lăsându-ne pe noi patru cu dormitorul în care se află două paturi duble. Cel mai uşor este s-o lăsăm pe Patricia să doarmă singură într-un pat, iar noi trei să ne înghesuim în celălalt. Ca să compenseze pentru această înghesuială (care-i include de asemenea pe Panda, Teddy, Denise şi un obiect neidentificat numit Mandy-Sue, care aduce cu o pisică împăiată de cineva care nu se pricepe şi care-i aparţine lui Lucy-Vida), dormitorul nostru are o privelişte nemaipomenită, peste grădinile Crescent, vizavi de Promontoriu, pe deasupra Pavilionului, după care continuă la nesfârşit, până la Marea Nordului, neliniştită, plină de valuri – capătul lumii, după cunoştinţele noastre.

Mătuşii Doreen îi ia cam două zile ca s-o câştige pe Patricia de partea ei. Într-adevăr, chiar de la început, Patricia îi e de-a dreptul ostilă şi chiar dispare cu orele, după care e găsită pe plajă, ajutându-l pe omul cu măgăruşi să-i plimbe încolo şi încoace. Omul cu măgăruşi e chiar mulţumit că are un ajutor pe care nu trebuie să-l plătească şi nu realizează că ea doar vrea să-l păcălească, să-i tocească vigilenţa, pentru a putea să-şi pună în practică măreţul plan de a elibera toţi măgăruşii. Este adusă acasă cu ochii în lacrimi (ceva neobişnuit) şi nu poate fi liniştită nici măcar atunci când mătuşa Doreen, deşi e o persoană dură, nu recurge la abuzul fizic cu care Bunty ne linişteşte pe toate. În ziua următoare, în timp ce ne plimbam pe Promontoriu, Patricia cade de pe el, deşi acest incident este clasificat în mod ingenios drept

accident, dar eu, gândindu-mă în urmă, îmi dau seama că fusese o tentativă de sinucidere spontană.

Nu reuşeşte mai mult decât să-şi luxeze o încheietură, aşa că e dusă acasă, unde mâna îi e bandajată şi imobilizată de mătuşa Doreen, ca o profesionistă.

— Am fost soră medicală în timpul războiului, zâmbeşte ea la noi, după ce îi facem complimente pentru modul cum a bandajat-o pe Patricia.

Acest lucru o mai face să crească cu câţiva centimetri în ochii noştri – credem cu toatele că a fi soră medicală este ceva extraordinar, deşi niciuna nu vrea să se facă asta, când va creşte. Patricia îşi doreşte foarte mult să se facă veterinar şi să salveze de la moarte toate animalele din lume care necesită ajutor; Lucy-Vida vrea să cânte în cor – poate să lovească atât de sus cu picioarele ei lungi, de ţi se taie respiraţia – ceea ce-i dezvăluie lenjeria intimă murdară, care le oripilează pe Bunty şi pe mătuşa Babs. Eu vreau să mă fac actriţă când cresc („Deja eşti o actriţă foarte bună, Ruby", îmi spune Bunty), iar Gillian vrea să fie pur şi simplu faimoasă şi nu-i pasă cum se va întâmpla acest lucru. Spre deosebire de Bunty, mătuşa Doreen ascultă cu un real interes aspiraţiile copilăreşti pe care le exprimăm noi.

Patricia cedează, impresionată de calitatea îngrijirii tandre pe care i-o acordă mătuşa Doreen după ce s-a accidentat: „Te doare dacă fac aşa, Patricia? Ah, îmi pare rău... Eşti foarte curajoasă, Patricia, chiar eşti. Nu putem să nu facem comparaţie cu Bunty. Mai sunt şi alte domenii unde comparaţia cu Bunty o pune într-o lumină mai bună pe mătuşa Doreen. Gătitul, de exemplu – fără să facă mare caz din faptul că găteşte, ne face mâncăruri bune, săţioase, din categoria tocană cu găluşte. „Mâncare sănătoasă care să te ţină bine, Patricia, ca să nu mai fugi", râde ea la noi – şi,

uimitor, Patricia râde şi ea! Nu are nici nelinişti majore dacă ne cumpără dulciuri, aşa că ne ia plăcinte cu mere şi rubarbă de la Botham, sau cremă de zahăr ars lipicioasă – de fapt, tot ceea ce ne dorim atunci când mergem prin magazine, în fiecare zi. (Mătuşa Babs, mătuşa Gladys şi Bunty – ca un cor invizibil din tragedia greacă, în capul nostru – îşi pun mâinile în cap îngrozite, exclamând „Dulciuri cumpărate!” dar ne pasă nouă cumva? Nu, nu ne pasă.) în plus, mâncăm peşte cu cartofi prăjiţi la masa de seară apro*ape în fiecare zi, dar* facem şi excursii scurte pe la magazinele şi tarabele de dulciuri cu vată de zahăr pe băţ şi multe, multe cornete cu îngheţată, pentru că, după cum spune mătuşa Doreen, „Doar sunt*em în v*acanţă, nu?”

Asta nu înseamnă că e o persoană moale sau şleampătă. Din contră, există ordine şi armonie în tot ceea ce face şi e calmă şi de neclintit, ca şi digul din port când dă de mareea emoţiilor care o cuprind pe Gillian. Are o abilitate aparte de a ne convinge să ne facem treaba de zi cu zi, care ţine de faptul că ne aprovizionăm singure cu mâncare – să ne spălăm farfuriile, să ne facem paturile – toate acestea sunt ocazie de joacă şi distracţie, aşa că Gillian chiar se luptă din răsputeri ca să pună mâna pe mătură înaintea celorlalte.

— Ia te uită la Gillian a noastră, se minunează Lucy-Vida, nu te credeam în stare de aşa ceva.

Sunt multe lucruri de care descoperim că suntem capabile şi care, sub îndrumarea mătuşii Doreen, ies la lumină. Chiar şi mersul meu în somn pare să fi cedat sub grija vigilentă a mătuşii Doreen, pe timp de noapte. („Nu te trezeşte, de-aia nu ştii că ai mers în somn”, spune Gillian cu dispreţ. Mulţumesc, Gillian.)

Mătuşa Doreen pune la cale jocuri pe plajă de la care nu pleacă nimeni supărat; organizează mici expediţii – până la cele 199 trepte

ale mănăstirii, pe plajă, până la cafeneaua Sandsend – în timpul cărora cântăm „Zece elefanţi se legănau” sau „Zece negri mititei”. Construim castel după castel de nisip, cu turnurile lor micuţe, în care înfigem cu mândrie steguleţe de hârtie ale Marii Britanii, sau ale Scoţiei, cu leul roşu, ridicat pe labele din spate, iar când ne săturăm de mare şi nisip, ne plimbăm ca să pierdem timpul pe străduţele demodate ale oraşului Whitby, minunându-ne la numele străzilor, aproape la fel de ciudate ca şi cele din York – „Intrarea întunecată”, „Pietrele săpate în sare” sau „Strada Raţiunii” (George şi Bunty ar fi trebuit să locuiască acolo).

Mătuşa Doreen ştie mai multe jocuri de cărţi decât am crezut eu că pot fi pe lume (Patricia este foarte încântată să afle că există mai multe feluri de pasienţe), iar în după-amiezile ploioase, de care avem parte de mai multe ori, chiar o *distrează* să se joace cu noi, stând pe covor, împărţindu-ne tablete de ciocolată digestivă şi oranjadă. Reuşeşte până şi să o convingă pe Gillian să nu trişeze, ceva ce nimeni nu a reuşit până acum – deşi Gillian nu se lasă până nu ţipă, dacă pierde. Patricia de obicei îi dă una dacă ţipă, dar mătuşa Doreen o duce în dormitor şi închide uşa după ea, după care spune:

— Ia lăsaţi-o pe sărmana copilă să plângă, ca să-şi scoată amărăciunea din sistem.

Pentru că ştiam că stăm o săptămână, am adus cu noi o grămadă de jocuri, pe lângă Popa Prostu’ jucăm şi Dame, Piticot, Hoţii şi vardiştii, Piraţii, pe a cărui planşetă azurie, pe care se află desenată o busolă şi hărţi ale comorilor, mutăm navele mici de lemn, pline ochi cu butoiaşe de rom, lingouri de aur, rubine mici (!) şi perle de mărimea seminţelor pentru păsări. Suntem mult mai bune la jocul de-a piraţii decât la „Ascunselea cu mama”. Dar jocul nostru favorit rămâne Astron, un joc plin de suspans în care navele

noastre spaţiale micuţe se mişcă printr-o reţea din celuloid care se întinde prin univers. Navele trebuie să se ferească de pericole – ploi de meteoriţi, centuri de asteroizi, comete cu orbite aleatorii şi aşa mai departe – şi, înainte de a câştiga jocul (să ajungem în Inima Soarelui) trebuie să înfruntăm un ultim pericol suprem – imensele inele gazoase ale lui Saturn. Inelele lui Saturn sunt mortale, ştim asta pentru că aşa scrie în instrucţiunile jocului de pe planşetă şi reuşesc mereu să prindă nava mătuşii Doreen şi să o distrugă.

— Iar am pierdut! spune ea, ţipând uşor surprinsă, în timp ce nava explodează, lăsând în urmă un nor de praf spaţial.

Cred că Patricia joacă Astron până şi în somn, pentru că uneori o aud strigând: „Ai grijă la Inelele lui Saturn, Ruby! Sunt mortale!"

Pentru prima oară în viaţă ne spunem rugăciunile înainte să mergem la culcare.

— Doar o rugăciune scurtă, ne spune mătuşa Doreen, ca să ştie Doamne Doamne că sunteţi aici, iar la final, ne pune să adăugăm o rugăciune pentru mami şi tati, să aibă Dumnezeu grijă de ei.

Mătuşa Doreen, poate pentru că George nu şi-a descris corect familia (poate fi cam vag uneori), crede că Lucy-Vida este sora noastră. Nimeni nu se mai deranjează să-i spună că de fapt este verişoara noastră, de parcă ar fi vreo diferenţă dacă am fi patru surori.

— Suntem patru iarăşi, a murmurat Patricia, tristă, în timp ce punea masa într-o dimineaţă.

A luat cu ea romanul *Fiicele doctorului March* în vacanţă (precum şi *What*[33] *Katy Did* şi *Black Beauty* – din care ne citeşte pasajele mai

---

[33] Roman scris de Louisa May Alcott, apărut în 1868, care descrie viaţa şi iubirile a patru surori în timpul Războiului Civil din America.

dure până ne face să plângem, cu excepţia lui Gillian) şi uneori ne prefacem că suntem surorile March – Patricia este clar Jo, Gillian este Amy (cine altcineva putea să fie), Lucy-Vida este Meg (o distribuţie nu prea reuşită), iar eu – împotriva voinţei mele – trebuie să fiu blânda şi umila Beth. Mătuşa Doreen este nemaipomenită în rolul mamei.

Mătuşa Doreen vorbeşte destul de mult despre Bunty. Ne spune lucruri de genul: „Sunt sigură că mami nu vrea să faci aşa ceva, Gillian” şi „Cred că lui mami îi e dor de tine, Patricia”, deşi, atunci când o întrebăm dacă o cunoaşte pe Bunty, pufneşte în râs şi-i cade ţigara din gură, „Nu, Doamne, iartă-mă!”

Lucy-Vida o întreabă pe mătuşa Doreen dacă are şi ea copii, iar tristeţea o cuprinde pe aceasta când spune: „Nu, iubita mea, am avut o fetiţă, dar am pierdut-o”, iar Patricia o întreabă cum se numea, la care mătuşa îi răspunde cu ochii sumbri, dând din cap: „Nu ştiu.” Ce ciudat să nu ştii cum se numea propriul tău copil! Sau poate nu e aşa de ciudat, din moment ce Bunty trebuie să treacă prin lista completă a numelor noastre, până îl nimereşte pe cel corect: *Patricia, Gillian, P-, Ruby, cum-te-o-chema!* Poate că, dacă Bunty nu se mai întoarce, putem să primim o mamă nouă, de preferat pe mătuşa Doreen, o mamă care să ştie cum mă cheamă.

George vine şi el vineri seara şi ne spune că plecăm acasă dis-de-dimineaţă. Mâncăm peşte şi cartofi prăjiţi la cină – am mâncat tot asta mai devreme, lângă dig, când mătuşa Doreen ne-a spus:

— Nu ştiu ce ziceţi voi, copii, dar eu mă bucur că nu o să mai văd cartofi în faţa ochilor o vreme, de acum încolo, iar noi am căzut de acord cu ea.

După care ne-am apucat să ne jucăm Douăzeci şi unu până a trecut de mult de ora de culcare.

— Unde ai să dormi *tu,* tati? l-a întrebat Patricia, în timp ce strângea cărţile de joc.

— A, a spus George, împrumutând puţin din zâmbetul fals al lui Bunty. Am să dorm aici, pe canapea, Patricia.

Aşa că ne-am liniştit.

Mă trezesc devreme dimineaţa, din cauza unui stol de pescăruşi gălăgioşi care s-a oprit sub fereastra mea şi intru în salon ca să mă bag pe după draperia portocalie de la fereastra mare şi să mai arunc o ultimă privire mării – albastră şi sclipitoare ca safirul. Este cea mai minunată dimineaţa şi nu pot să cred că azi nu mai coborâm pe faleză ca să ne jucăm în nisipul sclipicios, proaspăt spălat de valuri, după ce mareea s-a retras. Am uitat complet că George e aici – nu a lăsat nicio urmă pe canapea – nici măcar o pernă sau o pătură care să mă facă să-mi amintesc de el – mă trezesc doar când îi aud tuşea înecată de fumător în spatele meu. Trag cu ochiul din ascunzătoarea mea de după draperie şi-l zăresc, în pijamaua dungată, intrând în cameră scărpinându-se în cap. Apoi intră şi mătuşa Doreen, îmbrăcată într-un furou din nailon roz sidefat, cu sânii mari, liberi, legănându-se ca două baloane, şi îşi pune braţele cărnoase în jurul taliei lui, astfel că mâinile i se împreunează undeva sub maiou, iar el scoate un oftat ciudat. Mătuşa Doreen începe să râdă şi-i spune să facă linişte, iar George îi spune: „Doamne, Doreen” şi clatină din cap încurcat şi trist. Dar mătuşa Doreen îi spune: „Hai, Georgică, hai să trezim copilaşii şi să le dăm de mâncare”, iar George oftează din nou şi o lasă să-l tragă afară din cameră de cordonul pijamalei, ca pe un condamnat legat cu lanţuri.

O lăsăm pe mătuşa Doreen înapoi, în Leeds, după ce ne luăm rămas-bun vreme îndelungată şi ne îmbrăţişăm; până şi Patricia

are ochii umezi când întoarcem maşina. Spiritul mătuşii Doreen rămâne în aer, în versurile de la „Zece negri mititei” pe care le cântăm, plus o versiune cântată pe rând a lui „Zece elefanţi se legănau”, aşa că ajungem imediat să recunoaştem umbra familiară a catedralei York, care se vede la orizont, apropiindu-se rapid de noi.

— Cine a avut grijă de Magazin? întreabă Patricia (George a ratat toate ocaziile de a vinde ceva de sâmbătă), iar George îi răspunde:

— Am închis pentru toată ziua, iar noi îi suntem recunoscătoare că a pus familia pe primul loc, înaintea zeului comerţului.

Dăm buzna în Magazin cu bagajele în mână.

— Magazin! ţipă Gillian, fără să aştepte un răspuns, aşa că rămâne cu gura căscată când o vede pe Bunty ieşind de undeva, din spate.

— Mami, urlăm în cor, uimite, pentru că ni se pare că au trecut zeci de ani de când nici măcar nu ne-am mai gândit la ea.

— Bunty, spune George şi adaugă: Te-ai întors.

Urmează o linişte apăsătoare, care ar fi trebuit umplută cu noi alergând spre ea, ca să o pupăm – sau poate (versiunea mai bună) cu Bunty alergând la noi – dar rămânem cu toţii îngheţaţi în uşa Magazinului până ce George spune, într-un final:

— Am să pun ceaiul la fiert, nu?

Dar Bunty spune:

— Las’ că-l pun eu, şi o ia rapid în direcţia bucătăriei, de parcă de abia s-a întors de la coafor şi nu a fugit de acasă, de lângă noi, preţ de o săptămână.

Zâmbetul de pe faţa lui George dispare de parcă nici nu a existat, pe măsură ce Bunty se îndepărtează, iar, în momentul în care iese din raza lui vizuală, se întoarce pe călcâie spre noi, cu o

privire disperată, de parcă ar auzi deja sunetul ghilotinei, cum o ascute cineva.

— Ia ascultaţi la mine, şopteşte el grăbit. Nu aţi fost în vacanţă cu Doreen, aţi înţeles? Dăm din cap, deşi nu am înţeles deloc.

— Cu cine am fost în vacanţă? întreabă Patricia, intrigată.

George se uită la ea cu privirea de om nebun – se vede clar că îi lucrează mintea în căutarea unui răspuns de scoate fum pe urechi.

— Cu cine? insistă Patricia, acompaniată de sunetul ghilotinei, care ar face pe oricine să se piardă, cu cine, tati, cu cine?

Vocea lui Bunty se aude slab din bucătărie:

— Chiar aşa, cine a avut grijă de Magazin toată săptămâna? Era închis când m-am întors.

George oftează uşurat şi strigă:

— Mama lui Walter, i-am spus să închidă devreme, oboseşte dacă stă până după-amiaza.

— Mama lui Walter?

În mod evident, Bunty nu pare convinsă. Mama lui Walter e aproape la fel de senilă ca şi Nell. Fără îndoială, cu ceva ajutor din partea lui Walter (Walter îi datorează un serviciu lui George), mama acestuia poate fi convinsă că a avut într-adevăr grijă de Magazin toată săptămâna.

George se apleacă la nivelul nostru, dar ceva mai jos decât al Patriciei.

— *Eu* am fost cu voi, la Whitby. *Eu* am avut grijă de voi toată săptămâna, da?

— Da, murmurăm toate în cor, ca la „Zece elefanţi se legănau”.

Bunty intră ca să ne spună că e gata ceaiul.

— Ţineţi minte, fără Doreen, ne spune George. Arată spre bucătărie şi apoi duce un deget la gură. Mama nu trebuie să ştie, da?

Mie mi se pare că „mama” e un cuvânt nepotrivit, ţinând cont de ce s-a întâmplat.

— Hai să mâncăm ceva bun, sugerează Bunty în timp ce stăm nemişcate, cu ceaiul în faţă.

— Ce bine, spune Gillian, ce mâncăm?

— Peşte cu cartofi prăjiţi, bineînţeles, spune Bunty, strălucind de fericire.

*

Mă trezesc în toiul nopţii din cauză că se aude un râcâit la fereastră. Stau nemişcată în pat, trează, dar îngheţată de spaimă, închipuindu-mi că un vampir însetat încearcă să intre în casă. Cât mai e până în zori? Foarte mult, descopăr eu, aşa că stau întinsă, ascultând zgomotele pe care le face o casă veche noaptea – cum trosnesc bârnele vechi, cum se crapă zidăria şi paşii legionarilor, încălţaţi în sandale romane, care mărşăluiesc prin casă. Acestea sunt zgomote inofensive, în comparaţie cu cele scoase de acel ceva, care vrea să-mi intre în cameră. Când se iveşte de ziuă şi au început să cânte păsărelele, adun destul curaj ca să reuşesc să trag cu ochiul dincolo de perdea. Nu e un vampir, ci papagalul, care stă pe pervaz, cam ciufulit şi mai slab decât mi-l aminteam eu. Are aceeaşi expresie de om bătut de soartă ca şi George, de parcă şi-ar fi petrecut toată săptămână căutând şi nereuşind să găsească America de Sud.

Lucrurile intră pe făgaşul normal pentru toată lumea, chiar şi pentru papagal. Imediat ce George şi Bunty se ceartă pentru prima oară, Lucy-Vida îşi aminteşte ca prin minune că nu e de fapt sora noastră şi fuge înapoi acasă, la mătuşa Eliza şi la unchiul Bill. Vacanta pare din ce în ce mai ireală, de parcă ar fi un mit – decolorată şi pierdută chinuitor de iremediabil – de parcă li s-ar fi

întâmplat unor copii dintr-o poveste, nu nouă. Ne-am distrat prea tare ca să mai vrem să ne amintim de asta. O vreme, am mai vorbit despre mătuşa Doreen când rămâneam singure, dar, cu trecerea timpului, a devenit la fel de supranaturală ca însăşi Mary Poppins. După câteva luni, Gillian a ajuns să creadă că a văzut-o zburând pe cer, plutind de-a lungul Digului de vest, descriind cercuri în jurul luminilor verzi şi roşii de la intrarea în port. Atât de dragă îi era această amintire surorii noastre mai zăpăcite, că nimeni nu a avut inima să-i strice copilăria, spunându-i adevărul.

Nota de subsol (v) – Ploaie

1958: Ted a lăsat jos valiza mamei sale, pe podea, în camera de hotel pe care o închiriase pentru ea, după care a mai stat o vreme, plimbându-şi degetele pe poliţa de deasupra căminului şi fredonând lipsit de vlagă. Nell de-abia aştepta ca Ted să plece din cameră, ca să-şi poată scoate corsetul şi ciorapii, ca să se întindă în pat.

— Atunci, eu mă duc să despachetez, mamă, te aştept în hol, la ceai? a spus Ted, aşteptând în uşă, iar Nell i-a aruncat o privire tulbure.

Ce anume voia de la ea? Copilul cel mai mic al lui Nell avea aproape treizeci de ani şi, când îl privea, nu vedea în el decât copilul. Ted fusese preferatul ei, dar acum i se părea că o zăpăceşte, că o deranjează, îi lăsa impresia că vrea ceva de la ea, dar nu avea nici cea mai vagă idee ce anume dorea. I-a făcut semn cu mâna că poate să plece.

— Bine, Ted, la ceai.

Ted tocmai plecase din Marina Comercială după doisprezece ani de muncă, iar în această săptămână, la pensiunea din Kendal, încerca să se obişnuiască din nou cu uscatul. Nell nu-şi dorise să-l însoţească. Nu-i mai plăcea să plece de acasă, nu că ar fi călătorit mult până acum.

Ted a închis încetişor uşa în urma lui, de parcă ar fi fost bolnavă, iar Nell s-a întrebat cât mai are până o să moară. Moartea era un lucru înfricoşător, dar Nell începuse să creadă din ce în ce mai mult că va fi fericită când se vor termina toate.

Era cald în dormitor, deşi fereastra glisantă era deschisă, iar perdelele se legănau uşor în vânt. Mobilierul era compus dintr-un pat îngust şi tare, o măsuţă de toaletă, un şifonier, o noptieră şi un ceas pe poliţa de deasupra şemineului, care era din fier forjat. Ceasul arăta ora patru fără zece, dar Nell nu era sigură că era fixat bine.

— Am mai fost la Lacuri, a spus Nell brusc, la intrarea în staţiunea Kendal, iar Ted a încetinit viteza, surprins, pentru că nu-şi imaginase niciodată că mama lui fusese mai departe de piaţa din York, în dimineţile de vineri.

— Da? Când?

— În luna de miere.

— Luna de miere?

Ted încerca să şi-o închipuie pe mama lui făcând un lucru atât de îngăduitor pentru ea însăşi cum ar fi o lună de miere, iar Nell se gândea ce cuvânt ciudat *lună-de-miere,* atât de blând şi dulce, ca şi crema de violete sau apa de trandafiri, sau mesajul de Sfântul Valentin primit de la Percy Sievewright, care era învelit în dantelă. Înăuntru scrisese, cu litere mari şi rotunde, de poliţist, *Sunt al tău pentru totdeauna,* cel mai ciudat era că într-adevăr fusese al ei pentru totdeauna, pentru că nimeni nu-l mai dorea acum, nu?

1919: Nell ştia că visează, pentru că nu mai era în camera de la pensiune din Kendal, pe care Ted o închiriase făcând mare caz din asta. Acum era în patul din luna de miere din hotelul acela sumbru, unde o dusese Frank, cu vedere spre lac. Era o noapte caldă, sufocantă, ultima dintr-un şir lung de nopţi petrecute aici. Toată ziua precedentă, Nell se simţise ca şi cum vremea caldă era o forţă fizică ce o apăsa pe cap.

— O să fie furtună la noapte, Nelly, îi spusese Frank de parcă îi făcea o promisiune care s-o mai înveselească.

Dar cum putea să fie vesela, când el era pe ea cu toată greutatea de plumb, mai greu ca vremea de afară, strivind-o. Oare o să facă asta în fiecare noapte a vieţii lor împreună? Nu va mai reuşi să scape de pijamaua lui groasă de bumbac, sau de mustaţa lui înţepătoare, sau de partea aceea a corpului lui, de care îşi ferea privirea, pentru că se simţea jenată.

În cameră se auzea un bâzâit ciudat, dar i-a luat mult lui Nell să-şi dea seama că bâzâitul era în cameră, nu în capul ei. L-a scuturat uşor pe Frank, ca să se trezească să vadă ce e. El deja sforăia uşor, lângă ea. Nu înţelegea cum poate un om să adoarmă aşa de uşor. Lillian era la fel; în fiecare seară se întorcea cu spatele la ea, se ghemuia ca un animăluţ care-şi face culcuş şi adormea ca un copil, iar Nell stătea liniştită lângă ea, cu ochii aţintiţi la tavan, ştiind că pentru ea somnul va veni peste câteva ore. Aproape că s-a bucurat când Lillian s-a mutat în camera lui Albert, după moartea acestuia. Fără vreo explicaţie sau rămas-bun, îşi strânsese lucrurile şi se mutase la el în cameră, singura remarcă pe care o făcuse în legătură cu decizia luată fusese, a doua zi de dimineaţă, când a spus: „O, Nelly, aş fi vrut să nu fi schimbat cearşafurile lui Albert după ce a plecat pe front.” Rachel a aruncat cu o linguriţă în Lillian

şi i-a spus că e de-a dreptul dezgustătoare, dar Nell a înţeles ce voia să spună, măcar dacă ar mai fi putut atinge ceva de-al lui, să-i adulmece urma, ca nişte câini de vânătoare, căutând ceva pierdut pentru totdeauna.

L-a ciupit pe Frank de mână, dar el a împins-o uşor, de parcă ea era insecta, nu creatura aceea furioasă, care bâzâia la geam. Nell a pipăit după chibriturile de pe noptieră şi s-a chinuit să aprindă o lumânare, ca să vadă ce bâzâie.

Când a văzut insecta, a ţipat scurt, şocată, şi i-a dat una lui Frank, pentru că, prin cameră – exact pe direcţia patului – zbura o viespe monstruos de mare, un mutant imens, negru cu galben, care zumzăia planând ameninţător ca un zepelin. Lui Frank i-a luat ceva timp să-şi revină, după care a spus:

— Lasă-mă naibii, e doar o viespe!

Nell s-a aplecat ca să ia un papuc de pe linoleum, pe care a început să-l agite deasupra capului. Viespea a ţâşnit şi a început să se învârtească în jurul lustrei din mijlocul tavanului.

— Omoar-o! Omoar-o! a început Nell să urle la Frank, care s-a dat jos din pat, plin de precauţie şi s-a întins după propriul său papuc.

A luat-o uşor în direcţia viespii, care încă mai descria cercuri furioase în jurul lustrei şi a încercat s-o lovească cu papucul. Viespea l-a ocolit pe Frank, care s-a lăsat la pământ, înghesuit, cu mâinile în cap, iar Nell i-a surprins pe amândoi, pufnind în râs.

— Nu e deloc de râs, Nell! a spus el supărat, cu ochii ţinta la viespe, care continua să zboare în dreptul geamului, sus, jos, ca un lift.

Nell s-a strecurat în pat şi şi-a tras cuvertura peste cap. Avea dreptate el, nu era deloc de râs. Viespea aceea chiar l-a speriat, ţopăia prin cameră ca un iepuraş fricos; n-ai fi crezut că un bărbat

care a luptat în război a rămas un laş în continuare. Percy s-ar fi ocupat de viespe fără probleme – hotărât, ca un poliţist. Iar Albert, Albert ar fi încercat să o elibereze; îl putea vedea în faţa ochilor, de parcă ar fi fost cu ei în cameră, cu palmele făcute cupă, întorcându-se spre ea şi spunând: „E chiar mare, Nelly, vrei s-o vezi?” după care ar fi deschis palmele şi i-ar fi dat drumul.

Îl auzea pe Frank prin cuvertura, mormăind: „Nenorocita asta ar trebui să vadă că fereastra e deschisa”, a spus el, dar ea l-a ignorat. Iar Jack, ce ar fi făcut Jack cu insecta? se întreba ea. Nell nu credea că a apucat să-l cunoască aşa de bine. Uneori se gândea că e mai bine că a murit, pentru că nu-şi putea imagina ce viaţă ar fi putut avea ei împreună. S-ar fi plictisit repede de ea; a văzut cum se uita la ea, cât a fost în permisie, după lupta de pe Somme, cu îndoială, de parcă nu-i venea să creadă ce femeie comună este.

Uneori, în patul nupţial, când Frank îi dădea jos rochiţa de noapte cu fundiţe şi o mângâia pe umeri, gemând de parcă i-ar fi fost ruşine de ce face, Nell se gândea la Jack şi la pielea lui frumoasă, lucioasă, de culoarea bronzului – piele care a putrezit deja, după toate probabilităţile. În curând nu vor mai rămâne din el decât oasele curate, şi aşa va sfârşi Jack Keech. Nu i se părea corect ca o persoană să dispară astfel. Ca şi Percy, ca şi Albert. Ca şi mama lor.

Vocea lui Frank a răsunat, triumfătoare:

— Am omorât-o pe nenorocită, Nelly! Nelly? De ce plângi? Ce s-a întâmplat? Gata, fato – am omorât-o.

Frank a luat-o în braţe şi a bătut-o prieteneşte pe umăr, cu grijă; nu ştia ce să facă atunci când plângea cineva, iar Nell a scos nişte hohote groaznice, înecată de plâns şi jale, spunând „Vreau la mama!” În depărtare, tunetele au început să se audă.

1958: „Mamă! Mamă? Eşti bine?” Ted era în picioare, în cadrul uşii, bătând în cadrul acesteia şi privind-o nelămurit.

— Nu cobori? Deja s-a servit supa, e supă cremă cu crutoane. Ţie ţi-ar plăcea. Nu? a adăugat, cuprins de îndoială, pentru că Nell nu părea că se gândeşte la supă în acel moment.

Mama lui a oftat şi s-a ridicat în capul oaselor.

— Cobor imediat, da?

După ce Ted a plecat, Nell s-a dat jos din pat cu greutate şi s-a chinuit să-şi pună corsetul pe ea. S-a aşezat în faţa oglinzii, ca să-şi perie părul şi să-ţi pudreze nasul un pic, după care a încercat să-şi amintească cum mirosea pielea lui Jack Keech, sau cum era părul lui la atingere, dar totul se petrecuse atât de demult, că nu-şi mai amintea nici măcar cum arătase. A început să plouă, o ploicică de vară, iar mirosul ploii pe iarba fragedă de iunie a trezit în Nell un sentiment brusc de nefericire.

CAPITOLUL VI

1959

Fulgi de nea

Ultima zi a lui Gillian. Este Ajunul Crăciunului, zi în care Gillian trebuie să plătească pentru toate acele bucle blond aurii, aşa că nu sunt şanse să uităm cumva când a murit. Pun pariu că ne va distruge Crăciunul de anul acesta, chiar şi următoarele câteva Crăciunuri. În exact acest ajun mergem la un spectacol de pantomimă. Îmi place să cred că reprezintă un fel de compensaţie

pentru Gillian („Măcar s-a distrat bine înainte să moară” sau ceva asemănător), dar, de fapt, va muri chiar din cauză că mergem la acel spectacol.

— Ruby!

Cel care strigă de jos este George, încercând să acopere ploaia care bate tare în geam.

— RUBY!!

De fapt, nu vrea nimic de la mine. Îl cunosc după tonul vocii. Doar ce a intrat în bucătărie, unde a dat peste Bunty care-şi joacă rolul de soţie-martir (ar fi trebuit să facă din asta o profesie) şi e atât de iritat de jocul ei că a început să caute pe cineva pe care să-şi verse amarul. Pe mine.

Deşi e frig în dormitor – nu avem încălzire în niciunul dintre dormitoare – mie mi-e cald pentru că tocmai m-am jucat cu cercul, învârtindu-l cu corpul, în spaţiul destul de mic dintre paturi. Acum stau fericită pe patul acoperit cu o cuvertura roz cu lumânărele, citind o carte veche a lui Gillian, *Judy.* Cuvertura mea de pe pat este o copie fidela a cuverturii lui Gillian, aflată pe patul din colţul opus al camerei, numai că a lui Gillian este de culoarea piersicii, din moment ce ea a avut prima de ales culorile. Trebuie să împart dormitorul cu Gillian mai nou, pentru că Nell a plecat din casa de pe strada Lowther şi s-a mutat cu noi. Asta pentru că, după cum spune George, „e într-o doagă”, o expresie pe care nu o înţeleg eu foarte bine, deşi este de ajuns să petreci vreo două ore cu ea şi-ţi dai seama că trece printr-o transformare de vreun fel. Devine foarte confuză (la fel şi eu, dar eu ştiu foarte clar în ce secol ne aflăm), dar nu destul de confuză ca să fie „pusă la păstrare undeva” (ceea ce şi-ar dori George dacă ar pune mâna pe peştişorul de aur), dar destul de grav ca s-o calce pe Bunty pe nervi toată ziua. Pe de altă parte, ce nu o calcă pe Bunty pe nervi?

După cum vă puteţi imagina, Gillian este plină de nervi din cauza acestui nou aranjament şi, ca s-o contracarez, trebuie să păşesc în vârful degetelor prin cameră şi să pretind că nu sunt acolo. Eu pierd o groază de timp ca s-o contracarez pe Gillian, iar Patricia (care acum e adolescentă!) nu se sinchiseşte de asta deloc. Însă Patricia parcă nu mai există în acelaşi timp şi spaţiu ca şi noi (dacă asta înseamnă să fii adolescent, atunci eu nu vreau niciodată să ajung asta).

— RUBY!!

N-are de gând să uite de mine, nu? Cuprinsă de un sentiment de vină, întind cuvertura la loc. Să stai în pat după ce acesta a fost făcut este strict împotriva regulamentului în casă al lui Bunty. Cred că viaţa ar fi mai ordonată pentru ea, dacă noi n-am dormi deloc în paturile noastre. De abia aşteaptă să ne ridice din pat dimineaţa, trage de perdele şi ne ciupeşte ca să ne trezim, astfel ca ea să poată să şteargă orice urmă că am fi fost în pat, îndreptând cutele din cearşafurile calde cât de repede posibil, iar mie mi se pare că ar fi o formă aparte de cruzime faţă de copii.

Dormitorul nostru (Gillian nu foloseşte niciodată pronumele la plural. „Dormitorul *meu”,* spune ea în mod explicit. De parcă eu aş putea uita asta.) are covor pe podea, floricele roz care cresc pe spaliere, pe tapet, şi un şifonier îngust din stejar, care miroase la fel ca valizele vechi. Cea mai importantă piesă de mobilier este o masă de toaletă în formă de bob de fasole, pe care se află un mileu cu volănaşe, ca să se potrivească cu perdelele. Gillian o vede tot ca pe un bun personal, deşi a fost cumpărată pentru „noi”, împreună cu acele cuverturi cu lumânărele, după ce eu m-am mutat în acest dormitor. Unul din (multele) motive pentru care Gillian nu suportă să stea cu mine în cameră este că eu încă mă mai plimb în somn, iar

ea este speriată că îi voi face ceva rău în timp ce ea doarme şi nu se poate apăra. Ha! Măcar dacă aş face aşa ceva.

Verific în oglinda măsuţei de toaletă, să văd dacă am cumva o privire vinovată, nu numai din cauza faptului că am stat în pat – cine ştie ce răutăţi mai fac fără să fiu conştientă de asta? Nu se ştie niciodată, nu când e vorba de George şi de Bunty, care au regulile lor nescrise; uneori mă gândesc că şi-au înfiinţat propria lor societate secretă de complexitate masonică, deşi uneori nu sunt de acord unul cu celălalt – fie şi numai ca să le facă viaţa amară propriilor lor copii. Unele dintre aceste reguli sunt bine cunoscute de toată lumea, altele, mai puţin, iar eu sunt mereu prinsă pe picior greşit, când e vorba de vreuna din regulile mai misterioase. Acestea îmi sunt revelate la întâmplare – numai ieri am aflat că fetele nu au voie să stea picior peste picior (asta de la George) şi că Partidul

Laburist este mai periculos decât Biserica Catolică (asta de la Bunty).

— Ruby! Coboară odată să o ajuţi pe mama!

Pun pariu că Bunty numai de „ajutor” nu are nevoie. Aşa că o iau la vale pe scări fără tragere de inimă, mai ales pe ultimul şir de trepte care duce la bucătărie, unde se adună cele mai feroce stafii din casă, ca să comploteze şi să conspire la următorul plan de atac. Se aude vag cum schelălăie căţeluşii, sau cum torc pisicile din Magazin, iar mai jos, se aude liniştea în care stafiile se pregătesc de sărbători. Acestea sunt ultimele zile de locuit Deasupra Magazinului – Bunty a pus deja ochii pe „o căsuţă drăguţă”, la oarecare distanţă de suburbiile mai necivilizate din Acomb, iar mutarea noastră acolo este grav accelerată de moartea lui Gillian, care este şi motivul principal al Marelui (şi cu adevărat

înfricoşătorul) Incendiu[34] din Magazinul de Animale de Casă. Aşa că moartea lui Gillian îi va aduce lui Bunty şi ceva beneficii. Şi eu voi profita din asta, bineînţeles, pentru că-mi va reveni în întregime măsuţa de toaletă în formă de bob de fasole (uşor distrusă de fum).

Mă opresc în faţa uşii de la bucătărie şi ascult, înainte să intru. Atmosfera pare destul de calmă. E important pentru mine ca toată lumea să rămână într-o bună dispoziţie, din cauza pantomimei. Am mai ieşit eu în oraş cu George şi Bunty când se certau, şi nu e plăcut, credeţi-mă. Până şi faptul că ieşim în Ajunul Crăciunului este o sursă de confuzie pentru mine. De obicei nu mergem la spectacole până în ianuarie, dar cred că lui Bunty i-a intrat în cap că e mai elegant să mergi la deschiderea spectacolului în Ajun. Aşa că, până la urmă, ea este cea responsabilă pentru moartea lui Gillian.

Deschid uşa cu precauţie. Aerul pare cald, dar nu mă las păcălită. Gheaţa licăreşte de pretutindeni, de pe maşina nouă de spălat English Electric, de pe congelatorul care bâzâie ocupat şi de pe mixerul Kenwood Chef. Se poate chiar vedea aerul aici, în cameră, ca nişte vapori denşi, reci, care emană din George şi Bunty, personaje de o suveranitate îngheţată, în regatul lor de Deasupra Magazinului.

— Mamei tale i-ar prinde bine ceva ajutor.

Clar că e un exerciţiu al puterii lui George – cu Bunty nu-i ţine, aşa că îşi exercită puterea asupra celui mai slab membru al familiei – şi anume eu. De când m-am întors din exilul acela misterios în Dewsbury, am devenit ţapul ispăşitor al familiei. E evident după

---

[34] Referire la Marele Incendiu din Londra, care a distrus aproape tot oraşul, în anul 1666.

expresia hotărâtă de pe chipul lui Bunty că nu are nevoie de ajutor, e bine mersi. Stă aplecată deasupra chiuvetei curăţând cartofi cu o furie demonică, fiecare muşchi şi articulaţie din corpul ei fiind încordate de tensiune. (Uneori încerc să mi-o închipui pe Bunty când era copil, dar acest lucru mă întristează peste putinţă – a se vedea *Nota de subsol (vi)).* Fiori încărcaţi de sentimente fierb şi bolborosesc pe sub pielea ei. Scântei de electricitate statică se desprind din vârful părului ei blond, de copil. Ceva groaznic se întâmplă între cei doi, ceva ce are legătură, credem noi, cu Otreapa.

George stă la măsuţa de bucătărie, scuturându-şi zăpada îngheţată de pe mustăţi, ca un câine. Mă întreb de ce a fost afară. Ar fi trebuit să fie la Magazin, la ora asta. Poate că a făcut nişte cumpărături de ultim moment, cadouri de Crăciun pentru fiecare. Poate că s-a întâlnit cu Otreapa, pe ascuns. Otreapa este o nouă adăugire la viaţa noastră de familie. Numai Bunty îi spune aşa, George nu vorbeşte despre ea deloc, se poartă de parcă Bunty ar fi inventat-o din cauza imaginaţiei sale prea bogate. De exemplu, un schimb de replici obişnuit despre Otreapă sună cam aşa:

BUNTY: *(către George)* Ştii cât e ceasul? Unde ai umblat până acum? (linişte) Cu Otreapa, presupun?

GEORGE: (*nimicitor*) Nu fi ridicolă. Am băut o halbă la Punch Bowl, cu Walter.

BUNTY: Nu-mi pot imagina ce vede la tine – că frumos nu eşti şi nici de bani nu poate fi vorba. Ce faci, o plăteşti?

GEORGE: *(pe un ton blând)* Ai văzut cumva pe unde sunt ziarele de seară?

Noi, Inocentele, nu înţelegem foarte clar ce e Otreapa de fapt, deşi ştim că e *rea.* Patricia spune că e un Spiriduş, dar acesta e numele pisicii vecinilor de lângă noi, ce naiba.

Faţa lui George e la fel de rece şi umedă ca fereastra bucătăriei şi face un adevărat spectacol din faptul că-şi pune papucii şi-şi aprinde o ţigară, ca să pară că e foarte ocupat. George ocupă prea mult spaţiu din cameră. Bunty spune mereu că nu avem destul spaţiu Deasupra Magazinului, mai mereu în aceeaşi propoziţie în care spune „căsuţa aceea drăguţă”, dar eu cred că numai George ocupă foarte mult spaţiu. E adevărat că Deasupra Magazinului este un spaţiu aglomerat, dar eu cred că e vorba de o iluzie. Patricia, de exemplu, nici măcar nu mai iese din camera ei în ultima vreme, iar Nell ocupă mai puţin spaţiu ca stafiile.

Ar fi mai bine pentru Bunty dacă George ar sta numai şi numai în Magazin – i-ar putea servi mesele de pe hol, iar el i-ar da hainele la spălat tot de acolo.

— Ne dai şi nouă o ceaşcă de ceai, Bunty?

George încearcă să imite felul în care crede el că vorbesc cuplurile fericite. Face asta des, mai ales atunci când crede că Bunty e prost dispusă (în orice caz, mai prost dispusă decât de obicei) şi sună atât de artificial că nu reuşeşte decât s-o enerveze şi mai rău. Dacă noi toate ne dăm seama de asta, el de ce nu-şi dă seama? Bunty se opreşte din curăţat cartofii, se şterge pe mâini şi oftează din greu. În timp ce pune ibricul pe ochiul aragazului şi-l aprinde, are aceeaşi privire ca Sfânta Maria, lângă cruce, aşa cum e pictată pe peretele bisericii catolice la care mă duce noua mea prietenă, Kathleen Gorman. (*Nimeni*, nici măcar Patricia, nu ştie că am fost acolo.) Nu mi-a plăcut deloc, era plin de inimi însângerate şi picturi cu oameni care-i chinuie groaznic pe alţi oameni. Lui Bunty i-ar fi plăcut Biserica Catolică, dacă i-ar fi acordat o şansă.

— Fata poate să facă şi ea măcar atâta lucru, spune George, arătând spre cartofii abandonaţi din chiuvetă.

— Nu, nu poate, îi răspunde Bunty, răstit, spre marea uşurare a „fetei”.

Bunty arată de parcă ar fi în stare să-şi apere cuţitul de curăţat cartofi până la ultima picătură de sânge. Îşi dă pe spate părul de pe frunte, cu un gest de suferinţă, pe care l-au făcut şi bunica şi străbunica ei de-a lungul secolelor. Viaţa femeii este grea şi nu se poate să lase ea pe cineva să o salveze de acest martiriu. În bucătărie se duce o luptă fantastică între două puteri, luptă în care eu sunt clar un pion nefericit. George tot încearcă să-şi măsoare puterile cu Bunty, dar renunţă mai apoi, pentru că nu prea vrea să rişte să se certe cu ea. A intrat pe lista neagră a lui Bunty încă de la începutul săptămânii de dinainte de Crăciun (de când Gillian a rupt fila din calendar, cum face aproape în fiecare zi. Patricia a trecut peste asta făcându-şi propriul calendar, dintr-o cutie de fulgi de porumb). Eu nu am discutat cu nimeni despre această nouă etapă a Războiului Rece (mai degrabă eră glacială) dintre părinţii noştri, dar, pe de altă parte, Gillian şi eu „vorbim” foarte rar – ea urlă şi eu o ignor. Iar cu Patricia nu se mai poate discuta, de când e adolescentă. Nu găsesc oricum cuvintele potrivite – voi stăpâni asemenea vocabular doar peste câţiva ani.

George stinge ţigara, scoate un hârâit din gât şi se aşază comod pe scaun, ca să se uite cum îi face Bunty ceaiul (suntem totuşi în 1959). Tuşeşte şi scuipă în batistă în timp ce Bunty se apropie cu ceaşca de ceai, pe care o aşază pe o farfuriuţă, în faţa lui, cu o privire glacială. Aceasta e privirea pe care o are când strânge şosetele lui George, batistele şi chiloţii (cu mănuşi de cauciuc), după care le aruncă într-o găleată cu dezinfectant, unde le lasă la

înmuiat, înainte de a le pune lângă celelalte rufe, ale noastre, care sunt aproape curate, în maşina de spălat English Electric.

Bunty pune iar mâna pe cuţitul de curăţat cartofi, iar eu rămân în uşă, nesigură, neştiind dacă mai este nevoie de mine, pe post de pion. Se pare că au uitat că e Ajunul şi, în ciuda grămezii de prăjituri de pe dulap, nu se văd alte semne de sărbătoare prin bucătărie. Tortul special de Crăciun, după cum văd eu, stă pe frigider şi nu e glazurat, de parcă ar fi dezbrăcat şi i se văd straturile de cremă de migdale. Semn rău. Tortul de Crăciun e rudă apropiată cu prăjitura cu vin şi frişcă de Ziua Cadourilor şi amândouă sunt privite de Bunty cu aceeaşi reverenţă cu care mama lui Kathleen se uită la scena Naşterii Domnului.

— Dar mergem la pantomimă, nu? întreb eu, în mod nesăbuit.

— De ce crezi tu că mă grăbesc eu aici, ca nebuna?

Bunty se întoarce pe călcâie, spre mine, cu cuţitul în aer, ameninţător, arătând spre prăjituri, tort, cartofi, George.

— Şi nu am avut timp sa fac budinca.

Se uită la George cu ochii mici, ca două fante, după care adaugă:

— Am să pun fructe de la conservă.

Şi se îndreaptă spre o cutie de compot de piersici, pe care o taie cu deschizătorul de conserve, şi toarnă conţinutul într-un castron mare de sticlă, unde piersicile par să înoate, ca nişte peştişori aurii. George mişcă ziarul după care se ascunde şi începe se fredoneze „Jingle Bells”, uşor, pe sub mustaţă.

— Tu n-ai ceva mai bun de făcut, Ruby? mă întreabă Bunty, tăios.

Nu. Nu cred că am ceva de făcut în Ajun.

— Unde este Gillian a noastră? întreabă George brusc.

Fiind mereu favorita lui Bunty, bineînţeles, Gillian a reuşit de curând să-i intre în graţii şi lui George. Presupun că dacă munceşti destul de mult ca să-ţi iasă ceva, până la urmă reuşeşti.

— La lecţia de pian, spune Bunty, dând focul la mic, sub tigaia cu cartofi.

— În Ajun? spune George surprins.

Aţi înţeles, eu ar trebui să am ceva mai bun de făcut, dar Gillian nu. Se pare că nu mai au nevoie de mine, aşa că o iau spre sufragerie, unde dau drumul la televizor. *Champion, calul minunat* tocmai a început, iar inima îmi bate şi mai tare când aud coloana sonoră a serialului, deşi trebuie să mărturisesc că sunt un pic dezamăgită că la televizor nu e nicio emisiune mai de sărbătoare, aşa. Nu ştiau oare nici cei de la televiziune că e Ajunul? Cu toate acestea, pomul de Crăciun e frumos; luminiţele se aprind şi avem şi câteva decoraţiuni noi – globuri mari argintii, cu fulgi de nea din sclipici pe ele – un cadou de Crăciun de serviciu, din partea unui comis-voiajor care vinde mâncare pentru animale. Iar cărbunii tocmai au fost aprinşi în şemineul din sufragerie, aşa ca în camera se răspândesc arome plăcute, praf de cărbune şi miros de brad, aşa că încep să mă înveselesc. Nell doarme în fotoliul de lângă foc, cu o bucăţică de beteală înfăşurată misterios în jurul degetului. Şi-a pus semn ca să nu uite ceva? Să nu-şi uite personalitatea, poate?

Gillian dă buzna în camera, aruncându-şi ghiozdanul pe jos, după care se aruncă pe un fotoliu, crăcănată, de i se văd chiloţii bleumarin. Oftează din greu şi îşi schimbă poziţia, picior peste picior, cu privirea fixata la vreo cinci centimetri deasupra capului meu.

— Nu e voie să stai picior peste picior, îi spun eu, îndatoritoare.

Fără să scoată un cuvânt, îşi desface picioarele, după care le aşază din nou, la fel. Ce-ar fi dacă i-aş spune: „Ia ascultă, Gillian,

asta este ultima ta zi pe pământ, mai potoleşte-te, ce naiba", credeţi să m-ar asculta? Probabil că nu.

George bagă capul pe uşa sufrageriei şi spune:

— Ceaiul e gata, cu privirea aţintită spre televizor, undeva între chinga şi scările lui Champion.

Cu o mişcare lină, Gillian scoate limba la mine, îşi îndreaptă picioarele, se întoarce şi-i arată lui George un rânjet plin de dinţi.

— Bună, tati, îi zâmbeşte plină de strălucire.

Măcar de m-ar învăţa şi pe mine cum să fac asta, înainte să se ducă.

Camera în care mâncăm. O cămăruţă, de fapt, lipită de bucătărie. E loc doar pentru masă, scaune şi oameni – George, Gillian, Nell şi eu stăm la masă, în timp ce Bunty face mult zgomot în bucătărie, ca nu cumva sa uităm că e acolo. Măcar de ar fi aşa. Patricia intră şi ea, dar îşi studiază cu atenţie scaunul, înainte de a se aşeza pe el. Sunt fascinată de ce îi trece prin cap în ultima vreme. Nu îmi dă indicii mai deloc. Într-un final, se aşază. George se uită scurt la ea şi-i spune:

— Ţi-a luat ceva timp.

Ea face o mutră şi-şi înclină capul (aduce ciudat de mult cu papagalul), pare că se gândeşte mult înainte să spună ceva, după care zice, cu o voce mieroasă:

— Da, mi-a luat ceva timp, nu?

Oricât de răvăşită voi fi de efectele adolescenţei asupra mea în anii ce vor urma, ştiu că niciodată nu am să fiu atât de îndrăzneaţă ca Patricia. George se uită de parcă i-ar da una. Dar nu poate – nu numai pentru că e Ajunul Crăciunului, ci şi pentru că Patricia a dat din greşeală peste Otreapă, şi i-ar putea povesti despre această întâlnire Reginei zăpezii din bucătărie. De aceea, George îşi

tratează copilul mai mare de parcă ar fi o bombă cu ceas, gata să explodeze la cel mai mic semn. Patricia se bucură de noul ei statut, al celei care deţine puterea.

Nell încearcă se taie bucăţele invizibile de mâncare pe faţa de masă. Bunty trânteşte chestii prin bucătărie, dărâmând oale şi tigăi, trântind uşile dulapurilor, de parcă ar fi posedată. Ştiu că vrea să-i spună ceva lui George prin comportamentul ei, dar de ce nu *vorbeşte,* pentru Dumnezeu.

Dar nu, nu există o cale atât de uşoară pentru Zâna din bucătărie, care se face că găteşte cotlete de porc, piure şi morcovi, dar, de fapt, scoate flăcări pe nări şi scântei din vârful degetelor. Se aude cum trăsneşte în pereţii dormitoarelor, sufrageriei, Magazinului, în vreun animal care s-a nimerit în calea ei. Zbang! Zbang! Zbang! Până ce toată casa e plină de fumul gândurilor lui Bunty.

Intră în camera în care mâncăm, cântând fals şi prea sus o versiune total nepotrivită a unui cântec al lui Doris Day („Dealurile negre din Dakota"), ceea ce înseamnă ca ne arată nouă că nu se întâmplă nimic între ea şi George. Până la urmă, e vorba de o ocazie specială – pantomima, Crăciunul, ca să nu mai spunem de moartea lui Gillian. Bunty înconjoară masa cu farfuriile ridicate, de parcă ar fi o chelneriţă dintr-un film american. Arată ridicol.

— Carnea de porc e un pic aţoasă, spune George.

De ce nu tace şi mestecă, să înghită fără comentarii aşa cum facem noi, ceilalţi? Nu-mi place deloc asta. Nu-mi plac deloc oamenii aceştia de la masă. Văd că şi Gillian face la fel ca mine, se arată când de acord, când exasperată, în cazul în care George continuă să caute ceartă. Însă Bunty nu are chef de luptă.

— Chiar aşa? întreabă ea, despicând cuvintele în două, de parcă ar fi tăiat un aisberg cu limba. Chiar aşa? repetă ea, provocându-l să mai zică ceva.

Sprâncenele i s-au ridicat aşa de tare, parcă îi plutesc undeva, deasupra capului.

— Chiar aşa?

George tace din gură sub presiunea faptului că e Crăciunul.

— Ce umed e afară, de nu-ţi vine să ieşi din casă, zice Bunty deodată, pe alt ton, cel pe care-l foloseşte în „compania" cuiva.

Acesta e felul ei de a arăta că e o persoană bine-crescută, cu bune maniere, spre deosebire de bărbatul necioplit de la capătul celălalt al mesei, care se întâmplă să fie soţul ei, din nefericire.

Nimeni nu-i răspunde. Toată lumea e ocupată să mestece – George are dreptate, carnea e aţoasă, bucăţi mici şi arse de cotlet, fripte la flacăra iute a nervilor lui Bunty. Ce păcat de Gillian, ultima ei masă e arsă. Dacă am fi ştiut, am fi organizat cina de Crăciun cu o zi mai devreme, pentru ea.

Cuţitul lui Nell sare de pe masă şi aterizează pe podea. George şi Bunty îşi aruncă priviri unul altuia pe deasupra capului ei, în timp ce aceasta se apleacă într-o încercare nereuşită de a-şi recupera cuţitul. Într-un final, George oftează şi se apleacă după el, trântindu-l la loc, pe masă.

— Pot să stau lângă tine, tati, la spectacol? întreabă Gillian, întorcându-se spre el şi orbindu-l cu un zâmbet strălucitor.

— Da, draga mea, îi zâmbeşte el înapoi.

Mi se face rău. Dar George s-a liniştit, aşa că îi datorăm lui Gillian un pic de admiraţie (împotriva voinţei noastre).

Eu stau lângă Nell, mestecând cu abnegaţie şi tăcând din gură, dar asta nu-mi poate garanta siguranţa. Bunty se întoarce spre mine, ca o cobră frustrată.

— Dacă nu te grăbeşti, Ruby, tu o să stai aici, cât *noi* o să fim la spectacol.

Spune asta de parcă ar fi mulţumită de ea însăşi pentru că a spus ceva inteligent. Aceasta este mama mea adevărată? De ce face asta? Ce satisfacţie găseşte ea în a face aceste ameninţări pe care nu le pune în practică? Una peste alta, mai e destul timp până la spectacol. Şi apoi, nu le-ar trece prin cap să plece şi să mă lase acasă. Nu?

— Da, spune George pe neaşteptate, nu mai trage de timp, Ruby, nu-ţi poţi petrece toată viaţa întârziind, ştii bine.

Îi ţine partea lui Bunty fie ca s-o împace, fie ca s-o irite, nu-mi pot da seama de ce. Încep să mănânc pe cât de repede pot, dar mă opresc cu gura căscată când Nell, care mai are momente de claritate, se întoarce brusc spre mine şi-mi zice:

— Aoleu, mai opreşte-te, fato!

Preţ de o secundă, toată familia e cu ochii pe mine, cu privirea aceea pe care o au sărmanele vrăbiuţe când se uită la nevinovatul pui de cuc pe care-l cresc în cuib.

Bunty, care încă mai mestecă, începe să strângă farfuriile repede, fără să ia seama la protestele lui Nell, care nu a apucat să mănânce nimic până atunci. Cred că Bunty ar prefera să spele vasele înainte ca noi să mâncăm. Intra înapoi graţios cu castronul de sticlă în care se află piersicile din conservă, tăiate felii, ca nişte zâmbete, ca zâmbetul enorm, de maniac, de pe chipul lui Bunty. (O versiune exagerată a zâmbetului din *Nota de subsol (iv))* Pescuieşte piersicile, iar când Patricia protestează că nu vrea niciuna, îi spune că e păcat, pentru că are nevoie de castron pentru prăjitura din Ziua Cadourilor. Bunty este singura persoană din York care ştie să facă o prăjitură din vin de Xeres aşa cum trebuie, aşa că, pentru că nu se cade să te amesteci în magia facerii acestei prăjituri, Patricia ia

castronelul de piersici, dar nu înainte de a se apleca spre urechea lui George ca să-i spună, pe un ton fals de confidenţialitate: „Se spune că discreţia este cea mai scumpă dintre valori, nu?” George pare extrem de jenat; nu are nici cea mai vagă idee despre ce vorbeşte Patricia, dar e destul de sigur că are legătură cu Otreapa.

George taie o felie de piersică pe din două cu linguriţa, ia şi puţină frişcă şi ridică linguriţa la gură, cu un gest delicat.

— Frişca nu mai e bună, se pronunţa el, după ce aproape că nu a gustat din ea.

Linguriţa rămâne suspendată în aer, pe drumul spre mustaţa lui roşiatică, de culoarea piersicilor. Se uită fix la Bunty, provocând-o să-l contrazică, uitând complet de bunăvoinţa de care dai dovadă de sărbători. În partea opusă a mesei faţă de mine, Patricia care mănâncă frişcă şi piersici pe săturate se îneacă. Dă din cap spre mine şi spune:

— E stricată.

Nell, căreia îi e frică probabil să nu rămână nemâncată, a terminat deja tot din castronel. Bunty se linge pe bot mai delicat decât o pisică.

— Mie mi se pare bună, spune ea uşor.

Este foarte curajoasă, ca Deborah Kerr în *Eu şi regele.*

George împinge castronelul din faţa lui:

— Atunci mănâncă tu, la naiba, a zis el, lăsând-o pe Gillian în dilemă, cu fălcile pline de frişcă râncedă şi piersici alunecoase, neştiind pe lângă care părinte să se dea.

Dar reuşeşte să scape de dilemă, scuipând tot, în castronel, când atenţia lui George şi a lui Bunty este distrasă de un sforăit puternic venind dinspre Nell. A adormit ca un copil, cu capul în farfuria goală.

— În spatele tău! În spatele tău! strigă Gillian ca posedată.

(Vrea să spună că vrăjitoarea cea rea e în spatele celui de pe scenă, dar mă tem că e moartea, cu coasa ei bine ascuţită.)

— Sst, şopteşte Bunty, cu buzele ţuguiate, de culoarea trandafirilor. Nu mai vorbiţi aşa de tare, deranjaţi pe toată lumea.

Absurditatea acestei afirmaţii nu o afectează pe Gillian, pentru că ea vede toată sala în vacarm pentru că vrăjitoarea, un elf, un urs panda, o vacă şi un tânăr curajos aleargă pe scenă în vreme ce Hansel şi Gretel se ascund sub o grămadă de frunze. (De ce e şi un urs panda? Probabil ca s-o facă fericită pe Patricia – care mă înghionteşte şi-mi spune „Ia uite, un panda!" cu o voce plină de fericire, cum mai rar auzi de la ea.) Fără să se domolească, Gillian continuă să urle cât o ţin plămânii. „Distrează-te Dana nu mai poţi, Gillian", îi spun eu în gând.

Când se cer voluntari din public, care să urce pe scena, eu mă fac cât mai mică în scaun, ca să ies din raza vizuală a actorilor, iar Patricia s-a făcut şi ea invizibilă, dar nimic nu o poate ţine pe Gillian pe loc, aşa că, până să zici „peşte", Gillian dă din picioare, dezvelindu-şi volanele şi ajunge pe scenă, vrăjindu-l pe panda şi cântând din toată inima.

— Ei bine, îi spune Bunty intenţionat vecinei de scaun (eu sunt la mijlocul unui sandviş Lennox – cu George de o parte, după care urmează Gillian, apoi eu, Patricia şi Bunty, de cealaltă parte. Pe Nell au lăsat-o acasă). Ei bine, e un copil cu totul deosebit, Gillian a noastră.

„Nu o să mai ţină mult asta", îmi zic eu.

Când Gillian revine pe scaun, se vede că e roşie la faţă şi nervoasă (doar e fiica mamei ei) pentru că a stat în lumina reflectoarelor.

— Toate lucrurile bune nu ţin mult, spune Bunty, cu un zâmbet înţepenit pe buze, fără să-şi ia ochii de la scenă.

Dacă Hansel şi Gretel ar fi rămas rătăciţi în pădure pentru totdeauna, am fi putut rămâne şi noi blocaţi în timp, acolo şi am fi uitat de Otreapă, frişca râncedă şi tortul de Crăciun fără glazură. Nici Gillian nu ar mai fi murit. Dar firul narativ trebuie să continue – vrăjitoarea este arsă până nu mai rămâne din ea decât o grămadă de zdrenţe arse şi scrum, mama cea vitregă şi rea este iertată, copiii ajung din nou în sânul familiei. Hansel şi Gretel descoperă cufărul în care se afla comoara vrăjitoarei, plin ochi de smaralde, diamante, opale şi rubine (!), safire care lucesc în întuneric, la fel ca şi bomboanele din pungă pe care le împart cu Gillian. Zâna cea bună face să cadă o ploaie de sclipici cu bagheta, aşa de deasă că o pot atinge dacă întind mâna.

— Gata, s-a terminat, o mai vedem la anul.

George s-a ridicat de pe scaun înainte sa se aprindă luminile şi, în timp ce noi aplaudăm, el deja a ajuns în holul teatrului, aprinzându-şi o ţigară. Bunty se poarta ca un rozător cuprins de panică, ţopăind de pe un picior pe altul, la capătul rândului, îndemnându-ne să ne grăbim, în timp ce noi căutăm cu disperare căciuli, fulare, mânuşi, programe de teatru. De ce ne face asta? De ce ne induce starea asta de panică, de parcă ar veni cutremurul, când e clar că va trebui să stăm la coadă o grămadă de timp la ieşire? Pe Gillian, care e fascinată la vederea scenei goale, o apucă plânsul. Bunty o ia de-a lungul rândului, cerându-şi scuze celor pe care-i calcă pe picioare, spunând lucruri de genul „foarte obosită", „prea multă agitaţie", „aşa sunt copiii", în vreme ce o trage pe ascuns pe Gillian de mână cu înverşunare, şuierând ca să nu audă restul lumii: „De ce naiba nu te maturizezi odată, Gillian!"

Ce ghinion pentru Bunty să-i adreseze aceste cuvinte lui Gillian, ultimele pe care a mai apucat să i le spună. Nu numai că o ceartă degeaba – Gillian nu va reuşi să se „maturizeze” niciodată – şi nici nu e o notă plăcută pe care să termini o relaţie. Oricum, asta e problema lui Bunty, nu a mea. Ultimele mele cuvinte către ea sunt – în timp ce-i ofer ultima bomboană, care luceşte ca o piatră preţioasă în întuneric: „Vrei ultima bomboană roşie, sau pot s-o mănânc eu?” o întrebare destul de neutră, ţinând cont de circumstanţe, dar, din fericire, ia ultima bomboană roşie (în stilul ei caracteristic), aşa că nu am de ce să mă simt prost mai încolo.

*

În faţa Teatrului Regal, George ţopăie, încercând să găsească un taxi (maşina noastră, am descoperit noi, când să plecăm spre teatru, avea pană – încă o coincidenţă din şirul lung care va duce la moartea lui Gillian). Ploaia s-a transformat în ace de lapoviţă. Patricia se furişează pe sub arcadele care decorează faţada teatrului – îngrozita la gândul că o va vedea cineva cunoscut împreună cu familia ei (trebuie să-i dai dreptate în privinţa asta). Din nu ştiu ce cauză, Bunty mă ţine pe mine strâns de mână şi stăm amândouă, tremurând, pe trotuar. Face o mare greşeală, ţine de mână pe cine nu trebuie. Gillian vrea să pară matură şi sofisticată (îmi dau eu seama după cum îşi leagănă manşonul alb). Tocmai a descoperit un grup de prietene de la şcoală – tocmai a terminat primul trimestru la şcoala Queen Anne – pe trotuarul de vizavi. Urlă toate şi-şi fac cu mâna, ca un card de gâşte.

Nu văd ce se întâmplă după aceea, pentru că Bunty a început să se agite că nu găsim un taxi, dar presupun că Gillian a ieşit alergând şi fără să se asigure dintre maşinile parcate, pentru că se aude un bubuit şi o dubiţă Hillman Husky de culoare albastru-

deschis o proiectează pe Gillian drept în calea taxiului căruia George îi făcuse cu mâna să oprească.

Mă zbat să scap de Bunty, dar nu reuşesc să-mi smulg mâna din ghearele ei, parcă a intrat în *rigor mortis* în momentul în care a văzut-o pe Gillian cum zboară prin aer. Oamenii se adună în jurul nostru, făcând mult zgomot, dar, după o vreme, trotuarul se mai eliberează şi îl putem vedea pe George aşezat pe marginea trotuarului, cu unul din crăcii pantalonului suflecat în mod inexplicabil, de i se vede şoseta bej. Vomită. Bunty începe să ţipe, tare la început, după care sunetul mai pierde din amploare şi urcă, la fel ca ultrasunetele emise de lilieci, şi ricoşează din neoanele care iluminează strada, din garguiele de pe teatru, din becurile albastre care se apropie din ce în ce mai mult.

*

În dimineaţa de Crăciun mă trezesc lângă Patricia, în patul mare şi de altfel gol al lui Bunty şi George. Între noi se ghemuiesc Teddy şi Panda. Este ieşit din comun să împart camera cu Patricia, ca să nu mai spunem de pat. Cred că, la fel ca şi mie, i-a fost teamă să rămână singură în timp ce spiritul răzbunător al lui Gillian bântuie Deasupra Magazinului, păzind cu gelozie măsuţa în formă de bob de fasole, calendarul de sărbători şi toate celelalte o mie şi unu de lucruri mărunte în care Gillian a învestit timp din viaţă. De Crăciun, la unsprezece seara, George şi Bunty au sunat de la spital să ne spună că Gillian a murit, după care se pare că s-au evaporat. Lui Nell nu-i venea să creadă că trebuie să se descurce cu noi.

— Nu mă descurc, s-a plâns ea la telefon lui Bunty, dar acesteia nu i-a păsat.

Cred că se descurcă destul de bine, de fapt, mai ales când e vorba de cadouri puse în ciorăpei.

Unul dintre ciorapii ei groşi, şifonaţi, se află pe plapuma lui George şi a lui Bunty, creând o imagine obscenă în lumina slabă a răsăritului de iarnă şi e clar că niciun ajutor al Moşului nu l-a atins. Ştiu că Moş Crăciun nu a pus nimic în ciorap, pentru că nu există. Gillian m-a trezit la realitate anul trecut, distrugând în acelaşi timp şi magia Zânei Măseluţă, ca să împuşte doi iepuri dintr-o lovitură. Ce iconoclastă era Gillian.

Patul miroase a pudra de faţă cu aromă dulceagă şi greţoasă a lui Bunty combinat cu mirosul lui George de tutun şi peşte, iar eu o caut pe Patricia prin pat şi o înghiontesc, după care îi spun:

— Uite un ciorăpei pentru cadouri.

— Ştiu, spune ea pe un ton lipsit de inflexiuni şi-mi dau seama că mai degrabă ea a fost cea care a făcut pe Moşul anul acesta, nu Nell.

Ce de treabă e Patricia. Trebuie să fi fost foarte greu pentru ea să joace acest rol pentru că, deşi are doar treisprezece ani, este cam cel mai matur membru al familiei noastre şi ea deplânge cel mai mult faptul că magia a dispărut cu totul din lumea noastră. Nu tu Moş Crăciun, nu tu Zâna Măseluţă, nu tu Zâna cea Bună – nici măcar o zână oarecare. Copilăria noastră s-a terminat, dar noi încă mai aşteptăm ca ea să înceapă. Stăteam lungită lângă corpul mic şi rigid al Patriciei azi-noapte şi ştiu cu câtă disperare aştepta să audă tropăitul renilor pe acoperiş şi sunetul scos de clopoţeii de la sanie.

Ciorăpelul meu pentru Crăciunul din 1959 conţine (în ordine inversă de la vârf în sus) – un bănuţ, un pachet de cărţi de joc, o ciocolată cu frişcă şi mentă „Fry’s” şi o păpuşă ieftină, de un roz-spălăcit, care are o rochiţă lucrată şi chiloţei. Am primit eu alte cadouri mai bune, altădată.

Stăm sprijinite de pernele părinţilor noştri şi împărţim ciocolata în timp ce jucăm la nimereală „Familii fericite"[35]. Situaţia este ironică mai ales pentru noi, care nu putem să nu observăm că familia domnului Bun, brutarul, şi familia domnului Haddock, negustorul de peşte, sunt de departe complete, prin comparaţie cu familia domnului Lennox, negustorul de animale de casă.

Până la urmă ajungem şi în camera lui Nell şi o sărutăm pe obrajii scofâlciţi. Un miros slab de urină vine dinspre cearşafurile ei. Poartă o cămaşă de noapte de un roz-pal imensă, care o face să pară foarte mică. Pe mâinile care îi ies din mâneci se văd venele albastre, ca o reţea de cabluri. Se uită la noi două cu băgare de seamă, cu ochii urduroşi.

— Crăciun fericit, bunico!

— Crăciun fericit, Patricia!

— Crăciun fericit, bunico!

— Crăciun fericit, Ruby!

— Crăciun fericit, tuturor!

Sunetul delicat răzbate prin toată casa, cristalin, dinspre stafiile casei, care cântă colinde uşor şi petrec, ridicând un pahar în cinstea Crăciunului.

Facem un efort. Aprind instalaţia din pomul de Crăciun, iar Nell îşi pune şorţul. Patricia încearcă să cureţe grătarul şemineului şi să facă focul. Dar cum aprinde un chibrit şi-l pune sub lemne, focul se stinge imediat ce se termină surcelele. Aşa că aduce radiatorul electric din dormitorul lui Nell şi ne adunăm în jurul singurului element care emană căldură dar şi un miros neplăcut şi acru de pâr

---

35 Un joc foarte popular în Marea Britanie, al cărui scop este să colecţionezi familii întregi, cerând câte o carte celuilalt jucător.

ars. Aprindem lumânările cu suporturi în formă de clopoţei ca măcar să avem parte de flăcări adevărate în cinstea sărbătorii.

Toate trei ne uităm cu neîncredere la grămada de cadouri de sub pom.

— Putem să le şi desfacem, spune Patricia dând din umeri în modul ei specific de a arăta că nu-i pasă de nimic, deşi, clar, îi pasă chiar foarte mult. De absolut toate.

Eu am primit mai multe cadouri. George şi Bunty mi-au luat un anuar *Girl,* un manşon alb din blană (nou, nu al lui Gillian), o pereche de patine cu rotile, o ciocolată cu cremă de portocale „Terry" şi câteva bijuterii de jucărie. Cred că sunt nişte cadouri surprinzător de bune. Nell mi-a făcut cadou o cutie de pudră de talc „Yardley Freesia", iar Patricia mi-a cumpărat un exemplar nou-nouţ al cărţii *The Railway Children*[36] cumpărat din banii ei de buzunar. De asemenea, de dincolo de mormânt, Gillian mi-a făcut cadou un căţel de pluş, cu o fundă purpurie la gât, care ţine între lăbuţele din faţă o sticluţă verde cu purpuriu de colonie *April Violets.*

— Dezgustător! spune Patricia, fără să ţină cont de respectul datorat lui Gillian, care de-abia murise – dar, deşi credeam azi-noapte că Gillian a murit, e foarte greu să continuăm să credem că e moartă şi de dimineaţă.

— Dezgustător, sunt şi eu de acord, după care bag un rând întreg de pătrăţele de ciocolată cu portocale în gură.

Patricia şi Nell îşi deschid şi ele cadourile, dar restul rămân neatinse sub pom, ca o ofranda pentru morţi. Cred că eu şi Patricia ar trebui să împărţim frăţeşte cadourile lui Gillian, dar nu spun asta cu glas tare, pentru că ştiu că nu se cade.

---

[36] Roman pentru copii al scriitoarei Edith Nesbit, apărut în anul 1906.

Ceva mai târziu, eu şi Patricia plecăm în căutarea lui Nell şi o găsim la bucătărie, încercând să facă ceva nedeterminat din curcanul congelat. Patricia îi ia şorţul şi îl leagă cu încredere în jurul propriei talii, spunându-mi s-o iau pe Nell de acolo şi să mă joc cu ea. Mai înţeleaptă, Patricia nu se apucă să gătească pasărea, ci încearcă mai degrabă să facă un pireu de cartofi, fasole coaptă şi vita cu sos, deşi toate trei ne-am tăiat în încercarea de a deschide conserva de carne de vită sărată. La final, avem plăcintă cu carne şi o delicioasă budincă de orez cu frişcă. Mâncăm cu farfuriile pe genunchi, în faţa televizorului şi ne bucurăm de cina de Crăciun mai mult decât se cade, după nenorocirea abătută asupra unei rude apropiate. Nell bea două pahare de rom, fără cumpătare, după care eu şi Patricia tragem între noi toată cutia de biscuiţi, în vreme ce bunica doarme dusă în fotoliu, iar eu profit de ocazie să o pun la punct pe Patricia cu ceva date despre lumea spiritelor, aşa cum le-am cules eu în timpul exilului de la Dewsbury. Patriciei îi place foarte mult ideea că ar putea exista Viaţa de Apoi şi pentru animale, dar nu îi convine prea mult ideea că Gillian ar putea rătăci pe acolo pentru totdeauna, studiind despre cum să scape de zgârieturile de pe măsuţa de cafea.

Din a doua zi de Crăciun, am intrat într-un fel de rutină, care se bazează pe petrecerea timpului în faţa televizorului, somn şi plăcinte cu carne. Îi suntem recunoscătoare lui Bunty că-şi ţine cămara plină de conserve. Lucrurile iau o întorsătură şi mai bună când descoperim prăjitura de Ziua Cadourilor, undeva în fundul frigiderului. Patriciei nu prea îi vine să guste din ea, pentru că-şi aminteşte clar că Bunty nici măcar nu se apucase s-o facă înainte de a pleca la spectacol. Cine a făcut-o? Stafiile-bucătar, specialişti în frişcă cu vin alb, budincă de orez cu fructe şi colivă? Elfii

disponibili de prin casă? Cine ştie. Trecem peste aceste nelinişti şi o mâncăm din prima, după care ne este rău toată noaptea.

Renunţăm rapid la vieţile noastre din trecut, pline de ordine şi obiceiuri bune şi cred că toate trei am fi ajuns la un stadiu de sălbăticie dacă Bunty şi George nu ar fi revenit brusc, de Anul Nou, însoţiţi de o rafală de fulgi de zăpadă. Au avut măcar bunul-simţ să sune la uşă şi să arate că se simt vinovaţi, conştienţi că au uitat de drepturile şi responsabilităţile părinteşti. Gillian nu era cu ei, bineînţeles.

Unde fuseseră? Eu şi Patricia am discutat pe această temă destul de mult. Destul de mult după standardele noastre, oricum. Din câte am înţeles, au rămas o vreme la unchiul Clifford şi la mătuşa Gladys (astfel, fără îndoială, i-au stricat Crăciunul lui Adrian). Dumnezeu ştie de ce au rămas acolo, poate că au vrut să aibă cineva grijă de ei, sau (mai puţin probabil) au vrut să ne scutească pe noi de urmările tragediei. Au făcut înmormântarea şi toate cele necesare fără noi, dar nici mie, nici Patriciei nu ne părea rău că am ratat acest eveniment social, însă mult timp după aceea – poate tot restul vieţii – am avut sentimentul că Gillian nu era nici în viaţă, dar nici moartă de-a binelea.

Probabil că i-au rezervat lui Gillian un spaţiu separat în lumea spiritelor, doar pentru ea. Multe săptămâni după aceea, eu şi Patricia am plănuit o excursie la Dewsbury, la Biserica Spiritului, în speranţa că vom primi un mesaj liniştitor din partea lui Gillian. *Sora voastră vă transmite să nu vă faceţi griji pentru ea,* sau aşa ceva. Dar, la cât o ştiam noi pe Gillian, ar fi tăcut din gură numai ca să ne facă în sâc (ar fi fost furioasă că a ratat Crăciunul). Planurile noastre de plecare au dispărut cu totul după Marele Incendiu de la Magazin, când lumea spiritului a primit aşa un număr mare de noi

locuitori că era mai uşor să uităm complet de această lume, decât să tratăm cu prezenţa atâtor suflete de animale care rătăcesc în planul astral, mieunând şi schelălăind.

Bunty nu a mai fost întreagă la cap o perioadă. Era surprinzător cât de mult a afectat-o moartea lui Gillian. O puteam vedea prin uşa deschisă de la dormitor, stând întinsă pe spate în pat, gemând şi strângând plapuma între degetele încleştate. Uneori spunea: „Copilul meu, copilul meu s-a dus”, de parcă ar fi avut doar un singur copil pe lume, ceea ce nu era frumos din partea ei faţă de mine şi Patricia. Alteori o auzeam pe Bunty strigând noaptea: „Gillian a mea, perla mea”, ceea ce mi se părea foarte ciudat, având în vedere că nu o auzisem să o alinte aşa pe Gillian, cât aceasta era în viaţă. Şi oricum, nu sunt eu singura piatră preţioasă a familiei?

Şi-a mai revenit, după o vreme. La fel şi animalele. Eu şi Patricia am uitat de ele timp de vreo doua zile, dar ne-am dat seama că nu le-am hrănit, când câinii au început să urle în miezul nopţii. Din fericire, niciunul nu a murit de foame, deşi conştiinţa faptului că le-am neglijat a atârnat greu pe umerii noştri, mai ales pe ai Patriciei, din motive lesne de înţeles. E greu să te uiţi în ochii înfometaţi ai pisicilor şi căţeilor, ştiind că tu eşti de vină, şi să nu ştii că ai scăzut în ochii lor pentru totdeauna. Papagalul, chiar dacă l-am abandonat pentru scurt timp, nu ne-a iertat niciodată. Marele Incendiu a distrus multe (deşi cel mai rău a fost că a distrus animalele), dar nu a şters cu buretele sentimentul de vină.

Este începutul unui nou deceniu, diferit de restul, ultima zi din 1959. Părinţii noştri, proaspăt reveniţi în sânul familiei, dorm duşi în camera de jos; ceasul meu cu Albă-ca-Zăpada arată ora trei dimineaţa. Mă strecor până în sufragerie, trează, nu în somn. Aş fi preferat să nu dorm în dormitorul meu – mi se face pielea de găină

la vederea patului lui Gillian. Moartă sau nu, sunt sigură că e acolo – dacă mă uit mai atent la patul ei sunt sigură că văd pătura de culoarea piersicii cum se mişcă în ritmul respiraţiei ei invizibile.

Ceasul de pe poliţa căminului, care mereu rămâne în urmă, bate *Unu*, *doi*, *trei.* Draperiile din sufragerie au rămas trase şi văd cum afară ninge uşor. Sunt fulgi mari, ca puful de gâscă, şi alţii mai mici, creţi ca puful de lebădă, şi rafale mari, de parcă un stol de păsări ale furtunii şi-au lepădat penele. Cât stau eu să privesc, cerul se acoperă de nori formaţi din puful tuturor speciilor de păsări care au existat vreodată şi chiar câteva care există doar în imaginaţia mea, de genul mierlelor albastre care zboară deasupra curcubeului. Pomul de Crăciun şi-a pierdut mai toate acele, care au ajuns pe podea, dar eu aprind oricum instalaţia. După care mă apuc să învârt globuleţele de sticlă din pom. Dacă mă străduiesc destul, pot să le fac să se învârtă toate în acelaşi timp. Uneori se ciocnesc unul de celălalt şi cade sclipici de pe ele, sub forma de ploaie de steluţe magice peste mine.

Nota de subsol (vi) —Excursia de duminică

Excursia de duminică, la Scarborough, trebuia să fie nemaipomenită. Doamna Mildred Reeves, care se ocupa de excursia anuală a şcolii St. Deny's, îşi dirija protejaţii spre gară, cu mult timp înaintea plecării trenului. Profesoara care o ajută, domnişoara Adina Terry, aştepta deja la punctul de control al biletelor, împreună cu Lolly Paton, o prietenă care o însoţeşte în excursie. Noul preot, domnul Dobbs, era însoţit de logodnica sa, domnişoara Fanshawe, împreună vegheau asupra coşului mare de

nuiele care conţinea prânzul copiilor. Majoritatea părinţilor au contribuit la picnicul copiilor, dar mai toţi au adus dulciuri, aşa că doamna Reeves şi domnişoara Fanshawe au stat să facă sandvişuri (cu pastă de anşoa şi ou) încă de la primele ore ale dimineţii.

— Ce zi nemaipomenită! a exclamat prietena doamnei Terry, Lolly Paton, deschizându-şi braţele larg şi râzând, astfel că preotul a roşit uşor, iar doamna Reeves a strâns din buze, a dezaprobare.

Dar Lolly Paton avea dreptate, era o zi nemaipomenită, ultima sâmbătă călduroasă din iulie, chiar şi acum, la nouă jumătate dimineaţa, era clar că cerul de deasupra acoperişului din bârne şi sticlă al gării va rămâne albastru toată ziua. Nu numai că vremea va rămâne „nemaipomenită" în contrast cu excursiile la plajă din alţi ani, pline de ploaie şi vânt, dar şi mareea va fi în stadiul în care trebuie – adică apele vor fi retrase cât mai departe, iar copiii vor putea mânca pe plajă, se vor putea bălăci în apă şi se vor juca fără grija că pot fi luaţi de ape.

Doamna Reeves avea o coală de hârtie în poşetă, pe care scrisese o listă de cântece care pot fi cântate în tren, şi o listă de jocuri care pot fi organizate pe plajă – curse pe trei picioare[37], jocuri sportive pe echipe, crochet şi cricket pe nisip. Doamna Reeves se bucura că suntem însoţiţi de un bărbat, domnul Dobbs, care să ne ajute la regulile de cricket, care nu erau foarte clare în mintea ei, dar şi ca influenţă asupra băieţilor mai gălăgioşi, dintre care erau câţiva pe care doamna Reeves îi suspecta că nu provin din familii bine educate. Pe de altă parte, îşi amintea doamna Reeves, nu era cumva datoria ei de creştin să-i educe cum trebuie pe aceşti sărmani şi mai degrabă vulgari? „Lăsaţi copiii să vină la mine", îşi şoptea ea, dar cuvintele au fost acoperite de şuierul locomotivei

---

[37] Întrecere în care participanţii aleargă în perechi, cu picioarele alăturate legate.

expresului de la King's Cross la Aberdeen, iar domnişoara Fanshawe a trebuit să-l ţină de mână pe domnul Dobbs, pentru că părea că vrea să sară în tren de cum l-a văzut.

Domnişoara Terry nu era chiar la fel de bine organizată ca doamna Reeves; nu făcuse nicio listă, dar adusese nişte poveşti de citit copiilor, nu povestirile obişnuite, cu rol educativ din *Biblie* pe care ni le citea, cam plictisită duminică de duminică, ci un exemplar nou din *Swallows and Amazons*[38], care era „o carte plină de aventuri minunate", după cum o asigurase fratele ei mai mic. Până la urmă, cartea nu a mai fost nici măcar deschisă, pentru că Lolly Paton a improvizat o reprezentare animată a lui *Peter Pan,* în care i-a distribuit pe toţi copiii în rolul băieţilor rătăciţi, după care l-a convins pe rigidul domn Dobbs să-l joace pe căpitanul Hook într-o manieră destul de colorată, deşi doamna Reeves a refuzat categoric să joace rolul crocodilului, iar domnişoara Fanshawe s-a bosumflat şi a rămas să păzească sticlele de limonadă.

— Mă duc să cumpăr biletele, a anunţat doamna Reeves. Nu are rost să aşteptam să vină toţi copiii, pentru că sigur sunt întârziaţi, dar nu merită să pierdem trenul pentru asta.

— Mai ales că noi am fost aici aşa de devreme, a spus domnişoara Terry pe un ton serios, iar Lolly Paton a ciupit-o de braţ şi amândouă au rămas cu privirea fixată pe imensul ceas ornamentat al gării, ca să nu izbucnească în râs.

O fetiţă exagerat de punctuală se apropia deja de locul de întâlnire, îmbrăcata toată în alb imaculat, cu părul prins într-o grămadă de fundiţe.

---

38 Prima carte de Arthur Ransome, dintr-o serie întreagă de aventuri pentru copii, apărută în anul 1930.

În acest răstimp, în casa de pe strada Lowther, copiii nici măcar nu au ieşit pe uşă, reţinuţi de lenea lor naturală, dar şi de mama lor, care tocmai şi-a dat seama că a uitat să contribuie cu ceva la picnic şi că doamna Reeves le-a cerut tuturor ca mâncarea să fie adusă la biserică, cu o seară înainte. Pe fugă, Nell a aruncat o tavă de biscuiţi în cuptor, înainte ca acesta să ajungă la temperatura necesară, după care a refuzat ca Babs, Bunty sau Clifford să plece până nu sunt gata biscuiţii. Pe Betty au lăsat-o în pat, ultima dintre membrii familiei care s-a molipsit de tuse măgărească, tuse care o adusese pe Babs în pragul disperării. Ted era considerat prea mic pentru a merge în excursie cu şcoala.

— Plecăm fără pachet – o să fie destulă mâncare acolo, a spus Clifford, râcâind cu degetele de la picioare în cadrul uşii de la bucătărie, plin de nerăbdare.

— Nu despre asta e vorba, a spus Nell, enervată de-a binelea. Ce o să creadă lumea despre noi?

După care şi-a dat bretonul pe spate, de parcă ar fi vrut să-şi şteargă creierul odată cu fruntea.

— Cine o să creadă ce? a întrebat Bunty, aşezată pe linoleum, în bucătărie, chinuindu-se să-şi lege şireturile la pantofi şi muşcându-şi buza de concentrare.

— Doamna Reeves – cei care merg cu noi la şcoală, oricine – Nell s-a oprit, ca să meargă la Ted, care se chinuia să înghită ceva, şi a început să se lupte cu el ca să-i scoată o piatră din gură.

Babs a început să se pieptene repede.

— Hai să plecăm odată, a spus ea, îngrijorată.

Babs şi Bunty nu aveau fundiţe în păr, erau tunse castron, cu părul lins peste urechi. Nu aveau nici rochiţe albe. Babs purta o salopetă verde-gri, care nu-i venea bine deloc, iar rochia cea mai bună a lui Bunty era una scămoşată, tăiată în talie, maro.

— Trenul pleacă la zece şi cinci, a spus Babs, şi ne ia o jumătate de oră bună ca să ajungem la gară pe jos.

— Mai ales că o cărăm şi pe Bunty după noi, a continuat Clifford, cu un aer posac.

Babs a început să se tânguie:

— Iar doamna Reeves a zis să fim acolo la zece fără douăzeci.

— Acum e fără douăzeci şi cinci, a şoptit Clifford, uitându-se în gol, la curtea din spatele casei, cu aerul unui condamnat la moarte care a început să-şi accepte soarta.

— Ia linişte, amândoi! a strigat Nell. Biscuiţii sunt gata într-o secundă, tu – Clifford, Babs, cum-te-cheamă – ia un prosop în care să-i punem.

Babs a luat un prosop de bucătărie alb cu verde, în carouri, dintr-un sertar şi a încercat să nu izbucnească în plâns.

Nell a scos tava din cuptor şi a vărsat biscuiţii pe prosop.

— Ar fi trebuit să stea mai mult la cuptor, a spus ea, supărată.

— Nu, nu, hai să mergem, a strigat Babs, nemaiputând să-şi reţină lacrimile, şi a luat prosopul, i-a legat colţurile şi a plecat, iar ceilalţi au fugit şi ei pe uşă, în frunte cu Clifford, care o depăşise deja din urmă.

Bunty a început să plângă, pentru că nu reuşise încă să se lege la unul din pantofi. Nell s-a aplecat şi i-a dat una destul de tare peste picior înainte să-i lege şiretul la pantofi, iar Bunty a luat-o şi ea la fugă, afară din casă, după ceilalţi doi.

— Hai odată! a strigat Babs la ea, din poartă, întinzându-i o mână, după care de-abia a prins-o de degete că au şi început să alerge în plină viteză pe strada Lowther, intrând apoi pe strada Clarence.

Pe Bunty o durea tare într-o parte când au ajuns la pasarela pentru pietoni, care trecea peste calea ferată, după care a început să

se plângă şi să se împiedice la vale, pe Grosvenor Terrace, până în Bootham, iar Babs urla întruna la ea să ţină pasul. Au trecut în viteză râul Ouse, pe podul Scarborough şi au văzut un tren care alerga cot la cot cu ei.

— E trenul nostru, a spus Babs, rămânând fără aer, aproape căzând pe treptele de metal, la intrarea pe strada Leeman.

Babs a continuat să alerge după Clifford, dar Bunty a trebuit să se oprească să-şi tragă răsuflarea, după care de abia a mai înaintat, şchiopătând pe strada gării şi a mai apucat să-i vadă rochia verde a lui Babs, cum dispare la intrarea în gară. Era îngrozită de ideea că a rămas în urmă, aşa că şi-a continuat curajoasă drumul prin aglomeraţia din gară până la punctul de control al biletelor, unde a oprit-o controlorul, ridicând o mână şi sprâncenele. Şeful de gară suflase deja în fluier, iar trenul, care se vedea clar dincolo de bariera de la punctul de control, începuse să se pună în mişcare, foarte încet, iar Bunty se uita la el cu ochii înceţoşaţi. Apoi l-a depistat pe Clifford, care alerga cu sufletul la gură, iar Bunty şi-a dus o mână la gură, surprinsă, în timp ce fratele ei a mărit viteza pe peron şi a deschis una din uşile trenului, după care a sărit în vagon, trăgând-o pe Babs după el – Babs care urla după Bunty, dar care urcase deja pe treapta vagonului, după care a dispărut înăuntru, dar a scăpat ce avea în mână, iar prosopul de bucătărie alb cu carouri verzi a fluturat ca un steag, iar biscuiţii au căzut grămadă pe peron şi sub roţile trenului. Un paznic enervat a trântit uşa când trenul a trecut prin dreptul lui, tot prinzând viteză. Bunty i-a zărit chipul concentrat al doamnei Reeves în dreptul unui geam şi s-a întrebat dacă nu va trage semnalul de alarmă când îşi va da seama că Bunty lipseşte.

Dar nu a fost aşa, pentru că trenul a început să fluiere tare, ridicând stoluri de porumbei de pe grinzile gării, şi a trecut pe sub

pod, dispărând în dimineaţa senină. Bunty a început să plângă în hohote pe măsură ce trenul se făcea din ce în ce mai mic, după care a luat curba şi a dispărut, o linişte stranie aşternându-se peste gară, o linişte pătrunsă de o dezamăgire amară, dar în acelaşi timp mângâietoare. Liniştea a fost spartă de un sunet greu, răsunător, al unui obiect metalic trântit, iar cel care verifica biletele a ieşit din cabină, a luat-o pe Bunty de mână şi i-a spus, pe un ton sever:

— Hai să vedem cum rezolvăm această situaţie, domnişoară.

Pentru că Bunty stătea într-un lac de lacrimi, dar şi de altceva, mult mai ruşinos.

A trecut ceva timp până şeful de gară a reuşit să scoată de la Bunty măcar cum se numeşte, pentru că aceasta nu mai avea aer, printre hohote de plâns şi convulsii.

Bunty a fost lăsată în grija îndoielnică a unui tânăr hamal, care a dus-o spre casă cu tramvaiul şi a lăsat-o pe strada Huntington, să meargă singură până acasă. Bunty se simţea de parcă ar fi fost lăsată în grija unor străini mai multe ore şi de-abia aştepta să-şi plângă amarul în braţele cuiva cunoscut. Dar, intrând în bucătărie, a dat peste o scenă neliniştitoare – mama ei părea că face budincă de orez (boabe albe de orez erau împrăştiate peste tot, pe masă), dar nu era în apele ei, pentru că vasul mare de email, în care fierbea laptele de obicei sau pe care-l folosea pentru crema de zahăr ars, dădea pe dinafară – şi totuşi, Nell continua să toarne din cana mare albastră pe care o ţinea în mână, astfel că laptele curgea peste marginile vasului, ca o cascadă albă, lăptoasă.

În acelaşi timp, nu numai că Ted îi ţinea isonul cu plânsete, de la etaj, ci Nell însăşi vorbea singură, rânjind, spunând cuvinte muşcătoare, ce o făceau să pară o nebună ce blestemă pe cineva – deşi, când Bunty a auzit mai bine ce spunea, a descoperit că era

vorba de o recitare în ordine alfabetică a reţetelor din cartea de bucate „Cum să te descurci singură” a lui Nell – Biscuiţi pentru ceai, Fursecuri, Prăjitură cu cremă de migdale, Prăjitura cu frişcă, Prăjitură genoveză, Prăjitură cu nucă de cocos, Prăjitură pufoasă, Prăjitură uşoară, Sandviş cu ciocolată. Bunty s-a strecurat afară din bucătărie şi s-a aşezat pe băncuţa din curte. Deja cam rămăsese fără lacrimi, aşa că a stat liniştita la soare, încercând să nu se gândească la ce fac toţi cei de la şcoală la plajă, în Scarborough. În tot acest timp, tuşea lui Betty o zgâria pe urechi. Când s-a uitat peste umăr, pe fereastra bucătăriei, a văzut-o pe Nell dând nucşoara pe râzătoare, sus-jos, sus-jos, şi nu s-a oprit decât când s-a auzit o bubuitură urmată de urlete, iar Bunty a presupus că Ted a căzut iar pe scări.

În următoarea duminică la şcoală, doamna Reeves şi-a adunat copiii în jurul ei ca o cloşcă şi le-a dat voie să vorbească cinci minute întregi despre minunata excursie şi, după ce au terminat de vorbit, s-a întors spre Bunty şi i-a j spus:

— Ce păcat că ai pierdut excursia, Berenice. Sper că ai învăţat ceva despre punctualitate, ai pierdut atâtea jocuri şi atâta distracţie, după care, doamna Reeves a dat din cap spre Adina Terry, care a deschis o carte mare, *Biblia ilustrată pentru copii,* şi, oftând uşor, a spus:

— Astăzi, copii, vom citi povestea bunului samaritean.

CAPITOLUL VII

1960

Foc! Foc!

Am vizitat-o pe Gillian. Stă bine învelită, ca într-o păstaie, sub o pătură frumoasă de gazon verde, care seamănă cu o masă de biliard. Nu ne apucăm să jucăm biliard pe ea, nici măcar un joc scurt. Bunty aşază un buchet de anemone strălucitoare ca nişte nestemate într-o piatră care are găuri în ea. Îmi aminteşte de bolovanul de pe strada Burton – un pietroi închis la culoare aşezat unde fusese odată marginea oraşului, unde îşi lăsau ţăranii marfa, pe când oraşul York era cuprins de ciumă. Acum, Gillian a noastră nu poate fi atinsă, la fel ca o victimă a ciumei. Nu am putea pune mâna pe ea nici dacă am vrea, doar dacă am săpa cu ghearele în gazon, adânc, în pământul rece şi puturos al cimitirului. Ceea ce n-o să facem, mai ales că amândouă suntem îmbrăcate în hainele noastre cele mai bune cu ocazia acestei vizite, eu într-o rochiţă de tafta, cadrilată, iar Patricia poartă o fustă din stofă de lână ecosez, peste un jupon de tul, colorat în toate nuanţele pastel pe care la au acadelele în formă de farfurie zburătoare. Fusta-farfurie zburătoare foşneşte şi fâşâie când merge, iar picioarele ei subţiri sunt prinse în ciorapi şi portjartier, are şi sutien „Junior”, cu sâni juniori care se ascund în el şi care fac două cute pe sub puloverul din acrii. Părul ei de culoarea blănii de şoricel e prins la spate într-o coadă, prinsă cu o fundă roz de satin. Uneori e greu să fii femeie.

Nu are niciun rost să săpăm, oricum, pentru că Gillian nu e deloc acolo, ci „Protejată, în braţele lui Iisus”. Asta scrie pe piatra ei de mormânt:

Gillian Berenice Lennox
14 ianuarie 1948–24 decembrie 1959
Fiica iubită a lui George şi a lui Bunty

— Nu spune nimic despre noi, îi şoptesc eu Patriciei, în timp ce Bunty scoate la iveală o cârpă de şters praful din geantă şi începe să şteargă piatra funerară.

Şi mai multă muncă de casnică.

— Despre noi?

— Sora iubită.

— Păi nu era aşa, nu? spune Patricia rezonabil, aşa că amândouă tăcem, cuprinse de vină pentru că ne-am gândit la aşa ceva.

„Hai acasă, Gillian, ţi-am iertat tot. Hai înapoi şi o să fii Sora Iubită pentru noi." Bunty scoate foarfecă de bucătărie şi începe să tundă gazonul. Ce urmează să facă, să aspire praful? Piatra funerară a lui Gillian este destul de obişnuită, chiar foarte simplă. Am mai fost aici cu prietena mea Kathleen şi cu mama ei, iar eu şi Kathleen ne-am jucat de-a ascunselea printre pietrele funerare. Ne plăceau în mod deosebit cele care aveau îngeraşi sculptaţi pe ele, fie singuri şi cam trişti, fie în perechi – câte unul de fiecare parte, cu aripile întinse protector peste cel care sălăşluieşte în mormânt, invizibil. Kathleen şi eu am petrecut multe ore pretinzând că suntem îngeri păzitori, cu puloverele pe post de aripi.

Trebuie neapărat să mori ca să ajungi să fii protejată în braţele lui Iisus? Se pare că nu. Kathleen, care deja mi-a prezentat exoticele decoraţiuni interioare, pline de imagini sângeroase, ale bisericii catolice St. Wilfred, îmi spune că suntem cu toţii protejaţi, în braţele lui Iisus, dar mai ales cei mici. Mai ales cei care suferă, adaugă ea. Cred că eu şi Patricia suferim destul de mult, aşa că astea sunt veşti bune pentru noi. În plus, spune ea, El este Mielul lui Dumnezeu, iar noi suntem toţi spălaţi cu sângele Lui (pot să jur că se aud majusculele, când vorbeşte Kathleen). Trebuie să admit

că am ceva rezerve, când e vorba să fiu spălată în sânge de miel, dar dacă asta o să mă salveze de focul etern al iadului – sau al Iadului, pentru că mie îmi sună a loc ce merită un nume cu majusculă – atunci presupun că am să suport şi asta.

Doamna Gorman, mama lui Kathleen, vine mereu la biserică, în acelaşi mod în care Bunty vizitează mereu toaleta publică din piaţa St. Sampson, când e la cumpărături. Tocmai am petrecut o sâmbătă dimineaţă, Kathleen, mama ei şi cu mine – ajutând o acţiune de caritate în piaţa King, pentru Asociaţia de Protecţie şi Prevenire a Cruzimii faţă de Copii, aripa tânără. Sunt mai mult decât bucuroasă să-i ajut – să acumulez o serie de fapte bune şi să primesc bunăvoinţă din partea Mielului, pentru că, deşi este Blând şi Umil, face parte (în mod inexplicabil) şi din comitetul celor trei care te pot trimite în Infern.

Aşa că, acum ne plimbăm pe strada Duncombe discutând dacă să mergem undeva să bem ciocolată caldă, ca mai apoi să ne oprim la biserică. Mama lui Kathleen îşi înmoaie degetele în vasul cu agheasmă de la intrare, îşi face semnul crucii şi face o plecăciune spre altar. Kathleen face la fel. Care este codul manierelor elegante aici? Fac şi eu la fel, după care mă trăsneşte Dumnezeu pentru că nu sunt catolică? Sau mă trăsneşte Bunty, pentru acelaşi motiv? Nici Kathleen, nici doamna Gorman nu se uită la mine, sunt ocupate să aprindă lumânări, aşa că mă fac ca bag mâna în apa sfinţită, după care fac o plecăciune politicoasă aproximativ în direcţia altarului.

— Vino să aprinzi o lumânare pentru sora ta, spune doamna Gorman, zâmbind la mine încurajator.

Lumânările sunt drăguţe, din ceară cremoasă, subţiri ca nişte creioane, toate arată spre cer, ca un fel de indicatoare spre un loc mistic, imposibil de cunoscut, unde plutesc pe nori arhanghelul

Gabriel, Mielul şi un stol de porumbei albi. Cum va supravieţui Gillian în această companie? (Cred că deja face ordine printre heruvimi.) Va avea nevoie de tot ajutorul posibil, aşa că aprind o lumânare, cu mâna uşor tremurând, iar mama lui Kathleen pune un bănuţ într-o cutie de metal, ca să plătească lumânarea, în vreme ce eu mă chinui să pară că spun o rugăciune.

Nu ştiu ce ar zice Gillian, dar eu mă simt mult mai bine că am aprins acea lumânare; îmi dau seama că mai e ceva de spus, cu tot acest ritual. Mai târziu, acasă, iau suporturile de lumânări în formă de îngeri de pe bufet, unde au rămas chiar dacă a trecut Crăciunul – a mai rămas ceva beteală şi pe galeria de care atârnă perdeaua – toate acestea constituind dovezi ale lipsei de interes pentru casă, care a apărut în timpul erei de după Gillian – 1960 d.G. Aşez îngeraşii cu reverenţă pe noptiera mea în stil Lloyd Loom şi aprind în fiecare seară lumânărelele roşii, după care încep să improvizez rugăciuni care să urce pe direcţia Mielului, împreună cu fumul sfânt.

Lumânările trebuie raţionalizate, pentru că altele nu mai am, dar nu şi rugăciunile, aşa că mă rog foarte mult – în disperare, căutând să atrag atenţia Mielului – de încep să mă doară genunchii. Genunchii încep să mă doară atât de rău, că până şi Bunty observă asta într-o sâmbătă, când eram la cumpărături de pantofi. A fost atât de impresionată de faptul că arătam ca un infirm suferind, iar ea mă tot bătea la cap să ţin pasul, că s-a oprit şi m-a întrebat ce am (avea mai multă grijă de copii, acum că pierduse unul), aşa că acum ne aflăm în sala de aşteptare a medicului de familie.

Aş putea să locuiesc în camera de aşteptare a doctorului Haddow, e aşa călduros şi confortabil aici şi miroase a antiseptic şi a deodorant de toaletă. Doctorul Haddow are un şemineu şi scaune îmbrăcate în piele în care te cufunzi, iar pe pereţi se află

acuarele înrămate, pictate de soţia acestuia. Un ceas vechi cu pendul, care are trandafiri pictaţi pe el, marchează trecerea timpului, ticăind gros, parcă imitând tropăitul unui cal – un sunet mai plăcut decât cel metalic, ca al ceasului nostru de pe poliţa căminului. În mijloc se află o masă mare, lustruită, pe care e o întreagă colecţie de reviste, de la *Country Life* la *Dandys.* Eu prefer *Reader's Digest.* Bunty se uită printr-o revistă *Woman's Realm,* iar eu mă apuc să citesc, ca să-mi lărgesc aria cunoştinţelor. Îmi place să merg la doctor şi cred că nu mergem atât de des pe cât ar trebui.

Şi doctorul Haddow este drăguţ. Îţi vorbeşte de parcă ai fi o persoană adevărată, chiar dacă Bunty este cea care îi dă toate răspunsurile, astfel că eu rămân acolo mută, ca păpuşa unui ventriloc.

— Cum te mai simţi, Ruby?

— O dor genunchii.

— Unde anume te doare, Ruby?

— Chiar acolo, spune Bunty, apăsând tare pe genunchi, de mă apucă ţipatul.

— Ce ai mai pus la cale, Ruby? mă întreabă el, zâmbindu-mi binevoitor. Ai spus prea multe rugăciuni?

Şi râde.

— Cred că e o simplă bursită, spune el, în concluzie, după multe „aha” şi „mm”.

— Bursită? repetă Bunty, îngrijorată. E cumva o boală parazitară?

— Nu trebuie să vă faceţi griji.

— Nu trebuie să-mi fac griji?

— Se mai cheamă şi „genunchiul spălătoresei”, explică doctorul Haddow.

— Genunchiul spălătoresei? repetă Bunty, lovită de mania ecoului.

Se uită la mine îngrijorată, de parcă duc o viaţă secretă, în care spăl podele noaptea, în somn. Munca în casă în timpul somnului, nu somnambulism.

Plecăm de la doctor fără alt tratament decât recomandarea de „a o lua mai uşor". Bunty a strâmbat din nas plină de dispreţ faţă de acest diagnostic, dar nu comentează. Drăguţ, doctorul Haddow îi dă o reţetă de calmante, după care îi spune şi ei să o ia mai uşor, în timp ce-i semnează reţeta, scârţâind cu stiloul pe reţetar, lăsând în urmă o dâră indescifrabilă de cerneală de un albastru-deschis care aduce cu scrisul de mână din *O mie şi una de nopţi.*

— Timpul vindecă orice rană, zice el, dând din cap şi zâmbind (vorbeşte despre moartea lui Gillian, nu de genunchiul meu). Ştiu că Dumnezeu a fost aspru cu tine, draga mea, dar există un scop în orice face El.

Îşi scoate ochelarii şi se freacă la ochii de culoarea cernelii albastru-deschis, ca un băieţel, după care se uită fix la Bunty. Bunty e atât de copleşită de durere şi de tranchilizante zilele astea, că există o întârziere în orice reacţie pe care o are. Deşi se uită în gol spre doctor, ştiu că se va transforma repede într-o viperă pentru că nu suportă astfel de discursuri – despre Dumnezeu, cum să o ia mai uşor, etc. – aşa că mă ridic repede şi mulţumesc, după care o iau pe Bunty de mâna. Mă urmează docilă ca un mieluşel.

Mergem cu greu spre casă, trecem de hotelul Clifton Green şi o luăm pe Bootham. Lumea e parcă îngheţată de frigul iernii, pomii de lângă Clifton Green nu au nici frunze, nici muguri, iar crengile lor scrijelesc forme negre indescifrabile pe fondul palid al cerului, care seamănă cu o sugativa gri. O lapoviţă subţire începe să cadă, iar eu îmi pun gluga la haina din material impermeabil, plec capul

şi continui să merg împiedicat pe Bootham, după Bunty, ca un copil eschimos şchiop.

Genunchii mi s-au încălzit şi mă dor, în ciuda gerului pătrunzător şi a acelor de gheaţă. Mă rog la Iisus să-mi trimită un covor magic, care să mă transporte până acasă, dar nu am eu norocul ăsta şi, ca de obicei, rugăciunile mele par să se evapore în aerul nemişcat de deasupra văii York. Până ajungem acasă ni se înroşesc obrajii şi avem inimile îngheţate. Bunty împinge cu putere uşa Magazinului, ceea ce face clopoţelul să zdrăngăne ca nebunul, de parcă cineva urmează să invadeze Magazinul, dar nu saluta când intră, aşa că eu strig „Magazin!" în locul ei. George îmi arunca o privire din care nu înţeleg absolut nimic, după care ridică o sprânceană brun-roşcată în direcţia lui Bunty şi o întreabă:

— Deci?

— Genunchiul spălătoresei, spune ea, ridicând privirile spre cer şi făcând o mutră de parcă ar fi spus „Mai bine nu întreba".

Dar el o întreabă, totuşi:

— Genunchiul spălătoresei?

— Bursită, adaug eu, fericită că pot să-l ajut, dar mă ignora amândoi.

Mie mi-e frig rău chiar şi în Magazin; păsările din colivii au penele ciufulite şi o sclipire îngheţată în ochi, de parcă sunt într-o hipnoză colectivă, visând la un climat tropical. De ce e aşa de frig? De ce nu sunt aprinse sobele cu gaz lampant?

— De ce nu merg sobele? întreabă Bunty, aruncând o privire încruntată către soba cea mai apropiata. E ger aici.

— Am rămas fără gaz, de-aia, se răsteşte George, care deja se chinuia să intre în haina de iarnă şi să-şi pună mânuşile. V-am aşteptat să vă întoarceţi.

Se aşteaptă mereu unul pe celălalt, de parcă lucrează în schimburi sau schimba garda la Magazin. De parcă nu pot exista amândoi în acelaşi spaţiu, în acelaşi timp, X nu Y (sau, altfel, Y nu X), sau ca omuleţii care locuiesc în ceasurile nemţeşti, care ies să bată ora exactă unul câte unul, dar niciodată amândoi în acelaşi timp.

George ia bani din casă, porneşte spre uşă şi spune:

— Nu durează mult.

— Chiar aşa, bombăne Bunty doar pentru ea, trezindu-se că trebuie să-şi ia locul după tejghea, din nou. Am o grămadă de rufe de călcat! urla ea spre uşa pe care George a trântit-o în urma sa.

„Grămada" este substantivul comun pentru toate rufele de călcat – pentru mama nu sunt niciodată mai puţin de o grămadă.

Pun mâna pe marginea rece, smălţuită şi pestriţă a uneia dintre sobe, încercând s-o fac să revină la viaţa. Îmi place mirosul emanat de sobele cu gaz, atât de calde şi periculoase în acelaşi timp.

— Ai grijă, mă avertizează Bunty, automat.

Într-o altă viaţă, Bunty probabil că a fost ruda cu Ioana d'Arc, mereu speriata că ar putea izbucni un incendiu. Poate că *a fost* chiar Ioana d'Arc. Dar eu nu mi-o pot deloc închipui conducând la luptă batalioane de ţărani veniţi la oaste, cu obrajii înroşiţi de avânt, strigând ordine la soldaţi, iar ei foindu-se şi privind în jos. Şi parcă o aud, la final, când apropie de rug o creangă aprinsă: „Aveţi grijă unde puneţi creanga aceea, e aprinsă!"

Sobele cu gaz sunt mai periculoase decât rugurile pentru vrăjitoare, şi nu apar niciodată într-o propoziţie în care să nu fie şi un avertisment. Niciuna dintre noi, eu, Patricia sau Gillian, pe când trăia, nu ne puteam apropia la doi metri de sobele din Magazin fără să fim în pericol de a lua foc. Acelaşi lucru e valabil şi pentru şemineul din sufragerie, care e păzit zi şi noapte, fie că e aprins sau

stins; chibriturile sunt *mortale,* bineînţeles; ochiurile de la aragaz au viaţă proprie şi încearcă să te prindă, când treci pe lângă ele; ţigările nu vor decât să cadă şi să ardă înăbuşit – ca să nu mai spunem despre combustia instantanee! De-abia aşteaptă să se întâmple.

— Pot să urc? întreb eu.

— Nu, nu singură, răspunde ea uitându-se distrasă la un poster cu Bob Martin.

Mie mi se pare atât de lipsit de logică, încât rămân fără replică – am nouă ani şi am urcat la etaj singură de când am început să merg. De la moartea lui Gillian, Bunty a devenit foarte atentă la pericolele care ne înconjoară – nu numai focul ne ameninţă, ne copleşeşte cu atenţia ei maternă exprimând tot felul de avertismente: *Ai grijă cu cuţitul acela! Ai să-ţi scoţi ochii cu creionul, dacă nu eşti atentă! Ţine-te de balustradă! Ia vezi ce faci cu umbrela aia!* – aşa că lumea mi se pare populată cu o grămadă de obiecte care au intenţia de a ne ataca. Nici măcar baie nu pot să fac în linişte, pentru că Bunty intră şi iese, ca să verifice dacă nu cumva am alunecat *(Ai grijă la săpun!).* Nu aşa se întâmplă cu Patricia, care încuie uşa, pune zăvorul şi se baricadează înăuntru, ca să nu intre Bunty. Săraca mama, nu suportă să nu ne vadă, dar nu suportă nici să ne vadă.

Patricia dă buzna în Magazin, urlând cât o ţine gura „Magazin!”, ceea ce-l face pe papagal să cârâie, alarmat. Patricia o ia spre el, făcându-se că-l strânge de gât, astfel că acesta încearcă să se dea jos de pe stinghia pe care se afla. De-a lungul anilor, papagalul s-a dovedit de nevândut, aşa că a evoluat uşor spre poziţia de papagalul Magazinului – parte din mobilier sau dependinţa acestuia – refuză categoric să vorbească şi ciupeşte pe oricine se apropie de el. Nu l-a botezat nimeni. Nici măcar nu-l

cheamă Polly. Nimeni nu-l tratează ca şi cum ar fi şi el una din creaturile lui Dumnezeu, nici măcar Patricia. Ca şi mine, a devenit un fel de ţap ispăşitor. Papagalul ispăşitor.

— Ai grijă la soba cu gaz! ţipă Bunty la Patricia, pentru că poalele hainei ei au trecut periculos de aproape de soba.

Patricia se întoarce uimită spre Bunty.

— Nu e aprinsă, spune ea, încet şi accentuând fiecare cuvânt.

— Nu contează, răspunde Bunty neclintită, după care îşi face de lucru cu o grămada de lese care s-au încâlcit, refuzând să se uite la vreuna din noi, pentru că ştie ea însăşi cât de ridicolă poate să fie.

Patricia face o figură dezgustată pe la spatele lui Bunty şi se întoarce să o ia pe scări.

— Atunci pot să urc şi eu cu Patricia? întreb eu în grabă, căutând un mod de a scăpa.

— Nu! spun ele la unison, ca la cor.

Nervozitatea lui Bunty dispare după ce a căutat pe la fundul genţii şi a găsit, triumfătoare, sticluţa cu calmante. Micuţele ajutoare ale lui Bunty îi dau o stare aparte, parcă o transformă, aşa că, o vreme, se plimbă prin Magazin ca un robotei, ridicând la nivelul ochilor pisici, hamsteri şi şoricei, pentru a-i inspecta. Apoi începe să introducă în casa de marcat preţul animalelor, cu zgomot, până când, în mijlocul unei vânzări, duce mâna la frunte, spune că „s-a săturat şi trebuie să plece, să stea puţin întinsă”, după care pleacă în viteză în spatele magazinului, oprindu-se doar ca să-mi pună în braţe un imens iepure belgian, când ajunge în dreptul meu.

— Se simte bine mama ta? mă întreabă un client surprins, luându-mi din braţe iepurele la fel de surprins.

— A, da. Şi-a amintit că a uitat o tigaie cu cartofi pe foc, mint eu cu dibăcie.

Cu foarte multă dibăcie, din moment ce Bunty nu ar uita pentru nimic în lume ceva nesupravegheat pe foc, tot aşa cum nu ar amesteca rufele albe cu cele colorate, la spălat.

Dimineaţa mea e plină, pentru că vând: doi pui de pisică (unul cu pete negre şi galbene şi unul roşcat), un căţel de-a dreptul fermecător, un şoarece de deşert mongolez, o rotiţă pentru hamsteri, trei pungi de rumeguş, trei kilograme de amestec de biscuiţi pentru câini, un coş, o zgardă pentru pisici cu pietre preţioase (diamante, false) şi iepurele belgian pe care l-am menţionat deja, despre care pot să spun că eu l-am vândut, pentru că eu l-am băgat în casa de marcat, nu Bunty. Cred că am un talent înnăscut pentru vânzări şi-i transmit asta cu mândrie lui George, când se întoarce, într-un final (după cum observ eu, fără gaz lampant), dar el îmi aruncă doar o privire goală. Uneori mi se pare că el are cea mai mare dificultate în a-i recunoaşte pe membrii familiei sale.

Succesul meu nu trece neremarcat, totuşi, pentru că, cinci minute mai târziu, scoate la iveală o ciocolată Milky Way din buzunar, pe care mi-o dă, după care mă lasă să scot toţi iepurii din cuştile lor (câte unul pe rând, bineînţeles, că altfel s-ar fi iscat un adevărat haos prin magazin), îi mângâi pe urechile lor lungi şi pufoase şi-mi afund faţa în blana lor deasă, ascultându-le inimile, cum bat repede, iepureşte. Cred că Iisus, dacă ar fi un animal, nu ar fi un miel, ci un iepure, unul mare, blănos, pufos, de culoarea ciocolatei.

— Unde e maică-ta? mă întreabă George, după o vreme.

Dacă are de gând să dea ochii cu „maică-mea”, mai bine şi-ar aminti despre gaz.

— Ai cumpărat gaz? întreb eu, nevinovată.

Se uită la mine buimac. Nu numai că nu mă recunoaşte, dar nici măcar nu pare să înţeleagă limba pe care o vorbesc eu. După zece minute, îşi ridică ochii din casa de marcat, după ce a numărat banii, şi-mi spune uimit:

— Am uitat nenorocitul de gaz.

Eu scot nişte sunete, în semn de înţelegere.

Se uită cu îndoială spre uşa Magazinului, ar putea oare să lase casa nepăzită?

— Cum să mă duc să iau gaz, dacă maică-ta nu e aici?

— Mă descurc eu.

— Nu, nu poţi.

De unde crede că au venit banii ăia pe care i-a numărat? Nu merită să-l contrazic, poate fi atât de ilogic uneori, că ar fi în stare să jure că albul e negru, numai ca să aibă dreptate. Bunty ar merge şi mai departe, jurându-se că nici măcar nu e o culoare, ci vreo piesă de mobilier sau o banană.

— Du-te şi cheam-o pe Patricia, îmi zice el. Ea poate să aibă grijă de Magazin.

Mi se umple inima de supărare când aud „cheam-o pe Patricia". Asta e munca mea de zi cu zi şi nu am nicio mulţumire din treaba asta. Cum îi spun „Tata (sau mama) te-a chemat jos", parcă se adună norii deasupra capului ei, ca o aură care aduce furtuna, iar ea se duce spre cel care a chemat-o târându-şi paşii, fără chef, dând vina mereu pe mine pentru faptul că am deranjat-o din sihăstria ei.

O iau în sus pe scări încet şi fără tragere de inimă, iar genunchii mă dor. Trec de dormitorul lui Bunty; o pot vedea aşezată la masa de toaletă, privind pierdută în oglindă, în versiunea liniştită a lui „Gillian a mea, perla mea", de parcă ar putea s-o aducă înapoi din profunzimile oglinzii. Îmi surprinde reflexia în oglindă când trec şi

tresare, de parcă ar fi văzut o stafie. Dar se întoarce spre mine şi-mi spune:

— Ah, erai doar tu, pe un ton fără inflexiuni.

— Sunt doar eu! Doar Ruby! cânt eu voioasă fără motiv, în timp ce bat tare la uşa Patriciei.

— Pleacă! strigă ea, dar eu deschid uşa.

— Tata vrea să vorbească cu tine.

Stă întinsă pe pat, cu braţele încrucişate peste sânii care abia înmuguresc, cu ochii ţintă la tavan, semănând mai degrabă cu un cadavru îngândurat.

— Pleacă, repetă ea, fără să se uite la mine.

Aştept răbdătoare încă o vreme, după care îmi repet mesajul. După ce mai trece o perioadă destul de lungă de timp, în linişte, îşi întoarce într-un final capul în direcţia mea şi-mi spune, lipsită de expresie:

— Spune-i că nu mă simt bine.

— Ce să-i spun că te doare?

Ştiu că George o să mă întrebe, aşa că mai bine am un răspuns deja pregătit, decât să urc iar scările astea lungi. Patricia îşi îndreaptă privirea din nou spre tavan şi râde amar:

— Mă doare sufletul, spune ea pe un ton deprimat, sumbru, închizându-şi ochii şi afişând o expresie plictisita de genul foarte căutat de pictori, în perioada prerafaelită[39].

— Asta vrei să-i spun lui tati?

Parcă-i şi văd reacţia dacă eu spun „Patricia nu poate să coboare, o doare sufletul”. O apucă râsul, imitând-o pe Madeleine Usher[40] şi dă din mână, în aer.

---

[39] A doua jumătate a secolului al XIX-lea.

— Spune-i că sunt la menstruaţie, asta o să-i închidă gura.

Are dreptate în privinţa efectului.

— Tipic, spune el printre dinţi, de parcă ciclul ei menstrual este reglat astfel încât să-l enerveze pe el. Asta e, am să plec oricum, spune el, întorcând anunţul de la uşă care spune: „Ne pare rău, dar am închis, chiar dacă vreţi doar Vetzyme[41]."

Când sunt sigură că a plecat, întorc semnul care-i anunţă pe cei de afară că am „Deschis, dacă vreţi Vetzyme", după care petrec câteva ore foarte plăcute, vânzând şi jucându-mă cu animalele. Mă joc cu un terier alb care arată mai deosebit (pe care Patricia l-a numit Zdreanţă) şi pe care nu vrea nimeni să-l cumpere, deşi George îl tot aşază în vitrină, cu o fundă mare roşie la gât. Eu şi Patricia ne dorim cu disperare să-l cumpere cineva pe Zdreanţă, pentru că George tot ameninţă că-l duce la doctor să-l „adoarmă", cel mai dur eufemism pe care l-am auzit până acum. (Oare Gillian doar se preface c-a murit? Cumva doarme şi nu vrea deloc să fie trezită? Niciodată nu i-a plăcut să se trezească dimineaţa.) Mai nou, Zdreanţă apare foarte des în rugăciunile mele. *Dragă Iisus, Mielul lui Dumnezeu, iartă-ne păcatele şi dă-ne nouă astăzi pâinea cea de toate zilele. Fă-o fericită pe Gillian şi găseşte-i o casă lui Zdreanţă, iar eu nu o să mai fac niciodată ceva rău, câte zile oi avea. Cu toată dragostea mea, Ruby, fie împărăţia Ta, Amin.* Cam aşa ceva.

Mă bucur să spun că toate animalele au primit o atenţie deosebită din partea mea în acea după-amiază fatidică. Pisicuţele au fost periate; pe hamsteri i-am lăsat să alerge pe tejghea; chiar am încercat să am o conversaţie cu papagalul – şi mi-am dat seama

---

[40] Actriţă cu o bogată filmografie, cariera ei întinzându-se pe două decenii, în anii '60 şi '70.

[41] Cunoscută marcă de produse veterinare.

brusc de calea pe care urma să o iau – am să mă fac negustor de animale de casă, ca tatăl meu. Peste câţiva ani, firma de deasupra Magazinului nu va mai spune „G. Lennox”, ci „R. Lennox” – asta era vocaţia mea. Nu mai contează că nu putem avea animalul nostru de casă (particular, nonprofit) pentru că *toate* animalele vor fi ale mele într-o zi. Visezi cu ochii deschişi, Ruby.

George se zbate să intre pe uşa Magazinului, cu câte o canistră imensă de gaz în fiecare mână, pe care le depozitează cu zgomot şi plescăituri lângă butoiul mare care conţine rumeguş din colţul Magazinului. Să sperăm că nu-i aterizează vreo ţigară pe acolo!

— Ai grijă, mă avertizează Bunty, de cum intru în bucătărie.

Prăjeşte cârnaţi, ouă şi cartofi la ceai – un coşmar pentru „Protecţia muncii”, pentru o femeie casnică în starea ei sedată. Toată atenţia ei se concentrează la tigaia cu cartofi, în detrimentul celei cu cârnaţi, care ard mocnit în tigaia plină de untură topită, care fumegă, ca să nu mai spunem de ouă, al căror albuş se transformă într-o dantelă neagră şi crocantă pe la margini. Merg lipită de pereţii bucătăriei, ca să ajung până la frigider, ca să beau un pahar cu lapte, ferindu-mă din calea tigăilor periculoase.

— Ceaiul e gata, zice Bunty, scuturând uşor coşul în care se află cartofii (ar fi fost mult mai fericită dacă ar fi avut un stingător de flăcări în mână). Cheam-o pe Patricia.

— Nu se simte foarte bine, spun eu.

Ridică o sprânceană.

— E vorba de sufletul ei, îi explic.

— Cheam-o, Ruby, nu face pe deşteaptă.

Chiar nu vor să fiu deşteaptă, nu?

Restul serii trece liniştit. George e plecat în oraş, ca de obicei. Patricia stă în camera ei, tot ca de obicei. A ajuns deja la volumul trei din *în căutarea timpului pierdut,* de la bibliotecă, care am înţeles

că este despre „ambiguitatea metafizică a realităţii, a timpului şi a morţii şi puterea senzaţiilor de a trezi amintiri şi de a întoarce timpul înapoi”. Chestii interesante – dar cum poţi întoarce timpul înapoi, când el tropăie înainte, tropa-trop şi *nimeni nu se mai întoarce vreodată înapoi.* Sau nu e aşa?

Şi eu sunt în camera mea, jucând singură Scrabble, în vreme ce Teddy pare oropsit, nemaiputând să mi se alăture la joacă, acum că e prea bătrân pentru a ne mai juca pe roluri. Bunica Nell e în pat, unde îşi petrece majoritatea timpului mai nou. Bunty este la bucătărie, însoţită doar de Grămada de rufe de călcat.

După ce am jucat Scrabble de trei ori la rând, trişând doar foarte puţin, mă gândesc că ar fi timpul să merg la culcare. În era de după Gillian, toate lucrurile mărunte care ne aduceau alinare au dispărut. Nimeni nu mai verifică dacă m-am spălat pe dinţi, pe mâini şi pe faţă, nimeni nu mai verifică dacă m-am culcat cumva, dar eu fac toate acestea, conform cu era de înainte de Gillian. Mă rog cu ardoare ca Gillian să fie fericită în rai şi să nu fie supărată că a murit. Ultimele lumânărele roşii de la Crăciun au ajuns nişte mucuri lipicioase, dar eu le aprind oricum, şi mă uit la îngerii aurii, cum sună din clopoţei, *danga-langa, danga-langa.*

În timpul acesta, sărmana Bunty renunţă brusc la călcatul rufelor, pentru că a descoperit lângă Grămada de rufe ceva ce seamănă cu bluza roz din ţesătură de lână cu bumbac a lui Gillian (de fapt, sunt doar chiloţii cu talie înaltă ai bunicii Nell). Îşi duce mâna la frunte, chinuită, şi o ia pe scări, ia o doză dublă de somnifere şi se pune în pat, ca să uite tot. Pe George îl aud venind mult mai târziu, împiedicându-se şi înjurând pe scări. Apoi aud cum trage apa la closet, stinge luminile, iar eu adorm în toiul nopţii, plutind pe o mare de rugăciuni şi refrenul de la cântecul

„How much is that Doggie in the Window?"[42], pe care-l cânt sub plapumă, uşor.

Visez despre sfârşitul lumii, un vis pe care-l am des, dar sub forme diferite. În noaptea asta, visul este despre nori grei care acoperă cerul cu furtună şi care se transformă în iepuri. Norii imenşi în formă de iepuri plutesc pe cer ca nişte zepeline (a se vedea *Nota de subsol (vii)),* iar cineva din spatele meu îmi spune: *E sfârşitul lumii, ştii.*

Şi chiar aşa este, dacă stai să te gândeşti. La parter, fierul de călcat abandonat tocmai îi arăta mesei de călcat ce defecte are. Bineînţeles că Bunty nu avea de unde să ştie că termostatul nu funcţionează cum trebuie, aşa că, în timp ce ea sforăie ca o doamnă în pat, fierul de călcat se înfierbântă din ce în ce mai rău, făcând scrum faţa de masă roşie cu motive geometrice vesele, care se află pe masa de călcat, locul ars se întinde din ce în ce mai mult, devenind negru ca şi cârnaţii neglijaţi pe care trebuia să-i mâncăm la cină, până când suportul de dedesubt începe să ardă cu scântei. Apoi flăcările se întind către rama de lemn a mesei de călcat şi se mulţumesc să ardă fericite acolo, pentru o vreme, dar, la un moment dat, cablul topit al fierului de călcat cade la pământ, pe linoleum, de unde izbucneşte o flacără plină de energie, sfârrrr! după care se întinde spre perdeaua veselă care se asortează cu faţa de masă cadrilată, care acum e scrum, după care nu mai are cine să oprească focul, înghite tot în calea lui – chiar şi tapetul din bucătărie îi cade pradă, cu modelul său cu roşii de culoarea maşinilor de pompieri şi solniţe care ţopăie.

---

[42] Cât costă căţelul din vitrină?

Până la urmă nu-i ajunge doar asta, aşa că focul iese din bucătărie, scoţând capul pe uşă şi luând-o pe hol spre Magazin, unde are atâtea lucruri minunate cu care să se joace – gaz lampant, rumeguş şi sunetul foşnitor, şoptit al fricii.

— Ruby! Ruby!

Deschid ochii repede, dar nu reuşesc să văd clar, ca atunci când sunt trează. Aerul este dens, iar Patricia seamănă cu o bătrână, învăluită în fum negru, miroase a cântaţi prăjiţi prea tare. Parcă am fost înghiţite de un nor mare şi gri, în formă de iepure.

— Sfârşitul lumii, îi şoptesc eu Patriciei.

— Trezeşte-te, Ruby, spune ea repede. Jos din pat!

Trage de pătură şi începe să mă împingă jos din pat, iar eu nu înţeleg de ce până nu începe să tuşească şi bolboroseşte:

— Foc, Ruby, foc!

O luăm spre uşa dormitorului cu paşi şovăielnici, iar Patricia îmi şopteşte:

— Nu cred că putem să o luăm pe acolo, de parcă nu ar vrea ca focul să audă ce-mi spune.

De fapt nu şopteşte – ci e fumul care a înecat-o şi acum vorbeşte răguşit, după cum descopăr şi eu, când încerc să spun ceva. Deschidem uşa ezitând, de parcă toate focurile iadului s-ar afla dincolo de ea, dar nu e decât fum, nici măcar atât de dens cât să nu mai vedem uşa de la dormitorul lui Nell, de vizavi. Dar, când încercăm să ieşim din dormitor, începem să tuşim, aşa că ne retragem şovăielnic spre cameră, încercând să tragem aer în piept şi înecându-ne, sprijinite una de cealaltă. Suntem ca nişte coşuri de fum umane, iar situaţia nu poate decât să devină mai rea, pentru că flăcările apocalipsei deja ard pe scările Magazinului. Patricia se apucă să strângă păturile de pe pat şi să le îndese sub uşă; apoi aruncă tot din sertarele mele până găseşte două cămăşi pe care ni

le legăm peste feţe, astfel că semănăm cu Călăreţul Singuratic. În alte circumstanţe, ar fi fost distractiv.

— Ajută-mă, croncăne ea de după masca de tâlhar, în timp ce încearcă să deschidă zăvorul ferestrei, care e blocat fără speranţă.

Încep să devin isterică şi mi se taie genunchii de durere, aşa că încep să mă rog ca nebuna la copilul Iisus, ca să ne salveze de la incinerare. Mai practică, Patricia ia lampa cu Bamby şi Bocănilă – care a fost a ei odată, iar acum e a mea – şi loveşte în geam, până îl sparge. După aceea, ia preşuleţul de lângă pat şi-l pune peste cioburile de la pervaz (Patricia chiar a fost atentă când a mers la Cercetase, mulţumesc lui Dumnezeu), aşa că trecem amândouă la fereastră, trăgând aer cu putere în piept, plămâni întregi din aerul rece al nopţii. Cred că de-abia atunci mi-am dat seama cât de jos este de fapt curtea din spate.

Patricia se întoarce spre mine şi-mi spune:

— O să fie bine, pompierii vor ajunge repede aici, ştiind că niciuna dintre noi nu crede asta.

Din capul locului – cine să-i cheme? Nu se aude nicio sirenă, nu e niciun semn de viaţă pe toată strada, iar restul membrilor familiei noastre se pare că sunt acum jar şi scrum. Chipul Patriciei este chinuit brusc de durere. Îşi laşa masca jos şi spune:

— Animalele, cineva trebuie să le ajute.

Amândouă ştim cam cine e acel cineva (se pare că nu ne trece prin cap să ne salvam familia).

— Ia-l, spune Patricia, punându-mi ceva în mână, care, la o privire mai atentă, se dovedeşte a fi Panda.

Neobservat, Teddy ţopăie pe dulap, încercând disperat să ne atragă atenţia. Patricia trece peste pervaz şi se agaţă de burlan, în stilul lui Robin Hood, oprindu-se doar ca să-mi spună: *Stai aici, nu te mişca!* pe un ton moştenit direct de la Bunty. Pare o adevărată

eroină, cum coboară aşa, purtând doar pijamaua albă, de păpuşă, cu dantelă englezească, şi două bigudiuri roz din burete în breton. La jumătatea burlanului se opreşte, iar eu îi fac cu mâna, în semn de încurajare. *Stai acolo, Ruby, vine repede cineva să ne ajute! Mă duc să aduc pompierii.* Iar eu o cred, poţi avea încredere în Patricia într-un mod în care nu ai putea niciodată avea încredere în Gillian; dacă ar fi fost Gillian cea care cobora pe burlan, aceasta ar fi uitat de mine în momentul în care ar fi pus piciorul pe pământ. Când Patricia pune într-un final picioarele pe asfaltul atât de îndepărtat din curtea din spate, ridică un braţ, un salut, pe de-o parte, şi o salutare, în acelaşi timp, iar eu îi răspund în acelaşi fel, dar mult mai exagerat. În câteva minute, curtea din spate s-a transformat dintr-un circ părăsit al morţii într-un teren sigur. Pompierii sunt peste tot, ca un furnicar – desfăşurând tulumbe, ridicând scări, strigând încurajări. Imediat apare la fereastra mea un pompier solid, care-mi zâmbeşte, agăţat ca un peruş pe leagăn, şi-mi spune:

— Bună, iubito, hai să te scoatem de aici, nu?

Şi mă ia pe umărul lui, atârnată cu capul în jos, după care începem să coborâm pe scară. Mă chinui atât de tare să nu-l scap pe Teddy (chiar a crezut că am să-l uit?) sau pe Panda al Patriciei că nu mai am timp să mă rog să scăpăm. De sus, de unde mă aflu, se poate vedea foarte bine curtea din spate, plină de animaţie. Patricia e acolo, strigând să am curaj; Bunty urlă ceva de neînţeles, cu gura larg deschisă din care izvorăsc şiroaie de cuvinte, iar George, care e lângă ea, îi strigă şi el ceva (probabil „Taci odată”).

Cea mai stranie dintre toţi îmi pare Nell, care aleargă ici şi colo, purtând o pălărie de marină, din paie, care seamănă cu o beretă de la Armata Salvării, dar fără cele două panglici (Sânge şi foc!), cu poşeta ei din imitaţie de piele, de parcă ar fi fost la piaţa de peşte de la Petergate, încercând să afle ce vrea lumea de la noi. Am fost

reduşi de la o familie „şase într-unul” la o familie „cinci într-unul”. Până în 1966, familia noastră, care intră la apă cu o viteză incredibilă, va deveni o familie „doi într-unul”. Plus resturile, bineînţeles.

Îmi dau seama, cu un fior de emoţie, că, dacă toată lumea este acolo jos, înseamnă că am rămas singură într-o clădire în flăcări! Ce voi mai avea de povestit mai târziu, în viaţă! Pe măsură ce coborâm spre Bunty, acest fior de fericire este înlocuit de un sentiment de vină – se poate oare ca eu, neştiind şi fără voie, să fi cauzat incendiul (îmi amintesc brusc de lumânărelele pe care nu le-am stins)? Cumva Ruby cea somnambulă a incendiat casa, fără ca măcar să ştie de asta? O aştept pe Bunty să-mi spună ceva de genul: *Şi ţi-am spus să fii mai atentă!* Dar, spre marea mea uimire, nu-mi spune nimic, ci mă trage spre ea, învelindu-mă în faldurile halatului şi, pentru prima oară, cordonul ombilical invizibil dintre noi se contractă şi se strânge, apropiindu-ne peste prăpastia care exista între noi. Între timp, Patricia a fost învelită într-o pătură gri de către un pompier, de arată ca un erou indian, care stă lângă un foc de tabără (cam mare, ce-i drept). Plânge isteric şi necontrolat, scoţând sunete groaznice, datorate parţial faptului că a inhalat destul de mult fum, dar şi scenei pe care a văzut-o în interiorul Magazinului, unde totul era scrum şi mirosea inconfundabil a blană şi a pene arse (nu vom mai bea ceai de tei şi nu vom mai mânca madlene mulţi ani de acum încolo[43], dar e uimitor cât de multe amintiri ne va trezi mirosul de cârnaţi prăjiţi).

Apoi, se produce miracolul – un căţel negru ne intra în curte, lătrând ca nebunul, cu o fundă deşirată, arsă, atârnându-i la gât, iar Patricia aruncă pătura de pe ea şi o rupe la fugă spre el.

---

[43] Aluzie la romanul În căutarea timpului pierdut de Marcel Proust.

— Zdreanţă, plânge ea cu sughiţuri, în delir. Of, Zdreanţă, şi-l ia în braţe, aşa pârlit şi înnegrit de fum cum era, pe bluza ei de pijama, care era şi ea murdară de funingine.

Stafiile din casă se uita şi ele la ruinele afumate ale casei – la vitraliile topite, la coifurile înnegrite ale centurionilor, la perucile ciufulite, oftând în cor a amărăciune. Oraşul York a fost incendiat şi distrus de multe ori, aşa că nu sunt surprinse de acest nou incendiu.

Aşa cum Marele Incendiu din Londra a ajutat la curăţarea locului de ciuma, tot aşa Marele Incendiu de la Magazin ne-a ajutat să trecem peste moartea lui Gillian. Focul a reprezentat o purificare, o cumpănă prin care am trecut şi am supravieţuit, care ne-a adus schimbări şi o reînnoire. Nu ştiu din ce motiv, moartea lui Gillian nu ne-a mai apăsat atât de tare („Dacă ar fi fost în viaţă", a raţionat Patricia urmând un fir logic prea întortocheat pentru mine, „probabil că ar fi murit în incendiu, aşa că ar fi murit oricum. Nu?").

Zilele noastre de locuit Deasupra Magazinului sunt numărate, deşi numai parterul a fost afectat cu adevărat de incendiu, restul casei fiind doar plin de funingine. Dar nu mai contează, George a primit un ultimatum, aşa că se duce la Societatea de construcţii Leeds şi Holbeck, ca să semneze un contract pentru casa aceea drăguţă. După doar câteva săptămâni, vom inspecta interiorul Magazinului, tencuit şi văruit din nou, cu ochii la cei care cară tejghele noi şi vitrine, iar Walter îl întreabă pe George despre noua afacere în care s-a băgat.

— Aprovizionare cu aparatură medicală şi chirurgicală? se miră el.

George este plin de entuziasm antreprenorial.

— Suspensoare, scaune cu rotile, aparate auditive, ciorapi elastici, pentru circulaţie, cârje – nu se mai termină, Walter. Unele sunt prescrise de medici, oamenii vin aici direct de la spital. Vin şi trecători, care vor bandaje elastice sau Durex.

— Durex? întreabă Walter speculativ. De aici se scot banii. Îmi faci preţuri ca pentru prieteni, nu?

După care izbucnesc amândoi în râs.

— Ce e un Durex? îi şoptesc eu Patriciei.

— Lasă că-ţi explic eu, mai târziu, mi-a răspuns ea, tot şoptind, dar nu mi-a explicat niciodată.

Dar să lăsăm viitorul. Acum, răsăritul de primăvară se strecoară prin perdea, iar eu şi Patricia mergem pe vârful picioarelor până la patul pentru musafiri, plin de cocoloaşe şi ciudat, din casa mătuşii Gladys. (Se pare ca, după orice tragedie, trebuie să dormim împreuna.) Undeva, înghesuiţi între noi, dorm liniştiţi un căţel, un panda şi un urs. De neimaginat – sau poate că nu – dar George şi Bunty sunt de acord să-l păstrăm pe Zdreanţă drept animăluţ de casă, doar al nostru, nu mai e pe cale de a fi sacrificat, ci a devenit un animal de companie cu drepturi depline.

Cerul este străbătut de linii roşii, râuri de sânge de la animalele moarte în Magazin. Stoluri de peruşi s-au transformat în îngeri cu aripi Technicolor şi dau roată cerului. Poate că în lumea spiritelor din rai, sau oriunde s-a dus el, papagalul va primi cadou stăpânirea tuturor limbilor de pe pământ şi va fi iubit. Mă rog la Mielul plin de sânge şi de fum să-i facă pe toţi fericiţi acolo, în rai. Multe lucruri nu sunt sigure pe lume, dar este ceva de care suntem foarte sigure – în dimineaţa asta, braţele lui Iisus sunt pline cu adevărat.

Nota de subsol (vii) – Zepelin!

Nell şi Lillian erau la uşa din faţă şi-i făceau cu mâna lui Tom. Rachel nu s-ar mişca de pe scaun ca să-şi ia la revedere nici măcar de la Iisus Cristos însuşi. Tom era fericit că nu mai stă cu ea în casă, fericit că are o soţie acum şi o casă a lui. Se considera norocos că o are pe Mabel, care era genul de soţie devotată, cam ca Nelly. Lillian nu-şi prea pierdea timpul în preajma lui Mabel, de aceea venea să-şi vadă surorile de unul singur. La capătul străzii Lowther s-a întors şi le-a văzut, tot în picioare lângă uşă; cele două surori se pricepeau bine la a-şi lua la revedere de la cineva, iar el le-a făcut cu mâna, descriind un semicerc mare în aer, ca şi cum ar fi semnalizat cu un steguleţ, ca să-l vadă bine.

Ele erau îngrijorate în privinţa raidurilor de zepeline, dar Tom nu credea că cineva va ataca oraşul York. Aşa că le-a asigurat plin de curaj că nu se va întâmpla nimic rău, spunând plin de încredere că nemţii nu au curajul să intre în luptă şi că războiul se va termina repede. Le-a ajutat să repare obloanele obligatorii pe timpul stingerii pentru că se temeau că se vede lumina din afară, pentru că sărmana Minnie Havis a fost dusă la tribunal pentru că a lăsat o lumină aprinsă noaptea, iar după asta nu a mai ieşit din casă de ruşine. Păcat, mai ales că soţul ei e pe front.

Nell şi Lillian l-au servit cu ceai, ficat prăjit şi piure, după care i-au arătat o vedere de la Albert – pe hârtie aspră, cu oraşul Ypres, înainte de război.

— Spune, îi citeşte Lillian cu glas tare, că vremea este foarte frumoasă, iar pe Tom l-a pufnit râsul, pentru că i se pare că exact aşa ceva ar spune fratele lui mai mic în situaţia în care se afla.

De câteva ori i-a surprins privirea lui Nell, care părea a spune că e un laş în comparaţie cu Albert, pe de altă parte amândouă l-au

iubit întotdeauna mai mult pe acesta. Albert era preferatul tuturor (cu excepţia lui Rachel, bineînţeles) şi uneori Tom era cuprins de gelozie, dar nu-l ţinea niciodată mult, nu puteai să stai supărat pe Albert, chiar dacă ai fi vrut. Cât despre Jack Keech, încă nu-şi formase o părere – puştiul era un pic prea deştept pentru binele lui, nu era bun pentru Nell, prea încrezut – mai degrabă se potrivea cu Lillian.

Iar el era cu siguranţă un laş, măcar atât ştia sigur. O femeie de pe stradă a venit la el şi i-a spus că e „dezertor", iar el s-a făcut roşu ca focul de ruşine. O altă femeie, beată, a venit la el şi i-a spus: „Aşa, băiete, să nu porţi niciodată uniforma aia militară nenorocită", iar el s-a înroşit şi mai tare. Tom ştia că femeia care a venit prima la el avea dreptate, chiar era *dezertor.* Era dezertor pentru că îi era o frică de moarte să meargă pe front. Când se gândea la război îl trecea un fior straniu, de parcă se topea pe dinăuntru. Şi nu dorea să o lase singură nici pe sărmana Mabel, care ar fi fost pierdută fără el. Patronul pentru care lucra Tom era membru al Societăţii Prietenilor[44] şi s-a prezentat în faţa Consiliului şi a obţinut o scutire de front pentru Tom, motivând că toţi ceilalţi angajaţi ai lui au plecat pe front şi că nu poate să se descurce dacă pleacă până şi ultimul dintre ei. Consiliul i-a acordat lui Tom o scutire de şase luni, dar acesta ştia că nu are şanse să o reînnoiască. Poate că ar fi trebuit să se prezinte acolo şi să le spună că este contestatar, dar nici pentru asta nu avea destul curaj; toată lumea din Groves ştia ce s-a întâmplat cu Andrew Brittan, învăţătorul din Park Groves, care era contestatar.

---

[44] Society of Friends, comunitate religioasă protestantă, pacifistă şi austeră, înfiinţată în anul 1650 de George Fox şi răspândită în Anglia şi SUA. Printre scopurile ei se numără şi traiul într-o societate lipsită de ameninţarea războiului.

Tom a luat-o pe jos spre casă pentru că era o seară plăcută. Mai era luna lui favorită, şi se gândea la câmpurile înflorite de la ţară. Tom şi Mabel mergeau des cu bicicleta pe drumuri de ţară, iar Tom îi povestea proaspetei sale soţii despre copilăria lui în Dales şi despre mama lui; i-a povestit lui Mabel până şi cât de groaznic s-a simţit când a murit mama lui – lucru pe care nu l-a mai spus nimănui până acum. Tom avea o poză cu mama sa – fusese făcută de un fotograf ambulant, un francez, chiar înainte ca mama lui să moară. A găsit fotografia, împreună cu altele, în dimineaţa în care tatăl lor le-a spus că mama lor murise. Fotografiile erau pur şi simplu pe masa din bucătărie; tatăl lor era într-un asemenea hal că nici măcar nu le-a observat. Poza cu Alice era într-o ramă frumoasă de argint satinat cu catifea roşie, iar Tom a luat-o şi a ascuns-o sub salteaua de la pat, pentru că şi-a dorit acest cadou de adio doar pentru el. Dar, mai târziu, când erau toţi împreună, răscoliţi de durere şi revoltaţi împotriva mamei lor vitrege, Tom le-a arătat fotografia lui Lawrence şi Adei şi, oricât de mult s-au rugat de el, au plâns sau au insistat, nu a vrut să le-o dea lor. Acum stătea la loc de cinste pe dulapul de stejar din salonul principal, iar Mabel o ştergea în fiecare zi de praf, spunând deseori „Sărmana femeie", iar Tom, dacă o auzea, simţea cum i se pune un nod în gât.

Cerul de deasupra bisericii St. Saviourgate era de un albastru-indigo, iar el mergea privind în sus, cu ochii la turnul bisericii, când i s-a părut că o bucată din cer – o bucată ceva mai întunecată – s-a rupt şi se mişcă deasupra. A privit-o, uimit, după care a auzit zgomotele făcute de alţi oameni şi i-a văzut privind cerul, la fel ca şi el, iar cineva a spus încet, pe un ton reverenţios: „E un zepelin!" iar altcineva a înjurat. Vreo două femei au ţipat şi au intrat fuga în casă, dar mai mulţi oameni au rămas afară, privind zepelinul cu fascinaţie. Parcă stătea atârnat în cer, plutind în mod misterios, şi

nimeni nu s-a gândit că o să lanseze bombe – dar apoi s-a auzit un zgomot înfundat, iar Tom a simţit vibraţia cum îi cutremură corpul şi un fulger puternic a luminat strada, iar Tom s-a gândit la Nell şi la Lillian, cu obloanele lor. Apoi, preţ de o secundă, s-a făcut linişte, nimic nu mişca, în afară de fumul care urca spre cer ca un nor. După care oamenii au început să ţipe şi să geamă, iar Tom a văzut un bărbat al cărui cap era crăpat în două şi un picior zăcând în stradă, care se potrivea perfect la un capăt cu ciotul rămas ataşat de acel om. O fată se ghemuise pe scările capelei metodiste, scheunând ca un animal rănit, iar Tom a urcat la ea şi a încercat să o calmeze. Când s-a aplecat să o întrebe: „Sunteţi bine, domnişoară?" aceasta s-a uitat la mâna lui, a urlat şi s-a îndepărtat de el, iar când Tom a lăsat privirea în jos a înţeles de ce – nu mai avea mână, doar un ciot din care se vedea osul de un gri lucios şi nişte bucăţi de cartilaj, care atârnau ca nişte zdrenţe. Un soldat în uniformă a alergat la el şi i-a spus: „Gata, băiete, s-a terminat, hai cu mine" şi l-a transportat la spital în spatele unui furgon.

Soldatul i-a dat ceva să bea din plosca lui şi se uita îngrijorat la el. Mai văzuse răniţi până acum, dar pe nimeni care să râdă până nu mai poate din cauza asta.

Durerea de mână a lui Tom era incredibilă, de parcă şi-ar fi scufundat mâna în metal topit, dar nu-i păsa de asta. Acum nu o să mai fie trimis pe front, o să poată să stea cu iubita lui soţie şi o să le fluture ciotul prin faţă tuturor celor care vor avea îndrăzneala de a-l mai face dezertor.

Lillian şi Nell stăteau pe marginea patului de spital, fiecare pe o parte, iar Nell i-a dat o şuviţă de păr pe spate. Fusese dus la spitalul de pe strada Haxby – cantina fabricii Rowntree, care fusese transformată în spital pentru răniţii de pe front – iar surorile lui se

purtau de parcă ar fi fost într-adevăr un soldat rănit. Amândouă zâmbeau la el, iar Lillian s-a aplecat să-l sărute. „Sărmanul Tom”, a spus ea blând, iar Nell a zâmbit şi a spus: „Fratele nostru cel curajos – stai să-i povestesc asta lui Albert.”

CAPITOLUL VIII

1963

Inelele lui Saturn

Fetele care au mai rămas din familia Lennox oscilează între două lumi: a inocenţei şi a experienţei. Pentru mine, acest lucru este simbolizat de examenul din clasa a patra pe care urmează să-l susţin şi care-mi va decide soarta pentru totdeauna. Pentru Nell, este vorba de trecerea în nefiinţa, cât despre Bunty, aceasta va ceda sau nu farmecului infidelităţii, iar Patricia... Patricia intră la mine în dormitor pe seară în ianuarie şi-mi spune mândra că urmează să-şi „piardă virginitatea”.

— Vrei să te ajut s-o găseşti? o întreb eu, cu capul în nori, pentru că nu am prea înţeles ce mi-a zis.

— Nu face pe deşteaptă, se răsteşte la mine şi trânteşte uşa după ea.

Cum eu am picat, zilele trecute, simularea examenului de aritmetică, această remarcă mă loveşte din plin, iar eu rămân cu ochii la uşa trântită a dormitorului multă vreme, luând în calcul toate posibilităţile pe care mi le rezervă destinul, în viitor. Am să-mi urmez surorile – moarte sau în viaţă – la colegiul Queen Anne

pentru fete sau am să mă mulţumesc cu mai puţin, mergând la Şcoala Modernă de pe strada Beckfield? Ca şi viitorul meu suspendat, un calendar cu „Bătrâna Anglie”, primit cadou de Crăciun de la mătuşa Gladys, stă agăţat pe uşa de la dormitor. Această bătrână Anglie nu e o ţară pe care s-o ştim bine, ca familie – pagina cu pagina, lună după lună, sunt case cu acoperişul de stuf, clopotniţe care-ţi inspiră respect, căruţe cu fân şi lăptărese. De asemenea reprezintă o sursă de informaţie – cum altfel să ştiu când este ziua naţionala a Noii Zeelande? Sau aniversarea bătăliei de la Hastings? Măcar dacă acestea m-ar putea ajuta la examenul din clasa a patra. Mai răsfoiesc prin cartea de citire, fără să găsesc ceva ce aş vrea să citesc. Deşi avem încălzire centrală în noua casă luminoasă şi aerisită, cu potecă pietruită, care a înlocuit umbrele întunecate de Deasupra Magazinului, Bunty refuză categoric să dea drumul la caloriferele din dormitoare pentru că ea crede că dormitoarele încălzite nu sunt sănătoase. Patricia ţine să-i explice că şi hipotermia e nesănătoasă, dar odată ce Bunty şi-a format o părere, ţine cu dinţii de ea ca un terier încăpăţânat. E atât de frig la mine în dormitor că-mi pot vedea degetele cum se fac mai întâi roz şi apoi albastre şi, dacă mă mai uit mult la ele, presupun că se vor face mov şi vor cădea. Nu mai apuc să observ acest fenomen interesant, pentru că Patricia se întoarce şi-mi spune:

— Putem să vorbim sau faci în continuare pe proasta?

Sărmana Patricia, e atât de disperată să aibă o confidentă că trebuie să se mulţumească până şi cu mine. De câteva săptămâni, o curtează Howard – un băiat slab ca o aşchie, dintr-o bucată, care poartă ochelari de la St. Peter, o şcoală publică scumpă, care joacă pe post de fundaş pe terenul de hochei al şcolii Queen Anne. Cât a stat pe terenul de hochei o privea pe Patricia de ai fi zis că e maniac – ea este o conservatoare cu probleme psihice – în loc să fie atent la

meci, dar a reuşit într-un final să o convingă, chiar înainte de Crăciun, să iasă cu el în oraş.

— M-am hotărât să o fac cu el, îmi spune ea, acel „o fac” sunând, în gura ei, a extracţie dentară, iar eu, pentru că nu am înţeles din prima despre ce vorbim, nu sunt sigură că am înţeles nici acum la ce se referă „o fac”.

Din josul scărilor nebântuite de stafii, Bunty începe să urle la Patricia, dar aceasta o ignoră. Bunty continuă să urle, iar Patricia o ignoră în continuare. Care o să obosească prima?

Bunty.

— Părinţii lui Howard pleacă la sfârşit de săptămână, îmi spune Patricia, aşa că o s-o facem atunci.

Stă pe marginea patului meu, pârând neobişnuit de uşurată, iar eu mă aventurez să o întreb dacă e îndrăgostită de Howard.

Patricia se răsteşte la mine:

— Las-o baltă, Ruby, romantismul este o convenţie burgheză învechită! (Asta nu ni se spune în cartea de citire.) Dar, continuă ea, e bine să ai pe cineva care te vrea, să ştii.

Dau din cap înţelegătoare, trebuie să fie foarte bine. Ne bucurăm de acest rar moment de intimitate punând cel mai nou disc cu „Chubby Checker’s Dancin’ Party”, pe care l-am cumpărat cu ultimul album de Crăciun, şi dansăm twist pline de seriozitate o vreme, un dans la care nu ne pricepem deloc – Patricia e prea băţoasă şi conştientă de propriile ei mişcări, iar eu mă tot împiedic – până ne prăbuşim amândouă moarte de oboseală, una lângă alta, pe pat, cu ochii la imaculatul tavan fals din furnir din camera mea, atât de diferit şi sofisticat faţă de tencuiala crăpată şi văruiala din fosta noastră casă. Patricia îşi întoarce capul spre mine şi-mi spune:

— Presupun că mâine vrei să te duc la film.

Îmi vorbeşte de parcă mi-ar face cine ştie ce favoare, dar eu ştiu că vrea cel puţin la fel de mult ca mine să vadă *Kid Galahad,* pentru că unul dintre puţinele lucruri pe care le avem în comun este dragostea noastră pentru Elvis Presley. Şi, în plus, mâine, pe 8 ianuarie, este ziua lui Elvis, o aniversare scoasă în evidenţă în calendarul cu Bătrâna Anglie printr-o constelaţie de inimioare roşii, făcute cu mâna. Patricia mă invită pe mine la Odeon, mai degrabă decât pe Howard, pentru că ştie că el l-ar lua peste picior pe eroul nostru amorezat, îmbrăcat în velur albastru.

Mă aşteaptă de la şcoală, unde am mai picat încă o simulare de examen de aritmetică, şi mă consolează cu pateuri cu carne de la patiseria Richardson şi cu informaţia că unii dintre cei mai mari eroi ai lumii – Gandhi, Schweitzer, Keats, Buddha, Elvis – nu au trecut niciodată examenul de clasa a patra, dar totuşi, îi răspund eu cu un aer posomorât, ei niciodată nu au trebuit să dea acest examen. Patricia însăşi îşi dă examenul de clasa a zecea, dar nu s-ar zice, după cât timp petrece ea studiind (adică deloc).

Kid Galahad mă mai înveseleşte un pic, la fel ca şi pateurile cu carne sau cutia mare de bomboane fondante pe care o împărţim în întunericul sălii de cinema, încercând să compensăm faptul că nu avem nimic de mâncare acasă. Bunty lâncezeşte mai nou, ducându-se la ea în pat alarmant de des, fără un motiv aparent, cu excepţia faptului că „nu se simte bine". A început să scoată enunţuri ciudate, nedemne de o femeie, care ar fi făcut-o pe mătuşa Babs să se cutremure. De exemplu, am dat odată peste ea în baie, în patru labe, frecând cu peria vasul de toaletă, cu Vim şi cu vigoare, şi s-a oprit brusc, şi-a scos mânuşile şi le-a aruncat, după care a zis supărată: „Nu înţeleg de ce e nevoie de o nevastă în casă – eu am nevoie de o nevastă!" Ce mai urmează după asta? Va cere dreptul la vot?

Cum eu urmează să dau prima probă a examenului de clasa a patra marţea următoare, îşi adună energia să gătească cina de duminică (prânzul nu mai e la modă acum), cina cea de taină compusă din friptură de miel, supă de fasole, cartofi copţi, oţet de mentă şi mazăre congelată. Ce păcat că nu s-a gândit nimeni să gătească mazărea! Asta e o glumă – făcută de Patricia, când a întrebat-o pe Bunty ce avem de mâncare, iar Bunty i-a recitat meniul pe care l-am menţionat deja. Eu râd în hohote, pentru că, după cum vă închipuiţi, Patricia nu face glume prea des. De fapt, nu face glume deloc, iar eu râd şi mai tare, molipsitor, pentru că ar fi păcat ca nimeni să nu râdă la prima glumă făcută vreodată de Patricia.

Patricia şi Bunty se uită la mine cu asprime. E un râs venit la un moment total nepotrivit din punctul de vedere al Patriciei, pentru că nu e în graţiile părinţilor în acest moment, pentru că a venit acasă în zorii zilei. Se presupune că „a făcut-o” cu Howard azi-noapte. Bunty o examinează cu atenţie, căutând semnele dezmăţului, dar, cel puţin în ochii mei, Patricia arată la fel ca şi ieri.

— Numai când mă gândesc, a spus Bunty, amestecând furioasă în sosul lăsat de cartofi în tava de copt, că te-ai...

— Că m-am simţit bine? continuă Patricia cu un zâmbet super încântat pe faţă, care parcă cere să fie şters cu o palmă peste ochi.

Dar nu urmează nicio lovitură. Bunty începe să tremure ca un jeleu neînchegat, până şi buclele date cu fixativ îi tremură ca o aură din beteală în adierea vântului. Continuă să amestece în tavă, prefăcându-se că valul acesta de emoţii nu a lovit-o. O Patricia foarte surprinsa lasă garda jos şi întreabă, ezitând:

— Ai păţit ceva, mami?

Această neaşteptată manifestare de compasiune („mami!”) o scoate pe Bunty din sărite, aşa că izbucneşte:

— Auzi la ea, dacă am păţit ceva? Numai tu eşti de vină, asta am păţit eu!

Iar Patricia, albă de furie, îi strigă în faţă:

— Vacă nenorocită ce eşti!

Şi pleacă din bucătărie. Bunty continuă să amestece sosul, cu mâinile tremurânde, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, după care spune, fără să se uite la mine:

— Mişcă-te, Ruby, fă ceva util şi adu farfuriile.

De abia atunci când începe să pună supă în farfurii, cu boabele de fasole care seamănă cu nişte fetuşi mici şi palizi, ghemuiţi în farfuriile cu model de fructe şi legume, de abia atunci cedează, lacrimi mari îi curg pe obraji, ca nişte pere mici de cristal, pe care eu încerc şi nu reuşesc să le şterg prea bine cu un Kleenex. Până să ajungem să mai şi mâncăm cina de duminică în familie, sosul s-a răcit, iar mazărea e aproape recongelată. Cum pot eu să trec testul de „logica discursului” marţi, dacă eu acasă nu prea văd aşa ceva, zi de zi?

Prima parte a examenului pare suspicios de uşoară. *Absent este pentru Axxx la fel cum Pxxxxxx este pentru Aici,* iar compunerea este chiar distractivă: *Scrieţi despre unul dintre următoarele subiecte:*

O stradă aglomerată
sau
O vizită la băi
sau
Ce aţi face dacă aţi avea lampa lui Aladin
pentru o zi.

Iar eu aleg lampa lui Aladin, care a fost unul din visele mele multă vreme, şi mă liniştesc, crezând că totul o să fie bine. Două

săptămâni mai târziu dau testul de aritmetică şi ies de acolo cuprinsă de groază, pe holurile şcolii Fishergate, unde am fost mânaţi ca oile pentru examen, şi care mie mi se pare că seamănă cu o închisoare. Parcă mi-a strâns cineva capul într-o menghina toată dimineaţa, am fost torturata cu întrebări de genul: *Câte timbre de lăţime ½ cm şi lungime ¾ cm pot fi lipite pe o coală de hârtie de 6 cm?* Sau: *Un băcan cumpără 2 kg de ceai cu 3 lei şi 6 bani kilogramul. Apoi vinde ceaiul cu 5 lei pe kg. Care este profitul obţinut?* De unde să ştiu eu răspunsul la toate aceste întrebări?

— Cum a fost? mă întreabă Patricia, care m-a aşteptat la capătul scărilor din şcoala Fishergate, dar sunt mult prea supărată ca să-i pot răspunde.

Mergem de-a lungul râului Ouse; e atât de frig că râul a îngheţat de o săptămână şi cuburi mari de gheaţă plutesc la vale.

— E cea mai rece iarnă din 1947, îmi spune Patricia, visătoare. Nu am mai văzut niciodată râul aşa, îngheţat. Altădată, îngheţa în fiecare iarnă, ştiai asta?

Bineînţeles că nu ştiam asta – nu ştiu *nimic.*

— De ce se spune altădată? o întreb eu, hotărâtă să fac primii paşi spre îmbogăţirea cunoştinţelor mele. De ce nu se spune alta dată, sau doar dată?

— Nu ştiu, îmi răspunde ea, ridicând din umeri, aşa că atunci, cum stăteam noi două pe malul râului îngheţat, m-a lovit un sentiment ciudat, un sentiment că am uitat un lucru, de demult.

Era ceva legat de frig şi gheaţă, şi de apă. Încerc să mă concentrez asupra acestui sentiment, să-l trezesc la viaţă, dar dispare imediat, ca şi cum n-ar fi existat niciodată. E acelaşi sentiment pe care-l am când mă trezesc, după ce am umblat în somn, şi ştiu că e ceva foarte important, un lucru pe care l-am pierdut şi-l tot caut – o bucăţică ruptă din mine, care a lăsat în

urmă un mare gol – iar acel ceva, orice ar fi el, mi-a fost tot timpul la îndemână, de parcă ar fi fost după colţ, după o uşă, sau prin vreun dulap. După care mă trezesc şi nu am nici cea mai vagă idee ce caut întruna.

— Eşti bine, Ruby? mă întreabă Patricia, dar atenţia ne este atrasă de o pereche de lebede, care vin spre noi, legănându-se rătăcite, pe propriul lor aisberg.

Se aude gheaţa de pe râu cum trosneşte şi pârâie, şi ne ies aburi pe nas, când respirăm.

— Cum de ai venit până aici?

— Chiulesc de la şcoală, crezi că lebedele alea două sunt bine?

— Păi eu aş face schimb de loc cu ele oricând, îi răspund eu sumbru. Cel puţin viitorul lor nu depinde de capacitatea de a face calcule matematice în minte.

— Şi pot zbura de aici dacă vor, a aprobat Patricia, cu tristeţe.

— Şi se au una pe cealaltă, adaug eu, în timp ce lebedele treceau prin dreptul nostru, pe pluta lor de gheaţă, cu aripile lor magnifice strânse pe lângă corp, ca să le apere de frigul paralizant.

Mă trece un fior prin tot corpul: apa mi se pare atât de *rece.*

— Chiar este, spune Patricia, din suflet, după care se uită la mine ciudat, pieziş: Ruby?

— Da?

— Îţi aminteşti – după care dă din cap şi spune: nimic, nu contează, hai să mergem, stau cu tine în staţia de autobuz, dacă vrei, şi-şi ridică gulerul, împotriva vântului.

Ziua mea de naştere este scoasă în evidenţă printr-o petrecere dată de Bunty, care a făcut un efort, pentru a mă mai linişti pe mine după testul de matematică. Petrecerea nu este un succes absolut – o fată pe nume Vanessa a vomitat tot, după ce a mâncat

prea multe sandvişuri cu sardine, iar altcineva a dărâmat o noptiera în timp ce dansa twist cu înverşunare. Totuşi, tortul are un succes răsunător – un tort cumpărat de la magazin, care trece peste orice tradiţie a familiei noastre – Bunty ne face *întotdeauna* ea însăşi torturile, ale căror imperfecţiuni sunt acoperite cu cremă de unt şi în care înfige lumânărele, până încep să semene cu nişte arici martirizaţi, dar, de data aceasta, Bunty s-a revoltat. Spre deosebire de torturile lui Bunty, cel comandat la cofetăria Terry este excelent – cu o pojghiţă crocantă deasupra, albă ca zăpada, care a fost turnată în valuri, vălurele albe, după care a fost ornată cu graţioşi trandafiraşi roz din melasă. A meritat tot efortul făcut de George, care a fugit în ultima clipă, sâmbăta, ca să-l cumpere, urlând ceva ce a făcut-o până şi pe Patricia să tresară. Dar a meritat oare şi scandalul de după aceea, în timpul căruia Bunty i-a spus Patriciei că nu este copilul ei, la care Patricia i-a răspuns „Slavă Domnului", după care a plecat de acasă chiar când ar fi trebuit de fapt să ne organizeze pe mine şi invitaţii mei la petrecere, ca să jucăm primul meu joc de mimă. Am auzit-o intrând în casă mult mai târziu, în toiul nopţii, făcându-l pe Zdreanţă să latre şi pe Nell să strige în somn. I-am lăsat deja o felie de tort pe pernă, în ciuda instrucţiunilor date de Bunty, în sensul că Patricia nu mai primeşte mâncare de acum încolo.

Cred că, dacă ar fi după Bunty, niciunul dintre noi nu ar trebui să mai mănânce de acum încolo. Ne-a şi spus că nu mai are ce să gătească, gata, în timp ce se lupta cu o conservă de carne. Un alt semn de deteriorare a stării lui Bunty este faptul că-şi petrece din ce în ce mai mult timp pe canapeaua de pluş din sufragerie, pozând cam cum stau marile actriţe din reviste. Spune că „s-a săturat", dar nu spune şi de ce. Probabil că de George. Această depresie este echilibrată de cealaltă parte de starea deosebit de

vioaie a Patriciei, datorată, după cum îmi spune mie, plăcerii boeme de a face sex, pe care o descoperă împreună cu Howard. Această nouă preocupare o face să uite că are de recapitulat pentru simularea de examen din clasa a zecea, pe care o pică în mod jalnic.

Bunty se mai adună un pic pentru ultima zi înainte de începerea Postului Mare[45] – „zi de sărbătoare şi veselie" conform calendarului cu Bătrâna Anglie. Dar nu şi la noi acasă, în niciun caz nu mai e sărbătoare după ce Bunty aruncă a cincea clătită pe peretele bucătăriei, în loc să o întoarcă frumos, în tigaie. Clătita rămâne lipită de perete preţ de câteva secunde, după care alunecă pe podea, într-un ghem lipicios, cam cum arată personajele secundare dintr-un film science-fiction *(Clătitele ucigaşe!).* Pare a avea un rol simbolic, mai ales că era clătita destinată lui George.

— Păi, spune Patricia cu zâmbetul lui Bunty pe buze, eu oricum mă cam săturasem, nu, Ruby?

— Cam aşa ceva, şoptesc eu, şi ne strecurăm afară din bucătărie, chiar înainte ca tigaia să şuiere prin aer, în direcţia lui George.

Un sentiment de remuşcare pluteşte în aer, numai bun pentru prima zi de post, dar noi ştim că n-o să ţină. Postul marchează şi începutul declinului pentru Nell, care a căzut la pat imediat după încercarea eşuată de a face clătite a lui Bunty şi nu s-a mai ridicat din pat nici măcar a doua zi de Paşti. Undeva în acest răstimp, de Ziua Mamei, Bunty îşi arată din nou calităţile de mamă, încuind-o pe Patricia afară din casă, astfel că aceasta nu a mai putut să se strecoare înăuntru ca de obicei, pe la trei dimineaţa.

---

[45] Shrove Tuesday, echivalentul englez pentru Mardi Gras, din cultura catolică francofonă, marchează începutul Postului Mare, fiind zi de carnaval. Mâncarea specifică acestei sărbători sunt clătitele.

Patricia, ca să nu fie mai prejos, stă în faţa casei, strigând în liniştea nopţii reci:

— Porci burghezi împuţiţi – alăturaţi-vă revoluţiei, vei fi prima pusă la zid, Bunty Lennox!

Ceea ce creează vacarm prin cartier, după cum era de aşteptat. Eu cred că Patricia se distrează de nu mai poate şi e chiar enervată de faptul că am ieşit la fereastră şi i-am aruncat cheia de la intrare.

Cât despre mine, eu trebuie să merg la domnul Jeffreys, dentistul meu, pentru o vizita traumatizantă, chiar în Vinerea Mare, în urma căreia am rămas fără trei dinţi de lapte la care ţineam foarte mult şi pe care i-am păstrat cât de mult s-a putut. Probabil că nu vreau să-mi las copilăria în urmă. (Sau poate că da.) Patricia, foarte drăguţă, îmi dă nişte mărunţiş pentru dinţii de lapte şi mă ia cu ea la întâlnire cu Howard la cafeneaua Acropolis. Îmi vine greu să cred că acest tip ciudat şi neîndemânatic, plin de coşuri pe faţă, o duce pe Patricia în culmile extazului, despre care-mi dă ea detalii în fiecare duminică dimineaţă, în timp ce eu stau cuminte în pat, ascultând emisiunea *Easy Beat* la Radio.

Pastele a fost deosebit de restul zilelor prin faptul că au venit o grămadă de musafiri, membri ai familiei, ca să-şi ia la revedere de la Nell, care „s-a cam săturat” şi ea de viaţă. Acest priveghi prematur a avut ca rezultat o mulţime de ouă roşii. Au venit la noi mătuşa Gladys, unchiul Clifford şi Adrian, dar şi mătuşa Babs (singură, mulţumesc lui Dumnezeu) şi unchiul Ted. Adrian s-a maturizat pe deplin (are douăzeci de ani), dar încă locuieşte cu ai lui. Tocmai a început să se califice la locul de muncă la un coafor şi este foarte de ajutor prin casă – pune masa pentru ceai, ia ibricul şi o întreabă pe Bunty dacă poate să facă pe gazda, ceea ce o şochează pe aceasta din urmă, pentru că nimeni nu s-a oferit vreodată să schimbe rolurile cu ea (şi se vede că e tentată de această

perspectivă). Unchiul Ted, care e în spatele lui Adrian, îi face cu ochiul lui George, îşi pune o mână pe şold şi face câţiva paşi mărunţi, dând din fund. Pe George îl bufneşte râsul de se îneacă, dar dă din cap neştiutor când unchiul Clifford îl întreabă de ce râde. Adrian şi-a adus şi câinele cu el – un terier cu păr sârmos, timid, pe care Zdreanţă încearcă să-l facă bucăţi.

Unchiul Ted ne anunţă pe toţi că s-a logodit într-un final cu veşnica lui prietenă, Sandra, iar George îl întreabă dacă nu cumva e cu burta la gură şi toate femeile îi sar în cap, urlând dezaprobator la el. Bunty, care vrea şi cel mai mic detaliu, îl întreabă cine vor fi domnişoarele de onoare, iar mătuşa Babs se umflă în pene, pentru că gemenele sunt la mare cerere ca domnişoare de onoare. Până şi eu trebuie să fiu de acord că le-ar sta mai bine în această postură ca mie şi Patriciei, pentru că noi suntem neîndemânatice şi şleampete, prin comparaţie cu Daisy şi Rose. Ele sunt prea ocupate cu recapitularea pentru examenul din clasa a zecea ca să vină să-şi ia la revedere de la bunica lor. Au cincisprezece şi merg pe şaisprezece ani şi nu le-am mai văzut de mult. Patricia are şaisprezece şi merge pe şaptesprezece ani şi câteva dintre lucrurile ei preferate sunt Howard, campania împotriva înarmării nucleare şi formaţia Beatles, care i-a luat repede locul lui Elvis, pe scara afecţiunii noastre. (Toate fotografiile alb-negru cu el, de zece pe cincisprezece centimetri, lucioase, au fost date jos de pe perete şi înlocuite cu cele ale celor patru fabuloşi. Săracul Elvis.) Patricia reuşeşte să fie nepoliticoasă cu toată lumea – două mătuşi, doi unchi, un văr, chiar şi un câine, totul petrecându-se în decurs de cincisprezece minute (după cum îmi amintesc eu, era vorba de propunerea ei de a ne alătura cu toţii Partidului Comunist), astfel că eu mă fac cu trei ouă în plus, pentru că toţi sunt atât de dezamăgiţi de ea că îmi dau mie ouăle ei. Dar ce avantaj poate avea

o fată dacă are trei ouă roşii în plus, dar îşi pierde sora din cauza asta?

George, împreună cu unchii Ted şi Clifford, se aşază la masa din bucătărie cu o sticlă de whisky adusă de unchiul Ted şi se angajează într-o discuţie în care nimeni nu e de acord cu ceilalţi despre: a) dacă George ar trebui sau nu să facă o alee pietruită în spatele casei, b) cum arată noua noastră vecină, doamna Roper, care îşi alăptează copilul în sera de alături, şi care smulge strigăte de „Doamne Dumnezeule!” din partea tuturor, pe de o parte de admiraţie, pe de alta pline de dezgust şi c) cel mai scurt drum spre Scotch Corner.

Mă furişez sus ca să scap de discuţiile acestea de adulţi, dar mă aşteaptă o scenă şi mai groaznică la etaj, în dormitorul lui Nell. Bunty, mătuşa Gladys şi Nell care nu poate să fugă de acolo fac un fel de spectacol morbid de striptease, mătuşa Babs fiind atracţia principală. Se răsuceşte ca o statuie pe un soclu pivotant şi, ajungând cu faţa spre public, îşi desface puloverul bleumarin şi bluza albă ca să arate – pe o parte un sân mare ca de matroană, care atârnă şi de partea cealaltă – nimic, o bucată de piele şi ţesut cicatrizat. Bunty şi mătuşa Gladys trag repede aer în piept, cu gura căscată, iar Nell geme uşor. Eu ies fuga din cameră. Eu încă nu ştiu cum e să ai sâni, ca să nu mai spun că nu ştiu cum e să-i pierzi. Mă aşez pe trepte înghiţind mai multe bomboane de ciocolată din ouăle de Paşti, până când, plictisită, mă ridic să o caut pe Patricia, ca să-i dau înapoi, pe furiş, ouăle care îi revin de drept.

Noii noştri vecini sunt domnul şi doamna Roper, împreună cu copiii, Christine, Kenneth şi sugarul David. Domnul Roper – Clive – a fost lider de escadron în RAF, iar acum are un post de conducere în compania de transport feroviar British Rail – exact

genul de bărbat la care visează mama. Şi, într-adevăr, la câteva săptămâni după mutarea familiei Roper de Anul Nou, când Bunty era într-una din stările ei de toropeală, a lăsat să-i scape o ploaie de remarci de genul: „De ce nu poţi să semeni mai mult cu Clive Roper?” Aceste remarci au încetat odată cu schimbarea dramatică a stării lui Bunty, undeva în jurul Rusaliilor, când deja nu mai are nevoie ca George să semene mai mult cu domnul Roper, din moment ce a pus mâna pe original.

Prietenia mea cu Christine Roper este bazată doar pe faptul că suntem vecine – nu se poate să scapi de ea. E cu un an mai mare ca mine şi e genul căreia îi place să facă pe şefa, în anumite privinţe seamănă mai mult cu Gillian decât Gillian însăşi, cu excepţia faptului că e o figură ştearsă, iar Gillian era foarte drăguţă (deşi spun asta acum doar pentru că a murit). Kenneth, care e cu doi ani mai mic decât mine, este un fel de esenţă a tuturor băieţilor care au existat vreodată, un fel de model demonstrativ – de la şosetele adunate în jurul gleznelor, la bomboanele pe jumătate ronţăite pe care le poartă prin buzunare. E enervant, dar inofensiv. Nu atât de inofensiv e sugarul David, care pierde lichide prin toate orificiile şi care e tot timpul congestionat la faţă, fie că urlă, fie că face „treaba mare”, după cum spune doamna Roper, mai lipsită de rafinament. Doamna Roper (Harriet) nu prea e genul care să-i placă mamei mele. Seamănă mai mult decât soţul ei cu un lider de escadron – o femeie mare, cu oase late, care are un aer de siguranţa în tot ceea ce face – vorbeşte tare şi e englezoaică sadea. Mai degrabă aş vedea-o umblând cu o bâtă de *lacrosse*[46] sau o crosă de polo decât cu antipaticul David în braţe – sau cu accesoriul acestuia, un sân

---

[46] Joc cu mingea pe un teren cu gazon, asemănător hocheiului.

umflat, plin de vene albastre, care seamănă cu o hartă tridimensională pentru avioane.

Eu sunt în acelaşi timp revoltată şi atrasă de această privelişte. Nu am mai văzut pe nimeni alăptând în afară de doamna Roper (noi nu suntem genul acela de familie). De asemenea, e o diferenţă majoră faţă de pieptul mătuşii Babs, care acum a dispărut cu totul, cum am văzut-o eu pe patul de la spitalul St. James, din Leeds, unde am fost împreună cu Bunty ca s-o vizităm, într-o zi cu reducere la transport, în vreme ce Patricia a rămas acasă, ca să facă greva foamei pentru India.

Asta s-a întâmplat la scurt timp după ce i-am văzut împreună pe Bunty şi pe domnul Roper. Eu şi Bunty eram în magazinul universal ambulant, uitându-ne la cutiile cu budincă, încercând să ne decidem dacă luăm cu orez sau cu gris, când domnul Roper a urcat şi el, după detergent – un bărbat cu un pas înaintea vremurilor sale.

— Ia uite, bună ziua! i-a spus el mamei mele.

Era îmbrăcat elegant, în pantaloni de stofă, cu ţesătură diagonală, cu un sacou sport cadrilat şi cravată. Bunty mi-a dat poşeta ca să pot plăti cumpărăturile şi ca să poată ea rămâne în urmă cu domnul Roper în spatele dubiţei. În timp ce eu îi spuneam şoferului numărul cartelei, le puteam vedea reflexia în parbriz, cum domnul Roper i-a dat mamei laleaua roşie de plastic care era oferită pentru fiecare cutie de detergent Daz cumpărată.

Eram de faţă, şi credeţi-mă, femeia care a primit laleaua din mâna domnului Roper nu era mama mea; acea femeie era o fetiţă care chicotea şoferului – fermecătoare, jucăuşă, glumeaţă, un fel de Debbie Reynolds înainte să o părăsească Eddie Fisher[47].

---

[47] Cuplu faimos de cântăreţi americani, căsătoriţi, cu doi copii, care au divorţat.

Mi-e teamă pentru mama mea. Intră într-o zonă necunoscută, întunecoasă a spaţiului, unde cad ploi de meteoriţi pe neaşteptate, iar Inelele lui Saturn, aşa cum ştim deja, sunt mortale.

La scurt timp după aceasta, la finalul lui iunie, se întâmplă minunea – George şi Bunty primesc o scrisoare care spune că voi urma cursurile şcolii Queen Anne. Of, cum ar spune unchiul Ted. Pe de altă parte, Patricia a obţinut nişte rezultate înfiorătoare la examene. Asta pentru că, la majoritatea dintre ele, a plecat de la examen înainte de terminarea acestuia. (Când Bunty o întreabă furioasă de ce a făcut aşa ceva, aceasta dă din umeri şi-i spune: „Nu ştiu.")

În loc de vacanţa de vară pe care anul acesta nu o s-o avem din cauza morţii iminente a lui Nell, Patricia ne duce pe mine şi pe Kathleen la filmul *Vacanţa mare.* Patricia nu e fan Cliff Richard; de curând, a venit acasă cu un disc de pickup portocaliu cu dungi albe, urlând „Rolling Stones!" cu o sclipire în ochi. Am trecut sub tăcere acest eveniment, ca să nu afle Christine despre el; tot încearcă să fie un tampon uman între mine şi Kathleen, iar eu mă tot aştept să apară între noi şi să ne strice tot cheful. Nu mai era nevoie de eforturi, că Howard are grijă să strice el tot, strâmbându-se şi râzând de Cliff, Una, Melvyn şi de ceilalţi[48]. A comentat întruna cu voce tare că e un film pueril, după care a trecut la fapte cu Patricia, în vreme ce restul ronţăiam nefericite bomboane de mentă dintr-o cutie. Din cauza lor, am stat pe rândul din spate, aşa că nu vedeam foarte bine ecranul.

Nell a trecut în nefiinţă la scurt timp după aceea. Aşa cum stătea pe pat, ca o umbră, ultimele ei cuvinte către mine au fost: „Ai grijă

---

[48] Actorii principali din filmul Vacanţa mare.

la ghete, Lily!” (a se vedea *Nota de subsol (viii)).* Ultimele ei cuvinte pe lumea asta (după cum mi-a spus Patricia, care, din pur noroc, era singură cu ea în cameră când Nell şi-a dat duhul), nu aveau nici ele vreun înţeles: „Să vă *ajut să-i turnaţi ceai lui Percy, doamnă Sievewright?”* Ne ducem să o vizităm pe Nell la capela funerară. Nu e foarte distractiv. Capela nu este ceea ce mă aşteptam eu. Sperasem să fie ceva mai înfricoşătoare, mai mistică, la fel ca aceea de la St. Wilfred – întuneric, tămâie, muzică de orgă – dar am găsit doar un loc bine luminat, cu pereţii galbeni ca lămâia, draperii maro şi jardiniere cu flori din plastic, de parcă ar fi fost date cadou cu punga de Daz. Kathleen, care ne-a însoţit până aici, se uită în jur suspicioasă. „Nu sunt lumânări?” şopteşte ea, uimită. Cine o să-i aprindă una sărmanei Nell, ca să vadă drumul în întuneric?

Patricia e răcită cobză şi are ochii roşii, dar nu cred că plânge pentru Nell. Bunica noastră pare la fel acum, că e moartă, cum a arătat în ultimele săptămâni de viaţă, cu pielea ceva mai galbenă şi o asemănare stranie cu ţestoasa lui Christine Roper. Îmi pare rău pentru ea, dar mă simt şi un pic vinovată că nu sunt la fel de dărâmată de durere ca atunci când au murit toate animalele din Magazin.

E uşor să o văd, stau în primul rând, dar nu mai am bomboane de mentă.

— Gata? ne întreabă Bunty după o vreme şi suntem toţi de acord că da.

Când plecăm, Bunty se întoarce să privească în urmă şi spune, după o scurtă pauză: „Aceea a fost mama mea”, şi mi s-a ridicat părul pe şira spinării, ca lui June Allyson din „Povestea lui Glenn Miller” de la televizor, de duminică după-amiaza, pentru că am ştiut, cu certitudinea dată de premoniţii, că, într-o zi, eu voi spune exact acelaşi lucru, la rândul meu.

*

Vara trece fără să se întâmple nimic, cu excepţia zilelor în care m-am jucat cu Christine. Doamna Roper ne pune mereu să avem grijă de micuţul Da vid, iar noi pierdem o grămadă de timp încercând să-l facem pierdut. Jocul nostru preferat cu el este „ascunselea”, când îl ascundem pe undeva – la umbra unui tufiş de prin grădină, sau în sera familiei Roper, după care plecăm să căutăm pe altcineva – de obicei pe Zdreanţă sau ţestoasa. Într-o zi memorabilă, care e trecută drept Ziua Trafalgarului la mine în calendar, am uitat complet pe unde l-am ascuns. Dacă nu ne ajuta Zdreanţă, micuţul David ar fi rămas în cămară până în ziua de azi, fără să ştim unde e.

Într-o zi fierbinte şi neliniştită de august, am trecut prin garaj căutând ceva – mingea câinelui, pe micuţul David – cine mai ştie ce căutam? În schimb, am dat peste Bunty şi peste domnul Roper din nou. Sigur am aflat ceva în garaj în acea zi – de exemplu, în cât de multe haine se ascunde Bunty de văzul lumii. În lumina fierbinte de vară, am surprins ceva scârbos atârnând din pantalonii domnului Roper. Poate că şi-a găsit şi Bunty, într-un final, instrumentul de tortură? Cam aşa ceva ai putea crede, dacă te uiţi la faţa ei. Domnul Roper, în plin avânt, mă descoperă brusc cu coada ochiului şi sclipirea de om nebun din ochi i se schimbă într-una de neîncredere.

— Ia uite, bu-nă zi-ua, spune el gâfâind.

Eu nu mai spun nici pâs şi mă retrag repede de la faţa locului.

Probabil că George e un pic conştient că îşi pierde soţia în faţa altui bărbat şi de aceea se hotărăşte să o tenteze să se întoarcă, invitând-o undeva departe, într-un loc exotic – la restaurantul chinezesc din Goodramgate. Aceasta este prima lui greşeală, pentru că lui Bunty nu-i place mâncarea din alte ţări. De fapt, nici

măcar nu a gustat vreodată mâncare străină, dar ştie oricum că nu-i place. A doua lui greşeală a fost să ne invite pe mine şi pe Patricia.

— Ce să spun, zice Bunty, aşezată la masă, cu ochii la faţa de masă roşie, e ceva diferit.

Din tavan, unde te aşteptai să fie becuri normale, atârnă lămpi de hârtie roşie, cu ciucuri aurii, care strălucesc. Eu îi arăt lămpile Patriciei, iar ea zâmbeşte condescendent la mine. O muzică formată din sunete disparate, pe o tonalitate înaltă, se zbate pe fundal.

— Locul acesta e decorat ca un ştii-tu-ce, continuă Bunty, ronţăind suspicioasă dintr-un biscuite cu creveţi.

Pescuieşte o floare dintr-o ceaşcă de porţelan plină cu ceai de iasomie şi o examinează cu ochi critici în lumina roşie, slabă. George comandă pentru noi toate – *Trei feluri de mâncare pentru patru oameni* – cocktail de creveţi, *chop-suey* de vită, carne de porc cu sos dulce-acrişor, *chow-mein* de pui, conservă de litchi[49] şi cafea.

— Ai mai fost pe aici! îi spune Bunty pe un ton acuzator, la care George râde şi-i răspunde:

— Nu face pe nebuna!

Dar a mai fost aici cu siguranţă, pentru că chelnerul îi face cu ochiul pe furiş.

George se bazează mult pe discuţiile mărunte pe care le poartă în magazin cu clienţii pentru a o distra pe Bunty („Ce mai zici de cum e vremea afară? Sigur se strică după atâta soare, nu?”), dar nu o poate atrage şi pe aceasta în discuţie.

— Oare cât mai durează până aduc mâncarea? întreabă ea după zece secunde, plină de nerăbdare.

---

[49] Fructe tropicale specifice continentului asiatic.

Este adus cocktailul de creveţi, care are mai multă salată decât creveţi; chiar că e greu să găseşti un crevete în toată încâlceala de frunze.

— Am găsit unul! spun eu, triumfătoare. Am găsit un crevete!

Iar George îmi spune:

— Nu face pe deşteaptă, Ruby.

Patricia îşi numără creveţii, aşezându-i pe marginea farfuriei, unde stau ca nişte virguliţe grase şi roz.

— Sunt garizi, nu creveţi, ne spune ea, împungându-i cu o scobitoare, ca un adevărat biolog marin.

— Of, Doamne, creveţi, garizi, ce mai contează?

— Contează dacă eşti crevete şi vrei să te reproduci, a spus Patricia cu blândeţe, dar Bunty a reacţionat rapid:

— Azi nu o să vorbim despre aşa ceva, mulţumesc, Patricia, dar mă aşteptam la aşa ceva din partea ta, nu?

Următorul fel de mâncare ajunge la masă.

— Beţişoare! spun eu, fericită, şi încep să le învârt pe sub nasul Patriciei, care se apără cu un şerveţel.

— Doar nu te aştepţi să mănânc cu aşa ceva, nu? a spus Bunty, uitându-se şocată la George.

— De ce nu? Milioane de chinezi mănâncă aşa, a spus el, forfecând neîndemânatic cu beţişoarele, pe direcţia unei fâşii de carne de vită.

Cine ar fi presupus că e atât de cosmopolitan? Bunty ridică un mugur de fasole lucios şi alunecos din farfurie.

— Asta ce mai e?

— Ce-ar fi să mâncăm pur şi simplu? spune Patricia.

Nu pare a fi în apele ei, e chiar mai palidă decât de obicei, pare nervoasă şi nu poate sta locului pe scaun. Paloarea începe să se schimbe brusc într-un roz ca de crevete şi – chiar în momentul în

care Bunty ridică o bucată de carne de porc şi spune: „Cum crezi că e carnea de câine? Cam aşa, ca asta?” – Patricia începe să tremure şi din roz-trandafiriu devine albă ca o coală de hârtie şi cade lată pe scaun.

— Păi, cel puţin acum *ştii* că eşti alergică la creveţi, o liniştesc eu, stând lângă patul alb şi înalt de spital pe care era ea lungită.

— Garizi, mă corectează ea şi-mi dă o bomboană cu fructe.

A urmat o săptămână plină de evenimente, în care am cumpărat uniforma şcolară, pentru că Bunty şi-a dat seama că trebuie să mă echipez din cap până în picioare înainte de începerea primului trimestru. Avem o listă de haine acceptate la şcoala Queen Anne, care mă cam sperie, nu numai prin numărul mare de obiecte de îmbrăcăminte menţionate de care se pare că e nevoie, dacă vrei să mergi la şcoală, ci şi prin stricteţea în ceea ce priveşte culoarea de care dau dovada cei care au făcut lista. E scrisă cu litere mari şi e plină de sublinieri, care îi atrag atenţia unui părinte mai superficial în privinţa hainelor. De exemplu: *fustă bleumarin, cu pliuri sau falduri, NU DREAPTA,* cu *buzunare sau tunică bleumarin cu buzunar,* deşi nu ni se dă nicio explicaţie de ce nu e bine să ai fusta dreaptă. Lista cu pantofi este de asemenea foarte explicită: *pantofii de interior,* de exemplu, *trebuie să aibă de preferinţă talpa de cauciuc şi tocul jos. (Sandalele cu baretă sau decupate NU pot fi purtate la şcoală.) Sandalele închise* sunt recomandate cu căldură. În mod ciudat, lista cu hainele acceptate la şcoală nu aduce cu nimic din ceea ce poartă Patricia – se întâmplă des ca ea să iasă din casă în fusta dreaptă pe care o interzic cei de la şcoala, şi sandale decupate sau cu baretă, indicând faptul că îi place să încalce codul moral al şcolii, fără îndoială. Dar eu nu am s-o iau pe acelaşi drum, aşa că eu şi Bunty intrăm din magazin în magazin, de la Isaac Walton la doamna

Matterson, la Southcott, căutând neîncetat *pantalonii scurţi bleumarin* care să fie după tiparul acceptat *pentru jocuri.*

Nu ştiu de ce – probabil pentru că şi-a descoperit o latură ghiduşă odată cu dragostea – dar acestea sunt unele dintre cele mai plăcute momente pe care le-am petrecut vreodată împreună cu Bunty. În pauzele pe care le luăm de la cumpărături, ne oprim pe la cafenele, cu pungile de hârtie pline. Bunty îşi scoate pantofii pe sub masă la cofetărie şi mănâncă un coş întreg de căpşuni şi bezele, iar mie mi se pare că este chiar fericită.

Îmi place la şcoala normală şi mă simt în mediul meu – rigoarea cursurilor de cincizeci de minute, disciplina din sala de mese, prieteniile frumoase care se destramă şi se refac – toate acestea sunt un mod excelent de a mă elibera de melodrama de acasă. Singurul lucru care mă descurajează este faptul că toţi profesorii care-mi citesc numele din catalog îşi ridică ochii, un pic şocaţi, şi-mi spun: „Eşti *sora* Patriciei?” de parcă nu şi-ar fi închipuit vreodată că Patricia ar putea avea o familie. Din fericire, nimeni nu pare că şi-o aminteşte pe Gillian.

Patricia, în ciuda faptului că a obţinut rezultate proaste la examene, este o clientă fidelă a Sălii de lectură, aşa că dau foarte rar peste ea pe coridoarele lambrisate cu stejar. Când ne întâlnim, mă ignoră complet, iar acest lucru mă întristează amarnic, mai ales că alte fete mai mari care au surori mai mici la şcoală fac mare caz din asta şi le arată prietenelor, de parcă ar fi animăluţele lor de casă.

Timpul trece repede, trenează sau o ia la galop spre finalul trimestrului, iar eu muncesc din greu ca să desenez harţi şi diagrame ale sistemului roman de încălzire centrala, sau scriu propoziţii în franceză – o limba străină! Profesoara de franceza îmi spune că am o înclinaţie naturală spre limbi străine, iar eu exersez

minunata limbă străină cu orice ocazie. *Je m'appelle Ruby. Je suis une pierre precieuse.*[50] Uneori, Patricia poate fi convinsa sà conversăm, dar acest lucru o face pe Bunty să se comporte paranoic, pentru că ea crede că vorbim despre ea. *„Notre mère",* spune Patricia cu miere în glas, *„est une vache, n'est-ce pas?"*[51]

*

Când am auzit de împuşcarea preşedintelui Kennedy, am rămas singură pe scaun, la masă, ascultând ştirile la radio, ca să nu mai aud că (în ordinea dispariţiei) Patricia, Bunty, după care şi George s-au ridicat brusc de la masă în toiul unei discuţii aprinse care a luat nişte proporţii uriaşe, care depăşeau în ochii mei tot ceea ce se întâmplase în Texas. Incidentul a fost provocat de pachetul de prezervative Featherlight găsit în buzunarul sacoului Patriciei, neprotejate – cum ar fi trebuit să fie – de sfinxul de pe blazonul ecusonului ei de la şcoală şi de motoul încurajator *Quod potui perfeci.*[52]

După aceea am petrecut destul de mult timp perfecţionând felul în care dansez twist pentru petrecerea de final de trimestru pe care o dau de obicei cei din clasa a şasea pentru boboci. Patricia, care nu merge de obicei la petreceri, nu-şi face apariţia, dar sunt onorată de faptul că şefa de clasă mă alege pe mine ca să deschidem ceremonia cu un dans tradiţional. După ce servim sandvişuri şi jeleu, ne jucăm mai multe jocuri, inclusiv „cine se aşază primul la oprirea muzicii" (genul de joc la care cred că mama şi domnul Roper ar fi fost foarte buni), după care dansăm pe muzică pop, dar, din păcate, niciun twist; în schimb, ceilalţi dansează fără noimă, cu

---

[50] Mă numesc Ruby. Sunt o piatră preţioasă (în l. fr. în original).

[51] Mama noastră e o vacă, nu-i aşa? (în l. fr. în original).

[52] Am făcut tot ce-mi stătea în puteri (în l. lat. în original).

picioarele mişcându-se haotic, trăgând cu mâinile de nişte sfori invizibile.

Dar toate acestea nu mai contează – eu primesc un raport de final de trimestru nemaipomenit: *Ruby munceşte din greu şi e o plăcere să fie eleva noastră* – pe care i-l arăt în primul rând lui Bunty, apoi lui George, după care Patriciei, dar niciunul dintre ei nu pare impresionat, nici măcar când îl lipesc cu scotch pe uşa de la dormitorul meu.

Finalul anului se petrece în Zona Crepusculară din cauza sosirii de Anul Nou a lui Daisy şi Rose, care tocmai şi-au pierdut mama. Dorm în fosta cameră a lui Nell şi nu le văd niciodată plângând. Mătuşa Babs – să sperăm că şi-a regăsit părţile pe care le-a pierdut prin operaţie – a trimis cu siguranţă un mesaj din lumea spiritelor, dar, dacă aşa a făcut, gemenele nu mi-l vor divulga niciodată. Bunty le laudă tot timpul, pentru că sunt foarte cuminţi, dar eu cred că se referă la faptul că nu scot niciun cuvânt.

Sunt în pat şi am adormit înainte de venirea Anului Nou, dar Patricia mă trezeşte înainte de miezul nopţii, beată, dar nerăbdătoare să-mi spună poveşti din anul care a trecut. Are la ea o sticlă aproape goală de lichior-cremă, din care mai bea câte un gât. Eu o refuz. Plănuise să o prindă Anul Nou prin Knavesmire[53], pe bancheta din spate a maşinii lui Howard, un Zephyr vechi, dar s-au certat.

— Vrea să se facă contabil, spune ea, cu limba împleticită din cauza alcoolului.

Se chinuie să-şi aprindă o ţigară, cu o figură plină de dezgust.

— Şi tu ce vrei să te faci, Patricia? o întreb eu cu precauţie.

---

[53] Regiune mlăştinoasă din York.

Scoate un fuior de fum, plină de gânduri şi scutură scrumul la întâmplare.

— Nu ştiu, spune ea într-un final, cred că vreau doar să fiu fericită.

Dintre toate ambiţiile Patriciei, aceasta mi se pare de-a dreptul strigătoare la cer.

— Păi, îi spun eu Patriciei, tocmai când primul clopot a început să bată intrarea în anul 1964, dacă aş avea lampa lui Aladin pentru o zi, exact asta mi-aş dori pentru tine.

Dar, când mă uit mai atent, văd că a adormit, aşa că-i iau uşor ţigara aprinsă din mână şi o sting cu grijă pe ultima poză din calendarul cu Bătrâna Anglie – o căsuţă frumoasă din lemn, cu acoperişul din stuf, cu o boltă de trandafiri la uşă şi un fuior de fum ieşind din coş.

Nota de subsol (viii) – Ghete noi

Sfârşitul războiului Boer![54] Toată ziua străzile au fost pline de oameni care sărbătoreau încheierea ostilităţilor. Dintr-o coincidenţa fericită, în oraş era şi un bâlci pe câmpia St. George, iar Lillian şi Nell sperau să vadă şi ele tarabele luminate cu gaz şi să se bucure de senzaţiile pe care ţi le dă mulţimea de oameni din jurul tău, mai ales că era şi un motiv de sărbătoare naţională. Albert era la pescuit cu prietenul său, Frank, iar Tom era deja plecat de acasă, locuia undeva în cartierul Monkgate. Lillian avea deja cincisprezece ani,

---

[54] Război care a început în 1899 şi s-a terminat în 1902, pe teritoriul Imperiului Britanic, mai exact în Africa de Sud.

iar Nellie avea paisprezece şi amândouă lucrau. Lillian era angajata la Rowntree, la serviciul de ambalare. De prima oară de când a plecat de la şcoala, Rachel a trimis-o să se angajeze ca menajeră, dar Lillian a rămas într-o dimineaţă în bucătărie, cu braţele încrucişate şi bărbia ridicată, spunând că nu o să se spetească ea pentru nimeni pe lume. Nell se ruga în fiecare seară ca sora ei să-şi găsească repede un loc de muncă pentru că aveau nevoie disperată de încălţări noi, iar Rachel a zis că nu le mai cumpără nimic până când Lillian nu aduce iar bani în casă. Vechile lor ghete erau deja rupte de atâta purtat, de simţeau asfaltul prin tălpi şi ciorapi.

Nell nu câştiga mai nimic; era ucenică la o modistă de pe strada Coney, însă amândouă erau obligate să-i dea toţi banii lui Rachel la final de săptămână, iar aceasta le dădea înapoi cu greu ceva mărunţiş de cheltuială. Şi-au cumpărat totuşi ghete noi înainte ca Lillian să se angajeze din nou, pentru că aceasta era sătulă până peste cap de starea jalnică în care se aflau ghetele ei, aşa că, într-o zi, a plecat desculţă în oraş, iar Rachel, roşie la faţă de mânie, a fost atât de jenată de ce va spune lumea, că le-a dat bani să-şi cumpere ceva de încălţat.

— Putem să mergem la bâlci după ceai?

Lillian era cea care întrebase, desigur. Nell era atât de timidă că ar fi pus-o întotdeauna pe Lillian să vorbească pentru ea, dacă s-ar fi putut. Rachel s-a uitat prin Lillian, ignorând complet întrebarea.

— Spune „te rog frumos”, a şoptit Nell în urechea surorii sale.

Lillian a făcut o mutră:

— Te rog frumos, putem să mergem la bâlci după ceai?

— Nu.

— De ce nu?

— Pentru că aşa am spus eu, a continuat Rachel, uitându-se când la una, când la cealaltă, de parcă ar fi fost două idioate.

Apoi a luat în braţe o grămadă de rufe curate şi a ieşit din bucătărie. Lillian a luat o lingură de lemn de pe masa din bucătărie, pe care a aruncat-o după Rachel, care era cu spatele. Ca să se răzbune, aceasta a aşteptat până au intrat amândouă în camera lor, a luat cheia şi le-a încuiat acolo.

Stăteau amândouă pe podea şi puneau şireturile la ghetele cele noi. Erau din piele neagră, moale şi erau cele mai scumpe ghete pe care le-au avut vreodată.

— O să afle, a spus Nell, cu ochii aţintiţi la vârful ghetelor, încă nezgâriat.

— Nu-mi pasă, a spus Lillian, ridicându-se şi trăgând zăvorul ferestrei.

Încă mai locuiau în casa din Walmgate, un apartament micuţ, aflat la etaj, cu o curte ca de mahala. Curtea în care dădea fereastra de la camera lor era întunecată şi mirosea a canalizare, licheni alunecoşi acopereau dalele. Dar, în mijlocul curţii, printr-o crăpătură mai mare, un liliac prinsese rădăcini cu mulţi ani în urmă, sământa care-i dăduse viaţă fusese probabil adusă de vânt din vreo curte frumoasă, de la ţară, până unde se extindea mahalaua Walmgate. Scoarţa liliacului era aspră şi crăpată, de parcă cineva folosise o furculiţă uriaşă ca să-i zgârie tot trunchiul, dar făcea nişte flori frumoase şi bogate, de parcă ar fi crescut în cine ştie ce curte domnească. Anul trecut, Lillian a întins mâna pe fereastră şi a rupt o creangă mai mare, pe care a pus-o în apă într-un urcior, iar mirosul de liliac le-a bucurat preţ de mai multe săptămâni.

Nell i-a periat părul lui Lillian şi i l-a prins cu panglici, după care Lillian a pieptănat-o pe Nell.

— Sigur se vor rupe crengile sub greutatea ta, a şuierat Nell când Lillian a trecut un picior peste pervazul ferestrei.

— Nu te mai agita atâta, Nelly, i-a şoptit Lillian, cu o mână pe prima cracă.

Lillian s-a aplecat spre exterior şi se ţinea de trunchi.

— Ai grijă la ghete, Lily! a şuierat Nell, în timp ce Lillian cobora pe trunchi.

Când a atins solul, s-a oprit şi a spus:

— E uşor, Nelly, hai şi tu.

Nell era deja aşezată pe pervazul ferestrei, aplecată spre exterior, dar s-a tras înapoi; întotdeauna a avut rău de înălţime şi, când s-a uitat în jos, i s-a făcut rău – deşi nu frica de înălţime o oprea, ci frica de mânia lui Rachel, dacă va afla că s-au strecurat afară, pe furiş, mai ales că le interzisese clar să iasă. Nell a dat din cap, tristă:

— Nu vin, Lilly.

Lillian s-a rugat ce s-a rugat, dar nu i-a ţinut, aşa că, într-un final, i-a spus, cu supărare:

— Ce laşă eşti, Nelly! Ei bine, eu mă duc, fie că vii, fie că nu vii!

Şi a ieşit din curte şi din câmpul vizual al lui Nell, fără să întoarcă măcar privirea. Nell a stat mult timp la fereastra deschisă. Sunetele care veneau dinspre mulţimea de oameni care sărbătoreau victoria ajungeau şi până în curtea lor, purtate de aerul blând al serii de mai. Lacrimile lui Nell se uscaseră, cerul devenise un albastru foarte închis şi prima stea răsărise până să vină Lillian acasă, cu panglicile din pâr ciufulite, cu ghetele cele noi zgâriate şi un zâmbet triumfător pe chip.

Nell i-a deschis fereastra şi a ajutat-o să sară din nou peste pervaz. Lillian a scos la iveală o pungă de caramele înfăşurate în hârtie, pe care a împărţit-o cu Nell:

— A fost nemaipomenit, Nell, a spus ea, cu o licărire în ochi.

Vântul adus de noapte s-a pornit să bată tare şi a început să plouă. Pe Nell au trezit-o crengile liliacului, care băteau în geamul dormitorului. Nell stătea cu ochii larg deschişi în întuneric, ascultând respiraţia calmă a lui Lillian, care dormea lângă ea. Nell îşi dorea să fi semănat mai mult cu Lillian. Ploaia şi zgomotul crengilor care băteau în geam au crescut în intensitate, vântul bătea din ce în ce mai rău, iar Nell a crezut că nu va mai putea adormi vreodată.

CAPITOLUL IX

1964

Vacanţă!

Am plecat! Nu ca să-l întâlnim pe vrăjitor[55], ci am plecat în vacanţă.

— Am plecat! îi spun eu Patriciei, plină de entuziasm.

— Mai taci, Ruby!

Maitaciruby, maitaciruby. Ai putea crede că acesta e numele meu pe Lumea Asta, dacă e să te iei după Patricia. Ea e ocupată să deseneze poziţii anatomice obscene pe geamul aburit al maşinii. E

---

[55] Referire la Vrăjitorul din Oz.

frig şi umed şi afară şi în maşină – vremea se pare că nu ţine cu noi în vacanţa asta. Anii în care ne organizam singuri (Bridlington, Whitby) s-au terminat şi alte destinaţii exotice ne aşteaptă (Sitges, Ţara Galilor) în primul rând, poate chiar şi cel mai străin loc în care am fost vreodată – Scoţia!

În plus, călătorim în coloană – sau măcar în tandem – şi iată, în faţa coloanei formate din două maşini, se află Fordul Consul Classic al prietenilor şi vecinilor noştri, familia Roper. Bunty ar putea fi un adevărat jucător înrăit de poker, după figura impenetrabilă pe care o avea atunci când George i-a propus să mergem împreună în vacanţă, după o „mică discuţie" cu domnul Roper, avută peste gardul cu întărituri care separă cele două case ale noastre aflate la marginea oraşului. Eu şi Bunty suntem ocupate cu prăjitorul de pâine, coacem tot felul de bunătăţi – lipii, chifle, brioşe şi aşa mai departe – când George intră în bucătărie din grădină, lăsând urme de noroi peste tot şi spune:

— Am avut o mică discuţie cu Clive, ce-ai zice dacă am merge în vacanţă cu familia Roper în vara asta?

Iar Bunty, cât ai clipi din ochi, afişează un zâmbet şi răspunde:

— Cu familia Roper?

O brioşă sare din prăjitorul de pâine, sincronizându-se cu ceea ce a rostit ea, pentru a obţine un efect dramatic.

— Familia Roper, repet eu, ca ecoul, sărind să prind brioşa din aer.

— Păi, de ce nu? spune ea, radiind, după care unge brioşa cu unt şi i-o oferă lui George.

El o refuză şi se îndreaptă cu paşi mari spre chiuveta din bucătărie, unde începe să se spele pe mâini. Bunty e clar afectată, din moment ce nici măcar nu observă urmele de paşi pe care le-a lăsat el pe plăcile de gresie roşii şi albe, ca o tablă de şah. Sau de

şotron, mai bine. Un bărbat mai atent la ceea ce se întâmplă şi-ar fi dat seama imediat că i se pun coarne.

Din când în când, Kenneth apare la geamul din spate al maşinii familiei Roper, ca o mascotă care aduce ghinion, şi face tot felul de feţe – se uită chiorâş, scoate limba, îşi bagă degetele în urechi – dar femeile din familia Lennox îl ignoră cu stoicism. Bunty, care nu mai poate de bucurie că nu a făcut băieţi, e şocată de comportamentul lui Kenneth, dar George nu se poate abţine să nu-l judece:

— Bastard nenorocit, mic şi prost.

George nu are timp de gesturile lui Kenneth – are nevoie de toată atenţia pe care o posedă pentru a ţine pasul cu familia Roper. Ne e groaznic de teamă să nu ne pierdem de liderul nostru de escadron, pentru că e singurul care ştie drumul până în Scoţia, aşa că, din când în când, Bunty face un atac de panică şi urlă la George: *Depăşeşte pe cineva! Repede, repede – porneşte şi tu semnalizarea!* Vai şi amar de orice vehicul care se interpune între noi şi familia Roper, Bunty ar fi în stare să-l dezintegreze numai cu puterea minţii. Totuşi, cred că e mai bine că urmăm aşa orbeşte maşina familiei Roper, decât să avem încredere în aptitudinile de navigator ale lui Bunty, care sunt fie la întâmplare – *B 125, B 126 – care e diferenţa?* sau defensive – *De unde să ştiu eu ce spunea semnul acela rutier? Tu eşti la volan!* Şi dacă ar avea un ofiţer de la circulaţie pe un umăr şi un spirit călăuzitor pe celălalt, tot s-ar pierde, deşi, în acest moment, nici măcar domnul Roper nu pare a şti ce face, învârtindu-ne prin suburbiile oraşului Carlisle, de parcă am fi un avion intrat în vrie (a se vedea *Nota de subsol (ix)).*

— Ce naiba face? bolboroseşte George, în timp ce ne învârtim într-un sens giratoriu unde ne-am mai învârtit de cel puţin două ori până acum.

— Uite magazinul acela de peşte din nou! spune Bunty.

— Şi atelierul de reparaţii l-am mai văzut – ce naiba face, se joacă? George dă din cap a dezaprobare. Ştiam eu că ar fi trebuit să o luăm prin Newcastle, spune el, cu amărăciunea pe care ţi-o dă puterea de retrospecţie.

— Păi atunci, deşteptule, dacă ţi-a trecut prin cap, trebuia să-i spui şi lui, nu?

Nu cred că e prea înţelept din partea mamei să-şi apere amantul, aşa, în public. Mă uit cu coada ochiului la Patricia să văd ce reacţie are, dar e prea ocupată să transcrie toată Kama Sutra pe geamul aburit. Mi se pare un comportament destul de copilăresc (dar opinia mea nu cântăreşte prea mult – nu mă iluzionez eu prea tare), dar parcă nu la fel de copilăresc ca al lui Bunty. E uimitor cât de repede se amplifică o ceartă, dacă nu eşti atent chiar şi o secundă.

— O, şi ce-ai să faci – George rânjeşte la ea, ai să mergi pe jos până acasă din Carlisle?

Dar nu primeşte un răspuns pentru că becul de semnalizare al maşinii familiei Roper începe să clipească, iar Bunty îi atrage atenţia lui George asupra acestui fapt.

— *Încetineşte! Opreşte!* urlă ea ascuţit, iar George frânează atât de brusc de mi se pare că-mi sare capul de pe umeri.

— Ce naiba! spune Patricia, pe un ton răutăcios, dar nu se adresează nimănui în special.

Uneori aş vrea să plâng. Închid ochii. De ce nu suntem oare astfel făcuţi ca să putem închide şi urechile? (Probabil pentru că nu

le-am mai deschide niciodată.) Există vreo modalitate ca să-mi accelerez evoluţia şi să-mi cresc nişte capace pentru urechi?

George şi domnul Roper se consultă scurt pe trotuar, tot întorcând harta pe toate părţile, până ajung la un anumit acord. Bunty scoate flăcări pe nas, rămânând pe scaunul pasagerului, enervată la culme de prostia soţului şi a amantului, combinate. Christine scoate capul pe un geam lateral şi face cu mâna. Să petrec două săptămâni în compania ei, fără răgaz, chiar dacă mă port bine, nu mi se pare o perspectivă luminoasă, se poartă cu mine de parcă aş fi sclava ei – dacă am trăi în Egiptul Antic, m-ar pune să-i construiesc de una singura o piramidă dedicată ei. Îi fac înapoi cu mâna, ascultătoare. Nu se vede deloc micuţul David, poate că l-au legat de portbagaj.

Am plecat! Din nou.

— Când mai mâncăm? întreb eu, pe un ton plângăcios.

— Să mâncăm? întreabă Bunty, nevenindu-i să creadă.

— Da, să mâncăm, răspunde Patricia, plină de sarcasm. Ştii tu – să mâncăm, mâncare, ai auzit de aşa ceva?

— Nu-i vorbi pe tonul acesta mamei tale! urlă George în oglinda retrovizoare, iar Patricia se face mică pe banchetă, astfel ca el să n-o mai vadă în oglindă şi mormăie: „Nu-i vorbi pe tonul acesta mamei tale!” iar şi iar.

Patricia îşi poarta părul lung acum, despărţit în două fâşii groase care-i atârnă şleampăt de o parte şi de alta a feţei – deja a descoperit-o pe Joan Baez, care e pe locul întâi în Top Ten, iar eu cred că e iarăşi cu un pas înaintea modei – şi vorbeşte despre chestii ca „nedreptate” şi „prejudecăţi rasiale” (se referă la America, pentru că noi nu avem oameni de culoare în York, spre marea dezamăgire a Patriciei. Chiar toate chipurile celor care sunt prezenţi la adunarea de dimineaţă la şcoala Queen Anne sunt

palide. Copilul care s-ar putea înscrie în rolul de diferit de ceilalţi este o fetiţă foarte deşteaptă din Germania, Susannah Hesse. Patricia o înghesuie mereu în vreun colţ, ca s-o întrebe dacă se simte cumva discriminată). Este clar că Patricia are susţinerea mea totală în lupta ei împotriva nedreptăţii, dar George spune că ar trebui să fie mai atentă la ce face la bacalaureat. De curând i-a „dat papucii" lui Howard, ceea ce ar putea justifica stările ei schimbătoare, apărute de curând şi pe care nu le avea înainte. Deşi acestea ar putea fi doar un mod de evoluţie şi rafinare a caracterului ei.

Ne jucăm „Găseşte..." o vreme – găseşte maşinile roşii, găseşte cabinele telefonice – găseşte orice, numai să nu ne plictisim. Undeva la sud de Glasgow părăsim drumul principal şi ne oprim la un hotel ca să luăm prânzul. De obicei, când ieşim cu maşina, luăm cu noi un coş de picnic pregătit pe fugă şi mâncăm din mers, aşa că aceasta este o abatere sofisticată de la norme. Bunty se aranjează înainte să coboare din maşină; doar urmează să ia prânzul într-un hotel cu amantul ei, o chestie romantică, deşi îi au ca bagaj suplimentar pe cei doi soţi şi încă cinci copii. Ia stai puţin, lipseşte ceva la inventar, nu? Mă întorc uimită spre Patricia:

— Cu Zdreanţă ce-am făcut?

— Zdreanţă?

Amândouă ne uităm la ceafa mamei noastre; ea se uită în cutia de pudră compactă astfel că îi vedem ceafa, dar şi fragmente de obraz, care se mişcă în oglindă.

— Ce-ai făcut cu Zdreanţă? spunem noi în cor.

— Câinele? Are vocea aceea nepăsătoare – care e mereu prevestitoare de rele. Nu vă faceţi probleme. Are cineva grijă de el.

Patricia parcă a intrat în priză.

— Ce vrei să spui prin „are cineva grijă de el”? Aşa cum a avut grijă Hitler de evrei?

— Nu fi caraghioasă! spune Bunty, pe vocea ei de nu-face-mare-caz-din-asta-acum, şi începe să se dea cu ruj, pictând un zâmbet strident.

Conversaţia aceasta e întreruptă brusc de George, care bate în geam şi ne spune să ne grăbim, că nu avem toată ziua la dispoziţie.

— Ba o avem, spune Patricia. Avem toată ziua la dispoziţie, după care şi mâine tot despre asta o să vorbim, şi tot aşa, până intră toate zilele-n sac.

— Ce naiba, Patricia, spune Bunty, închizând brusc pudriera. Mişcă afară din maşină.

Mai bine nu povestesc ce am mâncat la prânz, e de ajuns să spun că „Supa de roşii de casă” mirosea înfiorător ca sosul de tomate de la Heinz şi că Bunty şi domnul Roper au schimbat o grămadă de priviri languroase – toată gama, de la priviri simple şi inocente, la unele de-a dreptul neruşinate – care au trecut neobservate de cei de la masă, cu excepţia mea. Bunty şi eu n-am discutat niciodată despre faptul că am prins-o în flagrant delict cu domnul Roper în garaj, ceea ce mi se pare de înţeles – dacă e să mă gândesc, ce am fi putut spune despre asta? Nici Patriciei nu i-am spus, cu ea nu se mai poate vorbi despre nimic, aşa că nu sunt sigură că ştie despre adulterul pe care-l comite mama.

Ne înghesuim iar în vechea noastră maşină, marca Wolseley, şi am plecat! Un fel de start greşit, pentru că tragem din nou pe dreapta *(De ce semnalizează? Opreşte! Opreşte!)* pentru că lui Kenneth îi vine să vomite, ceea ce şi face, la marginea drumului – un amestec roz dezgustător, de la supa de roşii, şi am plecat! Iar.

Din nefericire, creierele noastre sunt ocupate cu digestia când ajungem la şoseaua de centură a oraşului Glasgow, ceea ce justifică, într-un fel, dezastrul care urmează, drumul făcut la întâmplare spre centrul oraşului, o călătorie prin iad în care sunt abandonate şi speranţa şi bunele maniere[56].

— Credeam că a fost mare pilot în RAF, şuieră George plin de dezgust, în momentul în care indicatorul de direcţie din stânga al maşinii începe să clipească – după care se opreşte – urmat de indicatorul din dreapta, care se opreşte şi el – de ajungem să ne unduim cu maşina pe mijlocul străzii Sauchiehall, de parcă am fi legaţi de harponul înfipt în Moby Dick, nu după un Consul Classic din 1963. Cum naiba a găsit Dresda, s-o bombardeze? Cred că e în stare sa se piardă şi într-un magazin, dacă-l laşi singur!

— Lasă, că nici tu nu eşti mai breaz, a zis Bunty, cu limba ascuţită, ca de şarpe.

Adevărata criză se produce când ajungem să fim separaţi de ei de un semafor, în capătul străzii Sauchiehall, când Bunty scoate un vaiet de disperare. *I-am pierdut! Na, că i-am pierdut acum!* Cred că acesta e momentul în care m-am hotărât să fac pe mortul. După cum văd, Patricia se preface şi ea că e în comă.

Lucrurile iau o întorsătură mai bună când trecem de Dumbarton, în faţa noastră se întinde o autostradă liniştită, care ne duce până la Crianlarich. Patricia se ocupă de distracţie, citindu-ne pasaje din *Tristram Shandy.* Bunty nu are stare pe scaunul din faţă, pentru că genul acesta de proză din secolul al XVIII-lea i se pare prea îndrăzneţ şi nu prea îi vine a crede că e pe lista de lectură

---

[56] Referire la Divina Comedie de Dante, unde, la intrarea în Infern, se află cuvintele: Lasciate ogne speranza, voi ch'intrate! (Lăsaţi orice speranţă, voi, care intraţi aici!)

obligatorie a Patriciei pentru bacalaureat. Din când în când se uită în spate, să ne verifice dacă nu cumva chicotim la vreun pasaj mai murdar – dar nu observă deloc organele genitale din Epoca de piatră cu care Patricia a decorat geamul din spate al maşinii. Patricia pare destul de obsedată de biologia umană.

Crianlarich trece pe lângă noi, învăluit în stropi de ploaie şi ne dăm seama de abia peste vreo câţiva kilometri că am făcut dreapta în loc să facem stânga: Ce *face? Întoarce, întoarce!*

Unde e Scoţia? Ce e Scoţia? E cumva ploaia care s-a solidificat în forma caselor şi a dealurilor? Sau este ceaţa, care a luat forma unor cafenele la marginea drumului, care au nume precum „Bucătăria arendaşului”? *(Nu-i da aia copilului, Christine, o să-i fie rău. Uite, ce ţi-am spus?)* Cine ştie? Mergem într-un loc care suna ciudat Och-nacock-a-leekie. Familia Roper şi părinţii noştri au fost cuceriţi de o broşura intitulată tentant „Vacanţe la ţară în Scoţia” de parcă le-a umplut cineva capetele cu pâine fierbinte pe vatră şi scovergi din care se scurge untul fierbinte de culoarea florii-soarelui, sau porridge gros acoperit cu smântână grasă, direct de la vacă.

Eu am lăsat capul, ameţită de un somn neliniştit, pe umărul osos şi incomod al Patriciei, când ne-am oprit din nou, cu scârţâit de frâne. *De ce mai opreşte acum?*

— Defecţiune tehnică, strigă domnul Roper, făcând gesturi apologetice, cum că nu are ce face, în timp ce „Harriet” iese repede din maşina cu micuţul David în braţe, pe care-l ţine sus, pe marginea drumului. Un şiroi de lichid galben ca ceaiul slab ţâşneşte de undeva de mai jos.

— Nu văd de ce trebuie să se expună aşa, în halul acesta, spune Bunty, plină de dezgust. Ea se referă la doamna Roper poate că are un accent elegant, ca să nu mai spunem că a fost la o şcoală plătită

gras („Trimite-mă şi pe mine”, murmură Patricia. „Te rog.”), dar nu e decât o femeie şleampătă.

Şleampăt! Ce cuvânt nou minunat. „Şleampăt”, şoptesc eu apreciativ către Patricia.

— Da, o şleampătă, spune Bunty cu fermitate în glas. Exact asta este.

— Nu o târfă ca tine, nu? spune Patricia foarte încet.

Destul de tare ca să se facă auzită, dar prea încet ca să o creadă cineva. O tăcere îngheţată ne cuprinde pe toţi o vreme, după care, pe lângă Dalmally, Patricia sparge liniştea, începând să cânte din *Cartea de cântece a Patriciei Lennox,* care e plină de balade despre fecioare gingaşe, ofiţeri morţi, amanţi necredincioşi şi o grămadă de alţi oameni care au probleme, care plâng şi jelesc, sau au „greutăţi” în general, cântece pe care le cântăm cu aplomb, cuprinse de veselie. Tocmai când ne jeleam mai tare („văleu, văleu, vă-le-leu”), Bunty explodează (Oare nu ne-am prins că era un cântec despre adulter?):

— Gura, voi două!

Şi ne dă chipsuri cu brânză şi ceapă, ca să nu mai putem cânta.

Drumul devine din ce în ce mai îngust. Vremea e din ce în ce mai umedă. Aerul pare mai închis la culoare – nu-mi dau seama dacă e seara sau ploaia de vină. Avansăm cu greu prin intemperii, de parcă ceva ne trage înapoi. Ne oprim din nou pentru scurt timp (Nu-mi vine a crede!) şi oftăm în timp ce Kenneth se ascunde printre nişte tufişuri de răchită, descheindu-se la pantalonii gri din flanel, din mers.

— De ce nu s-a dus când am oprit mai devreme? Nu-l duce capul deloc?

Bunty scoate aer pe nări ca un cal de tracţiune. Christine iese şi ea din maşină şi se duce după fratele ei în tufişuri, în vreme ce doamna Roper îl scoate pe David pe oliţă afară din maşină.

— Dar au mers la toaletă la hotel, nu? întreabă Bunty, pufăind, nevenindu-i să creadă ce vezici slabe au cei din familia Roper. (Ale noastre, sub îndrumarea lui Bunty, parcă ar fi turnate în oţel.)

— Nu destinaţia e importantă, spune Patricia, pe un ton visător, ci drumul în sine. (Pe lângă *Tristram Shandy* mai citeşte şi *Pe drum*[57], aşa că nu mă surprinde cu meditaţiile de tip zen pe care le scoate.)

Într-un final am plecat iar, pe un drum de cărămidă galbenă, sau, mai degrabă, o cărare dubioasă cu o singură bandă pe sens.

— Drumul ăsta are un număr? întreabă George, ghemuit peste volan, ca să vadă mai bine. Măcar de ar aprinde poziţiile alea, adaugă el, alternând furios fazele.

Un nou pericol apare pe drumul care nu are număr – oi!

— Sunt peste tot, la naiba! strigă George îngrozit.

Bunty intră de serviciu, să semnalizeze oile (*Uite una! Ai grijă la ea! Aia de acolo are de gând să treacă strada! Fii atent la cea de pe stânga!*)

Plictisite de *Tristram Shandy,* eu şi Patricia începem să jucăm „Găseşte...” din nou, dar nu mai ai ce să găseşti, decât oi.

Apoi loveşte dezastrul – provocat nu după cum ne aşteptam de slalomul făcut printre oi, ci de o pană de cauciuc la Fordul Consul Classic.

— Vezi, spune George triumfător, pentru că Bunty a tot bătut apa în piuă în ultimele săptămâni despre cât de frumoasă e maşina

---

57 On the road, de Jack Kerouac, apărut în 1957, roman reprezentativ pentru generaţia Beat.

familiei Roper în comparaţie cu a noastră (ceea ce e adevărat), dar Bunty ridică bărbia şi spune cu îndrăzneală:

— O pană de cauciuc se poate întâmpla oricui.

— Asta e calea pe care o urmezi în viaţă, spune Patricia, cu un zâmbet senin ca al lui Buddha pe chip.

George se urneşte cu greu din maşină ca să-i dea o mână de ajutor domnului Roper ca să schimbe cauciucul – sau, mai bine spus, domnul Roper schimbă cauciucul, iar George îi dă tot felul de unelte, ca o soră medicală care asistă la operaţie. Bunty iese şi ea din maşină şi se duce pe lângă ei, ca să observe mai bine cât de incompetent este când e vorba de chei şi piuliţe, precum şi graţia cu care iese din încurcătură domnul Roper. („Bravo, Clive!") În tot acest răstimp, Kenneth zumzăie în jurul lor, cu braţele larg deschise, prefăcându-se că e un avion, sau o insectă cu aripile fixe, sau poate ambele lucruri.

— Bine că eu am fete! spune Bunty când urcă înapoi în maşină (singura afirmaţie pe care o face în care-şi exprimă recunoştinţa pentru faptul că existăm), după care urcă şi George la volan, şi am plecat! Din nou.

Ne apropiem de Mecca a noastră, nu încape îndoială; trecem prin mai multe sate al căror nume începe cu „Och-na-cockna" şi ajungem într-un final în satul care trebuie. O luăm la stânga, ne întoarcem un pic, o luăm la dreapta, ne mai întoarcem puţin, după care o luăm la stânga din nou, pe drumul pe care fusesem de prima oară.

— Băga-mi-aş, spune George în timp ce face o întoarcere din trei mişcări, iar Bunty îi face semne cu mâna, scârbită.

După care, într-un final, am plecat! Pentru ultima oară, aruncând în toate direcţiile apă şi pietre, pe un drum de ţară, până ajungem într-o curte plină de noroi, printre găini care dau din

aripi, agitate. Pe o parte a curţii se află o anexă lungă şi joasă, de cealaltă este un hambar părăsit, pe a treia latură se află o clădire mare, pătrată, din piatră – ferma noastră. Vacanţa din iad e pe cale să înceapă.

Cei care locuiesc la fermă, gazdele noastre pentru următoarele două săptămâni, se numesc von Leibniz, nume care mie nu-mi sună scoţian deloc. Nu ne era oare mai bine dacă am fi ales o fermă din broşură, care să fie condusă de cineva numit McAllister, Macbeth, McCormack, McDade, McEwan, McFadden – chiar şi McLeibniz – de fapt de către oricine al cărui nume să înceapă cu „mac”, nu cu „von”? Domnul von Leibniz („Heinrich”), am descoperit noi mai târziu, este un fost prizonier de război german, care a rămas la noi, căsătorindu-se cu o văduvă – doamna von Leibniz – sau Aileen McDonald, cum se numea ea înainte ca soţul ei să moară în Africa de Sud şi să-l înlocuiască cu un inamic. Toate acestea, cumulate cu faptul că doamna von Leibniz e născută în Aberdeen, îi fac pe cei doi să fie de fapt nişte străini de Och-na-cock-aleekie, ceea ce poate explica şi faptul că sunt cam serioşi.

— Deci asta era, de fapt, ferma lui Moş McDonald, din cântec? a glumit George după ce a ascultat toată povestea de la cei doi, dar gluma lui s-a lovit de un zid de răceală din partea familiei von Leibniz.

Nu au deloc simţul umorului – până şi Bunty are simţul umorului, în comparaţie cu gazdele noastre. Au reunit sub acelaşi acoperiş melancolia prusacă şi asprimea presbiteriană, într-o combinaţie care inspiră respect. Slabi şi înalţi, cu spatele drept şi solemni, este clar ce părere au despre cei care merg în vacanţă: nişte oameni uşuratici, slabi de înger. Probabil că au dreptate.

Se face mare caz de modul cum vom dormi, ceea ce mă face să mă gândesc la dilema claselor de animale care pot intra în Lumea spiritelor. Cum se fac permutările? Băieţii cu băieţii, fetele cu fetele? Roper cu Roper, Lennox cu Lennox? Şi cu adulţii ce facem – soţ cu soţie? Sau nu? Doamna Roper ne organizează eficient, în vreme ce Bunty se uită languros la domnul Roper.

— Să te ajut să cari aia, Bunty? întreabă el, cu sufletul la gură, după care întinde mâna spre valiză, pe mânerul căreia degetele li se întâlnesc preţ de o secundă dureros de lungă, până când sunt separaţi de Patricia, care dă buzna printre ei spre scări şi care le ia şi valiza din mâini, cu această ocazie.

Doamna Roper ne pune pe toate fetele într-un dormitor din pod care miroase a mucegai, iar Patricia se aruncă în patul de o persoană, lăsându-mă pe mine să împart patul cu Christine Roper, care-mi tot spune în fiecare noapte să mă dau mai încolo, deşi am ajuns să dorm pe marginea patului, iar restul nopţii îl petrece scrâşnind din dinţi şi mormăind ceva în somn.

La primul mic dejun pe care l-am servit, aşezaţi la o masă din stejar, în bucătăria rece şi sumbră, ne dau un porridge aproape rece şi sărat (spre disperarea Patriciei), fără lapte sau zahăr, după care primim câte o felie de şuncă de persoană, şi o grămăjoară de fasole rece. Parcă suntem la închisoare, nu în vacanţă.

— Fasole rece? se miră Bunty.

— Poate aşa o mănâncă scoţienii, sugerează domnul Roper, sau germanii, adaugă el, răzgândindu-se.

Cred că în acest moment Patricia s-a ridicat de la masă, informându-ne că i s-a făcut rău şi, într-adevăr, s-a ţinut de cuvânt, vomitând înainte să ajungă la uşă („Heinrich, adu o cârpă, fata asta a dat la boboci!”) Şi nici măcar nu a apucat să mănânce nimic! Suntem în vacanţă de mai puţin de douăzeci şi patru de ore şi trei

persoane au vomitat deja. De câte ori se va mai întâmpla aşa ceva? (De multe.)

Şi din momentul acela lucrurile o iau razna. Nu prea ai ce să faci la fermă; poţi să admiri cele cinci vaci, al căror lapte este colectat direct, nu mai ajunge la noi în porridge, sau poţi sâcâi cele patru găini, ale căror ouă merg direct într-un vas de sticlă uns cu smoală, sau poţi supraveghea vreo două câmpuri umede, de orz culcat de ploaie, după care nu mai rămâne mai nimic, în afară de oi, împrăştiate ca nişte bolovani de calcar, pe dealurile cocoşate, care stau să se prăbuşească, acoperite cu o iarbă verde-maronie şi ferigi.

În depărtare, peste dealuri şi mai încolo, dincolo de limitele proprietăţii familiei von Leibniz, acolo mi se pare mie că începe adevărata Scoţie (am citit *Rob Roy, Waverley* şi *The Heart of Midlothian* ca să mă pregătesc pentru această excursie), se ridică o bandă de culoare purpurie şi liliachie, contopindu-se cu cerul, acoperită pe o latură de o pădure formată dintr-un soi de pomi ciufuliţi, cu frunza de un verde-gălbui.

— Da, spune domnul von Leibniz, în toane mai bune decât de obicei, face parte din vechea pădure caledoniană, şi-mi tresaltă inima în piept, pentru că asta mi se pare mie a fi adevărata Scoţie a lui Walter Scott.

(„E ciudat, nu? Îl cheamă Scott şi era scoţian”, mă aventurez eu să fac conversaţie cu doamna von Leibniz, în răstimpul în care am fost lăsată în grija ei în Marţea Neagră – despre care vă povestesc eu mai târziu, din păcate – dar ea îmi răspunde: „Eşti un copchil un pic anapoda, nu?” pentru că ea nu a citit niciodată altceva în afară de *Ziarul Popular.)*

Suntem un pic surprinşi să aflăm că nu suntem deloc aproape de mare şi se iscă o grămadă de discuţii despre a cui e vina pentru

asta, aptitudinile de orientare ale domnului Roper fiind iar puse la îndoială de către George (şi apărate de amanta acestuia). Se fac planuri de excursii pentru mai multe zile, să ajungem nu numai la mare, dar şi prin alte locuri „care prezintă interes din punct de vedere istoric şi arhitectural” – doamna Roper a adus un ghid turistic cu ea – şi facem prima excursie la Fort William, trecând prin faimosul sat Glencoe[58].

— De ce e faimos? o întreb eu pe doamna Roper, care e cu ochii în ghidul turistic, pe care-l ţine cu o mână, în timp ce face vânt cu cealaltă înspre scutecele murdare ale micuţului David.

— E vorba de un masacru, îmi răspunde ea vag.

— E vorba de un masacru, îi transmit eu Patriciei.

— Ce bine, spune aceasta, încântată.

— Nu, nu ai înţeles, îi explic eu repede, s-a întâmplat demult, dar se vede în ochii Patriciei că nu se gândeşte la clanurile Campbell şi McDonald, şi la Roper şi Lennox. Sau poate doar la cei din familia Lennox.

Un nor negru, la modul figurativ, dar şi în sensul literal, se adună deasupra capetelor noastre când intrăm în Glencoe. („Da”, ne explică doamna von Leibniz mai târziu, „locul acela e bântuit de ţi se ridică părul pe spinare.”) Dealurile se ridică spre cer, sumbre şi ameninţătoare, de o parte şi de alta a drumului, dar ajungem în siguranţă la destinaţie, fără să fim masacraţi, ca să admirăm ce frumos arată Fort William, într-o zi ploioasă. Ne ascundem repede într-o altă bucătărie, care se cheamă Highland, de data asta, care e plină de oameni cu cărucioare pentru copii, pelerine de ploaie din care picură apa şi umbrele, unde se aude pe fundal un espresor

[58] Locul unde au fost masacraţi toţi cei care făceau parte din clanul McDonald, de către clanul Campbell, în timpul rebeliunii iacobite, în anul 1692.

Gaggia cromat, şuierând agresiv. Adulţii, aşa cum se numesc ei de mă bufneşte râsul, beau cafea în ceşti de sticlă cu farfuriuţe, iar Bunty zâmbeşte peste scrumiera din folie de aluminiu roşie la domnul Roper şi spune:

— Vrei zahăr, Clive? ridicând zaharniţa din inox de parcă ar fi ţinut în mână mărul auriu al Afroditei, nu nişte cristale de zahăr nerafinat.

— Mulţumesc, Bunty, îi răspunde el, de asemenea zâmbitor, în vreme ce noi, ceilalţi, urmărind traseul linguriţei de parcă am fi hipnotizaţi, cum amestecă în cafea, descriind cercuri, iar şi iar, şi iar şi iar până ce doamna Roper spune brusc:

— Dar tu bei cafeaua neagră, Clive!

Şi ne trezim cu toţii.

Patricia bea câte o gura mica de apă, eu îmi iau un ceai, Christine vrea lapte, Kenneth o Fanta, iar micuţul David are voie să ia un *milkshake* de banane, pe care doamna Roper îl transfera în ceaşca lui personala. Acest *milkshake* e de un galben bolnăvicios, culoare ce nu pare a avea legătură cu nişte bucăţi de banană care se află pe acolo, aşa că nu mă mir când văd că vomită iar, după câteva minute. Patricia o ia şi ea la goană spre o uşă pe care scrie „Don'şoare", însă restul, spre marea mea bucurie, se pare că reuşim să păstrăm în noi ce am băut.

Ne dăm seama că am lăsat ghidul turistic în Och-nacock-a-leekie şi ne plimbăm la întâmplare pe străzi, căutând ceva care prezintă interes din punct de vedere istoric şi arhitectural, până ne oprim într-un final în magazinul de suveniruri *Mica Scoţie* de unde cumpărăm tot felul de lucruri fără folosinţă decorate cu însemnele Scoţiei, ciulini şi iarbă neagră, deşi, personal, eu sunt încântată de cartea pe care am luat-o, *Ghidul ilustrat de buzunar al tartanului scoţian,* deşi majoritatea tartanilor sunt reproduşi în alb-negru şi

neclar. Cumpărăm dulciuri fără rost – fondante cu whisky, jeleuri acrişoare de prune (o delicatesă scoţiană, ne spune vânzătoarea), drajeuri Edinburgh şi batoane lungi de lemn dulce. O furtună cu grindină, de august, care s-a stârnit din senin, ne face să hotărâm de comun acord să plecăm din fort, aşa că o luăm repede spre parcare, şi apoi pe drumul spre fermă.

Pe drum, ne apucăm să mâncăm dulciurile pe care tocmai le-am cumpărat în locul mesei de prânz, aşa că nu durează mult până maşina familiei Roper trage pe dreapta (*Opreşte!)* pentru ca micuţul David să vomite şi ce a mai rămas din *milkshake,* un lichid galben, pe iarba de la marginea drumului, iar, la două minute după ce am plecat, tragem noi pe dreapta, pentru că fata dă iar la boboci. Până şi doamna Roper, care e mai voinica de felul ei, trebuie „să ia nişte aer” când ieşim din valea Glencoe.

— Sărmana Harriet, a comentat George, făcând-o pe Bunty să se uite cu uimire la el, pentru că nu l-a auzit vreodată spunând „sărmana Bunty” în viaţa lui, dar nu mai apucă să spună ceva că Patricia începe să geamă uşor, aşa că trebuie să ne *Oprim!* din nou.

Mi se face milă de ea.

— Nimeni nu înţelege prin ce treci tu, Patricia.

— Maitaciruby.

Nu e deloc surprinzător că nu mai riscăm să plecăm într-o altă excursie în următoarele zile, dar avem alte moduri de a ne petrece vremea, între timp – ne uităm cum sunt mulse vacile de mai multe ori, iar Patricia se împrieteneşte cu găinile. Mai sunt şi serile, pe care le petrecem ca pe vremuri. Există şi un pian vechi, care nu a mai fost acordat de mult, la care Christine ne cântă fals „Iubita mea e peste mări şi ţări” sau „Casă, dulce casă”, un cântec a cărui popularitate eu şi Patricia nu am înţeles-o niciodată. Avem şi ce

citi, sub forma unor romane condensate de la *Reader's Digest* şi o *Biblie* mare şi neagră, legată în piele, destul de grea cât să scufunde o navă. Ne jucăm de-a cine pe cine sperie, ca de obicei, iar doamna Roper ne învaţă pichet. Cineva care a stat aici în vacanţă a uitat un joc „Detectivul", cu care ne jucăm destul de des, dar care, în loc să ne scape de impulsuri criminale, se pare că mai rău le înteţeşte. Se poate observa, bineînţeles, din cele spuse până acum, că la familia von Leibniz nu există televizor, oferindu-ne destul timp ca să ne bucurăm de viaţa liniştită într-o familie cu nucleu dublu.

Petrecem câteva zile liniştite coborând la Lacul fără Fund.

— Fără fund? se interesează doamna Roper.

— Da, fără fund, confirmă domnul von Leibniz.

Seamănă mai degrabă cu un eleşteu, care zace printre dealurile presărate cu oi, ca o grămadă de jeleu, iar faptul că apa este neagră îmi sugerează faptul că adâncimea lui nu poate fi sondată. Domnul von Leibniz ne împrumută tuturor nişte undiţe, iar doamna Roper, domnul Roper şi Geroge stau la mal şi le agită, dar nu prind nimic. Se pare că toţi peştii au fost drenaţi până în Australia. În acest răstimp, micuţul David umblă în patru labe, fără direcţie, ca o insectă mai mare, enervantă, iar Patricia stă ghemuită pe iarbă, citind *Humphrey Clinker* şi-i mai aruncă câte o ocheadă răuvoitoare micuţului David, ori de câte ori se apropie de ea.

Bunty bântuie pe lângă lac aruncând priviri pline de înţelesuri, în loc să fie înconjurată de fluturi mici şi sclipicioşi, ca Doamna Lacului. Legătura ei de dragoste este încurcată la modul serios de prezenţa doamnei Roper, dar, în ciuda opreliştilor, plimbările ei în jurul lacului o tot aduc în dreptul domnului Roper. E uimitor cât de des se ciocnesc unul de altul în timpul zilei, degetele li se ating când ridică un pahar, corpurile li se ciocnesc când intră sau ies pe

uşi, de parcă domnul Roper ar fi un magnet, iar Bunty e o grămăjoară de pilitură de fier.

Christine încearcă să mă implice într-o grămadă de jocuri pe care le-a inventat, care se bazează toate pe premisa că am fi nişte cai. E dificil să scap de ea şi de jocurile ei ecvestre şi cel mai uşor este să galopez repede spre cel mai apropiat deal şi să sper că nu mi-a luat urma. Uneori reuşesc să scap, mai ales dacă există ceva în calea ei care o încurcă pentru scurt timp *(Of, Doamne – unde e cel mic?)* sau se implică în jocul lui Kenneth, care vrea să testeze teoria lacului fără fund (*Kenneth, ieşi din apă în secunda asta!).* Mie mi se pare că cel mai simplu mod de a testa această teorie este să-l arunci pe Kenneth în apă.

Eu prefer să stau cât mai departe de lac posibil. Trezeşte în mine un sentiment de nelinişte şi, dacă mă apropii prea mult, simt că mă atrage spre întunericul său fără fund. Asta îmi aminteşte de ceva, dar oare ce?

Avem parte de mai multe zile cu vreme bună („Nu se poate să dureze”, ne spune domnul von Leibniz cu tristeţe, clătinând din cap, iar doamna von Leibniz e de acord, „Sigur, săptămâna viitoare se răzbună vremea pe noi.”), aşa că hoinăritul peste dealuri şi văi mi se pare din ce în ce mai atrăgător. Într-o după-amiază, senină şi călduroasă, galopam ca să scap de Christine, spre vârful celui mai înalt deal de pe lângă lac şi, cu răsuflarea tăiată, ca un cal de curse, m-am aruncat în iarbă, care era aspră şi mă gâdila, ca o saltea de paie. La vale, apa lacului sclipea, adâncă şi plină de secrete, iar oamenii se plimbau în jurul lacului, fără vreun scop anume. În depărtare, linia orizontului verde, câmpia se întâlnea cu cerul imens şi senin, care nu era acoperit de nimic, străbătut doar de un uliu, prevestitor de rele, iar eu am avut un moment de revelaţie, de exaltare pură, pe care l-am primit ca pe un cadou neaşteptat, şi

parcă m-am vindecat complet pe dinăuntru, unde simţeam că avusesem un mare gol, care a fost umplut. Fericirea aceasta supremă nu poate dura, bineînţeles, pentru că sunt chemată la masă (doamna von Leibniz ne-a făcut un coş de picnic – sandvişuri cu carne sărată, banane negre de coapte ce sunt, chipsuri simple şi bomboane Yo-Yo cu mentă), aşa că, până ajung acasă, lucrurile se întorc la normal, eu purtând în suflet acelaşi lac de singurătate fără fund.

Patricia continuă să aibă stări de vomă mai tot timpul, toţi ceilalţi părând că şi-au regăsit echilibrul, astfel că se plănuieşte o altă escapadă, de data aceasta la Oban. „Nu se poate să fie mai grav decât atunci când am fost la Fort William”, râde domnul Roper.

Pe drum apar tot felul de probleme de care ne-am mai lovit, trebuie să depăşim o turmă impresionantă de oi, care fac zigzag pe drum, lungindu-se pe o distanţă de aproape un kilometru, făcând coadă în spatele unei oi de-a dreptul nesimţită (*Cale-o odată pe nenorocita aia!),* iar Patricia vomită pe iarbă din nou.

— Ce ai, Patricia? o scrutează Bunty.

— Te doare cumva sufletul? o întreb eu, înţelegătoare.

— Maitaciruby.

Coborând spre Oban se vede marea, de parcă ar fi capătul lumii, şi cerul deasupra, translucid şi acvatic. Trecem pe lângă un păstor care stă în picioare – în mod inexplicabil – îmbrăcat în toată splendoarea (un kilt Anderson, observ eu), care ne cântă din cimpoi la intrarea în Oban, o melodie de jale, cu unduiri triste. Eu m-aş chiar distra în această vacanţă, dacă m-ar lăsa ceilalţi, dar nu, deja se vorbeşte despre „hai să mergem un pic cu vaporul – sau ar trebui să spun «oleacă», ha-ha – după-masă”, chicoteşte domnul

Roper, frecându-se ca din greşeală de Bunty, la intrarea în restaurantul unui hotel care are în hol un covor cu motiv tartan (McGregor). Mâncăm cu toţii cartofi prăjiţi şi peşte, în afară de Patricia, care ia un cartof prăjit şi se face mai verde decât apa din port.

Feribotul care merge pe insula Mull scoate aburi ca o *grande dame*[59] iar noi ne chinuim să urcăm la bordul vaporului nostru – *Clopoţelul,* un vaporaş, mai degrabă, aş putea spune chiar o luntre pescărească. L-am găsit în dreptul unui anunţ care spunea: „Călătorii în jurul golfului”, iar dedesubt: „Dl A. Stewart – Proprietar”, iar George a început să fredoneze *Donald, where's your troosers, hoots mon*![60], iar domnul Stewart s-a uitat la el cu milă amestecata cu dispreţ.

Ce rău mai poate să se întâmple, mă gândesc eu, aşezându-mă lângă Patricia, pe o scândura de lemn care se ridica şi cădea, odată cu valurile; până la urmă, vremea e frumoasă, iar golful este destul de mic. După care motorul porneşte cu zgomot şi am plecat! Bunty nu s-ar fi urcat niciodată la bordul acestei nave dacă nu ar fi fost orbită de dragoste, dar descoperă repede ce greşeală a făcut, pentru că, nici nu am ieşit bine din port, că se şi albeşte toată şi şopteşte: „O, nu!”

— Ce e, Bunty?

Vocea domnului Roper e plină de îngrijorare nedisimulată şi se apleacă spre ea. Şi doamna Roper şi George ridică privirea pentru că au detectat tonul familiar cu care i s-a adresat lui Bunty, dar atenţia doamnei Roper este distrasă repede de micuţul Da vid, care vrea iar să facă pipi. Nu şi atenţia lui George, însă, care rămâne

---

[59] Mare doamnă (în l. fr. în original).

[60] „Donald, unde-ţi sunt nădragii, dragule!”, cântec popular scoţian.

atent la orice se întâmplă din acest moment, privindu-i pe ce doi îndrăgostiţi ca un vultur.

Cum am ieşit din port, marea, care era calmă ca un luciu de oglindă, începe să se agite – vin valuri peste valuri, alarmant de mari. Albastrul de nu-mă-uita al mării devine negru-catran şi apa începe să fiarbă ameninţător. Pale de vânt puternic încep să bată spre noi şi barca parcă o să se răstoarne în secunda următoare, scufundându-şi pasagerii nevinovaţi.

— Sărmana Bunty, spune domnul Roper în timp ce aceasta varsă peştele cu cartofi peste bord. Eu înţeleg perfect în ce stare e Bunty, pentru că propriul meu stomac parcă dansează pe muzică populară scoţiană.

Patricia alunecă pe scaun, iar eu mă dau mai lângă ea. Când o iau de mână, răspunde fără ezitare, strângându-mă tare, şi ne ţinem una de cealaltă, terorizate.

— E doar oleacă de furtună, strigă domnul Stewart, ceea ce nu are vreun efect liniştitor asupra noastră, mai ales asupra domnului Roper, care urlă, ca să acopere vântul:

— Oleacă sau nu, eu nu cred că barca asta mai rezistă mult, prietene.

Nu-mi dau seama dacă e din cauza tonului imperialist folosit de domnul Roper, sau căpitanul nostru are vreo pereche de urechi evoluate, dar se face că nu aude şi continuă să înfrunte furtuna. Doamna Roper are mâinile ocupate, micuţul David e ud iar şi urlă, Christine geme şi se ţine cu mâinile de burtă, iar Kenneth se leagănă pe marginea bărcii, încercând, se pare, să vadă cât de adâncă e marea. Domnul Roper nu-şi ajută deloc soţia, ci a trecut pe partea bărcii unde se află Bunty, care e prinsă periculos între Scyla geloziei lui George şi Caribda din golful Oban.

Apoi – şi asta e adevărata teroare – încep eu să ţip din senin, un urlet disperat care urcă din lacul fără fund pe care-l port în suflet, un loc fără nume, număr sau capăt.

— Apa, încep eu să gem cu faţa ascunsă în gâtul Patriciei, apa!

Iar ea face tot ce poate, în împrejurarea de faţă, să mă liniştească.

— Ştiu,. Ruby... urlă ea, dar vântul poartă departe restul cuvintelor pe care le spune.

Orice alt efect pe care l-a avut, nu mai contează, pentru că acest ţipăt de copil rătăcit are efect şi asupra domnului Stewart, care, într-un final şi cu mare dificultate, întoarce barca şi se îndreaptă spre port.

*

Dar încă nu am scăpat de furtună, pentru că, în seara aceasta, doamna Roper rămâne sus cu Christine, care este singura care nu şi-a revenit din răul de mare. Domnul Roper îl culcă pe micuţul David, după care ni se alătură celorlalţi jos, la un joc de-a „Detectivul", aşezat lângă Bunty, cu scaunul tras foarte aproape de ea. Chicotesc ca doi şcolari şi se ating ca din întâmplare, până când George ajunge să nu mai suporte, exact când era punctul culminant al jocului. Domnişoara (Bunty) Scarlet şi respectabilul domn (Clive) Green se ciocnesc mult prea des pe firul încrucişat al povestirii poliţiste, făcându-l pe George să-şi arunce pionul şi să iasă repede din cameră.

— Zău aşa, spune Bunty, uite cum sunt unii oameni.

Mai sunt câteva incidente dramatice la scurtă vreme după aceea, care tot apar la momentul nepotrivit, ca o glumă proastă. Domnişoara Scarlet şi respectabilul domn Green ies şi ei din joc după plecarea în viteză a lui George, ca să fie găsiţi mai târziu în sufragerie unde, nemaiputându-se abţine, domnul Roper face sex cu mama pe masa de stejar. Eu sunt atrasă în direcţia aceea de

strigătul războinic al lui George „Târfă!” care, normal, îi atrage spre locul faptei şi pe domnul şi doamna von Leibniz. Până ajung ei în sufragerie, cuplul păcătos se află deja în poziţie verticală şi sunt aproape decenţi, dar eu parcă văd litera stacojie „A”[61], marcată pe puloverul bej cu gâtul înalt al lui Bunty. George face nişte gesturi care aduc a mişcări de box pe direcţia domnului Roper, care e aprins la faţă şi mânios, în timp ce Bunty se preface că nu e nici măcar de faţă.

— Aveţi un problem? întreabă domnul von Leibniz, făcând un pas în faţă, iar domnul Roper se uită la el şi mârâie:

— Nu te băga în asta, nazistule, ceea ce, după cum vă puteţi imagina, nu le pică prea bine celor doi von Leibniz.

Mă uit după Patricia, să văd dacă are de gând să protesteze contra unei asemenea nedreptăţi şi rămân surprinsă să o văd cum stă, sprijinită de canatul uşii, cu un zâmbet straniu întipărit pe chip. Căutând un papagal ispăşitor, Bunty se întoarce spre ea şi-i spune iritată:

— Stai drept, Patricia!

De parcă modul în care stă Patricia ar fi cauza a tot ceea ce s-a întâmplat. Patricia, dând cea mai tare replică la care nu ai ce să mai spui din viaţa ei, zâmbeşte şi ridică din umeri, după care spune tărăgănat:

— De fapt, mami, am coborât să-ţi spun că sunt însărcinată.

Mai are cineva ceva de spus? Da, mai are doamna

Roper. Dă buzna în sufragerie, ca o brioşă care sare din prăjitorul de pâine, urlând:

— Ajutor! Ajutor! Cineva să cheme salvarea!

---

[61] Adulterină.

Păi, nu era decât apendicită, ceea ce nu era aşa de grav, deşi bunica spune că primul ei logodnic a murit din cauza apendicitei. Nu mai contează, pe moarte sau nu, Christine e dusă cu salvarea la Oban, unde apendicul inflamat este extras rapid. A doua zi, ne despărţim în combinaţii diferite – doamna Roper, George şi Kenneth merg la Oban, s-o viziteze pe Christine la spital, iar mama, domnul Roper şi micuţul David bat dealurile în căutarea Patriciei. Într-un final o găsesc pe malul Lacului fără Fund, umblând creanga, tristă, cam ca domnişoara Jessel[62], printre stuf şi rogoz. Eu rămân în compania familiei von Leibniz şi facem împreună scovergi din cartofi şi făină, pe care le mâncăm calde în bucătărie, lângă ibricul care ţiuie pe foc, discutând despre marii autori scoţieni.

— Rude, pe acilea, nu mai ai? mă întreabă ea, iar eu îi răspund că da, sunt pe acilea, bat dealurile în lung şi-n lat, dar ea îmi spune că nu, nu la ei se referă, se referă la alţi membri ai familiei Lennox, pentru că Lennox, îmi aduce ea la cunoştinţa, e un nume scoţian.

Îmi încreţesc fruntea şi răspund că nu cred că am alte rude pe aici, pentru că George şi Bunty tot bat câmpii despre cum sunt ei născuţi şi crescuţi în Yorkshire (deşi, hai să recunoaştem, există un tartan al clanului Lennox în *Ghidul ilustrat de buzunar al tartanului scoţian* pe care l-am cumpărat), generaţie după generaţie, până în negura timpului. *Et caetera.*

Miercuri, ne hotărâm să scurtam vacanţa şi să mergem acasă, lăsându-i pe cei din familia Roper să se organizeze cum vor ei. Călătoria spre casă este relativ calmă. Bunty este foarte concentrata

---

[62] Personaj principal în filmul Inocenţii, bazat pe cartea lui Henry James, Turnul scorpiei, unde domnişoara Jessel este guvernanta a doi copii, bântuită de stafia predecesoarei sale.

să consulte harta şi semnele de circulaţie, făcând un efort să-l împace pe George – a înţeles că a greşit. Suspectez că a ajutat-o mult şi ziua petrecuta în prezenţa micuţului David, iar ideea că ar putea deveni fiul ei vitreg a convins-o să nu mai fie infidelă, ca să nu mai spunem de îndoielile exprimate de domnul Roper („Uite, Bunty... sărmana Harriet are nevoie de mine, înţelegi...”). Ca să nu mai spunem de perspectiva apropiată de a deveni bunică.

Eu şi Patricia dormim mai tot drumul spre casă, deşi ne trezim ca să mâncăm ceva săţios într-un restaurant la marginea drumului spre Glasgow, masă pe care nu o mai varsă nimeni. Atmosfera în maşină e glacială, paralizată, cum era şi normal după aşa un dezastru. Plecăm din Och-na-cock-a-leekie dis-de-dimineaţă, pierzând intenţionat micul dejun compus din porridge şi fasole rece, pentru că George vrea să piardă oile şi să nu prindă aglomeraţia din trafic. Ne îndepărtăm de fermă, intrând într-un nor dens de ceaţă, aşa cum e dimineaţa, care ne acoperă şi ne separă de lumea normală din jurul nostru. Pe măsură ce ne apropiem de drumul fără nume sau număr, mă uit atentă prin geamul lateral ca să mai surprind o dată ferma noastră scoţiană şi rămân uimită să văd un animal imens, maiestuos, cum scoate capul din ceaţă, ca un trofeu aşezat la loc de cinste, pe perete. Se află la câţiva metri de mine şi se uită la mine cu o indiferenţă regală. E un cerb imens, rege al pădurii scoţiene, cu coarne măreţe, ca dintr-o poveste. Nici măcar nu-i mai fac semn Patriciei să se uite şi ea, pentru că sunt sigură că visez. Undeva, dincolo de ceaţă, se află adevărata noastră vacanţă în Scoţia – şi, probabil, toate celelalte vacanţe pe care nu le-am mai avut.

Cred că Patricia s-a gândit la fel ca mine, pentru că, în timp ce vălul de ceaţă se ridica şi ne-am dat seama că ne aflăm la jumătatea urcuşului pe un munte impresionant, se apleacă spre mine şi-mi

şopteşte la ureche: „Ţi-o mai aminteşti pe mătuşa Doreen?” şi pare chiar uşurată când dau din cap şi-i răspund: „Bineînţeles că da.”

Patricia a mai primit o vacanţă în acel an, rămânând în Clacton, într-o casă a bisericii metodiste care adăpostea mame şi copii. Când s-a întors, o mamă fără copil, era cumva alt om. Până a venit ea acasă, familia Roper se mutase deja, fiind înlocuită de o văduvă pe nume Kettleborough. Bunty şi George s-au hotărât să rămână căsătoriţi şi să se comporte de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, lucru la care se pricep ei foarte, foarte bine. Patricia nu s-a mai întors la şcoală, nu şi-a mai dat bacalaureatul, şi a devenit atât de încrâncenată şi sumbră, că, deşi e groaznic sa recunosc, a fost o uşurare când a ieşit din casă într-o dimineaţă senină de mai şi nu s-a mai întors.

Cât despre Zdreanţă – Bunty îl dăduse la RSPCA[63], pe strada St. George şi mai era încă acolo, nedorit şi pe cale să fie „adormit”. Patricia l-a cumpărat cu propriii ei bani de buzunar şi ultimul lucru pe care mi l-a spus înainte de a pleca de acasă în acea dimineaţă a fost:

— O să ai grijă de Zdreanţă, nu-i aşa, Ruby? iar eu chiar am avut grijă de el, puteţi să mă credeţi pe cuvânt.

Nota de subsol (ix) – Printre nori şi îngeri

---

[63] Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animal, Societatea Regală pentru Prevenirea Cruzimii faţă de Animale.

Edmund, vărul simpatic din Canada al lui Bunty, era ţintaş pe bombardierul D de la „dinozaur”. Una dintre sarcinile sale în plus era să ridice marele bombardier Hallfax cu patru motoare în aer, dar asta după ce-l ajuta pe Jonty Patterson aşezând flapsurile în poziţie şi blocând acceleraţia, ca mai apoi să ajungă în cuibul lui transparent din vârful avionului, ca să vadă cum dispare linia ţărmului la Capul Flamborough şi începe marea, care strălucea ca un avion cu reacţie bine lustruit, în lumina lunii.

De obicei nu-şi petrecea tot timpul de zbor acolo, preferând să-l ajute pe navigator, sergentul Wally Whitton, cu aparatul lui de poziţionare GEE Box, sau să-l ţină de vorbă pe transmisionistul lor sociabil, Len Toft, dar, în această seară, Edmund nu avea chef de nimic.

Nu era singurul care avea un presentiment că se va întâmpla ceva rău. Toţi cei de pe D de la „dinozaur” simţeau la fel. Cu o zi înainte, unul dintre mecanici a făcut o greşeală din neatenţie şi un rastel întreg de bombe a căzut şi a explodat, săpând un crater în pistă, distrugând un alt avion Hallfax, împreună cu jumătate de echipaj. În plus, Taffy Jones, inginerul lor de zbor, lăsase în urmă icoana ponosită şi şifonată a Sfântului Christopher, patronul călătorilor, pe care o agăţau mereu şi se bălăngănea deasupra bordului din plastic transparent, aşa că toţi l-au înjurat din inimă la decolare. Wally Whitton le-a spus să-şi ţină gurile şi le-a spus pe un ton usturător că nu sunt decât o adunătura de străini nenorociţi, pentru că, în afară de Taffy, care e galez, normal, echipajul de pe D de la „dinozaur” mai era compus dintr-un scoţian – Mac McKendrick, care era la mitralierele din spate, şi un canadian – Edmund, pe post de ţin tas.

— Dispari, jigodie proastă, i-a spus Len Toft, pe un ton amical, iar Jonty Patterson, pilotul lor în vârsta de douăzeci şi doi de ani, a tresărit.

Acesta era de abia al doilea zbor al lui Patterson pe post de pilot al lui D de la „dinozaur” – fostul lor pilot îşi rupsese gâtul într-o aterizare fără tren – iar Patterson nu se simţea în largul lui printre oamenii de la bord, care aveau experienţă, printre care se număra şi Taffy Jones, care era la al doilea stagiu militar în război, şi care probabil că putea pilota avionul mai bine ca el. Nu se prindea niciodată când glumeau şi se simţea jenat de faptul că fusese educat la o şcoală de stat, precum şi de accentul lui, plin de vocale sonore. Numai ţintaşul, care avea un temperament calm şi cald, îl trata la fel ca pe ceilalţi.

În sinea lor, cei din echipaj erau mai îngrijoraţi de aptitudinile de a pilota ale noului lor pilot decât de originea lui socială. Era „prost ca noaptea, dacă intrăm în nori”, după cum a spus-o Wally Whitton, pe scurt, fapt pe care l-au descoperit deasupra Olandei, în primul zbor pe care l-au efectuat cu el ca pilot, când Taffy a trebuit să preia comanda pentru că zburau de parcă s-ar fi dat într-un montagne russe, printr-o acumulare de nori cumulo-nimbus – făcându-l pe pilotul lor, care era încă un băieţel care se rădea doar o dată pe săptămână, să roşească până în albul ochilor de ruşine.

Când Wally Whitton a făcut remarca aceea xenofobă nevinovată, nimeni nu a adăugat că săptămâna trecută erau o adunătură de străini şi mai mare, când dintre ei făcea parte şi sergentul australian Ray Smith, care stătea în turela superioară din centru, un tip blând dar cinic, care fusese făcut zdrenţe de o mitralieră de pe un avion Bf-109. Noul mitralior, Morris Dighty, un fost şofer de camion din Keighley, era sperios ca un iepure. Se

simţea starea lui de nervozitate răspândindu-se printre ei, trecând prin fuselaj, ca o ceaţă rece şi umedă.

— Păi, s-a dus norocul nostru, a spus Mac, cu jale, când l-au scos pe sergentul Smith bucăţi din turelă pentru că Mac, Edmund şi australianul făcuseră împreună unsprezece zboruri, acesta fiind unul dintre motivele pentru care Edmund rămăsese la bordul acestui avion, în loc să se transfere la Forţele Aeriene Regale Canadiene.

— Acum stăm pe timpul furat de la alţii, Ed, a mormăit Mac în spatele acestuia, când făceau ultimele verificări înainte de a decola, dar Edmund i-a răspuns vesel să se ducă dracului.

— Cum a fost cu sora aia medicală, Ed? l-a întrebat Taffy deodată prin interfon, dar Wally Whitton l-a înjurat din toată inima, să „iasă naibii de pe nenorocitul de interfon”, la care Edmund a zâmbit în sinea lui, deasupra mării calme ca oglinda, luminată de lună, pentru că „sora aia medicală” era în regulă.

Doreen O’Doherty – dulce ca siropul de arţar, cu ochii aceia mari şi căprui, care-i aminteau lui Edmund în mod nedrept de o vacă, şi părul ei castaniu, ondulat şi accentul ei irlandez, repezit. În majoritatea timpului nu înţelegea o iotă din ce spune, dar era primitoare şi blândă, ieşind legănat cu el de braţ din Barul lui Betty, la vale spre râul negru, mai negru decât Marea Nordului, şi avea gust de marţipan, şi se simţea ca un val de caramel, şi şoptea: „O, Eddie, eşti minunat, chiar aşa.”

— Avion de vânătoare la tribord, hai, hai, hai! o voce – a lui Mac – a urlat în interfon, iar greul avion Hallfax a căzut brusc vreo o sută cincizeci de metri în hăul negru de sub ei, după care s-a stabilizat, apoi a căzut iar, ca apoi să accelereze în sus, pentru a se stabiliza, iar Edmund, din poziţia lui favorizată, a văzut un trasor roşu, căzând în întuneric.

Au trecut câteva secunde lungi până să mai spună cineva ceva, după care s-a auzit vocea calmă a lui Mac: „Cred că l-am pierdut”, iar Morris Dighty a început să trăncăne ceva de neînţeles până i-au spus cu toţii „să-şi bage pumnul în gură”.

Terenul solid şi dens al coastei olandeze a trecut pe sub ei şi nu au mai avut timp să se relaxeze după întâlnirea cu avionul de vânătoare Messerschmitt, pentru că acum se impunea să fie foarte atenţi la paza de coastă olandeza. Au rămas în întuneric complet şi în linişte, iar avionul imens cu patru motoare a continuat să zumzăie în aer, ca o insectă grotesc de grea. Deşi mai erau încă alte patru sute de avioane implicate în această operaţiune, care avea ca scop bombardarea oraşelor Krupps şi Essen, D de la „dinozaur” părea să fie singurul avion de pe cerul înstelat. Brusc, de nicăieri, au fost mângâiaţi de o lumină albă orbitoare, un reflector imens, apărut din neant, i-a prins în raza sa.

Ameţit de lumină, Edmund a urcat din botul avionului, s-a căţărat şi s-a oprit în spatele lui Taffy şi al lui Jonty Patterson. Dacă era ceva ce te putea face să te simţi mai vulnerabil decât atunci când eşti prins în raza reflectorului, era să stai pe burtă, cu ochii în reflector. Primei raze i s-au alăturat şi altele – sus, în turela sa, Mac le număra, ţinând un fel de scor înfricoşător – „Treizeci, treizeci şi cinci, treizeci şi nouă, Iisuse, patruzeci şi două, încă cinci, Iisuuuuse!” iar Len Toft, care vorbea calm de obicei, urla: „Intră în picaj, la naiba, intră în picaj, boule!” şi se mai auzea un alt zgomot, făcut de cineva care vomita în masca de oxigen, Edmund fiind sigur că e vorba de Morris Dighty. Edmund a întors capul şi putea vedea, în lumina artificială a reflectoarelor, faţa lui Len Toft şi a lui Wally Whitton, cu trăsăturile îngheţate ca ale animalelor de pradă. Jonty Patterson şi-a revenit brusc, cu ochii mici din cauza luminii, şi a început o manevră evazivă ca la carte, urcare la tribord, picaj la

babord, picaj, picaj, urcare – coborând mai mult decât urcând, pentru a-şi păstra viteza, încercând cu disperare să ajungă într-un colţ de cer unde nu puteau fi descoperiţi de echipajul de pe tunurile antiaeriene – pentru că în jurul lor tot explodau bombe, una după alta, şuierând şi explodând, şuierând şi explodând, din când în când se mai auzea şi o lovitură puternică în fuselaj – când, deodată, în mod miraculos, au reuşit să iasă din lumina aducătoare de moarte şi au intrat din nou în noapte, în siguranţă.

Când Edmund s-a uitat la Jonty Patterson, l-a văzut cu ochii aţintiţi în faţă, cu încheieturile degetelor albite de cât a strâns de manşă şi broboane mari de transpiraţie pe faţa albă.

— Foarte bine, căpitane, s-a auzit o voce prin interfon, prea piţigăiată din cauza efortului ca să mai poată fi recunoscută.

Perdeaua de la cabina lui Wally Whitton s-a dat la o parte, iar Edmund a luat-o spre capătul din spate al avionului.

— Dă şi tu o cafea, Ed, a spus acesta, obosit.

Edmund a turnat cafea pentru amândoi, iar Wally a luat o pastilă de benzedrină, Edmund a mâncat repede un sandviş cu carne sărată de vită şi s-a întors înapoi la postul său, pe burtă, în faţa avionului. Ar fi vrut să se gândească la cum e pe acasă, la ferma din Saskatchewan.

După ce şi-a luat diploma în litere la Toronto, s-a gândit ca mai bine ar rămâne în oraş, poate ca să predea engleza, sau să se angajeze în jurnalism, dar apoi a început războiul, iar acum se gândea la ce întorsături ciudate ia viaţa, pentru că ar fi fost în stare să facă orice pact cu diavolul, ca Faust, numai să se poată întoarce acasă, să se aşeze la casa lui şi să ducă o viaţă liniştită, să muncească la fermă cu fratele lui, Nat, să se însoare, să aibă copii. Dacă va avea vreodată vreo soţie, i-ar plăcea să semene cu mama lui, puternică, să aibă simţul aventurii şi să fie drăguţă – nu că ar

avea vreo şansă să se însoare; era destul de sigur că Mac are dreptate, li s-a cam terminat rezerva de noroc. Edmund a încercat să-şi imagineze cum ar fi dacă ar lua acasă o fată ca Doreen O'Doherty – sau poate pe vreuna din verişoarele lui din Anglia. Cum ar fi Bunty dacă ar lua-o cu el în Canada, în preriile care se întind mai departe ca Marea Nordului?

Edmund şi-a reglat ţinta.

— Ne apropiem de ţintă, a auzit vocea lui Wally Whitton.

Rachete de semnalizare albe ale antiaerienei brăzdau cerul, împrăştiind raze roşii, portocalii şi galbene, ca nişte artificii. Reflectoare puternice greblau cerul, iar Edmund a văzut un avion ce aducea cu un Stirling, prins în raza unui reflector. Avionul nu a reuşit să scape de călăul său şi, după câteva secunde, a explodat brusc într-un glob de foc luminos, care apoi a devenit roz, după care nu a mai rămas nimic din el.

Înotau într-o mare de rachete albe de semnalizare, trasoare care treceau în viteză pe lângă D de la „dinozaur", iar Taffy Jones i-a spus căpitanului că trebuie să ia mai multă altitudine, deşi nimic nu putea să-i scoată din calea obuzelor mai mari de antiaeriană care au început să explodeze în jurul lor. Edmund vedea şi rachete de semnalizare Pathfinder mai jos, şi câteva bombe incendiare, dar ţinta rămânea ascunsă într-un nor uriaş de fum. „Dreapta, dreapta, stabil – dreapta puţin, stabil, stânga, stânga – stabil." Se pare că va trebui să se întoarcă din nou deasupra ţintei. „Fir-ar să fie", a spus cineva uşor prin interfon, după care au ajuns iar în tirul artileriei grele. *Trosc*, *bum!* Un obuz a explodat în apropierea lor şi tot avionul s-a înclinat spre stânga, de parcă l-ar fi împins cineva din cer, iar Edmund a apăsat butonul de eliberare a bombelor şi a spus: „Am lansat bombele", deşi nimeni nu mai ştia unde era ţinta. Niciodată nu mai făcuse aşa ceva. Auzea unul din motoarele din

dreapta cum vibrează obscen, iar uriaşul avion Hallfax a început să se zdruncine în aer.

— Asta a fost, poză nu avem, a spus Wally Whitton, plin de sarcasm, după care a urmat o altă explozie în dreptul avionului.

— Asta ce naiba a mai fost? a urlat Len Toft, dar aşchii metalice au pătruns prin avion, din cauza unui obuz care a trecut exact prin vârful acestuia, care l-a ratat la câţiva centimetri pe Edmund, dar din care s-au desprins bucăţi care s-au înfipt drept în poala inginerului de zbor, Taffy Jones.

Un alt obuz a explodat în apropierea avionului, făcându-l să tresară, iar Edmund a fost aruncat înapoi spre vârful avionului, prin care trecea un curent de aer rece ca gheaţa. A văzut preţ de o secundă pământul prin gaura făcută de obuz, ceea ce l-a speriat groaznic, după care a început să se zbată să iasă din gaură, ca să ajungă în carlingă. Mirosea a cordit în tot avionul. Iar exploziile din jurul lui îl împingeau prin aer ca pe o minge de tenis.

— Dumnezeule, a şoptit el, când l-a văzut pe Taffy Jones, tremurând din tot corpul, dar cu ochii ţintă la ecrane, cu o spumă roşie care făcea bule în masca de oxigen; apoi, avionul a început să cadă în picaj, tocmai când cineva spunea „Ajutor”, iar Edmund, preţ de o secundă, a crezut că Taffy vorbise, dar şi-a dat seama imediat că era Jonty Patterson, cu jumătate din faţă lipsă, lovit de aşchiile unui obuz, de nu mai putea vorbi decât din colţul gurii, ca un ventriloc nepriceput.

— Mă duc să iau morfina, a spus Edmund, dar Jonty Patterson a mormăit:

— Nu, ajută-mă să ridic avionul.

A fost nevoie să tragă amândoi cu toată greutatea de manşă ca avionul să revină din picaj. Dar acum D de la „dinozaur” vibra din tot corpul, tremurând şi scuturându-se, cum făcuse Taffy Jones

până atunci. Acum, Edmund i-a aruncat o privire, dar a văzut că zace nemişcat, cu privirea sticloasă.

Prin interfon, Edmund l-a auzit pe Morris Dighty strigând:

— Mă catapultez!

În acelaşi moment în care s-a auzit şi vocea lui Len Toft:

— Sergentul Whitton a murit – e o gaură al dracului de mare aici, în spate, şi a căzut prin ea.

Motorul din dreapta gemea, ceea ce era semn rău, iar Jonty a mormăit cu jumătatea de gură bună:

— Opreşte-l.

Edmund a încercat să-l contacteze pe Mac, care se afla în coada avionului, dar nu a primit niciun răspuns. Len Toft a apărut din spatele lui:

— Dumnezeule, a spus, când i-a văzut faţa lui Jonty Patterson şi a repetat acelaşi lucru când a văzut în ce stare era Taffy Jones.

— Cred că a murit, a spus Edmund. Hai să-l scoatem de aici.

— Mai bine hai să sărim din avion, a spus Len Toft, iar Edmund a văzut că avea deja paraşuta prinsă.

Acum motorul din stânga scotea zgomote ciudate şi tot avionul părea că se va dezintegra cu de la sine putere în orice moment. Deodată, vocea lui Mac s-a auzit prin interfon:

— Ce naiba se întâmplă?

— Unde ai fost? i-a răspuns Edmund.

— Interfonul nu a mai mers, omule.

— Sari! a strigat Jonty Patterson.

Se ţinea de manşa de metal şi se uita fix în faţă; jumătatea de faţă care îi mai rămăsese arăta înfiorător. Avea sânge şi pe picioare, iar realitatea l-a lovit brusc pe Edmund, puştiul o să moară, dar, când a vrut să o ia spre el, Jonty Patterson a mormăit din nou: „Sari!” Vocea lui Mac s-a auzit din nou prin interfon, incredibil de calmă:

— Eu nu pot să sar, paraşuta mea e zdrenţuită toată.

— Vino în faţă, Mac, a strigat Edmund, iar avionul a intrat brusc în picaj.

Jonty Patterson se străduia din răsputeri să menţină controlul, dar Edmund, privind spre coada avionului, a văzut o gaură apărută în fuselaj, pe lateral.

— Eu sar, a spus Len Toft, chinuindu-se să avanseze spre trapa de urgenţă.

Mac îşi croia şi el drum, calm, spre partea din faţă a avionului.

— Motorul din stânga a luat foc şi avem o gaură în fuselaj de mărimea Ţării Galilor, a spus el, dar s-a oprit brusc. La naiba, căpitane, ce-ai păţit? a spus el, când i-a văzut faţa zdrenţuită.

— Săriţi! a spus Jonty Patterson iar.

— Dar tu ce-ai să faci? a întrebat Edmund, prinzându-şi paraşuta în chingi.

— Eu nu pot să-mi mişc picioarele – săriţi odată, ce naiba! a mormăit Jonty Patterson din nou, pârând deodată un om matur.

— Nu te lăsăm în urmă.

Edmund a trebuit să urle, ca să se facă auzit peste zgomotul asurzitor făcut de avion.

— Hai, a spus Mac, avansând spre trapa de urgenţă. N-are decât să primească medalii postum; noi doi putem să sărim cu o singură paraşută, s-a mai văzut şi aşa ceva.

Avionul cădea cu botul în jos, şi flăcări galbene ieşeau prin fuselaj. Trebuiau să ia în considerare şi să se lupte cu forţa centrifugă, care acum i-ar fi lipit de D de la „dinozaur”. Când au scos capetele prin trapă, au fost loviţi de un curent puternic, care-i împiedica să respire. Edmund nu credea că se mai poate sări şi, chiar dacă ar fi sărit, credea că vor fi loviţi de avion. Dacă ar fi putut privi spre pupa, ceea ce nu s-a putut, din cauza curentului

puternic, s-ar fi descurajat de tot – acolo se afla Len Toft, sau ceea ce mai rămăsese din el, prins în corzile paraşutei, care să încâlciseră în jurul cozii avionului. Nici măcar nu au văzut că acum aripile avionului ardeau, nici eleroanele din dreapta, făcute bucăţi, dar au simţit când motorul din dreapta s-a desprins de aripă, pentru că avionul muribund s-a înclinat pe o parte şi i-a aruncat pe Edmund şi pe Mac McKendrick afară, prin trapă.

Au început să cadă, lipiţi faţă în faţă, ca nişte siamezi, iar în trecere pe lângă aripa în flăcări o bucată de metal s-a desprins şi l-a lovit pe Edmund în braţ. Pământul se apropia cu o viteză ameţitoare. Stratul gros de zăpadă de pe câmp şi luna plină luminau totul în jur, de parcă era zi. Cuprins de panică, Edmund a tras de coarda care eliberează paraşuta cu mâna bună, dar asta a însemnat că nu l-a mai ţinut pe Mac aproape şi, când s-a deschis paraşuta şi i-a scuturat puternic, braţele lui Mac s-au slăbit din jurul gâtului lui Edmund, iar acesta a plonjat spre pământ fără zgomot, cu mâinile şi picioarele răsfirate, ca o stea de mare.

Edmund a plutit uşor spre pământ, uşor ameţit, aproape euforic, şi s-a trezit că spune versuri în gând, visător: „Creează-mă din nou, căci mi se-apropie sfârşitul. Alerg spre moarte, iar ea îşi vrea tributul.”[64] Câmpurile îngheţate de sub el aveau o nuanţă albastră în lumina lunii. Edmund a avut doar o secundă la dispoziţie ca să se gândească la cât de frumoasă este lumea, înainte să se prăbuşească printre ramurile încărcate cu zăpadă ale unor brazi, într-un crâng, pe zăpada rece şi deasă.

*

I s-a părut că a dormit ore întregi sub pătura de zăpadă albă şi rece, când, de fapt, îşi pierduse cunoştinţa doar pentru câteva

---

[64] John Donne, Sfânt sonet I.

secunde. Când a deschis ochii, a văzut doi băieţi şi un bătrân, adunaţi în jurul lui. Bătrânul avea o puşcă de vânătoare aţintită spre capul său, iar cei doi băieţi aveau beţe în mâini. Edmund a închis ochii şi a aşteptat împuşcătura, dar nu a simţit decât că este transportat, înfăşat ca un copil în paraşuta din mătase. Bătrânul a vorbit numai în germană în tot acest timp, iar Edmund îşi dorea să poată înţelege ce spunea. Nu-l durea nimic; pierduse foarte mult sânge prin rana de la braţ şi nu se putea gândi decât ce liniştit se simte acum, mirându-se de ce nu se aude zgomotul avionului în flăcări, trecând pe deasupra lor, ca o imensă pasăre de foc. D de la „dinozaur" se prăbuşise la pământ cu două câmpuri mai încolo, cu un zgomot teribil, dar Edmund nu l-a auzit, se uita la cerul plin de stele de deasupra lui, întins ca o hartă astronomică. După care cerul a fost cuprins de un val de întuneric, de parcă cineva ar fi rulat harta şi a plecat.

Doreen O'Doherty a aflat despre moartea sergentului Eddie Donner de abia după şase săptămâni, când a încercat să-i transmită un mesaj prin intermediul comandantului unităţii sale. Doreen a plâns până a adormit în acea seară. Comandantul de unitate fusese chiar foarte drăguţ cu ea la telefon, când i-a spus că tot echipajul avionului a fost pierdut (deşi, de fapt, Morris Dighty a fost găsit şi şi-a petrecut tot restul războiului într-un lagăr de prizonieri, iar acum a ieşit la pensie şi-şi petrece o grămadă de timp la ţară), iar ea, preţ de o secundă, a vrut să-i spună tot adevărul, dar, pe de altă parte, ce putea face comandantul? Doreen nu fusese cu Edmund decât de două ori şi nici măcar nu-şi mai amintea clar trăsăturile lui, în afară de ceea ce ţinuse minte toată lumea – buclele blonde şi ochii albaştri. Îşi amintea, totuşi, cât de puternic era când o ţinea în braţe, sau cum mirosea pielea lui catifelată, un amestec de fenol, tutun şi iarbă, şi i se părea de-a dreptul înfiorător ca un om care era

atât de plin de viaţă să moară, iar cel mai groaznic lucru era că îi purta copilul în pântece, după care a plâns şi mai tare, din milă pentru ea însăşi. După ce s-a născut copilul, Doreen O'Doherty l-a dat spre adopţie şi s-a mutat în Leeds, unde s-a căsătorit cu un consilier pe nume Reg Collier şi a descoperit că nu mai poate avea alţi copii.

Când a venit doamna aceea de la agenţia de adopţii să-i ia copilul lui Doreen de la maternitatea din York, aceasta s-a consolat gândindu-se că aşa era mai bine pentru copil şi că ea va mai avea alţi copii într-o bună zi, care să umple golul care s-a căscat în ea după ce şi-a luat la revedere de la micuţa ei fiică. Femeia de la agenţie a zâmbit când a luat copilul din braţele lui Doreen şi a zis: „Ce îngeraş."

CAPITOLUL X

1966

Clopote de nuntă

„Magazin!" Bunty s-a transformat în doamna cu sacoşele. Cară atâtea pungi elegante după ea că nu mai vede pe unde merge şi aproape că se prăbuşeşte la intrarea în Magazin, dărâmând o parte din exponatele reclamă la un aparat auditiv cu baterie, după care se prăbuşeşte pe primul scaun cu rotile pe care-l găseşte mai aproape şi oftează graţios, aruncându-şi pantofii din picioare.

— E crimă şi pedeapsă la cumpărături, ne informează ea.

O să fie crimă şi pedeapsă aici, când o să afle George câţi bani a cheltuit.

— Ce naiba ai mai cumpărat? întreabă el, iar ea pescuieşte o pălărie din plasă, pe care şi-o pune pe cap.

Pălăria e verde ca mazărea, din satin, şi are forma unei tobe. George rămâne cu gura căscată la vederea pălăriei-tobă.

— De ce ai cumpărat aia?

— Nu-ţi place? spune ea, descriind un cerc cu capul, cum obişnuia să facă papagalul.

După tonul pe care-l foloseşte, e clar că nu o interesează câtuşi de puţin dacă lui George îi place sau nu pălăria. Mai scoate de undeva şi o pereche de pantofi.

— Sunt drăguţi, nu?

Sunt al naibii de înguşti şi au toc cui, la fel de verzi ca şi pălăria. După cum arată, o să-i poarte o dată şi gata. Îşi înghesuie piciorul într-unul din pantofii ei cei noi, cu încăpăţânarea pe care o avea sora vitregă a Cenuşăresei.

— Ai putea să-ţi tai degetele de la picioare, încerc eu s-o ajut.

Numărul de sacoşe de la picioarele lui Bunty sugerează faptul că a cumpărat şi cu ce să se îmbrace între pălărie şi pantofi. Se luptă cu o sacoşă imensă de la Leak and Thorp.

— Şi... spune Bunty exact ca o asistentă a unui magician, ta-naa!

Şi scoate la iveală o rochie care se asortează la culoare şi un sacou ceva mai închis, ca o supă de mazăre, dintr-o mătase grea, artificială.

— De ce? întreabă George, în chinuri.

— Cum de ce? Pentru nuntă.

Bunty ia rochia şi o probează de formă, aşa aşezată cum e, ca un invalid. Se întoarce spre mine:

— Tu ce crezi?

Eu oftez şi dau din cap a invidie, de parcă mi-aş dori şi eu una, la fel.

— E nemaipomenită.

(Extras din raportul şcolar referitor la activitatea lui Ruby Lennox, trimestrul al III-lea, 1966: *Ruby are un talent înnăscut pentru actorie... Ruby a jucat rolul principal în piesa şcolii.)*

— Nuntă?

George e complet şocat.

— Nunta cui?

— A lui Ted, bineînţeles, a lui Ted cu Sandra.

— Ted?

— Da, Ted. Fratele meu, adaugă ea, în timp ce George se uită mut la ea. Ted şi Sandra. Nunta lor e sâmbătă – nu-mi spune că ai uitat deja.

— Sâmbăta *asta*? George se pare că a fost cuprins de un mic atac de apoplexie. Dar... începe să bolborosească şi să dea din mâini. Nu se poate să se căsătorească sâmbăta asta – e Finala Cupei Mondiale!

— Şi ce dacă? spune Bunty, accentuând silabele scurte cu o tonă de dispreţ, amestecat cu indiferenţă şi lipsă de înţelegere voită, ca să nu mai spunem de ce s-a mai adunat în cei douăzeci de ani de antipatie conjugală.

Chiar şi un chinez care vorbeşte doar mandarina s-ar fi culcat la pământ în faţa intonaţiei plină de subtilităţi a lui Bunty.

George e paralizat.

— Şi ce dacă? repetă el, uitându-se la ea de parcă i-ar mai fi crescut încă un cap. *Şi ce dacă?*

Dialogul acesta ar putea continua la nesfârşit. Aşa că tuşesc politicos:

— *Hm!*

— Ai răcit, cumva? mă întreabă Bunty, pe un ton acuzator.

— Nu, doar că trebuie să mă întorc la şcoală...

E luni, ora prânzului, iar Janice Potter m-a convins să semnez un bilet de voie ca să ies cu ea (nu e voie să ieşim din şcoală decât însoţite şi trebuie să stăm lipite una de cealaltă, în cazul în care suntem violate, jefuite sau ne pierdem), ca ea să poată merge în Parcul Muzeului ca să fumeze şi să se giugiulească cu prietenul ei. M-a părăsit imediat ce a ieşit pe poartă, iar eu nu aveam ceva mai bun de făcut aşa că am ajuns acasă.

Bunty aruncă brusc sacoşele şi sare de pe scaunul cu rotile de parcă s-ar fi vindecat ca prin minune şi-mi spune:

— Ai grijă de Magazin!

După care-l ia pe George nefericitul cu forţa ca să o ajute să „aleagă" (adică să plătească) un cadou de nuntă pentru Ted şi Sandra.

Aşa că, iată-mă, abandonată să am grijă de Magazin – uneori mi se pare că sunt Bunty, un gând descurajator, ca să nu spun mai multe. Oare o să fiu la fel ca mama mea? O să fiu drăguţă? O să fiu bogată? Am paisprezece ani şi deja „m-am săturat". Bunty avea cel puţin de două ori vârsta mea, până a spus cuvintele astea pentru prima oară. Am rămas singură la părinţi, cu toate avantajele care decurg din asta (bani, haine, muzică) şi toate dezavantajele (singurătate, izolare, temeri). Eu sunt tot ce mai au ei, un rubin solitar, un fel de reducere chimică a tuturor copiilor pe care i-au avut. Bunty încă mai trece prin toată lista de nume până ajunge la mine – *Patricia, Gillian*, *P-, Ruby, cum-te-cheamă?* Din fericire, acum ştiu că toate mamele fac la fel, dacă au mai mulţi copii – doamna Gorman, mama lui Kathleen, trebuie să treacă printr-o adevărată litanie uimitor de lungă, cu numele copiilor – – *Billy-Michael-Doreen-Patrick-Frances-Joe* – până ajunge la *Kathleen-sau-cum-te-mai-cheamă-şi-pe-tine.*

Fiind de abia luni, nu prea sunt mulţi clienţi, aşa că-mi petrec timpul ţinându-i locul lui Bunty, în ceea ce face ea, de obicei – şi anume să împacheteze prezervativele Durex, câte trei. Îmi ocup poziţia lângă sulul imens de hârtie maro, care e prins de perete, după tejghea şi încep să trag şi să rup, plină de răbdare, trag şi rup, până fac destule bucăţi mai mari. Apoi iau o pereche de „foarfece pentru asistente medicale, din oţel inoxidabil – cea mai bună calitate”, care sunt prinse de tejghea cu un lănţişor, şi mă apuc să tai bucăţile mari în pătrăţele mai mici, o muncă repetitivă şi plictisitoare, ca emisiunea „Blue Peter”[65] de la televizor. Când termin de tăiat, iau o cutie de Durex Gossamer, neîncepută, din depozitul din spate (care a fost odată sala de mese) şi încep să împachetez câte trei, cu atenţie, lipind cu scotch fiecare bucăţică de hârtie maro. Acum, cutiile de Durex pot fi date cadou clienţilor („Poftiţi ceva ce am pregătit pentru dumneavoastră”), rapid şi discret, numai pentru clienţii fideli. Nu eu am pregătit totul, bineînţeles. Eu încă nu am reuşit să vând nici măcar un pachet de aşa ceva, cât am avut Magazinul în grijă; nimeni nu vrea să cumpere căciulite din cauciuc („O familie planificată este o familie fericită”) de la o fată de paisprezece ani, şi când dau buzna în magazin, cu banii în mână, şi dau cu ochii de mine, le fuge privirea imediat la cel mai apropiat obiect, încep să se agite nefericiţi, cumpărând câte un pachet de plasturi sau vreo unghieră, aşa că se pare că sunt responsabilă pentru o groază de familii care nu erau în plan.

Am reuşit să împachetez o cutie mare întreagă de Durex, iar ei încă nu s-au întors. Cam cât durează să alegi un cadou? Poate că au fugit de acasă. Mă las să cad pe un scaun cu rotile electric,

---

[65] Emisiune pentru copii, pe BBC 1.

neconsolată, şi apăs pe maneta de comandă „Încet-înainte” şi mă plimb prin Magazin, gândindu-mă că sunt un dalek[66], *sunt un dalek, sunt un dalek.* În loc de pistol de dalek, folosesc un picior desprins de la un manechin care are pe el un ciorap elastic Elastanet şi mă apuc să extermin o rasă întreagă de ploşti, un raft de fese şi vreo două torsuri în miniatură din bachelită, unul de bărbat, celălalt de femeie, care se află faţă în faţă, de o parte şi de alta a Magazinului – ca două statui greceşti, tragice – arătându-şi unul altuia corsetele chirurgicale.

În timp ce aşezam la loc ploştile – una peste alta în echilibru, ca la circ („Iar acum veţi vedea un număr extraordinar, o demonstraţie de echilibru fantastic, care sfidează moartea, unice în lumea largă – Ploştile!”), mă gândesc că mi-e dor de animalele de casă. În primul rând, nu era nimic jenant în a te ocupa de ele. Şi nu mă refer aici doar la contraceptive – la Durex, gelurile misterioase şi spumele spermicide sau diafragmele – există motiv de a zâmbi cu înţeles pentru orice obiect de pe stoc. Tejgheaua e plină de chingi şi tampoane pentru incontinenţă urinară; avem un raft plin de proteze pentru sâni, ca un fel de săculeţi de nisip conici, pe un alt raft se află suspensoare care par a face mai degrabă parte din harnaşamentul unui cal; sau saci pentru colostomie, sau oferta de luna aceasta: benzi de cauciuc, un material roşu, gros, pe care-l taie George dintr-o rolă mai mare, care miroase a cauciuc de maşină. Nu se puteau gândi şi ei la ce efect are marfa asta asupra vieţii mele sociale? („Şi ce anume vând părinţii tăi, Ruby?”)

Mi-e dor până şi de papagal. Mi-e greu să cred că este acelaşi Magazin de dinainte de incendiu. Mă duc adesea pe la etaj, în

---

[66] Mutant extraterestru, care are o carcasă din metal, din serialul britanic de televiziune Doctor Who.

camerele goale unde am locuit odată, şi încerc să readuc trecutul la viaţă. Deasupra Magazinului a decăzut groaznic de repede – nu a mai fost reparat nimic pe aici după incendiu. Spoiala cade de pe tavanul camerei Patriciei, iar în dormitorul pe care l-am împărţit demult cu Gillian miroase a ceva ciudat, ceva aflat în descompunere, vreun şobolan mort pe după lambriuri. Acum mi se pare că Deasupra Magazinului a fost doar o iluzie din şipci, ghips şi lumină – dar, uneori, dacă stau în capul scărilor şi închid ochii, parcă aud vocile stafiilor noastre, cum sunt purtate de ici până colo, de către curent. Oare ne duc lipsa?

Uneori mi se pare că-l aud pe papagal, un cârâit din Lumea de Dincolo, ca un ecou, prin Magazin. Uneori mi se pare că aud acelaşi sunet pe firul telefonului, de departe, din Acomb. Nu numai că primim telefoane de la un papagal fantomatic, ci şi de la nimeni, o persoană mută care ne tot sună şi care îşi manifestă prezenţa doar prin pârâitul static de pe fir. Dacă cumva răspunde George la telefon, stă câteva secunde şi se uită la receptor, de parcă acesta ar fi de vină, după care îl trânteşte înapoi în furcă şi pleacă plin de scârbă. Bunty rezistă ceva mai mult, încercând să scoată un răspuns de la persoana care sună, repetând cuvintele pe care le foloseşte de obicei când răspunde la telefon: „Bună ziua, aţi sunat la familia Lennox, Bunty Lennox la telefon, cu ce vă pot ajuta?” ceea ce este îndeajuns ca oricine să renunţe, chiar şi cel mai hotărât om de pe lume, iar sărmana noastră fantomă nu rezistă deloc. „Persoana necunoscută, iar”, spune Bunty, de parcă ar vorbi de un bun prieten.

Când răspund eu, însă, stau cel mai mult pe fir, aşteptând şi sperând să primesc un mesaj. Eu sunt sigură că la capătul celălalt al firului se află Patricia – nu am mai avut veşti de la ea de mai bine de un an, aşa că aştept un semn de la ea cât mai curând.

„Patricia? Patricia?” şoptesc eu grăbită în receptor, dar, dacă ea ne sună într-adevăr, nu-mi răspunde. Ar fi suficient să spună: „Sora ta a spus să nu-ţi faci griji” (a se vedea *Nota de subsol (x)).* Bunty cred că încă o mai aşteaptă pe Patricia să vină acasă, pentru că nu a schimbat nimic în camera ei, aşa că, pentru că Patricia nu era deloc o fată ordonată, iar camera ei era mereu plină de grămezi de haine murdare şi resturi de mâncare, acum cred că a decăzut în ultimul hal, semănând cu camera domnişoarei Havisham[67], iar în curând se va transforma în mâlul primordial.

Poate că nu e deloc Patricia cea care ne suna, ci Gillian, care a rămas blocată în purgatoriu şi încearcă să sune acasă. Dar pot oare sufletele să dea telefon? Există cabine telefonice în Lumea de Dincolo? Ai nevoie de o monedă ca să suni, sau poţi să suni cu taxă inversă? Dacă e cu totul altcineva? Poate am noroc şi le înghesui pe Daisy şi Rose la nuntă, ca să obţin nişte răspunsuri satisfăcătoare de la ele.

— Magazin! ţipă George de mântuială.

— Uite! spune Bunty, foarte mulţumită de ea, şi scoate un bibelou din cutia lui, ca să mi-l arate – o femeie cu crinolină. Se cheamă „Doamna cu crinolină”, continuă Bunty, întorcând-o pe o parte şi pe cealaltă, ca să vadă mai bine dantelăria de porţelan.

— Mie mi se pare că seamănă cu un suport pentru hârtia igienică, spune George cu un efort.

— Exact la aşa ceva mă aşteptam din partea ta, zise Bunty, aşezând-o pe doamna cu crinolină înapoi în cutia ei, ofensată. Iar

---

[67] Personaj din romanul Marile speranţe, de Charles Dickens, o femeie foarte bogată, care nu a mai făcut nici o schimbare în camera ei după ce a fost părăsită de logodnicul său.

tu ai nevoie de o cravată nouă pentru nunta asta, de fapt, putem merge acum împreună, ca să-ţi alegi una.

— Nu! mă plâng eu, chinuindu-mă să-mi pun sacoul şi bereta, trebuie să mă întorc la şcoală. Cred că recreaţia mare s-a terminat de mult (*Iar ai întârziat*, *Ruby?).*

George se uită la mine şi spune deodată:

— Mergi şi tu la nuntă?

— Ce naiba! răspunde Bunty, cu sprâncenele ridicate de exasperare. Ea e *domnişoara de onoare*!

— *Tu*? exclamă George, nevenindu-i să creadă.

— Eu, răspund eu, dând din umeri nedumerită.

Nu mă simt jignită de faptul că nu-i vine să creadă, eu sunt şi mai mirată ca el.

*

Nu doar o simplă domnişoară de onoare, domnişoară de onoare de frunte, în fruntea mai multor domnişoare mai mici, care nu mă ascultă deloc. Toate sunt din partea Sandrei, dar eticheta de nuntă spune că trebuie să aibă şi o reprezentantă a familiei lui Ted în trenă. Dar, când a venit timpul să aleagă dintre membrii familiei lui Ted, Sandra a fost cuprinsă de îndoială – toate potenţialele domnişoare de onoare din partea ginerelui fie au murit, fie au fugit de acasă, fie sunt spiritiste, niciuna dintre ele nefiind, în opinia corectă a Sandrei, destul de bună ca să arunce cu petale de trandafiri la nunta ei (deşi acest obicei nu e prezent la nuntă, spre dezamăgirea mea). Cu siguranţa, dacă eram eu în papucii ei (de fapt, nişte pantofi din satin alb, cu botul rotund, mărimea 37) nu m-aş simţi chiar bine cu Daisy şi Rose în spatele meu. Deci eu sunt alegerea implicită – ar fi trebuit să meargă mai departe cu cercetările, să treacă peste legăturile de sânge şi să pescuiască pe cineva din grupul de cumetri – Lucy-Vida, de exemplu, ar fi o

domnişoară de onoare foarte bună. Verişoara noastră s-a transformat din răţuşca cea urâtă într-o lebădă nemaipomenită, cu fustă mini, machiată ca un top-model şi părul lung şi drept, cu breton, ca al lui Sandie Shaw[68]. Ciorapii ei albi se modelează frumos pe forma picioarelor lungi şi subţiri, poate prea lungi pentru spaţiul dintre băncile din biserică, unde s-a aşezat. Ori de câte ori e nevoită să-şi întindă picioarele, pentru că i-au amorţit, şi le aşază din nou unul peste celălalt, executând o rotaţie ca două fire răsucite de lână, preotul încurcă cuvintele din slujba de cununie, iar ochii încep să-i strălucească.

Capela metodista de pe strada St. Saviourgate este imensă şi întortocheată, un fel de încrucişare între un templu masonic şi băile municipale. Se pare că toţi cei din familia Sandrei sunt metodişti, aşa că, de partea „noastră” circulă un zvon (deja suntem pe cale de a porni războiul) cum că e nevoie de un „apel la sobrietate”. Slujba de cununie pare că nu se mai termină odată şi, dacă nu ar fi fost răcoare în biserică, ca într-o peşteră, sau dacă micile domnişoare de onoare s-ar fi comportat frumos, aş fi putut foarte bine să adorm în picioare, mai ales că, în loc de micul dejun, am luat două calmante din poşeta lui Bunty şi le-am înghiţit înainte de plecare. Grupa mică din subordinea mea nu stă locului, chicoteşte şi sporovăieşte, scapă din mâini buchetelele de flori, cască şi oftează, dar, ori de câte ori mă întorc spre ele şi le arunc câte o privire plină de subînţeles, îngheaţă în posturile lor de îngeraşi cuminţi. Parcă ne-am juca de-a piua şi eu de-abia aştept ca una dintre ele să mă atingă, ca să-i dau una în cap cu buchetul cel greu al miresei, din trandafiri care nu miros, pe care-l am în mână în acest moment. Sunt prea cufundată în criza mea neagra de adolescentă ca să mi se

---

68 Cunoscută cântăreaţă din Marea Britanie din anii '60.

dea copii în grijă şi, dacă aş fi ştiut că acest lucru face parte din îndatoririle mele (aceasta este prima nunta la care merg), aş fi refuzat categoric atunci când Bunty m-a implorat să fiu de acord.

Mireasa şi ginerele, cel puţin din spate, aduc foarte mult cu figurinele care se pun pe tortul de nuntă. Mireasa e îmbrăcată în alb şi se ştie din surse sigure (Ted) că e virgină. Într-adevăr, numai frustrarea sexuală a unchiului meu, împinsă la extrem, a putut cauza această nuntă, o fundătură a relaţiei, de fapt. A amânat nunta cât a putut – de la prima întâlnire cu Sandra, în faţa cinematografului Odeon, la ultima întâlnire în faţa altarului, au trecut opt ani. Într-un final, a fost forţat să stabilească o dată pentru fericitul eveniment de un ultimatum înduioşător de romantic, dat de Sandra („Dacă nu-mi spui exact în ce zi, au să-ţi adune creierii de pe trotuar, pe strada Coney"), Ted a fixat data cât mai departe în timp posibil. De unde să ştie el atunci nu numai că pe 30 iulie 1966 va avea loc Finala Campionatului Mondial, dar şi că Anglia va juca în finală – şi, în plus, că vom juca împotriva inamicului public numărul unu – Germania!

Domnişoarele de onoare poartă rochiţe din satin artificial, de culoarea piersicii, care, la fel ca rochia miresei, sunt mari, rotunde, bufante, cu mâneci mari, rotunde, bufante, transformându-ne pe toate în Doamne cu crinolină. Papucii noştri din satin au fost vopsiţi ca să se potrivească la culoare cu rochiile, la fel ca şi bucheţelele de garoafe, iar pe cap avem boboci de trandafiri artificiali, de culoarea piersicii, pe bentiţe din plastic care ne strâng ca într-o menghină.

Din când în când, îmi înăbuş câte un căscat, dar, din nefericire, nu am cum să acopăr zgomotele fioroase pe care le scoate stomacul meu cu regularitate – care au ca efect un val de chicoteli şi cârâituri venind dinspre gaşca din spatele meu. Preotul întreabă dacă are

cineva ceva împotrivă ca aceşti doi oameni să se căsătorească şi toată lumea se uită la Ted, pentru că el e cel mai în măsură să obiecteze, dar el se îndreaptă de spate, bărbăteşte, aşa că slujba continuă, cu o singură bâlbâială din partea preotului, în timp ce Lucy-Vida încerca să-şi tragă fusta mai jos, ca să nu se vadă ce nu trebuie.

Prima nuntă la care merg se dovedeşte a nu fi mare lucru. Când am să mă mărit eu, nimeni nu va trebui să poarte rochii de culoarea piersicii, din poliester. Biserica în care am să mă căsătoresc va fi una foarte veche – în York sunt atât de multe, bineînţeles – cel mai probabil, biserica Tuturor Sfinţilor de pe strada Pavement, cu turla aceea minunată cu vitralii – sau St. Helen – sau biserica la care mergem noi, a Negustorilor! Biserica va mirosi a lemn vechi, decoraţiunile din piatră vor fi ca dantela belgiană, iar ferestrele vor fi romburi colorate. Biserica va fi luminată de şiruri de lumânări albe, înalte, iar rândurile de bănci şi intrândurile vor fi decorate cu gardenii albe, iederă căţărătoare cu frunze verde-închis şi crini albi lucioşi, ca trompetele îngerilor. Rochia mea din dantelă antică va cădea în valuri de zăpadă şi va fi decorată cu ghirlande de trandafiri, ca şi cum păsărelele care au ajutat-o pe Cenuşăreasă să-şi pună rochia de bal s-au învârtit în jurul meu, iar şi iar, ţesând, prinzând şi strecurând florile prin material. Clopotele vor bate întruna şi soarele va trimite o singură rază asupra mea, ca un reflector. Invitaţii mei vor călca pe grămezi de petale de trandafiri şi toţi bărbaţii vor purta costume elegante de zi. Şi *nu* va fi nici măcar o domnişoară de onoare.

Una dintre micuţele domnişoare de onoare râcâie în pantoful meu cu piciorul ei încălţat în satin, iar alta se scobeşte în nas, după care se şterge pe rochiţă. Le spun printre dinţi să stea cuminţi, dar se strâmbă la mine. Când se termină slujba asta?

Într-un final, perechea de miri dispare în sacristie şi cineva cântă Bach, foarte prost, la o orgă obosită, în vreme ce invitaţii împărţiţi în două – ai lui şi ai ei – şuşotesc frenetic, spunându-şi părerea despre cele întâmplate până acum. Marşul nupţial behăie triumfător aşa că o luăm spre ieşire prin naos, în timp ce toată lumea rânjeşte la noi, nu de plăcere, ci de uşurare.

— Fir-ar să fie, mă omoară vezica asta, am auzit-o în treacăt pe mătuşa Eliza, vorbind cu pereţii, iar gemenele extraterestre, în rochiţe înflorate, se întorc cu gesturi de robot în culoarul dintre bănci, ca s-o poată urmări pe mireasa care le-a respins, iar mătuşa Gladys oftează graţios şi spune:

— Cel puţin nu s-a împiedicat nimeni.

Fotografiile pe treptele bisericii par să ţină mai mult decât slujba însăşi, dar nimeni nu încearcă să plece la restaurant, până nu ajung la biserică următorii nuntaşi, aşa că ambele grupuri de invitaţi se rotesc prin curtea bisericii şi se amestecă unii cu alţii. Domnişoarele de onoare ofilite sunt lăsate să lâncezească pe bancheta din spate a maşinii Austin Princess, mare şi neagră, pe care se află multe funde şi panglici, parcată în stradă. Eu mă las moale şi lipsită de farmec pe bancheta din spate – mă simt ca Alice în Ţara Minunilor, când a crescut prea mare, o fată neobişnuit de mare, înghesuită între alte fete, replicile ei mai mici. Am aţipit, iar somnul mi-e agitat şi neodihnitor, dar mă trezesc cei din jurul meu pentru că am ajuns în faţa hotelului şi trebuie să coborâm din maşină. Mesajul zilei nu pare a fi „cumpătarea”, aşa că barul hotelului de pe strada Fulford se umple repede, de parcă am fi traversat deşertul Sahara, nu doar centrul oraşului York.

Trupa din subordinea mea se împrăştie repede în cele patru colţuri, ca să fie îmbrăţişate şi felicitate de părinţi, pentru că au fost aşa drăguţe, şarmante, frumoase, încântătoare şi aşa mai departe.

Eu nu-i văd pe George şi pe Bunty pe nicăieri; pe el îl găsesc totuşi primul, în colţul opus al camerei, vorbind cu o femeie mai solidă, îmbrăcată într-un costum din două piese, de un albastru-închis intens, care poartă o pălărie de paie, gen sombrero, albă cu roşu. Când mă uit mai bine, văd că era mătuşa Eliza, cu un pahar murdar de ruj într-o mână şi un cadou de nuntă, pe care nu a apucat să-l dea mirilor, în cealaltă. Mă trage la pieptul ei şi mă pupă zgomotos pe ambii obraji, spunându-mi cât de frumoasă sunt. Eu sunt pe cale s-o felicit pentru că poartă culorile drapelului pe ea, mai ales în ziua aceasta de sărbătoare naţională, dar ea îmi plasează cadoul în mână şi-mi spune să merg şi să-l „pun peste celelalte cadouri, sunt doar şerveţele de bucătărie", şi să-i aduc şi ei ceva de mâncare pe o farfurie, de la bufet, „dacă tot o iau în colo".

Bufetul, care se întinde pe două mese lungi, aşezate pe căpriori, acoperite cu feţe de masă, aflate lângă unul din pereţii camerei alăturate, este, se pare, ceva mai diferit decât o masă obişnuită în tradiţia familiei Sandrei. Îmi dau seama de asta, pentru că femeile din familia miresei – în marea lor majoritate îmbrăcate în rochii din sifon pastelat – sunt prezente toate lângă bufet, merg în lung şi-n lat şi discută despre cât de inventiv este. Scot tot felul de sunete înalte, care îmi amintesc de cum şuieră un lan de porumb în bătaia vântului, şi-şi ţin poşetele ridicate la piept, cum fac actriţele de pantomimă, când imită nişte doamne.

— Nu se poate compara cu o masă adevărată, spune una dintre ele, urmată de un val de aprobări.

— Vă mai amintiţi ce masă a făcut Linda a noastră? Cu friptura de vită şi tot aranjamentul acela?

— Şi supa de văcuţă, mai adaugă cineva, după care mai merg o dată în lungul mesei, arătându-şi una alteia cât de fleşcăite sunt feliile de şuncă („Ar fi putut cel puţin să cumpere şuncă York

adevărată”), sau cât de anemice sunt sandvişurile cu ou („Mai multă umplutură decât ou”) şi se uitau cu neîncredere la cele două chelneriţe angajate să servească aşa ceva.

Mă descoperă, stând acolo, cu cadoul în mână şi-mi zâmbesc încurajator. „Cadourile se lasă acolo, puişor”, îmi spune una dintre ele, arătând spre o altă masă plină de prăjitoare de pâine şi vase din sticlă pirex, unde, din fericire, nu mai văd alte şerveţele de masă.

Umplu o farfurie de la bufet pentru mătuşa Eliza; ea nu face nazuri deloc, mai ales dacă e vorba de mâncare, aşa că pun grămadă pe farfurie orice are bufetul în ofertă, în afară de o tartă de care nu s-a atins nimeni până acum, virgină ca mireasa, care a început să se topească pe sub glazură, semănând cu un curcubeu mâzgălit.

Când ajung înapoi la mătuşa Eliza şi la tata, constat că au trecut prin trei pahare duble de gin şi că starea lor s-a înrăutăţit, dar nici urmă de soţii lor – unchiul Bill şi Bunty. Nu-mi dau seama cum o să se descurce mătuşa Eliza cu o farfurie, un pahar, o ţigară şi cu tata, aşa că fac pe chelnerul şi-i ţin farfuria, din care se serveşte cu o poftă uimitoare.

— Sunt o adunătură, familia Sandrei, spune ea, dând din cap în direcţia celei mai apropiate femei îmbrăcată în sifon, muşcând în acelaşi timp dintr-un pateu cu ciuperci, care începe imediat să se dezintegreze. Zici că au toţi câte un băţ în fund, adaugă ea cu veselie, fără să-şi dea seama că soacra mică, o femeie imensă, pe nume Beatrice – o încrucişare între o soroptimistă[69] şi un luptător de sumo – o poate auzi.

George o vede venind spre ei, aşa că face un efort să se adune.

---

[69] Femeie care face parte din Organizaţia Internaţională a Femeilor de Afaceri.

— Ia uite, zice el, încercând dar nereuşind să fie diplomat. Vine mama soacră.

George este salvat din situaţia jenantă de către Ted, care îi face semne disperate din uşă. Eu adun bucăţile de pateu împrăştiate pe podea, după care-mi cer scuze şi o şterg de acolo. Stomacul meu scoate iar zgomote alarmante, aşa că o iau înapoi spre bufet. Mă întreb oare unde au dispărut toţi bărbaţii de la petrecere – nu se mai vede nici măcar unul, deşi sunt sigură că nu a mai avut loc niciun război mondial între timp – când dau peste Lucy-Vida, în lacrimi, cu mare parte din dermatograful negru cu care se dăduse la ochi curgându-i şiroaie pe obraji. Îşi trage nasul cu zgomot şi se şterge pe faţă cu eşarfa de pene violet pe care o avea la gât.

— Îl am de la Biba[70], oftează ea, dramatic.

— Cred că mai bine îţi dau eu un Kleenex, mă ofer eu, luând-o din centrul camerei, unde era mai multă lume, spre un şir de scaune subţirele, dincolo de masa în centrul căreia se afla tortul mirilor.

Masa e decorată cu buchetul miresei şi bucheţelele domnişoarelor de onoare, şi o groază de alte obiecte care aduc noroc, în formă de pisici negre, potcoave argintii, bucheţele de trifoi. Tortul Sandrei este un muşuroi de două etaje, pe când eu vreau un Mont Blanc impunător, de cinci etaje, cu vârful plin de zăpadă şi decorat cu trandafiri, de la cofetăria Terry.

Stăm ca domnişoarele neinvitate la dans de odinioară, de la Balul Primăriei, uitându-ne la ceilalţi invitaţi cum trec prin dreptul nostru şi se distrează, iar noi şuşotim. Secretul lui Lucy-Vida este de-a dreptul dureros, ca să nu exagerez.

---

[70] Lanţ de magazine selecte din Marea Britanie.

— Sunt cu burta la gură, fato, scapă ea cuvintele, uitându-se la tortul miresei fără să-l vadă, iar acesta creşte în ochii mei, nu în înălţime, ci în semnificaţie simbolică, pentru că, în timp ce ea îşi continuă povestea, e clar că nu mai poate ieşi basma curată din ea, nu o poate acoperi cu cremă de migdale sau glazură.

— Doar era însurat, nenorocitul, nu? spune ea, cu sclipirea pasiunii şi a trădării în ochii mânjiţi.

Oftează din tot sufletul şi se lasă şi mai doborâta pe scaunul incomod. E foarte palidă, cu buzele albe, ca ale unui vampir însetat. Poate că au botezat-o după Lucy Harker, până la urmă, deşi faţa poate că îi e palidă în contrast cu machiajul. Sau din pricina stării ei. Se uită spre burta ei şi dă din cap, nu-i vine să creadă. Iar acum am un copil în burtă! După câteva secunde de privit în gol spune:

— Tata o să mă omoare.

— Nu mai fi supărată, încerc eu s-o consolez. Se putea şi mai rău, dar, deşi ne concentrăm şi ne scotocim creierii să găsim ceva mai rău de atât, nu găsim nimic mai grav ca asta. Nu ai de gând să te duci la Clacton, nu?

— Clacton? se uită ea la mine, neştiind despre ce vorbesc.

— La o casă pentru mame şi copii, să-l dai spre adopţie, ca Patricia.

Îşi ia burtica în braţe, un gest de protecţie, după care spune, ca o tigroaică:

— Nicio şansă, iar eu simt un fior de gelozie faţă de copilul încă nenăscut al lui Lucy-Vida.

Deşi ar putea fi doar foamea cea care mă chinuie, pentru că mă ridic în picioare prea repede şi mă ofer să-i aduc şi lui Lucy-Vida ceva de la bufet. Ea se face alba numai la ideea de mâncare, iar eu plec clătinându-mă cu gândul la o chiflă măcar, dar nu reuşesc să

ocolesc masa cu tortul că mă încolţesc gemenele înflorate otrăvitoare.

— Deci, Ruby? mă întreabă una dintre ele. Aceasta întrebare cam enigmatică rămâne suspendată în aer o vreme, atârnând din ce în ce mai greu, în timp ce eu caut răspunsul potrivit.

— Deci, răspund eu fără vlagă, după un timp.

O mişcare a capului uneia dintre ele scoate la iveala aluniţa de sub bărbie, iar puterea identificării îmi da încredere, aşa că împrumut zâmbetul lui Bunty (unde este mama mea?) şi spun, luminată la faţă:

— Bună, Rose, ce mai faci?

Ea zâmbeşte, cu o strălucire ca de gheaţă în ochi, datorata reuşitei.

— De fapt, Ruby, eu sunt Daisy.

— Dar tu ai aluniţa, răspund eu curajoasă. O văd.

Cealaltă geamănă face un pas spre mine şi înclină capul, ca să-mi arate o aluniţă identică. Ce oroare! Aş vrea să pun mâna, să dau cu unghia ca să-mi dau seama dacă e adevărată, dar sunt prea laşă. Mă uit când la una, când la cealaltă, cuprinsă de o confuzie veritabilă; mă simt de parcă tocmai am trecut printr-o oglindă şi nu găsesc niciun punct de sprijin.

— Îţi place să fii domnişoară de onoare, Ruby? mă întreabă una dintre ele, cea din stânga.

Cred că e o întrebare-capcană, dar nu m-am prins care e capcana.

— Bineînţeles, răspunde cealaltă, şuierând ca un şarpe, oamenilor le e milă de tine. Cred că de-aia te-au ales.

— Le este milă de mine? repet eu în surdină, clipind din cauza şocului noutăţii.

— Că ţi-ai pierdut aşa de multe surori, a continuat cea din dreapta, dând din mână dramatic.

— Să-ţi pierzi o soră, a spus cealaltă, poate fi o neatenţie...

— ...dar să-ţi pierzi trei, a continuat cealaltă, fără întrerupere, ei bine... e un pic suspect, nu crezi, Ruby?

— Doamne, Ruby, a spus cealaltă, aşezându-şi freza de culoarea lămâii, ce naiba ai făcut cu toate trei?

— Două surori, răspund eu, cu vocea mică. Am pierdut doar două surori, iar Patricia nu s-a pierdut, o să se întoarcă.

— Nu mai fi aşa de sigură, spun ele în cor, armonizându-şi perfect vocile, dar până acum am tot făcut paşi în spate, de am ajuns în colţul opus al camerei, aşa că mă întorc şi plec în căutarea unui refugiu.

În hol, aud televizorul cum răsună, *Şi e corner... Hurst... şi avem o şansă de gol* – după care, scandal mare, şi la televizor, şi în sala cu televizorul şi *Toată lumea zâmbeşte în loja regală.* Deschid uşa ca să trag cu ochiul înăuntru şi, prin norul de fum de ţigară şi aburul de alcool, îi găsesc pe toţi bărbaţii de la petrecere executând un dans tribal de război, urlând numele lui Martin Peters. Aş vrea şi eu să stau să mă uit, dar, cu coada ochiului, o văd pe una din gemene, aşa că o iau la fugă spre toaleta fetelor.

Unde, spre marea mea surpriză, dau peste mama, într-o stare jalnică – cu pălăria-tobă turtită, desculţă, şi, destul de şocant, beată cui.

— Ai băut! îi spun eu.

Se uita la mine cu privirea tulbure şi începe să spună ceva, dar e întreruptă de un şir de sughiţuri.

— Respiră! se aude o voce autoritară dintr-una dintre cabine, urmată de sunetul apei trase, iar eu aştept, cuprinsă de interes, să văd cine iese.

E mătuşa Gladys.

— Respiră! îi reaminteşte ea lui Bunty, iar aceasta trage o gură imensă de aer în piept, ascultătoare, după care se îneacă. Asta ar trebui să-ţi fie de ajutor, spune mătuşa Gladys, dându-i o palmă pe spate, încurajator.

Dar nu e de niciun folos, iar sughiţurile lui Bunty încep din nou, mai puternice. Mă ofer să o sperii, dar mă refuză cu un gest ostenit, de parcă i-au ajuns sperieturile de până acum pentru o viaţă de om. Toaleta doamnelor din hotel e decorată în roz fluorescent, şi pe trei dintre pereţi se află oglinzi care să te trezească la realitate. Bunty stă strâmb pe unul din scăunelele ca de budoar, care seamănă cu o ciupercă, şi imaginea ei se reflectă la infinit în oglinzi – o viziune tulburătoare a mamei care pare că nu se termină niciodată.

— Unde-ţi sunt pantofii? o întreb eu, hotărându-mă să adopt o atitudine practică în faţa valului de emoţii cauzat de alcool, dar primesc un sughiţ puternic pe post de răspuns.

Mătuşa Gladys caută prin geanta ei fără fund şi scoate o sticluţă de săruri Mackintosh, pe care le plimbă pe sub nasul lui Bunty, făcând-o să se înece şi să se clatine primejdios pe scăunel.

— N-are nimic, spune mătuşa Gladys spre una din imaginile mele reflectate de oglinzi, ca să mă facă să mă simt mai bine. Doar a băut ceva mai mult, niciodată nu a ştiut să bea, mama ta.

Eu mă ofer să mă duc după un pahar cu apă şi, tocmai când ieşeam din toaletă, am auzit-o pe mama mormăind ceva ce aducea foarte tare a „M-am săturat”.

Barmanul, care e foarte drăguţ, chiar arătos, pune o felie de lămâie, două cuburi de gheaţă şi o umbreluţă într-un pahar cu apă când îi spun că mama nu se simte prea bine şi-mi dă o cola pe gratis. Drumul meu înapoi spre toaleta doamnelor este

întortocheat. În primul rând, dau peste Adrian, care-mi spune că şi-a luat un nou căţel, un terier Yorkshire, ceea ce mi se pare potrivit.

— Ar fi frumos, nu? spun eu. Dacă numai cei din Alsacia şi-ar lua ciobăneşti alsacieni, şi doar cei din Labrador ar avea labradori, sau doar cei din Ţara Galilor ar avea terieri galezi, iar scoţienii ar avea collie scoţieni – dar cine ar avea canişi? Şi ce rasă de câini ar avea cei din insulele Fiji – până ce mă întrerupe Adrian.

— Mai taci, micuţă Ruby, ca un copil cuminte ce eşti, după care ia o şuviţă din părul meu gras de adolescentă în mână, se strâmbă şi zice: Cine te-a tuns, Ruby? dă din cap, supărat. Măcar nu e la fel de rău ca la Sandra asta a lor. Părul Sandrei este îngrozitor, o coafură umflată şi înaltă, care ar fi stat bine cuiva de la curtea Regelui Soare. Probabil că sunt ceva cuiburi de păsări prin el.

Cum am scăpat de Adrian m-a şi asaltat un grup de mătuşi din familia Sandrei, care vor detalii amănunţite despre mediul din care provine familia lui Ted. Inchiziţia în satin nu e foarte fericită în ceea ce priveşte starea lucrurilor la recepţie, care durează de vreo trei ore şi încă nu a ţinut nimeni un toast, ca să nu mai spunem că nu s-a tăiat tortul încă. Cu foarte mare dificultate reuşesc să mă retrag de la interogatoriu, dar aproape că o dărâm pe una dintre micuţele domnişoare de onoare şi scot o înjurătură de se face albastră, cam la fel ca şi costumul mătuşii Eliza. Doamnele din jurul meu trag aer în piept, şocate, de mai multe ori, dar eu reuşesc să ajung la baie. *Şi e lovitură liberă pentru Germania de Vest. Acum un minut*, *acum doar şaizeci de secunde – Anglia mergea acasă, iar Germania primea Cupa.* Tensiunea acumulată în salonul cu televizorul este vizibilă cu ochiul liber, ca fumul care iese pe ţeavă, după ce tragi cu arma. Un muget teribil se ridică de undeva, din subconştientul colectiv al naţiunii noastre, *Jack Charlton s-a prăbuşit,*

cu capul în mâini. La fel ca şi toţi englezii din salonul TV, iar eu mă grăbesc să ajung cu apa, numai că dau peste mireasa care clocotea.

— L-ai văzut pe Ted? mă întreabă ea iritată, pe un ton imperativ.

— Pe Ted?

— Da, pe Ted, nenorocitul ala care se poate numi soţul meu acum!

Sandra se suceşte, supraveghind holurile hotelului, ca un pitbul.

— Unde s-au ascuns cu toţii? întreabă ea, cu trăsăturile chinuite de faptul că nu înţelege.

— Care toţi?

— Bărbaţii.

Privesc cu interes cum i se luminează chipul treptat când înţelege. Ţipă scurt, semn că s-a prins şi dă din piciorul încălţat în satin.

— S-o ia naiba de Cupă Mondială! Îl omor, asta am să fac, am să-l omor!

După care o ia spre uşă, ridicându-şi rochia albă şi lungă, plutind, chemând-o şi pe mama ei pentru ajutor. Mă uit după Lucy-Vida pentru că tocmai mi-am dat seama că există ceva mai rău decât să fii însărcinată dar necăsătorită (şi anume să fii în locul lui Ted, acum), dar nu o zăresc niciunde, aşa că-mi văd de treaba mea, fără să mă mai oprească cineva din drum.

Două dintre cele trei cabine din toaleta doamnelor sunt ocupate, iar eu mă aplec să identific picioarele lui Bunty, cu sau fără pantofi, dar mă trece un fior de panică, pentru că ambele cabine sunt ocupate de picioare identice. Două voci se aud, la unison:

— Cine e?

— Doar Ruby! strig eu, bătând repede în retragere.

Mă întorc cu paharul cu apă la bar, mai exact la barmanul acela drăguţ, dar, ajungând acolo, îl găsesc adâncit în discuţie cu Adrian, aşa că mă caţăr lângă ei, ca un papagal, pe scaunul înalt, dar descopăr repede că nu mai au ochi pentru altcineva. Simţindu-mă în plus, îi părăsesc şi mă plimb pe acolo, fără ţintă, jucându-mă cu umbreluţa.

Se produce o agitaţie când toţi bărbaţii care dispăruseră sunt mânaţi ca oile înapoi la petrecere de către Sandra şi mama ei. Beatrice stă de pază, în uşă:

— Erau în salonul TV, spune ea tare, pe post de explicaţie, către ceilalţi invitaţi la petrecere. Acolo erau – cu ochii la fotbal!

Comentariul este transmis mai departe, prin uşa deschisă. *Ball aleargă cât îl ţin picioarele, pasă la Hurst – oare o să reuşească?* Bărbaţii înţepenesc, încercând să asculte comentariul, *A reuşit! – da – nu*, au intrat în agonie, *Nu, arbitrul de tuşă spune nu!* „Lua-l-ar naiba pe arbitrul de tuşă!” urlă unchiul Bill, iar rudele în sifon încep să tuşească, de parcă s-ar sufoca. *E gol! E goool! Oh, germanii sunt negri de supărare pe arbitrul de centru!* Bărbaţii sunt negri de supărare pe Sandra.

Pe ea o doare undeva.

— S-o ia naiba de Cupă Mondială, spune Sandra, uitându-se la unchiul Ted, cu ochii îngustaţi de ură. Nu ţi-ar fi ruşine, nu e ziua nunţii tale mai importantă decât Cupa Mondială?

Ted nu se poate abţine. Până în acest moment, a tot spus minciuni o viaţă, dar cu această ocazie, mai ales că e o ocazie importantă şi publică, ne uităm cu toţii la el, cum spune adevărul, curajos ca un paraşutist care sare fără paraşută, ştiind că se va izbi de stânci:

— Bineînţeles că nu. Doar e Finala, ce naiba!

Trosc! se aude palma Sandrei peste faţa lui.

— Potoleşte-te! zice el, văzând-o că întinde mâna după primul proiectil care era mai aproape, care se întâmplă să fie buchetul miresei, de pe masa cu tortul. Sandra, se miorlăie el, încercând în zadar să o calmeze, dar Sandra e foc şi pară, şi nici măcar toate potcoavele argintii din lume nu mai pot să-l ajute pe Ted, acum.

— Nu s-a ţinut niciun discurs, urlă ea la el. Nu s-a ţinut niciun toast, nici măcar nu am tăiat nenorocitul de tort! Ce nuntă mai e asta? *S-a terminat, cred – nu, se pare că... Şi iată că vine Hunt...*

— Sunteţi o adunătură de gunoaie, vocea lui Beatrice acoperă tot vacarmul, în timp ce-şi face loc cu coatele spre ginerele ei, cu poşeta pregătită să-l lovească.

Alarmat, Ted încearcă să se retragă, dar se împiedică de una din micile domnişoare de onoare (aflată în locul nepotrivit, ca de obicei) şi, în încercarea de a nu o strivi, îşi pierde echilibrul şi cade peste masa pe care se afla tortul miresei. Mişcarea parcă s-a produs cu încetinitorul şi l-am văzut pe Ted cum se zbate, cum dă repede din mâini, ca o moară, încercând disperat să se agaţe de ceva şi să nu se producă inevitabilul, implacabilul accident pe care ni-l închipuim cu toţii. Figurinele din vârful tortului, care-i reprezintă pe miri, se clatină şi sunt pe punctul de a se prăbuşi, de parcă ar fi pe marginea unui vulcan. *Unii oameni au intrat pe teren – cred că s-a terminat* – Ted geme, dar picioarele îl lasă şi, cu o mişcare contorsionată, cade cu faţa direct în tort. *Acum s-a terminat!* Un oftat straniu ne cutremură pe toţi, de parcă acum ne putem relaxa, pentru că ştim că a trecut ce era mai rău şi nimic nu poate fi mai grav de atât. (Eu nu sunt la fel de optimistă.)

Tăcerea stranie care ne-a cuprins pe toţi, spartă doar de comentariul de la televizor, se dizolvă imediat, acoperita de urletele care se ridică din pieptul fiecărui invitat la nuntă. Insulta lui Beatrice, care ne-a făcut „gunoaie”, începe să-şi caute ţinta şi să

lovească în diferiţi nuntaşi, asemenea unei rachete. Văd deja cum se formează mici fronturi de luptă.

— Gunoaie? spune unchiul Clifford. *Gunoaie?* Cu cine vorbeşti tu aşa? i se adresează el lui Beatrice.

Iar aceasta urlă sacadat:

— Cu tine şi familia ta – voi sunteţi o adunătură de gunoaie! Ai ceva de comentat?

— Sigur că am de comentat! răspunde Clifford, uitându-se în jurul său, după susţinere.

Ochii lui se fixează, normal, pe unicul său fiu, care, neatent la frontul de luptă format în jurul său, încă este cufundat în conversaţie cu barmanul. „Ce ciudat", îşi spune el, dar nu mai are timp să aprofundeze această judecată de valoare, pentru că Beatrice îi dă una în cap cu poşeta de-i zboară ochelarii de pe nas. În doar câteva secunde, mulţimea nemulţumiţilor începe să fiarbă, oamenii se lovesc şi se ciocnesc la întâmplare. Eu observ însă că George şi Bunty – singurii doi oameni care le-ar fi putut da lecţii de fineţe şi tehnică – nu sunt prezenţi pe front. Eu nu mă simt datoare faţă de niciuna din părţile implicate, rude de sânge sau nu, aşa că încerc să mă strecor afară, neobservată. De preferinţă, aş fi ieşit înspre bufet, pentru că mai am puţin şi mor de foame, dar între mine şi acea cameră s-a creat o altercaţie între oaspeţii din apropiere – Ted şi cavalerul de onoare, care-şi apără terenul de Sandra şi micuţele domnişoare de onoare.

— Ruby, urlă Sandra. Vino lângă mine, aici e locul tău!

— E locul ei pe naiba, e nepoata mea!

— E domnişoara de onoare şefă, a mea! răspunde Sandra, furioasă, aşa că se iscă o nouă ceartă pentru loialitatea mea.

Eu mă lupt să ies spre salonul cu televizorul, sacrificând bentiţa de păr şi un pantof pe câmpul de luptă. Preţ de o secundă nu

înţeleg ce văd, după care mă loveşte imaginea încurcată, în alb-negru, a doi oameni îngrămădiţi pe podea, în mijlocul camerei, care mai întâi mi se pare a fi un pinguin care suferă o criza de epilepsie, după care înţeleg că e vorba de ceva şi mai grav – George şi una din chelneriţele de la bufet, făcând sex, neatenţi la ce se întâmpla în jurul lor. „La naiba, Nora, Nora!” urla tata, în extazul orgasmului, după care se prăbuşeşte peste ea, grămadă. Sub el, chelneriţa seamănă cu o insecta strivită, care încă mai dă neajutorată din lăbuţe. Brusc, mă vede, iar privirea îngrozită pe care mi-o aruncă e greu de descris. Se chinuie degeaba să scape de sub tata, dar greutatea lui o ţine ţintuită la podea. Nu am mai văzut un orgasm până acum, dar, chiar şi în ignoranţa mea, cred că tata ar fi trebuit ca, până acum, să-şi fi aprins ţigara după sex şi ar fi trebuit să ofteze satisfăcut, în loc să rămână acolo, mut. Cu un efort măreţ, chelneriţa reuşeşte să-l împingă pe tata de pe ea, iar George cade pe spate, cu gura căscată şi nemişcat. Ultimele lui cuvinte par că mai plutesc prin aerul fetid din salonul TV. Eu tocmai voiam s-o întreb pe chelneriţa dacă cumva numele ei este chiar Nora, dar mă răzgândesc. Nu mi se pare deloc locul potrivit pentru a face cunoştinţă. Ea, între timp, se chinuie să-şi aşeze uniforma, fără să-şi ia ochii de la George, cu o expresie de groază întipărită pe chip, începând să-şi dea seama ce se întâmplă. Ne lăsăm amândouă în genunchi, de o parte şi de alta a lui George, după care ne uităm cu groază una la cealaltă – ne e destul de clar că George nu e paralizat de satisfacţie, ci e chiar mort de-a binelea. Comentatorul TV, Kenneth Wolstenholme, continuă să vorbească, neafectat. *Acesta este un moment istoric măreţ, Bobby Moore se duce şi ia Cupa în mâini...*

Chelneriţa se apleacă să asculte inima care nu mai bate.

— Ştii cine e? şopteşte ea, dar, când spun că e tatăl meu, scoate un ţipăt scurt, de groază, dându-şi seama de ramificaţiile noi pe care le are situaţia şi aşa complicata. Nu fac aşa ceva, de obicei, spune ea, neajutorată, dar nu-mi dau seama la ce anume se referă: sex la întâmplare cu un nuntaş sau uciderea din greşeală a acestuia în timp ce face sex, dar nu mai am ocazia să clarific lucrurile, pentru că Bunty apare în uşă, aşa că tresărim amândouă la vederea ei, acum fără pălărie şi fără pantofi, chiar mai beată ca mai înainte.

Stă şi se uită mută la priveliştea care i se înfăţişează. Sărmanul George are o postură cu adevărat nedemnă, aşa cum stă pe spate, cu şliţul descheiat dar nu mi se pare nici potrivit să mă apuc acum să-l închei la pantaloni.

— Credem că a făcut atac de cord, îi spun eu tare lui Bunty, încercând să pătrund prin aburii alcoolului care o înconjoară. Poţi să chemi o salvare?

— E prea târziu ca să mai chemi salvarea, spune chelneriţa pe un ton fără inflexiuni, iar Bunty trage aer în piept şi se apleacă deasupra lui. Îl cunoşteaţi? continuă chelneriţa, deja acomodată cu stranietatea lucrurilor.

— E soţul meu, răspunde Bunty, căzând în genunchi lângă noi, iar chelneriţa îşi înăbuşă un alt strigăt.

— Mă duc să chem salvarea, spune ea în grabă şi iese din salonul TV cât mai repede.

— Trebuie să facem ceva, a zis Bunty, agitându-se, după care trage aer în piept şi începe să-i facă respiraţie gură la gură lui George.

Unde a învăţat să facă asta? De la *Dr. Kildare*[71], probabil. E ciudat să mă uit la ea cum încearcă să-l readucă la viaţă printr-un sărut –

---

71 Serial de televiziune.

cât trăia, nu i-am văzut niciodată sărutându-se, iar acum, că a murit, iat-o că-l sărută cu toată pasiunea unei mirese. Dar nu obţine niciun rezultat. Într-un final, se sprijină pe călcâie şi priveşte confuză spre televizor, care acum arată un ocean de steaguri naţionale.

*

Înmormântarea, care a avut loc în vinerea următoare, e un fel de negativ al nunţii – sunt cam aceiaşi oameni, mâncarea e aceeaşi, dar, din fericire, mergem la altă biserică şi la un alt hotel. Se ţine o slujbă de formă. Preotul de serviciu de la crematoriu ne spune că George era „un membru de seamă al comunităţii noastre" şi că a fost „un tată bun şi un soţ iubitor". Bunty, care acum are libertatea de a reinventa trecutul, tremură toată şi e de acord cu tot ceea ce spune preotul. Eu sunt fiica cea rea până în ultimul moment şi mă uit cu ochii uscaţi şi indiferentă la coşciug, cum alunecă printre draperiile crematoriului şi George dispare pentru totdeauna. Mi se usucă gura brusc, neplăcut, şi privirea îmi e înceţoşată de mai multe punctuleţe luminoase care-mi dansează prin faţa ochilor. Inima începe să bată ca o tobă, dar eu mă reculeg, ca să nu mă las cuprinsă de panica alimentată de valul de adrenalină – doar e ziua dedicată tatălui meu azi, iar eu nu trebuie să i-o stric cu drama mea personală. Dar nu ţine, un val de teroare mă cuprinde fără să-l pot controla, şi nu mai apuc să ajung la capătul scaunelor, că mă şi prăbuşesc, leşinată.

În zilele care au urmat înmormântării, mă trezesc că rememorez slujba, iar şi iar. Sunt bântuită de imaginea coşciugului care alunecă printre perdele, ca o navă care e lansată într-o mare de deşertăciune. Vreau să alerg după el, să-l trag înapoi. Vreau să ridic capacul coşciugului şi să-i cer tatălui meu răspunsuri la întrebări pe care nici măcar nu ştiu cum să le formulez.

În noaptea care a urmat înmormântării, eu şi Bunty ne-am culcat târziu. Ea era la bucătărie, făcând ciocolată caldă, când a sunat telefonul, şi am spus că răspund eu, iar Bunty a comentat:

— E trecut de miezul nopţii, trebuie să fie Nimeni, cred.

Dar, când am ridicat receptorul, pe hol, ştiam că trebuie să fie George, aşa că m-am aşezat pe trepte, cu receptorul sub bărbie, aşteptându-l să-mi zică tot ceea ce nu apucase să-mi spună cât trăia. Am aşteptat mai mult decât în alte dăţi. „Cine e?” a întrebat Bunty, stingând lumina din bucătărie şi dându-mi o ceaşcă de ciocolată caldă. Am clătinat din cap neputincioasă şi am pus receptorul înapoi, în furcă.

— Nimeni, ca de obicei.

Nota de subsol (x) – Lillian

După terminarea războiului, Lillian s-a întors la Rowntree. Ca să explice existenţa lui Edmund, a zis că i-a murit soţul în război, spunând că noul său nume, după căsătorie, este Valentine.

— Valentine? a strâmbat Nell din nas, dezaprobator, iar Lillian s-a mirat la cât de mult i se părea că seamănă Nell câteodată cu Rachel.

— Păi, m-am gândit că, dacă tot pot să-mi aleg un nume, poate fi la fel de bine un nume frumos.

— Lily Valentine, a spus Frank cu dispreţ. Sună a nume dintr-un film muzical.

— Ce să spun, Frank, îmi pare rău că nu eşti de acord cu numele acesta, a spus Lillian sarcastic, iar Frank s-a gândit că o să vadă ea,

cumnata lui cu nasul pe sus, dar mânia i-a trecut, din cauza lui Edmund, care, aflat în poala lui Lillian, a început să râdă la el şi i-a întins un degeţel, iar Frank, în ciuda pornirii sale, a zâmbit şi a luat degeţelul în mână.

— Nu văd ce importanţă are, oricum, a continuat Nell, ţâfnoasă. Oricine din cartier ştie că nu ai fost măritată. Oare ce crede lumea? Nu ştiu cum poţi să ridici privirea, pe stradă.

— Ai prefera să stau închisă în casă, nu? Ce crezi că ar trebui să fac – să-l ascund pe Edmund ca pe un secret teribil?

— Nu e vina copilului, a zis Frank, încercând în mod neconvingător să facă pace între ele.

— Ar fi o diferenţă, dacă măcar ai şti cine este tatăl, a zis Nell cu tupeu, iar Frank s-a lăsat păgubaş. De ce oare ţinea morţiş să afle?

— Lasă că ştiu eu cine este tatăl, a răspuns Lillian, dar ar fi fost mult mai bine dacă se răsucea pur şi simplu pe călcâie şi pleca, decât să stea aşa, să o privească pe Nell stăruitor în ochi, până ce aceasta a lăsat privirea în jos.

Când Lillian a plecat sus într-un final cu Edmund, Nell a ieşit din bucătărie, călcând apăsat şi mormăind ceva de rău, iar Frank a oftat; avea dreptate vorba aia populară despre două femei sub acelaşi acoperiş. Nu şi-au adresat niciodată cuvinte urâte înainte de nuntă, dar acum, că Nell era măritată, se înţepau una pe alta tot timpul. Se simţea ca un bărbat sub asediu. El, cel puţin, nu dorea să ştie cine este tatăl lui Edmund. Nu crezuse niciodată că putea fi Jack, nu semănau deloc – iar Jack fusese un bărbat atât de frumos, impresionant, genul de bărbat care are copii care îi seamănă; şi oricine ar fi fost tatăl lui Edmund, nu lăsase „nicio amprentă” asupra lui. Aşa a spus şi Rachel, după naşterea băieţelului, după ce a fost forţată să accepte o femeie decăzută sub acoperiş. A mers atât de departe cu demonstraţia încât a scos la lumină o poză pe

care nu o mai văzuseră înainte – cu Albert, în poala Adei. Lillian şi Nell s-au aplecat asupra fotografiei, pe care au ridicat-o la lumina veiozei şi mirându-se de cât de mult seamănă copilul Albert cu Edmund, straniu de mult. Dar ceea ce le-a entuziasmat cel mai tare era imaginea surorii lor moarte, pentru că aproape că o uitaseră pe Ada şi a fost un şoc teribil să o revadă deodată, drăguţă cum era, cu fundiţe în păr, încruntându-se la fotograf. Poate că ştia că mama lor va fugi cu el în lumea largă. Lillian, cu ochii plini de lacrimi, s-a retras din lumina veiozei şi s-a uitat acuzator la Rachel, care se legăna în scaunul din colţul camerei, scârţâind.

— Mai ai şi alte poze, ascunse pe undeva?

Iar Rachel a părut că ezită, dar a început să râdă şi a spus:

— Nu face pe nebuna, astfel că Nell şi Lillian şi-au dat seama că mai are altele.

Lillian a căutat prin toate lucrurile lui Rachel, cât au fost Nell şi Frank în luna de miere, aşa că a descoperit toate pozele care nu fuseseră înrămate, făcute de domnul Jean-Paul Armand. Într-un final, pusese mâna pe setul complet – dacă o numărăm şi pe cea pe care o avea Ted, cu mama lor – şi se putea spune, într-un fel, că familia era reunită. Mai târziu, înainte de a se naşte Clifford, Lillian a pus să fie înrămate toate fotografiile, pe cheltuiala ei.

A plâns o zi întreagă cu ochii la o fotografie de-a ei, copil fiind, protejată în braţele Adei (de parcă ar fi fost o fetiţă cu o păpuşă), dar, când a plecat din casa de pe strada Lowther, Lillian a luat poza cu Ada şi Albert pentru că, dintre toate fotografiile, aceasta trezea în ea cele mai profunde sentimente.

Uneori, Frank se trezea gândindu-se dacă nu cumva Albert era tatăl copilului lui Lillian; îşi amintea foarte clar cum ambele surori se agăţau de Albert, glumind că el este „singurul bărbat din viaţa lor”. Dar ideea de incest, frate cu soră, i se părea atât de

înfiorătoare, că Frank se gândea că e bolnav la cap numai pentru că avea asemenea idei.

Lillian l-a culcat pe Edmund în pătuţ. Ochii îi erau pe jumătate închişi de somn, cu genele lui lungi şi blonde care-i atingeau obrăjorii. Cât era ea la muncă, îl lăsa în grija doamnei Hedge, de pe strada Wigginton, care ţinea atât de mult la el, că se jucau împreună toată ziua, de nu mai dormea la prânz. Doamna Hedge era văduva şi avusese trei băieţi, toţi nişte tineri frumoşi, care au murit în război, iar acum se plimba singură pe terasa mare a casei, ca un căţel abandonat. Edmund, spunea ea zâmbind trist, îi dădea un motiv să reziste în continuare.

Lillian nu i-a cerut niciodată lui Nell să aibă grijă de copil. Nu dorea să-i fie datoare. Şi aşa era destul de rău că trebuia să stea cu ei în casă. Nu ai fi spus că e şi casa ei. În secunda în care s-a măritat, Nell a început să se poarte ca şi cum ea şi Frank erau proprietarii casei. Acum că Nell era însărcinată, situaţia a devenit şi mai dificilă. Cu cât îi creştea burta, cu atât părea că fierbe de ură mai tare, iar Lillian a devenit din ce în ce mai încăpăţânată.

— Îi place să se îmbrace frumos lui Frank al nostru, a spus Lillian, curăţând oul pentru micul dejun al lui Edmund.

Îl vedeau pe Frank în curtea din spate, umflând roata de la bicicletă, înainte să plece la muncă. Acum lucra la o croitorie de bărbaţi, aşa că se îmbrăca întotdeauna foarte elegant. Gluma lui Lillian nu a avut niciun rezultat. Nell curăţa firimiturile de pe masă, cu un set elegant de bucătărie format din perie şi făraş, argintate, primite cadou de nuntă de la vecina lor, Minnie Havis. Îl grăbea pe Edmund să mănânce, împingându-i farfuria în faţă, cu mişcări bruşte, înţepătoare, de parcă ar fi vrut să-l măture şi pe el de la masă.

— De ce nu-i laşi farfuria în pace, Nelly? a spus Lillian, pe un ton blând. Fac eu curat după ce mănâncă şi el.

— Pentru că micul dejun s-a terminat, a răspuns Nell, evitându-i privirea lui Lillian.

— Dar nu s-a terminat, a continuat Lillian, încercând să pară calmă, deşi i-ar fi dat una peste ochi surorii sale. Edmund doar ce-a început să mănânce, iar eu vreau să-mi fac un ceai. Tu nu vrei o ceaşcă?

— Nu, mulţumesc, a replicat Nell, cu mânie nejustificată.

— Nu credeam că aici servim micul dejun doar o dată, ca într-un hotel ieftin, a răspuns Lillian, supărată.

— Eu n-aş şti cum e la hotel, ieftin sau nu, a spus Nell, cu un zâmbet mic şi viclean, pentru că nu reuşea niciodată să găsească o replica deşteaptă.

Lillian şi-a pierdut răbdarea şi a sărit, răutăcioasă:

— Nu face pe deşteaptă, Nell – nu-ţi sade bine, iar Nell s-a înfuriat şi a dat din peria din pâr de cal mai tare, aşa că a răsturnat una din ceştile cu flori de nu-mă-uita de pe masă, iar când a văzut că s-a spart, a ţipat şi a aruncat cu peria prin cameră.

Ceea ce l-a făcut pe Clifford, care era la etaj, să înceapă să plângă, iar Nell şi-a pus mâinile la urechi, ca să nu-l mai audă, pentru că Clifford era genul de copil care nu se oprea din plâns decât ca să mănânce, înnebunind-o de cap; dar asta nu înseamnă că nu a auzit-o pe Lillian spunând:

— Iar începe copilul tău să urle cu gura până la urechi, nu se mai opreşte niciodată?

Clifford era un copil urât, mai ales prin comparaţie cu Edmund – Edmund fiind şi un copil foarte liniştit, idealul unei mame. Lui Nell i se făcea rău numai s-o vadă pe Lillian cum îl îngână şi-i cântă lui Edmund, de parcă era o jucărie.

— Copilul ăla e răsfăţat de nu mai poate, i-a spus ea lui Frank. Cine ştie ce-o să iasă din el.

— O să fie un copil bun, a riscat Frank să spună, pentru că aşa îl vedea pe Edmund, „un puşti grozav”.

— O să-l sufoce cu atâta pupat, ai să vezi, eu aşa cred, a continuat Nell. Şi în plus – dar nu a mai apucat să termine propoziţia, pentru că a fost întrerupta, rupând, din neatenţie, unul din acele de siguranţa ale scutecului lui Clifford, tocmai într-unul din rarele momente în care acesta nu plângea, iar el s-a făcut roşu ca racul şi a început să urle şi să urle, până când sărmana Nell a început să-l scuture, după care a izbucnit în plâns şi i-a spus lui Frank, printre sughiţuri: „Nu am crezut că va fi aşa.”

Lillian a plecat din casa de pe strada Lowther într-o dimineaţă fierbinte de iulie, mergând cu paşi mari spre uzina Rowntree, o clădire mare, ca o navă eşuată, din cărămidă roşie, şi, înainte să ajungă în dreptul casei doamnei Hedge, se hotărâse deja ce urma să facă. A tras de cordonul clopoţelului. Edmund, pe care-l avea în braţe, a arătat spre cerul albastru de vară, pe unde trecea un lăstun.

— Da, e o păsărică, a zâmbit Lillian şi l-a strâns în braţe, trăgând aer în piept, cu parfumul lui de săpun, lapte, şi somn.

Nu mai suporta să stea nici măcar o secundă în casa aia. Erau atât de înguşti la minte, amândoi, şi dacă ar rămâne acolo, Lillian s-ar face mică, ar intra la apă, iar Edmund s-ar sufoca, ascultându-i pe Nell şi Frank flecărind în fiecare seară în salonaş, despre cum au crescut preţurile la carne, sau despre gândacii care au invadat recolta de morcovi a lui Frank, sau despre ce oameni groaznici sunt bolşevicii. Nu se putea aşa. Nu se putea deloc aşa.

— Ia uite-l pe băieţelul meu frumos, a spus doamna Hedge, deschizând uşa, în timp ce ei intrau pe cărarea scurtă care ducea la casă.

Edmund a întins braţele şi a luat-o pe doamna Hedge de după gât, iar aceasta l-a pupat pe obrăjorii roşii, sănătoşi, iar Lillian i-a spus:

— Am să emigrez, aşa că doamna Hedge a plâns toată dimineaţa, de câte ori îl privea pe Edmund.

Lillian simţea o nevoie nebună să lase viitorul la voia întâmplării, aşa că a rupt frumos o coală de hârtie în bucăţele şi a scris numele oricărei ţări în care ar fi putut să emigreze – *Noua Zeelandă, Australia, Africa de Sud*, *Rhodesia*[72], *Canada* – după care a pus hârtiuţele în pălăria ei cea bună – o tocă din pai, albastru-deschis, cu o bentiţă albă de mătase – după care a închis ochii şi a scos viitorul din pălărie. Astfel că, într-o zi răcoroasă de toamnă, a plecat din Liverpool, cu destinaţia Montreal, pe vasul *Minnedosa,* al companiei Canadian Pacific Overseas Service. Lillian, cu aceeaşi pălărie bună pe cap, l-a ridicat pe Edmund sus de tot, ca să-şi ia la revedere de la ţara sa de baştină. Pe chei, Frank şi Nell făceau cu mâna, cu gesturi exagerate, ca să-i vadă Lillian – Frank făcând doar cu o mână, pentru că îl ţinea pe Clifford cu cealaltă, ca să poată şi el să-i facă cu mâna singurului său vâr de pe lumea asta. Edmund dădea din mâini şi picioare, entuziasmat de culorile vii ale steguleţelor şi din cauza fanfarei care cânta, şi cred că şi înţelegea un pic din ceea ce i se întâmplă. Nell a stricat toată despărţirea cu lacrimile ei; de pe puntea de jos, Lillian o vedea destul de clar, cum hohoteşte de plâns. I se rupea inima lui Lillian s-o vadă în halul acesta pe sora ei şi-şi dorea să fi plecat fără să le spună, să se fi strecurat afară din casă în toiul nopţii; poate că, dacă Nelly nu s-ar

---

72 Numele unei foste colonii britanice din Africa de Sud, care acum este compusă din două state libere: Zimbabwe şi Zambia.

fi schimbat atât de mult, nu ar mai fi plecat deloc. Când vaporul a început să se îndepărteze de doc, Lillian şi-a îngropat faţa umedă în gâtul mic şi îndesat al lui Edmund.

*

Lillian a rămas timp de doi ani în Montreal, în cartierul francez, locuind într-o cameră deasupra unei brutării, unde lucra pentru un bărbat blând şi gras pe nume Antoine, care o implora să-l ia de bărbat, încă din prima săptămână în care a început să lucreze acolo. Lui Lillian îi plăcea faptul că oamenii din cartier sunt prietenoşi, îi plăcea să-l audă pe micuţul Edmund sporovăind cu prietenii de joacă în franceză, de parcă era limba lui maternă, şi-i plăcea şi mirosul de pâine proaspătă care o trezea dimineaţa, urcând dinspre cuptoarele unde Antoine deja transpira de atâta muncă. Dar, dacă e să tragem linie, i se părea păcat să fi venit atâta amar de drum ca să se mulţumească cu o cămăruţă, iar cererile în căsătorie ale brutarului deveneau obositoare, iar ei îi era frică să nu spună da. Cum deja lăsase totul în urmă o dată, nu i-a fost greu să facă acelaşi lucru şi a doua oară, aşa că, într-o zi, Lillian şi-a făcut valiza şi a cumpărat bilete de la Canadian Pacific, unde agentul care se ocupa de rezervări a întrebat-o unde vrea să meargă, iar ea nu ştia ce să-i răspundă, pentru că nu se gândise la destinaţie, după care a dat din umeri şi i-a spus:

— Până la capăt, vă rog.

Ontario părea că se întinde la nesfârşit, sub roţile trenului, kilometri întregi de apă şi pomi, de ţi se părea că vastul continent nu are altfel de peisaj, dar, tocmai când Lillian i-a spus lui Edmund că nu credea că sunt atât de mulţi pomi în toată lumea, pădurea a început să se rărească şi râurile să se termine, şi preria şi-a făcut loc, brusc, un ocean imens de câmpuri de grâu, care ţineau mai

mult decât pădurile şi râurile din Ontario. Când trenul trecea prin Saskatchewan şi Alberta, într-o noapte, Lillian era în vagonul-restaurant şi a văzut luna deasupra preriei nesfârşite, ca un felinar imens, galben şi s-a gândit la casa de pe strada Lowther. Tot timpul cât a stat în Montreal, Lillian a avut sentimentul că o trage ceva înapoi, în Anglia, dar, pe măsură ce se îndepărtau de coasta de est, şi-a dat seama că nu se va mai întoarce niciodată, nu în Montreal, nu în Anglia şi, mai ales, nu în casa de pe strada Lowther, şi se simţea atât de vinovată încât s-a hotărât să-i scrie lui Nell chiar de a doua zi de dimineaţă, pentru că nu-i dăduse niciun semn de viaţă în tot acest răstimp. Dar, cumva, nu a reuşit să treacă dincolo de „Dragă Nell, ce mai faci?”, după care a renunţat să mai încerce când a trecut prin Calgary şi s-a format o pojghiţă de gheaţă verde, apă din gheţari, pe geamul compartimentului, ca o vedere colorata. Apoi, au început munţii.

A trebuit să coboare la Banff, pentru ca Lillian nu a mai suportat să vadă Munţii Stâncoşi şi să nu le respire aerul sau să le simtă mirosul în gură. Şi chiar acolo, pe peronul din Banff, Lillian şi-a deschis larg braţele şi a început să se învârtă, râzând din toată inima, până ce lui Edmund i s-a făcut teamă să nu cadă pe linia de cale ferată.

Au stat o săptămână întreagă în Banff, la o pensiune ieftină, şi au făcut excursii pe dealurile de la poalele Muntelui Sulfuros, după care au plătit pe cineva care să-i transporte cu o căruţă trasă de câini până sus, la lacul Louise, de unde au privit gheţarul şi s-au plimbat în jurul lacului verde, iar Lillian ar fi fost în stare să rămână acolo o veşnicie, dar, într-un final, s-au urcat din nou în tren, în speranţa că, la capătul traseului, s-ar putea afla ceva şi mai frumos.

În Vancouver, Lillian s-a angajat la Poştă, iar la vederea sutelor de scrisori care-i treceau prin mâini în fiecare zi se simţea şi mai vinovată, aşa că s-a apucat din nou să-i scrie lui Nell, mai multe scrisori. La un moment dat, s-a aventurat până să şi întrebe dacă Clifford are vreun frăţior sau vreo surioară, după care a rupt scrisoarea şi a aruncat-o pe foc, pentru că i se părea că nu are rost s-o irosească, dacă pe ea o apucă iar cheful de plecare, iar răspunsul lui Nell va călători pe tot continentul şi nu o va găsi, iar Lillian era o poştăriţă prea conştiincioasă ca să încurajeze scrisorile pierdute. Aşa că a amânat iar scrisul. Lillian se gândea că poate că a scris prea multe scrisori în timpul războiului şi nu mai avea ce să scrie acum. Într-un final, a trimis o telegramă: „Sunt bine. Nu vă faceţi griji pentru mine”, care nu i se părea deloc potrivită, dar atât a putut ea să facă.

După ce a trimis telegrama, şi-a amintit de aceea care le anunţa moartea lui Albert şi a început să-şi facă griji că Nell se va speria la vederea unei alte telegrame, dar era deja prea târziu, iar Lillian avea oricum şi altele pe cap. Fusese de acord să se mărite cu un fermier din Saskatchewan, un văduv drăguţ, care venise până în Vancouver la nunta unui prieten, şi care intrase în oficiul poştal ca să cumpere un timbru pentru o vedere pe care dorea să i-o trimită mamei sale, care rămăsese la fermă.

— Nu primeşte niciodată scrisori, i-a explicat el, timid. Nu a plecat niciodată mai departe de Saskatoon.

După care Lillian a repetat:

— Saskatoon?

Iar conversaţia a continuat de acolo, cum se întâmplă de obicei, până a venit supervizoarea lui Lillian şi i-a spus:

— Doamnă Valentine, ţin să vă reamintesc că nu vă plătim ca să faceţi conversaţie, iar Lillian a trebuit să se abţină să nu bufnească

în râs, iar tânărul arătos şi-a dus mâna la pălărie, în semn de salut, a zâmbit şi a plecat de la tejghea, unde lumea făcuse coadă în spatele lui.

Când Lillian a plecat de la muncă, seara devreme, străzile străluceau de curăţenie din cauza ploii, iar felinarele luceau galbene, făcând-o să intre iar în starea aceea melancolică pe care o avea când ploua şi era întuneric. Tocmai se chinuia să deschidă umbrela, când fermierul din Saskatchewan a venit spre ea şi a salutat-o din nou, cu mâna la pălărie, foarte politicos, şi a întrebat-o dacă poate s-o conducă. Ea l-a luat de braţ, punând mâna mică pe braţul lui musculos, şi a ţinut umbrela deasupra ambelor capete (el era foarte înalt), iar bărbatul a dus-o până acasă, unde gazda, doamna Raicevic, îl aştepta pe Edmund de la şcoală. Între timp, Lillian aflase numele fermierului şi când a sosit băiatul a spus: „Edmund, acesta este domnul Donner," iar Pete Donner s-a lăsat în genunchi şi a spus: „Salut, Edmund, poţi să-mi spui Pete." Dar niciodată nu i-a spus aşa, preferând să-i spună „tati", aproape din prima zi din care mama lui l-a luat de bărbat.

Pete Donner era surprins să vadă cât de repede se adapta noua lui soţie la viaţa de la fermă; nici măcar prima iarnă aspră nu a făcut-o să dea înapoi, iar vara se trezea la răsăritul soarelui ca să dea de mâncare la păsări, sau să mulgă vaca, şi cânta în timp ce făcea micul dejun pentru Pete şi ajutoarele lui de la fermă, Joseph şi Klaus, care locuiau şi ei într-o cabană mai mare, dincolo de grădina de legume. Calea ferată trecea exact pe proprietatea domnului Donner şi, o dată sau de două ori, în vara următoare, a găsit-o lângă şine, privind unul din trenurile mari încărcate cu grâu, care trec prin prerie, cu vagoane multe, de nu se mai termină. În sinea lui, se temea că se va ridica odată şi va pleca, fiindcă avea o privire foarte visătoare când se uita la trenurile care trec. Seara,

în vara aceea, stăteau împreună pe terasă, în faţa fermei mari, din şindrilă, sub luna de vară, care semăna cu unul din dovlecii graşi pe care-i creştea mama lui în grădină, iar Lillian i-a povestit despre Rachel şi Nell, şi despre tatăl lui Edmund şi motivul pentru care nu spusese nimănui cum îl cheamă. Lui Pete Donner i s-a făcut teama atunci, pentru că soţia lui părea a fi o femeie atât de puternică, şi, deşi din tot ceea ce îi povestise despre Anglia nu reieşea că ar fi vrut să se întoarcă acasă vreodată, el tot a trebuit să o întrebe dacă asta vrea, iar ea a izbucnit în râs şi i-a spus să nu facă pe nebunul. În iarna următoare, la treizeci şi şase de ani, a născut un băieţel, pe care l-a botezat Nathan, după numele tatălui lui Pete Donner.

Nathan nu semăna deloc cu fratele lui vitreg – singura trăsătură pe care o aveau în comun era buza de jos, mai proeminentă, ca a fetelor când sunt bosumflate, şi care era moştenire de la Ada, care o avea la rândul ei de la mama sa. Cei doi băieţi erau apropiaţi şi, după ce Edmund a mai crescut, tot vorbeau despre cum vor munci într-o bună zi amândoi la ferma tatălui lor, dar, apoi, Edmund s-a dus la universitatea din Toronto ca să-şi ia licenţa în litere, iar Nathan s-a speriat că nu se va mai întoarce niciodată. Când au primit vestea dispariţiei lui pe front, Nathan a cam luat-o razna vreo câteva săptămâni, pentru că nu-şi putea închipui un viitor din care fratele său să nu facă parte.

Dar viitorul a venit oricum, iar Nathan, le rândul lui, s-a însurat şi a avut doi copii. Fata mai mare, Alison, s-a făcut avocat şi s-a mutat în Ottawa, ca să lucreze la Guvern. Imediat ce a terminat ea facultatea, Nathan a murit într-un accident petrecut la fermă. Pete Donner murise şi el de cancer la plămâni, prin anii cincizeci. Alison râdea mereu şi spunea că ea nu se va căsători niciodată şi nu va sta niciodată la fermă, dar fratele ei mai mic, Andy, a făcut exact aşa,

rămânând cu ferma după moartea tatălui său şi luând de nevastă o fată din Winnipeg, pe nume Tina.

Era deja 1965, iar Lillian se mutase deja în fosta cabană a lui Klaus şi Joseph, pe care Andy o reparase pentru ea. Spunea că se pregăteşte să moară, doar că durează cam mult; de fapt, a murit de abia după zece ani, timp în care artrita o cocoşase şi o contorsionase de nu mai putea sta nicicum.

Soţia lui Andy, Tina, venea adesea seara, ca să mai stea cu Lillian. Născuse trei băieţi unul după celălalt – Eddie, cel mai mare, botezat după Edmund, după care erau gemenii, Nat şi Sam, iar acum al patrulea copil era pe drum. Glumea că a venit să o vadă pe Lillian numai ca să scape de gălăgia făcută de copii, deşi ştiau amândouă că nu era aşa. Lui Lillian îi plăcea de Tina mai mult decât de oricine altcineva – era o fată solidă, cu ochii deschişi la culoare şi părul blond, pe care-l ţinea strâns la spate, într-o coadă de cal, astfel că îi ieşea în evidenţă structura osoasă puternică a feţei. Vara se umplea de pistrui, de parcă ar fi stropit-o cineva cu vopsea aurie, dar iarna pielea ei devenea albă ca zăpada, şi avea atâta energie în ea că dădea pe dinafară şi parcă rămânea în urma ei în aer, după ce pleca înapoi la fermă. Lui Lillian i se părea că, la fel ca şi Albert, Tina avea în ea mai multă lumină decât ceilalţi oameni.

Într-o dimineaţă de primăvară, pe când Tina era însărcinată cu al patrulea şi ultimul copil pe care l-a avut, s-a uitat pe geam şi a văzut un fuior de fum ridicându-se dinspre cabană. A strigat la mama lui Andy, care locuia cu ei să aibă grijă de băieţi şi a rupt-o la fugă înspre sursa fumului. A găsit-o pe Lillian arzând nişte hârtii dintr-o cutie de carton pe care o avea la picioare. O bucată de hârtie, pe jumătate arsă, a fost luată de vânt şi a ajuns la picioarele

Tinei. Aceasta a ridicat-o şi a citit: „Am tot vrut să vă scriu”, dar restul dispăruse în foc.

— Fac curat, înainte să mor, i-a spus Lillian, zâmbind.

— Sper că n-ai de gând să pleci înainte să vină copilul acesta pe lume, a zis Tina, dezaprobator, dar Lillian a râs uşor şi a continuat:

— Eu, în locul tău, n-aş pune pariu.

După care a înteţit focul, punând mai multe hârtii, a zâmbit spre soarele puternic de primăvară şi a zis:

— Am trăit prea mult oricum şi, după ce mor, voi fi împreună cu copiii mei, iar acela este singurul loc unde vrea să ajungă o mamă, iar Tina a râs şi a spus:

— Nu întotdeauna.

După ce Lillian a terminat de ars hârtiile, au intrat în casă, iar Tina a făcut ciocolată caldă pentru amândouă. Lillian i-a spus că are ceva să-i dea şi a luat fotografia cu rama frumoasă din argint care a stat dintotdeauna pe noptiera ei şi a pus-o în mâna Tinei Donner. Tina fusese mereu impresionată de cât de sfâşietoare trebuie să fie amintirea celor doi fraţi morţi ai lui Lillian – şi fratele ei murise în copilărie într-un accident – aşa că a trebuit să se abţină să nu plângă când Lillian i-a dat poza, nu numai pentru că o întrista gândul la copiii care au murit, ci şi pentru că ştia că Lillian nu glumeşte când spune că va muri.

Când Tina s-a ridicat să plece, s-a mângâiat pe burtică şi a spus:

— Ştiu eu că o să fie tot băiat. Eu nu am să fac fete niciodată. Cum crezi că ar trebui să-l cheme?

Iar Lillian s-a gândit o vreme şi i-a spus:

— Ce-ar fi să-i punem numele după tatăl lui Edmund?

Tina Donner a plâns râuri de lacrimi la înmormântare, iar oamenii spuneau că e bine să vezi o tânără care era atât de

apropiată de o femeie în vârstă, deşi numai doamnele mai în vârstă au făcut această remarcă.

— Chiar am iubit-o mult, spunea Tina, clătinând din cap, iar Andy Donner şi-a luat soţia în braţe şi a spus:

— Ştiu, draga mea.

Au făcut masă mare la fermă, iar oamenii spuneau că nu au mai văzut atâta lume strânsă laolaltă nici măcar pentru o nuntă. Pomana a fost una veselă, pentru că, până la urmă, Lillian fusese foarte în vârstă şi, în comparaţie cu alţii, dusese o viaţă foarte bună. Şi mai era şi nou-născutul de sărbătorit în casa familiei Donner, iar Andy Donner a ridicat un pahar şi a rostit un toast în cinstea bunicii lui, iar Alison a închinat un pahar în cinstea copilului nou-venit pe lume, Jack.

CAPITOLUL XI

1968

Înţelepciune

Înmormântarea mea este emoţionantă. Coşciugul în care sunt se află într-o biserică foarte frumoasă şi veche – Holy Trinity din Goodramgate cu strane închise şi acoperişul curbat – înconjurat de multe persoane îndoliate. Se aude cântecul păsărilor de afară, iar prin uşa deschisă se vede un peisaj magnific, cu dealuri verzi şi păduri vechi, cât vezi cu ochii şi chiar mai departe. Coşciugul deschis este decorat cu flori de liliac şi ramuri de păducel alb, de

parcă aş fi Regina primăverii. Oamenii calcă uşor, pe vârfuri, până la coşciug, să mă vadă, să-mi privească pielea de alabastru şi părul negru ca pana corbului – care, după moarte, a devenit în mod misterios mai închis la culoare şi mai des, astfel că buclele ca tăciunele strălucesc şi se revarsă pe perna din coşciug, de culoarea lavandei. „Era atât de frumoasă”, şopteşte cineva, clătinând din cap, minunându-se. „Şi nimeni nu a înţeles-o”, a adăugat altcineva. „Măcar dacă şi-ar fi dat seama cât de deosebită era de restul lumii.” „Ca să nu mai spunem cât de talentată era”, spune o altă persoană, iar cei care stau în jurul coşciugului dau din cap a aprobare, plini de regret.

Biserica este plină, nu sunt numai prieteni şi familia, sunt chiar şi oameni pe care nu-i cunosc – Leonard Cohen[73], plin de admiraţie, Terence Stamp[74], cu sufletul la gura. Undeva în fundul bisericii, Maria Callas cânta „J’ai perdu mon Euridyce”. Bunty se află la capătul băncilor, dând din cap, plină de remuşcări: „Poate, dacă nu ar fi fost schimbată la naştere, nu s-ar mai fi întâmplat nimic”, îi şopteşte ea domnului Belling, care e aşezat lângă ea.

— Ruby, spune domnul Belling, speriindu-mă atât de tare că aproape cad din pat. Mama ta şi cu mine ne-am gândit să mergem până la castelul Howard. Vrei şi tu să mergi cu noi?

Se bate pe burta mare, plină de puiul pe care-l găteşte Bunty în fiecare duminică, şi se uită la mine îngrijorat, ca nu cumva să sar din pat, gata să merg cu ei ca să admir arcurile şi astragalele lui Vanbrugh[75]. Ridic o mână moale în semn că nu.

---

[73] Faimos scriitor şi cântăreţ canadian.

[74] Scriitor şi actor din Marea Britanie.

[75] Sir John Vanbrugh (16647-1726), arhitect englez.

— Nu, mergeţi voi, eu stau acasă, pentru că ştiu din experienţă că pot fi a cincea roată la căruţă, în anumite ocazii.

La început, cât reprezentam ceva nou pentru domnul Belling („Ce vârstă dulce, şaisprezece ani"), era destul de binevoitor cât să facă un efort în ceea ce mă priveşte. Acum, nu i se mai pare că sunt dulce, ci mă priveşte ca pe un accesoriu regretabil al lui Bunty, pe care trebuie să-l suporte. Chiar acum o săptămână am fost cu ei la izvorul care pietrifică al babei Shipton, din Knaresborough, şi mi-am dat seama că sunt în plus. Au sporovăit unul cu celălalt până s-au îndepărtat de mine, iar eu am rămas în urmă să privesc aranjamentul excentric de obiecte pietrificate, puse la uscat la fântâna ghicitoarei, obiecte de zi cu zi, transformate în piatră de apa calcaroasă – ursuleţi de pluş, o cizma, o umbrelă, o cârpă de vase. După care, am rămas la o cârciumă care se numea Capătul Lumii, ca să bem bere cu limonadă şi să mâncăm un sandviş cu brânză şi ceapă, după care domnul Belling s-a uitat la mine îmbufnat şi m-a întrebat:

— Cât mai ai până pleci de acasă, Ruby? Ei?

Mă întorc la meditaţia mea despre coşciug, cu ochii la tavan. (Cât de mult se pare că semăn cu Patricia!) Repet scena cu Ophelia, ca în tabloul lui Millais[76], pentru când râul Foss îşi va reveni la debitul normal, acum fiind aproape secat. Am testat deja adâncimea râului şi mi-am dat seama că nu e satisfăcătoare – râul unduieşte în canalul său, plin de mâl, şi nu-mi ajunge în acest moment decât până la tivul fustei mini de la Etam. Pentru că nu am pietre la dispoziţie, ca să nu mai spun că nu am nici buzunare în care să le pun, a trebuit să mă mulţumesc să iau în mână o

---

[76] Sir John Everett Millais (1829-1896), pictor; în tabloul său, Ophelia pluteşte, senină, pe râul în care s-a aruncat ca să se sinucidă.

cărămidă, pe care am descoperit-o printre încâlceala de rădăcini şi frunze de pe mal. Poate oare cineva să se înece într-o apă atât de mică? Optimistă, ca întotdeauna, am încercat să mă cufund în apa noroioasă şi m-am străduit să mă înec – dar, cum am eu norocul, un căţel gălăgios, un cocker spaniel plin de entuziasm, mi-a încurcat planurile. Ar fi mult mai simplu să mă înec în Ouse, dar acela e un râu lat, cu ape maronii, nici pe departe la fel de romantic precum râul Foss – mai ales în porţiunea sumbră care urmează după uzina de gaz, unde până şi aerul e verde, unde apa e plină de papură, stuf, iarba-broaştei şi stânjenei mici, galbeni şi minunaţi.

Se aude motorul Roverului domnului Belling, pe potecă, după care maşina se îndepărtează cu zgomot de pietricele aruncate de roţi. Probabil că o duce pe Bunty undeva, să ia ceaiul în oraş, după care o conduce acasă, iar ea va intra râzând şi spunând: „Fii cuminte, Bernard, sunt o văduvă respectabilă, doar ştii asta”, iar el o va ciupi de fund şi-i va spune: „Dar nu pentru multă vreme de acum încolo, Bunty.” Presupun că ar trebui să fiu recunoscătoare că nu Walter este cel care-i face curte, care a tot încercat de altfel, tentând-o cu hălci de ficat, măruntaie de miel sau chiar, cu altă ocazie, un iepure jupuit, roz, care aducea mai degrabă cu imaginile din revistele porno. (Am văzut eu una – am aflat de asemenea la ce foloseşte un Durex. Aceasta este perioada în care mi-am pierdut inocenţa.) Nici nu e nevoie să mai spunem că nu am mâncat iepurele, iar Walter a fost dat la o parte de Prinţul pe cal alb al lui Bunty – Bernard Belling, care are o firmă care vinde obiecte de instalaţie sanitară, aflată undeva dincolo de Back Swinegate. Depozitul său parcă ar fi catedrala obiectelor de instalaţie sanitară – şiruri-şiruri de scaune de toaletă fără capac care strălucesc în lumina slabă, ca nişte cristelniţe seculare, sau grămezi de chiuvete

fără robineţi, schingiuite, cu sifoanele amputate, bandajate în scotch maro.

Domnul Belling e aproape chel şi poartă un fel de pantaloni largi, pe care-i numeşte „nădragi” şi pulovere în V, ca Val Doonican[77], şi mă bate la cap tot timpul compătimind-o pe „sărmana mama” pentru viaţa nefericită pe care a dus-o până acum. Bunty conduce magazinul acum, cu ajutorul lui Elaine, care s-a lăsat de şcoală.

— Ia uite, Elaine e de vârsta ta şi are deja prieten, ca să nu mai spunem că pune şi bani deoparte, de zestre.

În aceeaşi situaţie este şi Kathleen, care s-a logodit de curând cu un tip pe nume Colin de la Şcoala Normala Archbishop Holgate, care speră să păstreze tradiţia în familie, lucrând în feroneria tatălui său. Kathleen îşi poartă inelul de logodnă cu diamant pe un lănţişor la gât, ascuns pe sub bluza de la uniformă.

Eu şi Kathleen ne uităm cu atenţie la ceea ce se află în lada ei de zestre. Ce conţine? Patru şerveţele de masă din in, cu model irlandez, un abajur din stuf împletit şi un set de furculiţe pentru desert din oţel inoxidabil. Sunt toate acestea oare de ajuns ca să construieşti o căsătorie pe baza lor? Eu îi cumpăr un tocător, ca să mai crească valoarea zestrei.

— E o fată cu picioarele pe pământ, spune Bunty.

— Să înţeleg că nu vrei să merg la universitate? o întreb.

— Ba da, bineînţeles că vreau, spune ea, agitată. Educaţia este foarte importantă, evident.

Dar se vede că ar prefera să mă mărit şi să fiu în grija altuia.

— Ce rost are să am un sertar pentru zestre? o întreb eu pe Kathleen.

---

[77] Michael Valentine Doonican (n. 1927), cântăreţ şi prezentator TV irlandez.

— Ca să pui lucruri deoparte, pentru viitor, îmi răspunde ea prompt.

Eu ce aş pune în acel sertar, dacă aş avea unul?

Eu sunt cuprinsă de letargia de duminică după-amiaza, tolănită în pat, spunând bătăliile Războiului de Independenţă al Spaniei, ca pe o incantaţie – *Vimeiro, Coruña, Talavera de la Renna, Ciudar Roderigo, Bandajoz, Salamanca* – de parcă aş face o vrajă, dar nu are niciun efect, pentru că, în scurt timp, nu-mi mai amintesc niciuna, păcat, pentru că săptămâna viitoare încep examenele de clasa a zecea. Mă întreb dacă rezultatele mele vor fi la fel de rele ca ale Patriciei. Unde e Patricia? De ce nu vine sa mă salveze de viaţa asta care-şi bate joc de mine?

Renunţ să mai recapitulez şi mă duc jos, în bucătărie, unde-mi prăjesc o felie de pâine şi o mănânc, aşezată pe covorul din sufragerie, unde bate soarele, fierbinte, prin uşile care dau în curtea interioară. Stau la soare ca o şopârlă, absorbind căldura şi adorm, iar când mă trezesc sunt un pic dezorientată. Încerc să spun ca pe o poezie ce am pregătit pentru examenul oral de franceză, dar nu-mi mai amintesc nimic după „Paris – une ville très belle et intéressante”. Cât despre germană şi latină, Ruby cea bună la limbi străine nu mai poate forma nici măcar o propoziţie. Nici măcar în engleză, limba mea maternă, nu mă pot exprima uneori, mai ales când vreau să spun ceva la oră şi-mi dau seama singură că sintaxa este amestecată, iar vocabularul este din păsărească.

Prin fereastra care dă în curte, văd pisica vecinilor, care pândeşte o mierlă, care culege o râmă dintr-un strat de petunii, prea absorbită ca să vadă că i se apropie sfârşitul. Mă târăsc până la uşă şi bat în ea, ca să sperii mierla. Pisica se opreşte din mişcare, iar mierla îşi ia zborul, rupând râma în două. După aceea, se întâmplă

ceva ciudat – eu continui să bat în uşa de sticlă, tare de tot, cu patul palmei, pentru că ceea ce vreau de fapt să fac – ceea ce simt nevoia imperioasă să fac, deodată – este să sparg geamul şi să-mi tai venele în cioburile ascuţite, înainte şi înapoi, încă o dată, cum i-a făcut Lockwood sărmanei stafii a lui Cathy[78] – până ţâşneşte sângele, mânjind geamul şi stropind straturile ordonate de flori de după el. Geamul este dublu şi nu se sparge, dar eu tot lovesc – deşi, spre deosebire de Cathy, cred că eu vreau să ies, nu să intru.

De ce nu observă nimeni cât de nefericită sunt? De ce nu vede nimeni ce comportament bizar am – încă mă mai apucă plimbatul prin somn din când în când, bântui prin casă, de semăn într-adevăr cu un copil-fantomă, unul care încă mai caută ceva ce a uitat în lumea corporală. (Vreo jucărie? Un tovarăş de joacă? Ceva ce şi-a dorit dintotdeauna?) Apoi, mai e şi starea de apatie – zac lipsită de vlagă în pat ore întregi, fără să fac nimic şi, după cum se pare, fără să mă gândesc la nimic. (Lui Bunty i se pare că ăsta e comportament normal pentru o adolescentă.) Cele mai rele sunt atacurile de panică – de la primul, pe care l-am făcut în ziua când l-am înmormântat pe George, nici măcar nu mai ştiu de câte ori, am pierdut şirul, a trebuit să o iau la fugă din sălile de cinema, teatru, biblioteci, autobuze, cozi la cantină, magazine. Simptomele panicii sunt înfiorătoare – inima parcă-mi stă să sară din piept, devin foarte palidă şi mă trec sudori reci, iar sângele parcă mi se scurge în călcâie – toate acestea, destul de normal, mă fac să-mi fie teamă că am să cad moartă în acel moment. Dacă cineva ar face un serial de televiziune bazat pe ceea ce mi se întâmplă, Bunty l-ar urmări

---

[78] Personaje din romanul La răscruce de vânturi, al lui Emily Bronte, publicat în 1847.

cu siguranţă, în loc de *This is your life*[79], de exemplu, şi nu ar fi ieşit din comun ca Bunty, la final, când rulează genericul, să dea din cap şi să spună: „Copilul ăla are nevoie de ajutor”, însă, pentru că sunt chiar sub nasul ei şi la îndemână, se pare că nu observă.

Poate toate acestea fac parte din procesul de maturizare, un ritual de trecere chinuitor, o vale plină de umbre a adolescenţei, un cataclism hormonal nenorocit, tristeţea adolescenţilor, sau...

— Ruby!

Faţa domnului Belling e contorsionata de uimire, oprit la intrarea în casă, surprinzându-mă în timp ce încercam să sparg geamul. Ridică zăvorul porţii care dă în curte.

— Ce naiba încerci să faci, Ruby? întreabă el, încercând să folosească un ton calm, paternal.

— Încerc să scap, răspund eu sumbru.

— Fă-te că n-o vezi, Bernard! spune Bunty, intrând agale pe poarta deschisă. E prea deşteaptă pentru binele ei – seamănă cu soră-sa.

— La care dintre mulţii copii pe care i-ai pierdut te referi? întreb eu, pe un ton sarcastic şi sunt răsplătită cu o palmă usturătoare pe obraz din partea domnului Belling, care mă face să-mi muşc buza, cu disperare.

— Mulţumesc, Bernard, a spus Bunty, după care s-a întors către mine: Era şi cazul să te pună cineva la punct, domnişoară! ca apoi să se întoarcă iar spre el şi să-l întrebe dacă vrea somon şi au plecat în bucătărie, lăsându-mă acolo, prea şocată şi palidă ca să mai spun ceva.

---

79 Serial documentar de televiziune, care prezenta viaţa unor celebrităţi şi care a rulat la BBC între anii 1952-1961.

Mă fac ghem de nefericire, pe covor, uitându-mă cum, în loc de o lacrimă, o singură picătură de sânge se scurge din buza mea, pe covorul bej, după care pata începe să se închidă la culoare, devenind o nuanţă care nu apare în gama normală de culori. Singurul gest de milă vine din partea lui Zdreanţă, care-şi împinge nasul rece şi umed în palma mea.

Ce aş pune în sertar? – aş pune numai obiecte ascuţite, cioburi de geam spart, cuţite de dezosare din oţel ascuţit şi lame de ras cu muchii tăioase. Cântăresc cuţitele în mâini, un gest care mă linişteşte. În curând, Bunty mă va descoperi într-una din peregrinările mele nocturne cu un cuţit mare în mâna, plin de sânge care-mi picură pe pijama. (Oare cum ar reacţiona? Probabil că ar spune: „Treci înapoi în pat.”)

Dacă ajungi în turnul catedralei Minster, te simţi ca în tărâmul îngerilor, e atât de înalt că oraşul care se întinde jos se vede ca o hartă, care dispare în ceaţă, undeva spre Valea Yorkului şi dincolo, spre nord, se văd dealurile Howard, iar spre est se vede drumul Wolds, prin pădure, ca un miraj. Într-o zi ca aceasta, cu cer senin şi albastru, cu un singur norişor pufos, în depărtare, e uşor să fii îndrăgostită de lumea înconjurătoare. Ce aş pune eu în sertar? Aş pune linia orizontului, câteva crâmpeie din cântecul păsărilor, florile albe din grădina Trezoreriei, sau ruinele albe ale abaţiei St. Mary, care se vede, la vale, ca o dantelă pietrificată.

Cum ar fi, dacă aş cădea? Să o iau la vale, jos, jos, să cad ca un bolovan în marea de copaci din Grădina Decanului, să mă prăbuşesc pe iarbă, ca o pasăre rănită? Dacă te apleci peste parapet destul de mult, până unde se termină burlanele de apă din gargui, simţi cum te atrage forţa gravitaţiei, invitându-te să testezi aerul...

—Ruby! chipul lui Kathleen apare speriat, înghesuit între creneluri – hai, că iar se sună şi întârziem!

Coborâm repede treptele de piatră dispuse în spirală, într-un ritm ameţitor, şi continuăm să alergăm pe toată lungimea străzii Bootham, înapoi, spre şcoală, la timp ca să ne aruncăm în bancă, la locurile noastre, ca să „dăm pagina şi să începem” ora de latină...

Theoxena îşi sfătuieşte copiii mai degrabă să se sinucidă decât să încapă în mâinile regelui, care îi va omorî— „Mors”, inquit, „nobis saluti erit. Viae ad mortem hae sunt...”[80] Undeva, în depărtare, se aude zgomotul făcut de nişte jucători de cricket, pe terenul de la St. Peter, iar mirosul ierbii proaspăt cosite intră, adus de o adiere uşoara de vânt, pe geamul deschis al clasei. *„Cum iam hostes adessent, liberi alii alia morte ceciderunt”*[81]. Cum poate viaţa fi atât de dulce şi amară în exact acelaşi timp? Cum? Se aud slab urale de pe terenul de cricket. Judith Cooper loveşte o viespe cu foaia de examinare. Undeva, unde eu nu pot să ajung, se află înţelepciunea. Undeva chiar dincolo de limitele mele – ascunsă pe un raft, sus, sub o scândură – se află o cheie. Ce uşă va deschide cheia aceea? Păi uşa dulapului de obiecte pierdute, bineînţeles.

Teoria vieţii Dulapului de Obiecte Pierdute reprezintă un drum adiacent, pe care am luat-o de curând, în căutarea înţelepciunii. A apărut în viaţa mea, fără îndoială, pentru că eu şi Kathleen am fost făcute responsabile de Biroul de Obiecte Pierdute, aşa că, în fiecare joi după-amiaza, la ora patru, deschidem acel dulap, aflat pe holul din aripa nouă a şcolii, unde se află şi cabinetul de Ştiinţe

---

80 „Moartea”, spune ea, „este scăparea noastră. Acestea-s căile spre moarte...”Titus Livius, Ab urbe condita (în l. lat. în original).

81 „Când duşmanii vor ajunge acolo, copiii mei vor fi deja morţi”, Titus Livius, op. cit. (în l. lat. în original).

gospodăreşti, dar şi cabinetele de ştiinţe mai puţin domestice, precum fizica, biologia şi chimia. Regulamentul şcolii zice că, în fiecare joi, la ora patru şi numai atunci, eu şi colega mea responsabilă putem deschide Biroul de Obiecte Pierdute, ca să returnăm, la cerere, obiectele rătăcite, cu profesionalism şi indiferenţă. La acea oră, oamenii (copiii, adică, pentru că niciun membru al personalului şcolii nu a pierdut vreodată ceva, din câte ştiu eu – un comentariu elocvent în ceea ce priveşte lipsa de atenţie a tineretului) pot examina conţinutul dulapului, în căutarea obiectelor rătăcite. Dacă reuşesc să găsească ceea ce căutau – de cele mai multe ori este vorba de stilouri, câte o mânuşă, sau o gheată de hochei – trebuie să-şi treacă numele pe o listă pe care o păstrăm noi, după care-şi primesc obiectul pierdut, astfel încât acesta devine obiectul găsit.

Sunt şi consecinţe supărătoare pentru copiii care nu-şi iau obiectele pierdute înapoi – e uşor de stabilit proprietarul, pentru că e obligatoriu să ai matricolă, cu numele, pe orice obiect, inclusiv pe sutien, şi pe interiorul pantofilor, ghetelor sau al espadrilelor, totul trebuie marcat cu carioci care nu se şterg. În mod constant se fac verificări la întâmplare, ca să se asigure că suntem corect etichetaţi. (Mă întreb dacă a avut curajul cineva să verifice bluza Patriciei?) Mai bine, că, dacă fac vreun atac de amnezie, vor şti cum mă cheamă. Numele celor care nu-şi revendică proprietatea sunt trecute pe o a doua listă, care e citită cu voce tare în faţa careului, în ultima vineri din fiecare lună de către doamna Whittaker, directoarea şcolii, iar pedeapsa pentru uituci este că trebuie să stea în picioare cât durează adunarea, în vreme ce toată lumea stă jos. Această umilire în public nu ajută mare lucru, iar Biroul de Obiecte Pierdute rămâne plin ochi de obiecte abandonate. Uneori e atât de plin că, atunci când îl descuiem, ne cad tot felul de lucruri în cap,

aşa că ne apucăm să dăm înapoi din obiectele pierdute pe ascuns, numai ca să mai scăpăm de ele. Poate că, în curând, vom ajunge să organizăm pe ascuns deschiderea biroului la miezul nopţii, clandestin, în speranţa că persoanele care ezită să-şi recupereze obiectele vor fi atrase de natura secretă a operaţiunii.

Aceasta este teoria mea despre Biroul de Obiecte Pierdute din Viaţa de Apoi – când murim, ajungem într-un mare dulap, plin cu obiecte pierdute, unde sunt ţinute toate obiectele pe care le-am pierdut vreodată – orice agrafă de par, orice nasture sau creion, dinţii căzuţi, cerceii sau cheile, toate acele (ia gândiţi-vă cât de multe trebuie să fie!). Toate cărţile de la bibliotecă, toate pisicile care se rătăcesc, toate monedele, ceasurile (care vor mai fi încă în stare de funcţionare). Tot acolo vom regăsi şi alte lucruri, mai puţin tangibile – răbdarea pierdută şi nervii consumaţi (poate că până şi virginitatea Patriciei va fi acolo), religia (Kathleen şi-a pierdut-o pe a ei), înţelesurile, inocenţa (a mea) şi oceane de timp pierdut – domnul Belling şi Bunty vor găsi acolo destul de mult timp. Domnul Belling stă întotdeauna la volanul Roverului, parcat în faţa casei, uitându-se la ceas şi răbufnind: „Ştii, Ruby, cât timp am pierdut din pricina ta?” Pe rafturile de mai jos se vor afla visele pe care le-am uitat când ne-am trezit, lângă zilele pe care le-am pierdut în reverie (dacă ar plăti dividende, Patricia ar fi bogată). Şi, chiar pe fundul dulapului, printre praf, puf şi pene, bucăţele de creion ascuţit şi părul pe care-l mătură la coafor – acolo se găsesc amintirile pierdute. *„Deinde ipsa, virum suum complexa, in mare se deiecit”*[82]. Şi poate că vom putea semna pe o listă, ca să le luăm cu noi acasă.

---

[82] „Apoi ea însăşi, îmbrăţişându-şi bărbatul, s-a aruncat în mare”, Titus Livius, op. cit. (în l. lat. în original).

M-am certat groaznic cu domnul Belling. A venit pe la noi într-o marţi seara ca să o ia pe Bunty în oraş, să vadă un spectacol la Teatrul Regal, *Showboat,* iar Bunty era încă la etaj, chinuindu-se să aleagă o rochie potrivită pentru ocazie, aşa că l-am invitat în salon, iar el mi-a spus, după ce s-a aşezat:

— Nu-mi oferi ceva de băut, Ruby?

Iar eu i-am răspuns:

— De ce nu-ţi pui singur?

După care el a zis:

— Într-o zi ai să primeşti ceea ce meriţi, Ruby Lennox.

La care eu am reacţionat:

— Ce vrei să spui – adică dragoste şi afecţiune?

Iar el a continuat:

— Sărmana mama ta ţi-a oferit totul, dar tu eşti o mică scorpie nerecunoscătoare!

Iar eu am urlat la el:

— Tu nu ştii nimic!

Iar el s-a apropiat la doi centimetri de mine şi a urlat...

— Ruby! Ruby Lennox! Unde pleci?

Vocea piţigăiată a doamnei Whittaker răzbate până la mine din biroul ei de unde ne supraveghează. Se aud aplauze de pe terenul de cricket.

— Ruby, şopteşte Kathleen, în timp ce trec prin dreptul ei. Ruby, ce se întâmplă cu tine?

— Unde pleci, Ruby? strigă doamna Whittaker la mine, în timp ce eu continui să merg, pe culoarul vechi, cu şipci de stejar, pe sub inscripţiile aurii, cu numele şefelor de clasă sau al câştigătoarelor de burse. Ruby, ar trebui să fii la ora de latină!

Şi încearcă să mă placheze frontal, ca la rugby, dar eu mă feresc şi o ocolesc, după care ajung, într-un final, afară la aer, în adierea

caldă a brizei, şi o iau pe strada Clifton Green. Şi, probabil că, mă gândesc eu în sinea mea pe drumul spre casă, de abia în Dulapul cu Obiecte Pierdute îmi voi găsi casa cu adevărat, căminul unde mereu e focul aprins în şemineu şi o ţepuşă de alamă pentru prăjit pâinea pe jar mă aşteaptă pregătită, unde fotoliile vechi şi uzate sunt aşezate în semicerc, lângă foc, iar mama mea cea adevărată coase ceva, iar acul îi sclipeşte în mână când îl înfige pe o parte şi-l scoate pe cealaltă, şi începe să-mi spună o poveste, în care copilul ei adevărat, o piatra preţioasă roşie, de culoarea sângelui, a fost furat din pătuţ şi schimbat cu un altul.

— Nenorocita, proasto, de ce nu te uiţi pe unde mergi?

Un bărbat urât, roşu la faţă şi furios, apasă cu toată puterea pe claxonul maşinii, cu chipul desfigurat de ură, în timp ce alte maşini fac coadă în spatele lui, claxonând toate. Îi fac un semn neruşinat cu mâna şi urc înapoi pe trotuar, în siguranţă, continuând să merg, trec de hotelul Homestead, peste podul care traversează peste râul Ouse, monoton şi complet lipsit de romantism.

Casa e răcoroasă şi plină de linişte. Bunty a redecorat-o complet, cumpărând mobilă nouă din banii de asigurare ai lui George, aşa că nu mai e nimic pe aici care să ne reamintească de trecut, sau de cei care au trecut pe aici. Nu mai e niciun obiect al Patriciei. Bunty s-a hotărât în sfârşit că nu se mai întoarce şi a dat toate lucrurile ei, singurul lucru pe care am reuşit să-l păstrez este Panda. Uneori, mă gândesc ce mulţumită va fi când i-l voi da înapoi, tocmai când credea că nu mai are nimic. M-a surprins Bunty cu felul în care l-a şters complet pe George din viaţa ei, nu mai exista prin casă nici măcar o şosetă de-a lui, sau vreun muc de ţigară. Îmi închipui că, atunci când voi pleca şi eu, va plânge bine, după care va arunca absolut tot şi-şi va face o ceaşcă de ceai.

Ceasul străbunicii mele bate răguşit ora trei. Nu mai e nici el la fel de bun ca înainte de incendiu şi mă mir că Bunty nu l-a aruncat la gunoi, dar, pe de altă parte, eu nu am înţeles niciodată cum îi funcţionează mintea lui Bunty, la fel cum nu înţeleg nici cum funcţionează ceasul, sau cum merge timpul.

Urc la etaj şi-mi fac un culcuş în debara, printre prosoapele curate care miros a aer proaspăt şi detergent, ca un mamifer de talie mică, mă ghemuiesc în cuibul meu, până stau comod, după care, acompaniată de gâlgâielile scoase de fierbător din când în când, scot capacul cutiei de medicamente şi iau un pumn de pastile, pe care le bag pe toate în gură, ca o raţă flămândă, de frică să nu adorm cumva şi să nu fi luat destule.

Jos, jos, jos. Mă scufund în spaţiu şi în întuneric. Uneori prind viteză şi simt cum forţa centrifugă îmi lipeşte organele de coaste. Jos, mai jos, spre stelele care sclipesc la capătul lumii, mă ajunge o voce din urmă care spune: „Da, fără fund", dar sunetele sunt acoperite de un zgomot mai puternic din capul meu, ca valurile oceanului lumii, care se ciocnesc unul de celălalt. Apoi, slavă Domnului, viteza începe să scadă şi încep să plutesc, de parcă aş avea o paraşută invizibilă. Acum că am încetinit, pot să-mi dau seama de obiectele stranii din jurul meu, lucruri pietrificate, păpuşi şi linguriţe, văd şi ceva ce aduce cu calul Uţa, cioplit în marmură, şi mă bucur tare mult, pentru că uitasem de el. Un cap de cerb fără corp sare din beznă şi deschide gura să vorbească, ca şi cel din *Domnişoara gâscăriţa*[83], şi-mi spune: „Ia uite, bu-nă zi-ua", după care dispare în neant.

---

[83] Poveste de Fraţii Grimm.

Jos şi mai jos, ca un ciulin bătut de vânt, trec de Panda al Patriciei şi de Sooty al lui Gillian, de radioul vechi, marca Ekco, al bunicii Nell, şi-mi dau seama cu încântare că trebuie să mă îndrept spre Biroul de Obiecte Pierdute – nu cel de la şcoală, ci acela mare, metafizic. În curând voi ajunge la fund, unde am să-mi găsesc amintirile pierdute, după care totul va fi bine.

Cineva mă ia de mână, prieteneşte, aşa că întorc capul şi-l văd pe Teddy, care-mi zâmbeşte trist.

— E sfârşitul lumii, ştii, spune el, iar eu îi răspund debordând de fericire:

— O, Teddy, poţi să vorbeşti!

— În Biroul de Obiecte Pierdute toate animalele pot vorbi, îmi răspunde el, iar eu mă bucur atât de tare pentru el, dar el se întunecă la faţă şi-mi zice:

— Ai grijă la Inelele lui Saturn, Ruby! Nu uita că sunt... – chiar în acel moment lăbuţa lui alunecă din mâna mea şi nu mai apucă să-şi termine propoziţia, iar eu încep să accelerez iar – groaznic de tare – parcă-mi simt creierul cum se alungeşte, tras afară din cutia craniană cu un elastic, şi încep să simt nişte dureri înfiorătoare în lungul braţelor. Explozii solare multicolore se produc în stânga şi-n dreapta mea şi, cu cât zbor mai repede spre stelele de la capătul lumii, cu atât se îndepărtează ele de mine, de încep să mă tem că această călătorie poate dura la nesfârşit şi caut în minte un motiv pentru care merit aşa o pedeapsă groaznică.

Apoi ies din întuneric, ca în trenuleţul groazei din Scarborough, şi văd chipul supărat al domnului Belling, care urlă la mine, dar nu aud nimic, până când mă lovesc cuvintele, brusc: „Sărmana mama ta ţi-a oferit totul, dar tu eşti o mică scorpie nerecunoscătoare!” iar eu îmi acopăr faţa cu mâinile ca să scap de viziunea aceasta, dar îl aud vorbind în continuare: „Eşti o fată rea, foarte rea”, iar eu încerc

să ripostez: „Nu!” pentru că ştiu ce va spune în continuare, dar nu pot vorbi, deodată nu pot nici respira şi sunete înfiorătoare îmi ies printre dinţi, cum face o persoană care se îneacă, se îneacă cu aer, iar năluca domnului Belling mă însoţeşte în negura timpului, aşa că-mi acopăr urechile cu mâinile, ca să nu aud ce mai are de spus – dar nu pot bloca sunetele, cuvintele pe care le repetă, iar şi iar: „Ţi-ai omorât propria soră, Ruby! Ţi-ai omorât propria soră!”

— Ia spune-mi – ce fel de copil ar face aşa ceva? a urlat el la mine, cu spume la gură, iar din capul scărilor Bunty a strigat:

— Eşti gata, Bernard? Cortina se ridică la şapte şi jumătate.

— Lasă că ştiu eu ce-ţi poate capul, a şuierat el. Mama ta mi-a povestit totul despre tine!

— Nu mi-am omorât nicio soră! am strigat eu la el. A călcat-o maşina.

Dar a rânjit la mine, un zâmbet groaznic, şi a continuat:

— Nu mă refer la sora aia, proasto. Mă refer la sora ta geamănă!

După ce a rostit aceste cuvinte ciudate, s-a întors cu spatele şi a ieşit din cameră. Apoi, am auzit-o pe Bunty strigând din hol:

— Am plecat la teatru, Ruby, ne vedem mai târziu!

Şi am auzit uşa de la intrare trântindu-se şi motorul Roverului, care se îndepărta.

Sora mea geamănă? Sora mea geamănă? Despre ce naiba vorbea? Era ciudat pentru că, deşi o parte din mine era complet paralizată de noutatea acestei afirmaţii, în cealaltă parte se auzeau sirenele de alarmă şi aveam senzaţia că mii de miriapode îmi umblă pe piele. Am fugit sus în dormitorul lui Bunty şi am răscolit prin sertarul de sus al şifonierului, printre cutiile de pantofi în care-şi ţine colecţia impresionantă de pantofi pe care nu-i poartă niciodată, până am dat de ceea ce căutam, cutia de pantofi care nu conţinea pantofi, cea în care strângea hârtiile care dovedeau

existenţa noastră şi multe alte obiecte care nu-şi găseau locul prin casă, dar care nici nu puteau fi aruncate. Am cercetat printre carnete de sănătate, jurnale, certificate de asigurări, un cercel rupt, o cartelă veche de raţionalizare, medalionul de argint (a se vedea *Nota de subsol (xi)),* acte de ipotecă, o lăbuţă mucegăită, un vechi program de teatru, o garnitură de plastic. După un timp, am ajuns la testamentul lui George şi la certificatul său de deces, la rezultatele de la examen ale Patriciei de la Minister (acum Bunty va avea două fiice fără viitor academic), la certificatul de căsătorie al lui Bunty şi George, certificatul de deces al lui Gillian, după care au urmat certificatele de naştere, prinse cu un elastic: *Berenice Eileen, George Arthur, Patricia Vivien, Gillian Berenice*, *Ruby Eleanor.* Şi certificatul lui Pearl.

Iată – Pearl. *Pearl Ada Lennox.* Născută la maternitatea spitalului Fulford în – incredibil – aceeaşi zi, aceeaşi lună, acelaşi an ca şi mine. Pe 8 februarie 1952. Citesc certificatul de naştere al lui Pearl de mai multe ori la rând, după care-l compar cu al meu, uitându-mă când la unul, când la celălalt, timp îndelungat, de parcă aş putea găsi vreo explicaţie. Dar nu era decât o explicaţie plauzibilă – „Pearl Ada Lennox" era, într-adevăr, sora mea geamănă. Simţeam o zbatere de aripi în stomac, o senzaţie înfiorătoare, dar nu aveam nicio amintire despre această soră, nici măcar o imagine cu ea. Aveam un scurtcircuit în memorie – de parcă aş fi rămas prinsă în bliţul unui fotograf – nişte cărţi cu literele alfabetului, aşezate în formă de potcoavă – un porc, un elefant, un avion, o râmă, o lămâie, dar nimic mai mult de atât, poate că, la fel ca şi în cazul lui Elvis, geamăna mea a murit la naştere – poate că eram siameze, iar ea a trebuit să moară pentru ca eu să trăiesc şi la asta s-a referit domnul Belling. Dar nu-mi venea să cred aşa ceva. Am căutat mai bine printre hârtiile aflate la fundul cutiei de pantofi şi, într-un

final, chiar pe fund, am găsit ceea ce căutam – un alt certificat de deces, de pe 2 ianuarie 1956.

Cauza decesului – înecul. M-a făcut să mă gândesc la *Furtuna* lui Shakespeare – *Şi avea perle în locul ochilor,* sau la pescarii de perle care scot stridii din adâncuri prin Marea Chinei de Sud, dar nu-mi aminteam de nimeni pe nume Pearl, cu atât mai puţin o soră geamănă.

Mi-am înecat cumva propria soră? Se poate să fi făcut aşa ceva? Eu nu eram în stare să mă înec pe mine însămi. Am deschis medalionul de argint cu imaginea mea dublă, de când eram copil, pe care l-am găsit odată pe noptiera lui Bunty, şi m-am uitat lung la imaginea dublă din diptic, ca să-mi dau seama că una dintre ele nu eram eu, ci sora mea geamănă. M-am tot uitat, până au început să mă doară ochii, încercând să-mi dau seama care eram eu şi care nu. Dar, dacă una dintre ele era falsa Ruby şi adevărata Pearl, nu aş fi putut spune cine era cine, în ruptul capului.

Am pus toate hârtiile la locul lor, în cutia de pantofi, şi am închis uşa şifonierului. Până să o aducă domnul Belling acasă pe Bunty, eu eram deja în pat, prefăcându-mă că dorm când Bunty a intrat să mă verifice, cum face ea de obicei, mai nou – să vadă dacă mai respir, probabil. Dar ceva m-a făcut să mă răzgândesc şi m-am ridicat brusc în fund, ceea ce a speriat-o şi a făcut-o să ţipe, de parcă aş fi fost un zombi, care s-a ridicat brusc din mormânt. Am aprins lampa de lângă pat şi i-am balansat medalionul de argint prin faţa ochilor.

— Noi de ce nu am vorbit niciodată despre asta?

Iar tăcerea lui Bunty m-a speriat şi mai rău, pentru că nu ştiam ce acoperă. Într-un final, am auzit-o înghiţind, cu nervozitate, şi mi-a răspuns:

— Pentru că ai uitat.

— Am *uitat*? Cum adică, „am uitat”?

— Ţi-ai şters totul din memorie. Amnezie, a răspuns Bunty scurt.

Tot reuşea să pară uşor iritată, chiar şi când îmi dezvăluia aceste lucruri cumplite, care-mi zguduiau lumea din temelii.

— Doctorul Haddow a spus că, probabil, aşa e mai bine – după tot ce s-a întâmplat.

Deja ieşise pe jumătate pe uşă, dar ceva a oprit-o din drum.

— Noi toţi am căzut de acord că e mai bine aşa, a adăugat. După tot ce s-a întâmplat, nimeni nu dorea să-şi mai aducă aminte.

— Dar nu se poate să ştergi totul aşa, cu buretele, am ţipat eu la ea. Nu se poate să te faci că un om nu a existat, pur şi simplu, să nu mai vorbeşti despre el, să nu te uiţi la poze...

Bunty ieşise şi mai mult pe uşă, nu mai rămăsese din ea decât o mână pe tocul uşii, plus vocea.

— Dar *avem* fotografii, a spus ea. Şi bineînţeles că am mai vorbit despre ea; tu ţi-ai şters-o din memorie, nu noi.

— Mereu e vina *mea,* nu? am urlat, dar apoi s-a lăsat liniştea, care s-a întins şi extins, ca o apă, înghiţindu-ne, până când am pus întrebarea care atârna în aer şi care nu mai putea fi evitată, înecată în apă, şi am simţit valurile pe care le-am creat: Cum am omorât-o eu pe sora mea?

Valurile au ajuns la Bunty, care a oftat:

— Ai împins-o în apă, a spus ea, fără intonaţie. A fost un accident, nu ştiai ce va păţi, aveai doar patru ani.

— Un accident? am repetat eu, ca un ecou. Bernard Belling mi-a vorbit despre asta de parcă aş fi fost o criminală cu sânge rece...

Mama a avut bunul-simt să pară enervată:

— Ei bine, nu ar fi trebuit să-ţi vorbească despre asta deloc... – a ezitat. Atunci, am dat vina pe tine, dar bineînţeles că a fost *un* accident...

Vocea îi era tărăgănată, după care a spus, obosită:

— S-a întâmplat demult, nu mai are rost să scormonim în trecut, după care a reuşit să dispară cu totul, după uşa dormitorului.

Dar a reapărut după câteva minute şi s-a aşezat la capătul patului meu. Apoi, a luat medalionul în mână, l-a deschis şi s-a uitat îndelung, fără să mai spună ceva.

— Care din ele? am întrebat eu, într-un târziu, iar ea mi-a arătat poza din stânga şi a spus „Perla mea”, după care a început să plângă.

O, nu, o iau de la capăt – jos, jos, jos – în întuneric, în abisul timpului. Oare se va termina *vreodată*? Iată-l pe Sweep care se tine de mână cu Denise, urmaţi de casa păpuşilor, a lui Daisy şi Rose, iar eu îmi spun Ruby şi Pearl, Ruby şi Pearl, gemenele pietre preţioase, după care văd imediat cufărul cu comoara vrăjitoarei din *Hansel şi Gretel,* plin ochi cu opale de mărimea unor ouă de raţă, rubine cât o inimă, diamante cât un sloi de gheaţă, safire cât un cer de vară şi perle – globuri imense irizate, care cad din cufăr, iar eu întind mâna şi încerc să prind un şirag de perle, dar îmi alunecă degetele pe sferele lucioase şi cad cu faţa înainte, printr-o ploaie de ace şi de nasturi, care seamănă cu nişte meteoriţi, pe lângă un Eamonn Andrews[84] invizibil, care spune: „Ruby Lennox – Aceasta este viaţa ta!” şi papagalul cârâie, chiar lângă urechea mea, şi, pentru că poate vorbi orice limbă vrea, în Viaţa de Apoi, îmi spune: „Maitacirubymaitacirubymaitaciruby.”

După aceea, a urmat întunericul, un întuneric profund, surdo-mut şi orb, care ţine la nesfârşit, iar eu mă scufund, ca un

[84] Prezentator al documentarului This is your life.

scafandru care caută perle până când – *Flash!* Se vede o lumină în faţă şi mă gândesc că e *Lumina Lumii,* aşa că îmi dau seama că mă apropii de fundul dulapului, în mijlocul luminii, se află o persoană, care devine din ce în ce mai luminoasă, cu cât mă apropii de ea. E în picioare, ca *Venus* a lui Botticelli, într-o scoică lucioasă, imensă, din sidef, pastelată şi opalescentă, iar acum aproape că pot s-o ating, pe geamăna mea, dublul meu, imaginea mea în oglindă, toată numai zâmbet, care nu spune nimic, dar îmi întinde braţele, aşteptându-mă, dar nu pot auzi nimic, în afară de un ceas care bate la mine în cap *patru, cinci*, *şase* şi un scâncit, urmat de râcâieli în uşă; apoi iar se face întuneric, întuneric de parcă aş fi într-un nor plin de câlţi, întuneric care vrea să pătrundă în mine, care-mi intră pe gură, nas şi urechi, ca o lână groasă, neagră, şi-mi dau seama că sunt îngropată de vie, iar pământul cade greu pe coşciugul meu şi trece prin crăpăturile mici. Crăpături prin care trece şi lumina.

— Ruby?

Printr-una din crăpături se vede o pereche de buze şi nişte dinţi uşor îngălbeniţi, un canin care luceşte auriu şi gura, care spune ceva, tot repetând, iar eu fac un efort imens de concentrare, ca să disting forma gurii, ca să-mi dau seama surprinsă că rosteşte numele meu. „Ruby."

— Ruby? Cum te simţi acum, Ruby? iar gura îmi zâmbeşte şi se retrage, şi văd o femeie cu aspect ciudat, destul de în vârstă, cu codiţe împletite, răsucite în jurul urechilor, ca nişte căşti, şi ochelari cu rame subţiri, aurii, atârnaţi la gât.

Nu pot vorbi, gâtul mă doare de parcă aş fi înghiţit pietricele, iar tâmplele îmi zvâcnesc. Îngustez ochii, ca să pot vedea la lumina soarelui, care trece prin fereastra de spital, şi se revarsă pe linoleumul verde, formând figuri geometrice mari.

— Bună, Ruby, eu sunt doctoriţa Herzmark, şi aş vrea să te ajut, dacă îmi dai voie.

În camera doctoriţei Herzmark este mereu cald, sufocant. Cred că aşa vrea ea să fie, ca să ţi se facă somn. Are dulciuri în sertar, prăjiturele cu scorţişoară lipicioase, ciudate, sau altele, cu lămâie, însiropate, şi-mi toarnă cafea amară, pe care o beau, ca să stau trează. Sau ronţăi câte un cub de zahăr nerafinat, care parcă ar fi nisip presat, din castronul pe care-l are mereu pe birou. Apoi, cu accentul ei german caraghios, îmi spune:

— Ruby, nu vrei să te întinzi?

Niciodată nu-mi dă ordine, întotdeauna mă întreabă, după care mă acoperă cu o pătură – albastru-închis şi cusăturile roşii, de parcă ar fi o pătură pentru cai, şi continuă:

— Ei bine, Ruby, vreau să-ţi imaginezi că eşti învelită într-una din culorile curcubeului şi să numeri până la zece... iar eu aleg o culoare diferită de fiecare dată, ca să văd cum mă face să mă simt, şi pot să vă spun că roşu este culoarea rubinelor, bineînţeles, iar portocaliul te umple de lumină. Galbenul te ameţeşte, de parcă ai fi inspirat şerbet de lămâie, iar verdele miroase a iarbă, după o ploaie de vară (o culoare tristă). Indigo este culoarea magiei, iar violet are gust de bomboane.

Roşu, oranj, galben, verde, albastru, indigo, violet. *Uzina Rowntree din York vă oferă produse de cea mai bună calitate.* De la fereastra doctoriţei Herzmark poţi adulmeca mirosurile venite dinspre fabrică, şi aroma de căpşuni, pentru că, în perioada aceasta a anului, fac jeleurile de căpşuni.

— Cel mai mult îmi place aroma de cacao, spun eu, iar doctoriţa Herzmark face „mmm”, într-un mod foarte expresiv, dar cu accent străin.

Dar albastru? Albastru este culoarea amintirilor. Şi a tuturor florilor frumoase – a clopoţeilor şi zambilelor, şi a micuţelor flori de nu-mă-uita de la ferma unchiului Tom, dar nu acum, pentru că suntem în toiul iernii şi sunt acoperite de un strat de zăpadă. Suntem pe doi ianuarie 1956 – şi este pentru prima oară când răbdătoarea doctoriţă Herzmark a reuşit să mă aducă înapoi în timp, în acea zi fatidică, şi iată-mă, la masa din sufragerie în căsuţa unchiului Tom din Elvington, într-o vizită de curtoazie, în familie, cu ocazia Anului Nou. Soţia acestuia, mătuşa Mabel, îi spune lui Bunty:

— Mă bucur să te văd, după care se întoarce spre Gillian şi Patricia şi le întreabă dacă se bucură că s-a terminat vacanţa de Crăciun şi se întorc la şcoală, iar Patricia spune „Da”, în timp ce Gillian spune „Nu”.

Unchiul Tom se întoarce spre George şi-i zice:

— Am crezut că drumul e blocat – azi-noapte a nins întruna.

Iar George răspunde:

— Ştiu, a fost o adevărată aventură să ajungem până aici.

Mătuşa Mabel ne serveşte o salată care nu e de sezon şi e de ajuns numai să vezi frunzele de salată verde şi castraveţii tăiaţi felii, de un verde rece, că te şi apucă tremuratul, iar eu îi spun doctoriţei Herzmark:

— Am mâncat salată de limbă, după care mă bufneşte râsul, pentru că-mi amintesc cum Gillian a luat o bucată mare de carne rece, deschisă la culoare, pe care tocmai o tăiase mătuşa Mabel – era o limbă de bou, pe care mătuşa o făcuse păstramă, special pentru când venim noi.

Gillian a muşcat o bucată mare şi, înghiţind repede (cred că Gillian a murit de foame, într-o viaţă anterioară), îi spune lui Bunty:

— Tu de ce nu ne faci şi noua aşa ceva? Îmi place, după care, cu ochii la mătuşa Mabel, care tăia o altă felie, a adăugat: Ce este?

Iar mătuşa Mabel a zâmbit şi i-a răspuns:

— Limbă, Gillian.

Fruntea lui Gillian s-a încreţit, pe măsură ce digera informaţia – la modul literal şi figurativ – după care a repetat cuvântul „Limbă” încet, iar şi iar, simţind cuvântul cu limba, atingându-şi cerul gurii, mai nesigură pe ea de data aceasta, după care a lăsat cuţitul şi furculiţa pe masă şi s-a uitat la jumătatea de roşie pe care o avea în farfurie. Patricia a început să râdă nemilos din cauza expresiei încurcate de pe chipul lui Gillian, iar Pearl a început şi ea să râdă, deşi nu înţelegea de ce râde Patricia. Lui Pearl îi place să râdă, e plină de lumină şi veselie, în comparaţie cu mine, care sunt mai sumbră.

— Gata, a spus Bunty, pentru că hohotele de râs o îngrijorează, atingând o rană adâncă din sufletul ei.

— După masă vă puteţi juca afară, în zăpadă, a spus George. O să purtaţi cizmele de cauciuc.

— Şi putem să facem un om de zăpadă mare? a întrebat Pearl, emoţionată.

Iar unchiul Tom a râs şi i-a răspuns:

— Poţi să iei nişte cărbune din coş, ca să-i pui ochi.

— Gata, i-am spus brusc doctoriţei Herzmark.

Pentru că mi se rupe inima să o văd atât de clar pe Pearl şi să ştiu că nu mai am cum să o ating în niciun fel. Doctoriţa Herzmark îmi spune:

— Lăsăm pe altădată, Ruby, şi-mi dă o caramelă, ruptă dintr-o bucată mai mare.

O ridic în soare, iar lumina trece prin ea, ca printr-un chihlimbar, iar mirosul de căpşuni mă însoţeşte până acasă.

*

Bunty şi mătuşa Mabel ne încheie nasturii la hainele impermeabile, ne leagă fulare la gât şi ne pun mânuşi. Eu şi Pearl avem căciulite de lâna – a mea e roşie, iar a ei e albastra – cu ciucuri albi în vârf. Pearl e atât de emoţionată că merge să se joace în zăpada că nu mai are răbdare şi dă din picioare, de nu se poate să-i pui cizmele de cauciuc.

— Nu mai da din picioare, Pearl! îi spune Bunty, încercând să-i pună o cizmă care intră strâmb.

Într-un final, Bunty se hotărăşte că ne-a îmbrăcat destul de gros, iar mătuşa Mabel deschide uşa din spate şi noi ieşim una după alta în frig, cu vocile răsunând ca nişte clopoţei în aerul îngheţat. Mătuşa Mabel strigă ceva după noi, care deja am luat-o prin câmpul deschis, iar cuvintele ei sunt duse de ecou peste albul zăpezii.

— Gata.

— Atunci alta dată, îmi zâmbeşte doctoriţa Herzmark. Ai văzut la ştiri tancurile din Praga?

— Groaznic, sunt eu de acord, muşcând dintr-o caramela. O sirenă răsună de pe acoperişul fabricii Rowntree şi tresărim amândouă, dar doctoriţa zice:

— E doar o instrucţie de incendiu.

Mătuşa Mabel ar fi putut la fel de bine să ne spună „Aveţi grijă să mergeţi direct la iazul cu raţe”, pentru ca, imediat ce am ajuns pe câmp, o luăm direct spre iaz, unde se adună raţele şi gâştele mătuşii Mabel. Astă primăvară am pus mâna pe puii de raţă, de

culoarea gălbenuşului de ou, şi am luat şi câteva ouă mari, albastre, care sunt atât de frumoase dar au un gust atât de groaznic, dar nu am văzut iazul niciodată iarna, aşa că, preţ de o secunda, ne oprim uluite, pentru că e un loc magic, un peisaj îngheţat, de un alb sclipitor, iar pomii acoperiţi de zăpadă, de pe insuliţa din mijlocul iazului, parcă ar fi clopoţeii din pomul de Crăciun, ca într-o poveste. Iazul e atât de plin, apa a invadat câmpul alăturat, iar, pe alocuri, poţi să te uiţi prin gheaţă şi să vezi iarba verde de sub ea.

Câteva gâşte merg legănat pe marginea iazului şi două raţe se rotesc leneş, pe apă, mişcând acele de gheaţă de la suprafaţă, ca să nu îngheţe apa, dar majoritatea păsărilor sunt înconjurate de gheaţă, pe insuliţă, şi încep să bată din aripi şi să măcăne când ne văd apropiindu-ne.

— Ah, ar fi trebuit să le aducem nişte pâine, s-a tânguit Patricia.

Gillian ţipă de încântare, pentru că a descoperit un bloc de gheaţă mai solid, de partea cealaltă a iazului, şi loveşte în el cu piciorul, de parcă ar fi un iepuraş dement din desenele animate.

— Ai grijă, Gillian, o avertizează Patricia, şi pleacă de lângă noi, conducând o pereche de raţe în jurul iazului.

Pearl se repede după Gillian, ţopăind cu ochii la sora ei, care înfăptuieşte miracolul mersului pe apă. Gillian a ajuns deja aproape de insulă, când gheaţa trosneşte îngrozitor şi se mişcă un pic, încât poţi să-ţi dai seama unde se termină, unde e apă din nou, pentru că se unduieşte, mai ales din pricina maratonului de înot al raţelor. Pearl e deja cu ambele picioare pe gheaţă, iar Gillian râde şi urlă la ea:

— Hai! Hai, nu fi laşă! Pearl fricoasa! pentru că ştie că aşa o poate convinge pe Pearl să facă ce vrea ea.

Eu strig la Pearl să se întoarcă, dar Gillian e furioasă pe mine şi urlă:

— Mai taci, Ruby! Parcă ai fi un copil mic!

Iar eu mă uit disperată după Patricia, dar aceasta a dispărut după un pâlc de pomi îngheţaţi şi nu o mai văd. Pearl a ajuns aproape la jumătatea drumului pe gheaţă, iar eu văd blocul de gheaţă cum se mişcă, sus-jos, ca un fierăstrău, aşa că încep să plâng. În tot acest timp, Gillian a continuat să urle:

— Hai, Pearl, hai!

Când, deodată, gheaţa pe care se află Pearl se înclină, iar eu o privesc îngrozită cum alunecă pur şi simplu, de parcă ar fi pe un tobogan, şi cade în apă, uşor, cu picioarele înainte, când alunecă în apă se întoarce spre mine, aşa că ultimul lucru pe care-l văd este figura ei speriată, iar ultimele cuvinte pe care le spune pe lumea asta, înainte să fie acoperită de apa neagră, rămân agăţate în aer, formând cristale îngheţate de sunet, mult timp după ce ciucurele alb al fesului ei a dispărut în apă.

Tot ce pot face este să rămân cu gura larg deschisă, urlând isterică, fără întrerupere, deşi sunt conştientă de sunetul prelung care iese din mine, şi o aud pe Gillian care urlă la Patricia să vină mai repede, şi o văd pe Patricia acum alergând spre noi, în ciuda zgomotului teribil – cu toate gâştele după ea – tot ce aud de fapt sunt cuvintele lui Pearl care-mi răsună în cap, cu un ecou teribil: *Ruby, ajută-mă! Ruby, ajută-mă!*

Patricia sare în apă, dar iese la suprafaţă aproape imediat, tremurând de frig, cu părul lăţos acum lipit de cap, dar clipeşte ca un animal amfibiu ciudat şi se forţează să intre iar în apă. Acum deja agitaţia a ajuns nu numai la cabana unchiului Tom, dar şi la ferma vecină, iar oamenii aleargă din toate părţile, călcând în picioare zăpada neîntinata. Cineva o scoate pe Patricia, care

tremura toată, din apă şi pune pe ea o jachetă murdara şi aspră, după care o ia de acolo; unul dintre muncitorii de la fermă sare, sigur pe el, în apă, dar trebuie să se îndepărteze înotând repede, trăgând aer în piept, şocat, pentru că iazul e plin, în mod neaşteptat.

Dar Pearl a plutit pe undeva, pe sub gheaţă, şi nu se lasă găsită aşa uşor. De abia după câteva ore, când oamenii au adus cârlige şi căngi ca s-o pescuiască, e de acord într-un final să iasă din ascunzişul ei. Unul dintre bărbaţi, înalt, cu pielea ciupită de vărsat şi un maxilar puternic, o aduce pe braţe, ţinând-o departe de corpul său, de parcă ar fi fost un obiect foarte fragil şi preţios, ceea ce şi este, bineînţeles, iar el, cât a durat să traverseze câmpul acoperit de zăpada călcată în picioare, tremură din tot corpul, din cauza hohotelor de plâns pe care încearcă să şi le înăbuşe.

Iar inima mea e frântă, frântă în cristale mici de gheaţă. Trag aer în piept cu zgomot, pentru că mi se pare că mă înec cu aer, şi, dacă aş putea face o vrajă care să oprească timpul în loc – să-l oprească pentru totdeauna, astfel încât să am pânze de păianjen în păr, iar raţele să rămână împietrite în cercurile pe care le descriu, iar penele să rămână suspendate în aer, plutind în negura timpului pentru o veşnicie – atunci aş face-o.

Corpul mic şi nemişcat al lui Pearl este aşezat pe masa din bucătărie, dar mătuşa Mabel ne dă afară din cameră, trimiţându-ne în salonaşul din faţă. Patricia a fost deja trimisă la spital. Gillian stă pe fotoliu şi se uită în jos. În salon miroase a camfor şi lemn vechi. Singurul sunet care se aude sunt bătăile unui ceas, care bate şi sferturile de oră, în sunet de clopoţei. Eu nu mă simt în stare să stau pe un scaun, aşa că mă fac mică în spatele canapelei, ca un

ghem, amorţită, ascultând – nu cuvintele teribile ale lui Pearl – ci pe cele ale lui Gillian.

În timp ce Patricia a fost scoasă din iaz şi se zbătea să intre înapoi în apă, urlând şi dând din picioare, disperată să o găsească pe Pearl, Gillian rămăsese izolată pe insulă (au adus, la un moment dat, o bărcuţă cu vâsle ca sa o aducă la mal). În vreme ce bărbaţii o căutau pe Pearl, Gillian ţopăia ca un sălbatic din cărţile de poveşti, de parcă ar fi executat un dans tribal numai de ea înţeles. De frică să nu fie învinovăţită pentru ceea ce se întâmplase, m-a arătat pe mine cu degetul, urlând cât o ţineau plămânii:

— Ea e de vină, ea e de vină, ea e de vină! Ruby a împins-o, a împins-o pe Pearl în apă. Am văzut-o eu! Am văzut-o eu!

Iar eu am stat pur şi simplu acolo, paralizată, privind iarba de sub gheaţă, unde o pană lungă a uneia dintre gâştele mă tuşii Mabel îşi făcuse culcuşul rece.

— Eşti bine? mă întreabă doctoriţa Herzmark, ţinându-mă în braţe ca pe un copil mic, legănându-mă înainte şi înapoi.

După o vreme mă liniştesc, dar rămânem în cabinet, în mod ciudat, ca două prietene, ascultând zgomotul roţilor de biciclete cum se îndepărtează, fiind ora la care se termină schimbul de zi, la fabrică; după aceea îmi dă o brioşă cu ciocolată din sertar, iar eu încep să jupoi hârtia în care e învelită.

— Mama chiar a dat vina pe mine. M-a trimis pachet la sora ei din Dewsbury, pentru că nu suporta să mă privească în ochi.

— Pentru că îi aminteai de Pearl, nu pentru că te ura, îmi sugerează doctoriţa Herzmark.

Eu dau din umeri.

— Un pic din amândouă, presupun. Sărmana Bunty – să-şi piardă doi copii. Şi sărmana Patricia; noi ne aşteptam de la ea s-o

salveze pe Pearl. Şi nu a putut. Şi sărmana Gillian, de asemenea, am adăugat eu, cu surprindere. Dacă a fost cineva de vină, atunci ea era aia. Iar acum e moartă. Şi sărmana Pearl, pentru că şi ea a murit.

— Şi tot aşa, a zâmbit doctoriţa Herzmark. Putem trece în revistă toate persoanele din lume, vii sau moarte, şi să spunem sărmanul cutare şi cutare, dar vom ajunge vreodată la „sărmana Ruby”?

Iar eu încerc cuvintele, ca să văd cum sună, „Sărmana Ruby”, dar cum le-am spus, am şi început să plâng şi să plâng până aproape că m-am înecat în lacul propriilor mele lacrimi.

Am fost la capătul lumii şi înapoi, iar acum ştiu ce aş pune în sertarul acela. Mi-aş pune surorile.

Nota de subsol (xi) – Viaţa altcuiva

Alice, aşezată pe balansoarul din bucătărie, luminată de soarele de septembrie, o alăpta pe proaspăt botezata Eleanor. Micuţa Nell adormise lângă sân, chiar şi Alice aţipise, nefericită, nemaifiind în stare să se ocupe de rufele nespălate, de copiii flămânzi şi de soţul nesatisfăcut, de tot ceea ce îi revenea ei în viaţa asta.

Se gândea, la modul metaforic sumbru, că se simte de parcă ar fi avut un bolovan pe piept, care o sufoca încet, încet, ca o martiră din timpuri apuse, deşi – în cel mai bun caz putea fi numită o femeie fără de Dumnezeu – nu-şi dădea seama pentru ce anume suferă.

Asculta adormită, distrasă, sunetul roţilor căruţei, şi a auzit lătratul câinelui, de alarmă. Ştia că acest lucru trebuie să însemne

ceva, dar nu-şi dădea seama ce, nici în ruptul capului, după care a auzit vocea unuia dintre copii – *Bonzjoor* – de aproape că i-a scăpat copilul adormit din braţe, când încerca să-şi încheie repede nasturii de la bluză, disperată. Jean-Paul Armand! A blocat maiestuos lumina care intra pe uşă, după care s-a invitat singur să ia loc la masa din bucătărie, spunând multe lucruri extravagant de sentimentale despre copilul mic, ca un şoricel, care aproape că nu se vedea în pătuţul mare de lemn.

— Ce mamă fericită! a spus el, cu accentul lui exotic. Ce păcat că micuţa nu a fost prezentă la fotografii!

În ceea ce priveşte fotografiile, Alice îşi scormonea creierii, furibundă – a semnat cumva vreun acord? S-a angajat să plătească nişte bani de care nu avea cum să facă rost? (întreaga ei avere pe lume erau şase bănuţi de argint, pe care îi ţinea într-o cutie pentru ceai, pe poliţa de deasupra căminului.) De unde să ştie ea răspunsul la atâtea întrebări, când mintea ei era lovită de amnezia hormonală datorată naşterii? Dintr-o geantă neagră de piele Gladstone, domnul Armand a scos la iveala fructul muncii sale. Pusese în ramă trei dintre fotografii, ca să-i demonstreze clientei sale cât de bine ar fi dacă ar plăti preţul suplimentar al înrămării, ca să-şi pună progeniturile în avantaj – deşi una dintre fotografiile înrămate (înrămată, trebuie să spunem, într-o ramă mult mai scumpă decât celelalte două) era favorita domnului Armand şi nu-i reprezenta progeniturile, ci una în care Alice îşi ascundea burtica după şezlong, în care era un pic bosumflată, în mod enigmatic.

— *Belle,* a şoptit el apreciativ, împingând portretul în nuanţe de sepia pe masa de pin.

Alice s-a uitat la poză cu indiferenţă, dar a întins o mână ca să strângă toate pozele cu copiii săi – păreau mult mai frumoşi aşa, nemişcaţi, iar ochii i s-au umezit şi a tras aer uşor pe nas. Domnul

Armand a scos o batistă enormă (curată) din mătase dintr-unul din multele lui buzunare de magician şi i-a dat-o cu un gest larg, astfel că acum Alice putea să-şi sufle nasul, într-un mod care nu era chiar demn de o doamnă. După ce şi-a suflat nasul, s-a ridicat brusc de la masă şi a adus cutia de ceai, puşculiţa ei, de pe poliţă, a deschis capacul şi, cu un gest melodramatic, i-a golit conţinutul pe masă, împrăştiind monedele peste chipurile copiilor ei.

— Uitaţi, a declarat ea pe un ton tragic, aceasta este toată averea mea pe lumea asta. Sunt la mila dumneavoastră, a adăugat, după care a izbucnit în plâns.

Domnul Armand nu a ştiut ce să facă, preţ de câteva secunde – avea adesea clienţi care nu puteau plăti, de fapt, chiar se obişnuise cu asta, dar niciunul dintre ei nu era atât de teatral, atât de emotiv, atât de, ei bine, străin de cauză – aşa că a durat ceva timp până să-şi revină, după care a întins mâna spre mânuţa ei, peste masă.

— Dragă doamnă, a spus el, dragă, dragă doamnă, nu trebuie să vă supăraţi, nu vă iau banii.

Alice era mută de uimire. Nu-şi mai amintea să-i fi zis cineva aşa ceva până atunci; oamenii, în general, nu doreau decât să-i ia banii din portofel, aşa că s-a uitat cu suspiciune la domnul Armand.

— Atunci ce doriţi? a întrebat, ţinându-şi bărbia ridicată sfidător, în caz că ar fi vrut ceva legat de virtutea ei.

— Nimic, dragă doamnă – nu-mi doresc decât să fiţi fericit.

Învăţătoarea din ea ar fi vrut să-l corecteze, dar era prea copleşită de bunătatea lui, care a făcut-o să izbucnească iar în plâns şi să se jelească aşa de nefericită, că domnul Armand începuse să creadă că nu e chiar întreagă la minte.

Toate acestea nu au trecut chiar neobservate, iar copiii reali ai lui Alice deja erau pe la uşă.

— Mamă, a riscat Ada, s-a întâmplat ceva? iar Alice a început să hohotească şi mai tare, din cauza accentului de ţărancă pe care-l folosise copila ei cea mai mare şi cea mai deşteaptă, mai ales în comparaţie cu accentul exotic graseiat al domnului Armand.

Într-un final s-a mai calmat, copiii au plecat, iar domnul Armand se pregătea să se suie în căruţa lui care scârţâia.

— Simt, a spus el, cu mâna la piept, în partea stângă, simt în inimă, dragă doamnă, că nu sunteţi fericită, că vă doare sufletul. Dumneavoastră – iar aici a întins braţul spre fermă şi spre tot ţinutul Yorkshire – dumneavoastră nu sunteţi făcută pentru viaţa aceasta groaznică!

Alice, cu ochii încă înroşiţi de plâns, a dat din cap, un acord tacit, de parcă ar fi rostit exact ceea ce gândea ea în acel moment. Căluţul lui bătrân, prins între braţele căruţei la fel de bătrână, şi-a arcuit gâtul şi a fornăit, aşa că, având pretextul calului neliniştit, domnul Armand s-a aplecat până ce buzele lui subţiri au ajuns la câţiva centimetri de urechea străbunicii mele, iar favoriţii lui o atingeau pe obraz. Ce s-a petrecut între ei în acest moment intim? O invitaţie la dezastru, pierzanie, durere care să te facă să-ţi smulgi părul din cap şi ruină totală, pe care străbunica mea cea cu capul în nori a înţeles-o greşit drept o oportunitate de a trăi aşa cum merită – atât era de sufocată de truda zilnică şi lipsuri – o invitaţie să scape, să fugă de acasă.

— Eu aştept, a spus domnul Armand, la capătul potecii – la miezul nopţii. Aştept toată noaptea să vii la mine, să fugim spre un loc mai bun.

— Eu *voi* aştepta, a zis Alice, care nu s-a putut abţine să nu-l corecteze la folosirea timpurilor. Sau, în acest caz, „am să aştept”.

— Mi-e indiferent.

Mai târziu în acea după-amiază, dacă aţi fi urmărit-o, aţi fi putut vedea cum Alice a urcat în podul plin de fân, stând în dreptul uşii cu braţele deschise, ca femeia desenată de Pitagora[85], calculând înălţimea/greutatea implicate de o căzătură. Se îmbrăcase în negru, potrivit pentru această ocazie, o rochie veche din grogren, pătată de rugină pe volane, şi se uita în jos, la pământ, cu un fel de mulţumire a nefericitului, care nu se va mai manifesta în familia noastră până la venirea pe lume a Patriciei.

Oricum, chiar şi o femeie în starea lui Alice putea să-şi dea seama că o cădere nu ar fi fost destul de lungă sau clădirea nu era destul de înaltă ca să o omoare, putea rezulta doar vreo fractură, cel mult – o rană care i-ar fi ruinat şi mai mult viaţa, mai degrabă decât să reprezinte garanţia salvării, aşa că nu a fost prea nefericită când a văzut-o pe Ada apărând jos, cu gura ei drăguţă căscată de spaimă.

— Ce *faci,* mamă? a strigat ea, iar mama ei, un înger negru, ruginit, a oftat şi a ridicat din umeri, de parcă ar fi vrut să spună că nu are nici cea mai vagă idee despre ce făcea.

Şi mai târziu, după ce au mâncat la cină o tocăniţă de cartofi cu varză total neatrăgătoare şi s-au certat la masă, s-au ciupit şi s-au împins unul pe celălalt, cât să o enerveze pe Alice, copiii au fost trimişi sus cu forţa, iar Alice a aţipit obosită pe scaunul ei de lângă soba goală, până ce Frederick a dat buzna în casă, atât de beat că, intrând în bucătăria întunecată, s-a speriat de nevastă-sa, care era pe scaun, şi a strigat:

— Cine-i acolo? şi se uita de parcă era gata să o ia la bătaie ca pe un intrus, până ce ea a aprins o lumânare şi i-a spus:

---

85 Desen al lui Pitagora, reprezentând o femeie, care foloseşte principiile armoniei şi calcule matematice pentru a reda perfecţiunea corpului uman.

— Eu sunt, nebunule, iar el a zis:

— A, da? şi s-a prăbuşit pe băncuţă.

Alice se concentra să vadă la lumina lumânării ce era cu pata aceea roşie şi umedă de pe braţul lui.

— Iar te-ai bătut cu cineva? a întrebat ea, neinteresată de răspuns, iar Frederick s-a uitat la pata de sânge preţ de câteva secunde, încercând să-şi amintească cum s-a procopsit cu ea, după care a răspuns, gâfâind:

— Un prost aştepta în căruţa la capătul cărării, iar eu am dat peste el.

Soţia lui nu i-a plâns deloc de milă, era prea fericită şi şocată în acelaşi timp; uitase pur şi simplu de domnul Jean-Paul Armand – făcuse tocăniţa de cartofi cu varză, încercase să se sinucidă, copiii avuseseră nevoie de atenţie – toate acestea conlucraseră ca să i-l scoată din mintea şi aşa destul de tulbure. Frederick a luat-o pe scări şi a căzut lat – ştia fără să mai fie nevoie să verifice – dormea profund, adâncit într-un somn saturat de alcool.

Alice a rămas jos, gândindu-se la viitorul ei, la lumina tristă a unei lumânări de seu. Ce alternative avea? Cu siguranţă exista posibilitatea ca ea să se sinucidă – încă mai era atrasă de această perspectivă, în ciuda încercării eşuate de mai devreme. Dar care erau consecinţele? Nu ar fi fost copiii ei marcaţi pe viaţă de oroarea evenimentului, de scandalul iscat, de vină? Nu ar fi mai bine dacă s-ar trezi dimineaţa şi ar descoperi că mama lor a dispărut pur şi simplu în noapte, decât să se trezească şi să-i descopere corpul împrăştiat prin curte sau cu spume la gură, din cauza otrăvii de pe hârtia de muşte? Drumul spre „locul mai bun” oferit de domnul Armand va fi, bineînţeles, plin de probleme şi surprize, dar nu era oare mai bine decât să se omoare cu mâna ei?

După ce a ajuns la această concluzie, a mai durat doar câteva* minute ca să-şi facă bagajul şi să-i dea o ultimă îmbrăţişare sărmanei Nelly. După aceea, a sărutat frunţile umede şi catifelate ale celorlalţi copii – Ada, Albert şi Lillian, oprindu-se să-l mângâie pe Albert pe obrazul auriu şi pufos şi să-şi înăbuşe un oftat, ca apoi să-şi scoată medalionul mamei ei de la gât şi să-l strecoare sub perna Adei. Ada a gemut în somn, şi a dat din mână, ca să şteargă sărutul de adio al mamei sale. Nu şi-a luat la revedere însă de la săracii Lawrence şi Tom, pentru că aceştia dormeau în pod, unde podeaua scârţâia, iar Lawrence dormea foarte uşor, aşa că Alice nu a vrut să rişte să-l trezească. A trăit să vadă ce decizie crudă a luat, de parcă nu ar fi fost şi mama lor, pe de altă parte, a trăit destul cât să regrete mai toate deciziile luate de-a lungul timpului. Ultimul ei gest a fost să-şi scoată verigheta şi să o lase pe perna, lângă soţul ei cel beat, care sforăia. Când s-a trezit a doua zi de dimineaţă, a înţeles, cu o perspicacitate care nu-l caracteriza, că ea plecase definitiv.

Alice l-a găsit pe domnul Armand aşteptând răbdător la capătul potecii, iar el nu a fost surprins deloc să o vadă că urcă în căruţă spunând: „Bine, hai”, ceea ce nu reprezenta o alegere de cuvinte prea inspirată, cu care să porneşti la drum într-o nouă viaţă.

Domnul Armand, speriat un pic de posibilitatea de a fi urmărit de un soţ furios, a luat-o direct spre nord, unde s-au stabilit, sau cel puţin au încercat să se stabilească în Glasgow, o vreme. Dar, deşi domnul Armand reuşea să se descurce binişor ca fotograf ambulant, când şi-a deschis un studio nu a mai avut acelaşi noroc, căci oraşul Glasgow era plin de astfel de studiouri în acea vreme, iar treaba mergea bine şi fără studioul domnului Armand, chiar dacă era un fotograf talentat. Pentru că afacerea nu le-a mers, au

plecat de acolo în mai puţin de un an. În acest răstimp, în sufletul lui Alice începuse să încolţească îndoiala că a luat o decizie bună, dar, oricum, dorea să plece din ţară şi să ajungă în Marsilia, oraşul de baştină al domnului Armand, cu ideea că va fi o vizită scurtă, după care se vor întoarce în Yorkshire şi – ei bine, nu ştia ce va urma în propoziţie după acest „şi”, dar era ceva legat de faptul că-şi va recupera copiii, într-un fel sau altul. Avea, bineînţeles, fotografiile, pentru că domnul Armand încă mai avea negativele, iar ea a reuşit să-l convingă să-i facă un nou set în Glasgow, pe care l-a pus să i le înrămeze în ramele acelea scumpe, din piele prelucrată, care-i permiteau lui Alice să-şi strângă copiii în braţe în siguranţă – opriţi pentru totdeauna în timp – de-a lungul şi de-a latul continentului.

Lucrurile nu au mers conform planului, iar sejurul lor a durat mai mulţi ani. Imediat ce s-a întors în Marsilia, domnul Armand a făcut greşeala nefericită de a băga toţi banii pe care-i aveau într-o afacere dezastruoasă. Era un bărbat fără simţul afacerilor, după cum demonstrase şi cu studioul din Glasgow, iar Alice, dacă ar fi ştiut ceea ce face el, ar fi pus piciorul în prag şi i-ar fi salvat de soarta care a urmat – condamnarea domnului Armand la închisoarea datornicilor. A stat la închisoare un timp, iar sărmana lui soţie a fost lăsată practic pe drumuri. (Se căsătoriseră cu o uşurinţă uluitoare, deşi era vorba de bigamie – deşi, acum, Frederick era deja mort, aşa că, tehnic vorbind, Alice era văduvă.) O vreme, Alice a trebuit să se înjosească şi să spele rufele altora, frecând cu săpunul rufele murdare ale burghezilor din Marsilia, întrebând-l amar pe un Dumnezeu care nu-şi făcea simţită prezenţa dacă astea erau intenţiile Lui, pentru ea.

Când domnul Armand, care îşi păstrase în mod surprinzător firea veselă, a ieşit de la închisoare, au fost loviţi de o altă

nenorocire, sub forma unei pneumonii care a lovit-o pe Alice, şi a ţintuit-o la pat, slăbită şi extenuată, preţ de mai multe luni. Domnul Armand, pe lângă faptul că avea grijă de soţia lui, s-a descurcat să mai câştige şi nişte bani făcând fotografii (se pricepea să bată la uşile oamenilor), ducând-o undeva la ţară, ca să se recupereze. Alice ar fi preferat să rămână în agitaţia oraşului, să nu fie îngropată iar într-o poveste pastorală, dar, de data aceasta, domnul Armand a insistat. După care au rămas iar fără bani, aşa că au mai stat un timp la ţară, exact de ce se temea Alice, apoi s-au întors la oraş, unde s-au lovit iar de ceva probleme, dar Alice învăţase să se aştepte la aşa ceva, şi au ţinut-o tot aşa.

Dimineaţa, în ziua în care Alice împlinea patruzeci şi şapte de ani, s-a dat jos din pat, a dat la o parte draperiile de la geamul dormitorului, ca să intre un ocean de lumină, şi, uitându-se pe fereastră, nu spre domnul Armand, care zăcea inert în pat, i-a spus că s-a săturat definitiv şi că trebuie să se întoarcă în Anglia ca să-şi recupereze copiii, *exact în acel moment,* chiar dacă va trebui să-şi vândă corpul pe străzi ca să adune banii de drum. Domnul Armand a mormăit ceva de genul că va putea să-şi vândă corpul numai dacă îşi coase buzele, făcând-o să arunce şi cana cu apă şi ligheanul în direcţia patului.

Din nefericire, aceasta era şi dimineaţa frumoasă de vară în care arhiducele Franz Ferdinand şi soţia acestuia au plecat la plimbare pe străzile din Sarajevo, punând în mişcare un mecanism al sorţii, care va conspira la rămânerea domnului Armand împreună cu soţia în Franţa pentru încă patru ani.

În timpul războiului, Alice a trăit o experienţă stranie, genul de trăire pe care alţii ar fi luat-o drept tulburare mentală; dar ea era atât de obişnuită să se simtă tulburată că nu s-a mai gândit la ce s-a întâmplat, ajungând doar la concluzia ieşită din comun că există

Dumnezeu. Această experienţă care i-a redat credinţa a avut loc în anul 1916, în noaptea de 1 iulie, când Alice s-a trezit brusc dintr-un somn foarte profund. Când a deschis ochii, a văzut ceva la capul patului – un înger, sau cel puţin un spectru care aducea cu ceea ce-şi închipuia ea că ar trebui să fie un înger – cu haine albe, străvezii, aripi de aceeaşi culoare, o aură incandescenta, bucle blonde şi ochi albaştri ca floarea de nu-mă-uita – iar ea a aşteptat ca viziunea să-i spună ceva, era un el – avea clar forma unui bărbat – dar nu i-a vorbit, ci doar a zâmbit şi a ridicat o mână către ceruri, cu un gest care aducea uimitor de mult cu cel făcut de statuetele ieftine din ghips ale sfinţilor, madonelor sau ale lui Iisus de care Franţa era plină. După care a dispărut. În dimineaţa următoare, Alice a răscolit camera, să vadă dacă a rămas vreo dovadă din viziunea ei angelică, dar nu mai era nimic, nici măcar o pană; dar, prin simpla prezenţă, a fost de ajuns ca Alice să treacă la catolicism, devenind chiar fanatică, aşa cum sunt cei mai mulţi convertiţi.

Totuşi, faptul că număra mătăniile şi aprindea lumânări nu a oprit-o pe Alice să plece în căutarea copiilor pe care-i abandonase, aşa că, în secunda în care s-a declarat armistiţiul în Europa, a făcut bagajele şi l-a suit şi pe domnul Armand într-un tren spre Calais. Şi-a început căutările din cel mai logic loc: căsuţa de ţară de unde plecase atât de grăbită în urmă cu treizeci de ani, numai ca să afle că, de data asta, copiii ei erau cei care dispăruseră de parcă nici nu ar fi existat vreodată. Mai multe familii au locuit, pe rând, în căsuţa de unde Rachel plecase împreuna cu copiii, iar cei care locuiau acum acolo nu ştiau nimic de vreo familie Barker, care ar fi locuit pe acolo. În sat – unde revenirea ei a cauzat ceva agitaţie – bătrânii îşi aminteau destul de bine de familia ei – moartea Adei, moartea lui Frederick, dispariţia lui Lawrence – evenimente pe care i le povesteau impasibili lui Alice. Doar se petrecuseră acum atât de

mult timp, dar lui Alice nu-i era la fel de uşor, fiecare lovitură pricinuindu-i o durere nespus de mare. Şi unde plecaseră? Aici, toată lumea clătina din cap. Niciunul dintre ei nu-şi amintea, în ruptul capului.

Domnul Armand şi soţia acestuia au luat trenul din cea mai apropiată gară, spre Whitby, pentru că Alice a presupus că Rachel s-a purtat ca un porumbel voiajor, luând-o spre casă. Tot drumul a blestemat-o pe Rachel, care i-a luat locul şi a plâns după moartea Adei, s-a dat de ceasul morţii din cauza dispariţiei lui Lawrence, până ce domnul Armand a ajuns să-şi dorească cu ardoare să nu fi dat ochii în viaţa lui cu soţia sa. Obosită, ciufulită şi grasă, îl înnebunea pe domnul Armand, îl băga în mormânt, aşa ajunsese el să creadă. Starea ei de spirit nu s-a îmbunătăţit, şi nici nu s-a mai calmat, odată ajunşi în Whitby, unde Alice a petrecut mai multe săptămâni fără niciun rezultat, umblând aiurea, bătând străzile în lung şi-n lat, de nebună, întrebând pe oricine dacă a auzit cumva de Rachel Barker, sau Rachel Storm[86] (care era numele de fată al lui Rachel, destul de potrivit pentru ea). Intra în curţile oamenilor, strigând numele copiilor ei pierduţi, *Tom, Albert, Lillian, Nelly,* dar nu-i răspundea nimeni. Serile şi le petrecea pe faleza din West Cliff, privind tristă spre mare, de parcă era mama unui marinar înecat, după care se întorcea în apartamentul ieftin pe care-l închiriaseră, ca să-l blesteme pe Jean-Paul Armand şi ziua în care a dat ochii cu el. După una din aceste tirade, când a aruncat cu vaza în el, bărbatul s-a îmbrăcat în pijama, s-a întins pe salteaua subţire şi uzată a patului, a închis ochii, oftând, şi nu i-a mai deschis niciodată.

---

[86] Furtună.

Acum, că era văduvă din nou, Alice şi-a continuat cercetările, pe oriunde îşi închipuia că au ajuns copiii – Scarborough, Huli, Leeds, Bradford, Middlesborough; s-a dus până şi unde se născuse ea, în York, ultimul loc unde credea că ar ajunge Rachel. Toate rudele lui Alice muriseră deja, aşa că nu ştia pe nimeni în York, deci nu a stat decât vreo două săptămâni, după care a plecat să caute prin alte locuri, fără să-şi dea seama că a trecut pe lângă Nell, cu Clifford, Babs şi Bunty după ea, la Davygate, fără ca măcar să-i vadă. Într-un final, s-a oprit în Sheffield, fără bani, într-o mahala, având grijă nu de rufele oamenilor, ci de copiii altora, o ironie usturătoare, pe care a resimţit-o până şi ea.

Străbunica mea a murit, o bătrânică înconjurată de fotografiile ei şi de colecţia de sfinţi din ghips, în 1940, în timpul unuia dintre cele mai crude bombardamente din Sheffield, din timpul războiului. A fost găsită sub dărâmături de un poliţist şi un gardian, ţinând în braţe o fotografie veche care reprezenta cinci copii. Sticla de pe fotografie nici măcar nu era spartă. Poliţistul i-a luat blând poza din mâini şi a spus:

— Ah, ce trişti vor fi la aflarea veştii morţii mamei lor. (Era un bărbat sentimental, prea moale pentru ce avea el de făcut în acea seară.)

Din întâmplare, la bombardarea oraşului Sheffield fusese de faţă şi cel mai mare copil din poză – Tom, care era convins că mama lui murise cu cincizeci şi cinci de ani în urmă, care era în vizită la un prieten din Doncaster. Pe drumul lung şi încâlcit spre casă de la cârciumă, au urcat pe un deal ca să urmărească raidul aerian, care se vedea clar chiar şi de la distanţă.

— Ce naiba, a spus prietenul său, ăla e oraşul Sheffield care arde, prietene, după care a spus: Săracii oameni, după care: Al naibii Hitler!

Dar Tom a clătinat doar din cap, trist, fiind recunoscător că nu se afla în Sheffield în acea seară.

CAPITOLUL XII

1970

Engleza de baltă

Kathleen testează lungimea patului din celula de închisoare.

— Cum e?

— Destul de incomod. Credeam că le dau şi condamnaţilor o saltea, ceva.

Ne aflăm în celula în care Dick Turpin şi-a petrecut ultima noapte, fără saltea. Mă aşez lângă Kathleen, pe barele de fier, negre şi tari.

— Neînsaltelat – crezi că există cuvântul ăsta?

— Nu cred, Kathleen dă din umeri, ceea ce e greu de făcut, dacă stai întinsă pe un pat de fier.

Tocmai am dat ultima probă la bac şi ne pierdem vremea făcând pe turistele, petrecând dimineaţa în Muzeul Castelului, printre cai împăiaţi şi găleţile care foloseau la stingerea incendiilor, muschete şi ateliere, reprezentând o epocă apusă. Odată, am visat că eram în Muzeul Castelului – era miezul nopţii, eram singura persoană din muzeu şi, deodată, toate obiectele au prins viaţă – flăcările ardeau

în şemineurile din epoca victoriană, clavecinele au început să cânte, cu de la sine putere, una dintre diligenţe a luat-o la vale pe una din străzile pietruite. Muzeul secret pe care l-am surprins noaptea era mult mai interesant decât ziua, unde turiştii tot intră în celula lui Dick Turpin şi fac gălăgie.

— M-am săturat, spune Kathleen, ridicându-se brusc de pe patul condamnaţilor. Hai să mergem la îngheţată.

Odată ajunse afară din muzeu, ne plimbăm fără ţintă pe dealul plin de iarbă, pe care se află turnul Clifford, mâncând îngheţată şi respirând aerul care miroase a iarbă proaspăt cosită. În capul meu încă mai vâjâie Racine şi Schiller, plus întrebările-capcană, legate de istoria Europei, dar Kathleen are alte chestii în cap.

— Ce-ar fi să lucrăm la un hotel vara asta?

— La un hotel?

— Da. Cred că ar fi bine să acumulăm ceva experienţă, înainte să ne vedem de restul vieţilor noastre. (Numai Kathleen poate să pronunţe aşa aceste cuvinte, de sună a Restul Vieţilor Noastre.)

— Ce fel de experienţă?

Kathleen pare preocupată.

— Păi, de orice fel... cred.

Kathleen nu merge la universitate, se va angaja ca funcţionar la stat. Mie mi s-au oferit mai multe burse la universitate, să fac facultatea de limbi moderne, iar eu am ales una care să fie cât mai departe pe hartă (Exeter) şi, dacă ar fi existat o universitate în insulele Scilly[87], acolo m-aş fi dus. După ce doctoriţa Herzmark m-a ajutat să-mi recuperez trecutul şi am scăpat de fricile obscure care mă bântuiau, lucrurile s-au întors oarecum pe făgaşul lor normal – mi-am dat examenele de clasa a zecea din nou, iar Bunty

[87] Un arhipelag care reprezintă punctul cel mai de sud al Angliei.

m-a tratat o vreme cu mânuşi, dar, după scurt timp, ne-am întors la vechiul nostru mod de viaţă, în afară de faptul că Bernard Belling nu mai era acolo, pentru că s-a retras brusc din vieţile noastre, după ce am început eu să flirtez cu lumea spiritelor. Mă mir singura de ce copil ascultător am devenit, dar, până la urmă, eu sunt singura fată rămasă acasă la mama, iar asta înseamnă că am ceva obligaţii. De Crăciunuri plictisitoare şi de zile de naştere stresante o tot blestem pe Patricia că a reuşit să se sustragă aşa uşor de la responsabilităţile care îi revin.

Acum că merg la universitate, Bunty a început să se intereseze de progresul carierei mele academice şi vorbeşte despre mine în felul bolnăvicios în care vorbesc şi alte mame – *Ştiai că fiica mea merge la universitate?* – la fel cum spune doamna Gorman, mama lui Kathleen – *Ştiai că fiica mea se mărită cu un băiat deosebit?*

Urcăm pe treptele turnului lui Clifford, de-a lungul zidurilor albe, dispuse ca un trifoi cu patru foi. Ne simţim deodată eliberate de tot ceea ce ne încătuşa (şcoala) şi parcă am ajuns într-un purgatoriu straniu, unde nu avem parte de odihnă. Ne uităm la curtea de jos. În secolul al XII-lea, sute de evrei s-au încuiat înăuntru şi şi-au dat foc, ca să nu fie prinşi de mulţimea însetată de sânge, de afară. Acum, zidurile în formă de trifoi ale turnului sunt sub cerul liber, dar aerul încă miroase a măcel, ceea ce mă face să nu mă simt prea în largul meu. Există atâta istorie în York că trecutul vine peste noi, de începi să crezi că nu mai e loc şi pentru prezent.

Ne plimbăm aiurea prin parcul St. George şi o luăm spre râu. Aici a fost odată capitala comercială a vikingilor, dar nu se mai face comerţ pe râu acum, aşa că depozitele imense sunt goale.

Viitorul meu apropiat (Exeter) pare să depindă de rezultatele obţinute la bac mai mult în cazul meu decât în al lui Kathleen, iar

Restul Vieţii Ei pare să se definească în funcţie de căsătoria cu Colin. Eu nu sunt aşa de sigură că doamna Gorman are dreptate în privinţa lui Colin – mie nu-mi iese în evidenţă ca fiind „un băiat deosebit” şi cred că ea face o greşeală. În aceste condiţii, să o ajut să capete ceva „experienţă” nu mi se pare extraordinar, aşa că îi spun „De ce nu?” cu atitudinea aceea lipsită de griji pe care o au oamenii când nu sunt conştienţi că tocmai au luat o decizie majoră, care le va schimba destinul.

Am crezut că Kathleen se gândea la un hotel din York, sau poate din Londra, unde am fost doar o dată, într-o excursie cu şcoala – şi eu şi Kathleen suntem foarte conştiente că suntem două provinciale fără scăpare – aşa că am rămas tablou când m-a informat că ne-a găsit posturi de cameriste la hotelul Royal Highland, din Edinburgh.

— Edinburgh?

— Da, Edinburgh, ştii tu – istorie, cultură, Castelul, festivalul, orice, ceva...

Aşa că am ajuns în Scoţia pentru a doua oară în viaţă şi, dacă aş fi ştiut cât am să stau (tot restul vieţii), cred că aş fi aranjat altfel lucrurile – de exemplu, mi-aş fi luat mai multe haine cu mine. Dar eu nu ştiu nimic; viitorul e ca un câmp larg deschis, care duce într-o ţară necunoscută – Restul Vieţii Mele.

Primul lucru care m-a surprins la Edinburgh este că am ajuns acolo fără să trecem peste podul Forth. Eu încă îl mai aştept să apară sub roţile trenului, când acesta trage la peronul din Waverley. Kathleen este preocupată să dea jos bagajele de sus, de pe plasă, speriată că vom rămâne în tren, iar eu încă stau pe banchetă, întrebându-mă unde a dispărut podul Forth. Eu nu sunt

aşa de speriată că nu mai apuc să cobor, cum e Kathleen; eu aş fi chiar mulţumită să mai stau, ca să aflu pe unde mai trece trenul (*Haymarket*, *Inverkeithing*, *Kirkcaldy, Markinch, Ladybank, Cupar, Leuchars, Dundee, Arbroath, Stonehaven, Aberdeen).*

A doua surpriză este că oraşul Edinburgh este aşezat pe dealuri. York este un oraş de câmpie, unde nu bate vântul, iar soarele apune după case, nu după linia orizontului.

Intrăm nesigure pe noi în holul hotelului Royal Highland, care miroase a friptură şi budincă de orez. Hotelul este, de fapt, o adunătură de case vechi aşezate pe un deal, în centrul vechi al oraşului. Transformarea aceasta a însemnat acoperirea cu lambriuri lăcuite şi iluminarea indirectă, ca într-o cutie cu surprize a unui magician. O persoană apare de nicăieri şi ne vorbeşte cu un accent străin, pe care-l recunosc (scoţian):

— Bună ziua, fetelor, eu sunt Marjorie Morrison, intendenta-şefă, şi sper că veţi folosi intrarea din spate, în viitorul apropiat.

Marjorie Morrison este slabă şi ascuţită ca o aşchie. Are ochi trişti şi părul negru, prins cu panglici, şi parcă ar fi rudă cu doamna Danvers[88].

După ce am fost conduse în camerele noastre din pod, Kathleen începe să despacheteze metodic, iar eu urc pe un scaun şi mă uit pe fereastra micuţă din acoperiş, la lumina soarelui de seară şi trag aer în piept, cu putere. Fereastra camerei noastre din pod e mai bună decât camera obscură de pe strada Royal Mile, pentru că priveliştea oraşului se desfăşoară sub noi, în acuarele argintii, întinzându-se până spre stâncile din Salisbury şi dealurile Pentland.

---

[88] Intendenta sinistră din filmul lui Hitchcock, Rebecca.

Munca pe post de menajeră se dovedeşte a fi exact ca munca în casă, dar sub alt nume, ceea ce mie nu mi se părea necesar. Eu niciodată nu reuşesc să spăl oglinzile la fel de bine ca şi Kathleen, sau să curăţ căzile de depunerile calcaroase. Aspiratorul meu se blochează mereu, cearşafurile se şifonează, îmi dispar umeraşele – e clar că nu am moştenit genele muncii în casă de la mătuşa Babs şi de la Bunty. De cele mai multe ori, aţipesc pe paturile nefăcute din camerele eliberate, privind tencuiala neuniformă de pe pereţii hotelului şi ascult cum se apropie Marjorie Morrison, pe tocurile ei mici şi ascuţite. Dacă asta e „experienţă”, mai bine sar peste etapa asta şi-mi văd de Restul Vieţii Mele.

Oraşul Edinburgh, când mă aventurez pe străzi, se dovedeşte a fi un loc exotic dar prietenos în acelaşi timp – dar mă plimb mai mult singură pentru că – în mod uimitor – am pierdut-o pe Kathleen. Aproape imediat ce am ajuns, se pare că a şi uitat de Restul Vieţii Ei cu Colin şi s-a împrietenit cu un student, pe nume Martin, care face pe hamalul la hotel, pe perioada verii. Martin poartă ochelari cu ramă subţire şi o vestă de lână mov, şi are părul rar, prins într-o coadă pe care Marjorie Morrison insistă să şi-o tundă, ameninţându-l cu o pereche de foarfece argintii pe care o are prinsă la mijloc cu un lănţişor. Martin e student la inginerie electronică, se droghează bine de tot şi îi place Marshall McLuhan[89] şi, dacă ai căuta tot ţinutul în lung şi-n lat, nu ai găsi pe cineva mai diferit de nefericitul Colin, fierarul. Eu m-am împrietenit cu două fete din Irlanda, care sunt chelneriţe pe vară. Niamh şi Siobhan aşteaptă şi ele să înceapă Restul Vieţii Lor, dar nu o pot înlocui pe Kathleen.

---

[89] Herbert Marshall McLuhan (1911-1980), filozof de origine canadiană, profesor de literatură engleză, critic literar şi fondatorul studiului despre ecologia media.

Viitorul meu, însă, e la fel de promiţător ca şinele de cale ferată. Nu ştiu dacă nu cumva soarta mea este pecetluită din vina lui Janet Sheriff, profesoara noastră de istorie, care s-a îndrăgostit la începutul cursului nostru de istorie şi a uitat să ne predea bucăţi mari din istoria Europei, materie care era la bac. De abia când am ajuns în sala de examen, cu foile în faţă, ne-am dat seama că pe lumea asta au fost războaie groaznice şi revoluţii sângeroase despre care nu ştiam că au existat.

În fiecare seară, Niamh, Siobhan şi eu mergem la Benedetti, o cafenea italiană din strada Leith Walk, care pare călduroasă şi îmbietoare din cauza feţelor de masă de plastic şi espresoarelor cromate care scot aburi. Dacă te uiţi la familia Benedetti, parcă te-ai uita la operă, o familie italiană melodramatică, în fierbere, în care relaţiile nu pot fi înţelese – o succesiune fără număr de bunici şi surori şi veri care-şi ţin locul unul altuia după tejghea, vorbind unul cu altul ceva ce nu înţelege nimeni. Uneori, după tejghea, se află un băiat frumos, cu ochii. Verzi şi părul negru ca satinul, prins la spate cu un şiret de pantof, de îi ies pomeţii în evidenţă, ascuţiţi ca lamele de ras. Pielea lui bronzată, ciocolatie, pare că, dacă o miroşi, vei simţi iz de măsline şi lămâi. Acesta este Gian-Carlo Benedetti şi nu te-ai gândi, uitându-te la el, că va ajunge ce va ajunge.

Pe pereţii cafenelei sunt postere cu Pisa şi Lucea şi Barga, postere cu turnuri imense în stil quattrocento şi cerul albastru toscan, iar uneori, când domnul Benedetti este de serviciu, aşteptându-şi clienţii, se uită pierdut la aceste postere şi eu ştiu că se gândeşte la casa lui (a se vedea *Nota de subsol (xii)).* Mai târziu, când vom avea propriul nostru restaurant care serveşte peşte şi cartofi în Forfar, vom avea şi noi un astfel de poster pe perete, iar uneori, cât Gian-Carlo Benedetti va aştepta ca uleiul să ajungă la

temperatura corectă, am să-l surprind uitându-se la poster cu privirea aceea goală. Dar atunci voi fi aflat deja că nu se gândeşte la nimic, aşa că voi urla la el în italiană, cuvinte cumplite.

Kathleen şi eu dăm telefon la şcoală, ca să vedem ce am făcut la examene şi aflăm amândouă că am picat bacul la istorie. O cortină cade peste multiplele perspective care făceau parte din viitorul meu şi deodată mă trezesc că nu ştiu ce se va întâmpla cu mine.

— *Que sera, sera*[90], a spus Kathleen, zâmbind şi ridicând din umeri.

Ce-i pasă ei – e îndrăgostită de Martin.

Dar nu a fost să fie. Colin trebuie să fi simţit că ea îşi reorganizează Restul Vieţii, aşa că a venit peste ea în Edinburgh, lovind cu pumnul în clopoţelul de la recepţie şi atrăgând mânia lui Marjorie Morrison asupra sa. S-a închis împreună cu Kathleen într-un dulap de lenjerie curată până a convins-o să se răzgândească, aşa că, după o oră, deja erau în tren spre Anglia. I-am condus la gara Waverley, după care, cu privirea aţintită la luminile din spate ale trenului, i-am urat lui Kathleen un viitor fericit, însă, din nefericire, ştiu că e nevoie de mai mult decât urări de bine ca să ai parte de aşa ceva.

Ura ei împotriva lui Janet Sheriff, profesoara noastră de istorie, e mai mare decât a mea, pentru că, până la urmă, dragostea amnezică a domnişoarei Sheriff e direct responsabilă atât pentru faptul că am picat noi bacul la istorie, cât şi pentru angajarea lui Kathleen ca funcţionar public, dar la nivel de simplu funcţionar, nu vreo funcţie administrativă, ceea ce a însemnat că restul zestrei ei a fost luat pe credit. Toate acestea vor cauza o tensiune între cei doi soţi, ceea ce-l va împinge pe Colin spre băutură, care va duce la

---

90 Ce va fi, va fi (în l. fr. în original).

pierderea afacerii de familie, faliment înainte ca el să împlinească patruzeci de ani şi împuşcarea câinelui familiei. Aşa că, într-un fel, eu sunt mai norocoasă, pentru că tot ce mi s-a întâmplat a fost să mă mărit cu Gian-Carlo Benedetti şi să deschid un restaurant cu mâncare tradiţională englezească în Forfar.

Martin a fost distrus şi a plecat a doua zi din Edinburgh. O să mai ţinem legătura sporadic în următorii ani. Martin s-a apucat să lucreze cu calculatoarele, s-a mutat în California şi cred că am dreptate să spun că sărmana Kathleen a luat decizia greşită.

Cam la o săptămână după plecarea ei, eu mă uitam pe geam, visătoare, în camera 21, când Marjorie Morrison intră în cameră, se uită la paturile duble pe care tocmai le-am făcut şi-mi zice:

— Pernele tale parcă au luat parte le bătălia din Viena!

Iar această declaraţie nu are efectul aşteptat asupra mea, adică remuşcări, ci mă apucă un plâns în hohote, pe care nu-l pot stăvili, aşa că mă prăbuşesc pe unul dintre paturile prost făcute şi, printre sughiţuri şi oftaturi, apuc să-i spun că nu am auzit de nicio bătălie de la Viena. Poate că, simţind că starea mea vine din ceva mai profund decât neştiinţa mea în domeniul istoriei militare, Marjorie Morrison se apleacă ţeapănă, se aşază lângă mine pe pat şi, ca o insectă ciudată, ascuţită, îşi deschide braţele şi le pune delicat în jurul corpului meu care tremura.

— Lennox, a spus ea după un timp, tu trebuie să ai ceva sânge scoţian în vine, draga mea.

Peste umărul ei uscăţiv şi bătrân, observ pentru prima oară o acuarelă atârnată de perete cu podul Forth, cu barele lui ruginite închise la culoare, pe fundalul albastru al cerului.

— Nu, spun eu, plângând şi clătinând din cap. Nu, nu cred că am.

*

Fetele din Irlanda îşi fac bagajele, se pregătesc să plece în Franţa, la cules de struguri; m-au invitat să merg cu ele, dar le-am refuzat. Încerc să scap de toropeală urcând pe dealul Arthur’s Seat. E o seară blândă, calmă, şi, când ajung în vârf, pot să văd o grămadă de poduri, râuri şi dealuri, iar deasupra capului meu se roteşte un stol de păsări negre, cu pene lucioase, făcând desene profetice în aer, după care am mers la Benedetti şi am dat peste băiatul frumos, care va mirosi într-adevăr a măsline şi lămâi, şi care s-a uitat la mine, ridicând privirea de la podeaua pe care o mătura, zâmbind larg şi mi-a spus: *Ciao, come sta?* Mai târziu în aceeaşi seară, după închiderea cafenelei, m-a cerut de nevastă pe deasupra unui *cappuccino* fierbinte, într-o engleză groaznică, chinuită. Eu mă fac că nu văd semnele rele şi încep să cred că un destin magni-fic mi se prezintă (neştiind atunci când m-a cerut de ne-vastă că el este doar un vâr de departe al familiei Benedetti şi că e pe cale de a fi deportat – aceste legături de sânge slabe sunt şi motivul pentru care nu putem primi cadou cafeneaua din Kirriemuir şi nici *gelateria* din Dundee şi trebuie să ne mulţumim cu restaurantul de peşte şi cartofi prăjiţi din Forfar).

Pe drumul spre hotelul Royal Highland, o sun pe Bunty de la o cabină telefonică din parcul de pe strada Princess, înconjurată de chefliii de la miezul nopţii care vin de la Festival. Îmi răspunde obosită şi parcă-i văd bigudiurile albastre şi fileul roz.

— Sunt doar eu, Ruby! strig eu la ea. Ghici ce s-a întâmplat – mă mărit!

Tăcerea şocată cu care întâmpină vestea durează la nesfârşit – sau cel puţin până mi se termină mie creditul.

— Am găsit pe cineva care mă vrea şi pe mine! urlu eu în receptor, dar el deja face *bipbipbipbipbip,* iar cuvintele mele nu-şi ating ţinta.

— Felicitări, puişor, mi-a spus un bărbat, după ce am ieşit din cabina telefonică. Sper să ai parte de fericire!

Trebuie să mă mulţumesc cu urarea acestuia, venită din aburii de whisky, pentru că singura persoană pe care o invităm la casa de căsătorii să asiste la nunta noastră grăbită este Marjorie Morrison, de suntem nevoiţi să împrumutăm un martor de la nunta de dinainte. Bunty refuză să mai vorbească cu mine timp de mai bine de un an, iar eu mă trezesc îngrozită că mi-e dor de ea.

Şi aşa m-am măritat eu cu Gian-Carlo Benedetti şi am găsit şi podul feroviar Forth. Am trecut peste el, după care peste podul Tay şi am descoperit ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi rămas în tren (*Haymarket*, *Inverkeithing, Kirkcaldy, Markinch, Ladybank, Cupar, Leuchars, Dundee*). Făcând asta, m-am condamnat singură la câţiva ani de nefericire, în timpul cărora farmecul lui Gian-Carlo s-a topit de parcă nu ar fi existat, cu pometţii şi zâmbetul lui luminos cu tot. Nu numai asta, dar s-a şi făcut gras şi neatrăgător, din cauza cartofilor prăjiţi, dobândind şi o afecţiune pentru *grappa*[91] că uneori mă gândesc la ce-ar fi dacă aş arunca un chibrit aprins în el, oare poate fi flambat, ca o budinca de Crăciun bine însiropată?

Odată, am luat trenul spre Cardenden din greşeală. Doream să ajung la Forfar (era aproape de finalul căsătoriei mele cu Gian-Carlo Benedetti), iar trenul era tras la peronul greşit, de-a lungul peronului 17 din Waverley, unde ar fi trebuit să se afle trenul spre

---

[91] Băutură distilată obţinută din boască de struguri, produsă numai în Italia (în l. ital. în original).

Dundee, iar conductorul deja urcase, trântind uşa şi fluierând, când eu am urcat din fugă în tren, cu doi copii mici şi negricioşi în braţe, cu buclele negre fluturând în vânt. Trenul a şerpuit prin jumătate din ţinutul Fife până mi-am dat eu seama că nu mergem în direcţia bună (nu prea stăteam bine cu capul în acea perioadă). Când am ajuns în Cardenden ne-am dat jos şi am aşteptat următorul tren spre Edinburgh. Eram foarte obosită şi, dacă oraşul Cardenden ar fi arătat ceva mai bine, cred că aş fi rămas acolo pur şi simplu. Şi, dacă aţi fost vreodată în Cardenden, vă veţi da seama în ce situaţie groaznică eram.

Imediat după asta, am primit un telefon care m-a luat prin surprindere.

— Uite telefonul – pentru tine! a strigat Gian-Carlo Benedetti (engleza lui s-a îmbunătăţit foarte puţin sub îndrumarea mea de soţie), dar, când am ridicat receptorul, am fost întâmpinată de aceeaşi linişte familiară – era Nimeni.

— Ei bine, nu ai mai sunat de mult, l-am certat eu, dar nu mi-a răspuns nimic, niciun cuvânt, nu respira greu, nu respira deloc, de fapt, iar eu am ascultat liniştea cu foarte mare atenţie, în cazul în care ar fi fost ea însăşi un mesaj, şi am descoperit că mă relaxa, ca şi cum aş fi ascultat valurile mării într-o scoică, şi aş fi putut asculta liniştea aceea o viaţă întreagă, dar cel care m-a sunat de pe fundul oceanului a spus ceva, ezitând – „Alo?” iar zgomotul misterios din lumea eterului, a spiritelor, era de fapt sunetul făcut de electricitatea statică de pe fir, dar vocea a repetat „Alo? Alo? Ruby?” Nu era Nimeni, sau vreo sirenă care suna de la distanţă mare, era Patricia.

— Unde *eşti,* Patricia?

Deodată se aude un sunet distorsionat, de parcă e cineva care acum învaţă să râdă:

— Australia! a strigat ea, sunt în Australia, Ruby! (Forfar a scăzut brusc în semnificaţie, faţă de cât de departe s-a dus Patricia, ca să scape din cercul rupt al familiei noastre.)

— Mai departe nu puteai să te duci, nu, Patricia? am certat-o eu, dar ea a râs din nou, cu hohotele acelea stranii.

La scurt timp după acel telefon, în timp ce băgăm cartofi în maşina de curăţat cartofi, am avut o revelaţie – ridicând privirea de la grămada de cartofi curăţaţi, care semănau toţi cu regele Edward I, am văzut un fulger puternic albastru şi fiecare fir de păr de pe corp mi s-a zburlit. Maşina de curăţat cartofi a explodat, iar eu am văzut totul clar în acel moment electrizant – trăiam viaţa altcuiva! Aceasta nu era viaţa mea – era a altcuiva, şi cu cât o găseam pe a mea, cu atât mai bine, judecând după privirea criminală pe care mi-a aruncat-o Gian-Carlo când i-am spus de maşina de curăţat cartofi.

— Ţi-ai luat soţia greşită, am mormăit eu la el peste grămada de cartofi pe care a trebuit să o curăţ cu mâna.

I-am fluturat prin faţă cuţitul de curăţat cartofi. Ştiu, fără urmă de îndoială, că nu asta e menirea mea în viaţă. Eu sunt prinţesa din poveste, eu sunt mireasa adevărată, eu sunt Ruby Lennox încă.

Am plecat a doua zi de dimineaţă, devreme, cu mult înainte ca Gian-Carlo să se trezească. Nu am luat nimic cu mine, în afară de fetiţele negricioase, încercând să las o distanţă cât mai mare între mine şi viaţa aceea, a oricui o fi fost ea, pe care am trăit-o în mod nejustificat. Am devenit deja expertă în orare – al Companiei Feroviare Britanice, al autocarelor Bluebird şi chiar al imenselor feriboturi Coastline, care ne-au dus până la Ultima Thule; şi, în prima vară petrecută departe, în nopţile care par că nu se mai termină în insulele Shetland, stăteam de pază, cu ochii la mare, ca să mă asigur că erau capetele focilor, acele figuri negre care ieşeau

din apă, şi nu vreun membru al familiei Benedetti, venit să se răzbune.

*

Din momentul în care Patricia, Bunty şi eu am ajuns să reprezentăm punctele îndepărtate ale unui triunghi familial, relaţiile dintre noi au devenit mai apropiate. Am mers împreuna în Australia – Bunty, eu şi fetiţele negricioase, ale căror nume erau (şi încă mai sunt, bineînţeles) Alice şi Pearl. Bunty a stat speriata tot timpul zborului, de teama că avionul nostru va fi doborât de o grupare terorista argentiniană – era anul 1982 şi Anglia era implicată în războiul pentru insulele Falkland, iar Alice a trebuit s-o tină de mână pe tot parcursul zborului. Am ajuns tefere pe pământ australian, iar Patricia ne-a prezentat noua ei viaţă – o casă cu dulapuri suspendate albe şi un smochin în grădină, într-o suburbie bogată a oraşului Melbourne. E măritată cu un dentist evreu, manierat, cu câţiva ani mai mare ca ea, şi au împreună doi copii, Ben şi Naomi, iar ea tocmai terminase colegiul veterinar, când am ajuns noi acolo.

— Ţi s-au împlinit toate visele, Patricia, am spus eu, dar ea a răspuns că nu-şi mai aminteşte să fi avut vreun vis.

Cred că a uitat trecutul.

Patricia s-a făcut budistă şi meditează în fiecare dimineaţă, la răsăritul soarelui, sub smochinul ei. Ne e aproape imposibil să credem că această persoană, plină de lumină şi de energie, e Patricia. Dar ea este.

Sub cerul blând din emisfera sudică, până şi Bunty s-a schimbat; îl lasă până şi pe Luis să-şi bage nasul prin cremele ei, sau să-i strângă cărţile de bridge. La soare, înconjurată de cei patru nepoţi pe jumătate englezi, Bunty se bucură de noul ei rol matriarhal în familia Lennox, şi-mi pare rău pentru ea, când o conduc înapoi

acasă, în Acomb, şi o las acolo. („Ar putea veni să locuiască cu tine, Patricia”, îi spun eu veselă surorii mele, în timp ce aşteptăm să urcăm la bordul avionului companiei Qantas, şi am simţit că a meritat să aştept cincisprezece ani ca să văd ce mutră face Patricia.)

Acestea s-au petrecut în viitor, aşa a fost Restul Vieţii Mele – dar aceasta este o altă poveste *(Ruby 2 – Continuarea*, sau *Ce a mai făcut Ruby!)* aşa că, în momentul în care Gian-Carlo Benedetti a spus, în engleza lui stricată: „Ruby – mă mărit cu tine – da?” eu am dat din cap, nefiind în stare să găsesc un alt răspuns şi am spus: „De ce nu?” aşa că în următorii şapte ani, trei luni şi optsprezece zile, eu sunt persoana cu numele ciudat Ruby Benedetti, înainte să redevin, datorită Judecătoriei din Edinburgh, şi a şi mai ciudatului Judecător de serviciu, eu însămi, Ruby Lennox, din nou.

Nota de subsol (xii) – 1914. Acasă

Lawrence a tras de cordonul sirenei vaporaşului cu aburi, în timp ce se apropia de debarcaderul de lemn. Căpitanul vaporului, un bărbat cărunt, bun la suflet, pe nume Robert Jenkinson, striga în dialectul lui portughez la unul dintre călugării de la Misiune, care se afla pe debarcader, iar Lawrence a izbucnit în râs. Bătrânul căpitan tot bătuse calea în sus şi-n jos pe acest afluent al Amazonului, dar încă nu era în stare să vorbească dialectul locurilor. Lawrence putea însă, lui îi plăcea ritmul bine marcat al acestei portugheze de baltă. Părintele Domingo îi spusese că are un dar special, iar Lawrence s-a simţit ridicol de mândru.

După ce au acostat, au început să descarce încărcătura – făină, cafea, gaz, lumânări, cârlige de undiţă, zahăr, baloţi grei de pânză crudă şi câţiva pui de găină, rasa Wyandotte. Dincolo de chei, într-o poiană, printre grupurile de pomi, biserica nouă a Misiunii se ridica albă, dreaptă. Dar nu era la fel de îmbietoare ca şi colibele localnicilor – şoproane înalte fără pereţi, acoperite cu stuf. Lawrence va rămâne în noaptea asta într-una din ele, printre chipurile prietenoase, la o cină compusă din peşte şi orez, *farinha*[92] după care va urma noaptea şi lupta contra invaziei ţânţarilor.

După ce a urcat şi ultimul sac în căruţa călugărilor, Lawrence s-a oprit să se odihnească. S-a aşezat pe chei, sprijinit de o bârnă, şi a rulat o ţigară.

Era după-amiaza târziu, iar soarele era mai fierbinte decât ceva mai devreme şi strălucea ca aurul printre frunzele în mai multe nuanţe de verde de pe malul râului. Apa strălucea şi ea, neagră, parcă ar fi fost un cărbune lucios. Lawrence a tras tare din ţigară şi a inhalat aerul de râu, care mirosea a peşte, a vegetaţie în descompunere şi a căldură.

Lawrence se gândea la casa lui. Se mai gândise la asta în ultima vreme – la răceala nordică a locului său de baştină – la câmpurile drepte şi dealurile goale, curate, unde plantele şi animalele duceau o luptă continuă pentru supravieţuire, unde la fertilitate se ajungea doar prin trudă, nu era ceva care se întâmpla pur şi simplu, nu invada totul, ca în aerul acesta cald şi umed. Lawrence a tras de cămaşa din bumbac pe care o purta, din faţă, scoţând-o din pantaloni, încercând să se mai răcorească. A fost fericit aici vreme îndelungată, dar l-a lovit brusc dorinţa de a merge acasă – măcar pentru o vizită scurtă, dacă nu mai mult.

---

[92] Pâine făcută din făină de manioc.

Se gândea la surorile sale, Lilly şi Nelly, şi se întreba oare ce fel de femei au ajuns. Se gândea şi la fraţii săi, Tom şi Albert, la Rachel cea rea, la sora lui cea drăguţă, care a murit, Ada. Dar cel mai mult se gândea la mama lui, pe care o văzuse fugind de acasă, ca o nălucă în umbrele nopţii. Ieşise afară din casă în seara aceea la toaletă, ca rezultat al groaznicei tocăniţe de cartofi cu varză făcută de mama lui, şi tocmai traversa curtea înapoi spre casă când a văzut-o pe Alice, îmbrăcată în rochia ei cea neagră, pătată de rugină, cu o pelerină scurtă pe ea, de călătorii, şi cu boneta pe cap. În mână avea o gentuţă Gladstone. Ce făcea mama lui cu geanta şi boneta la trei dimineaţa? Lawrence a încercat s-o urmărească, ca să afle, dar era desculţ, iar drumul era plin de pietre ascuţite. Mama lui avea ghetele negre în picioare şi se mişca repede, cu uşurinţă, iar Lawrence avea impresia stranie că pluteşte la câţiva centimetri deasupra pământului. A dispărut după coama unui deal şi, până a ajuns el împleticit în vârf, tot ce a mai putut zări a fost o căruţă neagră, mai neagră ca noaptea însăşi, înaintând, cu silueta mamei lui stând drept, lângă cea a franţuzului.

Când s-a trezit a doua zi de dimineaţă, a crezut că a visat, pentru ca tatăl lui le-a zis că mama lor murise.

— Am văzut-o eu, i-a spus el mai târziu Adei (care era albă la faţă, cu cearcăne grele sub ochi, de supărare, pentru că plânsese de ţi se rupea inima).

— Ai văzut-o?

— În căruţa franţuzului.

— Cred că era stafia ei, Lawrence. Mama nu ne-ar părăsi aşa, a spus sora lui, iar Lawrence s-a gândit că nu, nu ar fi făcut aşa ceva.

Lawrence a aruncat mucul de la ţigara în apa neagră, unde a sfârâit preţ de o secundă, ceea ce l-a făcut să resimtă şi mai rău căldură de afară. S-a şters cu batista la ceafă, ca să scape de

transpiraţie. Lawrence tot o mai visa pe mama lui uneori – cu buclele ei blonde frumoase, cu dinţii ei albi şi mărunţi, ascuţiţi ca ai unei pisici. După ce o visa pe mama lui, se trezea foarte fericit, de parcă i se încălzea sângele în vene, după care îşi amintea că a plecat şi-i venea să plângă, chiar plângea uneori, cu hohote care-l scuturau atât de tare că i se făcea ruşine.

— Aş vrea să plec acasă, i-a spus el lui Robert Jenkinson, care venea spre el pe dig, cu o sticlă de whisky în mână.

Căpitanul s-a aşezat lângă el, i-a dat sticla şi a început să râdă.

— Acasă, nu vrei să mergi acasă, băiete, începe războiul.

Lawrence a scos o monedă de argint din buzunar şi a aruncat-o cât de sus a putut. O pasăre a ţipat în junglă şi a trecut ca un fulger colorat printre viţe şi liane, iar Lawrence şi-a dat seama cât de mult şi-ar dori să vadă zburând un nagâţ, sau să audă cântecul ciocârliei, care urcă spre cer, spre cerul de un albastru palid de deasupra dealurilor de acasă. Moneda de argint a început să cadă, răsucindu-se şi sclipind în soare. Lawrence a întins mâna ca să o prindă şi a lipit-o de dosul celeilalte palme. A ridicat-o apoi, ca să vadă şi Robert Jenkinson.

— Acasă, a spus Lawrence. Am să merg acasă.

CAPITOLUL XIII

1992

Izbăvirea, păcatelor

M-am întors ca să am grijă de rămăşiţele pământeşti ale mamei mele, un lucru foarte complicat, pentru că nu a murit încă.

— Personalitatea ei s-a dus, şopteşte Adrian, în timp ce intram pe uşă. Nu mai e deloc ce a fost odată.

Păi, atunci, orice schimbare trebuie să fie spre bine, nu? Adrian s-a ocupat de toate, până am venit eu înapoi în York. Am venit acasă, deşi nu mai e casa mea aici.

— De Pat mai ştii ceva? a întrebat el, vesel, bătând nişte ouă într-un castron, pentru omletă.

El se simte ca acasă în bucătăria lui Bunty, în timp ce Bunty e acum exilată din propriul ei regat. Ea stă la masă, aşezând şi reaşezând cuţitele şi furculiţele, dar se pare că nu reuşeşte să le dispună cum ar vrea ea. Pare surprinsă când mă vede şi mă întreabă cine sunt, pe un ton foarte politicos. (Când am ajuns, m-a primit cu braţele deschise şi m-a pupat, ceea ce m-a făcut să-mi dau seama că nu mai e ea însăşi.) îi zâmbesc larg, încurajator şi-i răspund:

— Sunt doar eu, Ruby. Patricia e bine – încă nu i-am spus ce s-a întâmplat, răspund eu, dând din mână, în timp ce Bunty se uită la mine zâmbind, interesată de ce fac, de parcă aş fi un copil mic, care se dă în spectacol la o petrecere.

Adrian se oferă să mai rămână câteva zile, iar eu accept, recunoscătoare. Acum are propriul lui salon de coafură şi stă cu un arhitect pe nume Brian. Au un căţel, un chihuahua pe nume Dolores, pe care Adrian l-a luat cu el. În circumstanţele date, Adrian este cel mai bun pe post de soră – e chiar fericit să meargă cu mine pe la casele de odihnă, băgându-şi nasul pe la toalete şi prin şifoniere, şi se învârte prin casă purtând şorţul mamei de-a doua, făcând pe gospodina cu o uşurinţă care ar face-o geloasă pe mama, dacă ar mai fi ea însăşi. Dar nu e.

Diagnosticul lui Bunty, conform tânărului doctor Haddow, care este o versiune mai puţin plăcută a tatălui său, sună astfel: îşi va pierde treptat facultăţile mentale, dar va trăi destul de mult, pentru că are o constituţie remarcabil de robustă. Aşa că totul va fi bine.

— Facultăţi mentale? repetă Bunty, ca un ecou, uşor încruntată, pentru că nu înţelege, iar eu şi doctorul Haddow zâmbim larg şi ne facem că nu am auzit.

— Cine *era* bărbatul acela? m-a întrebat Bunty, după ce doctorul a plecat.

În mare parte, confuzia ei se învârte în jurul identităţii persoanelor, de parcă s-ar fi transformat peste noapte într-un sceptic empirist. Uneori ştie cine sunt, alteori nu, iar mie mi se pare fascinant, aşa că petrec mult timp întrebând-o „Ştii cine sunt?" Într-o zi, în timp ce o întrebam, Adrian, cu o perie de praf de un galben vesel într-o mână şi cu chihuahua în cealaltă, s-a uitat la mine viclean şi m-a întrebat:

— Dar *tu* ştii cine eşti, Ruby?

(Ştiu, sunt Ruby Lennox.)

Zilele pe care le petrecem împreună trec repede, se duc pe gospodărire, cumpărături, gătit, mici plimbări prin parc. Eu şi Bunty ne plimbăm pe lângă terenuri de popice cu iarba tunsă perfect, ne aşezăm pe bănci, privind nostalgic la copiii care se dau în leagăne, iar ea ar fi foarte fericită să stea aşa toată ziua, dar se ridică ascultătoare când îi spun: „Hai, e timpul să mergem acasă", şi merge cu paşi mărunţi pe lângă mine.

Serile ni le petrecem într-o companie plăcută, discutând unde ar fi mai bine s-o internăm pe Bunty, uitându-ne pe grămezi de broşuri pentru case de odihnă, care au toate, se pare, *camere dotate cu toate facilităţile moderne* şi *privelişti plăcute.*

Personalitatea de împrumut a lui Bunty e mult mai drăguţă decât fosta ei personalitate. Şinele ei pierdut, care nu era capabil să se bucure de nimic, ar fi fost frustrat de cât de mult timp pierdem în fiecare zi. Am aşteptat timp de patruzeci de ani ca să mă joc cu mama, iar acum stau o după-amiază însorită după alta, jucându-mă de-a extratereştrii de pe planeta Alzheimer. În confuzia ei, Bunty crede că are toată familia pe lângă ea din nou, iar eu, fiind singurul copil adevărat la îndemână, trebuie să joc toate celelalte roluri, pregătită să răspund la *Pearl, Gillian, Patricia* (uneori chiar şi *Ruby).* Gillian este încă favorita lui Bunty, se pare. *(Nu vrei să-ţi fac prăjitura preferată, Gillian? Vrei să mergi la cumpărături cu mami, Gillian? şi* tot aşa.) E foarte ciudat să mă simt înconjurată de surorile mele invizibile, iar uneori, când intru într-o cameră, mă surprinde faptul ca e goală.

Într-o după-amiază, am lăsat-o pe Bunty nesupravegheată câteva minute şi, intrând înapoi în cameră, am găsit-o într-un nor de praf, scuturând săculeţul aspiratorului în mijlocul sufrageriei, pe covor.

— Ce Dumnezeu faci? am întrebat-o, dar ea s-a uitat la mine, zâmbind, şi a spus:

— Împrăştii cenuşa tatălui tău, bineînţeles.

— A vrut el să o împrăştii în sufragerie? am întrebat-o, după care mi-am croit drum cu precauţie prin sufragerie (nu-mi amintesc nici să mă pici cu ceară ce-am făcut cu cenuşa lui, după incinerare).

Simt ceva pe talpă şi mă întreb dacă nu cumva sunt bucăţele din tata. Mai târziu, după ce l-am aspirat pe George la loc, Bunty mă întreabă, încruntată:

— Nu cumva ai văzut-o pe mama? Nu o găsesc pe nicăieri.

— Cred că acesta rămâne, îi şoptesc eu lui Adrian, înainte să oprim maşina în faţa unei clădiri impresionante, în stil neogotic.

— Ce rămâne? vrea Bunty să afle – auzul i s-a ascuţit, ca să compenseze pentru distrugerea celulelor din creierul ei.

— Nu ai vrea să faci o mică vacanţă aici, mătuşică Bunty? o întreabă Adrian, zâmbind la ea în oglinda retrovizoare.

Bunty nu-i răspunde; poate că-şi dă seama că e capcană, dar, într-un final, după ce am adunat destul curaj ca să mă uit în ochii ei, o văd că zâmbeşte mulţumită. Inspecţia noastră în casa de odihnă Silverleas are rezultate satisfăcătoare. Nu miroase a dezinfectant sau a mâncare de varză prin holul măreţ de la intrare, îmbrăcat în lemn lucios de mahon – doar a ceară de parchet, cu aromă de lavandă şi plăcinte calde, la cuptor.

— Drăguţ, nu? îi spun eu entuziasmată lui Bunty, iar ea dă din cap că e de acord.

— Drăguţ – cât stăm aici?

Cercetăm şi prin dormitoare, simple şi duble, cu perdelele asortate cu păturile şi covoare de bună calitate, mai apoi, saloanele în care se află ziare şi jocuri, şi bucătăria, unde mâncarea pare delicioasă, de ai crede că e chiar un hotel bun (undeva între două şi trei stele) dacă nu am fi dat peste locuitorii acestuia – cum ar fi două bătrânele, care merg una lângă alta, cu coşul de cumpărături în mână, şi care-i spun infirmierei pe un ton foarte serios că nu găsesc feţe de saltea pe *nicăieri,* iar mie îmi vine să mă ofer să le duc la cumpărături prin alte magazine, dar Adrian mă apucă de braţ, ca să mă reţină.

Când se face timpul să plecăm, Bunty nu ar vrea să plece, iar Adrian îi promite că ne mai întoarcem şi că atunci poate să stea mai mult. Infirmiera-şefă ne strânge mâinile cu căldură, după care ne şopteşte, ca să nu audă Bunty, care a luat-o pe scări:

— Vă rog să vă amintiţi că la Silverleas nu putem primi decât persoanele care nu necesită îngrijire medicală, aşa că, dacă mama dumneavoastră se îmbolnăveşte cumva, nu o vom mai putea ţine aici.

— Am înţeles, am spus eu veselă.

Dar mama mea are o constituţie remarcabil de robustă.

— Ne facem frumoasă pentru vizită? zâmbeşte Adrian, frecând-o pe cap cu prosopul.

Scoate la iveală o pereche de foarfece din buzunarul pantalonilor şi începe să o mişte cu o precizie impresionantă în jurul capului umed al lui Bunty. Eu văd doar cât de mult i-a căzut părul. Are pete de bătrâneţe pe pielea mâinilor şi o pată ciudată roşie în colţul unui ochi, de parcă ar fi zgâriat-o o pisică. Brusc, mă copleşeşte mila pentru ea, şi o urăsc pentru că mă face să simt asta.

Când ne apropiem de Silverleas, pentru vizita finală, Bunty nu mai pare aşa de mulţumită de idee. Deja a făcut un atac de isterie, aş putea spune, când ne-am îndepărtat de York, prin traficul care e întotdeauna blocat, fiind afectată de o iluzie cum că am întârziat la un tren, pe care încercam cu disperare să nu-l pierdem, iar, când am trecut pe lângă gară, fără să oprim, a început să urle, disperată.

Trebuie să o convingem să coboare din maşină, dar, cu cât ne apropiem de uşa aristocratică şi impunătoare de la intrare, cu atât începe să meargă mai încet. Când ajunge, la primele trepte, mă ia de mână şi mă strânge, iar eu, pentru prima oară în viaţă, îmi dau seama că e mai mică de statură ca mine. Încă îmi amintesc vremurile în care era de două ori cât mine; acum, parcă a fost redusă la dimensiunile unei păpuşi. Cum a intrat la apă în halul ăsta? Încep să şovăi. Nu sunt sigură că pot face asta. Oare aş putea

s-o iau pe mama mea, de dimensiunile unei păpuşi, acasă cu mine, să am eu grijă de ea, măcar o vreme?

— Nici măcar să nu te gândeşti, îmi suflă Adrian la ureche, oricum infirmiera-şefă o ţine deja de braţ pe Bunty şi o conduce, prin hol, spre camera ei, cu facilităţile moderne şi priveliştile plăcute.

Chiar înainte să dispară din raza mea vizuală, se întoarce şi-mi face cu mâna, trist, ca un copil în prima zi de şcoală.

— Ea era mama mea, spun eu cu un oftat, iar Adrian râde cam sumbru şi-mi spune:

— Încă e mama ta, Ruby, încă mai e.

Mergem s-o vizităm pe Bunty chiar în ziua următoare, iar ea îmi pare mai fericită, şi ne spune că serviciile sunt nemaipomenite.

— Cât de mare ar trebui să fie bacşişul pe care-l las? mă întreabă ea, cu o mică încruntă tură de îngrijorare.

O scoatem la o plimbare prin împrejurimi, cu Dolores după noi, pe lângă glezne. Silverleas e amplasat într-un parc frumos – cu ulmi curgători şi castani spanioli, cu tufişuri de ilice cu frunze cerate şi tisă deasă. E plin de locuri umbroase şi flori de primăvară. Iarba se întinde la nesfârşit, verde şi proaspătă, iar pe mine mă loveşte ideea că ar fi un loc foarte bun să ne jucăm de-a caii şi-mi pare rău că nu e şi Christine Roper aici, pentru că acum mi se pare că aş juca un astfel de joc. Ne oprim din plimbare şi ne aşezăm pe una din băncile solide, dăruită de oamenii generoşi. Aceasta a fost donată în memoria lui *Fred Kirkland 1902–1981,* iar noi ne aşezăm, toţi trei, serioşi, pe banca lui Fred – cu spatele drept şi mâinile împreunate în poale – ne uităm la nişte fluturi care plutesc în briza calmă ca fustele unor zâne.

— Ai vrea să rămâi aici? a întrebat Adrian, iar Bunty tresare ca un iepure speriat.

— Să stau? repetă ea, liniştită. Pentru totdeauna?

— Păi, ezit eu, poate nu pentru totdeauna...

— De ce nu pot să merg acasă la mine? a spus Bunty, uitându-se când la Unul, când la celălalt, repede, panicată, lucru care mă face să-mi doresc să fiu oriunde, dar nu aici. De ce nu pot să merg acasă?

Eu şi Adrian mâncăm sandvişuri în faţa televizorului, de pe tăvile lui Bunty pe care le foloseşte la mâncat în faţa televizorului, pe genunchi. Ne uităm la *Antiques Roadshow,* cu intensitatea religioasă a oamenilor care nu au nimic mai bun de făcut. Mâine trebuie să ne apucăm să împachetăm tot din casă în cutii şi să scăpăm de tot ce mai e pe aici. Mi se pare ciudat să scap de toate atât timp cât Bunty încă mai trăieşte, dar nu mai e nimic pe aici care să-i mai fie de folos. Apoi, sună telefonul.

Poate că e iar Nimeni. Nu este aşa, este infirmiera-şefă de la Silverleas, care-mi spune că Bunty a făcut un atac cerebral.

*

— Cum a intrat aşa de mult la apă?

Patricia e şocată de schimbarea produsă în Bunty. Toţi trei – Patricia, eu şi Adrian (patru, dacă o pui la socoteală şi pe Dolores, care este în buzunarul sacoului lui Adrian) – stăm lângă patul de spital al lui Bunty şi vorbim în şoaptă. Patricia a luat primul avion când a auzit că Bunty nu mai are mult. Patul lui Bunty se află într-o rezervă a spitalului municipal, fiind dată repede afară de la Silverleas, după ce a făcut atacul (până la urmă nu le-a dat niciun bacşiş). O hemoragie intracraniană, nu destul de mare ca s-o omoare, dar destul de mare ca s-o trimită învârtindu-se în purgatoriu. Nu a mâncat nimic din masa de la spital, resturile fiind curăţate de Dolores. Sora de serviciu în acea noapte, sora Blake, a

băgat capul pe uşă şi ne-a întrebat dacă totul este bine. Tonul folosit de sora Blake – solemn şi binevoitor – dar şi modul în care am fost daţi afară din camera de gardă – ne face să înţelegem că Bunty nu mai are mult, aşa că, după ce pleacă sora, ne gândim dacă să mai plecăm acasă sau nu în seara aceea. Eu trag perdelele la geam, acestea având nişte desene mari şi colorate pe ele, de parcă ar fi mai potrivite în camera unor copii. Camera lui Bunty da spre linia ferată care duce la Scarborough, iar o locomotivă mică şuieră când trece prin dreptul spitalului. Eu şi Patricia ne hotărâm să plecăm, aşa că mergem să o întrebăm pe soră ce planuri crede că are Bunty de plecare definitivă de pe lumea asta. E trecut de nouă seara şi ultimii oameni veniţi în vizită au plecat deja, iar luminile de pe holuri au fost reduse. O găsim pe sora Blake şi pe o soră care încă îşi făcea stagiul într-una din rezervele mai mari, de şase paturi, calmându-l pe un bătrânel, care vrea să se dea jos din pat, cu o hotărâre ieşită din comun. Sora Blake şi studenta ţin de marginile patului, în timp ce bătrânelul, nu mai mare decât un băiat de şcoală, le înjură feroce.

— Cred că are treabă, a spus Patricia, cu îndoială. Hai să mergem să ne plimbăm, aşa că ieşim într-un labirint de coridoare şi scări noi, braţ la braţ, ca doi răniţi, cum am văzut pe hol, în halate, mai devreme.

Toată lumea e acum cuminte în pat, până şi trenuleţele electrice care transportă tăvile cu mâncare sunt puse bine. Mergem pe holuri cu pereţi de sticlă, dincolo de care se văd nişte raţe care şi-au făcut cuibul lângă un iaz de ciment, semnalizat de câteva luminiţe de avertizare pentru inundaţii. De undeva se aude uşor un motor vibrând blând, de parcă spitalul ar fi o navă imensă, care înaintează în noapte, plină de încredere. O vreme, stăm jos la recepţie, pe nişte scaune mari de plastic şi ne uităm la uşile

turnante, după care ieşim afară ca să facem o tură prin parcarea spitalului, acum goală, care aduce cu un şotron imens. Ne aflăm doar la câteva sute de metri de locul unde s-a născut Bunty. Iar acum ea moare. Dincolo de drum, în depărtare, se văd luminile de la fabrica Rowntree – cealaltă navă mare cât un transatlantic.

Când ne întoarcem lângă patul lui Bunty, sora Blake e acolo, ţinând-o de mână pe Bunty, iar Adrian o ţine de cealaltă. Adrian se uită îngrijorat la noi, iar sora Blake ne spune blând:

— Cred că starea ei s-a înrăutăţit.

Veghea noastră la căpătâiul ei ţine toată noaptea. Când aştepţi pe cineva să moară, în loc să te ia prin surprindere (cum se întâmplă de obicei la noi în familie), se poate să dureze destul de mult. Sora Blake (Tessa) e trecută de patruzeci de ani şi are doi băieţi mari pe nume Neil şi Andrew. Neil este însurat şi are o fetiţă pe nume Gemma. Am aflat aceste lucruri (şi multe altele) despre sora Blake, pentru că stăm de poveşti pe deasupra corpului muribund al lui Bunty. Cu ochii ei albaştri obosiţi şi buclele de un blond şters, sora Blake aduce cu un înger mai grăsuţ şi ostenit.

— Nu mi-am cunoscut niciodată mama bună, şopteşte ea. Eu sunt adoptată. E destul de supărător să nu-ţi cunoşti mama, ştiţi?

Patricia tresare şi întreabă:

— Nu aţi încercat să o găsiţi?

Iar sora Blake îi răspunde:

— Ba da, am încercat, dar murise deja. Era din Belfast, doar atât ştiam despre ea, şi faptul că a fost şi ea tot asistentă, ciudat, nu? Eu sunt copil al războiului.

— Toţi am fost copii ai războiului, spune Patricia enigmatic.

— Viaţa ei mai atârnă doar de un fir de aţă, şopteşte sora Blake, iar noi ne uităm la chipul lui Bunty cu o intensitate curioasă.

Nu cred că m-am mai uitat vreodată atât de mult la mama, cum m-am uitat în seara aceasta, iar acum că am ajuns s-o studiez, cred că nu ştiu cine este ea, de fapt. Patricia se uită la această străină de pe pat cu o expresie ciudat de feroce întipărită pe chip, iar eu îmi amintesc de cum era ea înainte, preţ de o secundă.

Am un sentiment de amorţeală în mine, care creşte cu fiecare secundă care trece. Mă aşteptasem la ceva diferit de la Bunty, odată cu trecerea ei în nefiinţă – mă aşteptasem să ne spună câteva cuvinte pline de înţelesuri, perle de înţelepciune, o mărturisire de muribund („Nu sunt mama voastră, de fapt"), dar acum îmi dau seama de adevărul dezamăgitor – nu ne va spune nimic, nici măcar la revedere.

— Cred că s-a dus, ne spune încet sora Blake şi ne bucurăm că avem o soră medicală cu noi, pentru că noi nu ne-am fi dat seama că Bunty a murit, atât de liniştită a trecut în lumea umbrelor.

Aş fi vrut să fiu genul de fiică care să poarte doliu şi care să-şi smulgă părul din cap, dar nu sunt, şi nici Patricia nu e, cum stă ea aşa, pe marginea patului, cu o privire şocată, de parcă ultimul lucru la care se aştepta de la muribundă era chiar să moară. Adrian plânge, dar singura care se pare că are o idee despre cum să se poarte în astfel de ocazii este sora Blake, care netezeşte cearşafurile cu blândeţe şi o atinge pe Bunty pe frunte, de parcă ar băga în pat un copil mic şi speriat de întuneric. Pe mine mă apucă un impuls total nepotrivit să o scutur pe Bunty ca să-şi revină la viaţă, ca să fie iar mama noastră – dar să-şi îndeplinească îndatoririle mai bine de data asta.

— S-a terminat, a spus Patricia, după ce ne-am urcat într-un taxi, la plecarea din spital.

Oraşul York trece pe lângă noi în viteză, dincolo de geamurile maşinii.

— Îţi dai seama că noi chiar am iubit-o?

— Chiar aşa? Eu nu aş spune că asta e dragoste.

— Poate că nu aşa ai numi-o. Dar tot iubire e.

Mă uit la figura Patriciei, ca să mă conving că nu s-a înmuiat, că nu a devenit o sentimentală, dar nu e aşa, pare chiar tulburată, aşa că mă abţin să îi dau una. Poate că ideea mea despre iubire – mai mare decât lumea asta – nu este destul de mare încât să cuprindă iubirea autistă de mamă a lui Bunty.

Eu şi Patricia ţinem nişte panglici negre şi late de o parte şi de alta a coşciugului şi ne facem că-l lăsăm în groapă. Ceilalţi purtători de panglici în acest act simbolic sunt unchiul Ted, unchiul Clifford, Adrian şi Lucy-Vida. Pumnul de pământ uscat care loveşte capacul sicriului mă face să tresar. Există ceva întunecat şi primitiv în ritualul acesta de a îngropa morţii. Mă aştept ca Bunty să se ridice, împingând iritată capacul sicriului şi spunând: „Ar trebui să aveţi grijă, puteţi să îngropaţi pe cineva de viu!” Dar nu se ridică. Eu şi Patricia am dezbătut pe larg această temă, dacă Bunty ar trebui incinerată sau înmormântată; într-un final, probabil pentru că încă ne mai aminteam incendiul de la Magazin, ne-am decis pentru înmormântare. Acum nu mai sunt la fel de sigură. Chiar nu cred că i-ar plăcea aici. Măcar de am avea o pereche de îngeri, care să-şi ridice aripile protector, deasupra ei.

La groapă totul merge strună, la fel şi slujba funerară. Bunty nu a mai fost la biserică de când era la şcoala St. Denys, cred, aşa că preotul nu se dă peste cap prea tare pentru ea. În ciuda faptului că i-am spus să nu facă asta, insistă să-i spună Berenice pe tot parcursul slujbei, aşa că eu nu reuşesc să scap de sentimentul ciudat că îngropăm pe altcineva.

După aceea, mergem acasă. Adrian a stat toată dimineaţa să facă sandvişuri şi minuturi, plus o prăjitură de fructe, iar Kathleen cea proaspăt divorţată circulă prin casă cu tăvi de mâncare ca o chelneriţă adevărată, cu rimelul întins la ochi, pentru că nu se poate opri din plâns. Plânge că tocmai a divorţat de Colin, nu după mama, dar oamenii nu ştiu, aşa că o confundă, crezând că este fiica îndurerată. Adevăratele fiice au ochii uscaţi, în mod stânjenitor. Parcă lipseşte ceva la înmormântarea lui Bunty, de parcă ai fi la o petrecere dar e linişte, sau nu te mai aştepţi la nimic pentru că toate s-au întâmplat deja. Persoana cea mai importantă la o înmormântare lipseşte.

M-am gândit că, atunci când va muri, mi se va lua o piatră de pe inimă şi mă voi ridica, eliberată de ea, dar acum îmi dau seama că va fi mereu acolo, în sinea mea, şi cred că, atunci când mă voi aştepta mai puţin, mă voi uita în oglindă ca să-i văd expresia, sau voi deschide gura şi voi spune ce-mi spunea ea mie.

— Ştii, Ruby, unii oameni primesc mama de care au nevoie, pentru o anume reîncarnare, îmi spune Patricia, luând o bucată de quiche cu broccoli.

Dar apoi dă din umeri, pentru că niciuna dintre noi nu ştie de ce aveam nevoie de Bunty.

— Chiar crezi chestiile astea? Karma şi alte alea? o întreabă Lucy-Vida.

Stăm jos pe scară, bând dintr-o sticlă de vin cu Lucy-Vida, dându-ne la o parte din când în când, ca să-i lăsăm pe oameni să meargă sus, la baie.

— Patricia e budistă, îi explic eu.

— Eu mă întorc pe post de pisică, spune Lucy-Vida, întinzându-şi unul dintre picioarele ridicol de lungi, de felină, astfel încât

gaura din ciorapii ei negri se extinde, dezvăluind o unghie dată cu ojă de un roz şocant, iar un fir se duce, în sus, până sub fusta ei.

Are patru copii deja, dar numai cel mai mare dintre ei o însoţeşte azi. Wayne este un tânăr nemaipomenit de frumos, de douăzeci şi cinci de ani, cu muşchi bine făcuţi la picioare, care poartă cu mândrie uniforma militară. Acesta este exact acelaşi Wayne cu care Lucy-Vida era gravidă la nunta Sandrei şi e foarte deosebit de cei doi băieţi slabi morţi ai acesteia, Dean şi Todd. Sandra s-a îngrăşat mult între timp şi dă pe dinafară.

— Ce se mai dă mare, vaca! a spus Lucy-Vida cu calm, auzind-o pe Sandra cum urlă la unchiul Ted.

Unchiul Bill a murit, dar mătuşa Eliza, care aşteaptă un transplant de şold artificial, se chinuie să circule pe două cârje, cu Wayne după ea, cărându-i paharul şi aprinzându-i ţigările.

— Se descurcă bătrâna, a spus Adrian mai aducându-ne minuturi.

În mod dezamăgitor, Daisy şi Rose nu vin la înmormântare. A trecut ceva vreme de când nu au mai fost văzute – niciuna dintre ele nu s-a măritat şi locuiesc amândouă într-un bloc înalt din Leeds, iar mătuşa Gladys spune că nici măcar nu mai ies din casă.

— Trebuie să mai iasă şi pe afară, a spus Sandra, neputând fi de acord, nu trebuie să şi mănânce? (Dar Daisy şi Rose probabil că nu au nevoie de mâncare.)

— Nu, a spus Wayne. M-a trimis mama să văd ce mai fac, anul trecut – au ajuns să creadă că extratereştrii vorbesc cu ele prin intermediul televizorului.

Face semn cu mâna la cap, că sunt nebune.

— Au luat-o pe arătură complet!

Iar Lucy-Vida îi dă una peste urechi şi-i spune:

— Ai grijă cum vorbeşti, Wayne!

În bucătărie, Brian, iubitul lui Adrian, are în mâini mănuşile roz de cauciuc ale lui Bunty şi spală vase la foc continuu. Unchiul Clifford, cu placa dentară scoasă, stă la masă şi mănâncă o plăcintă cu carne de porc, vorbind despre repatrierea „negrilor” în Africa, de preferat, iar Brian dă din cap şi zâmbeşte, în modul tolerant pe care-l adoptă oamenii care ştiu că pot pleca acasă când vor şi nu mai trebuie să dea ochii cu tine în viaţa lor.

— Ei bine, a spus mătuşa Gladys, la plecare, a fost o petrecere bună de adio; mamei voastre i-ar fi plăcut.

— Nu, nu i-ar fi plăcut, a spus Patricia, închizând uşa din faţă după ultimul invitat la pomană. Nu i-au plăcut niciodată lucrurile făcute aşa.

În următoarele zile, ne ocupăm de treburile care se fac după o înmormântare, scoatem casa la vânzare, facem cereri către compania de asigurări, strângem haine pentru magazinele pentru sărmani. Trecem prin bijuterii şi fotografii şi le împărţim între noi. Eu primesc poza cu străbunica noastră, cea pe care a avut-o Tom, şi medalionul de argint; Patricia ia ceasul şi – după ce a ezitat un pic – lăbuţa de iepure, pe care are de gând s-o îngroape în grădină.

Cu o zi înainte să plece, mergem să ne plimbăm prin inima Yorkului; catedrala se vede de oriunde am fi. Nu mai e nimic care ar putea să ne mai aducă vreodată în York – poate că nu vom mai veni aici niciodată. Mie mi se pare un oraş fals, o adunătură de blocuri şi platouri de filmare, şi fortificaţii de castel făcute din carton alb, sau case medievale reconstruite pe jumătate, din bucăţi tăiate şi lipite după aceea. Străzile sunt pline de străini – cerşetorii din centru, grupuri de elevi şi sportivi, tot felul de străini.

Trecem pe sub firma lungă de lemn a hanului „Ye Olde Starre”, care se întinde dintr-o parte a străzii în alta. Pe *via praetoria*

romană. Totul s-a transformat într-un mall de marfă scumpă; nu mai sunt afacerile de familie ale lui Richardson şi Hannon, nu mai sunt Walter şi Bernard, nu mai sunt frizerii şi cofetarii sau cei care făceau vitralii – au fost înlocuite de un magazin imens de suveniruri, incredibil de scump.

Încet, dar sigur, o luăm spre Magazin. Au trecut zece ani de când Bunty l-a vândut, iar acum locaţia e a unui magazin de haine bărbăteşti scumpe; un şir de sacouri de tweed Harris stă unde erau odată cuştile iepurilor; un carusel de cravate colorate a luat locul papagalului. Nu a mai rămas nicio bârnă, vreo dală sau vreun geam pe care să le recunoaştem, niciun atom sau vreo moleculă. Sus, Deasupra Magazinului, se află acum o cafenea – o „ceainărie" – iar eu şi Patricia ezitam mult înainte de a ne convinge una pe cealaltă să urcăm. Până la urmă o facem, aşa că ne aşezăm la o masă acoperita cu o faţa de masă din dantela şi bem un ceai care e fantastic de scump în exact acelaşi loc unde era televizorul înainte.

— Ciudat, nu? a spus Patricia, cutremurându-se.

La etajul următor mai sunt şi alte mese, iar noi, la capătul scărilor, stăm un pic, dar niciuna nu are curajul să pună mâna pe balustradă. De sus se aude clincănitul linguriţelor şi voci de străini, americani, germani, japonezi. Eu închid ochii. Dacă mă concentrez, aud şi celelalte şoapte din vechime, la fel de străine, dar mai puţin politicoase – romani, saxoni, normanzi din Franţa. Sunt încă acolo, fâşâind şi trăncănind. După care se întâmpla ceva ieşit din comun – clădirea începe să se clatine, de parcă ar fi cutremur în toată regiunea. Strada însăşi începe să vibreze, iar ceştile şi farfurioarele delicate încep să tremure şi să clincăne pe mesele din ceainărie. Pe unul din geamurile cu perdele noi din dantelă se vede scena teribila de afară – marşul disciplinat şi zgomotul făcut de mii de picioare, la trecerea armatei romane, care o ia în sus pe stradă,

venind dinspre râu, pe *porta praetoria.* Penele de la coifurile centurionilor tremură, cei care poarta steagurile merg ţanţoşi. Iar în fruntea armatei, şlefuit şi sclipind în soare, vulturul de alamă magnific al Legiunii a IX-a Hispanică. Poate că, dacă-i urmăresc, am să aflu unde au dispărut, dar, în acel moment, o chelneriţă scapă o cană cu lapte, iar imaginea dispare, rămânând în urmă doar ecoul paşilor.

— Ruby, Ruby! mă scutură Patricia. Ruby, la ce te uiţi? Hai, e timpul să mergem.

Ne revenim de abia după ce am ajuns afară, în strada.

— A fost groaznic, a spus Patricia, acoperind muzica *al fresco* a unui cvartet de coarde aflat pe trotuar.

Melodia ajunge la un punct culminant şi e cântată cu gust, iar trecătorii pun bani în cutia deschisă a viorii. Dar noi nu, noi plecăm grăbite, pe lângă St. Helen, biserica negustorilor, pe strada Blake, spre Parcul Muzeului, gonite de gălăgia enervantă şi plină de cruzime făcută de fantomele casei.

În Parcul Muzeului, acum deschis publicului – nu mai trebuie să plăteşti şase penny – o luăm printre păuni, veveriţe şi turişti care aruncă mizerie pe iarbă, spre cărarea care duce la râu, trecem peste podul Lendal până la şcoala Queen Anne şi înapoi. Ne oprim la parcarea din Marygate şi ne uităm cum trece trenul spre Scarborough peste pod. Nivelul apei râului Ouse este foarte scăzut în această perioadă a anului şi se văd diferitele straturi de mâl cum sunt aliniate. Toţi au lăsat câte o urmă aici – celţii, romanii, vikingii, saxonii, normanzii şi toţi cei care au urmat – au pierdut câte ceva aici – nasturii şi evantaiele, cerceii şi colierele, *bullae* şi *fibulae*[93]. Malul râului străluceşte deodată din cauza miilor,

---

[93] Pandantive şi fibule, bijuterii romane (în l. latină în original).

milioanelor şi catralioanelor de ace pierdute. O iluzie a luminii. Trecutul e un dulap plin de lumină şi tot ce trebuie să faci este să găseşti cheia care deschide uşa dulapului.

*

Într-un final, am ajuns la ultimul loc de la care vrem să ne luăm la revedere – cimitirul. Cumpărăm buchete de flori de primăvară de la o tarabă din piaţa Newgate şi înlocuim coroanele veştejite de pe mormântul lui Bunty. Lui Gillian, care e la câteva rânduri mai încolo, îi ducem lalele grase şi galbene, iar lui Pearl îi ducem crini, albi ca zăpada nouă. Mormântul lui Pearl se află în mijlocul parcelei dedicată copiilor, cu pietre de mormânt micuţe, ca dinţişorii căzuţi ai copiilor, undeva, la marginea cimitirului. Ca şi Gillian, Pearl este „în braţele lui Iisus”. Şi eu şi Patricia suntem de acord că nu prea credem aşa ceva şi, oricum, preferăm să credem că trăieşte o altă viaţă, în pielea altcuiva – poate că e prihorul care zboară dintr-o piatră funerară în alta, înaintea noastră, în timp ce mergem spre ieşire, oprindu-se din când în când, ca să se asigure că-l ajungem din urmă. Deşi, după cum îşi lasă capul pe umăr, mai degrabă e papagalul. O adiere de vânt mătură iarba prin cimitir şi duce norii de pe cerul de deasupra noastră, ca într-o pictură. Patricia se uită în sus, la soarele palid, şi, preţ de o secundă, e chiar frumoasă.

— Nu cred că cei care au murit dispar pentru totdeauna. Tu ce zici, Ruby?

— Nimic nu se pierde pentru totdeauna, Patricia, toate merg undeva. Până şi ultimul ac.

— Ac?

— Trebuie să mă crezi, Patricia, am fost la capătul lumii şi ştiu ce se întâmplă.

Adierea vântului a devenit rece, iar noi ne ridicăm gulerele hainelor, ne luăm la braţ şi o pornim printre morţii adormiţi.

Ne despărţim în gara din York, pe o furtună dramatică, potrivită cu ocazia. Patricia nu pleacă direct în Australia, familia ei şi cabinetul veterinar vor trebui să o aştepte să se întoarcă, pentru că a plecat în căutare – ca să-şi găsească propriul ei copil pierdut, cel de care s-a despărţit acum foarte mult timp, în Clacton. Am adunat anii şi i-am spus:

— Ia gândeşte-te, Patricia – ai putea fi chiar bunică şi nici măcar nu ştii asta.

Iar Patricia scoate din nou zgomotul acela ciudat, despre care am înţeles acum că e râs. Cară în braţe ceasul străbunicii noastre (împreună cu Panda pe care i l-am returnat, într-un final) în geanta veche din imitaţie de piele a lui Nell, încercând să-l echilibreze, dar, până va ajunge în Melbourne, ceasul se va opri definitiv.

Patricia mă ia în braţe pe peron.

— Trecutul este ceea ce laşi în urma ta, în viaţă, Ruby, îmi spune ea cu un zâmbet de lamă reîncarnată.

— Prostii, Patricia, îi spun eu, în timp ce urc în tren. Trecutul este ceea ce iei cu tine.

Eu sunt pe cale de a mă întoarce pe propriul meu drum, să iau în sens invers trenul, avionul şi cele două vapoare care m-au adus până în York. Am fost plecată de acasă destul. Am o viaţă la care să mă întorc. Merg înapoi în insulele Shetland cele îndepărtate, dincolo de care nu mai e nimic în afară de mare şi calota glacială de nord. Am legături de sânge cu această ţară străină. Ştiu asta pentru că Patricia (dintre toţi oamenii) a plătit pe cineva care să facă arborele genealogic al familiei noastre – o încâlceală vegetala

imensă care a scos la lumină adevărata natură scoţiană a familiei Lennox. Patricia a mers mai departe cu setea ei de a ne descoperi rădăcinile şi s-a ocupat şi de crăcile tăiate ale arborelui genealogic – care revin fiicei mătuşii Betty, din Vancouver şi lui Tinna Donner, o verişoară prin alianţă, din Saskatchewan. Tina a trecut pe la noi anul trecut şi a descoperit numele Edmund Donner zgâriat pe faimoasa oglindă din York, în subsolul Barului lui Betty, lângă toaleta fetelor. Tina Donner a venit să mă viziteze şi pe mine, aducându-mi o copie a pozei lui Lillian, în care se aflau Ada şi Albert, cea pe care a luat-o cu ea pe *Minnedosa,* peste Atlantic, acum foarte mulţi ani. Copia mea stă pe birou, înrămată, şi-mi place să mă uit la ea şi să mă mir de legăturile mele cu aceşti oameni. Pozele domnului Armand sunt împrăştiate prin toată lumea nouă – la Hope, Tina şi Patricia. Adrian are una cu Lawrence şi Tom, cu micuţa Lillian, dar eu o am pe cea cu Alice – mama nesăbuită, soţia absentă, femeia pierdută în timp.

Fetiţele negricioase, Alice şi Pearl ale mele, au crescut acum. Amândouă merg la universitate, una în Glasgow, cealaltă în Aberdeen, iar eu locuiesc singură, pe o insulă unde numărul păsărilor e mai mare ca numărul oamenilor. Unde stau eu se pot vedea cufundacul cu gâtul roşu, raţa polară, corla şi fluierarul. Aici sunt pufini, porumbei de mare negri, porumbei de stâncă şi corbi, care-şi fac cuib vara pe stânci, iar deasupra câmpiilor inundate zboară ulii de porumbei şi măreţii lupi de mare.

Aici sunt şi eu. Şi ce am devenit? Ca să-mi câştig existenţa, traduc manuale tehnice din engleză în italiană, aşa că nu cred că mi-am pierdut timpul măritându-mă cu Gian-Carlo Benedetti. Îmi place această muncă, metodică şi misterioasă în acelaşi timp. Pot să pretind că sunt şi poet – am primit critici pozitive după ce am publicat primul volum de poezii – publicat de o editură mică din

Edinburgh, iar acum mă gândesc să încep un proiect grandios – un ciclu de poezii bazat pe arborele nostru genealogic. Va fi câte o poezie pentru fiecare – Ada şi Albert, Alice şi Rachel, Tina Donner şi Tessa Blake, chiar şi despre persoanele care nu au o legătură directă de sânge, ca domnul Jean-Paul Armand şi Ena Tetley, Minnie Havis şi doamna Sievewright, pentru că îşi au şi ei locul printre ramuri, şi cine mai ştie ce a fost adevărat şi ce e doar ficţiune? La final, am ajuns să cred că putem construi o lume care să aibă logică cu ajutorul cuvintelor.

Am luat personalul, care opreşte în toate haltele – Darlington, Durham, Newcastle, şerpuind pe coasta din Northumberland spre Berwick. La trecerea prin Tweed, aerul mi se pare mai rarefiat, iar cerul parcă se mai usucă un pic, ca o acuarelă, şi un curcubeu palid străluceşte ca o urare de bine ai venit, la graniţă. Intru într-o altă ţară, pe care o numesc acasă. Trăiesc. Sunt o piatră preţioasă. Sunt un strop de sânge. Sunt Ruby Lennox.

Cuprins

ÎN CULISELE MUZEULUI

Apărut în 1995, *În culisele muzeului* îi aduce lui Kate Atkinson Premiul Whitbread și Premiul pentru cel mai bun roman al anului, acordat de revista *Lire*.

Eroina romanului povestește, încă din momentul conceperii sale, cu un umor și o luciditate feroce, întreaga istorie a numeroasei și insolitei sale familii. Ritmul este alert, sfidând cronologia printr-un neîncetat și sclipitor du-te-vino între prezent și trecut. Totul, într-o saga a unei familii care este urmărită pe parcursul a patru generații și ne aduce până în Anglia anilor '90.

Roman familial admirabil, *În culisele muzeului* se situează departe de orice clișee obișnuite ale genului: construcție originală și subtilă, alimentată de o vervă irezistibilă a stilului și de umorul specific britanic, altfel spus, rețeta succesului acestui roman de debut al lui Kate Atkinson.

„[Roman] ironic și triumfător, o capodoperă de ferocitate domestică... Putem spune despre Kate Atkinson că descinde direct din minunata Jane Austen și surorile Brontë."

L'Express

„O neîntrecută abilitate de a povesti, cu detalii dureroase și triste dar întotdeauna fascinante, din cea mai obișnuită viață pe care o poate trăi cineva."

Los Angeles Times

ISBN (10): 973-102-038-1

9789731020389

ISBN(13): 978-973-102-038-9